



Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Andolsun Asr'a.

Şüphesiz bütün insanlar hüsrandır.

Ancak iman edip salih amel işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna.

﴿Asr Suresi﴾



İMAM ALİ (A.S)

ANSİKLOPEDİSİ

Muhammed Reyşehrî

CİLT: 1

Çeviri:

Mikâil Gürel

Kitabın Orijinal Adı

Mevsuatu'l-İmam Ali b. Ebi Talib (a.s)
Fi'l-Kitab ve's-Sunneh ve't-Tarih

Yazar

Muhammed Reyşehrî

Tashih & Tatbik

Metin Atam



İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

...

Kitap, sünnet ve tarih esas alınarak hazırlanan “*İmam Ali b. Ebu Talib (a.s) Ansiklopedisi*” her türlü övgüyü hak eden bir çalışmadır. İlim Havzalarında ve Üniversitelerde düşünür ve araştırmacıların yararlanması için 2000 yılında yayımlanmıştır.

Çok kısa bir zaman içinde din âlimlerinin yoğun ilgisini çekti. Bu eserin bereketli sonuçlarından biri olarak “İmam Ali Ansiklopedisi”¹ adlı eser telif edilirken bu kitabın esas alınmasını göstermek mümkündür.

Yine bu Ansiklopedi “11. Dönem Velayet Yılı Kitabı”² seçmelerinde ödül aldı. Bunun yanında başka ilmî ve kültürel ödüller ve mansiyonlar da aldı.

¹ Güzel ve her türlü övgü ve ilgiyi hak eden bu eser Ayetullah Cevadi Amuli'nin önerisi, yüzden fazla değerli araştırmacının çabası ile Hüccetu'l İslam ve'l Müslimin Ali Ekber Sadıki Reşad denetiminde iki yıllık kesintisiz bir çalışma sonucu tamamlandı.

² Velayet yılı kitabı seçimleri 1999 yılından beri İslami kültür ve irşad bakanlığının önerisi ve desteğiyle her yıl kutlamalar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bu seçmelerin 11.döneminin bu alana tahsis edilmesinin nedeni araştırmaları teşvik etmek, İmam Ali ile ilgili olarak yazılmış kitapları değerlendirmektir ve bu seçmeler 1980-2000 yılları arasında yapılmış çalışmalarla ilgili olup “Al-i Beyt li ihyai't turas” müessesesi tarafından desteklenmektedir.



Kültür ve ilim adamlarının, kalem erbabının cesaretlendirici girişimleri, eleştirileri, bizi, kitabın düzeyini yükseltmek maksadıyla baştan sona kadar yeniden gözden geçirmeye teşvik etti.

Biz şuna inanıyoruz ki, Ali'ye aşk, kişiye yönelik aşk değildir; insanlığa aşktır; (Allah'ın) cömertliğine şükürdür; kerem dolu havayı teneffüs etmektir; hayat ve varlığın anlamıdır; yaşamın tefsiri, mevcudiyetin nedenidir. Ali (a.s) tanınmadığı sürece İslam Peygamberi; İslam Peygamberi tanınmadığı sürece İslam, İslam tanınmadığı sürece de insanın yeryüzündeki yaratılış felsefesi tanınmaz, bilinmez.

Elinizdeki eser, okuyucularımız için bu aşk nağmelerinden derlenmiş küçük bir hediyedir. Umarız ki kabul görür ve beğenilir.

Bu arada kitap hakkında bazı sorunlar giderildi, eksik taraflar tamamlandı. Yeniden gözden geçirme sırasında şu hususları ele alma imkânını bulduk:

1-Okuyucular için bir kolaylık olması amacıyla bütün rivayetlerin metnine kitapta yer verdik.

2-Çevirilerin daha iyi anlaşılabilmesi için sade ve kolay bir dil kullandık.

3-Okuyucularımıza daha güvenilir bir tercüme sunabilmek için mütercimlerin dışında da metinler tatbikten geçirilmiş, böylece olası hatalar en aza indirgenmiştir. Dolayısıyla bu eser mütercim, tashih ve tatbik komisyonunun bir ürünüdür de denilebilir.

4-Kitapta her ne kadar birden fazla mütercim kalem kullanmışsa da, daha sonra tatbik ve son okur aşamalarıyla tek çeşit tercüme şeklinde okuyucularımıza sunulmuştur.

5-Kitaptaki dipnotları yeniden gözden geçirdik, eksik olanları tamamladık, kaynakları bir kez daha inceledik.

6-Kitap isimleri ve sayfa numaraları belli olacak şekilde yazıldı.

7-Kitap 7 cilt olacak şekilde düzenlendi. Böylece ciltlerin hacmi küçültülerek hem kullanımı hem de korunması kolaylaştırıldı.



8-Kitapta çeşitli mevzuların ele alındığını göz önünde bulundurarak sonuna konular indeksini ekledik. Değişik alanlarda araştırma yapan okuyucuların yararlanmasını kolaylaştırdık. 8. cildi de bu fihriste ayırdık.

Yüce Allah'tan, peygamberinin ehlibeyti (a.s) tarafından bize ulaştırılmış bulunan arı duru dinine insanları davet etme, dininin hakikatlerini neşretme hususunda bizi başarılı kılmasını diliyoruz. Dinin öğretilerine göre amel etmeyi lütuf ve keremiyle bize nasip etmesini temenni ediyoruz.

Sonbahar 1385

Ramazan 1427

...

Ayetullah Seyyid Ali Hameneî'nin *İmam Ali Ansiklopedisi* Hakkındaki Sözleri

İmam Ali'nin (a.s) adıyla süslenip anılan yıl³ çerçevesinde yine İmam Ali'nin (a.s) doğumunun kutlanması münasebetiyle (Hicrî Kamerî 12 Recep 1421-Hicrî Şemsî 19.7.1379) *İmam Ali Ansiklopedisi*'nin ilk nüshası, Daru'l-Hadis Kurumu çalışanları ve muhakkikleri huzurunda görkemli bir törenle Ayetullah Seyyid Ali Hameneî'ye takdim edildi.

Bu buluşmada, ansiklopedinin müellifi Şeyh Muhammed Reyşehrî'nin, ansiklopedinin hazırlanması için sarf edilen yoğun çalışmalara dair bir konuşmasının ardından Ayetullah Hameneî şu konuşmayı yaptı:

“Burada hazır bulunanlarla birlikte özellikle Sayın Şeyh Reyşehrî'ye büyük efendimizin viladet bayramını tebrik ediyorum. Emirülmüminin'in (a.s) küçük bir se-

³ Rehber Seyyid Ali Hamenei h.ş1379 yılını, içinde ğadir hum bayramının, birincisi senenin birinci ayı olan Ferverd'in altısında, ikincisi ise senenin on ikinci ayı olan İsfend'in yirmi dördünde olmak üzere

iki kere kutlanmasından dolayı İmam Ali yılı olarak ilan etti.



veni, onun devletinin, ülkesinin yönetici sorumlularından biri olarak, gerçekleştirdiğiniz bu büyük çalışmanızdan, Şeyh Reyşehrî'nin ve diğer değerli kardeşlerin çabasıyla gün yüzüne çıkan *İmam Ali Ansiklopedisi*'nin hazırlanmasından dolayı size teşekkür ediyorum. Ansiklopedinin ilk nüshasını bana hediye etmenizden dolayı da ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum.

Bütün belirtiler, bu çalışmanın vasiler seyidinin ruhunun inayet ve bereketiyle tamamlandığını gözler önüne sermektedir. Yüce Allah'tan, bu bereketli çalışmayı sonuçlandırmanıza karşılık olarak sizi büyük hayırlarla ödüllendirmesini diliyorum. İnşallah bu çalışma, bu okyanusta seyretmenin, bu derin ve engin denize dalmanın bir ilk adımı, insanların bu büyük şahsiyete ilişkin bilgi düzeylerinin daha da yükselmesinin sebebi olacaktır. Aslında bizler bu alanda son derece geriyiz. Dilerim en kısa zamanda bu derin vadiden o ulvi, o yüceler yücesi zirveye yükseliriz.

Bu konuda yoğun çalışmalar, kesintisiz çabalar sergilememiz gerekmektedir. İslamî yönetim, bu zirveye doğru hareket etmedikçe, bu doruklara ulaşmadıkça hedeflerini gerçekleştirmiş olamaz. İşte bu alanda atılacak adımların ilkinin bu gibi çalışmalar oluşturmaktadır. Kuşkusuz elimizdeki bu ürün güzel ve kaliteli bir çalışmadır. Ben sadece dışını görmüş bulunuyorum. İnşallah içini ve muhtevasını da mütalaa edeceğim.

Emirülmüminin (a.s) hakkında birçok kitap yazılmıştır. Hem biz Şîîler yazdık, hem Şîî olmayanlar yazdı, hem de gayrimüslimler... Her biri bu büyük şahsiyetin, bu engin denizin bir boyutunu ele almıştır. Ama bu çalışmaların tümü bu denizde atılmış mütevazı birkaç adımdan öte bir şey değildir. Gördüğümüz budur. Gördüğüm kadarıyla bu kitabın ele aldığı mevzuyu özel bir ilgiyle değerlendirmek ve bir başvuru kaynağı, bir berrak pınar olarak ondan yararlanmak gerek. Niceleri



için merci niteliğini taşıyabilir ve niceleri bu bir kitap-tan kitaplar çıkarabilir.

Evet, Farsça konuşan insanların da istifade etmesi için bu eseri Farsçaya tercüme etmek gereklidir ve kuşkusuz güzel de olacaktır. Fakat bu eserin, içerdiği bilgilerle Hz. Ali'ye (a.s) yönelik sağlam delillere dayalı genel, özel ve aydın kitapların yazılmasına yardımcı olacak kaynak bir kitap olması için gereken hassasiyeti göstermek, en az çeviride bulunmak kadar önemlidir.”

İhda

Ey Bakıyyetullah!

Ey Resulullah'ın pak nesli!

Ey Fatıma Zehra'nın ve Ali el-Murtaza'nın ciğerparesi!

Efendim, seni anan kalp aşkınla güzelliğe, yüceliğe, adalet ve hayra kanat geriyor.

Ey “Batının Güneşi”, senin velayet ilkelerini düşünmek bile bize nur veriyor, heyecanımızı ve imanımızı artırıyor.

Ey “Yeryüzünü Adaletle Dolduracak Olan”, senin gelişle peygamberlerin davası hedefine ulaşacak, “Kurtuluş Günü” tesis olacak.

Ey son ümit! Senin adın canları ümitle doldurur; seni anmak, sahilde görülen fecir gibi âşıkların güneşe davet ediyor.

Sabırla, canla başla ve huzu içinde sürdürülen bir mücadelenin ardından senelerdir devam eden çalışmalar nihayet sonuna ulaştı ve şu kitabın sayfaları tamamlandı. Bu sayfaların hemen hemen her satırı göz kamaştırıcı adaletin sembolü, hakkın ve canlı imanın timsali Ali b. Ebu Talib'in adıyla müzeyyen edilmiştir.

Çamsakızı çoban armağanı kabilinden bu hediyemi, umut dolu ellerimle dergâhına uzatıyorum.



Sel olup akan gözyaşlarımla, bir tutsağın boyun eğişi ve ürpertisiyle fısıldıyorum ve diyorum ki:

Ey açılmış bayrak

Ey saçılmış ilim

Ey sınırsız rahmetin mazharı

Ey sıkıntıda olanların sığınağı

Ey karanlık çukurda infilak eden en parlak nur

Ve ey varlık ufkundan doğan güneş!..

Şu mütevazı hediye kabul et ve ona kereminle inayet gözüyle bak. Bizi korumanın içine alınmışlardan kıl. Kavuşma arzusunu bizim için gerçekleştir. Bize buluşma lezzetini tattır!

GİRİŞ

Bismillahirrahmanirrahim

Bize bu gerçekleri gösteren Allah'a hamd olsun. Eğer o bizi buna iletmeseydi, biz onları göremezdik. Salât ve selam resullerin efendisi, nebilerin sonuncusu Hz. Muhammed'in (s.a.a) Allah tarafından kirlerden uzaklaştırılmış, tertemiz kılınmış pak ehlibeytinin üzerine olsun.

Resulullah (s.a.a), "Ali hakkın ayeti ve hidayetin sancağıdır" buyurmuştur.

Hakkında konuşmak zor ve meşakkatli biri olarak Ali (a.s) hakkında ne diyebilirim ki? Kelimeler o görkemli, göz kamaştırıcı zirveye tırmanma eğilimine girdiğinde ve o haşmetli şahsiyete layık olmayı amaçladığında onun hakkında konuşmak daha da zorlaşır.

İmam Emirülmümininin (a.s) şahsiyetine bakmak düşünce için bir sınavdır. Bu göz kamaştırıcı adamın boyutlarını uzun uzadıya inceleyip anlamaya çalışmak ancak sarsılmaz dağların güç yetirebileceği bir



enerji gerektirir. Fakat onun göz alıcı azametinin bazı yönleri hakkında konuşmak, insanlık tarihinin görkem ve güzellik timsali şahsiyetinin bazı düzeylerini ifade etmek başka bir üslubu, başka bir dili gerektirir. Bir dil ki sonunda olanca genişliğiyle “varlık”ı kuşatmalıdır. Belki o zaman bu derinlikli, bu eşsiz şahsiyetin bütün faziletleri, benzersiz yüceliği ve heybeti karşısında çok cüzi bir şeyler idrak edebilir. Kim bilir, belki o zaman bu ilahi insanın düzeyine yükselebilen bir söz ifade eder, ona yaraşan bir söylem geliştirebilir.

Basiretleri İmam’a dair derinlere nüfuz edici bir silahla donatılmış, dolayısıyla -bir ölçüde- onun varlık boyutlarını kavrayanlar, sonunda acizlik sınavıyla yüz yüze kalmış, derin bir sessizliğe gömülmüşlerdir. Çok geçmeden bu sessizliğin, İmam’ın faziletlerini sergilemek istememekten kaynaklanmadığını, bilakis bu akıl almaz, insanüstü faziletleri aktarma hususunda aciz kalmaları olduğunu belirtme gereğini duymuşlardır. Böylece içine düştükleri hayreti, bu ulvi faziletleri kelimelere nasıl sığdıracaklarını bilemeyişlerini, o erişilmez anlamları hangi yöntemle lafızlara aktaracaklarını kestiremeyişlerini ifade etmişlerdir.

Evet, nefislerinin ta derinlerinde bu yüksek anlamı hisseden ve sindiren insanların sayısı hiç de az değildir.

*Vasiyi övmeyi bilerek terk ettim
Çünkü o, her yanı kaplayan, uzun uzadıya bir nurdur
Bir şey uzayıp gitti mi artık kendi başına kaimdir
Güneş ışığının sıfatları da böylece anlamsız kalır*

Ali’nin görkemini ve faziletlerini anlatmak isteyen kimse, nefes al-dırmaz bir acizliğin kısılcasına girer; şaşırıp kalır, ne diyeceğini bilemez. “Akıllara durgunluk veren bu varlık fenomeni hakkında, onun düzeyine yaraşır bir söylem geliştirecek tek insan dahi yoktur. Büyük, dehşet verici ve kabiliyetleri ne olursa olsun, kapasiteleri ne kadar geniş olursa olsun herkesi kuşatan akıl almaz bir acizliktir bu.



Hiç kuşkusuz Ebu İshak en-Nazzam uzun uzun tefekkür etmiş, bu şahsiyetin boyutları, kişiliğinin yapı taşları üzerinde derin, kesintisiz ve çok yönlü incelemeler yapmış olacak ki sonuç olarak şu itirafta bulunmuştur:

“Ali b. Ebu Talib (a.s) bir kelimci için büyük bir sınavdır. Eğer onu şahsiyetini hak ettiği üzere tasvir edecek olsa adeta aşırıya kaçmış sanılır. Mükemmel özelliklerinin bazılarını gizlemeye kalkar, onun erdemlerinde cimrilik ederse, bu durumda da haksızlık etmiş olur!”

Ali (a.s) kanlı savaş meydanlarının en fazla cihad eden cengâveridir. En sarsılmaz kararlılığı sergileyen, akıllara durgunluk veren direnişi gösteren yiğittir. Hayat sahasında güleç, yakınlık yansıtan yüzdür. En üstün ahlaka sahip insan bile onun düzeyine ulaşamaz. Gecenin bağrında Allah’a yönelip içten yakaran bir kuldür. Allah’a kulluk etme hususunda onun gibisi yoktur. En fazla rabbinin aşkıyla yanıp tutuşan kalp onunkidir. Allah’ın kullarına karşı en şefkatli insandır. Herkese yumuşaklık ve şefkatle muamele ederdi. Ama hakkın gerçekleştirilmesi alanında en sarsılmaz yiğittir, taviz verdiği görülmemiştir. Hakkın savunma cephesini bırakıp kaçtığı vaki değildir.

Belagatta, örneksiz hitabetin imkânlarını, hikmet türlerini ve söz sanatını kullanmada benzersizdir. Bu meydanın geçilmez süvarisidir. Bu alanda herkesten daha mahirdir. Aferin, şair Alevî’ye! Ne güzel söylemiş:

Nice güneş gibi hikmetleri var ki

Güneş ışığı dahi ona sema olmak ister

Tarihi anlatan bir kimse onur, özgürlük ve insanlık alanlarının bu göz kamaştırıcı zirvesini görmezden gelmesi mümkün müdür acaba?

Hayat sahrasına gözleri dikip de ilahî aşk ve ibadet, cihat ve kişilik, doğruluk ve fedakârlık, iman ve celal abidesi bu yüce şahsiyeti görmezden gelmek mümkün mü?



Gerçekten de acaba mümkün müdür ki bir yazar, sayfaları kalemiyle yazsın da, Ali'nin adından yayılan hoş kokulara kalbi meftun olmasın? Her bakımdan haksızlığa uğramış, her taraftan saldırılara maruz kalmış, bunlara karşı verdiği görkemli cihatla, akıllara durgunluk veren fedakârlıkla yücelmiş hayatının meltemli esintisiyle kendinden geçmesin? Olabilir mi?

Benim kanaatime göre “akıllara durgunluk veren bu varlık fenomeni” üzerinde düşünen, araştırma yapan, tadına varan bu insanların tümü sonunda şu noktaya varmışlardır: Varlığı bile belli olmayan bir damlacık, denizi nasıl övebilirsin! Havada uçuşan zavallı bir zerrecik, güneşi nasıl methetsin?

Bu satırların yazarına gelince, bir güne bir gün bu parlak güneşin vasıflarıyla ilgili önemli bir söz söylemeyi, alev alev yanan bu hak kordundan bir avuç almayı kesinlikle aklından geçirmedi. Ya da faziletler denizinin derinliklerine dalıp çıkardığı güzellikleri neşretme hususunda bir katkıda bulunmayı veya dalga dalga yayılan menkıbelerinin misk kokusunu yayma konusunda bir payının olmasını düşünmedi.

Böylece beklenen gaybın kapsamında gizli vaktin gelmesini bekleyerek halden hale geçti, günler peş peşe sıralandı.

Mizanu'l-Hikme'nin tedvini ile uğraşırken bu engin denize uzaktan göz atmam takdir edildi. Aslında bu, kitabın yapısının gerektirdiği bir zorunluluktu. Çünkü kitabın metodu “imamet” başlığı altında bir giriş hazırlamayı gerektirmişti.

Evet, “giriş”in kapsamı sadece bu uçsuz bucaksız denize uzaktan bakmaya müsaade ediyordu. İmam'ın ilahî ve nebevî sözlerde ifadesini bulan çekici şahsiyetini gözlemliyordum. Böylece Ehlibeyt rivayetlerindeki anlatım esasında bu büyük şahsiyetin hayatından göz alıcı tablolar kaydetme imkânını buldum.

İlahî takdir bir kez daha bize fırsat tanıdı ve *Mizanu'l-Hikme* adlı eserin (Allah'ın lütfü sayesinde defalarca basıldı, bütün sınırları aşarak en ücra noktalara kadar ulaştı, ilmî değeri sayesinde dinî konularda araştırma yapan kimseler tarafından yoğun ilgi gördü) genişletilme-



sine, bölümlerinin daha geniş ve daha detaylı olarak hazırlanmasına imkân sağladı.

Uzun süre düşündükten sonra himmeti şu satırların yazarına yetti. Niyet, harekete geçme kararlılığına dönüştü ve bu cüzün eklenmesi fikrini hayata geçirmek için ilk adım atıldı.

Yolculuk uzun süreliydi ve yol alabildiğine uzundu. Bense henüz yolun başındaydım. Derken İmam'ın özel inayeti imdadıma yetişti. Abartma değil, o, hak üzere yol alanların sığınacağı, barınağıdır. Sonra başka büyüklere himmetleri de elimden tutmaya başladı.

Derken çalışmalar olgunlaştı, seneler sonra meyveyi devşirmenin zamanı geldi. Böylece elinizdeki *Kitap, Sünnet ve Tarih Esasında İmam Ali b. Ebu Talib (a.s) Ansiklopedisi* adlı eser vücut buldu.

Sonra ilahî takdir, ansiklopedinin efendimiz Emirülmümininin (a.s) adıyla anılan yıl içinde basılmasını diledi. Nitekim bu münasebetten dolayı binlerle ifade edilecek emek ve himmet eser üzerinde yoğunlaştı.⁴

Nimetlerine şükretmek maksadıyla yüce Allah'a bütün benliğimle yöneliyorum. Bu mühim projeyi sonuçlandırmak maksadıyla adım atarken O tevfiğiyle beni sardı. Sarp yokuşları yakınlaştırdı, meşakkatleri yumuşattı ve zorlukları kolaylaştırdı.

Hiç kuşkusuz *İmam Ali Ansiklopedisi* Ali'nin (a.s) aşkıyla yanıp tutuşan bendeniz için hayatının en tatlı ve zevkli semeresidir. Allah'ın lütuf ve keremiyle sonuna yaklaştığım ömrümün en övgüye değer eseridir. Birçok faziletli şahısların katkıda buldukları bir yardımlaşma ürünüdür.

⁴ İslam devriminin rehberi Ayetullah Seyyid Ali Hamenei-Allah onu korusun-İran takvimine göre h.ş.1379 yılını İmam Ali ve Velayet yılı ilan etti. çünkü ğadir hum bayramı bu yıl içinde iki kere kutlanıyordu. Yılın başlangıcı 13 zilhicce 1421 sonu ise 24 zilhicce 1422 (h.k)dir. Dolayısıyla zilhiccenin 18'inde kutlanan ğadir hum bayramı yılın birinci ve son aylarında olmak üzere aynı yıl içinde iki kere kutlanacaktı.

Evet, *İmam Ali b. Ebu Talib (a.s) Ansiklopedisi* hayatımın en yüksek, en ulu temennilerinden birinin somut ifadesidir. En uzak beklentilerime göz kamaştırıcı bir cevap niteliğindedir.

Allah'ın tevfiği, lütuf ve keremi olmasaydı, bu temenni gerçekleşmeyecekti. O'na hamdolsun. Bütün benliğimle ve derin bir saygı ürpertisiyle O'na hamdüsenalar ediyorum.

Şayet Emirülmüminin'in (a.s) özel inayeti beni çepeçevre sarmasaydı bu çalışmayı tamamlayamayacaktım. O'na da şükranlarımı sunuyorum. Selam olsun O'na. İnayeti, doğrultması tam zamanında yetişmeseydi, sarp yokuşların boyun eğer hale getirilmesi ve aşılır hale getirilip kolaylaştırması hususunda sunduğu yardımı olmasaydı ansiklopedi bu sağlamlıkta gün yüzüne çıkamazdı.

Bu sözler aslında yazarının kusurlarını ifade bağlamında sunduğu bir özürdür. Amaca ulaşmak uğruna kendisini saran bu özel inayete yönelik bir güzel övgü, saygı, ürperti ve derin bağlılık içeren bir beyanattır.

İmam Ali Ansiklopedisi Emirülmüminin'in (a.s) hayatına kısa bir bakış, Alevî hayat tarzına açılan bir penceredir. En kâmil insanın, en büyük müminin, İslam tarihinin Resulullah'tan (s.a.a) sonraki en görkemli şahsiyetin hayat tarihine yönelik bir değerlendirmedir.

Ansiklopedinin amacı, Ali b. Ebu Talib'in (a.s) öğretilerinin en büyüklerine, en öğüt verici, en uyarıcı boyutlarına ulaşmaya yönelik bir yol çizmektir. Bunun yanında Emirülmüminin'in (a.s) bembeyaz, apaydın hayatının başka yönlerine dair geniş bir malzeme de içermektedir.

İmam Ali Ansiklopedisi, insanlığın İmamının melekutî alametlerini belirginleştirme, iman ve aksiyonun en görkemli düzeyini somutlaştıran hayatının ilmî, ahlakî ve amelî özelliklerini tedvin aracılığıyla, "İnsanî adaletin sesi"nin adaleti yayma, hakkın hâkimiyetini sağlamlaştırma uğruna verdiği mücadeleyi açıklama vasıtasıyla şu soruya pratik bir cevap bulma amacını gütmektedir:

Allah'ın kitabı, neden Ali b. Ebu Talib'i Allah'ın huzurunda risaletin şahidi kılmıştır?

Ansiklopedi, yeni bir alana el atmakla, henüz işlenmemiş bir sahayı gündeme getirmekle ve aktif bir araştırma metodunu esas almakla İmam Ali'nin hayatını altı kısma ayırarak incelemekte, Alevî irfanı araştıran ve inceleyenlerin istifadesine sunmakta, Ali sevgisiyle yananların, hak ve hakikat peşinde olanların önüne koymaktadır.

Aşağıda bu taksimin muhtevasına dair geniş bir açıklama sunuyoruz:

İMAM ALİ ANSİKLOPEDİSİ'NİN MUHTEVASI

Birinci Kısım: İmam Ali'nin Ailesi

Bu bölümde İmam Ali'nin (a.s) soyu ve ailesi ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Bunun yanında içinde büyüyüp geliştiği yakın çevresi de incelenmektedir. Bu çerçevede anne ve babasından, İmam'ın isimlerinden, künyelerinden, lakaplarından, bedensel özelliklerinden, vasıflarından, evliliklerinden, eşlerinden ve çocuklarından da bahsedilmektedir.

Bu bölümde İmam'ın saygın bir aile ortamında doğduğu, temiz, nezih bir çevrede yetiştiği açıklanmaktadır. Bütün dedeleri, babaları olarak geçmişi muvahhitlerden oluşan tertemiz, cahiliye pisliğine bulaşmamış, Allah yolunda sebat ederek bu dünyadan göçmüşlerdir.

Yine bu bölümde, İslam tarihinin bu en büyük muvahhidini bağrında saklayan saygı değer kökleri oluşturanlardan bir tanesinin bile şirk pisliğine bulaşmadığı gözler önüne serilmektedir. Çevrenin mesnetsiz cahili yapılanmasından, düşünsel ve akidevî kirlerinden onların hayatlarına zerre kadar bir leke bulaşmamıştır. İşte, İmam (a.s) mümin, sağlam karakterli, güçlü kişilikli, hakkın sarsılmaz savunucusu bir babanın, ahirete iman eden, fitratı tertemiz, saygıdeğer bir annenin oğlu olarak dünyaya gelmiştir.

Sonra hayatı, çağının en muttaki ve en temiz hanımlarından birinin, yani dünya kadınlarının hanımefendisinin eşi olarak devam etmiştir. Bu, Allah'ın emriyle gerçekleşmiş, kutsiyet ve huşuyla halelenmiş bir evlilik idi. Eşi soylu bir aileden geliyordu ve tarihin şekillenmesinde

büyük etkisi olan bir sülalenin evladıydı. Bu özelliğiyle de “Kevser” adını hak ediyordu.

Künye ve lakaplarına gelince, bunların çoğunu Resulullah (s.a.a) seçmişti. Tamamı onun gün gibi parlayan faziletlerine, islamdaki ve tarihteki göz kamaştırıcı konumuna işaret ediyordu.

Bir hayat ki azamet seviyesinden aşağı kaldığı tek bir anı yoktur. Bir hayat ki sahibinin erdemler çizgisinde tökezlediği tek bir lahza gösterilemez.

İkinci Kısım: İmam Ali, Hz. Peygamberin Yanında

Bir gün göklerin sesi Resulullah’ın (s.a.a) kalbinin kapısını çaldı, risalet emri ona indirildi. Sonra Resulullah (s.a.a) tarihî davetini açıkça ilan etti. Arap yarımadası göz gözü görmez bir karanlığın girdabındaydı. Her taraftan cahiliye ile kuşatılmıştı.

Halk, Resulullah’ın özgürlük ve onur amaçlı çağrısını yalanlayarak reddetti. Zamanla halkın beyinsizliği, aymazlığı ve tağutların azgınlığı gittikçe şiddetlendi.

Ali, bu ilahî uyanışın ilk günlerinden itibaren Hz. Peygamberin (s.a.a) yanındaki yerini aldı. Bir an olsun yanından ayrılmamıştır. İslamın toplumsal hayata egemen olması için canını ve elinden gelen her şeyi feda etmekten kaçınmamıştır. Bütün önemli sahnelerde ve tehlikeli dönemeçlerde onu Resulullah’ın (s.a.a) yanı başında görüyoruz. İslamî hareketi kuşatan bütün sarp yokuşların aşılmasında, en zor ortamlarda hemen öne atılan gözü kara bir öncü olduğuna şahit oluyoruz.

Bu bölümde İslamî uyanışın sağlam temellere dayandırılması mücadelesinde İmam Ali’nin (a.s) ihraz ettiği yüksek konum, Resulullah (s.a.a) çağına dayalı olarak hareketin devamı hususunda oynadığı yapıcı rol detaylı bir biçimde ele alınmaktadır.

Bu bölüm ortaya koyuyor ki Ali (a.s) bisetün başından Resulullah’ın (s.a.a) vefatına kadar O’nun yanından hiç ayrılmamıştır. İslamın toplumsal hayata egemen olması için canını ve elinden gelen her şeyi feda etmekten kaçınmamıştır. Bütün önemli sahnelerde ve tehlikeli dönemeçlerde onu Resulullah’ın (s.a.a) yanı başında görüyoruz. İslamî hareketi kuşatan bütün sarp yokuşların aşılmasında, en zor ortamlarda hemen öne atılan gözü kara bir öncü olduğuna şahit oluyoruz.

Bu bölümde gösteriliyor ki Ali (a.s) bütün imkânlarını kesintisiz bir şekilde ortaya koymaktan hiç kaçınmamıştır. Dini savunmak uğruna samimi fedakârlıktan bir lahza olsun sarfinazar etmemiştir. Sevgili Peygamberi (s.a.a) savunmak, yeni filizlenen rabbanî daveti korumak, İslam'ın devamı ve ilahî hareketin amaçlarına ulaşması uğruna hayranlık uyandıran bir kahramanlıkla kendini feda etmekten asla geri durmamıştır.

Üçüncü Kısım: Resulullah'ın (s.a.a) İmam Ali'nin Önderliğine İlişkin Çabaları

İslam dinlerin sonuncusu ve Resulullah (s.a.a) da peygamberlerin sonuncusudur. Kur'an-ı Kerim de semavî kitapların son halkasını oluşturmaktadır.

Resulullah (s.a.a) ebedilik rengine bürünen bu dinin tebliğcisidir. Zaman bu dinin defterini dürmeye kesinlikle güç yetiremeyecektir. Şu halde Resulullah (s.a.a) bu dinin geleceğini güvence altına almak, ümmetinin geleceğini garanti etmek için ne yaptı? Bu alanda belirleyici olan ilahî tedbir nedir?

Bu bölümde ilahî dinin içerdiği geleceğe dair görüşü, İmam Ali'nin (a.s) göklerden tarafından omuzlarına bindirilen rabbanî plan muvacehesinde bulunduğu konumu izah etmektedir.

Diğer bir ifadeyle bu bölümde, ümmetin geleceğini şekillendirmek bağlamında Resulullah'ın (s.a.a) sarf ettiği çabalar çerçevesinde belirginleşen Alevî velayeti, Ali b. Ebu Talib'in (a.s) imameti ele alınmaktadır.

Bu anlayış çerçevesinde bu bölümde Resulullah'ın (s.a.a) kendisinden sonra ümmeti çobansız, başıboş bir sürü olarak terk etmediğini, ümmetin geleceğini plansız programsız, kendisinden sonra öndersiz olacak şekilde muallâkta bırakmadığını ispata yönelik aklî ve naklî deliller yoğun bir şekilde sunulmaktadır. Bilakis Resulullah (s.a.a) bu ümmetin geleceğe yönelik yürüyüşünü büyük bir dikkatle, apaçık bir şekilde çizmiş, yirmi üç sene boyunca bu alanda yoğun çabalar sarf etmiştir. Uygun ortam oluştuğunda bazen işaret ederek, bazen de açık bir dille bu konudaki yaklaşımını ifade etmiştir.

Yine bu bölümde “Gadir Olayı”nın, bu türden uzun ve kesintisiz çabaların seyrettiği çizgi üzerinde bir zirve noktası olduğu vurgulanmaktadır. Resulullah’ın (s.a.a) bundan sonra da gevşeklik göstermediği, bilakis bu mühim meseleyi her fırsatta gündeme getirdiği anlatılmaktadır. Yani eskisi gibi gerekli özeni göstermiş, mübarek ömrünün son anlarına kadar bu mesele üzerinde yoğunlaşmıştır.

Ne var ki yazılı bir vasiyet bırakmak şeklinde uzun seneler boyunca gündeme getirip vurguladığı meseleyi iyice pekiştirme eğilimi, son demlerinde etrafında koparılan gürültü nedeniyle istenen sonucu vermemiştir. Yine bu alanda bir diğer adım olarak Usame ordusunun sefere gönderilmesini öngörmüştür. Bunun da gerçekleşmesinden sonra Resulullah’ın (s.a.a) bu iki vakıyı görmezden gelmediğini, bilakis üzerlerindeki perdeyi kaldırarak şekilde kimilerinde işaretle kimilerinde de açık sözle dikkatleri bu noktaya çektiği görülmektedir.

Bu bölümün bir diğer özelliği de Şif ve Sünnî kaynaklarda sabit olan delillere dayanarak önemli sonuçlara işaret etmesidir.

Dördüncü Kısım: Resulullah’tan (s.a.a) Sonra İmam Ali (a.s)

Yazık ki Resulullah’ın (s.a.a) ümmet için umut ettiği, ümmetin geleceğine dair planladığı şey gerçekleşmemiştir. Hilafet giysisini, ilahî yetkiye sahip kişiden başkası giydi.

Perde açılıyor. Sahne aydınlanıyor. Ali, hakikatini kalbini yaran, acı ve sahte bir realite ile karşı karşıyadır. Bir yandan yeni dinin gerekleri ve maslahatı karşısında duruyor. Öbür yanda islama henüz girmiş kitleler... Ne yapmalıydı? İlahi sorumluluğu neydi? İç ve dış dinamikler itibarıyla barındırdığı özel ve konjonktürel hususiyetleriyle o çağın realitesi ne yapmasını gerektiriyordu?

İşte bu bölümde yukarıdaki sorulara Ali’nin hayatından, resulullah’ın vefatından siyasal imamet görevini üstlendiği döneme kadar geçen süre itibarıyla belirginleşen örnekler aracılığıyla cevap aranmaktadır. Bu arada Resulullah’ın (s.a.a) ümmetin geleceğine dair çözümler olarak ortaya koyduğu öğretilerin ihmal edilmesinin etkenleri üzerine de projektörler tutuluyor, Resulullah’ın (s.a.a), Ali’nin liderliğine dair direktiflerinin görmezden gelinmesinin sebepleri de irdeleniyor.

Resulullah'ın (s.a.a) vefatından Osman'ın hilafetine ve ona karşı başlatılan ayaklanma sürecine kadar İslamî hayatı bir kasırga gibi kasıp kavuran hadiselerin irdelenmesi bağlamında bu bölümde hukemanın imamının (a.s) hikmetli tavırlarının belirginleştiği atmosfer açıklanıyor, buna neden olan gerekçeler ele alınıyor.

Beşinci Kısım: İmam Ali'nin (a.s) İzlediği Siyaset

Halifelerin yönetimlerinin üzerinden yirmi beş yıl geçmişti. Sapma çatlağı iyice açılmış, Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra baş gösteren eğrilme olgusu büyük bir yaygınlık kazanmıştı. Durum o raddeye varmıştı ki İmam Ali (a.s) bu süreci, halifeliğinin ilk günlerinde yaptığı hamasî bir konuşmada “*el-beliyye*” (cahiliye devrinde sahibinin mezarının başında ölüme terk edilen deve) olarak tasvir etmişti.⁵

Bu zor ortamda insanlar halifeye, onun hareketlerine ve yönetim tarzına karşı ayaklandılar. Ayaklanmanın sonunda halife öldürülünce, kendilerinden geçmişesine İmam'a koştular ve yönetimi ele almasını istediler.

İmam geçmişin geri gelmeyeceğini çok iyi biliyordu. Arkasını dönüp gidenin geri geldiği az görülmüştür. Olanca zorluğuyla belirginleşen objektif koşulları değerlendirmesi neticesinde ilk başlarda halkın bu isteğine olumlu karşılık vermekten kaçındı. Ama Müslümanların ısrarlı talepleri ve etrafını adeta çembere almaları karşısında bu isteğe olumlu karşılık vermekten başka bir çare bulamadı.

Bu süreçte yaptığı ilk konuşmada, insanlara toplumsal düzeyde büyük bir süratle gerçekleştirmeyi düşündüğü değişimleri haber verdi. Aynı konuşmada yönetim tarzının temel prensiplerini ve dayanaklarını da açık biçimde ortaya koydu.

Bu kısım, İmam'la birlikte yolculuğunu sürdürmekte, en başta İmam'ın yönetime gelmesini ve iktidarı ele almasını sağlayan atmosferi vurgulamakta, ardından imamın ıslahat hareketinden başlayarak ayrıntılara girmektedir. Özellikle imamın geniş çaplı siyasal değişimlere girişirken benimsediği hareket tarzını ve dayanaklarını, başlattığı

⁵ Nehcu'l belağ: hutbe, 17 el-kafi:8/67 h:23

ıslah hareketini, bunun toplumsal yansımalarını ve sonuçlarını irdelemektedir.

Bu kısım çerçevesinde ele alınan temel konulardan biri de İmam'ın kültürel, ekonomik, sosyal, yargısal ve güvenlik alanlarında başlattığı ıslah hareketinde dayandığı temel prensiplerin en belirginlerinin ön plana çıkarılmasıdır. Yine kitabın bu bölümünde İmam'ın siyasetle, devletlerin istikrar bulmalarının etkenleriyle, devletlerin çöküşlerine ve yok olmalarına neden olan sebeplerle, devletlerin birbirleriyle yardımlaşmalarının doğası gibi bu meseleyle irtibatlı hususlarla ilgili görüşlerinin incelenmesi de esas alınmıştır.

Altıncı Kısım: İmam Ali'nin Savaşları

İmam Ali (a.s), yönetimi eline alıp daha önce konuştuğu ve insanlara söz verdiği hususları tatbik etmeye başladığı günden itibaren karşısına çıkacağını beklediği engellerin tedrici olarak ortaya çıktığını gördü. Ortam adaleti yaygınlaştırıp hâkim kılmaya tahammül etmiyordu. İslah, eşitlik, asılsız imtiyazların geçersiz sayılması hareketine katlanacak gibi değildi. Fitne başını kaldırmaya başladı, yönetim krizi baş gösterdi.

İnsanı asıl dehşete düşüren şey ise, fitneyi ilk uyandıranların, onu büyütenlerin, eski yönetimin devrilmesinde ve yeni yönetimin kurulmasında en büyük rol oynayan grubun olmasıydı!

Ansiklopedinin bu bölümünün ayırıcı özelliği, söz konusu fitnelerin kaynaklarına ve köklerine yönelik bir araştırma ve analiz içermesi; fitnelerin gidişatını ve bundan kaynaklanan sonuçları analitik bir gözle incelemesidir. Yine ayrıntılı bir gözlemlerle “Nakısın/ biatlerini bozanlar (Cemel ashabı), “Kasıtın/ sapanlar (Sıffin ashabı) ve Marıkın/ itaatten çıkanlar (Hariciler)” gruplarına ait fitneler de ele alınmıştır ki bu fitneler, gerçekte İmam'ın ıslah hareketine yönelik bir karşı çıkış, ilahî hukuk bağlamında sergilediği ilkesel tutuma, insanların değerlerini ve haklarını kararlılıkla korumasına karşı konulan bir tepkiden başka bir şey değildir.

Bu bölümün en önemli ve en parlak özelliklerinden biri, fitne ateşini alevlendirenlerin düşünsel ve psikolojik dünyalarına, siyasal tavırla-

rına objektiflerin yöneltilmesi, bunların tecellilerinin özellikle Nehrevan haricileri bağlamında büyük bir derinlik ve dikkatle irdelenmiş olmasıdır.

Hiç kuşkusuz bu araştırma, tarihsel belgeleri anlama ve bu hususlarla ilgili rivayetlerin ihtiva ettikleri yönlendirici ifadeleri konumlandırma bağlamında yepyeni bir zihniyet sunmakta, dolayısıyla eşsiz bir değerlendirme ve olağanüstü bir analiz nitelemesini hak etmektedir.

Ayrıca bu bölüm bütünü itibariyle kitabın en fazla öğüt içeren, en büyük dersler veren bölümüdür de.

Yedinci Kısım: Yalnız Bırakılma Günleri

İmam Emirülmüminin'in (a.s) yönetiminin ilk yılları fitne kışkırtıcılarına karşı koyma, onlarla çatışma yılları olarak nitelendirilir. İnsanlar bu fitnelerin durmadan devam etmesinden yorgun düşmüşlerdi. Artık çatışmadan, kargaşadan, istikrarsızlıktan sıkılır olmuşlardı. Öte yandan fitne kışkırtıcıları -özellikle Şam'daki ana üs- kesintisiz bir kriz ortamının devamını sağlayacak çalışmalar sürdürmekteydi. Bu çerçeveden fitneler dur durak bilmiyordu. Her açıdan merkezî hükümetin önüne büyük engeller konuyordu.

Kitabın yedinci kısmında bu dönem ele alınmaktadır. İmam Emirülmüminin'in (a.s) bu dönemdeki sözleri yalnızlığın yakıcı elemi yansıtır. Zamanın musibetlerinden ve felaketlerinden şekva edişini sergiliyor.

Zamanın bu karanlık diliminde Mısır düştü. İmam, Malik Eşter gibi en temiz adamlarından, en kabiliyetli komutanlarından, en cesur dostlarından ve en vefalı arkadaşlarından birini yitirdi. Malik Eşter şehadet şerbetini içti. İmam'ın kalbi büzüldü, tertemiz ruhu yaralandı, bir dayanılmaz acı her taraftan onu sardı.

Bu bölüm, İmam'ın yalnızlığını tescil eden bir yolculuktur. Ali'nin mazlumiyetine yakılmış bir ağıttır. Onun pak nefisini inciten acı sözlerin çınladığı bir dönemin izahıdır.

Bu kısım, İmam'ın ilk dönemlerine benzemeyen bir başka sahneyi de gözler önüne seriyor. İnsanlar artık ilk dönemlerindeki gibi cephe-

lere koşmaya hazır değiller. İmam'ın cihat ve seferberlik çağrılarına da koşmaya can atmıyorlar. Defalarca dile getirdiği Őikâyetleri, bunu en açık biçimde gözler önüne seriyor. Bu sözlerinde o çağın insanının en belirgin özellikleri yansıtılıyor. Bu dönemde insanlar artık hayatta kalma sevgisini tercih etmişlerdi. Ruhları dünyaya göz dikmişti, ona akıyordu.

Böylesine olumsuzluklarla dolu bir dönemde İmam Ali (a.s) en şerefli duygularını ortaya koyuyor, tertemiz yüreğinde güzelim duyguları coşuyordu. Muaviye'nin ordularının şehirlere saldırısını, masum insanların kılıçtan geçirmelerini, insanların mallarını talan etmelerini, güven içinde olan insanların yüreklerine korku ve dehşet saçmalarını gördükçe içini tarifsiz bir acı, bir elem kaplıyordu.

Acı veren zulüm haberleri İmam'a ulaşıyor, Muaviye'nin saldırıları, buna karşılık askerlerinin ciddiyetsizliği, gülüp eğlenmeleri, laubali tavırları kendisine bildiriliyordu. Bu durum onu derinden etkiliyor, nefsi kederleniyordu. Derinlerden ah ediyordu. Ama cevap veren kim?!

Bu süreç böyle devam ederken İmam (a.s) defalarca ölümü temenni etti! Ama hiçbir zaman gevşemedi, bu felaket karşısında kararlılığı kırılmadı. Bu acı realiteye boyun eğmedi. Ömrünün son anına kadar güçlü kaldı, bir heybet abidesi olarak ileri atıldı ve asla direnişten vazgeçmedi.

Evet, Emirülmüminin (a.s) bir deniz feneri gibi hayatının son günlerine kadar etrafına ışık saçtı. İnsanları yeniden Sıffin'a yürümeye teşvik etti. Nitekim hamaset dolu konuşmaları neticesinde bu görevi ifa etmek üzere büyük bir ordu oluşturulması çağrısında bulundu. Hutbesinin ardından -ki bu son hutbesi olacaktı- Hüseyin b. Ali (a.s), Kays b. Sad ve Ebu Eyyub el-Ensarî komutanlığında onar bin savaşçı toplandı.

Ne yazık ki, İmam'ın sözü ona dindar bir bedbaht tarafından şehit ediliş ve suikasta uğraması bu programın temellerini çökertti. Şam fitnesinin kökünü kurutmak, fitne üssünü kökünden söküp atmak üzere hazırlanan plan bozuldu. İmam'ın (a.s) öldürülmesinin üzerinden

fazla bir zaman geçmeden askerler birliklerini terk etmeye ve ordu dağılmaya başladı.

Bu kısım, burada bir özetini sunduğumuz bu sahnelere dair geniş ayrıntılar içermektedir. Olayların köklerine analitik bir yaklaşımla incelenmekte, cevaplar sunulmakta, sebep ve etkenleri gözler önüne serilmektedir.

Sekizinci Kısım: İmam Ali'nin Şehit Edilmesi

İmam Ali'nin (a.s) şehit edileceğini Resulullah (s.a.a) haber vermişti. İmam'ın kendisine gelince, onun varlığı kendine özgü bir yapıya ve karaktere sahipti. Bu özellik, yerden çok onu göğe bağlıyordu. Her zaman melekût cihetine bakardı. Ruhu bu tarafa yönelir, kendisini semaya yükseltecek anı beklerdi.

Melekût tarafına giden bu kervan ne büyüktür ki yaralarından akan kanlara bulanmış, kızıla boyanmış Ali'yi taşıyor!

Ölümü ne de çok özlüyordu! Kınından sıyrılmış keskin kılıcın sahibi Ali başı yarılmış halde boylu boyunca uzanmış yatıyor! Mele-i Âlâ, yüceler âlemine bakıyor! Bu yolculuğunu şu ifadelerle tasvir ediyor: **“Allah’a ant olsun ki ölmekle karşıma hoşlanmayacağım bir şey çıkmadı, çirkin göreceğim bir şey de olmadı; bilakis gece karanlığında su ararken ansızın karşıma su çıkan ve aradığımı bulan kimse gibiyim.”**

Bu sekizinci kısımda, Resulullah'ın (s.a.a), Ali'nin (a.s) şehit edileceğine dair hadislerinin ve yine İmam Ali'nin (a.s) kendi şehadetiyle ilgili sözlerinin incelenmesi amaçlanıyor. Bunun yanında şehadet sahnesinin geri kalan dekorları da yer alıyor. İlk başta suikast hadisesi yakın plandan ele alınıyor. Yaralanıp kanlar içindeki İmam ile sahneye devam ediliyor; bütün sözleri, öğretileri, vasiyetleri ve hikmetleri hain kılıç başının üzerinden döndükten şehadet anına kadar birer birer aktarılıyor. Sonra sahnenin öbür tarafına geçiliyor. İmam'ın (a.s) en amansız düşmanının şehadet haberini duyunca verdiği tepki canlandırılıyor. İmam'ın (a.s) kefenlenmesi, defni ve kabre konuluşu da ihmal edilmiyor.

Bu kısmın sonunda İmam'ın (a.s) kabrinin ziyaret edilmesi, bunun sağladığı bereketler ve ravza-ı şerifinin olağanüstü özellikleri sunuluyor.

Dokuzuncu Kısım: İmam Ali'nin (a.s) Şahsiyetine Dair Görüşler

İmam Ali'nin (a.s) şahsiyetinin insanların dillerine yansıyan tecellileri, onun hakkında büyük ve sembol isimlerin, hatta düşmanlarının ve muhaliflerinin sözleri bu bölümde ele alınmaktadır. Çünkü bu, onun şahsiyetinin boyutlarını bilmenin en önemli araçlarından biridir.

İmam Ali b. Ebu Talib'in şahsiyetiyle ilgili değerlendirmeler, onun hakkında söylenmiş sözler, onun için sarfedilmiş kelimeler, ona dair hükümler, yüceltmeler, saygı göstermeler, onun hakkında irat edilmiş hutbeler, yazılmış kasideler, methiyeler, ondan akıl almaz derecede etkilenmeler, hayrete düşmeler, telkinler ve onun karşısında girilen derin sessizlikler... İşte, bütün bunlar her şeyin üstündedir ve İslam tarihinde bu hususta onunla karşılaştırılacak bir tek kişi yoktur.

Bu bölümde okuyucu ilk önce Ali b. Ebu Talib'in (a.s) kişiliğini Kurân'dan öğreniyor. Resulullah'ın (s.a.a) ona dair sözlerinden, yine İmam'ın kendi hakkındaki açıklamalarından haberdar oluyor. Dünya kadınlarının hanımefendisi Fatıma Zehra'nın (a.s), Peygamberin sahabelerinin, Ehlibeyt'in (a.s) ve Peygamberin eşlerinin onunla ilgili sözlerinin çizdiği tabloyu gözlemliyor. Önde gelen âlimlerin, sembol olmuş kültür ve siyaset adamlarının çizdikleri tablo çerçevesinde onun geniş ufkunu gözlemlemeye çalışıyor. Şairlerin, edebiyatçıların ve hatiplerin -ki bunlar arasında düşmanları da var- onunla ilgili olarak ortaya koydukları edebî ürünleri inceleme imkânı buluyor.

Bu bölümde okuyucu, Ali (a.s) hakkında özlem ve sevgiyle dolu kalplerden taşıdığı belli olan fecir aydınlığı gibi birçok hakikati açıklayıcı mahiyette sözler sarf eden büyük şahsiyetlerle birlikte bir yolculuğa çıkıyor.

Bazıları tarihe açıkça not düşmüşlerdir ki Ali b. Ebu Talib'in faziletleri, erdemli menkıbeleri saymakla bitecek gibi değildir ve bugüne kadar yazılmış kitapların tümü bile onun erdemlerinin tamamını ihtiva edememişlerdir.

Sonunda şöyle demişlerdir: Ali' (a.s) hakkında konuşmamak, onunla ilgili söylenmiş tüm sözlerden daha güçlü bir tanıklık, sarf edilmiş tüm kelimelerden daha etkili bir anlatımdır.

Bu sözlerden yola çıkarak gözümüzün önünde şöyle bir Ali (a.s) tablosu canlanıyor:

Allah'ın kitabını en iyi bilen, en iyi anlayan Ali'dir.

Ali savaş meydanında en cesurdur. İnsanların en ihlâslısı, en iffetlisi ve en çok ibadet edenidir.

Ali yumuşak huylu, cana yakın ve insanların en üstün ahlaklısıdır. Kalbi her zaman rabbine dönüktür, O'nun huzurundadır.

Ali belagat meydanında tükenmez bir denizdir. Söz üstadlarının efendisi, hatiplerin sultanıdır.

Ali (a.s) gözü hiçbir şeyden korkmayan bir mücahittir. Hiçbir vuruşma, savaş meydanında onun sertliğini yumuşatamaz. Hiçbir zorluk onu yıldırılmaz. Öne atılma ve safların arasında yiğitçe dalma duygusuyla dopdoludur.

Ali, ümmet içinde hakkı en iyi bilendir. En ileri görüşlü kimsedir.

Ali hakkında söylenen sözlerin bazıları bunlardır. Ali'nin fazilet ve kemali bütün bunların ötesindedir. Bütün salihlerin sahip oldukları özelliklere o tek başına sahiptir.

Ali tektir, bütün güzel hasletler onda buluşmuştur. Tüm faziletler ona doğru tırmanmış, üstün ahlak ondan altlara doğru sirayet etmiştir. Kuvvet bakımından eşi ve benzeri olmayan tektir.

Bu bölümün satır aralarında bu hakikatleri, tanıklıkları, her biri farklı görüş ve eğilimde şair ve mütefekkirlerin sözleri aracılığıyla gözlemliyoruz. Bunlar arasında birbirlerine zıt düşüncelere sahip kişiler de vardır.

Hiç kuşkusuz bu tanıklıkları ve sözleri okumak, övgü ve ululama sözlerinden oluşan bu yakınlaştırılmış salkımlara muttali olmak okuyucuyu çekip onun nüfuz alanına bağlayacak etkinliktedir.

Onuncu Kısım: İmam Ali'nin Özellikleri

Ali (a.s), Resulullah'tan (s.a.a) sonra kâmil insanın özelliklerini yansıtan eşsiz ve biricik levhadır. Bir önceki bölümde gerek Ehlibeyt'ten aktarılan rivayetlerle, gerekse sahabe, âlimler, filozoflar, kelimciler ve araştırmacılara ait sözlerle bu gerçek gözler önüne serilmiştir.

Onuncu kısmın konusu, İmam Emirülmüminin'in (a.s) özelliklerini açıklamak, projektörleri onun eşsiz kişiliğinin boyutlarına ve gözeneklerine yöneltmektir. Bu noktadan itibaren sözü edilen bölümde İmam'la birlikte akidevî, ahlakî, ilmî, siyasî, sosyal ve fikrî özellikler düzleminde bir gezintiye çıkılıyor. Bu özelliklerle adeta bu parlak tarihî şahsiyet, bu benzersiz aydınlatıcı fener az da olsa tarif edilmeye çalışılıyor.

Şu güzelliğe ve eşsizliğe bakın! Allah'a andolsun, bir göz açıp kapama anı kadar kısa bir süre için dahi olsa küfre girmemiştir. Yere sağlamca oturan heybetli dağlar gibi her an imanında sebat etmiş, yakınının derinliğini korumuştur. Hiç kimse onun zirvesine ulaşamamıştır. Üstün ahlakı varlığının her ifadesinden algılanmaktadır. Hayatı ihlâs ve fedakârlık yansıtmaktadır. İçi üstünlüklerle, güzelliklerle dolup taşmaktadır.

İbadet mihrabında o, yufka yürekli, kendini Allah'a adanmış, abitler abididir. Kalbi hep rabbine yöneliktir. Namazda en derin huşûyu hissedendir.

Siyaset alanına göz gezdiren biri, onun tavizsiz, sert ve herkesten daha görkemli, hiç kimseye benzemeyen üstün bir zekâ sahibi, zamanın icaplarını en iyi bilen kimse olduğunu fark edecektir.

Mazlumların yardımcısıdır, onların haklarını iade etmekten asla bıkmaz, usanmaz, mazlumların haklarını korumaktan gına getirmez. Zalimlere karşı rüzgârlı bir günde alevlenen bir ateş paresi gibidir.

İlmi kusursuz ve basireti nüfuz edicidir. Allah'a, varlık âlemine ve mahlûkata yönelik bakışı şeffaf, yüksek, ayıplardan beri ve tertemizdir. Hiçbir bakış onunkine benzemez ve hiçbir arınmışlık onunkinin düzeyinde olamaz.

Evet, Ali'nin Ali olması yeter. Başka hiçbir amaç taşımadan sırf Allah'a yönelmesi, risaletin somut tanığı, yüksek değerlerinin ve üstün ideallerinin somutlaşmış timsali olması yeter.

İşte bu bölümde bu saydığımız hususların tamamı hak taliplerinin, hakikate susamışların önüne serilmektedir. Bu bölümde Ali'yi tanımak için yanıp tutuşan akıllara bu güzellikler aktarılmaktadır. Hakikat âşıklarına Kurân ayetleri, nasslar ve tarihî vakıalarla parlatılmış aynalar tutulmaktadır.

On birinci Kısım: İmam Ali'nin İlmî

Ali (a.s), Hz. Muhammed'in (s.a.a) medresesinden mezun olmuş en büyük öğrencidir. Resulullah (s.a.a) onda herkesten daha üstün bir yetenek ve istidat görmüş, sınırsız bir öğrenme kudretini fark etmiş ve ruhuna tükenmez değerli ilimler bahşetmiştir. Parlak hakikatlerin en büyüklerini göstermiştir. Rivayetlerde ve tarihî kaynaklarda yer alan nassların ifadesiyle hakikatleri öğrenme ve ilimleri tahsil etme alanında "bin kapı", "bin harf", "bin kelime" ve "bin hadis"⁶ öğretmiştir.

Ali (a.s) peygamber hikmetinin kapısı, Resulullah (s.a.a) ilminin girişidir. O, Resulullah (s.a.a) ilminin hazinesi, bütün peygamberlerin ilimlerinin varisidir.

Ali (a.s), peygamberin hikmetinin emini, ilminin koruyucusudur. Bu yüzden ümmetin en âlimidir.

Emirülmüminin (a.s) duyduğunu anlayan bir kulaktır. Bu yüzden kalbine giren hiçbir ilmi unutmamıştır. Her tarafından hikmet fışkırtıyor, tertemiz nefsinden irfan hakikatleri yansıtıyordu.

Yazık, hem de ne yazık! Kaderin cilvesi, varoluş istidatları bu parlak ve ulvî irfanı algılama imkânını kendilerine bahşeden kimseler artık görünmez olmuşlardır. Eğer böyle kimseler var olsalardı, İmam Ali (a.s) o parlak ilminden bir avuç onlara bahşederdi. Onun marifet nurundan bir huzme ile varlıkları aydınlanırdı.

⁶ Farklı metinlerde yer alan bu lafızların aynı anlamda kullanılmış olmaları mümkündür.

Ali (a.s) “kitap ilmi”nin tamamına sahipti. Buna karşılık Asıf b. Berhiya “kitap ilmi”nin sadece bir kısmına sahipti. Bu kadarı bile ona, Belkıs’ın tahtını bir göz açıp kapama anı kadar, hatta ondan da kısa bir zaman içinde Süleyman’a (a.s) getirmesini mümkün kılmıştı.⁷

Ali’nin (a.s) ilmi için mesafe söz konusu değildi. Hiçbir sınırdan durmazdı. Bilakis mesafesi, bütün ilimleri kapsayacak şekilde alabildiğine genişti. Kurân ilimleri bakımından, şariat ilminde, dini ilimlerde, musibetler ve felaketler ilminde en üst zirvedeydi. O her bilgede en üst makamdaydı.

Marifetullah hususunda Ali gibisini bulabilir misiniz? Bakın, Resulullah (s.a.a) onun hakkında ne buyuruyor: “Allah’ı benden ve senden başkası tanıyamadı.”⁸

Evet, O, tam da Nebiyy-i Akdes’in (s.a.a) buyurduğu gibiydi. Onun tevhit ve mertebelerine ilişkin, yaratıcının ispatına ve delil getirme yöntemlerine dair, marifetullah ve sıfatları hakkındaki sözleri ortadadır. Bu sözlerin her biri en yüce zirveleri temsil etmektedir. Filozofların ve kelam âlimlerinin teorileri bağlamında benzersiz bir yüce meritede olduğu ise tartışma götürmez.

İmam Ali’nin (a.s) varlıkla ilgili olarak söyledikleri, mahlûkat hakkındaki sözleri, yaratılışla ilgili akıl almaz olağanüstülükleri izhar eden değerlendirmeleri hiç kuşkusuz çeşitli beşerî ilimleri ihata etmişliğinin somut göstergeleridir.

Örneğin İmam Emirülmümininin (a.s) yaratılışın başlangıcına, meleklerin, göklerin, yerlerin, canlıların yaratılışına ilişkin sözleri, toplum, ruh ve tarihin hareketi ile ilgili feyiz verici değerlendirmeleri, matematik, fizyoloji, jeoloji gibi ilimlere ilişkin işaretleri kuşku yoktur ki ilmî açıdan birer gaipten haber verme, önceden öngörme sayılırlar. İmamın ilmî mucizeleri kapsamına girerler. Hayretten insanın kanını

⁷ Kitaptan (Allah tarafından verilmiş) bir ilmi olan kimse ise: Gözünü açıp kapamadan ben onu sana getiririm, dedi. (Süleyman) onu (melikenin tahtını) yanibaşına yerleşmiş olarak görünce: Bu, dedi, Rabbimin (gösterdiği) lütfundandır.” (Neml, 40)

⁸ Bkz. bu eserin 4. cilt sh. 514 h: 3584

donduran öngörülerdir bunlar. Bunlar karşısında nefis ürperip boyun bükse, dehşete kapılsa sezadır.

Tarih boyunca Ali'den (a.s) başka, gerek âlim, gerek filozof, gerekse düşünür olsun herhangi bir kimsenin ayağa kalkıp da “istediğinizi sorun bana” dediğine, sonra da sorulan sorulara tereddütsüz, bir an bile duraksamadan doyurucu, ikna edici cevaplar verdiğiğine tanık olunmamıştır.

Bu bölüm, İmam Ali b. Ebu Talib'in (a.s) ilimlerine yönelik kısa işaretlerden öte bir şey değildir. Bu bölümde, onun taşkın denizinden hayat bulmaya yönelik bir çağrı yapılmaktadır. Onun ulvî ufuklarına şöyle uzaktan göz atılmaktadır.

On İkinci Kısım: İmam Ali'nin Yargısal Hükümleri

Yargı zordur. Ondan daha zoru da doğruya ve hakka dayalı köklü hükmü verebilmektir.

Bu bakımdan yargı bir açıdan köklü bir ilme dayanır, bir açıdan da büyük bir ruhu, sarsılmaz, tehditlerden korkmayan, beklentilere meyletmeyen, maddi bağlardan, arzulardan dolayı hak ve doğruluk yolundan sapmayan bir kişiliğe sahip olmayı gerektirir.

Ali b. Ebu Talib'in (a.s) verdiği hükümler hayata ışık tutan fenerler, siyasal hayatın ufuklarında parıldayan göz alıcı taşlar mahiyetindedir. Hukuk tarihinin göz kamaştırıcı kararları olarak nitelendirilse yeridir.

Bu kısımda İmam Ali'nin (a.s) verdiği hukuki kararlar, her biri bir boyuta dayalı olmak üzere dört bölüm halinde incelenmektedir. Başta İmam Ali'nin (a.s) hukuktaki yüksek yerine işaret etmek maksadıyla, Resulullah'ın (s.a.a) açık ifadesinde belirtildiği gibi onun “*Ümmetin en büyük kadısı*” olduğu vurgulanıyor.

Ardından Ali'nin (a.s) Resulullah (s.a.a) zamanında verdiği hukukî hükümlerden örnekler sunuluyor. Bunun akabinde raşid halifeliği dönemindeki kararları gözler önüne seriliyor. Böylece bir bütün olarak geniş ve derin ilmi, hareket tarzındaki sarsılmaz direnci, varlığın derinliklerine kök salmışçasına olanca haşmetiyle beliren sebatı, hakkı

her şeyin üstünde tutuşu, hayatın keşmekeşi içinde hakikati savunması göz kamaştırıcı bir tablo gibi ortaya koyma amacı güdüyor.

On Üçüncü Kısım: İmam Ali'nin Kerametleri

İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir. Manevî boyut, insan kişiliğinin en parlak, en göz alıcı ve en üstün özelliğidir. İnsan bu çizgiye yükselince, manevî sülûk aşamalarını kat ederek Allah'a yakın olunca, ondan sadır olan her şey akıllara durgunluk verir, hayretleri uyandırır. Bütün hayatı ve varlıkla iletişimi ilahî kudretin "tecellileri" olarak belirginleşir.

Bu meydanda Ali'yi (a.s) seyrettiğin zaman, tıpkı Resulullah'ın (s.a.a) onu en iyi tanıyan, en iyi bilen insan olarak buyurduğu gibi "Allah'ın zatında kendinden geçmiş" görürsün. Hem Ali, Resulün terbiyesinin bir meyvesidir. Bu yüzden onun hayatının bu "rabbanî halife"nin tecellilerinden en fazla nurlar ve ışıklar yansıtması yaraşır -ki öyledir de-.

Bu bölümde İmam'ın sahip olduğu göz kamaştırıcı manevî kudrete ve tekvine dair velayete en geniş şekliyle işaret edilmekte ve bu "Rabbanî halife"nin bazı tecellilerine değinilmektedir. Nitekim bunlar, varlığı büyük ilahî kudretin göstergeleri olarak parıldamaktadır da.

Bu bölümün aşamaları arasında üzerinde durduğumuz hususlardan biri de kabul gören dualar, İmam'ın gaipten verdiği bazı haberler ve gösterdiği bazı kerametlerdir. "Güneşin batışının geciktirilmesi" gibi -ki böylesi bir meziyet sırf ona özgüdür. İnsanı dehşete düşüren bir erdemdir. İnsanın kanını donduran bir yüceliktir.

İmam Ali (a.s) gerçeğine ilişkin bu bölüm, onunla çıkılan bir gezintidir ki maksat varlık ufuklarıyla iletişim esnasında onun manevî boyutlarını belirginleştirmektir. Yükseliş miraçlarında onun hayranlık uyandıran konumuna işaret etmektir. Bu rabbanî insanın yer döşegi üzerinde sahip olduğu yüce makama değinmektir. Bu arada "ilahî halife" olarak oynadığı rol de ortaya konmaktadır.

On Dördüncü Kısım: İmam Ali'ye Sevgi

Güzellik insana sevimli gelir. Güzellik insanı çeker. Güzele arkasını dönen veya kendini üstünlüklerden, yüksek erdemlerden alıko-yan veya ideal örneğe ilgi gösterme hususunda cimrilik eden bir insan göremezsin.

Ali... Bütün güzellik örneklerinin kaynağı... Varlığından kemal fıskırıyor. Bütün erdemler, üstünlükler ve değerler onda toplanmış. Bütün bu parlaklıkları görüp de kalbi iman ve sevgiyle Ali'ye bağlanmayan bir insan olabilir mi? Gören bir göze sahip olup da güneşi inkâr eden çıkar mı?

Göz gözü görmez zifiri karanlıklara hapsolan, bu göz kamaştırıcı güzelliği görmemek için başlarını karanlığa gömen ve insanın aklını başından alan, insanı can evinden kısıvrak yakalayan bu tabloyu göremeyen gürhları bir yana bırak! Zaten insan, insan olarak kaldığı sürece

Ali... Güzelliğin yaratıcısı, azametini bahşedicisi ulu Allah'ın en sevimli kulu. O, meleklerin ve Resulullah'ın (s.a.a) yanında da en sevimli insandır. Bunun, Ali'nin zatının özünden başka bir sebebi olabilir mi? Meleklerin Allah'a yaklaşmak için sevgisini vesile kıldıkları bu melekuti insanın sahip olduğu sarsılmaz makamdan başka ne gibi bir gerekçesi olabilir ki?

Hiç kuşkusuz dini kültürümüzde Ali sevgisinin akılları hayran bırakan, düşündüren bir yeri vardır.

Bu bölümde yapılan şey, metinlerin bu hakikatle irtibatlandırılmasıdır. Hiçbir kuşku ve karışıklığa mahal bırakmayan açık ve anlaşılır nasslarda Ali sevgisinin, Allah sevgisi, Resulullah sevgisi olduğu belirtilmektedir. En çarpıcı ifadelerle Ali sevgisinin “nimet”, “farz”, “ibadet”, “kopmayan sağlam kulp”, “en faziletli amel” ve “müminin amel defterinin başlığı” olduğu vurgulanmaktadır.

Onu sevmek Allah'ın dininin özüdür o halde.

Bu bölümün, bu anlamda Ali'yle ilgili olan bütün rivayetleri kapsamak gibi bir iddiası olmamakla beraber, aktarıla bildiği kadarıyla bütün nassların açık ve ortak mesajı şudur: Ali sevgisi, dini irfanın hakikatine ulaşmanın yoludur. Hayatın her bucağına, her dönemecine

huzur ve sekine yansıtan Ali sevgisidir. İman ve amel Ali sevgisiyle kemal bulur. Bu sayede makbul amellerimiz Allah'a yükselir. Ali sevgisiyle dualar kabul olur, günahlar bağışlanır.

Ali sevgisi sayesinde ölüm esnasında insanın üzerine sevinç mehtemleri eser. Ali sevgisi bir buluşma noktasıdır ki can vermek üzere olan kişi ölüm anında mevlasının veçhini görür. Ali sevgisi sırat üzerinden geçmenin, oradan düşmemenin iznidir. Cehennem ateşinden koruyan bir kalkandır.

Sözün özü: Ali sevgisi sonsuzluk cennetlerinde güzel bir hayat sürdürmektir.

Bütün bunlar ancak Ali sevgisiyle ve Ali sevgisinin gölgesinde olur.

Rivayetler tereddütsüz ve sarsılmaz bir kararlılıkla şunu vurguluyorlar: Ali sevgisi doğan çocuğun tertemizliğinin delilidir. İman ve takvanın alametidir. İnsan semalarda, mele-i a'lada meşhurluğunun, tanınmışlığının göstergesidir. Mutluluğun sembolüdür Ali sevgisi.

Özetleyecek olursak. Ali sevgisine yönelik bunca vurgular, bunun ilahi sevgiyle, Resulullah (s.a.a) sevgisiyle sağlam bir şekilde irtibatlandırılması apaçık gösteriyor ki sahih Muhammedi sevgi Ali sevgisi olmadan mümkün değildir. Ali'yi sevmeden Muhammed'i (s.a.a) sevdiğini iddia edenin bu iddiası boş, gerçeksiz bir kuruntu ve batıl bir sözden öte bir şey değildir.

Öte yandan bu bölümde bir diğer hususun önemi de vurgulanmaktadır. Buna göre Ali sevgisi yükseltilecek bir şiar ve yalan yere dilde gevelenen bir söz değildir. Bilakis Ali sevgisi bir modeldir ve seven kimse Ali'nin hayatını örnek almaktadır. Yol alırken onun örnekliğinde hareket etmektedir. Onun yaşadığı gibi yaşamaktadır. Onun gibi düşünmektedir. Sevgi ve dostlukta, buğz ve berada Ali'nin kriterlerini ölçü almaktadır. Adımlarını her zaman onun değerlerine doğru atmaktadır. Yoksa Ali sevgisiyle Süfyanî bir hayat, Emevî bir hareket tarzı bir arada olur mu?

Bu bölüm bağlamında dikkat çekilecek son husus, kuşkusuz aşırı-lıktan sakındırmaktır. İmam Emirülmüminin'in (a.s) sevgisi ekseninde

yoğunlaşan onca açıklama, bu sevginin maddî ve manevî hayata kazandırdığı erdemlere yönelik onca rivayet ve işaretle beraber, gerek Resulullah (s.a.a), gerekse Ali (a.s) tarafından ortaya konan öğretiler ve dinî metinler aşırılığı sert bir dille reddetmekte, sevgideki aşırılığın olumsuzluğuna dikkat çekilmektedir. Hadislerde yer alan nasslar ifratı yasaklamakta, yermektedir. Bunu daha büyük sapıklıklara yol açan sapmalar olarak nitelendirmektedir.

On Beşinci Kısım: İmam Ali'ye Düşmanlık

Ali'nin doğan güneş gibi parlayan şahsiyeti arınmış nefisler açısından görkemli, heybetli, göz kamaştırıcı ve güzel; yüksek fikirliler açısından ilham verici ve çekici; tertemiz fitrata ve asil tabiata sahip kimseler için sevimli ve cezp edici olmakla birlikte, zifiri karanlıklara gömülmüş kara nefislilerin kin ve nefret duygularını uyandırır; yaltakçıların, çıkar peşinde koşanların düşmanlığını çeker; aşağılık, bayağı amaçlar uğruna alçaldıkça alçalanların, pespaye isteklerin kiskacına düşmüş zavallıların nefretini celp eder.

Tarih açıkça haykırıyor ki Ali b. Ebu Talib'in düşmanları ruhsal yapıları itibariyle kapkaranlık kimselerdi. Düşünce yapıları itibariyle doğruluktan alabildiğine uzak sapıklardı. Kişilik bakımından bir benlik ve kendini beğenmişliğe sahiplerdi; ahlakları çirkin, içleri bozuktu.

İşte Resulullah (s.a.a) zaman aynasında İslam'ın geleceğini seyrediyor ve ashabına fitneleri haber veriyor, bu fitnelerin ortaya çıkışını ve fitnecileri tanıtıyor. Bu yüzden de hayatının her döneminde, her fırsatta, azimet ve kararlılıkla Ali b. Ebu Talib sevgisinden ayrılmamayı vurguluyor. Ona buğzetmekten sakındırıyor. Ona düşman olmayı, ona kin beslemeyi yasaklıyor.

Resulullah (s.a.a) hiçbir karışıklığa ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde haykırıyor: **Ali b. Ebu Talib'e buğzetmek küfürdür. Ali'ye eziyet eden bana eziyet etmiş olur...**

Bu kadarıyla da kalmıyor. Resulullah (s.a.a) sosyal cephenin ön noktalarını belirliyor, genel çizgilerini belirginleştiriyor ve şunu vurguluyor: **Ali ile beraber olan, Ali'yi seven Peygamber'in kendisiyle beraberdir. Ali'nin karşısında yer alıp, ona düşman olanın yeri**

Peygamber düşmanlarının yeridir, onların cephesi risalet karşıtı cephedir...

Hem Sünnî hem de Şîilerin muteber kaynaklarında yer alan apaçık nasslar bu bölümde en geniş şekliyle aktarılmışlardır. Bunlardan açıkça anlaşılıyor ki Ali b. Ebu Talib'in düşmanları yüce Allah'ın rahmetinden uzaktırlar. Hüsrana uğramaları, en kötü akıbetle karşılaşmaları kesindir, bunda şüphe yoktur. Ali'ye buğzederek ölen kimse bir tür cahiliye ölümüyle ölmüştür. Ali'ye buğzetmek kişinin münafıklığını, fasıklığını ve bedbahtlığını ortaya çıkaran bir alamettir.

Ali'ye buğzetmek cahiliye ölümünü gerektiriyorsa, bu tür bir duyguya sahip bir kimse İslam'ın tezahürüyle hiçbir yönünden faydalanmamış demektir. Böyle bir kimse, kıyamet günü kör olarak haşredilecektir. Cehennem ateşinden başka varacağı bir yer de olmayacaktır.

Bu bölümde hadislerden ve rivayetlerden nasslar okuyucunun istifadesine sunuluyor. Bunlarda yukarıda anlattıklarımıza delalet eden ifadeler yer almaktadır. Bunun yanında İmam'ın en amansız düşmanlarından, en büyük kin besleyenlerden bir kaçı tanıtılmaktadır. Bu arada onun yolundan sapan bir topluluğa da değinilmektedir. Ona karşı içlerinde amansız bir kin besleyen bazı kabileler hakkında bilgi verilmektedir. Boşuna dememişler; "Her şey zıddıyla bilinir" diye.

Ali'dir bu. Kimse onun düzeyine erişememiştir. İsmi, zamanın ve mekânın ufuklarında şu an bile çınlamaktadır. Tarihin doruklarında parıldamaktadır. Öğretileri, sözleri tıpkı fecrin aydınlığı gibi zamanın dönüşüyle birlikte insanlığın ufuklarını aydınlatmaya devam etmektedir.

Madem öyle, şu halde bu bölümde, alev gibi tutuşan karşıt çabalar, içlerindeki amansız kin ve nefretle kaynaklanan hain göğüsler üzerinde bir miktar durmak gerekirdi. Nitekim içlerinde daha fazla tutamadıkları kin ve nefret nefesiyle Ali'nin alev alev yanan şulesini söndürmeye çalışmışlardır. Kim bilir, belki parlaklığını bir miktar gideririz diye çırpınmışlardır. Evet, bunlar üzerinde de durmak gerekirdi ki insanlar Allah'ın vadinin hak olduğunu kesin olarak görsünler ve kimsecikler şu ilahî buyruktan kuşku duymasınlar:

“Onlar ağızlarıyla Allah'ın nûrunu söndürmek istiyorlar. Hâlbuki kâfirler istemeseler de Allah nûrunu tamamlayacaktır.”⁹

On Altıncı Kısım: İmam Ali'nin Ashabı ve Valileri

Bu kısım ile birlikte kitap tamamlanıp son buluyor. Okuyucu buraya varıncaya kadar ansiklopedinin on beş bölümünü inceleme imkânını buluyor. İmam Emirülmüminin'in (a.s) hayatı aydınlatan, kilitli kapıları açan yapıcı ve bilinçlendirici öğretilerle dopdolu hayatının değişik boyutlarına dair geniş bir bilgi birikimine sahip oluyor. Bütün bunlardan sonra sıra, bu bölümle birlikte İmam Ali'nin (a.s) ashabından ve valilerinden bir toplulukla beraber bir gezintiye çıkmaya geliyor. Onlarla tanışmanın, onlara yakından bakmanın zamanıdır şimdi.

Bu bölümde okuyucu şimdiye kadar edindiği bilgileri aracılığıyla Ali'nin bağrında yetişen, onun medresesinden mezun olan bu önderlerden yepyeni bilgiler devşiriyor. Aynı zamanda Ali'nin hâkimiyetinin işaretlerini de ortaya çıkarıyor. Dosdoğru önderliğin vazgeçilmez gereği olan enerjisinin yetersiz olduğunu, uyumlu ve sorumlu ama aktif güç bakımından ne kadar eksik bulunduğunu fark ediyor. Bu, aynı zamanda Ali'nin yönetiminde görev alan bazı kişilerde somutlaşan yönetsel yetersizliğin gizli sebeplerini de gözler önüne seriyor. Böylece okuyucunun bütün bunları kavraması sağlanıyor. Bu arada İmam'ın yönetimine dair gerçekçi bir analiz yapmasını mümkün kılacak veriler sunuluyor.

Şurası açıktır ki İmam'ın arkadaşlarının hepsi aynı düzeyde değildi. Bu, valileri için de geçerlidir. Yönetimin zorunlulukları ve idarenin ihtiyaçları bazen İmam'ı, inançta sağlam, ama amel bakımından mazbut olmayan bazı kimselere görev vermesini gerektiriyordu. Ama İmam (a.s) tek bir an bile bunları uyarmaktan, sık sık dikkatlerini çekmekten geri kalmamıştır. Bu arada sapmalarını, kendilerinden sadır olan olumsuzlukları ve insanlarla ilişkilerinde sergiledikleri tutarsız tavırları her zaman kontrol altında tutma imkânını bulamadığı da olmuştur.

Bir ömür boyu hakkı savunmak için kılıç sallayan Ali; uzun yıllar hak için “gözde çöp ve boğazda kemik” sessizliği yeğleyen Ali... Bu

⁹ -Saf, 8.

Ali, hakkın uygulanması hususunda -hâşâ- ödün veremezdi. Hakkın gerçekleştirirken kimilerine hoş görünmeye çalışamazdı. Hiçbir pazarlığa asla katlanamazdı.

Ansiklopedinin bu bölümünün önemi kat be kat fazladır. Defalarca okunsa yeridir. Çünkü bu bölümde İmam'ın ashabına ve valilerine yönelik nice dersler ve ibretler içeren tavırlarını gözlemliyoruz.

On altıncı kısım ile birlikte kitap sona eriyor. Okuyucu ansiklopediyi bitirdiğinde bilgi bakımından bir çağlayana dönüşmüş oluyor. Etrafına Ali b. Ebu Talib'in (a.s) şahsiyeti sinmiş tahlillerden, görüşlerden, fikirlerden ve haberlerden bir feyiz saçmaya başlıyor.

Ansiklopedinin Özellikleri

Ansiklopedinin on altı bölümü ile ilgili olarak yer verdiğimiz kısa sunum burada son buldu. Bu sunum çerçevesinde bölümlerin içeriklerini ayrıntılı olarak ele almadık, büyük olsun küçük olsun girişlerinin kapsadığı değerlendirmelere değinmedik. Bu noktadan itibaren ansiklopedinin özelliklerine değinmekte yarar vardır.

Aslında ansiklopedinin özelliklerini -bu arada ayrıcalıklarını ve belirgin noktalarını- öğrenmenin yolunun, biraz da bugüne kadar İmam Emirülmüminin (a.s) hakkında yazılan eserlere göz atmamızdan geçtiğine inanıyoruz. Böylece bir açıdan hem bu birikimle temas kurulmuş olur, hem de ansiklopedinin güçlü yönleri ve bu düzlemde sağladığı kazanımlar ve sunduğu veriler açıklığa kavuşmuş olur.

İmam Hakkında Yazılmış Eserlerin Çokluğu

İmam Emirülmüminin (a.s) çekiciliğin zirvelerinde bir şahsiyete sahipti. Bu yüzden bu büyük şahsiyetin hayatıyla yakından ilgilenmek, bu mis gibi kokan hayatı incelemek belli bir zümreye has olmamıştır. Nitekim değişik akımlara ve düşüncelere mensup herkes İmam hakkında yazmıştır. Her akımı ve her eğilimi çeken güçlü ve gözde bir şahsiyeti vardı çünkü. Bütün zihinleri ve kalemleri merkezine doğru çekiyordu.

Ali b. Ebu Talib'in (a.s) ayırıcı özelliklerinden biri de, hakkında yazılan kitapların bolluğu, onun hayatına ve siretine ilişkin teliflerin yoğunluğu olmuştur. İmamlığı ve halifeliği araştırmalara konu olmuş, hikmetleri, öğretileri, eserleri ve etkileri dikkatleri çekmiştir.

Hz. Muhammed'in (s.a.a) adını, Ali b. Ebu Talib'in (a.s) adını, fedakârlıklarını ve zirvelere çıkan kahramanlıklarını çıkarırsan İslam tarihi kuru ve bulanık bir tarih olarak kalır. Hareketsiz, ruhsuz ve sönük bir kütleden öte bir anlam ifade etmez. Ayrıca İslamî tarihin hakikati namına da bir değer taşımaz.

Evet, İslam'ın ilk dönemlerinin zirvelerinde Ali'nin ismi dalgalanmakta, onun anısı her tarafa yayılmakta ve gölgesi bütün hadiseleri kapsayacak şekilde uzayıp gitmektedir.

İmam Emirülmüminin (a.s) hakkında yazılan eserler sayılmayacak kadar çoktur. Bu bir tek araştırma bile, bazıları birkaç ciltten oluşan beş bin cilt kitabın adını tespit etmiştir. Yine de onun hakkında yazılanların tümü bunlardan ibaret değildir.

Ali (a.s) Hakkında Yazılan Kitaplar

Ali b. Ebu Talib hakkında araştırma yapan zihinler ve kalemler farklı yönleri esas almışlardır. Bunların içerikleri birbirinden farklı ve çeşitlidir. Bununla beraber bütün çalışmaları şu ana başlıklar altında tasnif etmek mümkündür:

1-İmam'ın Hayatı

2-İmam'ın Hilafeti

3-İmam'ın Özellikleri ve Faziletleri

4-İmamla ilgili veya onun ekseninde gelişen konular: Gadir hadisesi, Tathir ayeti, Velayet ayeti vs. gibi.

5-İmam hakkında inen ayetlerin tefsiri

6-İmam'ın hukukî kararları, yargıları

7-İmam'ın Duaları

8-İmam'ın Peygamber'den (s.a.a) rivayet ettiği hadisler

9-İmam'ın Sözlere: Bunun da farklı kalıpları vardır. Belagat yönü ağır basan sözler veya alfabetik sıraya göre tertip edilmiş ifadeler vs.

10-Şerhler: İmam'a ait bir hutbenin veya bir hadisin veyahut da bir mektubun şerhini ihtiva eden çalışmalar.

11-İmam'ın faziletleri, menkıbeleri veya matemi ile ilgili olarak kaleme alınmış nazım ya da nesirler.

12-İmam'ın hayatta iken veya şehit edildikten sonra gösterdiği kerametler, mucizeler.

Görüldüğü gibi İmam Ali (a.s) kaleme alınan onca kitaplarda farklı açılardan ele alınmış, her bir çalışma kendi özel zaviyesinden İmam'ın hayatına ve azametine bakmaya çalışmıştır.

Bu husus genel de olsa açıklığa kavuşturulduğuna göre şimdi elinizdeki ansiklopedinin özelliklerine ve farklılıklarına göz atabiliriz. Bu konuyu aşağıdaki başlıklar altında özetleyeceğiz:

Ansiklopedinin Özellikleri

1- Kapsamlılık ve Seçme İlkesi

Ansiklopedide tekrardan¹⁰ ve benzer metinlerin kullanılmasından elden geldiğince kaçınılmıştır. Bununla beraber kapsamlılık ve özet olma arasında bir yol tutulmuştur. Fazlalardan ve eklerden alabildiğine kaçınılmış ve seçmeci bir yaklaşım esas alınmıştır.

Ansiklopedinin hareket noktası nassların, hadislerin ve nakillerin her iki fırkaya (Şia ve Ehlisünnet) ait kaynaklardan derlenmesi olmuştur. Burada belirleyici olan husus, nassın veya hadisin İmam Emirül-müminin'le (a.s) ilgili olmasıdır.

Böylece ansiklopediye müracaat eden araştırmacı bugüne kadar gelmiş geçmiş bütün kalemlerin İmam Ali (a.s) ile ilgili olarak yazdıklarının hâsılası ile karşı karşıya olduğundan emin olabilir. Ayrıca araştırmak istediği konuyla ilgili olmak üzere yoğun bilgiler arasında izlemesi gereken yolun da hazır ve açık olduğunu görecektir. Çünkü bu

¹⁰ Aralarında esastan farklılıklar olan nasslar veya tekrarlanan nassın önemli bir noktayı içermesi ya da üzerinde durmaya değer bir fikir ihtiva etmesi hariç.

bilgiler dipnotlarda da işaret edildiği gibi büyük bir yekûn tutan kaynaklardan ve dipnotlardan derlenmişlerdir.

2- En Geniş Şekliyle Şîi ve Sünnî Kaynaklara İstinat

Ansiklopedi, her iki mezhebin tarih ve hadis kaynaklarını sergilemek gibi çok önemli bir hususu gerçekleştirmiştir. Dolayısıyla İmam Ali'nin (a.s) şahsiyetinin farklı yönlerine dair bu kaynakların sayfaları arasında bulunan unsurları kapsamıştır.

Bu ansiklopediyi oluşturmak için, 2 bin cilt kitabı aşkın 580'den ziyade esere müracaat ettik. Bunlardan 250'yi aşkın Şîi, 230'u da Sünnî kaynaklardan oluşmaktadır.

Araştırmacı, uzayıp giden bilgi ufuklarına yönelsin, araştırma ve analize dair önünde geniş bir yol açılsın diye dipnotlarda iki mezhebin kaynaklarından yaklaşık otuz binine yönlendirme yapılmıştır. Bu da elinizdeki araştırmanın ulaştığı yüksek düzeyi göstermek bakımından yeterli bir veridir.

3- Kaynakların Güvenilirliği

Ansiklopediyi hazırlarken ilk olarak bilgileri kaynaklardan doğrudan aktararak fişlere yazdık. Bilgisayardan da yardım alarak imkânlar elverdikçe Arapça ve Farsça olarak hazırlanan CD'leri bilgisayar ortamına aktardık. Ardından benzer metinleri aynı konu altında bir araya getirdik. Bunun ardından da metinlerin en sağlam olanlarını seçmeye ve daha öncelikli ve daha kapsamlı olanlarını ayırmaya çalıştık.

Metinlerin hadis ve tarih kitaplarının en güvenilir, en önemli olanlarından seçilmesine büyük özen gösterdik. Ama şunu da belirtelim ki tarihî bir konuyla ilgili metin ve nakillerin güvenilirliği açısından göz önünde bulundurulması gereken kriterler, fikhî metin ve nakillerin güvenilirliğini belirlemede kullanılan kriterlerden tamamen farklıdır. Şurası açıktır ki fikhî bir rivayetin senedi üzerinde uygulanan sına yöntemleri, tarihî araştırmalarda olduğu gibi tatbik edilemez. Tarihî bir araştırmada rivayetin niteliği, sağlamlığı veya sağlam olmayışı dikkate alınır ve doğruyu bulmak için birbirinden farklı karineler incelemekten geçer.

Bizim görüşümüze göre güvenilir metin veya nakil, sağlam ve sahih bir senedi olmasa bile içeriğiyle birlikte insana güven veren metin veya nakildir. Burada bunu söylerken güvenin sağlanması açısından sahih ve sağlam rivayetlerin önemini ve gerekliliğini inkar ettiğimiz düşünülün istemeyiz.

Bu arada şunu da eklememiz gerekir ki, her iki fırkanın (Şîî ve Sünnî) tarih ve hadis kaynaklarında esas kabul edilen metinlerin senet bakımından güvenilirliğinin ölçüsünün tam ve kâmil bir özellik olarak kabul gördüğünü söyleyemeyiz. Çünkü her mezhebin “güvenilir” ve “güvenilmez” olan belirleme noktasında kendine özgü bir bakış açısı vardır. Aynı şekilde rical usulü bakımından da kendilerini farklı kılan özel yöntemleri ve metotları vardır.

Bu düzlemde söyleyeceğimiz son söz bizim esas kabul ettiğimiz kriterle ilgilidir. Metinleri toplama ve esas aldığımız metinleri ayırma hususunda kaynağın güvenilirliğini tespit etmek ve senede gereken önemi vermek bakımından yoğun çaba sarf etmenin yanı sıra metin kritiğine de büyük önem verdik. Çalışmamızın belirgin özelliği budur diyebiliriz. Bu bağlamda yaptığımız çalışma metnin içeriğinin nakli ve aklî karinelerle pekiştirilmesi noktasında bir örnek oluşturabilecek niteliktedir. Dolayısıyla nassın sübutu hususunda içimize sinecek bir ölçüt belirlediğimiz aşikârdır.

Bunun yanında sahih senetler olsa da münker hadislere başvurmadık. Bazı özel konularda muteber olmayan bir metni zikretmek zorunda kaldıysak, konuyla bağdaşır bir izaha yer vermişizdir.

4- Tahlil ve Tasnif

Bu ansiklopedinin sayfalarını inceleyenler, Ali'nin (a.s) hayatını ve irfanını gözlemleyenler, tamamı İmam'ın ekseninde dönen yaklaşık yedi bin tarih ve hadis metniyle karşılaşır.

Bu projenin ana gayesi, bölüm ve kısımları kapsamında meselenin özünü örtüşen analizler ve teoriler sunmak, tarih ve hadis alanında son derece önemli metin kritiği değerlendirmeleri takdim etmektir.

Okuyucu bu düzlemde hadisin tefekkürüne eşlik eden yoğun nakillerle karşılaşacaktır ki biz bunların yararlı, sonuç alıcı olmasını temenni ediyoruz.

5- Çağın Gereklerinin ve Aktif Muhtevanın Göz Önünde Bulundurulması

İmam Ali Ansiklopedisi sadece İmam Emirülmüminin'in (a.s) hayatıyla ilgili nasslarla ve tarihî belgelerle dolu salt bir tarih kitabı değildir. Ayrıca mevcut çok sayıdaki biyografi kitaplarına bir yenisini eklemek gibi bir niyetimiz de yoktur. Bilakis biz, başlıkları seçerken ve bu başlıklarını altını ilgili metinlerle doldururken yaşanan realiteye derinden baktık, çağdaş ihtiyaçlar üzerinde yoğunlaştık.

Bu ansiklopedinin ilham verici kâmil bir derleme olmasını özellikle amaçladık. İstedik ki çevresine dersler versin, etrafından ibret tabloları yayılsın, İslam âleminin ihtiyaçlarına cevap versin, araştırmacıların akıllarını etkilesin, gençlere yardımcı olsun, Ali'nin (a.s) hayatından kendileri için güzel bir model edinmek isteyen kimselere ideal ve arzulanan bir örnek sunsun.

Bu ansiklopedinin, İmam Emirülmüminin'in (a.s) sireti aracılığıyla insanın önündeki kapalı yolları açmasını, düşünsel, akidevî ve siyasal düğümleri çözmede yardımcı olmasını sağlaması da amaçlarımız arasındadır.

Ama bu projenin en yararlı ve en etkili bölümleri, kuşku yoktur ki Alevî metodu aydınlatan, siyasal toplumun idarî mekanizmasının değişik alanlarındaki odaklamalarını belirginleştiren, hükmünü icra ederken, toplumla ilişki kurarken temel aldığı kriterleri göz önüne seren kısımlarıdır. Dolayısıyla bu bölümler İslam ülkelerinin liderlerinin ve siyasal hayatlarında etkili olanların en çok ihtiyaç duydukları hususları içermektedirler.

Dolayısıyla ansiklopedi sadece kitapların kapakları arasındaki sayfalardan ibaret değildir. Bilakis özden yansıtılan bir pratik hayat ve günlük davranışlara yansıyan bir gerçekliktir. Bu bakımdan okunmaya, üzerinde düşünülme, etüt edilmeye ve gereğince amel edilmeye layıktır.

6- Benzersiz bir Tedvin ve Düzenleme

Ansiklopedinin hedefleri ve konuları özel bir geometrik çerçevede belirginleşecek şekilde planlanmıştır. Bu yüzden araştırmacı kısacık bir göz atma ile de kitabın genel akışını kavrayabilir, birazcık inceleme ile istediğini bulabilir.

Başlıklar bölümlerin ve kısımların içeriğini anlatacak, mevcut bütün nassları kapsayacak tarzda seçilmişlerdir. Ama bundan da önemlisi Ali'nin yapıcı hayatına ilişkin bu başlıkların, örnek alınan bir model, izlenen bir önderliği yansıtmak biçiminde olmalarına dikkat edilmiştir. Bu yüzden başlıklar salt ayırt edici değil, aynı zamanda gerçekçidirler de. Dolayısıyla kapalı ve müphem değildirler.

7- Açıklama ve Yorumlar

Ansiklopediden istifade eden araştırmacının, ferî meselelerle ilgili olarak başka kaynaklara müracaat etmesine gerek kalmaması, ayrıca aradığını en kolay bir yolda bulabilmesi için şahısların hayatlarına, mekânların tanıtımına, metinlerde yer alan kapalı bazı ifadelerin açıklanmasına dair dipnotlara yer verilmiştir. Ayrıca içinden çıkılması zor konulara ilişkin kısa şerhler de yapılmıştır. Bütün bunlar yerleri ve tarihî mekânları en ince ayrıntısına kadar gösteren, işin uzmanlarınca hazırlanan haritalarla desteklenmiştir.

8- Edep Tavrı

Nasslar nakledilirken, şayet Resulullah'a (s.a.a) ve Ehlibeyt'e (a.s) dayanıyorlarsa, Resulullah'ın isminin yanında "Sallallahu aleyhi ve âlih" (Allah'ın salâtı onun ve Ehlibeyt'inin üzerine olsun) anlamına gelen kısaca (s.a.a) ifadesine, Ehlibeyt imamlarının her birinin adının yanında da "Aleyhisselam" (Selam üzerine olsun) anlamında kısaca (a.s) ifadesine yer verilmiştir, böylece bu kutsal isimlere ve masum zatlara bir saygı göstergesi takdim edilmiştir. Bazen alıntı yapılan kaynağın orijinalinde bu gibi ifadeler olmadığı halde yine de bu temel saygı ifadesi tarafımızca yazılmıştır.

Bu arada Resulullah'tan (s.a.a) ve Ehlibeyt'ten (a.s) gelmeyen rivayetler konusunda ise sadece kaynağı ve raviyi metnin başında yazmakla yetindik.

9- Yazım Ahlakı

Ansiklopedinin yazımı esnasında ilmî ahlaka büyük bir dikkatle özen gösterilmiş, araştırma usulü en üst düzeyde gözetilmiştir.

İslam tarihini derinliğine inceleyenler, İslam kültürü çerçevesinde farklı mezheplere mensup âlimlerin eserlerine göz gezdirenler -eski ve yeni- bu kimselerin geride bıraktıkları bu miras kapsamında Şia'ya ne tür haksızlıklar yaptıklarını, bu görkemli, ulu zirveye nasıl yazık ettiklerini göreceklerdir.

Mücahitlerin İmam'ının nasıl görmezlikten gelindiğini, ona içtenlikle bağlı olan gözde ashabının nasıl gadre uğratıldığını gerek gerçeklerin gizlenmesi, gerek tarihsel hadiselerin çarpıtılması suretiyle olayların nasıl onların aleyhine olabilecek şekilde ters yüz edildiğini gözlemleyeceklerdir.

Bunlar herkesin görebileceği apaçık olgulardır. İlam tarihi alanında araştırma yapan herkes bilir, bizim bildiğimiz gibi. Nitekim ansiklopediyi kaleme aldığımız zaman da bu olgunun korkunç boyutlarını müşahede ettik.

Buna rağmen ansiklopediyi hazırlarken ne başlangıçta, ne sistemi oluştururken benzer bir tavır içine girmedik, mukabele-i bil misil yönüne gitmedik. Analizler, açıklamalar, bakış açıları ve girişler ortadadır; hiçbirine en küçük bir leke bulaşmış değildir. İşte tertemiz, iffetli kalem; asla sövgüye, yaralayıcı ifadeye, yersiz söze, suçlayıcı ve yıkıcı değerlendirmelere yeltenmemiştir.

Gerçekte projeyi hazırlarken her yönüyle “Alevî edep”in gölgesinde olgunlaşmasını öngördük. Bu edep ki en yüksek örneğini İmam Emirülmüminin'in (a.s) iki değerli arkadaşı Hucr b. Adiy ve Amr b. Hamak'a yönelik sözlerinde belirginleşmektedir. Bu iki havari birer kararlılık timsali, etraflarına sarsılmazlık duygusunu yansıtmaktaydılar. Hamaset ve gayret duygularıyla doluydular. Artık düşmanın batıl akidesine ve göz alıcı süslerle saklanmış çirkinliklerine sabredemez hale gelmişlerdi. Etrafta yükselen çığlıklar da onları doğal olarak galeyana getiriyordu.

Bu yüzden düşmana karşı keskin bir dil kullanmaya başlamışlardı. İmam Emirülmüminin (a.s), derhal onlara düşmana karşı koymanın edebini öğretti. Hak üzere olduklarını, düşmanlarının ise batıl üzere olduğunu vurguladıktan sonra onlara şöyle dedi:

“Sizin lanetleyip duran, söven kimseler olmanızdan hoşlanmam. Sövüp rahatlayarak bir kenara çekilenlerden olmayın. Ama onların kötü amellerini anlatın ve şöyle şöyle hareket ediyorlar, şöyle şöyle yapıyorlar, deyin. Böyle yaparsanız, hem daha doğru bir söz söylemiş olursunuz, hem bu suçlamalarınızda daha mazur olursunuz.”¹¹

Şu halde gayet açıktır ki bir kişiden bahsetmek, faaliyetlerini anlatmak, davranışlarını analiz etmek veya haktan ve doğrudan sapan bazı kimselerin yapıp ettiklerine ve ondan sadır ola çirkin davranışlara ışık tutmak, karalayıcı dedikodu olarak nitelendirilemez. Bilakis bunu tarih bilinci ve hakkın savunması olarak nitelendirmek mümkündür. Bu bakımdan ansiklopedide bu tür bir değerlendirme yer alıyorsa bu, realitenin ifade edilmesidir, yaralayıcı ve karalayıcı bir dedikodu değildir.

Bununla beraber biz meseleleri analitik bir yöntemle, bilimsel bir araştırmayla ele almaya çalıştık; inatçı, kör ve öfke esaslı bir taassupla konulara yaklaşmadık. Bu yüzden hiçbir mezhebin kutsalı aşağılanmamıştır. Hiçbir şahsı suçlayıcı, incitici bir tutum içine girmedik.

Bu bakımdan ansiklopedi'nin “Takribü'l-Mezahib” (Mezheplerin yakınlaştırılması) yolunda atılmış bir adım olmasını da umuyoruz. Burada esas aldığımız “Alevî edep” tavrının herkesin yararlanması yönünde bir vesile ve müminlerin birliğini hazırlayıcı bir atmosfer oluşturması yönünde bir aracı olmasını temenni ediyoruz.

Teşekkür ve Takdir

Bu mukaddimenin sonuna geldiğimiz bu esnada bir kez daha yüce Allah'a bu şerefli işi kolaylaştırmasından, bu büyük lütfünden dolayı

¹¹ Vak'atu's siffin, s. 103

şükür ve övgü duygularıyla dolup taşan ve yakaran kalplerle O'na yöneliyor ve bu görkemli ve ulvî hizmetin tamamlanmasına yönelik sunduğu muvaffakiyete karşı minnet duygularımızı takdim ediyoruz.

Değişik alanlarda bu proje çerçevesinde kıymetli katkılar sunan, telif, tahkik, tahriç, baskı, tashih ve dizgi safhasında yardımlarını esirgemeyen herkese şükür ve övgülerimizi yöneltiyoruz. Özellikle saygıdeğer araştırmacıları Seyyid Muhammed Kazım et-Tabatabâî ve Seyyid Mahmud Tabatabaî Nejad'ı zikretmek istiyoruz. Bu eserin tedvininde samimi çabalarını esirgemediler, bu yüzden onlara şükran borçluyuz. Hicrî Kamerî 1413 yılından itibaren çıktığımız bu uzun yolculukta hep yanımızda oldular. Aynı şekilde değerli âlim Hücctelislam Muhammed Ali Mehdevî Rad'a da teşekkürlerimizi sunuyoruz. Açıklamalar ve analizlerin hazırlanmasında küçümsenemez katkılar sundular. Yine, "Daru'l-Hadis Araştırmalar Merkezi"nde ansiklopedinin tedviniyle görevli değerli araştırmacı Şeyh Abdulhadi el-Mesudî'ye de teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ansiklopediye son şeklin verilmesi, çalışmanın planlanan zamanda çıkması noktasında her türlü takdirin üstünde katkılar sundular.

İlahi! Bizi Ali'nin (a.s) hizbinden kıl. Nitekim o, Resulullah'ın (s.a.a) hizbidir. Bizi kurtuluşa eren, nimetlere kavuşanlardan kıl.

Bizi, seni seven, senin rızan için yanıp tutuşan ordularının saflarına, dininin koruyucularının, İslam düşüncesinin üzerindeki perdenin aralanması için çabalayan düşünürlerin sırasına kat. Dillerimizi ve kalemelerimizi sürçmelerden kuru. Tökezleyip batıla düşmemize engel ol. Yazdığımız ve söylediğimiz her şeyin Alevî hikmete bir hizmet olmasını sağla. Yapıp ettiklerimizin Allah'ın en büyük velisi İmam Mehdi'nin (a.s) aracılığıyla gerçekleşecek Alevî hükümetin dayanacağı pratik bir zemin olmasını nasip et.

Dualarımızın sonu: Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selam efendimiz, Peygamberimiz Muhammed'in ve onun temiz Ehlibeyt'inin üzerine olsun.

Muhammed Muhammedî Reyşehri

17 Rebiyülevvel 1421 (Hicrî Kamerî)

BİRİNCİ KISIM

İMAM ALİ'NİN (A.S) AİLESİ

...

Birinci Bölüm: Doğum

İkinci Bölüm: Yetişme

Üçüncü Bölüm: Evlilik

Dördüncü Bölüm: Çocuklar

...

BİRİNCİ BÖLÜM

DOĞUM

1/1

SOY

İnsanların kökenleri kişiliklerinin, düşüncelerinin ve kültürlerinin delilidir. Dolayısıyla temiz, yapıcı, akıl ve hikmet sahibi kimseler - genellikle- soylu, temiz ve şerefli ailelerden gelirler. Kötü insanlar, çirkin işler yapanlar ve şer nitelikli davranışlar sergileyenler de çoğunlukla sağlıklı olmayan bağırarda yetişmiş, kınanmış kökenlerden gelmiş kimselerdir. Birinci kısmın en belirgin örneği peygamberlerdir. Onlar tarihin şeref yüzleri, soyluluğun, saygınlığın ve izzetin zirve-ridir. Onların köklerinden bir dal gibi uzanan, kökleri onların yüce kökleriyle birleşenler de onlar gibidirler.

Emirülmüminin Ali b. Ebu Talib (a.s) soylu ve tertemiz bir sülale-ye, İbrahim'e (a.s) dayanan asil kökleri vardı. Bu bakımdan Resulullah'tan (s.a.a) farksızdır. İbrahim (a.s) ise tevhit kahramanı, her şeyden yüz çevirip yüce Allah'a yönelen, onun sevgisiyle dolup taşan, hac geleneğini başlatan, kulluğun ve şirke savaşın sembolü bir peygamberdir. Dolayısıyla Peygamber'in (s.a.a) atalarından söz edildiği

zaman, Ali'nin (a.s) atalarından da söz edilmiş oluyor. Peygamber'in (s.a.a) sülalesiyle ilgili değerlendirme, kardeşi ve vasisinin sülalesiyle ilgili değerlendirmenin aynıdır. Nitekim Resulullah (s.a.a) geçmiş ataları hakkında şöyle buyurmuştur:

“Allah, İbrahim’in çocuklarından İsmail’i, İsmail’in çocuklarından Kinane oğullarını, Kinane oğullarından Kureyş’i, Kureyş’ten Haşim oğullarını, Haşim oğullarından da beni seçti.”¹²

Buna göre Haşim oğulları, ailelerin seçkinleri arasından süzülüp çıkarılmıştır. Resulullah (s.a.a) ve Ali (a.s) de bu seçilmiş özden süzülüp çıkarılmışlardır. İmam (a.s), Peygamber'in (s.a.a) sülalesini vasfederken şöyle buyuruyor:

“Onun sülalesi sülalelerin en hayırlısı, onun ağacı ağaçların en hayırlısıdır. Haremde yeşermiş ve şerefte dal budak salmıştır. Uzayıp giden dalları ve kimsenin erişemeyeceği meyveleri vardır.”¹³

Bu övgü aynen onun (a.s) sülalesi için de geçerlidir. Çünkü Resulullah (s.a.a): **“Ben ve Ali aynı ağaçtanız.”¹⁴** buyurmuştur.

Bir yerde de şöyle buyurmuştur: **“Onun eti benim etim, onun kanı benim kanımdır.”¹⁵**

Buna göre Resulullah'ın (s.a.a) ailesi ile Ali'nin (a.s) ailesi nübüvet ailesidir. Kökenleri nur ve şereftir. İbrahim'in ve Haşim oğullarının neslinden seçilmiş olup temizlik, fesahat, hoşgörü, cesaret, zekâ, hayâ, iffet, ağırbaşlılık ve sabır¹⁶ gibi göz kamaştırıcı özelliklere ve meziyetlere sahiptirler. Bütün Arap kabileleri arasında yüce ve göz kamaştırıcı bir menzilleri vardır.

1-el-Menakıb, İbn-i Magazilî: [Mus'ab b. Abdullah'tan naklen]: Adı Ali b. Ebu Talib b. Abdulmuttalib b. Haşim b. Abdumenaaf

¹² Tirmizi: 5/583 h:360 kifayetu't talib, s. 410

¹³ Nehcu'l belağe, hutbe: 94 ve 161 benzeri ifadeler için bkz. hutbe: 96

¹⁴ Bkz. c.4 s.407 “ben ve ali aynı nurdanız.”

¹⁵ A.g.e

¹⁶ Bkz. ehlu'l beyt fi'l kitabi ve's sünneh, s. 163, 2. bölüm

b. Kusayy b. Kilab b. Murre b. Ka'b b. Lueyy b. Galib b. Fihri b. Malik b. Nadr b. Kinane b. Huzeyme b. Mudrike b. İlyas b. Mudar b. Nizar b. Maadd b. Adnan'dır. Ebu Talib'in asıl adı Abdumenaftır.¹⁷

2-Şerh-i Nehcü'l-Belaga: O, Ebu'l-Hasan Ali b. Ebu Talib (asıl adı Abdumenaft) b. Abdulmuttalib (asıl adı Şeybe) b. Haşim (asıl adı Amr) b. Abdumenaft b. Kusayy'dır.¹⁸

3-İmam Ali (a.s), Basra minberi üzerinde yaptığı konuşmalardan birinde şunları söylemiştir: Babamın adı Abdumenaftır, fakat künyesi ismine galip gelmiştir. Abdulmuttalib'in adı Amir'dir. Onun da lakabı ismine galip gelmiştir. Haşim'in ismi Amr'dır. Lakabı ismine galip gelmiştir. Abdumenaftın adı Muğire'dir. Lakabı ismine galip gelmiştir. Kusayy'in ismi Zeyd'dir. Araplar ona Mucammi adını verdiler. Çünkü onları uzak beldelerden toplayıp Mekke'ye getirmiştir. Onun da lakabı ismine galip gelmiştir.¹⁹

4- Resulullah (s.a.a): Ben ve Ali bir nurdan yaratıldık... Allah, ikimizi tertemiz sulplerden tertemiz rahimlere intikal ettiriyordu, derken bizi Abdulmuttalib'in sulbüne kadar getirdi.²⁰

...

1/2

BABA

Ebu Talib olarak şöhret bulan Abdumenaft b. Abdulmuttalib, Abdulmuttalib'in on bir evladından biridir.²¹ Abdulmuttalib Kureyş'in en parlak simasıydı. Kureyşliler arasında yüksek bir makamı vardı. On-

¹⁷ El-menakib, ibn el-meğazili, s. 5

¹⁸ Şerhu nehci'l belage, c.1 s. 11

¹⁹ Meani'l ahbar, s. 121 el-emali es-Saduk, s. 700 her ikisi de Hasan el-Basri'den rivayet etmişlerdir. Biharul envar:35/51

²⁰ Meani'l ahbar, s. 56 ebuzer'den rivayet edilmiştir. (Bkz: İmam **Ali Ansiklopedisi**, c.4, s.407, Yaratılış)

²¹ Tarihu'l Yakubi, c.2 s. 11 şerhu'l ahbar, c. 3 s.219

dan sonra oğlu Ebu Talib yerine geçti ve bu yüksek sosyal makamın varisi oldu.²²

Ebu Talib ailesi, eşlerin her ikisinin de Haşim oğullarından olduğu ilk ailedir.²³

Ebu Talib, çocuk yaşta anne ve babasını, ardından da dedesini²⁴ yitiren Peygamber'in (s.a.a) himayesini üstlendi. Kureyş'in emini peygamber olarak gönderilince de ona destek olmaktan çekinmedi, meşakkatli cihat uğrunda yol alırken ona yardım etmekten asla geri durmadı.

Ebu Talib, Hz. Peygamber'e (s.a.a) en derin inancıyla iman etti,²⁵ bu imanını şiirleri aracılığıyla açık bir şekilde ifade etti.²⁶ Kureyşliler ve Mekkeliler nezdinde sahip olduğu yüksek sosyal statü ve Peygamber'e (s.a.a) sunduğu cömert destek, Kureyşlilerin ona eziyet etmelerini engelleyen en önemli etkendi.²⁷

Peygamber Şi'b-i Ebu Talib'de ambargo altında tutulurken yanından ayrılmadı. Yaşının ilerlemiş olmasına rağmen ekonomik ambargonun sebep olduğu felakatlere katlandı, ama Peygamber'e (s.a.a) destek vermekten vazgeçmedi, onun arkasında yer almak hususunda ödün vermedi.²⁸

Dinin o günkü gurbet atmosferinde İslam ve Müslümanlar üzerinde büyük hakkı vardı. Ambargo kaldırılıp vadiden çıkıldıktan sonra bu sonuca hamededen bir ruh haliyle bu dünyadan ayrıldı. Onun ve Hz.

²² Tarihu'l Yakubi, c. 2 s. 13

²³ El-kafi: 1/452 el-mustedrek ala's sahiheyn: 3/116 fedailu's sahabe, ibn hanbel:2/555 el-mu'cemu'l kebir: 1/92 siyeru'l a'lami'n nubela: 2/118 usdu'l gabe: 7/213 el-istiab: 4/446 tarihu'd dımaşk:42/14 el-menakib, ibn el-meğazili, s. 6 el-menakib, el-harezmi, s. 46

²⁴ Et-tabakatu'l kubra:1/119 tarihu't taberi: 2/277 murucu'z zeheb: 2/281 ensabu'l eşraf: 1/105

²⁵ El-kafi: 1/448 el-emali es-saduk, s. 712

²⁶ El-kafi: 1/448 el-emali es-saduk, s. 712 tarihu'l Yakubi:2/31 şerhu'l ahbar: 3/222 siretu'n nebeviye, ibn hişam: 1/ 377 şerhu nehci'l belağ: 14/77

²⁷ Es-siretu'n nebeviye, ibn hişam: 2/57

²⁸ Et-tabakatu'l kubra: 1/209 tarihu't taberi: 2/336 el-kamil fi't tarih: 1/504 es-siretu'n nebeviye, ibn hişam: 1/376

Hatice'nin (s.a) vefatının ardından Allah Resulü iki sağlam, sadık ve vefalı desteğini kaybetti. Ardından ise Kureyş müminlere yönelik baskısını arttırdı, işkencenin dozunu daha şiddetlendirdi.²⁹

5-Kemalu'd-Din, [Esbağ b. Nebate'den naklen]: Emirülmüminin'in (a.s) şöyle dediğini duydum: Allah'a yemin ederim ki babam, dedem Abdulmuttalib, Haşim ve Abdumenaf hiçbir zaman puta tapmamışlardır. Derken İmam'a "Kime tapıyorlardı?" diye soruldu. Bunun üzerine şöyle buyurdu: İbrahim'in (a.s) dini üzere, onun dinine bağlı olarak Kâbe'ye dönüp namaz kılıyorlardı.³⁰

6-İmam Sadık: Ebu Talib zahirde kâfir görünüyor, içinde imanını gizliyordu. Vefat edeceği sırada, yüce Allah, Resulüne "Mekke'den çık, orada artık sana yardım edecek kimse yoktur" diye vahyetti. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) Medine'ye hicret etti.³¹

7-İmam Sadık (a.s): Ebu Talib'in şiirlerinin rivayet edilmesi ve tedvin edilmesi Emirülmüminin'in (a.s) hoşuna giderdi ve şöyle derdi: Onun şiirlerini öğrenin ve çocuklarınıza da öğretin. Çünkü o, Allah'ın dini üzereydi. Onun şiirlerinde birçok ilim vardır.³²

8-Şerh-i Nehcü'l-Belaga: Siyer ilimlerini okuyan herkes şunu bilir ki; eğer Ebu Talib olmasaydı, İslam'dan söz edilecek bir şey kalmazdı.³³

9-İman-u Ebi Talib [Ali b. Muhammed Sufî el-Alevî el-Amrî'den]: Basra'daki öğretmenim Ebu Abdullah b. Mun'iyeye el-Haşimî,³⁴ bana Ebu Talib'in şu şiirini öğretti:

Andolsun ki Allah, Peygamber Muhammed'e ikramda bulundu

²⁹ Et-tabakatu'l kubra: 1/211 tarihu't taberi: 2/343 el-kamil fi't tarih: 1/507 es-siretu'n nebeviye, ibn hişam: 2/57 el-kafi: 1/449, 8/536 kemalu'd din, s. 174

³⁰ Kemalu'd din, s. 174 Biharu'l envar: 35/81

³¹ Kemalu'd din, s. 174 muhammed b. Mervan'dan. Biharu'l envar: 35/81

³² İmanu ebitalib, fahhar b. Maad, s. 13 ali b. Ahmed b. Mes'ede'den o da amcasından. Biharu'l envar: 35/115

³³ Şerhu nehci'l belağ: 1/142

³⁴ Kaynakta böyle geçiyor. Ama biharu'l envar'da "ibn safiye el-haşimiyye" şeklinde geçiyor.

*O halde insanlar içinde Allah'ın en üstün mahlûku Ahmed'dir
Ona isminden bir isim türetti ki ululansın
O arşın sahibi Mahmud, bu da Muhammed'dir.³⁵*

10-İman-u Ebi Talib, [Dav b. Salsal'den]: Müslüman olmadan önce Ebu Talib'le birlikte Peygamber'e (s.a.a) yardım ediyordum. Çok sıcak bir günde Ebu Talib'in evinin yakınındaki bir yerde otuyordum. Birden Ebu Talib, biraz da telaşlı bir halde evinden çıkıp yanıma geldi. Bana: Ey Ebu Gazanfer! Şu iki genci [Peygamber'i ve Ali'yi (*selam üzerlerine olsun*) kast ediyordu] gördün mü, dedi. Burada oturduğumdan beri görmedim, dedim. Bunun üzerine; kalk, onları arayalım; çünkü Kureyşlilerin onlara bir kötülük etmesinden endişe ediyorum, dedi.

Mekke'nin evlerini geride bırakınca kadar yürüdük. Sonra Mekke'nin dağlarından birine tırmanmaya başladık. Dağın zirvesine çıktık. Bir de baktık ki, Peygamber (s.a.a) Ali'yi (a.s) sağına almış, güneşle aynı hizada rükû edip secdeye gidiyorlar. Ebu Talib, oğlu Cafer'e: Amcanın oğlunun yanında namaza dur, dedi. Cafer, Ali'nin yanında namaza durdu. Peygamber (s.a.a) ikisini fark edince onları öne geçirdi. Sonra ibadetlerine devam ettiler. Tamamlayınca bize taraf döndüler. Ebu Talib'e baktım, yüzünde bir sevinç ifadesi vardı. Ardından şu şiiri inşat etti:

*Ali ve Cafer güvendiklerimdir
Zamanın felaketlerine ve musibetlerine karşı
Yalnız bırakmayın, yardım edin amcanızın oğluna
Babası, diğerlerinin içinde ana baba bir kardeşimdir
Allah'a andolsun, peygamberi yalnız bırakmam
Şeref sahibi evlatlarım da onu yalnız bırakmayacaktır³⁶*

³⁵ İmanu ebitalib, fahhar b. Maad, s. 284 biharu'l envar: 35/128 el-isabe: 7/197

³⁶ İmanu ebitalib, fahhar b. Maad, s. 248 kenzu'l fevaid: 1/270 biharu'l envar: 35/120 şerhu nehci'l belağ: 13/269

11-el-Fusulu'l-Muhtare: Şi'b-i Ebu Talib'de yaşananlarla ilgili olarak şöyle deniyor: Gözler uykuya dalınca Ebu Talib yanında Emirülmüminin (a.s) olduğu halde geldi ve Resulullah'ı (s.a.a) kaldırdı. Emirülmüminini (a.s) onun yerine yatırdı. Bunun üzerine Emirülmüminin (a.s): Babacığım! Ben öldürüleceğim, dedi. Ebu Talib şu karşılığı verdi:

Sabret, ey oğlum! En çok ihtiyaç duyulan şey sabırdır

Her canlının sonu ölümdür

Şiddetli belalar içinde seni ileri sürdük

Soylu babanın oğlu soyluya feda ettik

En değerliye, parlak soydan gelene

Geniş meydana yiğitçe yürüyene feda olası diyen

Eğer ölüm sana isabet ederse, bil ki sana ok atılmıştır

Ama içlerinden bazıları isabet eder bazıları etmez

Her canlı ne kadar uzun yaşasa da

Er ya da geç bu oklardan nasibine düşeni alır.

Bunun üzerine Emirülmüminin (a.s) şöyle dedi:

Bana, Ahmed'e yardım etme hususunda sabretmemi mi emrediyorsun?

Allah'a yemin ederim, o sözü, korktuğum için söylemiş değilim

Ama yardımımı göstermek istedim

Hâlâ sana itaat ettiğimi

Ve Ahmed'e yardım hususunda Allah'ın rızası için çalıştığımı bilesin istedim

Doğrusu O, hidayet peygamberi, çocukluğunda ve gençliğinde övülen kimsedir³⁷

³⁷ El-fusulu'l muhtare, s. 58 el-menakib, ibn şehraşu: 1/64 ravzatu'l vaizin, s. 64 biharu'l envar: 35/31 şerhu nehci'l belağe: 14/64

12-el-Kafi [İshak b. Cafer, İmam Sadık'tan (a.s) rivayet etmiştir]: İmam'a (a.s) denildi ki: Ebu Talib'in kafir olduğunu ileri sürüyorlar, buna ne dersin? Buyurdu ki: Yalan söylüyorlar. Şu sözleri söyleyen bir kimse nasıl kâfir olabilir:

Bilmez misiniz ki biz bulduk Muhammed'i

Musa gibi ilk kitapta peygamber olarak yazılmış.

Bir diğer hadiste de şöyle buyurmuştur: Şu sözleri söyleyen Ebu Talib nasıl kâfir olur ki:

Biliyorlar ki bizim oğlumuz yalancı değildir

Bizim yanımızda, hiç kimse batıl şeyler söylemekle ayıplayamaz onu

Bembeyazdır, bulutlardan onun yüzü suyu hürmetine yağmur istenir

Yetimlerin barınağı ve dulların koruyucusudur O³⁸

13-İman-u Ebi Talib [Hasan b. Cumhur el-Ammî'den merfu olarak rivayet edilmiştir]: Şair Teebbete Şerren'e (asıl adı Sabit b. Cabir'dir) Arapların efendisi kimdir, diye soruldu. O da: Size kim olduğunu söyleyeyim; Arapların efendisi Ebu Talib b. Abdulmuttalib'dir, dedi. Ahnef b. Kays et-Temimî'ye³⁹ soruldu: Bu hikmeti kimden derledin, bu hilmi kimden öğrendin? Dedi ki: Asrının hekiminden, zamanının en haliminden; Kays b. Asım el-Minkarî'den⁴⁰ öğrendim.

³⁸ El-kafi: 1/447 biharu'l envar: 35/136

³⁹ Bkz. c.7 s. 251 (Ahnef b. Kays)

⁴⁰ Kays b. Asım b. Sinan b. Halid b. Minkar b. Ubeyd b. Makais. Benü Temim heyetiyle birlikte Resulullah'ın (s.a.a) huzuruna geldi ve hicretin dokuzuncu yılında Müslüman oldu. Resulullah (s.a.a) onu görünce: bu, yün ehlinin (kıl çadırlarda oturan bedevilerin) efendisidir" buyurdu. Akıllı, halim biriydi. Hilmiyle ün salmıştı. Ahnef b. Kays'a: Hilmi kimden öğrendin? diye sorulmuş, o da şöyle cevap vermiş: Kays b. Asım'dan öğrendim. Bir gün evinin avlusunda oturduğunu gördüm. Kılıcının kabzasına tutunmuş kavmiyle konuşuyordu. Birden biri elleri arkasından bağlanmış, biri de öldürülmüş iki kişi getirildi. Dediler ki: Bu senin kardeşinin oğludur, senin oğlunu öldürdü. Allah'a yemin ederim ki istifini bozmadan konuşmasına devam etti. sözlerini tamamlayınca kardeşinin oğluna döndü ve şöyle dedi: Ey kardeşimin oğlu! Ne kötü bir şey yaptın. Rabbine karşı günah işledin, akrabalık bağlarını

Kaysa da soruldu: Kimin hilmini gördün de bu şekilde halim oldun? Kimin ilmini rivayet ettin de bu şekilde bilgi sahibi oldun? Dedi ki: Hiçbir zaman metanetini bozmayan halimin hilmini öğrendim. Hikmeti hiçbir zaman tükenmeyen kişinin hikmetini aldım; o kimse Eksem b. Sayfi et-Temimî'dir.⁴¹ Eksem'e de soruldu: Hikmeti, riyaseti, hilmi ve siyaseti kimden öğrendin? Şu cevabı verdi: Hilim ve edebin yoldaşı, Acem ve Arap'ın efendisi Ebu Talib b. Abdulmuttalib'den öğrendim.⁴²

(Soyu ve anne babasının hal tercemesi için bkz. *Biharu'l-Envar*, c.35, s.68)

İman-u Ebi Talib, Fahhar b. Maadd

el-Gadir, c.7, s.445-550.

...

1/3

ANNE

kestin ve amcanın oğlunu öldürdün... Sonra bir diğer oğluna şöyle dedi: Kalk oğlum, amcanın oğlunun ellerini çöz, kardeşini defnet. Annene de oğlunun diyeti olarak yüz deve gönder. Çünkü o yabancısıdır.

Hasan el-Basri anlatıyor: Kays b. Asım son nefesini vermek üzereyken oğullarını çağırıyor ve şöyle dedi: Ey oğullarım! Benim söylediklerimi iyice dinleyip anlayın. Hiç kimse benim kadar sizin iyiliğinizi düşünemez. Ben öldüğüm zaman büyüğünüzü başınıza getirin, küçüğünüzü başınıza getirmeyin. Aksi takdirde insanlar büyüğünüzü ahmak sayar, onu aşağılarlar. Sakın insanlardan bir şey istemeyin. Çünkü istemek kişinin son kazancıdır. Benim ardımdan da ağıt yakıp yas tutmayın. Çünkü ben resulullah'ın (s.a.a) yas tutmayı nehyettiğini işittim." (Usdu'l gabe: 4/411)

⁴¹ Eksem b. Sayfi b. Abduluzza. Resulullah'ın (s.a.a) ortaya çıktığını duyunca iki adamını, soyunu ve getirdiği dini öğrenmek üzere ona gönderdi. Resulullah (s.a.a) onlara soyunu anlattı ve: "muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder..." (Nahl, 90) ayetini okudu. Adamlar Eksem'in yanına döndüler, peygamberin soyunu bildirip ayeti okudular. Eksem anlatılanları duyunca şöyle dedi: Ey kavmim! Ben bu adamın üstün ahlakı emrettiğini, kötü ahlakı da yasakladığını görüyorum. Bu işin öncüleri olun, kuyruklu olmayın. İlkler olun, sonlar olmayın. Çok geçmeden ölüm döşeğine düştü. Ailesine şöyle vasiyet etti: Size Allah'tan korkmayı ve akrabalık bağlarını gözetmeyi vasiyet ediyorum. Çünkü buna dayanan hiçbir kök çürümez ve hiçbir dal da kırılmaz." (Usdu'l gabe: 1/272)

⁴² İmanu ebitalib, fahhar b. Maadd, s. 332 biharu'l envar: 35/133

İmam'ın (a.s) annesi, Fatıma Bint-i Esed idi. Akıllı, sağlam akideli, cömert kalpli, iyiliksever ve saygı duyulan bir kadındı. Çocukluğunda Peygamber'in (s.a.a) bakımını üstlendi.⁴³ Peygamberimiz (s.a.a) bu yüzden onu çok severdi. **“Beni doğuran annemden sonraki annem odur”**⁴⁴ buyurmuştu.

Resulullah (s.a.a), onun kendisine yönelik şefkatini, sevgisini her zaman övgüyle zikreder ve şöyle derdi: **“Ebu Talib'den sonra bana ondan daha iyi davranan bir kimse olmadı.”**⁴⁵

Resulullah'a (s.a.a) ilk biat eden kadın odur.⁴⁶ Ali ve Fatıma (a.s) ile birlikte yürüyerek Medine'ye hicret etti. Bu büyük kadın vefat edince Resulullah (s.a.a) kendi gömleğiyle onu kefenledi,⁴⁷ cenaze merasimine ve kabre götürülüşüne katıldı, namazını kıldı. Kabrinin içine önce kendisi uzandı, sonra kalkıp onu kabrine kendi elleriyle koydu.⁴⁸

Ali (a.s), İslam tarihinin iki parlak siması olan Ebu Talib ile Fatıma Bint-i Esed'in dördüncü çocuklarıydı. Talib, Akil ve Cafer'den sonra doğan Ali (a.s), onların hayatlarına güzellik ve yücelik katmıştı.⁴⁹

14-Fazailu's-Sahabe [Mus'ab ez-Zübeyrî'den]: Ali b. Ebu Talib'in annesi Fatıma Bint-i Esed b. Haşim b. Abdumenaş b. Kusay'dır. Bir Haşimî'yi dünyaya getiren ilk Haşimî kadın odur. Resulullah'ın

⁴³ Tarihu'l Yakubi: 2/14 tacu'l mevalid, s. 88 şerhu'l ahbar: 3/214 keşfu'l gumme: 1/59

⁴⁴ Kenzu'l ummal: 13/636

⁴⁵ Siyeru a'lami'n nubela: 2/118 el-istiab: 4/446 usdu'l gabe: 7/213 şerhu nehci'l belage: 1/14

⁴⁶ Şerhu'l ahbar: 3/215 el-menakib, Harezmi, s. 277 şerhu nehci'l belage: 1/14

⁴⁷ El-kafi: 1/453 hasaisu'l eimme, s. 64

⁴⁸ El-mustedrek ala's sahiheyn: 3/117 tarihu'l Medine: 1/123 usdu'l gabe: 7/213 el-istiab: 4/446 ilelu's şerayi, s. 469 el-emali, es-saduk, s. 391 şerhu'l ahbar: 3/215

⁴⁹ Usdu'l gabe: 7/212 tezkiretu'l havas, s. 10 el-bidaye ve'n nihaye: 7/223 şerhu'l ahbar: 3/214 umdetu't talib, s. 58

(s.a.a) bulunduğu Medine'ye hicret etti ve orada vefat etti. Resulullah (s.a.a) onun cenaze merasimine bizzat katıldı.⁵⁰

15-el-Menakıb, İbn-i Şehrâşub: Ebu Talib, Fatıma Bint-i Esed ile nikâhlanırken şu konuşmayı yaptı: Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. O, büyük arşın, kerem sahibi makamın, Meş'ar'in ve Kâbe'nin Rabbidir. O, bizi önderler ve ulular, tanınmışlar ve süzül-müşler, heybetli koruyucular, fuhuştan ve şüpheden, tiksindirici özelliklerden ve kusurlardan beri olan tertemiz kişiler kılmıştır. Şiarları bizim için dikmiştir. Bizi bütün aşiretlerden üstün kılmıştır. Bizler İbrahim soyunun seçkinleri ve özüyüz, İsmail'in tohumuyuz...

Sonra şöyle dedi: Ben, Esed'in kızıyla evlendim. Mihrini gönderdim ve işi tamamladım. Şu halde babasına sorun ve buna şahit olun. Bunun üzerine Esed şöyle dedi: Biz de seni evlendirdik ve senden razı olduk.⁵¹

16-el-Kafi [Abdullah b. Muskan, İmam Sadık'tan (a.s) rivayet etmiştir]: Fatıma Bint-i Esed, Ebu Talib'e gelerek Peygamber'in (s.a.a) doğduğunu müjdeledi. Ebu Talib ona dedi ki: Bir zaman sabret. Sana onun bir benzerini müjdeleyeceğim. Ancak onun peygamberliği olmayacak. İmam Sadık (a.s) buyurdu ki: **Bir zamandan maksat, otuz yıldır. Resulullah (s.a.a) ile Emirülmüminin (a.s) arasında otuz sene vardır.**⁵²

17-İmam Ali (a.s): Fatıma Bint-i Esed b. Haşim vefat edince, Resulullah (s.a.a) onu kendi gömleğiyle kefenledi, namazını kıldı, üzerinde yetmiş tekbir getirdi. Kabrine inerek etrafını işaretledi, sanki onun için genişletiyor, düzeltiyor gibiydi. Kabrinden çıkarken gözlelerinden yaşlar akıyordu. Kabrine biraz da toprak serpti.

Oradan ayrılıp gidince Ömer b. Hattab dedi ki: Ya Resulallah! Başka hiç kimse için yapmadığın bazı şeyleri bu kadın için yaptığını gördüm. Buyurdu ki: Ey Ömer! Bu kadın, beni doğuran [annemden

⁵⁰ Fadailu's sahabe, ibn hanbel: 2/555 el-menakib, ibn el-mağazili, s. 6 bu son kaynakta "hicret etti" yerine şöyle bir ifade yer almaktadır: "müşlüma oldu ve peygamberin yanına hicret etti."

⁵¹ El-menakib, ibn şehrâşub: 2/171 biharu'l envar: 35/98

⁵² El-kafi:1/452 maani'l ahbar, s. 403

sonraki] annemdir.⁵³ Ebu Talib, önemli bir iş gerçekleştirdiği zaman bunun için ziyafet verirdi. Hepimizi yemeğin başında toplardı. Bu kadının bütün yemeklerden bir miktarını ayırır, sonra bana verirdi. Cebrail, Rabbimden bana, onun cennetlik olduğu haberini getirdi. Cebrail bana bildirdi ki Allah, yetmiş bin meleğe ona salâvat getirmelerini (veya cenaze namazı kılmalarını) emretmiştir.⁵⁴

18-İmam Sadık (a.s): Emirülmüminin'in (a.s) annesi Fatıma Bint-i Esed, Mekke'den Medine'ye Resulullah'ın (s.a.a) yanına hicret eden ilk kadındır. Bu yolu, yaya kat etmiştir. Bütün insanlardan daha çok Resulullah'a (s.a.a) karşı şefkatliydi. Bir gün Resulullah'ın (s.a.a) "Bütün insanlar kıyamet günü analarından doğdukları gibi çıplak haşredileceklerdir" sözünü duyunca, "Vay! Nasıl da bir yüz karalığı!" dedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) ona: "Rabbimden seni giyinik olarak haşretmesini dileyeceğim" dedi.

Bir başka gün Resulullah'ın, kabrin insanları sıktığını söylediğini işitince "Vay! Nasıl da bir zayıflık!" dedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) "Allah'tan seni bundan muaf tutmasını dileyeceğim" dedi.

Bir gün Resulullah'a (s.a.a) "Ben cariyemi azat etmek istiyorum" dedi. Resulullah da (s.a.a) ona dedi ki: "Eğer bunu yaparsan, onun her uzvuna karşılık Allah da senin bir uzvunu ateşten azat eder." Hastalanınca, Resulullah'a (s.a.a) hizmetçisini azat etmesini vasiyet etti. Dili tutulduğu için bunu işaretle Resulullah'a (s.a.a) anlattı. Resulullah (s.a.a) onun vasiyetini kabul etti.

Resulullah (s.a.a) bir gün oturmuşken, Emirülmüminin (a.s) ağlayarak yanına geldi. Resulullah (s.a.a) ona: "Niçin ağlıyorsun?" dedi. Emirülmüminin (a.s): "Anam, Fatıma öldü!" dedi. Resulullah (s.a.a): "Vallahi benim de anam öldü!" dedi. Hemen kalktı, yanına gitti. Yüzüne baktı, ağladı. Ardından kadınlara onu yıkamalarını emretti ve yıkama işini tamamladıktan sonra kendisine haber vermeden bir şey yapmamalarını istedi. Yıkama işi tamamlanınca, ona haber verdiler.

⁵³ Parantez içindeki ifadeyi kenzu'l ummal'den aldık.

⁵⁴ El-mustekrek ala's sahiheyn: 3/117 zübeyr b. Said el-kureşi, imam zeynulabidin'den, o da babasından (a.s) rivayet etmiştir. Kenzu'l ummal: 13/635

Peygamberimiz (s.a.a) en değerli gömleğini verdi ve kadınlardan bunu ona kefen yapmalarını istedi. Ardından, Müslümanlara şöyle dedi: “Bugüne kadar yapmadığım bir şeyi yaptığımı görürseniz, bana bunu niçin yaptın diye sorun.” Yıkanması ve kefenlenmesi tamamlandınca, Resulullah (s.a.a) içeri girdi, cenazesini omzuna aldı, onu kabre koyuncaya kadar omzunda taşıdı. Sonra onu yere bırakıp kendisi kabre girdi, kabrin içine uzandı. Sonra ayağa kalktı, Fatıma’yı alıp kabre koydu. Sonra üzerine kapanıp uzun uzun onunla fısıldaştı.⁵⁵

...

1/4

DOĞUM

İmam Ali (a.s) Cuma günü⁵⁶, Recep ayının on üçünde⁵⁷, Fil Olayı’ndan otuz sene sonra⁵⁸ Kâbe’nin içinde doğdu.⁵⁹

⁵⁵ El-kafi: 1/453 muhammed b. Cumhur bizim ashabımızdan birinden rivayet etmiştir. Bkz. besairu’d derecat, s. 287 biharu’l envar: 35/81

⁵⁶ Tehzibu’l ahkam: 6/19 el-irşad: 1/5 el-muknia, s. 461 keşfu’l yakin, s. 31 tacu’l mevalid, s. 88 el-mustecad, s. 294 el-umde, s. 24 el-misbah, el-kaf’ami, s. 678 ravzatu’l vaizin, s. 87 el-menakib, ibn şehraşub: 2/175 i’lamu’l vera: 1/306 umdetu’t talib, s. 58 el-fusulu’l muhimme, s. 29

⁵⁷ Tehzibu’l ahkam: 6/19 el-irşad: 1/5 el-muknia, s. 461 hasaisu’l eimme, s. 39 misbahu’l mutecehhid, s. 805 keşfu’l yakin, s. 31 el-umde, s. 24 el-misbah, el-kaf’ami, s. 678 el-ikbal: 3231 tacu’l mevalid, s. 88 el-mustecad, s. 294 el-menakib, ibn şehraşub; 3/307 i’lamu’l vera: 1/306 umdetu’t talib, s. 58 ravzatu’l vaizin, s. 87 kifayetu’t talib, s. 407 el-fusulu’l muhimme, s. 29

İmam’ın (a.s) doğduğu günle ilgili başka görüşler de vardır. bunlardan birine göre, şaban ayının yedisinde doğmuştur. Bmz. Misbahu’l metecehhid, s. 852 eddurus:2/7 bir diğerine göre, ramazan ayının ortasında doğmuştur. Bkz. isbatu’l vasiye, s. 146 kenzu’l fevaid: 1/255

⁵⁸ El-kafi: 1/452 tehzibu’l ahkam: 6/19 el-irşad: 1/5 el-muknia, s. 461 hasaisu’l eimme, s. 39 keşfu’l yakin, s. 31 el-umde, s. 24 tavu’l mevalid, s. 88 el-mustecad, s. 294 ravzatu’l vaizin, s. 87, 92 el-menakib, ibn şehraşub: 3/307 umdetu’t talib, s. 58 i’lamu’l vera: 1/306 keşfu’l gumme: 1/59 el-fusulu’l muhimme, s. 29 kifayetu’t talib, s. 407

İmam’ın (a.s) doğduğu yıl hakkında da farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bu görüşleri şöyle sıralamak mümkündür: peygamberimizin (s.a.a) gönderilişinden on iki sene sonra (yani fil olayından 28 sene sonra) doğmuştur. Bkz. misbahu’l mütecehhid,

Allame Eminî, İmam'ın (a.s) doğumu ve benzersiz faziletleri hakkında şunları söylüyor: “Bu, her iki fırkanın (Şîî ve Sünnî) kesinliği hususunda anlaşığı parlak bir gerçektir. Bununla ilgili sayısız hadis vardır. Kitaplar buna dair açıklamalarla doludur. Her iki mezhebin mensubu ve büyük bir yekûnu tutan seçkin âlimlerinin bu ayrıcalığa ilişkin hadisin tevatür düzeyinde olduğunda ittifak etmelerinden sonra laf ebelerinin mesnetsiz konuşarak gürültü koparmalarına aldırımıyoruz.”⁶⁰

19-el-Müstedrek ala's-Sahihyn: Fatıma Bint-i Esed'in Ali b. Ebu Talib'i (a.s) Kâbe'nin içinde doğduğuna dair haberler tevatür düzeyindedir.⁶¹

20-Ravzatu'l-Vaizin: [Cabir b. Abdullah el-Ensari'den]: Resullullah'a (s.a.a) Emirülmüminin Ali b. Ebu Talib'in (a.s) doğumunu sordum. Şöyle buyurdu: Ah, ah! Bana, benden sonra Mesih'in (a.s) sünneti üzere doğan en hayırlı doğumu sordun. Allah, beni ve Ali'yi bir nurdan yarattı. Sonra bizi (Âdem'in) sulbünden tertemiz sulplere, onlardan da temiz rahimlere intikal ettirdi. Böylece intikal edilip dururken yüce Allah beni temiz bir sulpte, Abdullah b. Abdulmuttalib'in sulbünde izhar etti. Sonra beni en hayırlı rahme, Amine'nin rahmine

s. 805 el-misbah, el-kaf'ami, s. 678 el-ikbal: 3/231 tarihu'l eimme, s. 5 tarihu'l mevalidi'l eimme, s. 168 el-fusulu'l muhimme, s. 29

Peygamberimiz (s.a.a) gönderildiği sırada Ali yedi yaşındaydı. Bkz. tarihu bağdad: 1/134 aynı eserde: sekiz yaşındaydı.

Fil olayından yirmi dokuz sene sonra doğmuştur. Bkz. menakib, ibn şehraşub; 3/307

⁵⁹ Tehzibu'l ahkam: 6/19 el-muknia, s. 461 el-irşad: 1/5 hasaisu'l eimme, s. 39 misbahu'l mütecehhid, s. 805 el-emali, et-tusi, s. 707 el-umde, s. 24 keşfu'l yakin, s. 31 kenzu'l fevaid: 1/255 el-ikbal: 3/231 el-misbah, el-kaf'ami, s. 678 ravzatu'l vaizin, s. 87 irşadu'l kulub, s. 211 el-menakib, ibn şehraşub: 2/175, 3/307 umdetu't talib, s. 58 keşfu'l gumme: 1/59 i'lamu'l vera: 1/306 murucu'z zeheb: 2/ 358 el-menakib, ibn el-meğazili, s. 7 tezkiretu'l havas, s. 10 el-fusulu'l muhimme, s. 29 kifayetu't talib, s. 407 metalibu's suul, s. 11

⁶⁰ El-gadir: 6/22

⁶¹ El-müstedrek ala's sahiheyn: 3/550 ayrıca bkz. murucu'z zeheb: 2/358 el-menakib, ibn el-meğazili, s. 7 tezkiretu'l havas, s. 10 metalibu's suul, s. 11 kenzu'l fevaid: 1/255 isbatu'l vasiye, s. 142 el-ikbal: 3/231 ravzatu'l vaizin, s. 92, 93 el-menakib, ibn şehraşub: 2/174, 175

yerleştirdi. Sonra yüce Allah, Ali'yi temiz bir sulpte, Ebu Talib'in sulbünde izhar etti ve onu en hayırlı rahme, Fatıma Bint-i Esed'in rahmine yerleştirdi.”⁶²

21-el-İrşad: Fil Olayı'ndan otuz sene sonra, Recep ayının on üçünde, Cuma günü, Beytü'l-Haram'ın içinde, Mekke'de doğdu. Ondan önce de, ondan sonra da Allah'ın evinde doğan başka bir kimse yoktur. Bu, Allah'ın, ona bu sebepten dolayı verdiği bir ikramı ve makamı itibarıyla yaptığı bir ululamasıdır.⁶³

22-İlelu's-Şerayi [Said b. Cübeyr'den]: Yezid b. Ka'neb dedi ki: Abbas b. Abdulmuttalib ile beraber Abduluzza kabilesinden bir grup arasında Kâbe'ye karşı oturuyorduk. O sırada Emirülmüminin'in (a.s) annesi Fatıma Bint-i Esed çıkageldi. Dokuz aylık hamileydi. Doğum sancıları başlamıştı. Şöyle dedi: Rabbim! Ben sana inanıyorum. Senden gelen resullere ve kitaplara da inanıyorum. Dedem İbrahim Halil'in (a.s) sözlerini tasdik ediyorum ki o bu eski evi bina etmiştir. Bu evi bina edenin hakkı için, karnımdaki çocuğun hakkı için doğurmamı kolaylaştır!

Yezid b. Ka'neb anlatıyor: Bir de baktık, Kâbe'nin duvarı açıldı! Fatıma içeri girip gözlerimizden kayboldu. Sonra duvar yeniden eski halini aldı. Kapı kilidinin bize de açılmasını istedik, ama açılmadı. O zaman bunun Allah'ın öngördüğü bir iş olduğunu anladık.

Sonra dördüncü gün dışarı çıktı. Kucağında Emirülmüminin (a.s) vardı. Ardından şöyle dedi: Ben, benden önceki kadınlardan üstün kılındım. Çünkü Asiye Bint-i Müzahim, Allah'a ibadet edilmesinden hoşlanılmayan, ancak büyük baskılar altında Allah'a ibadet edilen bir

⁶² Ravzatu'l vaizin, s. 88 el-fedail, ibn şazan, s. 48 benzeri bir rivayet için bkz. el-yakin, s. 191 burada “Mesih sünneti” ifadesine kadar devam etmektedir rivayet. Biharu'l envar: 35/10, 99 kifayetu't talib, s. 406

⁶³ El-irşad: 1/5 el-mustecad, s. 294 umdetu't talib, s. 58 tacu'l mevalid, s. 88 bu kaynakta son cümle yer almıyor. İrşadu'l kulub, s. 211 hasaisu'l eimme, s. 39 keşfu'l yakin, s. 31 nehcu'l hak, s. 232 keşfu'l gumme: 1/59 i'lamu'l vera: 1/ 306 aşğıdaki beş kaynakta da buna benzer bir rivayet yer almaktadır. Kifayetu't talib, s. 407 bu kaynakta “gün” yerine “gece” ifadesi geçmektedir. El-fusulu'l muhimme, s. 29 nuru'l ebsar, s. 85 bu iki kaynakta da buna benzer ifadeler yer almaktadır. Bkz. el-haraic ve'l ceraih: 2/888 feraidu's simteyn: 1/425

yerde gizlice Allah'a ibadet ediyordu. Meryem Bint-i İmran, kurumuş hurma ağacını eliyle silkeledi, üzerine dökülen taze ve olgun hurmalardan yedi. Ben ise Allah'ın dokunulmaz evine girdim. Orada cennet meyvelerinden ve rızıklarından yedim.”⁶⁴

23-İmam Bakır (a.s) [İmam Zeynelabidin'den (a.s)]: Dedemizin (s.a.a) kabrini ziyaret ettiğimiz bir sırada babamın yanında oturdum. Orada çok sayıda kadın vardı. Aralarından bir kadın bize doğru geldi. Ona sordum: Kimsin? Allah sana rahmet etsin. Dedi ki: Ben, Saide oğullarına mensup Zeyde Bint-i Karibe b. Aclan'ım. Dedim ki: Bize anlatacak bir şeyin var mı? Dedi ki: Evet, Allah'a yemin ederim ki var. Annem Ümmü Umare Bint-i Ubade b. Nadle b. Alik b. Aclan es-Saidî anlattı ki: Bir gün Arap kadınlarının arasındaydım. Ebu Talib sıkıntılı ve üzüntülü bir halde çıkageldi. Ona dedim ki: Ey Ebu Talib! Derdin nedir? Fatıma Bint-i Esed çok şiddetli doğum sancıları çekiyor, dedi ve elleriyle yüzünü kapattı.

O bu halde iken Muhammed (s.a.a) çıkageldi: Derdin nedir amcacığım, dedi. Dedi ki: Fatıma Bint-i Esed doğum sancıları çekiyor. Muhammed, Ebu Talib'in elinden tuttu. Sonra Fatıma da yanında olduğu halde geri geldi. Onu Kâbe'ye götürdü ve içine oturttu. Allah'ın adı üzere burada otur, dedi. O sırada Fatıma bir sancı çekti ve güler yüzlü, temiz, temizlenmiş bir erkek çocuk doğurdu. Onunki gibi güzel bir yüzü o güne kadar görmemiştim. Ebu Talib ona Ali adını verdi. Peygamber (s.a.a) Fatıma'nın evine kadar çocuğu kucagında taşıdı.

Ali b. Hüseyin (a.s) dedi ki: Allah'a yemin ederim ki (konuyla ilgili olarak) bundan daha güzel bir şey duymadım.⁶⁵

24-Şerh-i Nehcü'l-Belaga: Rivayet edildiğine göre Ali'nin (a.s) doğduğu sene, Resulullah'ın (s.a.a) resullüğünün başladığı senedir. O sene (Resulullah'a) taşlardan, ağaçlardan gizli sesler duyması sağlan-

⁶⁴ İlelu'ş şerayi', s. 135 maani'l ahbar, s. 62 el-emali, es-saduk, s. 194 el-emali, et-tusi, s. 706 İbrahim b. Ali'den kendi rivayet zinciriyle İmam Sadık'tan (a.) o da atalarından (a.s)benzeri bir rivayet aktarılmıştır. Beşaretu'l Mustafa, s. 8 ravzatu'l vaizin, s. 87

⁶⁵ El-menakib, İbn el-meğazili, s. 7 Muhammed b. Said ed-darimi'den, o da İmam Kazım'dan (a.s), o da babasından (a.s) rivayet etmiştir.

mış, gözlerinin önündeki perde açılmıştır, nurlara ve şahıslara şahit olmuş, ama kendisine herhangi bir hitap yöneltilmemiştir. Yine o sene her şeyden uzaklaşmaya, dünya ile alakasını kesmeye ve hira dağında uzlete çekilmeye başladığı senedir. Bu durumu resullüğü açıklanmaya ve kendisine vahiy indirilene kadar devam etmiştir.

Resulullah (s.a.a) bu seneyi ve Ali'nin (a.s) bu sene içinde doğmuş olmasını kendisi için bir uğur sayardı. Ona "Senetu'l-Hayr" (hayır senesi) ve "Senetu'l-Bereke" (bereket senesi) derdi.

Ali'nin (a.s) doğduğu gece -daha önce şahit olmadığı türden kerametlere ve ilahî kudretin işaretlerine şahit olduğu için- ailesine şöyle dedi: Bu gece bizim için bir çocuk dünyaya geldi ki Allah onunla bizim üzerimize birçok nimet ve rahmet kapısını açacaktır.

Resulullah'ın (s.a.a) buyurduğu gibi de oldu. Çünkü Ali (a.s), Peygamber'in (s.a.a) yardımcısı ve koruyucusuydu. Yüzündeki kederi gideren dert ortağıydı. Onun kılıcıyla İslam dininin temelleri sağlamlaştı, dayanakları muhkemleşti, kaideleri oturdu.⁶⁶

25-Divanu's-Seyyid el-Himyeri: Emirülmüminin'in (a.s) doğumunu anlattığı kasidesinde şunları söylüyor:

(Anası) Allah'ın haremindedir ve güvencesinde doğurdu onu

Hani o Allah'ın evinde ve O'nun mescidinde

Beyaz yüzlü, temiz giysili, kerem sahibi ana

Kendisi, doğurduğu çocuk ve doğum yaptığı mekân tertemizdi

Bir gecede ki yıldızların üzerini kaplayan karanlık gitmiş...

Nur saçan ayla birlikte mutlu olarak ortaya çıkmışlardı

Kabileler arasında onun gibi kundağa sarılı biri görülmedi

Amine'nin oğlu Muhammed Peygamber'den sonra⁶⁷

Bkz: *el-Gadir*, c.6, s.22-38

⁶⁶ Şerhu nehci'l belage: 4/114

⁶⁷ Divanu's seyid el-himyeri, s. 155 el-menakib, ibn şehraşub: 2/175

...

1/5

İSİMLER

İmam (a.s) dünyaya gelince, annesi, babası “Esed” (aslan) ismiyle uğurlanmak maksadıyla aynı anlama gelen “Haydara”⁶⁸ adını verdi. Sonra babasının da onayıyla -elbette Rabbanî ilham ile- ona “Ali” adını verdi.⁶⁹

Başka isimleri de vardır. Bu isimlere, bu bölümün akışı içinde yer alan tarihî belgeler ve rivayetler kapsamında değinilecektir.

26-İlelu’ş-Şerayi [Fatıma Bint-i Esed’den]: Kâbe’ye girdim, cennet meyvelerinden ve rızıklarından yedim. Dışarı çıkmak istediğimde kulağıma şöyle fısıldandı: Ey Fatıma! Ona Ali (Yüce) adını ver, çünkü o yücedir. Yüceler yücesi Allah diyor ki: Ben onun adını kendi adımdan türettim. Onu kendi edebimle edeplendirdim. Onu gizli ilimlerine vakıf kıldım. Evimdeki putları o kıracak. Evimin damına çıkıp ezan okuyacak. Beni kutsayacak, ululayacak. O halde ne mutlu onu sevip itaat edene ve yazıklar olsun ona isyanda bulunup buğzedene!⁷⁰

27-Yenabiu’l-Mevedde [Abbas b. Abdulmuttalib’den]: Fatıma Bint-i Esed, Ali’yi doğurunca ona babası Esed’in adını verdi. Ebu Talib buna razı olmadı. Dedi ki: Bekle, gece olunca Ebu Kubeys Dağı’na çıkıp yeşilliklerin yaratıcısına dua edelim. Bakarsın bize onun adını bildirir.

⁶⁸ Mekatilu’t talibiyyin, s. 39 maani’l ahbar, s. 59 el-fedail, ibn şazan, s. 147 el-menakib, ibn şehraşub: 2/288, 3/276 biharu’l envar: 35/67

⁶⁹ Bu isim değişikliği doğumundan kısa bir süre sonra gerçekleşti. Nitekim tarihi metinler de buna delalet etmektedir. Dolayısıyla Ata’dan nakledilen “resulullah’ın (s.a.a) omuzlarına basıp putları kırdığı için, yükseklik ve yücelik anlamına gelen Ali ismiyle anıldı” şeklindeki rivayet tarihsel açıdan mevsiyetten yoksundur. Sadece güzel bir benzetmedir.

⁷⁰ İlelu’ş şerayi’, s. 136 maani’l ahbar, s. 62 el-emali, es-saduk, s. 195 beşaretu’l Mustafa, s. 8 ravzatu’l vaizin, s. 88 ayrıca bkz. el-emali, et-tusi, s. 707

Akşam olunca Ebu Kubeys Dağı'na çıkıp Allah'a dua ettiler. Ebu Talib orada şu şiiri okudu:

Ey etrafı bürüyen karanlığın Rabbi

Ve ey ağarıp aydınlanan şafağın Rabbi

Takdir edilmiş emrini bize bildir

Bu çocuğa vereceğimiz ad nedir?

Ansızın gökten bir hışırtı sesi duyuldu. Ebu Talib başını kaldırıp oraya doğru baktı. Zebercet gibi yemyeşil bir levha iniyordu. Üzerinde dört satırlık bir yazı vardı. Ebu Talib elleriyle levhayı tutup göğsüne sıkıca bastırdı. Levhada şu beyitler yazılıydı:

İkiniz tertemiz bir çocuğa sahip kıldınız

Temiz, asil ve razı olunmuş bir çocuğa

İsmi Ali (yüce) ve kahredici olan Allah'tandır

Ali'dir o, yücelikten türemiştir

Ebu Talib büyük bir sevinç duydu. Derhal yüce Allah'a şükretmek maksadıyla secdeye kapandı. Akika kurbanı olarak on deve kesti.

Levha Kâbe'ye asılmıştı. Haşim oğulları bunu Kureyş'in diğer boy-larına karşı bir övünç vesilesi olarak kullanıyorlardı. (Ne var ki) bu levha Haccac ile İbn-i Zübeyr arasındaki savaş döneminde ortadan kayboldu.⁷¹

28-İmam Zeynelabidin (a.s): Bir gün Resulullah (s.a.a) oturmuştu. Yanında Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin (a.s) vardı. Buyurdu ki: Beni hak ile müjdeleyici olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki yeryüzünde Allah katında bizden daha sevimli ve bizden daha ikrama mazhar olmuş hiçbir mahlûk yoktur. Allah, kendi isimlerinden benim için bir isim türetti. O Mahmud'dur (hamdedilendir), ben de Muham-

⁷¹ Yenabiu'l mevedde: 2/305 el-menakib, ibn şehraşub: 2/174 benzeri bir rivayet için bkz. biharu'l envar: 35/19 kifayetu't tali, s. 406

med'im. Ve senin için ey Ali, isimlerinden bir isim türetti. O Aliyyu'l-Âlâ'dır (yüceler yücesi), sen de Ali'sin...⁷²

29-İmam Ali (a.s): Benim İncil'deki adım "İlya", Tevrat'taki adım "Beri", Zebur'daki adım "Eri", Hintliler arasındaki adım "Kebker", Rumlar arasındaki adım "Patrisa", Farslar arasındaki adım "Cebter", Türkler arasındaki adım "Besir", Zenciler arasındaki adım "Hayter", Kâhinler arasındaki adım "Buvey", Habeşliler arasındaki adım "Besrik", annemin bana verdiği isim "Haydara", sütannemin bana verdiği isim "Meymun", Araplar arasındaki adım "Ali", Ermeniler arasındaki adım "Ferik" ve babamın bana verdiği isim "Zahîr"dir.⁷³

30-Resulullah (s.a.a): Kıyamet günü Ali b. Ebu Talib'i yedi isimle çağırırlar: Ey Sıddık, ey Dall (kılavuz), ey Âbid, ey Hadi, ey Mehdi, ey Feta ve ey Ali! Sen ve takipçilerin sorgusuz sualsiz cennete girin."⁷⁴

31-Şerh-i Nehcu'l-Belaga: Annesinin ona verdiği ilk isim Haydara idi. Bu, babası Esed b. Haşim'in ismiyle eş anlamlıydı. Çünkü Haydara da Esed gibi "Aslan" demektir. Daha sonra babası adını değiştirerek ona Ali adını verdi.

Bazılarına göre, Haydara, Kureyşlilerin ona verdikleri bir isimdi.

Ama birinci görüş daha doğrudur. Nitekim Hayber savaşında öne çıkıp kendisine meydan okuyan Merhab ile yaptıkları söz düellosu da bunu teyit etmektedir. Merhab şu sözlerle ona meydana okumuştur:

Ben, annemin Merhab adını verdiği kimseyim.

İmam (a.s) da ona şu karşılığı vermişti:

Ben de annemin Haydara (Aslan) adını verdiği kimseyim.⁷⁵

⁷² Maani'l ahbar, s.55 abdullah b. Fazl el-şaşimi, imam sadık'tan (a.s) o da babasından (a.s) rivayet etmiştir. Ayrıca bkz. s.56

⁷³ Maani'l ahbar, s. 59 cabir el-cu'fi, imam bakır'dan (a.s) rivayet etmiştir.

⁷⁴ İrşadu'l kulub, s. 257 mieku menkibeh, s. 138 el-menakib, Harezmi, s. 319 bu ikisi enes'ten rivayet etmişlerdir. Bkz. meşariku envari'l yakin, s. 68

⁷⁵ Şerhu nehci'l belage: 1/12

İmam'ın (a.s) Hayber savaşında kendisine meydana okuyan Yahudi Merhab'ın karşısına çıkarken söylediği ve "ben, annesinin haydere adını verdiği kimseyim"

...

1/6

KÜNYELER

Emirülmüminin'in (a.s) birkaç künyesi vardı. En meşhuru Ebu'l-Hasan'dır.⁷⁶ Bu arada başka künyelerle de anılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: Ebu'l-Hüseyin, Ebu's-Sıbtayn,⁷⁷ Ebu'r-Reyhaneteyn⁷⁸ ve Ebu Turab. Bu arada bunlardan bazılarının künye kavramıyla örtüşmediklerini belirtelim.

Rivayetlerden anlaşıldığı kadarıyla en sevdiği künyesi "Ebu Turab" idi. Bu künye ile çağrılmaktan hoşlanırdı. Bunun bazı sebepleri vardır: Her şeyden önce Allah karşısında tevazuu ve zelilliği ifade ediyordu. Ayrıca Zatu'l-Uşeyre Savaşı'nda Peygamber'in (s.a.a) kendisiyle şakalaşmasını hatırlatıyordu. O sırada Ammar b. Yasir'le birlikte toprağa yaslanıp oturmuşlardı ve üzerine toprak bulaşmıştı. Bu yüzden bu künyeye karşı özel bir bağlılığı ve sempatisi vardı.

32- İmam Ali (a.s): Resulullah (s.a.a) hayatta iken Hasan bana "Ebu'l-Hüseyin" diye seslenirdi. Hüseyin de "Ebu'l-Hasan" diye ses-

mısraıyla başlayan şiir tarih ve hadis kaynaklarının büyük bir kısmında yer almaktadır. Buna şu kaynakları örnek gösterebiliriz:

Müslim:3/1441 ibn hanbel: 5/558 fedailu's sahabe, ibn hanbel: 2/607, 644 el-mustedrek ala's sahiheyn: 3/41 et-tabakatu'l kubra: 2/112 mekatilu't talibiyyin, s. 40 er-riyadu'n nadre: 3/149 el-irşad: 1/127 vak'atu's sifin, s. 390 el-menakib, ibn şehraşub: 3/129 ravzatu'l vaizin, s. 146 İmam Ali'ye (a.s)nispet edilen divan, s.286

Bkz. c.1 s.209 ikinci bölüm: hayber fethinin tayin edici rolü

⁷⁶ Et-tabakatu'l kubra: 3/19 el-mu'cemu'l kebir: 1/92 tarihu bağdad: 1/133 el-maarif, ibn kuteybe, s. 203 tarihu dımaşk, s. 42, 10-14 murucu'z zeheb: 2/359 el-istiab: 3/197 usdu'l gabe: 4/88 el-isabe: 4/464 tarihu'l İslam, ez-zehebi: 3/621 sıfatu's safve: 1/130 el-bidaye ve'n nihaye: 7/223 tehzibu'l ahkam: 6/19 el-irşad: 1/5 tavu'l mevalid, s. 87 tarihu mevalidi'l eimme, s. 169 el-mustecad, s. 294 ravzatu'l vaizin, s. 87 umdetu't talib, s. 59

⁷⁷ El-fusulu'l muhimme, s. 129 tacu'l mevalid, s. 88 i'lamu'l vera: 1/307

⁷⁸ Bkz. c.1 s. 414 (ebu'r reyhaneteyn)

lenirdi. Her ikisi Resulullah'ı (s.a.a) "Baba" diye çağırırlardı. Resulullah (s.a.a) vefat edince bana "baba" demeye başladılar.⁷⁹

33- İmam Ali (a.s): Resulullah (s.a.a) vefat etmeyinceye kadar Hasan ve Hüseyin beni "baba" diye çağırmazlardı, Resulullah'a (s.a.a) "baba" diyorlardı. Hasan bana "Ebu'l-Hüseyin", Hüseyin de bana "Ebu'l-Hasan" diyordu.⁸⁰

34-et-Tabakatu'l-Kubra: Zi'l-Uşeyre Savaşı anlatılırken şöyle deniyor: Resulullah (s.a.a) Zi'l-Uşeyre Savaşı'nda Ali b. Ebu Talib'e Ebu Turab künyesini verdi. Çünkü onu yumuşak toprağın üzerine uzanıp yattığını görmüş ve "Ebu Turab, Otur!" demiş, o da oturmuştu.⁸¹

35-Müsned-i İbn-i Hanbel [Ammar b. Yasir'den]: Zatu'l-Uşeyre Savaşı'nda ben ve Ali yoldaşlık ediyorduk. Resulullah (s.a.a) o bölgeye varıp konaklayınca, Müdlic Oğulları kabilesinden bazı adamlar gördük. Hurma bahçesinde kendilerine ait bir pınarın başında çalışıyorlardı. Ali bana dedi ki: Ey Ebu Yakzan! Gelir misin, şunlara gidip nasıl çalıştıklarını görelim? Derken adamların yanına gittik ve bir süre çalışmalarını seyrettik. Sonra uykumuz geldi. Ben ve Ali geldik ve hurmalar arasında yumuşak toprağın üzerine uzanıp uyuduk. Allah'a yemin ederim ki Resulullah (s.a.a) gelip ayağıyla bizi dürtmedikçe uyanmadık. Üzerine uzandığımız yumuşak toprak üstümüze bulaşmıştı. O gün Resulullah (s.a.a), üzerindeki toz toprağı görünce Ali'ye "Ebu Turab" dedi.

Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: Yeryüzündeki en bedbaht iki adamın kim olduklarını size söyleyeyim mi? Evet, ya Resulallah, dedik. Buyurdu ki: Semud kavminden olup Salih peygamberin devesini boğazlayan Uheymir ile ey Ali, (kafasını işaret ederek) senin şuramı kılıçla

⁷⁹ Mekatilu't talibiyyin, s. 39 şerhu nehci'l belağ: 1/11 el-menakib, ibn şehraşub: 3/113 bu son iki kaynakta masum imama nispet edilmeyen benzeri bir rivayet yer almaktadır.

⁸⁰ El-menakib, Harezmi, s. 40 ömer b ali'den.

⁸¹ Et-tabakatu'l kubra: 2/10

vurup (sakallarını işaret ederek) şurana kadar kana bulayacak olan adam.⁸²

36-el-Mucemu'l-Evsat [Ebu't-Tufeyl'den]: Ali'nin (a.s) toprağın üzerine uzanıp uyuduğu bir sırada Resulullah (s.a.a) çıkageldi. Onu bu halde görünce: En çok hak ettiğin isim Ebu Turab'dır; sen Ebu Turab'sın, dedi.⁸³

37-Resulullah (s.a.a): Şöyle derdi: Biz Ebu Turab dediğimizde Ali'yi övüyorduk.⁸⁴

38-Sahih-i Müslim [Ebu Hazim, Sehl b. Sad'dan]: Mervan ailesinden bir adam Medine'ye vali olarak tayin edildi. Sehl b. Sad'ı çağırdı ve Ali'ye sövmesini istedi. Sehl, dediğini yapmadı. Bunun üzerine ona şöyle dedi: Bunu yapmak istemiyorsan, o zaman "Allah'ın laneti Ebu Turab'ın üzerine olsun de!" dedi. Sehl şöyle dedi: Ali'nin en çok sevdiği ismi Ebu Turab idi. Bu isimle çağrıldığında sevinir, memnun olurdu.⁸⁵

39-Sahih-i Buharî [Ebu Hazim'den]: Bir adam Sehl b. Sad'ın yanına gelip şöyle dedi: Falan adam -Medine emirini kast ederek- minberin yanında Ali hakkında konuşuyor. Sehl: Ne diyor, diye sordu. Onun için "Ebu Turab" diyor, dedi. Bunun üzerine güldü ve şöyle dedi: Allah'a yemin ederim ki ona bu ismi Resulullah (s.a.a) verdi ve -Allah'a andolsun ki- Ali de en çok bu ismini seviyordu.

Sehl'in bu sözleri ilgimi çekti ve dedim ki: Ey Ebu Abbas! Bu nasıl oldu?

⁸² Müsned, ibn hanbel: 6/365 fedailu's sahabe, ibn hanbel: 2/687 el-müstedrek ala's sahiheyn: 3/151 hasaisu emiri'l müminin, nesai, s. 280 es-siretu'n nebeviye, ibn hişam: 2/249 tarihu't taberi: 2/408 tarihu dımaşk: 42/549 el-menakib, ibn el-meğazili, s. 9 el-bidaye ve'n nihaye: 3/247 silsiletu'l ahadisi's sahihe: 4/324 ayrıca bkz. el-menakib, ibn şehraşub: 3/111

⁸³ El-mu'cemu'l evsat: 1/237 tarihu dımaşk: 42/18

⁸⁴ El-menakib, ibn şehraşub: 3/112 biharu'l envar: 35/61 mekatilu't talibiyyin, s. 40 sehl b. Sa'd'dan, resulullah'a (s.a.a) isnat etmeden.

⁸⁵ Sahihu Müslim: 4/1874 es-sunenu'l kubra: 2/625 tarihu dımaşk: 42/17 tarihu'l islam, ez-zehebi: 3/622

Dedi ki: Ali, Fatıma'nın yanına girdi. Sonra çıkıp mescide gitti. Orada uzanıp uyudu. Resulullah (s.a.a) Fatıma'ya: Amcanın oğlu nerede, diye sordu. Mescide gitti, dedi. Resulullah (s.a.a) mescide onun yanına gitti. Ridasının üzerinden düştüğünü ve sırtına toprak bulaştığını gördü. Resulullah (s.a.a) bir yandan sırtına bulaşan toprağı siliyordu, bir yandan da: Otur, ey Ebu Turab, diyordu [bunu iki kere tekrarladı].⁸⁶

40-İlelu'ş-Şerayi [İbn-i Ömer'den]: Medine hurmalıkları arasında Ali'yi (a.s) aradığı bir sırada ben de Peygamber'le (s.a.a) beraberdim. Bir duvarın yanına geldi. Duvarın üzerine çıktı. Yerde bir şeyler yapan Ali'yi (a.s) gördü. Üzerine toz toprak bulaşmıştı. Bunun üzerine şöyle dedi: İnsanlar sana Ebu Turab deseler, onları kınamam.⁸⁷

41-Tezkiretu'l-Havas: Künyesi; Ebu'l-Hasan, Ebu'l-Hüseyin, Ebu'l-Kasım, Ebu Turab ve Ebu Muhammed'dir.⁸⁸

...

1/7

LAKAPLAR

Ali'nin (a.s) şahsiyeti, derinliğine ulaşılamayan bir denizdir. Tarihte eşi ve benzeri olmayan, muazzam boyutları barındıran nadide bir şahsiyettir. İmam'ın (a.s) birçok lakabı⁸⁹ ve vasfı vardı ki her biri bu yüce şahsiyetinin ilmî, amelî, kültürel, sosyal, manevî ve siyasî boyut-

⁸⁶ Sahihu'l buhari: 3/1358 el-mu'cemu'l kubra: 6/167 tarihu't taberi: 2/409 ayrıca bkz. sahihu'l buhari: 5/2291, 2316 el-edebu'l mufred, s. 253 el-mu'cemu'l kebir: 6/149 el-bidaye ve'n nihaye: 3/247

Bazı kaynaklarda bu künyenin konuluş hikayesiyle ilgili olarak deniliyor ki: Ali (a.s) Fatıma (a.s) arasında bir tartışma çıktı. Bunun üzerine Ali (a.s) gücenerek evi terk etti ve kızgın bir halde mescitte uyudu.

Böyle anlatılıyor; ama bu iki büyük insanın masumiyeti ve İmam'ın (a.s) Fatıma'nın (a.s) şehadetinden sonra onunla ilgili olarak "beni hiç gücendirmede, kızdırmadı" şeklinde şahitlikte bulunması kesin olarak gösteriyor ki rivayetin bu kısmı uydurmadır, onlara kin besleyen düşmanları tarafından rivayete karıştırılmıştır.

⁸⁷ İlelu'ş şerayi', s. 157 el-mu'cemu'l kebir: 12/321

⁸⁸ Tezkiretu'l havas, s. 5

⁸⁹ Lakap "es-Sadık" (doğru sözlü) gibi övgü ya da "el-Cahiz" (patlak gözlü) gibi yergi ifade edebilir.

larından birine işaret ederdi. Çoğu da Resulullah (s.a.a) zamanında biliniyor, kullanılıyordu. Çünkü Resulullah (s.a.a) onu bu lakaplarla çağırırdı.

Bu lakapların bazıları şunlardır: “A’lemu’l-Umme” (ümmetin en bilgilisi), “Akda’l-Umme” (ümmetin en doğru hüküm veren kadısı), “Evvelu Men Esleme” (ilk Müslüman olan), “Evvelu Men Salla” (ilk namaz kılan), “Hayru’l-Beşer” (insanların en hayırlısı), “Emirülmüminin” (müminlerin emiri), “İmamü’l-Muttakin” (takvalıların imami), “Kaidu’l-Gurri’l-Muhaccilin” (abdest uzuvları bembeyaz olan kimse-lerin önderi), “Seyyidu’l-Müslimin” (Müslümanların efendisi), “Ya’subu’l-Müminin” (müminlerin kralı), “el-Enzau’l Batın” (saçı kopup dökülenler gibi şirk dünyasından kopan, içi ilimle dolu olan), “Amudu’d-Din” (dinin direği), “Seyyidu’ş-Şuheda” (şehitlerin efendisi), “Seyyidu’l-Arab” (Arapların efendisi), “Rayetu’l-Huda” (hidayet sancağı), “Babu’l-Huda” (hidayet kapısı), “Haydar” (Aslan), “el-Murtaza” (razı olunmuş), “el-Veli” (veli), “el-Vasi” (vasi).⁹⁰

Resulullah (s.a.a) her zaman İmam’ı (a.s) bu lakaplarla çağırırdı. Gerçekte Resulullah’ın (s.a.a) bu tavrı, onu komutanlığa ve liderliğe hazırlamaya yönelikti. Onun büyük makamını, liderlikteki mümtaz konumunu öğretmek istiyordu. Bunun yanında şahsiyetinin boyutlarını gözler önüne sermeyi amaçlıyordu. Kuşkusuz bunun altında da ümmetin geleceğine verdiği önem ve yakın gelecekte İmam’ın (a.s) oynayacağı önemli rol yatıyordu.

İmam’ın (a.s) lakaplarını incelediğimiz zaman bunlardan ikisinin daha çok bilindiğini görüyoruz:

1-Emirülmüminin

Bu, sadece ona (a.s) has bir lakaptır. Hiç kimse bu lakabı onunla paylaşamaz. Hiç kimse ondan başkasına bu lakapla hitap edemez. Değişik rivayetlerdeki ifadeler -birazdan bunların bir bölümüne yer verilecektir- kesin olarak gösteriyor ki bu lakabı diğer imamlar (a.s) hakkında bile kullanmamamız gerekmektedir.⁹¹

⁹⁰ Bkz. bu lakaplarla ilgili bablar.

⁹¹ Bkz. c. 1 s. 447 (bu ismin sırf ali’ye has olması)

2-Vasi

Bizzat Resulullah (s.a.a) zamanında bu lakabı meşhurdu. Uzak yakın, dost düşman herkes onun bu lakabını biliyordu. Birazdan bu gerçeğe delalet eden tarihî metinlere ve rivayetlere yer vereceğiz. Şimdilik bunlardan sadece birini zikretmekle yetiniyoruz:

Cemel Savaşı'nda "Dabbe Oğulları" kabilesinden bir genç öne çıktı ve şu beyti okudu:

Biz Dabbe oğullarıyız, Ali'nin düşmanları

*Ötelerden beri Vasi diye bilinen adamın düşmanları*⁹²

42-Tarih-i Dimeşk [Enes b. Malik'ten]: Resulullah (s.a.a) dedi ki: Abdest almam için elime su dök. Derken abdest aldı. Sonra ayağa kalkıp iki rekât namaz kıldı. Ardından şöyle dedi: Ey Enes! Bu kapıdan ilk girecek kişi Emirülmüminin, "abdest uzuvları bembeyaz olanların önderi"⁹³ ve müminlerin efendisi Ali'dir.⁹⁴

43-el-Kafi [Ali b. Ebu Hamza'dan]: Ebu Basîr, benim de hazır bulunduğum bir sırada Ebu Abdullah'a (a.s): Sana feda olayım, Resulullah (s.a.a) kaç kere miraca çıkarıldı, diye sordu. Buyurdu ki: İki kere çıkarıldı. (Bir keresinde) Cebrail onu bir yerde durdurdu ve dedi ki: Olduğun yerde dur ey Muhammed! Andolsun, öyle bir yerde duruyorsun ki daha önce hiçbir melek ve nebi burada durmuş değildir...

Derken Allah, "Ey Muhammed!" diye seslendi. Peygamber (s.a.a): "Buyur Rabbim!" dedi. Allah: Senden sonra ümmetine kim önderlik edecek, diye sordu. Peygamber: Allah daha iyi bilir, diye cevap verdi.

Bunun üzerine Allah şöyle buyurdu: Ali b. Ebu Talib, müminlerin emiri, Müslümanların efendisi, abdest uzuvları bembeyaz olanların önderidir."⁹⁵

⁹² Bkz. c. 1 s. 393 (İslamın ilk dönemi edebiyatında İmam'ın Vasiliği)

⁹³ Hadiste "ümmetimin abdest uzuvları bembeyaz olacaktır" buyrulmuştur. Lisānu'l arab: 11/144

⁹⁴ Tarihu dımaşk: 42/303

⁹⁵ El-kafi: 1/442

44-İmam Ali (a.s): Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: Ey Ali! Allah seni, aileni, takipçilerini ve takipçilerini sevenleri bağışladı. O halde müjdelersun! Çünkü sen el-Enzau'l-Batîn'sin; (saçları kopup dökülen kimseler gibi sen de) şirk dünyasından kopmuş, için ilimle dolmuştur.⁹⁶

45-Maani'l-Ahbar: [Cabir b. Yezid, Ebu Cafer'den (a.s)]: Ona dedim ki: Sana feda olayım. Emirülmüminin'e (a.s) niçin Emirülmüminin denilmiştir? Buyurdu ki: Çünkü onları ilimle besliyordu.⁹⁷ Şu ayeti duymadın mı: "...Ailemizi besleriz..." (Yusuf, 65)⁹⁸

46-el-Fusulu'l-Muhimme: Lakapları; el-Murtaza, Haydar, Emirülmüminin ve el-Enzau'l-Batin'dir.⁹⁹

47-Tacu'l-Arus:¹⁰⁰ Vasi, gani ile aynı kipten olup Ali'nin (a.s) lakabıdır.¹⁰¹

...

1/8

ŞEMAIL

⁹⁶ El-menakib, ibn el-meğazili, s. 401 el-menakib, Harezmi, s. 294 her iki kaynak da ahmed b. amir aracılığıyla imam rıza'dan (a.s), o da atalarından (a.s) rivayet etmiştir. El-emali et-tusi, s. 293 isa b. ahmed'den, o imam hadi'den (a.s), o ataları (a.s) aracılığıyla imam sadık'tan (a.s) rivayet etmiştir.

⁹⁷ -Hadiste geçen "besleme" tabiri için "yemîru" ibaresi kullanılmıştır. Verilen ayet örneğinde de "nemîru" geçmektedir. Arapçada el-mîre yiyecek, gıda vb. anlamlara gelir. Biri yiyecek verilerek doyurulduğunda bu tabir kullanılır. Dolayısıyla İmam'ın bu bağlamda kastı, muhtemelen "Emîr" kelimesinin bilinen "Emir sahibi" anlamında değil de "Müminleri (ilimle) besleyen" anlamına gelen "mire" kökenli "Emîr" olabileceğidir. Bununla birlikte "Emir sahibi" anlamına gelen "Emîr" de diğer muratlar arasındadır. Çev.

⁹⁸ Maani'l ahbar, s. 63 el-kafi: 1/412 ahmed b. amr, ebu'l hasan'dan(a.s) benzeri bir hadis rivayet etmiştir.

⁹⁹ El-fusulu'l muhimme, s. 129

¹⁰⁰ Tacu'l arus: 20/297 lisanu' arab: 15/394 burada " ali'ye vasi denilirdi" ifadesi geçmektedir.

¹⁰¹ Bu ifade, vasi lakabının ali hakkında çok kullanılan ve herkesçe bilinen bir durum olduğunu gösteriyor.

Tarih ve hadis kaynaklarında, İmam'ın (a.s) doğumu ve çocukluk günlerindeki şekli-şemali hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Bu yüzden sözü edilen konu hakkında birazdan anlatılacak olanların tümü, halifelik günlerindeki özellikleri ve vücut yapısıyla ilgilidir. Bu metinlerden yola çıkarak İmam'ı (a.s) şöyle tasvir edebiliriz:

İnsanlar arasında orta boyluydu, daha çok kısa boylu ve şişmana yakın bir görünümü vardı. Yüz güzelliği bakımından insanların en güzeliydi. Adeta dolunay gecesindeki ayın güzelliğinde bir simaya sahipti. Oldukça güler yüzlüydü. Buğday tenli, hafif karayağızdı. Gözleri alabildiğince siyah, iri ve yumuşak bakışlıydı. Saçlarının ön kısmı döküktü. Boynu gümüş bir ibrik gibi zarifti. Sakalları sıktı. Ağaran sakallarını boyamazdı. İki omzunun arası genişti. Ayaları kalın ve sertti. Elleri ve bilekleri sağlamdı. Göğüs kısmı genişti. Karnı vardı. Kemiklerinin eklem başları ile kollarına ve bacaklarına ait kasları irice, bilekleri ise inceydi. Yürüdüğü zaman vücudu öne meylederdi.

48-et-Tabakatu'l-Kubra [İshak b. Abdullah b. Ebu Ferve'den]: Ebu Cafer Muhammed [Bakır] b. Ali'ye (a.s); "Ali (a.s) nasıl biriydi?" diye sordum.

Şöyle buyurdu: Oldukça esmer biriydi. Gözleri iri ve etkileyiciydi. Karnı vardı. Saçlarının ön kısmı döküktü. Boyu kısalığa daha yakındı.¹⁰²

49-el-Gârât [Kudame b. Attab'dan]: Ali'nin (a.s) karnı semiz, omuz kemikleri iriydi. Kol kasları iri, bilekleri inceydi. Bacak kasları da iri ve bilek kısımları inceydi.¹⁰³

¹⁰² Et-tabakatu'l kubra: 3/27 tarihi bağıdad: 1/134, 135 ensabu'l eşraf: 2/366 tarihu't taberi: 5/153 tarihu'l islam, ez-zehebi: 3/624 tarihu dımaşk: 42/24, 25 harezmi'den. El-menakib, ibn mağazili, s. 12, 13 katade'den. El-maarif, ibn kuteybe, s. 210 vakidi'den. Son iki kaynakta masum imam isnat edilmeksizin benzeri şekilde rivayet edilmiştir. Şerhu'l ahbar: 2/427 usdu'l gabe: 4/115 el-bidaye ve'n nihaye: 7/223

¹⁰³ El-ğarat: 1/93 et-tabakatu'l kubra: 3/26 maktelu emiri'l müminin, s. 67 ensabu'l eşraf: 2/365 tarihu dımaşk: 42/23 usdu'l gabe: 4/115

50-el-Menakıb-ı İbn-i Şehrâşub [Mugire'den]: Ali (a.s) aslan görünömlü biriydi. Vücudunun kalın yerleri alabildiğine kalın, ince yerleri de alabildiğine inceydi.¹⁰⁴

51-el-Kamil fi't-Tarih: Ali (a.s) orta boyun üzerinde bir boya sahipti. Kol kasları iri, bilek kısımları inceydi. Bacak kasları da iri, bilek kısımları inceydi. Yüz bakımından insanların en güzellerinden biriydi. Ağaran sakallarını boyamazdı. Oldukça da güler yüzlüydü.¹⁰⁵

52-Makatilu't-Talibiyyin: Esmer, orta boyluydu. Kısallığa daha yakın bir boyu vardı. Karnı semizdi. Parmakları ve bacakları ince, kolları kalındı. Bakışları yumuşaktı. Gür sakallıydı. Saçlarının ön kısmı dökük, alını açıktı.¹⁰⁶

53-Fezailu's-Sahabe [İbn-i İshak'tan]: Babam: Oğlum, Emirülmüminin -Ali'yi- sana göstermemi ister misin, diye sordu. Evet, dedim. Bunun üzerine beni elleriyle yukarı kaldırdı. Derken saç-sakalı ağarmış, saçlarının ön kısmı dökülmüş, karnı semiz ve iki omzunun arası geniş bir adam gördüm.¹⁰⁷

54-Makatilu't-Talibiyyin [Davud b. Abdülcabbar'dan, o da Ebu İshak'tan]: Cuma günü babam beni mescide götürdü. Derken beni yukarı kaldırdı. Ali'yi minberin üzerinde hutbe okurken gördüm. Yaşlıydı. Saçlarının ön kısmı dökük, alını açıktı. İki omzunun arası genişti. Sakalları göğsünün üzerini kapatacak kadar gürdü ve bakışları yumuşaktı.

Babama dedim ki: Babacığım! Kim bu adam?

¹⁰⁴ El-menakib, ibn şehraşub: 3/307 şerhu'l ahbar: 2/774

¹⁰⁵ El-kamil fi't tarih: 2/440

¹⁰⁶ Makatilu't talibiyyin, s. 42 bu açıklamadan sonra şunları söylüyor: ona ilişkin bu vasıfları değişik rivayetlerden topladım.

¹⁰⁷ Fedailu's sahaba, ibn hanbel: 2/555 et-tabakatu'l kubra. 3/25 şuebu'l iman: 5/216 el-mu'cemu'l kebir: 1/93 el-istiab: 3/210 ensabu'l eşraf: 2/361 tarihu dımaşk: 42/21 bazı kaynaklarda "...sakalları beyaz bir adam..." ifadesine kadar yer alıyor. Maktalu emiri'l müminin, s. 68 bu iki kaynak eş-şa'bi'den rivayet etmişlerdir. El-ğarat: 1/99

Dedi ki: Bu, Resulullah'ın (s.a.a) amcasının oğlu, Resulullah'ın (s.a.a) kardeşi ve Resulullah'ın (s.a.a) vasisi Emirülmüminin Ali b. Ebu Talib'dir.¹⁰⁸

55-et-Tabakatu'l-Kubra [Razzam b. Sad ed-Dabbî'den]: Babamın Ali'yi şöyle vafettiğini duydum: Orta boyun üzerinde bir boyu vardı. Omuzları iri, sakalları uzundu. Ona şöyle bir bakacak olsan, derdin ki buğday tenlidir. Ama biraz yakından bakacak olsaydın derdin ki, buğday tenli olmaktan ziyade esmere daha yakındır.¹⁰⁹

56-Vakat-u Sıffin: Ali kısa boylu biriydi. İri ve siyah gözleri vardı. Adeta dolunay gecesindeki ayın güzelliğinde bir simaya sahipti. Karnı semizdi. Göğsünden göbeğe doğru uzanan yaygın kılları vardı. Avuç içleri sert, kemikleri iriceydi. Boynu gümüş bir ibrik gibi zarifti. Öndeki saçları döküktü. Kafasında saç yoktu, sadece arka kısımlardaki ince saçları vardı. Omuz kemikleri yırtıcı bir aslanın kemiklerini andırıyordu. Yürüdüğü zaman vücudu öne doğru gidip gelirdi. Boğaninkini andıran bir hörgücü vardı. Pazuları dirseklerinden ayırt edilemezdi, adeta birbirine geçmiş gibiydi. Bir adamın kolundan tuttu mu iflahını keser, nefes alamaz hâle getirirdi. Karayağızdı. Burnu kısa ve zarifti. Savaşa yürüdüğü zaman istekle ve coşkuyla hareket ederdi. Allah onu izzet ve zaferle desteklemişti.¹¹⁰

57-el-Menakıb-ı Harezmi [Muhabber adlı eserin sahibi Muhammed b. Habib el-Bağdadî'den]: Ali'nin (a.s) sıfatlarıyla ilgili olarak şöyle deniyor: Buğday tenli, güzel yüzlü ve iri kemikli biriydi.¹¹¹

¹⁰⁸ Makatilu't talibiyyin, s. 42

¹⁰⁹ Et-tabakatu'l kubra: 3/26 ensabu'l eşraf: 2/366 tarihu dımaşk: 42/23 usdu'l gabe: 4/115

¹¹⁰ Vak'tu sıffin, s. 233 el-menakib, ibn şehraşub: 3/307 cabir ve ibn hanefiye'den. Keşfu'l gumme: 1/77 el-istiab: 3/217 zehairu'l ukba, s. 109 er-riyazu'n nadre: 3/107, 108

¹¹¹ El-menakib, Harezmi, s. 45 keşfu'l gumme: 1/75

58-Tarih-i Dimeşk: [Mudrik'ten]: Ali'yi gördüğümde kulak memelerine kadar uzanan saçları vardı ve en güzel yüzlü insanlardan biriydi.¹¹²

59-Nesru'd-Durr: Ali (a.s) Sıffin'dan dönerken saçları ve sakalları pamuk gibi ağarmıştı. “Ey Emirülmüminin! Saçlarını ve sakallarını boyasan olmaz mı?” diye soruldu. Buyurdu ki: Saçları ve sakalları boyamak süstür. Ama biz hüzne uğramış bir topluluğuz.¹¹³

60-el-Menakıb-ı İbn-i Şehrâşub [İbn-i İshak ve İbn-i Şahab'dan]: Sebî el-Hâdim, Emirülmüminin'in (a.s) hayatı döneminde,¹¹⁴ onun vasıflarını kaleme aldı. Daha sonra Amr b. As bu yazıları alıp okuyunca büyüklendi ve yırttı. Onların yerine “Ebu Turab koyu buğday tenli, semiz karınlı, ince bacaklı biriydi” gibi şeyler yazdı. Bu yüzden onun vasıfları hakkında ihtilaf çıktı.¹¹⁵

...

İKİNCİ BÖLÜM

YETİŞME

Ali (a.s), ömrünün daha ilk yıllarında Resulullah'a (s.a.a) yoldaşlık ediyordu. Hayat Ebu Talib için oldukça sıkıntılı olmaya başlamış, geçim yolları daralmıştı. Bu nedenle Resulullah (s.a.a), Ebu Talib'in kardeşlerine, çocuklarından bazılarını, bakımlarını üstlenmek üzere evlerine götürmelerini, böylece Ebu Talib'in yükünü az da olsa hafifletmelerini önerdi.

¹¹² Tarihi dimeşk: 42/25 usdu'l gabe: 4/116 maktelu emiri'l müminin, s. 71son iki eserde “kulak memelerine kadar uzanan saçlar” yerine “hitap ediyordu” ifadesi geçiyor.

¹¹³ Nesru'd durr: 1/307 bkz. nehcu'l belage: hikmet: 473 er-riyazu'n nadre: 3/108 Hüznünün hakem olayından ve öncesindeki gelişmelerden dolayı olabilir. Şerif er-Rediy: Resulullah'ın (s.a.a) vefatını kast ediyor, demiştir. (Nehcu'lbelage: hikmet: 473'ün zeyli)

¹¹⁴ Kaynakta da “hayatı döneminde” ibaresi kullanılmıştır. Ancak *Biharu'l-Envar*'da aynı ibare yer almamıştır.

¹¹⁵ El-menakib, ibn şehrâşub: 3/306 biharu'l envar: 35/2

Hal böyleyken ilahî irade, Ali'nin (a.s) de Resulullah'ın (s.a.a) evine gitmesini öngördü. Böylece Ali (a.s), ömrünün ilk demlerinden itibaren Allah Resulünün terbiyesi altında yetişti.

Peygamber (s.a.a) bu küçük çocuğu seviyor, bağrına basıyor, yüzünü yüzüne sürüyor, kendi elleriyle ona yemek yediyor, hayatını an be an takip ediyor ve onu parıl parıl parlayan ilahî nurlarla aydınlatıyordu.

İmam (a.s) böylece nübüvvet ocağında büyüdü, yüksek erdemler pınarından kana kana içti. Sahibinden ayrılmayan gölge gibi o da günlerini Resulullah'ın (s.a.a) yanında, ayrılmadan geçirdi.

Vahyin ilk kıvılcımları saçıldığında kesin inanmış olarak Muhammedî risaleti tasdik etti. Çünkü onun ruhu arkadaşının ruhuyla ayrılmamak üzere kenetlenmişti ve bu yüzden onu ilk tasdik eden de Ali (a.s) oldu. Nitekim "el-Kasia" adlı etkili ve görkemli hutbesinde bu ayrılmazlığın en güzel tasvirlerini görüyoruz. Burada Resulullah'ın ona yönelik terbiyesini, onu nasıl yetiştirdiğini, ona dönük ne denli sevgisi olduğunu ve İmam'ın da bu ayrılmazlık sayesinde ne denli aydınlandığını tasvirler halinde görmek mümkündür. Sözü edilen hutbeyi bölümün akışı içinde yer alan metinlerde okuyacaksınız.

61-Keşfu'l-Yakin [Yezid b. Ka'neb'den]: Fatıma Bint-i Esed, Ali'yi doğurduğunda Resulullah otuz yaşındaydı. Allah Resulü onu çok sevdi ve Fatıma'ya: Onun beşiğini benim yatağımın yanına koy, dedi.

Ali'nin terbiyesinin büyük kısmını o üstlenmişti. Yıkanma vakti geldiğinde Ali'yi o yıkar, süt içme vakti geldiğinde sütünü o içirir, uyku vakti geldiğinde de beşiğini o sallardı. Uyandığında başucunda durup onu güldürür, göğsünün üzerine koyardı.¹¹⁶

62-Şerh-i Nehcü'l-Belaga [Hüseyn b. Zeyd b. Ali b. Hüseyin'den (a.s)]: Babam Zeyd'in şöyle dediğini duydum: Resulullah (s.a.a) et ve hurmayı yumuşayınca kadar çiğner, henüz kucağına aldığı küçük bir çocuk olan Ali'nin ağzına koyardı."¹¹⁷

¹¹⁶ -Keşfu'l-Yakin, s.32, h.12.

¹¹⁷ -Şerhu Nehci'l Belağa: 13/200; Biharü'l Envar: 38/323

63-Ensabu'l-Eşraf: Ebu Talib'in elinde avucunda ne varsa azaldı ve (maddî) sıkıntı yaşıyor, dediler. Bunun üzerine Resulullah, (Ebu Talib'in) yükünü hafifletmek için Ali'yi yanına aldı. Böylece Ali onun yanında yetişti.¹¹⁸

64-Tarih-i Dimeşk [İbn-i Sellam'dan]: Ebu Talib fakirleşince Haşim Oğulları "Bırak, her birimiz çocuklarından birini yanına alsın" dediler. Ebu Talib dedi ki: Akil'i bana bırakın, istediğinizi alın! Böylece Peygamber (s.a.a), Ali'yi yanına aldı. O, Peygamber'in yakınları arasında bulunan erkeklerden ona ilk iman getiren kimseydi.¹¹⁹

65-Makatilu't-Talibiyyin [Zeyd b. Ali'den]: Kuraklık nedeniyle Kureyş'in sıkıntı yaşadığı sene, Allah Resulü (s.a.a), henüz küçük bir çocuk olan Ali'yi babasından aldı. Hamza Cafer'i, Abbas da Talib'i almıştı. Böylece babalarının geçim yükünü hafifletmek istiyorlardı. Ebu Talib, Akil'e olan ilgisinden dolayı onu kendisine sakladı. Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: Ben, Allah'ın benim için seçtiğini; Ali'yi seçtim."¹²⁰

66-el-Müstedrek ala's-Sahihyn [Mücahid b. Cibr Ebi'l-Haccac]: Allah'ın Ali b. Ebu Talib (a.s) için inayet ettiği ve hayırlarından irade buyurduğu nimetlerinden biri de şudur ki: Kureyş'e şiddetli bir kuraklık gelip çattığında, Ebu Talib'in nüfusu kalabalık olduğundan Resulullah (s.a.a), amcası Abbas'a [-ki o, Haşim Oğulları arasında maddî durumu en iyi olan kimseydi] şöyle dedi: Ey Ebulfazl! Kardeşin Ebu Talib'in nüfusu kalabalıktır. Halkın bu kıtlıktan ne çektiğini sen de görüyorsun. Gel, Ebu Talib'in nüfusunu azaltalım, yükünü hafifletelim; oğullarından birini ben alayım, diğerini de sen al; birlikte bakımlarını üstlenelim.

Abbas "Tamam" deyip kabul etti. Derken kalkıp Ebu Talib'in yanına gittiler. "Halkın içinde bulunduğu bu zor günler geride kalıncaya kadar ailenin yükünü azaltmak istiyoruz" dediler.

¹¹⁸ -Ensabu'l Eşraf: 2/346

¹¹⁹ -Tarihu Dımaşk: 26/283; Mecalisu Saleb 1/29

¹²⁰ -Mukatilu't Talibin: s.41; Şerhu Nehci'l Belağa 1/15

Ebu Talib onlara, “Akil’ bana bırakın, gerisini ne isterseniz yapın” dedi.

Bunun üzerine Allah Resulü (s.a.a) Ali’yi, Abbas da Cafer’i alarak oradan ayrıldılar. Böylece Ali, Resulullah (s.a.a) peygamberliğe mebus edilinceye kadar onun yanından ayrılmadı. Derken ona tabi oldu ve (peygamberliğini) tasdik etti. Abbas ise Cafer’i yanına almıştı. Cafer de ta ki Müslüman olup ona ihtiyacı kalmayınca kadar Abbas’ın yanından ayrılmamıştı.¹²¹

67-İmam Ali (a.s) [Kasia adlı hutbesinden]: Ben daha çocukken Arap’ın baş kaldıranlarını yere serdim, Rabia ve Mudar boylarının boynuzlarını kırdım. Resûlullah’a (s.a.a) ne kadar yakın olduğumu, onun katında nasıl bir mertebeye ulaştığımı bilirsiniz. Çocuktum henüz o beni bağrına basardı; yatağına alırdı; vücudunu bana sürer, beni koklardı. Lokmayı çiğner, ağzıma verir, yedirirdi. Ne bir yalan söylediğimi duymuştur, ne bir kötülük ettiğimi görmüştür.

Sütten kesildiği andan itibaren Allah, meleklerinden pek büyük bir meleği ona eş etmişti; o melek gece-gündüz, ona yücelikler yolunu gösterirdi; âlem ehlinin en güzel huylarını belletirdi. Ben de her an, devenin yavrusu, nasıl anasının ardından giderse, onun ardından giderdim; o, her gün bana huylarından birini belletir, ona uymamı buyururdu. Her yıl Hirâ dağına çekilir, kulluğa koyulurdu. Onu ben görürdüm, başkası görmezdi. O gün İslâm, Allah’ın salâtı O’na ve soyuna olsun, Rasûlullah’la Hadice’den başkasının evinde yoktu; ben de onların üçüncüsüydim. Vahiy ve peygamberlik nûrunu görürdüm, peygamberlik kokusunu duyardım. O’na vahiy gelirken Şeytanın feryadını duydum da yâ Rasûlallah dedim, bu feryat nedir? Buyurdu ki: Bu feryat eden Şeytandır; kendisine halkın kulluk etmesinden ümîdini kesti artık. Sen benim duyduğumu duymadasın, gördüğümü görmedesin;

¹²¹ -El-Mustedrek Ala’s Sahiheyne 3/666 Hadis: 6463; Es-Siretu’n Nebeviye, İbni Hişam: 1/262; Tarihu Taberi: 2/313; El-Kamil fi’t Tarih: 1/484; Delailu’n Nubuvvet, Biheki: 2/162; El-Menakib, Harezmi: s.51, h.14: el-Bidaye ve’n Nihaye: 3/25; İlelu’s Şerai, s.169, h.1; El-Menakib, İbni Şehraşub: 2/179; İlamu’l Vera: 1/105; Rovzetu’l Vaizin,: s.98

ancak sen peygamber değilsin; fakat vezirsin ve hayra karşısın, ona ulaşmışsın.¹²²

68-Es-Sşretu'n Nebeviye, İbn-i Hişam: İbn-i İshak: Yüce Allah'ın Ali b. Ebu Talib'e verdiği nimetlerden biri de, İslam dininden önce Peygamberin yanında onun eğitimiyle büyümesidir.¹²³

69- *Şerhu Nehci'l Belağ*: **Fazl b. Abbas**: Babamdan, Peygamberin yanında hangi evladının daha aziz (değerli) olduğunu sordum.

Ali b. Ebu Talib, diye cevap verdi.

Sana çocuklarını soruyorum, diyince babam şöyle dedi:

-O, Peygamber için bütün çocuklarından daha aziz ve değerliydi. Daha küçüklük yıllarında Hz. Hatice'nin yolculuğu hariç ondan bir an ayrıldığını görmedik. Babanın evladına ihsan etmesinde onun Aliye karşı davranışından ve evladın babaya itaat etmesi konusunda Ali'nin Peygambere karşı davranışından daha üstün bir ahlak görmedik.

Cubeyr b. Mutam: Babam Mutam b. Addi biz Mekke çocuklarına dedi ki: Siz bu çocuğun (Ali) hatta babasından daha fazla Muhammed'e olan sevgisini ve ona itaat edişini görmüyor musunuz? Lat ve Uzza'ya andolsun ki Ben-i Nufeyl'in bütün gençleri yerine onun çocuğum olmasını isterdim.¹²⁴

EVLİLİK

ALLAH RESULÜNÜN KIZI FATIMA İLE EVLENMESİ

Peygamberimiz 13 yıl risaleti tebliğ etmek için eziyet, işkence, ve zorluklara tahammül ettikten sonra Medine'ye hicret etti ve İslam hükümetini kurdu.

Risaletin başlangıcında Ali onunla beraber idi. Hicretin ilk yılında da 24 yaşlarında idi. Evlenmeli ve ortak bir hayata başlamalıydı.

¹²² -Nehcu'l Belağ: hutbe: 192

¹²³ -Es-Siretu'n Nebeviye, İbn-i Hişam: 1/262; Tarihu Taberi: 2/312; Tarihu'l İslam, Zehebi: 1/136; Usdu'l Ğabe: 4/89, hadis: 3789; Delailu'n Nubuvvet, Bihegi: 2/161; El-Menakib, Harezmi: s. 51, hadis: 13; El-bidaye ve'n Nihaye: 3/24; Rovzetu'l Vaizin, s.98

¹²⁴ -Şerhu Nehci'l Belağ: 13/201; Biharul Envar: 38/324

Fatıma 9 yaşında idi.¹²⁵ O, Allah Resulü'nin kızı, insani ve semavi faziletlere sahipti. Peygamber defalarca onun övmüş ve “Kalbinin bir parçası” olduğunu söylemişti.

Peygamberin toplumun önderliği görevi bir taraftan, Fatıma'nın yüce şahsiyeti öbür taraftan –özellikle geleceğini düşünen kişilerin bu gibi evlilikler peşinde olması- birçok insanın onu istemeğe gitmesine neden olmuştu. Peygamberimiz bütün bu isteklere olumsuz cevap veriyordu. Bazen de “Allah'ın emrini” beklediğini söylüyordu.¹²⁶

Ali'nin (a.s) bazı dostları ve Sahaberden bazıları Fatıma'yı istemeğe gitmesini önerdiler. Ali'nin (a.s) kalbi iman ve sinesi Allah sevgisiyle dolu, ama eli boş, ne dirhemi var ne dinarı. Ali (a.s) Allah Resulü'nün evine gitti. Peygamberin heybeti ve azameti konuşmasına engel oldu. Utangaç ve çekingen bir şekilde bir Peygambere bakıyor, bir yere bakıyordu.

Peygamber tamhidatla (s.a.a) Ali'yi konuşmaya çalıştı. Ali konuşunca, “bir şeyin var mı?” diye sordu.

Cevap belli idi. Ama Fatıma'nın Ali'den başka dengi ve ona daha layık başka biri var mıydı?

Aziz Peygamberin'de buyurduğu gibi İlahi emir gerçekleşti.¹²⁷ Böylece çok az bir mehriye,¹²⁸ sade bir meresim (düğün)¹²⁹ ve çok az bir çeyizle bu iki yüce şahsiyetin ortak hayatları hicretin birinci yılın-

¹²⁵ -El-Kafi: 8/340; Muhtasarı Besairi'd Derecat, s.130; Hz. Fatıma'nın (s.a) bi-setten beş yıl sonra dünyaya geldiğine dair geniş bilgi için bakınız: el-Kafi: 1/457, 457; Elamu'l Vera: 1/290; Keşfu'l Gümme: 2/75

¹²⁶ -Et-Tabakatu'l Kubra: 8/19; Ensabu'l Eşraf: 2/30

¹²⁷ -el-Mucemu'l Kebir: 10/156, h.10305; Tarihu Dımaşk: 42/125, h.8494; Zehairu'l Ukba: s.70; el-Kafi: 1/460, h. 8 ve 5/568, h.54; Men la Yehzurhu'l Fakih: 3/393, h.4382; Uyunu Ahbari'r Riza: 1/225, h.3; Mekarimu'l Ahlak: 1/445, h.1528; Emali, Şeyh Tusi: s.40, h.44 ve 45; Tarihu Yakubi: 2/41

¹²⁸ -Musnedu İbni Hambel: 1/174, h.603; es-Sunenu'l Kubra: 7/383, h. 14350, 14352; Musnedu Ebi Yali: 1/246, h.466; et-Tabakatu'l Kubra: 8/20 ve 21; Tahzibu'l Kemal: 35/249, h.7899; Tarihu Dımaşk: 42/127, h.8498; Usulu Kafi: 5/379, h.5; Men la Yehzurhu'l Fakih: 3/401, h.4402; Musnedi Zetd: s.303; el-Menakib, İbni Şehraşub: 3/351; Rovretu'l Vaizin: s.162

¹²⁹ -et-Tabakatu'l Kubra: 8/23; el-Emali; Şeyh Tusi: s.32, h. 45

da¹³⁰ başlamış oldu. böylece İslam tarihinin en görkemli ve en etkili evi kurulmuş oldu.

Peygamberin evinin yanında küçük, ama tarih kadar büyük, gök ve yer alemini kısıktırarak kadar güzel bir ev kurulmuş oldu.

Bu ev kerametlerin, faziletlerin, aşkın, imanın, fedakârlığın, cihadın, sade yaşamın kaynağı idi. Gök alemine yükselen yüce bir evdi.

Ali ise تنها gecelerin ağabeydi, savaşların kahramanı idi. Bir yarası iyileşmeden öbürüne koşan, meydanların yığıdi ve korkusuz savaşçısı idi.

Fatıma (s.a) ise sabırlı idi. Hayatın yükünü omuzlamış en küçük imkanlarla geçimini sağlıyordu. Kocasının ve babasının yaralarını temizlerdi. Kocası için iyi bir eş olmanın yanında Allah Resulünün güzel deyimiyile “Babasının annesi” idi.

Bu İlahi bağın ilk meyvesi hicretin 3 yılında dünyaya gözlerini açan İmam Hasan’dı. İkincisi Hicretin dördüncü yılında dünyaya gelen İmam Hüseyin idi. Zeynep ve Ummu Gülsüm kardeşlerinden sonra dünyaya geldiler. Bu meyvelerin sonuncusu anne betninde düşen ve şehit olan Muhsin’di.

70-Sunenu Nesai: Bureyde: Ebu Bekir ve Ömer Fatıma’yı istediler. Ama Allah Resulü (s.a.a) “Yaşı küçüktür” diyerek vermedi. Daha sonra Ali (a.s) Fatıma’yı istedi. Allah Resulü’de onunla evlendirdi.

71-et-Tabakatu’l Kubra: Ulba b. Ahmer Yeşkuri: Ebu Bekir Fatıma’yı Peygamberden isteyince “Ey Ebu Bekir! Allah’ın emrini beklemekteyim” diye buyurdular.

Ebu Bekir konuyu Ömer’e açınca “Peygamber seni reddetmiş” dedi.

¹³⁰ -Et-Tabakatu’l Kubra: 8/22; Tarihu Yakubi: 2/41; Evlilik yılı hakkında başka görüşler de vardır. Bknz.: el-Kafi: 8/340, h.536; el-Emali, Şeyh Tusi: s.43, h.47; Keşfu’l Ğümme: 1/364

Tarih kitaplarından İmam Ali’nin (a.s) Hz. Fatıma ile evlenmesiyle zifafı arasında zaman farkı olduğu anlaşılmaktadır. Nikah akdi Medine’ye vardktan kısa bir süre sonra, zifafın ise Bedir savaşından sonra gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu şekilde rivayetler arasındaki farklılıkları da halletmek mümkündür.

Ebu Bekir Ömere “Sen Fatıma’yı Allah Resulünden iste” dedi. Ömer Fatıma’yı isteyince Peygamber Ebu Bekire dediği sözü ona da dedi. Allah’ın taktirini beklediğini belirtti.

72-et-Tabakatu’l Kubra: Ata: Ali (a.s) Fatıma’yı (s.a) isteyince Allah Resulü Fatıma’ya “Ali seni istiyor” dedi.

Fatıma sustu. Allah Resulü’de onu Aliyle evlendirdi.

73-Allah Resulü: Allah bana Fatıma’yı Aliyle evlendirmem emrini verdi.

74-Allah Resulü: Ben de sizin gibi bir beşerim. Sizden kız alırım size kız veririm. Fakat Fatıma’nın evlilik emri gökyüzünden nazil olmuştur.

75-Allah Resulü: Fatıma’ya hitaben: “Allah’a andolsun ki! Seni ailemin en iyisiyle evlendirdim.”

76-Allah Resulü: “Ey Fatıma! Seni akrabalarımın en iyisiyle (üstünüyle) evlendirdim.”

77-Allah Resulü: Fatıma’ya hitaben: “Canı gönülden çalıştım ve sena ailemin en iyisini buldum.”

78-İmam Sadık (a.s): Eğer Yüce Allah Emiru’l Muminin’i (Ali (a.s)) yaratmasaydı Adem’den bugüne Fatıma için eş bulunmazdı.

79-İmam Ali: Allah Resulü (s.a.a) bana “Ey Ali! Kureyşten bazıları Fatıma’yı biz istedik vermedin ama onu Ali’ye verdin diye darıldılar. Fakat ben onlara dedim ki: ‘Allah’a andolsun ki! Onu evlendirmek veya evlendirmemek benim elimde değildi. Engelleyen de evlendiren de Allah’tı. Cebrail gelerek bana şöyle dedi: “Ey Muhammed! Allah buyuruyor ki: ‘Eğer Ali’yi yaratmasaydım kızın Fatıma için Adem’den bugüne ona eş bulunmadı””

80-İmam Ali: Allah Resulü’nün kızı Fatıma buluş çağına gelince. İslam’ı ilk kabul eden, mal ve şeref bakımından Kureyş’in ileri gelenleri onu istediler. Fakat Kureyş’ten kim istese Peygamber bir şekilde geri çeviriyordu ki, bazıları peygamberin kendilerinden rahatsız olduğunu veya onların hakkında vahiy nazil olduğunu (onun için vermediğini) zannediyorlardı.

81-es-Sunenu'l Kubra: Mucahid, İmam Ali'den naklen: Peygamber'in kızı Fatıma'ya elçi gitmişlerdi. Yakınlarımdan bir kadın "Fatıma'ya elçi gittiğini biliyor musun" diye sordu.

"Hayır" veye (Evet) dedim.

"Sen de onu istemeye git" dedi.

"Onu istemeye gitmek için bir şeyim yok ki" dedim.

Sonunda bana Peygamber'in huzuruna çıkmam için ümit verdi. Peygambere olan çok büyük saygımdan dolayı önünde konuşamadım.

Peygamber "Bir isteğin mi var" dedi.

Yine bir şey diyemedim. Üç kere aynı cümleyi tekrarladı. Sonra buyurdu ki "Belki de Fatıma'yı istemeye geldin" dedi.

"Evet Ay Allah'ın Resülü" dedim.

"Mihiri için vereceğin bir şey var mı" diye sordu.

"Vallahi hayır, Ey Allah Resülü" dedim.

"Sana verdiğim zırhı nettin" dedi.

"Allah'a andolsun ki o Hutemiyye zırhdır ve dört yüz dirhemden fazla para etmez" dedim.

"Git o zırhı evliliğin için mihir yap ve gönder. Onu (Fatıma'yı) sana nikâhladım" diye buyurdu.

82-el-Emali: Şeyh Tusi: Zehhak b. Mezahim: Ali b. Ebu Talib'in şöyle dediğini duydum: "Ebu Bekir ve Ömer bana gelerek 'Niçin Allah Resülü'ne gidip Fatıma'yı istemiyorsun?' dediler.

Allah Resülü'nün yanına gittim. Beni görünce gülerek "Ey Ebu'l Hasan niçin geldin, ne istiyorsun? Diye sordu.

Akrabalık bağımızı, İslam dinini ilk kabul etmemi, ona yardım etmemi ve savaşımı söyledim.

Buyurdu ki: "Ey Ali doğru diyorsun ve saydıkların şeylerden üstünsün sen"

“Ey Allah Resülü! Fatıma’nın eşim olmasını kabul eder misin” dedim.

“Ey Ali senden önce onu istediler bunu Fatıma’ya ilettim ama yüzünden istemediğini anladım. Bekle birazdan yanına dönerim” diye buyurdu.

Allah Resülü Fatıma’nın yanına gitti. Fatıma yerinden kalkarak babasının ebasını aldı ve ayakkabılarını çıkardı. Ellerini yıkaması için su getirdi. Daha sonra ellerini ve ayaklarını yıkadı ve oturdu.

Sonra Allah Resülü ona buyurdu ki: “Ey Fatıma!”

Fatıma “Buyur ey Allah’ın Resülü!” diyince, Peygamber buyurdu ki:

“Ali b. Ebu Talib’in akrabalığını, faziletini ve inancını biliyorsun. Ben Yüce Allah’tan yaratıkları içinde en iyisi ve katında en çok sevdiği birisiyle seni evlendirmesini istedim. Ali seninle evlenmek istiyor, ne diyorsun?”

Fatıma sustu, yüzünü döndermedi ve yüzünde olumsuzluk alameti belirmedi. Peygamber kalktı “Allah-u Ekber! Susması, kabul ettiğinin alametidir” diye buyurdu.

Cabrail yanına gelerek “Ey Muhammed! Onu Ali b. Ebu Talib’le evlendir. Çünkü Yüce Allah bu ikisini birbiri için beğenmiştir” dedi.

83-el-Kafi: Said b. Museyyib: Ali b. Huseyin’e (a.s) “Allah Resülü Fatıma’yı ne zaman Ali’ye nikahladı” diye sordum.

“Medine’ye hicretten bir yıl sonra ve Fatıma dokuz yaşındayken” diye buyurdu.

84-Tarihi Yakubi: Fatıma’nın (s.a) evlenme bölümünde: Allah Resülü (Medine’ye) geldikten iki ay sonra Fatıma’yı Ali’ye nikahladı. O güne kadar Muhacirlerden bir kısmı Fatıma’yı istemişlerdi. Peygamber onu Ali’ye nikanlayınca rahatsız oldular. Bunun üzerine Allah Resülü (s.a.a) “Ben onu Ali’ye nikahlamadım, Allah’ın kendisi nikahladı” diye buyurdu.

85-el-Emali: Tusi: Müminlerin Emiri'nin (Ali) Fatıma'yı, kızkardeşi olan Osman'ın hanımı Rugeyye'nin ölümünden on altı gün sonra evine götürdü rivayet olunur. Bu olay Bedir savaşı dönüşü ve Şevval ayından birkaç gün geçtikten sonraya gerçekleşmiştir.

Başka bir rivayet göre Salı günü, Zihecce ayının altıncı günü evine götürdü. Allah en iyi bilendir.

86-el-Mucemu'l Evsat: Cabir b. Abdullah: Biz Ali b. Ebu Talib ve Peygamberin kızı Fatıma'nın düğün törene katılmıştık. En güzel "Hus tatlısını" orada yedik. Allah Resülü yağ ve hurma ikram etti biz de yedik. O ikisi keşki bir koç derisiydi.....(136. sayfa)

87-et-Tabakatu'l Kubra: Esmâ Binti Umeys: Ummu Cafer'e hitaben: Büyük annen Fatıma'nın ceddin Ali'ye götüreceği çeyiz hazırlandı. Yatağın ve yastıkların içinde hurma lifinden başka bir şey yoktu."

Ali (a.s) Fatıma'nın düğününde o zaman eşsiz bir velime verdi. Bir miktar arpa karşılığında Zırhını bir Yahudi'ye güvence olarak (rehn) bıraktı.

88-Suneni İbni Mace: Ayşe ve Ümmü Seleme: Allah Resülü, Fatıma'nın çeyizini hazırlayıp Ali'nin evine göndermemizi istedi. Eve gittik ve yeri yumuşak toprakla düzenledik. Daha sonra kendi ellerimizle hazırladığımız iki yastığı hurma lifiyle doldurduk.

Daha sonra Allah Resülü bize hurma, kuru üzüm ve su ikram etti. Üzerine elbise ve su tulumu asmaları için odanın bir köşesine ağaç diktik. Fatıma'nın düğününden daha güzel bir düğün görmedik.

89-İmam Ali: Fatıma'yı eve getirmek isteyince Allah Resülü altın bir kap vererek "Bu kabın parasıyla düğün yemeği için bir şeyler al" dedi.

Ensar'ın toplandığı yere gittim. Muhammed b. Mesleme'nin hurmalarını kuruttuğu yere gittim. İşini bitirmişti. Ona "Bu kabın karşılığında bana yiyecek sat" dedim. Yiyecekleri aldıktan sonra bana "Sen kimsin?" diye sordu.

"Ebu Talib oğlu Ali'yim" dedim

“Allah Resulü’nün amcası oğlu mu?”

“Evet”

“Bu yiyeceklerle ne yapacaksın?”

“Evleniyorum...”

“Kiminle?”

“Allah Resulü’nün kızıyla”

“Bu yiyecekleri ve şu altın kabı da al senin olsun”

Dediklerini aldım ve geri döndüm, eşimi evime getirdim.

Fatıma’nın (s.a) oturduğu ev Harise b. Noman’ın eviydi. Fatıma Peygamber’den yerini değiştirmesini istedi. Fakat Allah Resulü ona “Harise o kadar bizim için evlerini değiştirmiş ki ondan utanıyorum” diye buyurdu. Harise bu sözü duyunca o evden çıkarak Fatıma’ya bıraktı.

90-el-Musenef: Abdurrezzag, İbn-i Abbas’tan naklen: Peygamber Bilal’i çağırarak ona: “Bilal kızımı amcamın oğluyla evlendirdim. Yemek verirken ümmetimin sünnetlerine uygun olmasını istiyorum. Koyun sürüsünün yanına git ve bir koyun, dört veya beş “mud” (yiyecek) al. Bana bir kase bırak ki Muhacir ve Ensarı etrafına toplayayım. İşin bitince baba haber ver” diye buyurdu.

Bilal giderek buyurulanları yerine getirdi. Kabı da getirerek Allah Resulü’nün önüne bıraktı. Allah Resulü kabın başından tutarak kaldırdı ve “Halkı gurup gurup çağır. Hiçbiri ikinci defa dönmedin” diye buyurdu.

Halk guruplar halinde geliyordu. Bir gurup yemeğini bitirince diğer bir gurup geliyordu. Böylece herkes geldi ve yemeğini yiyerek gitti.

Sonra Peygamber geri kalan yemeğe bakarak mübarek tükürüğünden bir parça bıraktı. Yemek bir anda bereketlendi. Daha sonra “Bilal! bunu validelerin (Peygamber hanımları) için götür. Onlara yemlerini ve gelenlere ikram etmelerini söyle” diye buyurdu.

91-Men la Yehzurhu'l Fakih: Cabir b. Abdullah Ensari: Fatıma'nın evlenmesi hatırasında: Zifaf (Düğün) gecesinde peygamberimizin kurşun renginde olan "Aster" adlı bineğini getirdiler. Üzerine pamuk ve ipekten yapılmış kadife bir kumaş attılar. Peygamber Fatıma'ya "Bin" dedi. Daha sonra Salman'a dizginlerini çekmesini söyledi. Peygamberin kendisi de bineği sürüyordu.

Yoldayken Peygamber bir şeyin düşme (inme) sesini duydu. Bir anda Cebrail'i ve Mikail'i gördü. Her biri yetmiş bir melekle gelmişlerdi. Peygamber "Sizi yer yüzüne getiren sebep nedir" diye sorunca "Fatıma'yı kocasının evine götürmek için geldik" dediler.

Cebrail tekbir dedi. Sonra Mikail tekbir dedi. Diğer melekler de tekbir dediler. Peygamberimiz de tekbir dedi. O geceden sonra düğünlerde tekbir demek gelenek oldu.

92-İmam Ali: Fatıma ile evlenme hatırasında: Sonra Allah Resulü beni çağırdı:

"Ey Ali" dedi.

"Evet! Ey Allah Resulü" dedim.

Buyurdu ki: "Evine git ve eşine karşı yumuşak ve uyumlu ol. Fatıma benim bir parçamdır. Onu inciten beni incitmiştir, onu sevindiren beni sevindirmiştir. Sizi Allah'a emanet ediyorum, Allah yardımcınız olsun."

ALİ'NİN PEYGAMBERİN KIZI FATİMA'DAN SONRAKİ EŞLERİ

İmam Ali (a.s) Fatıma'yla dokuz yıl beraber yaşadı. Onun hayatında başka bir kadınla evlenmedi. Fakat Fatıma (s.a) vefat ettikten sonra birkaç hanımla evlendi. Bu eşleri şunlardır:

1-Umame bintu Ebi'l Âs

2-Esma binti Umeyse

3-Fatıma Ummu'l Benin

4-Ummu Sait binti Urve b. Mesudi's Sakafi

5-Havele binti Cafer b. Kays

6-es-Sahbâ binti Rabie

7-Layla binti Mesud

8-Muheyya binti Emrii'l Kays

Bunların dışında on yedi cariyesi de vardı. Bazılarından çocuğu olmuştur. İmam şehit olduğunda eşlerinden Umame, Ummu'l Benin, Esmâ binti Umeys ve Leyla binti Mesud hayatta idi.

93-İmam Bakır (a.s): Ali'nin (a.s) on yedi cariyesi vardı.

94-el-Manakib: İbni Şehraşub: İmam Ali vefat ettiğinde dört hanımı vardı. Peygamberin kızı Zeyneb'in kızı Umame, Esmâ binti Umeys, Leyla Temimi ve Ummu'l Benin Kilabi.

Bu eşleri arasında meşhur olan üç tanesinin hayatını kısaca açıklayacağız:

A-EBU'L AS KIZI UMAME:

Peygamberimizin kızı Zeyneb'in kızıdır. Zeyneb İslam'dan önce Hatice'nin kız kardeşinin oğlu (teyzesinin oğlu) ile evli idi. İki çocuğu vardı. Birinin ismi Ali diğèrinin ismi Umame idi. Ali çocuk yaşta öldü. Kızı Umame ile de Hz. Fatıma'nın vasiyeti üzere İmam Ali evlendi. Peygamberimiz de Umame'yi çok severdi. Hz. Fatıma Ali'ye "O çocuklarıma benim gibi davranır" diyerek onunla evlenmesini vasiyet etmişti.

Bazı rivayetler göre İmam Ali'nin ondan "Ortancıl Muhammed" denilen Muhammed adlı bir çocuğu oldu.

95-Usdu'l Ğabe: Ebul Âs kızı Umeme'nin biyografisi (şerhi hal) hakkında: Ali b. Ebi Talib Fatıma'nın vefatından sonra onun vasiyeti üzerine Umame'yle evlendi. Onu Zubeyir b. Evvam Ali'ye nikahladı. Çünkü babası Zubeyir'e onu vasiyet etmişti.

Ali yaralanınca Muaviye'nin onu nikahlamasından korkuyordu. Bu yüzden Muğayre b. Nufel b. Haris b. Ebdu'l Muttalib'ten onunla evlenmesini istedi. Ali vefat edip Umame'nin iddesi bitince Muğayre onunla evlendi. Ondan Yahya adlı bir oğlu oldu. Muğayre'nin künyesi

de bu nedenle Ebu Yahya oldu. Umame Muğayre'nin evinde vefat etti.

B-UMEYS HASAMİ'NİN KIZI ESMA

İslam tarihinin büyük kadınlarından ve Peygamber'e iman getiren ilk kadınlardandır. Esmâ önce Cafer b. Ebi Talib'le evlendi. Onunla Habeş'e hicret etti. Ondan Abdullah, Avn ve Muhammed adlarında üç çocuğu oldu.

Cafer şehit olunca Ebu Bekir nikahladı. Ondan İmam Ali'nin velayetinin kahraman savunucusu olan Muhammed b. Ebi Bekiri dünyaya getirdi.

Esmâ Hz. Fatıma'nın dostu, sırdaşı idi. Fatıma'ya mutahhar cesedini "tabuta" bırakmayı önermişti. Hz. Fatıma'nın guslünde İmam'a yardımcı olan da oydu.

Ebu Bekir'in vefatından sonra İmam Ali ile evlendi. Ondan Yahya adlı oğlu oldu. İmam'ın şehit olduğu zamana kadar onunla idi. Kendisinden hadis rivayet edilenlerdendir. "Reddu's Şems" (Güneşin geri dönmesi) rivayetini nakleden ravilerden biridir.

96-Tehzibu'l Kemâl: Esmâ binti Umeys'in şerhi halinde: Önce Cafer b. Ebi Talib'in hanımıydı. Kocasıyla Habeşistan'a hicret etti. Cafer Mute savaşında şehit olunca Ebu Bekir nikahladı. Ebu Bekir ölünce Ali b. Ebi Talib'le evlendi. Esmâ'nın Cafer'den Abdullah, Avn ve Muhammed adlı üç oğlu oldu. Ebu Bekir'den de Muhammed'i Veda Haccın'da dünyaya getirdi. Ali'den de Yahya adlı oğlu oldu. Bunların hepsi baba tarafından üvey anne tarafından öz kardeşirler.

97-Sahih-i Buhari: Ebu Musa: Esmâ binti Umeys bizimle Necâşi'nin ülkesine hicret eden Muhacirlerdendi. Peygamberin hanımı Hafza'yı görmeğe gitti. Esmâ Hafza'nın yanındayken Ömer geldi. Esmâ'yı görünce "Bu kimdir" diye sordu

Hafza "Esmâ binti Umeys'tir" dedi.

"Habeşistan'a giden ve denizi geçen bu mu?" diyince Esmâ

"Evet" dedi.

Bunun üzerine Ömer “Biz sizden daha önce hicret ettik. Bu yüzden Allah Resulü’ne daha yakınız” dedi.

Esmâ bu söze rahatsız olarak şöyle dedi: “Allah’a andolsun ki dediğin gibi değil. Siz Allah Resulü ile beraberdiniz. Açımızı doyuruyor, cahilinizi hidayet ediyordu. Oysa biz uzak ve düşmanlarla dolu Habeşistan diyarındaydık. Bu ise Allah ve Peygamberi içindi. Allah’a andolsun dediklerini Peygambere demeden ve ona sormadan bir şey yemeyeceğim ve içmeyeceğim. Allah’a andolsun ne yalan söyleyeceğim ne tahrif edeceğim ne de ona bir şey ekleyeceğim.”

Daha sonra Esmâ Peygambere gelerek Ömer’in dediklerini anlattı. Peygamber “Sen ona ne dedin” diyince, Esmâ da ona söylediklerini aktardı. Bunun üzerine Peygamber “O bana sizden daha yakın değil. O ve beraberindekiler bir kez hicret ettiler. Oysa siz gemi ehli iki hicret ettiniz” diye buyurdu.

C-HİZAM KIZI FATİMA (UMMU’L BENİN)

İslam tarihinin parlak simalarından biridir. Kahramanlıkta, cesarette eşsiz bir aileye mensuptur. İmam Ali Hz. Fatıma’nın vefatından sonra Akili çağırarak kendisine cesur ve yiğit savaşçılar doğuracak cesaretiyle meşhur kabilelerden bir kadın bulmasını istedi. Akil soy ve şecere konusunda uzman olduğundan Hizam’ın kızı Fatıma’yı seçerek, babalarının savaşlarda en kahraman, cesur ve en güçlü insanlar olduğunu söyledi.

Ümmü’l Benin dillere destan büyük şairlerden biriydi. Dört oğlunu İmam Huseyin’in (a.s) emrinde Kerbela’ya gönderdi. Onların şahadetinden sonra da Baki kabristanında şiir okumaya ve ağıt yakmaya başladı. Halk etrafına toplanır içten ağlarlar, Beni Umeyye’nin yaptıkları alçak amelleri tanırlardı. Bu şekilde çocuklarının nidasını ve he-deflerini halka anlatırdı.

ÇOCUKLARI

Tarihçiler İmam Ali’in çocukları sayısında görüş birliğine varmamışlardır. Şeyh Mufid 27 oğlan ve kız çocuğu olduğunu söylemektedir. İbn-i Saad ise 34 tane olduğunu belirtiyor. Mizza ise 39 tane olduğunu söylemiştir.

Sayı farkını isim benzerliği, isim adedi, künyeler ve onların bazı-
larının tekrarından kaynaklanabilir. Biz ise yaptığımız tahkik ve isim-
lerin kısaltılmasından sonra 34 çocuğu olduğunu anladık.

1-Hasan

2-Hüseyin

3-Zeyneb

4-Ümmü Gülsüm

5-Muhessin (Muhsin)

Annesi Resulullah'ın kızı Fatıma'dır. Son çocuğudur. Vahiy
evine alçakların (şer sahibi insanların) yapılan saldırı sonucu anne
betninden düşmüş (sigt olmuş) ve şehit olmuştur.

6-Abbas

7-Abdullah

8-Osman

9-Cafer

Annesi Hizam kızı Ummu'l Benin'dir. Hepsi Kerbela'da İmam
Hüseyin'le (a.s) beraber şehit oldular.

10-Muhammed b. Hanefiyye: Annesi Kays'ın oğlu Cafer'in kızı
Hûle'dir.

11-Ebu Bekir: Annesi Leyla'dır. Masud Daremi'nin kızı olabilir.
İmam Hüseyin'le (a.s) beraber Kerbela'da şehit oldu.

12-Abdullah: Annesi Leyla'dır. Kebela'da İmam Hüseyin'le be-
raber şehit oldu.

13-Muhammed Asğar: Annesi Ummu Veled'dir. Kebela'da
İmam Hüseyin'le beraber şehit oldu.

14-Yahya: Annesi Umeys kızı Esmâ'dır. İmam Ali hayattayken
vefat etti.

15-Avn: Annesi Umeys kızı Esmâ'dır.

16-Muhammed Avsat: Annesi Umame'dir.

17-Ömer: Annesi Sahba Tağlebiyye; Ummu Habib'dir.

18-Rukayye: Annesi Sahba Tağlebiyye; Ummu Habib'dir. Muskim b. Akil'in hanımı idi. Ondan 3 oğlu oldu. İçlerinden Abdullah Kerbela'da şehit oldu.

19-Ummu Hasan: Annesi Ummu Said'dir. Önce İmam Ali'nin kız kardeşinin oğlu Cade b. Hubeyre'nin hanımı idi. Daha sonra Cafer b. Akil'in eşi oldu. Cafer Kerbela'da şehit olunca Kerbela esirlerinden oldu.

20-Ummu Hani: Akil'in oğlu Büyük Abdullah'la evlendi. Abdullah ve oğlu Muhammed Kerbela'da İmam Huseyin'le beraber şehit oldular.

21-Fatıma: Kerbela'da İmam Huseyin'le şehit olan Muhammed b. Ebi Said b. Akil'le evlendi.

22-Zeyneb'i Suğra: Muhammed b. Akil'le evlendi.

23: Meymune: Abdullah b. Akil'le evlendi.

24-Nefise: Abdullah b. Akil'le evlendi.

25-Hatice: Abdurrahman b. Akil'le evlendi.

26-Umame: Salt b. Abdullah b. Nufel b. Haris b. Abdulmuttalib ile evlendi. İmam Ali hayattayken vefat etti.

27-Remletu'l Kubra: Annesi Ummu Said'dir. Abdullah b. Ebi Süfyan b. Haris b. Abdu'l Muttalib ile evlendi.

28-Cumane: İmam Ali (a.s) hayattayken vefat etti.

29-Ummu Seleme

30-Rugeyye Suğra

31-Ummu Gülsüm Suğra

32-Remle Suğra

33-Ummu'l Kiram

34-Ummu Cafer

98-Tehzibu'l Kemal: Onun (İmam Ali) 21 oğlu vardı. Hasan, Hüseyin, Muhammed Ekber (İnbi Hanefiyye), Ömer Etf (Ömer Ekber), Ebbasu'l Ekber Ebu'l Fazl (Kerbela'da şehit oldu) ona "Saka" ve "Ebu Kırba" da denir. Bunlar çocuk sahibi oldular.

Kendilerinden geriye nesil (evlat) kalmayan çocukları ise şunlardır:

Muhassen anne rahminde sıktı oldu, Muhammed Aşgar Kerbela'da öldürüldü, Abbas Aşgar Kerbela'da öldürüldüğü söyleniyor, Ömer Aşgar öldü, Osman Ekber Kerbela'da öldürüldü, Cafer Aşgar öldü, Abdullah Ekber Künyesi Ebu Muhammed idi. Kerbela'da öldürüldü, Abdullah Aşgar öldü, Abdullah Künyesi Ebu Ali'dir. Kerbela'da öldürüldüğü söyleniyor, Abdurrahman öldü, Hamza öldü, Abu Bekir Atik (Kerbela'da öldürüldüğü söyleniyor), Avn öldü, Yahya Künyesi Ebu'l Hasan idi. Babası hayatta iken küçük yaşta vefat etti.

On sekiz kızı vardı: Zeynebi Kübra, Zeynebi Suğra, Ümmü Gülsüm Kübra, Ümmü Gülsüm Suğra, Rukayye Kübra, Rukayye Suğra, Fatıma Kübra, Fatıma Suğra, Fahte, Emetullah, Cemane (Künyesi Ümmü Cafer'dir), Ramle, Ummu Seleme, Ummu Hasan, Ummu Kiram (Nefise), Meymune, Hatice ve Umame. Elbette bazılarında ihtilaf vardır.

"Daru'l Hadis Araştırma Merkezi" İmam Hasan ve İmam Hüseyin hakkında ayrı ve müstakil iki kitap çıkaracağından, diğer tanınmış çocukları hakkında kısaca açıklama yapacağız.

ZEYNEB

O, şehitlerin mesajcısı, Eba Abdillan Hüseyin'in (a.s) kahraman kıyamının yiğit (kahraman) şairir, zorbaları rüsva eden, zulmün karşısında, vefanın mazharı, edebin sırrı, izzet ve iftiharın timsali, direnişin, ibadetin ve sabrın örneği bir kadındı.

Nübüvvet ailesi arasında onun öyle yüce ve saygın yeri var ki, kalem onun üstünlüklerini, ahlaki faziletlerini ve kerametlerini yazmaktan acizdir.

Müverrih Fakih ve büyük Müslîh Üstat Allame Seyid Muhsin Emin Amuli, o büyük şahsiyeti şöyle anlatıyor:

Zeyneb (s.a) kadınların en üstünüdür. Fazileti anlatılamayacak kadar büyük, açıklanamayacak kadar aşikârdır.

Yüce celali, büyük makamı, güçlü delilleri, akıl üstünlüğü, kalp gücü, konuşmadaki fesahati, beyan belagati, hutbelerine şahit oldu Küfe ve Şam, sanki babası Emirau'l Müminan'dı.

Yazid ve İbn-i Ziyad karşısında getirdiği deliller karşısında sustular ve çaresiz insanların başvurduğu hakaret, tahkir ve çirkin sözlere sığınmak zorunda kaldılar. Hz. Zeyneb'in bu şekilde olmasına şaşır-mamak gerekir. Çünkü o Pak Nübüvvet ağacının bir dalı idi.

Amcası oğlu Abdullah b. Cafer b. Ebi Talib'le evlendi. Ondan Aliyyu'z Zeynebi, Avn, Muhammed, Abbas, Ummu Gülsüm adlı çocukları oldu. Avn ve Muhammed dayıları İmam Hüseyin'le beraber Kerbela'da şehit oldular.

Ona "Ümmü'l Mesaib-Musibetler anası" denildi. Gerçekten bu isim adlandırılması yerindeydi. Çünkü cediti Allah Resulü'nün vefat musibetini gördü, annesi Fatıma'nın musibetini gördü ve çektiği işkencelere tanık oldu. Babası Emiru'l Müminin Ali'nin (a.s) öldürülmesine tanık oldu. kardeşi Hasan'ın çektiği işkencelere ve şehit edilmesine tanık oldu ve....gözleri önünde kardeşi İmam Hüseyin'in şehit edildi ve onun şahadetinden sonra da Kerbela'dan esir olarak götürüldü.

Zeyneb kıyamın başlangıcından İmam Hüseyin'le (a.s) beraberdi. Kıyamın bütün aşamalarında onunla birlikte, onun sırdaşı idi. Aşura gecesi ve kardeşiyle yaptığı konuşmalar, Aşura günü ve verdiği şehitler karşısındaki görkemli duruşu, Muharrem'in on birinci gecesinde kardeşinin kanlı naşı yanı başındaki ağıtı ve Allah Resulünü hitaben okuduğu ağıt, onun tarih sayfalarında altından yazılan yüce, onurlu, sabır dolu, şanlı ve ölümsüz hayatıdır.

Kerbela olayından sonra da esirler kfilesinin sorumluluğu var-karlı ve büyük bir özgüvenle cesur bir şekilde yüklendi. Küfede halkı

Peygamber evlatlarının bu durumunu görüp de ağlamaya başlayınca şöyle seslendi:

“Ey Küfe halkı, sahtekâr, hain ve aşağılık insanlar, gözyaşlarınız asla kurumasin ve inlemeleriniz durmasin. Siz ipini eğirdikten sonra onu yeniden açıp dağıtan insana benziyorsunuz...Vay olsun size! Kimin ciğerini söktüğünüzü, nasıl bir ahdi bozduğunuzu biliyor musunuz? Siz, Muhammed Mustafa'nın (s.a.a) göğsünü açıp ciğerini aldığınızı, ismet perdesini yırttığınızı ve Peygamberin kanını akıttığınızı farkında mısınız?”

Bu konuşan sanki Ali (a.s) idi. Aynı konuşma şekli, aynı beyan. Etkileyici bu konuşmayı duyanlar, defalarca babası Mevla Ali'nin konuşmasına ve hitabına tanık olanlar şaşırıp kalmıştı. Onlardan biri “Bu kadar etkileyici ve heyecanlı konuşma görmedim. Sanki konuşan Ali'dir” dedi.

İnb-i Ziyad kibirli, alçak ve vahşice “Ehlibeyt'e” hakaret edince o ölümsüz cümleleriyle onun yalandan kurulma tahtını yerle bir etti. Dediği sözlerden bazıları şunlardı:

“Allah'a adolsun ki, gencimi öldürdün, ailemi yok ettin, dalımı kestini ve kökümü kazıdın. Eğer senin bu hırsın seni iyileştirecekse o zaman şifa bulmuşsun demek ki”

Yezid kavmin büyükleri ve yabancı temsilcilerin huzurunda güç gösterisi yapmak, diğerlerinin gözünü korkutmak için tahtına yaslanarak bu pak insanların öldürülmesinden Allah'ı sorumlu tutunca, Ben-i Haşim'in bu bilge kadını (Zeynep) vakarlı ve cesur bir şekilde ayağa kalkarak Yezid'in kulaklarından asla silinmeyecek o meşhur konuşmasını yaptı.

“Ey özgür bırakılan kölelerin çocuğu! Kendi kadınlarını ve cariyelerini perde arkasında tutarken Peygamberin kızlarını esir etmiş, perdelerini parçalamış, yüzlerini halka göstererek düşmanların eliyle şehir şehir gezdiriyorsun?”

Bu az ve ezici cümleler, Yezidin geçmişini ona hatırlamak içindi. Bir taraftan onların Mekke'de zelil bir şekilde esir köleler olduktan sonra kılıcın korkusuyla Müslüman olup özgür bırakılmalarını hatırla-

tarak hüküm vermeye yetkisinin olmadığını vurgularken, diğer taraftan Yezidin yaptığı zulüm ve haksızlıkları insanlara anlatıyordu. Daha sonra Kuran ayetlerini delil getirerek onun konumunun İlahi bir değere sahip olmadığını herkese açıkça ilan ediyordu. Oysa ki Yezid bu olayın ilahi bir cezalandırma olduğunu halka göstermek istiyordu. Oysa küfür bataklığına batmış her geçen gün küfrünü biraz daha çoğaltmaktaydı. Şahadet ise “Allah’ın ailesi” için kerametti.

Zeynebi Kübra’nın hutbeleri fesahat, belagat ve etkinin doruk noktasında beyan oluyordu. Hz. Zeyneb ortamı çok iyi tahlil edebilen bir hekime kadındı.

Vefat tarihi konusunda güvenilir ve muteber kaynaklarda bir şey bulamadık. Defnedildiği yer hakkında da ihtilaflar vardır.

99-Usdu’l Ğabe: Zeyneb’in şerhi halinde: Peygamberimiz hayatta iken dünyaya geldi. Allah Resulü’nün kızı Fatıma Peygamber vefat ettikten sonra çocuk dünyaya getirmede.

Zeyneb zeki, sabırlı ve kamil bir insandı. Babası Ali, onu Kardeşi Cafer’in oğlu Abdullah’la evlendirdi. Zeynep Abdullah’a Ali, Avnu Ekber, Abbas, Muhammed, Ummu Gülsüm adında çocuklar dünyaya getirdi. Kardeşi Hüseyin (a.s) öldürüldüğünde onun yanındaydı. Sonra esir olarak Şam’a götürüldü ve Yezid’in huzuruna çıkarıldı. Şamlı bir adam kız kardeşi Ali kızı Fatıma’yı köle cariye olarak isteyince Yezid’e söylediği meşhur sözler tarihte naklolunmuştur. Bu sözler aklının kemaline ve kalp kuvvetin delildir.

ÜMMÜ GÜLSÜM

İmam Ali ve Fatıma’nın ikinci çocuklarıdır. Hicretin yedinci yılında dünyaya geldi. İman ve sevgi kadar büyük olan Fatıma’nın evinde ve onun kucağında büyüdü.

Evliliği hakkında birçok görüş beyan edilmiştir. Bazıları Ömer’le evlendiğini söylemişlerdir. Onlar İkinci halife’nin Peygamberin “Kıyamet günü benim soyum ve nesebim dışında bütün soy ve nesepeler sona erecektir.” Sözüne dayanarak Fatıma’nın kızlarından biriyle evlenmek istiyordu. Bu yüzden Ümmü Gülsüm’ü istemeğe gitti.

İmam Ali başlangıçta bu isteğe muhalefet etse de daha sonra halifenin ısrarı veya tehdidi ya da amcası Abbas'ın aracı olması sonucu muvafakat etti ve onu evlilik için vekil tayin etti.

Bazıları ise bu evlilik konusunda tarihi kaynaklarda nakledilen şeylerin birbirleriyle çelişmelerini delil göstererek bu evliliği inkar etmişlerdir. Özellikle Ümmü Gülsüm'ün sonraki evlilikleri konusunda var olan çelişkilere bakıldığında bu olayın çok açık ve belirgin olmadığı anlaşılmaktadır. Şeyh Mufid gibi büyük şahsiyetler bu evliliği inkar etmişlerdir. Öte taraftan bazı Şii ve Ehli Sünnet rivayetleri bu evliliği onaylamaktadırlar. Seyit Murtaza ve diğerleri bu olayı kabul etmişlerdir.

Burada onları incelememiz mümkün olmamakla Bu konuda başka görüşler de vardır.

Ümmü Gülsüm Ömer öldürüldükten sonra Avn b. Cafer'le ve daha sonra Muhammed b. Cafer'le son olarak da Abdullah b. Cafer'le evlendi.

Şii ve Ehli Sünnet kaynaklarında Ümmü Gülsüm'ün toplumsal ve siyasi çalışmalarına değinilmiştir. Özellikle Ömer'in kızı Hafza'nın ney ve def ile İmam Ali (a.s) aleyhine propaganda (tebliğ) ettiğinde ona karşı itirazı veya İmam Ali'ye biat etmeyerek Mekke'ye kaçan Ömer b. Abdullah'a kefil olması gibi toplumsal ve siyasi olaylardaki etkinliği nakledilmiştir.

Ümmü Gülsüm İmam Hüseyin'in kıyamında da vardı. Büyük ablası Kerbela Kahramanı Zeynebi Kübra'nın yanında onun yardımcı-sıydı. Ölü insanların kalplerini diriltmek, şehit kardeşinin mesajını onlara duyurmak için esareti tattı.

Vefat tarihi hakkında da dakik bilgi elimizde bulunmamaktadır. Bazıları İmam Hasan'ın hayatında vefat ettiğine inanmaktadırlar. Bu iddia onun Kerbela'da olması olayıyla çelişmektedir. Bazıları onun Ömer'den Rukayye ve Zeyd adında iki çocuğu olduğunu, Zeyd'in anesiyle aynı zamanda vefat ettiğini söylemişlerdir.

MUHAMMED B. HANEFİYYE

Muhammed b. Hanefiyye Ebu Bekir'in hilafet döneminde dünyaya geldi. Annesi Ali'nin (a.s) payına düşen siyah bir kadındı.

Muhammed b. Hanefiyye zamanın büyük alimlerinden, muhadislerinden ve Ali hanedanının büyüklerindedir. Cesur ve korkusuz biriydi. On yedi yaşında iken Cemel ve Siffin savaşlarında İmam Ali'nin (a.s) ordusunun sancaktarı idi.

Muhammed b. Hanefiyye Kербela'da yoktu. Abdullah b. Zübeyir'in kudreti ele geçirdikten sonra ona biat etmediler. Bunun üzerine Abdullah b. Zübeyir onu ve Abdullah b. Abbas'ı yakmak istedi. Fakat Muhtar'ın ordusu ikisini de kurtardı.

Muhtarın ona büyük bir bağlılığı ve güveni vardı. İmam Hüseyin'in (a.s) katilleri aleyhine kıyam ederken onunla diyalog ve irtibat halindeydi. Bazı tarih kaynaklarında ve rivayetlerde onun kıyamın başlangıcında İmamet iddiasında bulunduğunu, Fakat İmam Seccat'la (Zeynelabidin) görüşükten sonra onun imametini kabul ettiğini nakletmişlerdir.

Muhammed b. Hanefiyye Hicretin 81. yılında Medine'de vefat etmiştir.

100-Tarihi Dımaşk: Zohri: Biri Muhammed b. Hanefiyye'ye "Niçin baban seni savaşlarda ileri sürüyor, Hasan ve Hüseyin'i göndermediği yerlere seni gönderiyor?" diye sorunca, ona şöyle cevap verdi:

"Onların ikisi onun (Guneleridir) ben ise eliyim. Eliyle (Gunesini-Ğedde) koruyor"

101-Nesru'd Dur: Münafıklar Muhammed b. Hanefiyye'ye "Niçin Ali seni savaşlarda Hasan ve Hüseyin'i değil de seni ileri sürüyor" diyince onlara şöyle cevap verdi:

"Çünkü o ikisi onun gözlerindir. Ben ise onun sağ eliyim, eliyle gözlerini koruyor"

102-Rebiu'l Ebrar: Ali (a.s) zırhının uzun olduğunu söyleyerek "Bu birkaç halkayı azaltmak" lazım diyince, Muhammed Hanefiyye

bir eliyle zırhın altından diğeri eliyle de fazlalık olan zincirlerden tutarak çekti ve babasının belirlediği yerden kopardı.

103-Şerhu Nehci'l Belağa: Muhammed b. Hanefiyye Cemel savaşında saldırıya geçemeyince, Ali'nin (a.s) kendisi sancağı eline alarak Cemel ordusunun önemli dayanaklarını yıktıktan sonra sancağı yeniden Muhammed'e vererek "Son işinle ilk işini telef et! Bu Ensar da yardımcı olacaklar" dedi. Sonra "Zu Şahadeteyn" olan Huzeyme b. Sabit'le beraber çoğu Bedir savaşına katılan bir gurup Ensar'ı ona yardım etmeleri için görevlendirdi. Muhammed b. Hanifiiyye çok büyük saldırılar yaptı ve Cemel ordusunu geri çekilmek zorunda bırakarak imtihanını başarıyla bitirdi.

Huzeyme Ali'ye şöyle dedi: "Bugün Muhammed'ten başkası olseydi rezil olurdu. Senin, Hamza'nın ve Cafer'in neslinden olduğu için onun öldürülmesinden korkuyorsan biz korkmuyoruz. Ona nasıl savaşılacağını öğretmek istiyorsan, birçok insana olduğu gibi ona da öğret."

Ensar dedi ki: "Ey Emiru'l Muminin! Yüce Allah'ın Hasan ve Hüseyin'e verdikleri olmasaydı, Araplar arasından Muhammed'e (b. Hanefiyye) kimseyi mukaddem etmezdik."

Ali (a.s) buyurdu ki: "Yıldız nereye, güneş ve ay nereye! Elbette o da eli dolu döndü ve iyi bir sınav verdi. Fazileti mahfuzdur. Fakat Hasan ve Hüseyin'in ona olan üstünlüğünü azaltmaz bu. Sizin dostunuzun (Muhammed) fazileti konusunda Allah'tan ona ulaşanlar yeterlidir."

Dediler "Ey Emiru'l Muminin! Allah'a andolsun ki biz onu Hasan ve Hüseyin'le aynı görmüyoruz. Onun için ikisine sitem etmiyoruz. O ikisinin ona olan üstünlüğünden dolayı da onun hakkında sitemi haklı görmüyoruz."

Ali (a.s) bu sözler üzerine şöyle buyurdu: "Benim çocuğum nere, Peygamberin çocukları nere!" (Benim çocuğumla (Muhammed) Peygamberin çocukları (Hasan ve Hüseyin) kıyaslanamaz)

ABBAS



t.me/caferilikcom

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Abbas, aşk ve fedakârlık cilvesi, sefa, yiğitlik ve vakar örneği, cesaret, hamaset ve keramet timsalidir. Kerbela destanını yazanların ve tarihin ölümsüz şehitlerin arasında onun yeri ve değeri o kadar büyüktür ki, Seyyidu's Sacidin İmam Zeynu'l Abidin (a.s) onun hakkında şöyle buyuruyor:

“Abbas’ın Yüce Allah katında öyle bir makamı vardır ki, kıyamet günü bütün şehitler onu kıskanırlar”

Annesi o zamanın en cesur, en kahraman ve savaşçı kabilesi olan Beni Kilab kabilesindendi. Hicretin 26. yılında dünyaya geldi. Böyle cesur bir annenin kucağında, Hasan ve Hüseyin gibi eşsiz iki kardeşin yanında büyüdü.

Künyesi “Ebu'l Fazl” “Ebu Kırba” (su kırbası sahibi)dir. Lakabı “Sakka” “Kameri Beni Haşim” dir.

Abbas’ın uzun boyu, geniş sinesi, güçlü kolları ve güzel bir yüzü vardı. Bu yüzden ona “Beni Haşim’in ayı” derlerdi.

İmam Hüseyin’in kıyamının başlangıcından onunla beraberdi. Kerbela’da İmam’ın ordusunun sancaktarı idi. İmam ve dostlarının muhasara edildiği günlerde orduya ve çocuklara su getirme görevini üstlenmişti.

Aşura akşamı İmam Hüseyin yanındakilerden gitmelerini istediğinde, herkesten önce ayağa kalkarak aşk, iman ve fedakârlık dolu kelimelerle imamla birlikte sonuna kadar savaşacağını duyuran ilk kişiydi.

Kerbela’da Şimr b. Zi’l Cuşen, Abbas’a ve üç kardeşine amanname getirdiğinde bu teklifi reddederek şöyle buyurdu:

“Allah’ın laneti sana ve amannamene olsun!... Allah Resulü’nün oğluna aman verilmediği bir durumda bize aman mı veriyorsun?!”

Abbas Masumların (a.s) sözlerinde fedakârlık, imanında sabit, büyük savaşçı, imtihandan başarılı çıkan, kıyamette herkesin kıskanacağı makama sahip olan olarak övülmüştür.

Görkemli Kerbela kıyamının büyük kahramanı ve imam Hüseyin’in yılmaz yardımcısı Abba, Artık İmam Hüseyin’in yardımcıları

kalmadığı bir zamanda, susuzluktan dudakları kuruyan kadınlara ve çocuklara su getirirken şahadet şerbeti içti.

Onun şahadet acısı imam Hüseyin'i derinden yaraladı. Kaybettiği azizinin kanlar içindeki naşının başında şöyle seslendi:

“Belim kırıldı, çarem tükendi”

104-İmam Zeyne’l Abidin: Allah Abbas’a rahmet etsin. Şüphesiz fedakârlık etti, imtihanını verdi ve canını kardeşine feda etti. İki elini de kestiler. Yüce Allah’ta Cafer b. Ebi Talib’e verdiği gibi, kesilen kollarının yerine ona da cennette meleklerle uçması için iki kanat verdi. Şüphesiz Abbas’ın Allah katında öyle bir makamı vardır ki bütün şehitler onu kıskanırlar.

105-İmam Zeyne’l Abidin: Aşura Gecesini Anlatırken: Gece olunca (Hüseyin) buyurdu: Bu gece üzeriniz perde atmıştır. Onu bineğiniz edin, her biriniz ailemden birinin elini tutun, toplumunuza ve şehirlerinize dağılın belik Allah bir kurtuluş nasip eder. Bu topluluk sadece benim peşimde, bana ulaşırlarsa diğerlerini aramaktan vazgeçerler.

Kardeşleri, çocukları, kardeşinin çocukları ve Abdullah b. Cafer’in iki oğlu şöyle dediler: “Senden sonra nasıl yaşarız. Allah o günü bize göstermesin!” bu konuşmayı başlatan Abbas idi.

106-İmam Sadık: Amcamız Abbas basiretli idi ve güçlü bir imanı vardı. Aba Abdillah’ın (İmam Hüseyin) yanında savaştı, güzel bir imtihan verdi ve şehit oldu”

107-Tarihi Taberi: Abdullah b. Şerik Amiri, Kerbela olayını anlatırken: Abdullah b. İbni Muhil İbni Ziyad’a “...Allah Emiri selamet etsin! Kız kardeşlerimizin çocukları Hüseyin’le beraberdir. Eğer kabul ederseniz onlara amanname verelim” dedi.

İbni Ziyad “Senin hatırın için olsun!” dedi.

Sonra katibine onlara amanname yazmalarını emretti. Sonra Abdullah b. Ebi Mehil kölesi Kuzman’la amannameyi gönderdi.

Köle onların yanına gelerek “Bu dayınızın sizin için gönderdiği amannamedir” dedi. Gençler ona “Dayımıza selam söyle ve ona de ki;

bizim onun amanına (güvencesine) ihtiyacımız yok, Allah'ın amanı (güvencesi) Sümeyye'nin oğlunun güvencesinden daha iyidir.”

Şimr İmam Hüseyin'in yaranının karşısına gelerek “Kızkardeşlerimizin çocukları neredeler?” diyince İmam Ali'nin çocukları Abbas, Cafer ve Osman ileri çıkarak “Ne istiyorsun?” dediler.

“Ey kız kardeşlerimin çocukları siz güvendesiniz” dedi.

O yiğitler ona şöyle cevap verdiler: “Allah'ın laneti sana ve güvencene olsun! Sen bizim dayımızsan o halde nasıl olur bize güvence ve aman veriyorsun da Peygamber'in çocuklarına vermiyorsun?!”

ABBASI'IN KARDEŞLERİ

İmam Ali'nin Ummu'l Benin'den olma oğulları Abdullah, Osman ve Cafer Abbas'ın kardeşleridir. Abbas onlardan büyüktü ve hepsi İmam Hüseyin'le (a.s) beraber Kerbela'da şehit oldular. Düşmanın verdiği aman ve güvenceye itina etmeyerek İmam Hüseyin'i terk etmediler. Abdullah 25 yaşındaydı. Şehadet anında şöyle recez okuyordu:

Ben bağışlayan yiğidin oğluyum

İşte o iyilikler efendisi Ali'dir

Kılıcı Allah Resulü'nün cezası

Her gün korkuları ortaya çıkaran

Osman 21 yaşındaydı. İmam Ali Osman b. Mezûn'un adını yaşatmak için ona bu ismi vermişti.

108-el-Ahbaru't Tival: Ali oğlu Abbas, Vahit ailesine mensup Ummu'l Benin'in oğulları olan kendi kardeşleri Abdulah, Cafer ve Osman'a şöyle sesleniyordu: “Fedanız olayım! İlerleyin seyidiniz ve mevlanızı savunun ve onun uğrunda ölün!”

109-Mekatilu't talibiyyin: Zihak Maşriki: Abbas öz kardeşi Abdullah'a şöyle diyordu: “Benden öne geç ki (şehadetini) göreyim ve (kardeş şehadetine sabretme) mükâfatını alayım.”

SUKEYNE'NİN İMAM ALİ'NİN KIZI OLDUĞUNA DAİR ARAŞTIRMA

Şia ve Ehli Sünnet kaynakları İmam Ali'nin çocukları arasında Sukeyne adlı bir kızı zikretmişlerdir. Suriye'de Ali kızı Sukeyne adına bir türbe vardır. ayrıca nakledilerin 3 tarih ve rivayet kaynaklarında bu isimle karşılaşmaktayız.

1-Hz. Fatıma'nın defnedilmesi olayında İmam Ali'nin şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

“Ey Ümmü Gülsüm, Zeyneb, Sukeyne, Fizze, Hasan ve Hüseyin gelin ve annenizden bir azık alın (vedalaşın – anı alın-tezevveduu) diye çağırdım”

Bazıları “Sukeyne” isminin Zeyneb ve Ümmü Gülsümle beraber zikredilmesini, Suriye'deki türbenin İmam Ali'nin kızı Sukeyneye ait olduğunu doğruladığına inamaktadırlar. Oysa bu iddia birkaç delile göre kabul edilemez.

A-Merhum Meclisi'nin bu metni güvenilir kaynaklardan almadığını kendisi söylemiştir.

B-“Fizze'nin” Sukeyne ve İmam Ali'nin çocukları ile beraber zikredilmesi o anda İmam Ali'nin çocuklarının dışında da orada bazıları olduğunu göstermektedir.

C-Hiçbir tarih kaynağı Hz. Fatıma'nın (s.a) Sukeyne adında bir çocuğu olduğunu onaylamamışlardır.

2-İki cihanın hanımefendisi Hz. Fatıma (s.a) hakkındaki methiyede şöyle gelmiştir:

“Hüseyin b. İbrahim Kummi'den, Ali b. Muhammed Aderi'den, Sasa b. Naciye'den, Zeyd b. Musa'dan, Babasından, Ceddi Cafer b. Muhammed'ten, Babasından, Amcası Zeyd b. Ali'den, Babasından, Sukeyne ve Zeyneb'den (İmam Ali'nin kızları) onlarda Ali'den (a.s)”

Nakledilen bu rivayetin senedinin başındaki zaaf nakilde hata olma ihtimalini çoğaltmaktadır. Ayrıca İmam Bakır'ın (a.s) Zeyd aracılığıyla İmam Z. Abidin'den (a.s) rivayet naklettiği görülmemiştir.

3-İmam Hüseyin'den nakledilen diğer bir rivayette şöyle gelmiştir:

“Kız kardeşim Sukeyne b. Ali'nin yanına bir hizmetçi gelince başını örterek ondan gizletti...”

Bu rivayetin senedi de çok zayıftır. Rivayette adı geçen ravilerin bir kısmı tanınmamaktadır. Doğru ravilerle doğru olmayan raviler birbirine karıştırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

İMAM ALİ PEYGAMBERLE BERABER

Birinci Fası: Tebliğde Peygambere yardımı

İkinci fasıl: Butları kırmak için Peygamberin omzuna çıkması

Üçüncü fasıl: Hicret gecesinde büyük fedakarlık

Dördüncü fasıl: İki savaştaki büyük kahramanlığı

Beşinci fasıl: İki savaşta düşmanı teslim olmaya zorlaması

Altıncı fasıl: Hendek savaşındaki kader belirleyici darbesi

Yedinci fasıl: Hudeybiye savaşındaki cesareti ve edebi

Sekizinci fasıl: Hayber savaşındaki kader tayin edici tarihi harekeleri

Dokuzuncu fasıl: Mekke'nin Fethindeki çalışmaları

Onuncu fasıl: Huneyn savaşındaki büyük mücadelesi

On birinci fasıl: Tebük savaşında Peygamberin yerinde (vekili)

On ikinci fasıl: Birkaç önemli görev

On üçüncü fasıl: Peygamber'in onun için ettiği dualardan bazıları

On dördüncü fasıl: Peygamber'in vasinin sinesinden ebedi hayata yükselişi

İSLAM'IN TEBLİĞİNDE PEYGAMBERİN YARDIMCISI

Peygamberin bisetinden (Peygamberlikle görevlendirilmesinde) üç yıl geçmişti. Yavaş yavaş daveti halk arasında yayılıyordu. İnsanlar yavaş yavaş bu hak dine gönül vermeye başlamışlardı. Ali ilk iman eden ve Muhammed'in peygamberliğine sahadet getiren ilk erkekti.

Peygamber üç yıllık gizli tebliğden sonra “(Önce) en yakın akrabalarını uyar” İlahi vahyin emriyle hak dine davetini aşikâr etmekle ve bunu da yakınlarından başlamakla görevlendirildi.

Allah Resuli Ali'yi Abdu'l Muttalib oğullarını toplamak ve onları İslam dinine davet etmek için yemek hazırlamak ve bir ziyafet için hazırlık yapmakla görevlendirdi. Peygamberin emrettiği gibi oldu fakat birinci gün Abu Leheb'in yaygarası nedeyinle Allah Resülü konuyu açmadı. Bir gün sonra yeniden onları yemeğe davet etti. Yemek yenildikten sonra Allah'a hamederek sözlerine başladı:

“Yöl gösterici kendi kavmine yalan demez....” Diyerek söze başladı onlara emrolunduğu şeyi ilettili.

Peygamambersin sözü bittiğinde Ali'den başka hiç kimse onunla birlikte olacağını ona yardımcı olacağını ve ilahi risalete iman getirdiğini söylemedi. Allah Resülü “Otur!” dedi. Bu davet ve Ali'nin icabeti ikinci üçüncü kere tekrar etti. Sonunda Peygamber şöyle buyurdu:

“Otur! Sen benim kardeşim, vezirim, vasim ve benden sonra halifemsin” sonra orada bulunanlara dönerek şöyle dedi:

“Bu benim kardeşim, vasim, halifem, onu dinleyin ve ona itaat edin”

Taşlaşmış kalbe, görmeyen göze ve işitmeyen kalbe sahip olanlar, hak sözü dinlemediler, inat ettiler ve kibirlendiler Nebevi sözden yüz çevirdiler, hatta Ebu Talib'le dalga geçtiler...

Fakat hak söz yüceldi, Allah Resülü'nün sözleri o dört duvar arasını aştı. Bu hakikat Ali'nin diğer faziletleri yanında büyük faziletlerinden ve onun velayetini kanıtı onlarca delilin yanında güvenilir senetlerden biri oldu. Allah Resülü nubuvvet ile imametini aynı yolda,

aynı hedef doğrultusunda ve birlikte hareket ettiğini ameli olarak herkese duyurmuş oldu. Davetinin daha ilk gününden itibaren kendisinden sonraki rehberlik konusuna açılık getirerek tarihin hafızasına kazıdı.

Peygamberin kelimasının önemin daha iyi anlamak için onun “On dinleyin ve ona itaat edin” cümlesine dikkat etmek gerekir. Kureyş’in hatta Peygamberin sözlerin dinlemeğe yanaşmadığı bir anda bu cümleyi demesinden, gelecekte onun nübüvvetini kabullenecek ve sözlerini hüccet bilecekler için buyurduğu açıktır.

110-İmam Ali: “(Önce) en yakın akrabalarımı uyar” ayeti Allah Resulü’ne nazil olunca, beni çağırarak şöyle dedi: “Ey Ali Yüce Allah akrabalarımı uyarmam ve onları davet etmem için emir verdi. Fakat onlara bu konuyu açtığım taktirde görmek istemediğim şeyleri onlardan göreceğimi bildiğimden, endişeye kapıldım ve çekindim. Fakat Cebrail gelerek “Ey Muhammed! Eğer emri yerine getirmesen Rabbin seni azaplandıracaktır.” dedi. Üç kiloluk yemek hazırla için bir koyun budu doğra ve sütle dolu bir kap hazırla. Sonra Abdulmuttalib oğullarını çağır ki bana emredileni onlara duyurayım”

Bana emrdileni yaptım. Daha sonra sayıları 40 olan -bir fazla veya eksik- Ebdulmuttalip oğullarını çağırdım. Aralarında Allah Resulünün amcaları Ebu Talib, Hamza, Abbas ve Ebu Leheb vardı.

Peygamberin etrafına toplanınca, yemeği getirmemi istedi. Getirip önlerine bıraktım. Peygamber bir parça et alarak tikelere ayırdı ve sininin etrafına bıraktı, sonra “Allah’ın adıyla başlayın!” dedi. Herkes doyuncaya kadar yedi. Fakat sanki yemekten hiçbirşey azalmıyor el değmemiş gibi duruyordu. Ali’nin canı elinde olan Allah’a andolsun ki yemeğin hepsi onların birinin doyacağı kadardı.

Sonra “Onlara içecek ver!” dedi. Hazırladığım içeceği getirdim. Hepsi doyuncaya kadar içtiler. Allah’a andolsun bir kişi hepsini içecek kadardı.

Allah Resulü onlarla konuşmak isteyince, Ebu Leheb ileri atılarak “Şu dostunuz nasıl da size sihir (cadı) yaptı!” dedi. Herkes dağıldı ve Allah Resulü onlarla konuşamadı. Allah Resulü dedi ki “Ya Ali

duyduğun gibi bu adam benden önce ileri atılarak onlarla konuşmama fırsat vermeden dağılmalarına sebep oldu. yine yarın aynı yemeği hazırla ve onları topla”

Yine yemeği hazırladım ve onları çağırđım. Peygamber yemeği getirmemi istedi. Yemeği getirdim. Dün yaptığının aynısını yine yaptı. Yine hepsi doyuncaya kadar yediler. Sonra “onlara içecek ver” dedi. Yine büyük kabı getirdim. Hepsi doyuncaya kadar içtiler.

Sonra Allah Resülü buyurdu ki: “Ey Ebdul Muttalib oğulları, Allah’a andolsun Arap toplumunda benim size getirdiğimden daha iyi bir şey getirem bir genç tanımiyorum. Ben dünya ve ahiret hayrını size getirdim. Yüce Allah sizleri kendisine davet etmem için bana emir verdi. Hanginiz bu işte bana yardımcı olacaksınız. Kim yardım ederse kardeşim, vasim ve sizin aranızdaki halifem olacaktır.

Herkes sustu ben “Ben ey Allah Resülü senin vezirin olurum” dedim. Elini boynuma koyarak şöyle buyurdu: “Bu benim kardeşim, vasim ve sizin aranızdaki halifemdir. Onu dinleyin ve itaat edin”

Hepsi kalktı. Gülerek ebu Talib’e “Sana oğluna itaat etmen için emir verdi” diye alay ettiler.

111-İmam Ali: “(Önce) en yakın akrabalarımı uyar” ayeti nazil onuca, Allah Resülü Abdu’l Muttalib çocuklarını –ki o günlerde bir fazla bir eksik- kırk kişiydiler davet ederek şöyle dedi: “İçinizden hanginiz kardeşim, vasim, varisim, vezirim ve benden sonra halifem olacak?”

Bu sözü tek tek onlara sundu. Hepsi cevap vermekten kaçındılar. Bana gelince “Ben Ey Allah’ın Resülü” dedim.

Bunun üzerine şöyle buyurdu: “Ey Abdu’l Muttalib oğulları kardeşim, varisim, vasim, vezirim ve benden sonra aranızda ki halifem budur.”

112-Şerhu Nehci’l Belağa: Ebi Cafer İskafi: Sahih rivayetlerden naklolunduğuna göre, Peygamber davetinin başlangıcında ve İslam dinin Mekke’de duyulup yayınlamsından önce, Ali’yi yemek hazırlamak ve Abdu’l Muttalib oğullarını davet etmek için görevlendirdi.

Ali yemeği hazırlayarak onları davet etti. O gün Amcası Ebu Leheb'in yaptığı konuşma nedeniyle Peygamber bir şey diyemeden dağıldılar. İkinci gün yine Ali'yi yemek hazırlamak ve onları davet etmek için görevlendirdi. Ali yemeği hazırladı ve onları davet etti. Yemeği yedikten sonra Peygamber onlara bir konuşma yaparak dine davet etti. Ebdu'l Muttalib oğullarından olduğu için Ali'yi de onlarla beraber davet etti. Daha sonra onlardan kendisine yardım edecek ve destekleyecek olanı dini kardeşi, vasisi ve öldükten sonra halifesi edeceğinin garantisini verdi.

Herkes kaçındı. Sadece Ali cevap vererek "Ben getirdiğin şey uğrunca sana yardım ederim, sorumluluğu yüklenir sana biat ederim" dedi.

Peygamber onların kendisini bıraktıklarını Ali'nin yardım ettiğini. Onların sessiz kalırken Ali'nin davetine icabet ettiğini görünce "Bu kardeşim, vasim ve benden sonra halifemdir" diye buyurdu.

Onlar bu sözleri duyunca Ebu Talib'e "Oğluna itaat et! Çünkü onu sana emir karar verdi" diyerek, gülmeye onunla gırgır geçmeye başladılar.

113-el-İrşad: Peygamber davetinin başlarında yakın akrabalarını toplayarak onları iman getirmeye davet etti. Onlardan kafirlere ve düşmanlara karşı yardım istedi. Bu yardımları karşılığında dünya nimetlerini, ahiret şeref ve sevabını garanti etti. Fakat Emiru'l Muminin Ali b. Ebi Talib'in dışında kimse bu davete icabet etmedi.

Peygamber de bunun karşılığında ona kardeşlik, vezirlik, vasilik ve hilafet makamını ona bağışladı. Bu kabulü karşılığında ona cenneti farz kıldı.

Bu konu "Dâr" rivayetinde gelmiştir. Hadis eleştirmenleri bu rivayetin doğruluğu konusunda görüş birliğine varmışlardır. Allah Resulü Ebdu'l Muttalib evlatlarını Ebu Talib'in evinde topladı. Ravilerin naklettiğine göre takriben kırk kişi idiler. Bir koyun budu ve üç kilo buğdayla yemek hazırlamalarını ve üç kilo süt bulundurmalarını emretti. Oysa onların bazıları bir mecliste bir koyun yemekle ve dokuz kilo süt içmekle meşurdular. Allah Resulü hatta birinin dahi beli

doymayacağı az bir yiyecek ve içeceklerle hepsinin doyurarak Allah'ın ayetini göstermek istiyordu.

Sonra o yemeği önlerine bırakmalarını emretti. İyice doyana kadar hepsi bu az yemekten yediler. Fakat sanki yemek hiç azalmamıştı. Bu kerameti hepsi fark etti. Bundaki İlahi delille Peygamberliğinin ve doğru sözlülüğünün alametini onlara göstermiş oldu.

Yiyecek ve içeceklerle iyice doyduktan sonra onlara şöyle dedi: “Ey Ebdu'l Muttalib evlatları Yüce Allah beni bütün insanlara özellikle size peygamber olarak göndermiştir. Allah “En yakın akrabalarını uyar” emriyle bunu sizlere iletmemi emretmiştir. Dilde hafif mizanda ağır olan bu iki kelimeye sizi davet ediyorum. Bu iki kelimeyle Arap ve Acem'e galip gelecek, ümmetler size itaat edecek ve sonunda cennete girecek, ateşten kurtulacaksınız. Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın elçisi olduğuma şahadet edin. Kim bu işte (Nübüvvet) bana icabet eder, onu kıyam etmede yardımcım olursa, benden sonra kardeşim, vezirim, varisim ve halifem (yerime oturacak kişi) olacaktır. Fakat onlardan hiç kimse bu davete icabet etmedi.

(Emiru'l Muminin diyor ki) Onların arasından kalkarak “Ben ey Allah Resülü! Sana bu işte yardım ederim” dedim.

“Otur” dedi.

Yeniden aynı sözü onlara tekrar etti. Ama hepsi sustu. Yeniden kalktım ve “Ben ey Allah Resülü! Sana bu işte yardım ederim” dedim.

Yine “Otur” dedi.

Sözlerini üçüncü kere onlara tekrar etti. Ama hiç kimse hatta bir kelime bile demedi. Yine “Ben ey Allah Resülü! Sana bu işte yardım ederim” dedim.

Buyurdu ki: “Otur! Sen benim kardeşim, vezirim, vasim ve benden sonraki halifemsin”

Hep birlikte kalktılar. Ebu Talibe “Ey Ebu Tali! Bu gün sana mübarek olsun, eğer kardeşinin oğlunun dinini kabul et ki oğlunu sana emir tayin etti” diyerek alay ettiler.

ÖNEMLİ BİR NÜKTE

Bazı tarih ve hadis kaynaklarında, peygamberin rihletinden sonra İmam Ali ile Abbas b. Abdu'l Muttalib arasında ihtilaf olduğu nakledilmiştir. Abbas Peygamber'in mallarının ona ulaştığını iddia ediyordu.

Ebu Bekir'i hakem kıldılar. Ebu Bekir "Yevdu'd Dâr" olayını ya "(Önce) en yakın akrabalarımı uyar" ayetini hatırlatarak Abbas'a dedi ki:

"Seni ant veriyorum! Allah Resulü'nün seninde aralarında olduğun ve sizden başka Kureyş'ten kimsenin olmadığı Ebdu'l Muttalib evlatlarını toplayarak "Ey Ebdu'l Muttalib Yüce Allah kendisine ailesinden kardeş, vezir, vasi ve halife vermeden hiçbir peygamberi göndermemiştir. Hanginiz kalkıp kardeşim, vezirim, vasim ve halifem olacak ve bana biat edecek? Dediğinde Ali b. Ebu Talib aranızdan karak onun şartlarını ve davetini kabul ettiğini belirterek biat ettiğini kabul ediyor musun? Bunun peygamberden olduğunu biliyor musun?"

Ebbas "Evet" dedi.

Buradan anlaşılın Ebu Bekir'in de "İnzar" olayın kabul ettiğini hüccet bildiği anlaşılmaktadır.

Burada birçok metinde dikkat edilmeyen önemli noktelerden birisi, İmam Ali ve Abbas'ın Ebu Bekir'den Peygamberin mirası konusundaki ısrarlarıdır.

Bazılarına göre bu ihtilaf çok gariptir. Çünkü Peygamber vefat ettikten sonra kızı ve hanımları vardı. Miras kanununa göre bu durumda amcaya veya amcaoğluna miras ulaşmazdı. Abbas'ın miras iddiası anlamsızdır. Çünkü Peygamberin malları kızı Fatıma'ya ve onun şahadetinden sonra da eşine ve çocuklarına ulaşmaktaydı.

Bu durumda Abbas b. Ebdu'l Muttalib'in iddiasının hiçbir dayanağı yoktur. Şu durumda niçin miras konusunda ısrar ediyordu?

Ebu Rafii'nin naklettiğinde bu iddianın nedenini anlamaktayız: Ebu Bekir konuştuğundan sonra Abbas b. Abdu'l Muttalib ona dedi ki: "Şu halde hangi hesaba göre bu makamda oturmuşsun? Bir taraftan

Ali'yi Peygamberin vasisi görüyorsun, öbür taraftan ona hüküm sürüyorsun?"

Ebu Bekir "Ey Abdu'l Muttalib oğlu bizi oyuna mı getiriyor-sun?" dedi.

Bu metinden, Abbas'ın büyük bir düşünce ve tedbirle böyle bir olayı hazırladığıdır. Bu şekilde Ebu Bekir'e hilafet makamının kime daha layık olduğunu ve onun nasıl bu makamı gasbettiği gerçeğini anlatmak istemiştir. Abbas gibi büyük bir şahsiyetin dediği bu sözlerin çabuk bir şekilde toplumda yayılacağı açıktır.

Bu konuda başka bir konuşma da İbni Abbas'la Ömer b. Hattab arasında gerçekleşmiştir. İbni Abbas İmam Ali'nin hilafete daha layık olduğunu Ömer'e hatırlatınca "Ey Abbas'ın oğlu, sana diyorum. Babanla Ali'nin Ebu Bekir'e karşı yaptıklarını bana mı yapmaya çalışıyorsun?" diyerek İbni Abbas'ın dediklerine tepki göstermişti.

BU KONUDA TARİHTEKİ TAHRİFLER

Naklettiğimiz konuyu önceki sayfalarda da belirttiğimiz gibi tarihçiler, muhaddisler ve müfessirler değişik yollardan ve çeşitli senetlerle nakletmişlerdir.

Taberi bu konuyu kendi tarihinde "Tarihu'l Umem ve'l Muluk" geniş olarak nakletmiştir. Fakat tefsirinde, tarih kitabında naklettiği gibi getirerek "Kim bu konuda bana yardım ederse kardeşim, vasim ve sizin aranızdaki halifem olacaktır" cümlesinin yerine "...kardeşim ve falan filanimdir..." cümlesiyle getirmiştir. Sözün devamında Peygamberi'nin sözlerinin çıkararak ve tahrif ederek "Şüphesiz bu kardeşim, vasim ve sizin aranızdaki halifemdir. Dediklerini dinleyin ve ona itaat edin" cümlesi yerine "Şüphesiz bu kardeşim ve falan filanimdir. Dediklerini dinleyin ve ona itaat edin"

Elbette Taberi'nin nakletme şekli çok şüphelidir. Dikkat edildiğinde sonucun zorunlu olarak oraya çıkacağını görürüz. "Şüphesiz bu kardeşim ve falan filanimdir. Dediklerini dinleyin ve ona itaat edin" cümlesi ne anlama geliyor. "Dediklerini dinleyin ve ona itaat edin" cümlesinin sırrına dikkat ettiğimizde sözün gerçeği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

İbni Kesir’de kendi tarihi ve “es-Siretu’n Nebeviye” tefsirinde bu rivayeti Taberi’nin naklettiği gibi nakletmiştir. Oysa İbni Kesir’in tarih kitabında en önemli kaynağı Taberi’nin tefsiri değil “el-Bideye ve’n Nihaye” tarih kitabıdır.

Mısırlı yazar Muhammed Hüseyin Haykel “Heyatu Muhammed” kitabının ilk baskısında bu olayı sağından solundan kırparak nakletmiştir. Fakat ikinci basımında olayı tamamen kitabından kaldırmıştır.

İbni Teymiyye’de rivayetin senedi ve muhtevasını eleştirme yöntemiyle olayın aslında şüphe uyandırmaya çalışmışsa da, bu sözlerine geniş ve detaylı cevaplar verilmiştir.

BUTLARI KIRMAK İÇİN PEYGAMBER’İN OMUZUNA ÇIKMASI

Kâbe, tarih boyu bir yaratıcıya tapmanın göstergesi idi. Allah Resulü peygamberliğe seçilip ümmeti hidayet etmekle görevlendirildiği zaman cahiller cehaletlerinden dolayı bu tevhit evini değişik butlarla doldurmuşlardı. Tevhit evi böylece şirk evine dönüşmüştü. Bu yüzden Peygamber bütün bu çirkinlik ve kötülükleri temizlemeye önem verdi. Ali’yi de yanına alarak tevhit evini bütün bu şirklerden temizlemeye başladı.

Mevla Ali Peygamberi’in omzuna çıkarak Kureyş’in büyük putunu (bir rivayete göre Hezane putunu) Allah’ın evinin üzerinden yere attı.

Bu büyük faziletne (Peygamberin omzuna çıkarak butları kırma) bütün tarih boyunca sadece Ali sahiptir. Bu, hiç kimsenin ortak olmadığı bir fazilettir.

114-İmam Ali: Allah Resulü yatağında yatmamı istediği Mekte’den hicret gecesi, beni kendisiyle beraber butların yanına götürdü. Sonra “otur!” dedi. Kabe’nin yanında oturdum. Peygamber omzuma çıkarak “kalk!” dedi. Onu kaldırdım. Ağırılığı karşısında zorlandığımı görünce “otur” dedi. Oturdum ve omzumdan indi.

Peygamberin kendisi oturarak bana “Ey Ali sen benim omzuma çık” dedi. Omzuna çıktım, sonra beni kaldırdı. Sanki istesem gök yü-

züne dokunabileceğimi sandım. Kabe'nin üzerine çıktım. bakırdan yapılan ve Kabe'nin üzerine çivilerle iyice tutturulan Kureyş'in büyük putunu aşağı atmam için Allah Resulü kenara gitti.

Allah Resulü (Butu yerinden sökmem için) “bir çaresini bul” dedi. Ben de putu sökmeye çalışıyordum. Allah Resulü de “yeniden yeniden” diye sesleniyordu. Peygamber “parçala” dedi. Ben de onu parçalayarak yere indim.

115-el-Mustedrek ala's Sahiheyn: İmam Ali'den naklen Ebu Meryem: Allah Resulü beni de kendisiyle götürdü. Kabe'ye ulaştık. “Otur” dedi. Kabe'nin kenarında oturdu. Allah Resulü omzuma çıktı ve “kalk” dedi. Onun (ağırlığı) altında zorlandığımı görünce “otur!” dedi. Oturdum. Sonra bana “Ey Ali omzuma çık” dedi. Omzuna çıktım Allah Resulü beni kaldırdı. Sanki gökyüzüne elim ulaşacak gibi oldum. Sonra Kabe'nin üzerine çıktım. Sonra Allah Resulü kenara çekilerek “Onların (Kureyş) büyük putunu aşağı at!” dedi. Butları bakırdandı ve kabernin üzerine sağlam çivilerle sağlamla bir şekilde çakılmıştı. Allah Resulü “Bir çaresine bak!” dedi. Devamlı olarak “Çabuk ol! Çabuk ol! Hak geldi batıl zail oldu (gitti), batıl zail olucudur (gidicidir)” diyordu.

Durmadan onu sökmeye çalışıyordum, sonunda yerinden söktüm. Peygamber “Aşağı at!” dedi. Putu aşağı attım. Yere çakılan but kırıldı. Aşağı indim ve Peygamberle hızlı bir şekilde geri döndük. Kuryş'ten birinin veya başkasının bizi görmesinden endişeleniyorduk. Artık o put bir daha Kabe'nin üzerine çıkamadı.

116-İmam Ali: Ebu Bekir'e hitaben: Allah'a ant veriyorum! Kabe'nin putunu aşağı atmak ve kırmak için Allah Resulü'nün omzuna çıkan, sanki istese gökyüzüne eli degecek gibi olan sen miydin yoksa ben miydim?”

Ebu Bekir “Sendin” dedi.

TAHKİK VE İNCELEME

Bu olayı nakledenler çoktur. Allame Aligedr, Abdu'l Hüseyin Emimi bu konuda şöyle der: Tarih ve Hadis imamları senetlerini eleştirmeden ve naklinde tereddüt etmeden bu olayı nakletmişlerdir. Ay-

dınlatılması ve araştırılması gereken konu bu olayın ne zaman gerçekleştiğidir.

Bu konuda naklediler sayısız rivayeti incelediğimize bunların dört kısım olduğunu görürüz:

1-Birçok haberde hadisenin zamanına değinmeden naklin sonunda Ali'nin (a.s) şöyle dediğini naklelerler:

“Putlardan birini aşağı attım. Cam gibi dağıldı. Sonra aşağı indim. Allah Resulü ve ben kimse bizi görmesin diye çabucak evlerin arasında kaybolduk”

2-Bazı rivayetlerden olayın Allah Resulünün Mekke'den çıktığı gece gerçekleştiğini anlaşılmaktadır.

3-Bazı rivayetlerde Allah Resulü'nün İmam Ali ile beraber Hatice'nin evinden çıktıkları ve putları kırdıktan sonra geri döndükleri belirtilmiştir.

4-Son olarak bu hadisenin Mekke'nin fethinde gerçekleştiği beyan edilmiştir.

İlk üç kısım rivayetlerden bu olayın Hicretten öce ve Müslümanların büyük baskı altında olduğu dönemde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Büyük ihtimalle bu olay hicretten önce gerçekleşmiştir. Elbette olayın iki kez tekrarlandığı da uzak bir ihtimal değildir. Yani Peygamber Hicretten önce o zor ortamda gece karanlığında bu büyük ve şirk karşıtı hareketi Ali ile birlikte gerçekleştirmiştir. Mekke'yi, Kabe'yi ve Mescidu'l Haram'ı ellerinde tutan müşriklerin yeniden butları yerine koymaları mümkündür. Daha sonra Mekke'nin fethinde bu azim hareket son kez olarak tekrarlanmış olabilir.

Bazı muhaddisler ve alimler bu gerçeğe değinmişlerdir. Allame Meclisi “Biharu'l Envar” kitabında Mekke'nin fethi bölümünde bu olayı naklettikten sonra başka yerde diğer nakilleri getirerek şöyle yazar:

“Bu ve birçok hadisten Putların kırılma olayının Mekke'nin fethinde gerçekleştiği anlaşılmamaktadır. Bazı hadisler ve diğer birçoğu

olayın Hicretten önce gerçekleştiğini göstermektedir. Nakledilen haberlerden bu olayın birkaç kez gerçekleştiği anlaşılmaktadır.”

Dördüncü asır Horasan edebiyatçı ve alimlerinden Ahmet b. Muhammed b. Ali b. Ahmet Asimi değerli kitabı “Zeynu’l Feta fi Şerhi Sürei Hel Eta” da bu ihtimali vermiştir.

HİCRET GECESİNDE BÜYÜK FEDAKÂRLIK

Yüce Allah şöyle buyuruyor: **“Yine insanlardan kimi de vardır ki, Allah’ın rızasına ermek için kendini feda eder. Allah ise kullarına çok merhametlidir.”**

İlahi din Arap yarımadasında yavaş yavaş yayılmaya başlamıştı. Mühammed’in gül sesi her tarafa yayılıyordu. Etkisi de bu toprakların her köşesinde hissediliyordu. Hak nidayı işiten yerlerden biri Yasrib idi. Hac döneminde Yasribli birkaç kişi Peygamberle görüşerek anlaşma yaptılar (ahit bağladılar).

Öte taraftan müşrikler Müslümanlara yaptıkları zulüm ve baskılarını çoğaltmış had safhaya ulaştırmışlardı. Peygamber “Hicret” etme emrini verdi. Müslümanlar müşriklerin baskı ve zulümlerinden kurtulmak için Yesrib’e hicret ettiler. Müşrikler bütün güçleriyle bu hareketi önlemeye çalıştılar. Fakat birçok kişi Mekke’de sahip oldukları her şeyi bırakarak çabuk bir şekilde oradan çıktılar.

Bu hareket müşrikleri ciddi şekilde endişelendirdi. Çünkü Yesriblilerin bir kısmını da çekilerek Yesrib’de büyük bir topluluğun oluşmasından, Peygamberin de onlara katılmasıyla onlara özellikle de ticaret kervanlarına büyük tehdit oluşturmasından korkuyorlardı. Bu yüzden henüz Mekke’de olan Peygamber için bir çare bulmaya ve olayı kökünden halletmeye karar verdiler.

Bu nedenle bir araya toplandılar. “Şehirden çıkarma” veya “hapsedmenin” sorunu çözmeyeceğine kanaat getirerek bu teklifleri reddettiler ve Peygamberi öldürmeye karar verdiler. Peygamber vahiy yoluyla müşriklerin bu alçakça planlarından haberdar olu ve Mekke’den çıkması emredildi.

“Hani bir vakitler, o kâfirler, seni tutup bağlamak veya öldürmek veya sürüp çıkarmak için sana tuzak kuruyorlardı da, onlar tuzak kurarken Allah da karşılığında tuzak kuruyordu. Öyle ya, Allah tuzakların en hayırlısını kurar.”

Müşrikler suikastı nasıl yapacaklarını planladıktan sonra Allah Resulü'nün evini muhasara ettiler. Bu şekilde evden dışarı çıkmasını engellemek, çıkmak istediğinde de kılıçlarıyla işi sonsuza dek bitirmek istiyorlardı.

Peygamber Ali'ye o gece yatağında yatmasını önerdi (istedi). Ali “Eğer yatarsam sen hayatta kalacak mısın” diye sordu. Peygamber “Evet” diye cevap verdi.

Ali sabah vakti müşriklerle karşılaştığında ölmeye hazır olduğunu söyleyerek bu teklifi kabul etti ve bu büyük muhabbet karşısında şükür secdesi yerine getirdi.

Ali Peygamberin yatarken üzerine çektiği yeşil renkli yemen parçasını üzerine çekerek mutmain bir kalple ve kendinden emin bir şekilde onun yatağında yattı.

Ali büyük cesaretini bu şekilde silahsız olarak bedenini düşmanların kılıçları önüne bırakarak ispatlamış oldu. Bu fedakarlıkla cesarete anlam verdi. Bu şekildeki bir cesaret İmam Ali'ye mahsustur.

Bu büyük fedakarlığa kerrubin Melekler şaşırarak Tahsin ettiler. Yüce Allah bu özveri gösterisiyle meleklerine karşı övünmüş, bu hünerin, bu fedakârlığın ve büyük faziletin devamlı hatırlanması için tarih sayfalarına indirmiştir.

“Yine insanlardan kimi de vardır ki, Allah'ın rızasına ermek için kendini feda eder. Allah ise kullarına çok merhametlidir.”

O akşamdan sonra Ali her gece Sur dağına giderek Peygamber ve beraberinde olanın ihtiyaçlarını onlara ulaştırırdı. Peygamber emanetleri yerine ulaştırması için Ali'yi vekil tayin ederek kendisi Medine'ye hareket etti.

Daha sonra Ali annesi Fatıma binti Esed, Peygamberin kızı Fatıma ve Zybeyir kızı Fatıma'yı da yanına larak Mekke'den çıkararak

Yesrib'e doğru hareket etti. Kureyş bu olayı anlayınca önünü almak için bir süvari birliği gönderdiler. Fakat onun cesur savunması sonucu eli boş geri döndüler.

Peygamber Kuba denilen yerde Ali'yi beklemeye başladı. Ali onlara ulaşınca hep beraber Yesrib'e hareket ettiler.

117-el-Emali: Şeyh Tusi; Ons: Peygamber Ebu Bekir'le mağaraya gittiklerinde Ali'ye kendi yatağında yatarak her zaman üzerine çektiği parçayı (yorganı) üzerine çekmesini söyledi.

Ali öldürülmeğe hazır olarak yattı. Kureyş'in değişik kabilelerinden Peygamberi öldürmek için içeri girdiler. Onun Peygamber olduğunda şüphe etmediklerinden kılıçlarını üzerine indirmek istiyorlardı. Fakat kılıçlarını görerek ölümün acısını tatması için onu uyandırmaya karar verdiler.

Uyandırıp yatanın Ali olduğunu görünce onu bırakıp Peygamberi aramaya koyuldular. Yüce Allah bu olay üzerine şu ayeti nazil etti:

“Yine insanlardan kimi de vardır ki, Allah'ın rızasına ermek için kendini feda eder. Allah ise kullarına çok merhametlidir.”

118-Tarihi Yakubi: Kureyş Peygamberi öldürmek için söz birliği ederek, Ebu Talib'in öldüğünü artık ona yardım edecek kimsenin olmadığını söylediler. Her kabileden güçlü bir genç seçerek hep birlikte Peygamber'i öldürmeye karar verdiler. Böylece Beni Haşim bütün kabilelerle savaşma gücüne sahip olamayacaktı.

Onların kararlaştırılmış bir zamanda onu öldürecekleri haberi peygambere ulaşınca, gece karanlığında Ebu Bekir'le şehri terk etti. Yüce Allah Cebrail ve Mikail'e şöyle vahyetti: “Ben ikinizden birinin ölümünü mukadder ettim. Hanginiz fedakarlık ederek diğeri için canını verecek?”

Her ikisi de hayatı seçtiler. Bunun üzerine Yüce Allah şöyle buyurdu: “Niçin siz Ali b. Ebu Talib gibi olmadınız. Ben onunla Muhammedi kardeş kıldım. Birinin ömrünü diğerdinden fazla karar verdim. Ali ölümü seçerek Muhammed'in hayatını kendisine mukaddem ederek yatağında yattı. İnin ve onu düşmanlarından koruyun”

Cebrail ve Mikail nazil oldular. Biri baş ucunda diğeri ayak ucunda oturarak düşmanlarından korumamaya başladılar. Taşları geri çeviriyorlardı. Cebrail “Beh, beh ey Ebu Talib’in oğlu! kim senin gibi olabilir ki, Yüce Allah seninle yedi kat gökteki meleklerle karşı övünmede ve iftihar etmektedir”

Peygamber emanetleri yerine ulaştırması için yatağında bıraktı. Kendisi de mağaraya hareket ederek orada gizlendi. Kureyş yatağının yanına geldiler ve orada Ali’yi buldular. “Amcanın oğlu nerede?” diye sordular.

Ali onlara “Siz ona şehrimizi terk et dediniz o da tek etti” dedi.

Bu söz üzerine ayak izlerini takip ederek onu bulmaya çalıştılar, fakat eli boş geri döndüler.

119-Mecmeu’l Beyan: Ali’nin Peygamber’in yatağında yatması: Naklolunduğuna göre Ali onun (Peygamberin) yatağında yatınca Cebrail baş ucunda Mikail ayak ucunda durdular ve Cebrail şöyle nida etti: “Beh, beh ey Ebu Talib’in oğlu! kim senin gibi olabilir ki, Yüce Allah seninle yedi kat gökteki meleklerle karşı övünmede ve iftihar etmektedir”

120-el-Emali: Şeyh Tusi: İbni Abbas’tan: Müşrikler Peygamber hakkında konuşmak için “Daru’n Nudve’de” toplandılar. Cebrail nazil olarak bu toplantıyı ona bildirdi ve gece yatağında yatmamasını söyledi. Allah Resulü gece olunca Ali’ye yatağında yatmasını istedi. Ali peygamberin üzerine çektiği yeşil parçayı da üzerine örttü ve yanına da kılıcını bırakarak yatağa yattı.

Kureyş geçleri evin etrafını sarmış fırsat kollarken Allah Resulü dışarı çıktı. Onlardan 25 kişi katının önünde oturmuşlardı. Bir avuç toprak alarak onlara doğru attı ve şu ayeti okudu: **“Yasin... ..Hem önlerinden bir sed, arkalarından bir sed çekmişiz, kendilerini sarmışızdır. Baksalar da görmezler.”**

Biri onlara “Neyi bekliyorsunuz? Allah’a andolsun başaramadınız ve kaybettiniz. Allah’a andolsun yanı başınızdan hepinizin başına toprak atarak geçip gitti” dedi.

“Allah’a andolsun ki! onu görmedik” dediler.

Bu olay üzerine Yüce Allah şu ayeti nazil etti:

“Hani bir vakitler, o kâfirler, seni tutup bağlamak veya öldürmek veya sürüp çıkarmak için sana tuzak kuruyorlardı da, onlar tuzak kurarken Allah da karşılığında tuzak kuruyordu. Öyle ya, Allah tuzakların en hayırlısını kurar.”

121-Müsnedu İbni Hambel: İbni Abbas’tan: **“Hani bir vakitler, o kâfirler, seni tutup bağlamak veya öldürmek veya sürüp çıkarmak için sana tuzak kuruyorlardı...”** ayeti hakkında şöyle nakleder: Bir gece Kureyş Mekke’de Peygambere ne yapacakları konusunda meşveret ettiler. Biri “Onu bağlıyalım” dedi, başka biri “Öldürelim” dedi, bir diğeri “Şehirden sürelim” dedi.

Yüce Allah Peygamberine bu komployu haber verdi. Ali o gece Peygamberin yatağında yattı. Peygamber şehirden çıkarak mağaraya ulaştı. Müşrikler Peygamber olduğunu sanarak sabaha kadar Ali’yi gözetlediler. Sabah olunca eve girdiler. Yatanın Ali olduğunu görünce, komploları hedefine ulaşmadı. Yüce Allah komplolarını kendilerin döndürdü. Ali’ye “Dostun nerede” diye sordular. Ali “Bilmiyorum” dedi.

Sonra izlerini takip ederek bulmak için peşinden gittiler. Dağa ulaştınca ne yapacaklarını şaşırıyorlardı. Dağa çıktılar mağaranın önüne geldiler. Mağaranın girişinde örümcek ağını görünce “Eğer mağaraya girse örümcek ağı olmazdı” diyerek geri döndüler. Peygamber 3 gün o mağarada kaldı.

122-İmam Ali: Kureyş devamlı olarak peygamberi nasıl öldüreceklerini düşünüyorlardı. Sonunda Daru’n Nedve’de yaptıkları toplantıda arzuladıkları çirkin düşüncelerine ulaştılar. Şeytan da tek gözlü biri olarak toplantılarına katılmıştı.

Yaptıkları uzun inceleme ve konuşmalardan sonra şu sonuca vardılar: Kureyşin bütün kabilelelerinden bir kişi seçilecekti. Hep beraber Peygamber yatakta iken ona saldıracak ve kılıçlarıyla onu öldüreceklerdi. Onu öldürdükten sonra Kureyş onlara sahip çıkacak ve Beni Haşim’e vermeyecekti. Böylece kanı heder olacaktı.

Cebrail nazil olarak Peygambere komployu haber verdi. Bir araya geldikleri gerçeği, yatağına saldıracakları saati bildirerek, mağaraya ne zaman gitmesi gerektiğini söyledi.

Peygamber olayı bana haber verdi. Yatağında yatmamı ve canımla onu korumamı emretti. Çabucak itaat ettim ve onun uğrunca öleceğim diye neşeli bir şekilde bu işi yerine getirdim.

Peygamber gitti ve onun yerinde yattım. Kureyşli erkekler Allah Resulünü öldüreceklerine emin bir şekilde içeri girdiler. Benim olduğum odaya girip beni karşılarında görünce kılıcımla onların karşısında durdum. Allah'ın ve halkın bildiği gibi onları püskürttüm.

123-et-Tabakatu'l Kübra:

126-Tarihi Taberi: Sabah olunca Peygambere pusu kuranlar eve saldırdılar. Ali yatağından kalktı. Yaklaşınca tanıdılar ve “dostun” nerede diye sordular.

Ali “Ne bileyim, ben onu mu gözetliyorum? (Şehirden) çıkmasını istediniz o da çıktı.” diye cevap verdi.

Üzerine çullandılar ve vurmaya başladılar. Sonra Mescidu'l Haram'a götürerek bir saat hapsettiler sonra da bıraktılar.

127-el-Emali: Şeyh Tusi: Hind b. Ebi Hale, Ebu Rafi, Ammar b. Yasir'den Kureyş'in Peygamberi öldürme planı ve onun Medine'ye hicret kararı açıklamasında: Allah Resulü Ali'yi çağırarak ona şöyle dedi: “Ey Ali! Ruh'u'l Emin biraz önce şu ayetle gelerek Kureyş'in bana komplo kurduğunu öldürmek için ortak karar adlıklarını haber verdi. Evimden ve yurdumdan hicret etmem ve gece karanlığında Sur mağarasına gitmem için Yüce Allah tarafından vahiy oldu. İzimin kaybolması için Yüce Allah yerimde yatman için seni görevlendirmemi emretti. Ne diyorsun ve ne yapacaksın?”

Bu sözleri duyan Ali “Ey Allah Resulü! Orada yatarsam sen kurulacak mısın?” diye sordu.

“Evet” diye buyurdu.

Ali bu söze çok sevindi ve Allah Resulü'nün selameti için şükür secdesi etti. Ali *-Allah'ın selamı onun üzerine olsun-* Allah'a şükür

secdesi eden ve Peygamberden sonra bu ümmetin içinde secdeden sonra yüzünü toprağa koyan ilk şahıstı. Secdeden kalkınca Peygambere şöyle dedi: “Emredildiğin şeyi yerine getir. Kulağım, gözlerim ve kalbimin derinlikleri sana feda olsun! Seni mutlu edecek her türlü emri ver. Nereye desen giderim ve sadece Allah’tan başarı dilerim...”

Akşam olunca içeri görünmesin diye kapıları ve pencereleri kapadı. Pusuda bekleyenler Ali’ye -Allah’ın selamı ona olsun- taş ve diken atmaya başladılar. Onun Peygamber olduğunda şüpheleri yoktu. Şafak atıp gün ağarmaya başlayınca sabah rezil olmaktan korktukları için eve Ali’ye -Allah’ın selamı ona olsun- saldırdılar. O dönemde Mekke evlerinin kapısı olmadığından Ali, kılıçlarını çekerek ona doğru geldiklerini gördü. önlerinde Halid b. Velid b. Mugayre vardı.

Ali yataktan fırladı ve Halid’in üzerine çullandı. Ellerini öyle bir şekilde sıkıyordu ki Halid deve yavrusu gibi acıdan kıvranıyor, deve gibi bağıırıyordu. Kureyşli gençler de onun arkasında evin köşesindeydiler. Ali Halid’in elinden aldığı kılıçla onlara saldırdı. Çil yavrusu gibi dağılarak evin arkasına kaçtılar. İyice bakında Ali olduğunu anladılar. “Sen Ali misin” diye sordular. “Evet ben Ali’yim” diyince, “Bizim seni öldürmek istemiyorduk. Dostun ne etti” diye sordular. Ali de “Benim ondan haberim yok” dedi.

Ali Allah’ın Peygamberini kurtardığını biliyordu. Çünkü mağaraya gittiğini ve orada saklandığını haber vermişti. Kureyş onu bulmak için her tarafa casuslar gönderdiler. Ali -Allah’ın selamı ona olsun- gecenin üçte biri gidinceye kadar sabretti. Daha sonra Hind b. Ebi Hale ile birlikte mağaraya doğru hareket ederek Peygamberin yanına gittiler.

Peygamber Hale’ye kendisine ve yol arkadaşına iki deve almasını emretti. Fakat Ebu Bekir “Ey Allah’ın Resülü ben önceden Yesribe gitmek için iki deve hazırlamıştım” dedi. Fakat Peygamber “Ücretini ödemedem birini dahi almam” diyince Ebu Bekir “Ücretleri karşılığında o ikisi senindir” diyerek develeri verdi. Peygamber Ali’ye develerin parasını ödemesini istedi. Ali’de develerin parasını Ebu Bekir’e verdi. Daha sonra Peygamber Ali’ye anlaşmalara uyması ve emanetleri yerine ulaştırmasını emretti.

Kureyş Cehalet döneminde Muhammed'e "Enin" diyorlardı. Yanına emanet bırakır, mallarını ve eşyalarını ona emanet bırakırlardı. Hac döneminde Mekke'ye gelen Araplar da ona mallarını emanet bırakırlardı.

Peygamberliğe seçildikten sonra da bu iş devam etti. Allah Resulü Mekke'den çıktıktan sonra Mekke'de sabah, akşam "Ey halk kimin Muhammed'in yanında emaneti veya borcu varsa gelsin emanetini alsın" diye bağırmasını Ali'ye emretti.

Ali şöyle diyor: "Peygamber buyurdu ki: Şu andan bana gelinceye kadar onlar sana hiçbir şey yapamazlar. Bendeki emanetleri açıkça halkın görebileceği bir şekilde geri ver. Ayrıca kızım Fatıma'yı sana emanet ediyorum. Sizi de Yüce Allah'a emanet ediyorum. Allah ikinizi de korusun.

daha sonra kendisine, Fatımalara ve Beni Haşim'den hicret etmek isteyen herkese deve almasını için Ali'ye emir vererek şöyle buyurdu: "Dediklerimi yerine getirdikten sonra Allah'a ve Peygamberine doğru hicret etmeye hazır ol. Mektubum sana ulaştıktan sonra beklemeden hareket et!..."

Allah Resulü Medine'ye girince Kuba'da Beni Amr b. Avf kabilesine misafir oldu. Fakat Ebu Bekir peygamberden Medine'ye girmeleri konusunda ısrar edince Allah Resulü buyurdular ki: "Amcam oğlu ve kızım (Ali ve Fatıma) gelmeden Medine'ye girmem"

Daha sonra Allah Resulü Ali b. Ebu Talib'e, geç kalmadan kendisine doğru hareket etmesini emreden bir mektup yazarak Ebu Vakıt Lisi ile gönderdi.

Peygamberin mektubu Ali'ye ulaşınca hareket ve hicret etmek için hazırlık yaptı. Kendisiyle birlikte kalan güçsüz müminlere haber göndererek gece karanlığında gizlice ve yanlarına az bir yük alarak her dereden "Zi Tuva"ya gelmelerini istedi.

Ali Peygamberin kızı Fatıma, Annesi Fatıma binti Esed ve Zübeyir b. Abdu'l Muttalib'in kızı Fatıma'yı (adına Zubae de denilmiştir) yanına alarak hareket etti. Daha sonra Peygamberin azat ettiği Eymen b. Ummu Eymen onlara katıldı. Peygamberin gönderdiği ha-

berci Ebu Vakit'in develeri hızlı sürdüğünü görünce Ali -Allah'ın selamı ona olsun- ona "Ebu Vakit! Develeri yavaş sür. Kadınlar narindirler (zayıftırlar)" diyerek uyardı.

Ebu Vakit'de "Bizi izleyenlerin ulaşmasından korkarım" diyerek özrünü belirtti.

Ali "Sakin ol! Peygamber bana 'Onlar sana bir zarar veremezler' diyerek kendisi develeri yavaş sürmeye baladı. Bir taraftan da şu recezi okuyordu:

Allah'tan başkası yok! Öyleyse zannını yükselt (kurtul)

Kayguların için İnsanların Rabbi sana yeter

"Zecenan'a" yaklaşınca takip edenler onlara ulaştılar. Tepeden tırnağa silahlı yedi Kureyşli idiler. Yedincileri Harb b. Umeyye'nin azat olan kölesiydi Cenah idi.

Ali onları görünce Eymen ve Ebu Vakit'e develeri yatırmalarını ve ayaklarının bağlamalarını söyledi. Kadınların inmesi için biraz ileri gitti. Daha sonra süvarilerin karşısına çıkarak kılıcıyla onları karşıladı.

Onlar Ali'ye "Ey hain! Kadınların kurtarıcısı mı kendini zannediyorsun? Geri dön ey babası ölesice" diyince Ali onlara "Dönmezsem ne olur?" diye cevap verdi.

"Ya zelil bir şekilde dönersin ya da başını keser ölümü sana kolaylaştırırız" dediler.

Süvariler kadınlara ve bineklere yaklaştılar. Onları kerlelerinden kaldırmak istiyorlardı. Ali aralarına daldı. Cenah bir kılıç hamlesi yaptı, ama Ali bu saldırıyı önledikten sonra boynuna öyle bir kılıç darbesi vurdu ki kılıç ondan geçerek atına ulaştı. Ayaklarıyla at veya süvari süratiyle (yıldırım gibi) onlara saldırdı. Kılıcıyla Amansızca saldırırken şöyle diyordu:

Yorulmaz savaşçının önünü açık

Bir Olan Allah'tan başkasına tapmamak için yemin ettim

Süvariler “Ey Ebu Talib’in oğlu bizimle işin olmasın” diyerek geri çekildiler.

Ali onlara “Ben amcam oğlu Allah Resülü’nün yanına Yesrib’e gidiyorum. Kim etini parçalayıp kanını dökmemi istiyorsa, bizi takip etsin veya bana yaklaşsın” diyerek, Eymen ve Ebu Vakid’ten binekleri hazırlamalarını istedi. Zafer kazanmış olarak hareket etti. “Zecenan” dağına ulaştı. Bir gece gündüz orada bekledi. Güçsüz müminler ve Peygamberin azat ettiği Ummu Eymen onla ulaştılar.

Ali, Peygamberin kızı Fatıma, Annesi Fatıma binti Esed ve Zübeyir b. Abdu’l Muttalib’in kızı Fatıma’yla beraber o akşam sabaha kadar ayakta, oturarak, yatarak, bazen namaz kılarak bazen zikir söyleyerek sabaha kadar orada beklediler.

Sabah vakti olunca sabah namazını onlarla beraber kıldı. Sonra Allah yolunca menzilleri bir bir kat ettiler. Devamlı olarak Allah’ı zikrediyorlardı. Fatımalar ve diğerleri de yol boyu hep Allah’ı zikrediyorlardı. Sonunda Medine’ye ulaştılar.

128-Tarihi Dımaşk: Ebu Rafi’den naklen: Peygamber mağaradayken Ali gerekli teçhizatı hazırlar yemek götürürdü. Peygamber, Ebu Bekir ve onlara yol gösteren İbni Ureygit’e Üç deve kiraladı.

Kendisinden sonra ailesini Mekke’den çıkarması için Ali’yi yerine (vekil) bıraktı. Emanetleri geri vermesini, siparişleri yerine getirmesini ve kendisine verilen emanetleri sahiplerine ulaştırması emretti. Ali bütün emanetleri sahiplerine verdi.

Peygamber “Kureyş seni görürse beni aramaz” diyerek, Ali’ye, Mekke’den çıkacağı gece yatağında yatmasını emretti.

Ali Peygamberin yatağında yattı. Kureyş Peygamberin yatağına bakıyor yatanın o olduğunu zannediyordu. Sabah olunca Ali olduğunu gördüler. “Eğer Muhammed şehri terk etseydi, Ali’yi de yanında götürürdü” diyerek onu aramaya koyuldular. Allah Ali’yi göstererek peygamberi aramalarını engelledi.

Peygamber Medine’de Ali’nin kendisine ulaşmasını emretti. Ali Peygamberin ailesini Mekke’den çıkararak Peygambere doğru hareket etti. Geceleri yol gidiyor, gündüzleri gizleniyorlardı. Sonunda Medine’ye ulaştı.

Ali’nin geliş haberi Peygambere ulaşınca “Onu yanıma çağırın” diye buyurdu. “Yol yürüyecek durumda değil” dediler.

Peygamber Ali’nin yanına gitti. Onu görünce boynuna sarıldı. Şişen ayaklarından akan kanları görünce ağladı. Tükürüğünden biraz Ali’nin ayaklarına sürdü ve sağlığı için dua etti. Ali şehit oluncaya kadar bir daha ayaklarından hiç rahatsız olmadı.

129-İmam Ali: Allah Resulü Medine’ye hicret için Mekke’den çıkarken bana, Mekke’de kalmamı, halkın verdiği emanetleri (ki bu yüzden emin diyorlardı) sahiplerine geri vermemi emretti.

Üç gün emanetleri geri vermek için Mekke’de kaldım. Bir gün dahi dinlenmeden emanetleri geri verdim. Sonra Peygambere doğru hareket ettim. Peygamber’in ikamet ettiği Beni Amr b. Avf kabilesine ulaştım. Peygamberin kaldığı Gülsüm b. Hidem’in evine yerleştim.

130-el-Emali: Şeyh Tusi: Mücahit’ten naklen: Ayşe Babasıyla ve onun Peygamberle mağarada olmasıyla gururlanınca Abdullah b. Şeddad b. Hadi dedi ki: “Sen nere, öleceğini bilerek Peygamberin yatağında yatan Ali b. Ebu Talib nere?” Bunu duyan Ayşe sustu ve cevap veremedi.

131-et-Tabakatu’l Kübra: Muhammed b. Emare b. Huzeyme b. Sabit’ten naklen: Ali Rebuelevvel ayının yarısında peygambere ulaştı. Peygamber henüz Kuba’dan hareket etmemişti.

132-el-Emali: Şeyh Tusi: Ebu Talib’in kızı Ummu Hani’dan naklen: Yüce Allah Peygamberine hicret emri verince, Ali’yi yatağında yatırdı. Sonra Hazremi yorganıyla üzerini örttü. Dışarı çıkınca Kureyş savaşçılarının kapıda oturduklarını gördü. Bir avuç toprak alarak başlarına serpti. Hiçbiri onu fark edemedi. Sonra benim evime geldi.

Sabah oluca bana “Ey Ümmü Hani! Müjdeler olsun ki bu Ceb-rail, Yüce Allah’ın Ali’yi düşmanların elinden kurtardığını haber veriyor” dedi.

Şafak vakti Sur mağarasına gitti. Üç gün oradaydı. Onu arayanlar 3 gün aradıktan sonra ümitlerini kesince Ali’ye haber göndererek dediği işlerini yapmasını, emanetleri sahiplerine geri vermesini emretti.

HABER VE İNCELEME

Hakkı yok etmek isteyenlerin (Hak karşıtlarının) İmam Ali’nin faziletleri hakkındaki rivayetleri naklederken, Ali’nin faziletlerini tarih sayfalarından ve insanların zihinlerinden yok etmek için değişik nedenleri ve hedefleri devamlı olmuştur.

Bütün o faziletler karşısında gazel okuyan ve Mevla Ali’nin Peygamber’in yatağında yatmasının “bir fazilet” olduğunu inkar etmek telaşında olan ve kendine göre bu faziletin değerini azaltmaya çalışan Amr b. Bahr Cahiz (Doğ: 255 h.k) el-Osmaniyye kitabında şöyle der:

“Onun bu işi büyük bir itaat sayılmaz. Çünkü Peygamberin Ali’ye “Yat! Sana hiçbir zarar gelmeyecek” diye buyurduğu nakledilmiştir.

Mevla Ali’nin ve Ehlibeyt’in faziletlerini azaltmak için elinden gelen çabayı harcayan İbn-i Teymiyye şöyle ekliyor:

“Ali başka bir yoldan da öldürülmeyeceğini biliyordu. Çünkü Peygamber ona, halka Muhammed’in yanında kimin emaneti varsa yarın gelip almasını duyurmasını istemişti. Bu sözden ona hiçbir zarar gelmeyeceğini çok iyi anlamıştı.”

Bizim bu iki söze cevabımız şudur:

1-Kitabın metninde birçok kaynak getirmekle birlikte **“İnsanlardan öyleleri de vardır ki, Allah’ın rızasını almak için kendini ve malını feda eder. Allah da kullarına şefkatlidir.”** Ayetinin Ali hakkında ve onun bu olaydaki azametini göstermek için nazil olduğunda hiçbir şüphe yoktur.

Bu şekilde Yüce Allah Ali'nin hareketini "Allah'ın rızasını almak için canını feda etmek" olarak belirtmiştir. Melekleri de bu "Fedakarlığı" görmeye davet ediyor. Oysa Cahiz ve İbni Teymiye Kuran'ın "Canını Feda etmek" olarak açıkça belirttiği ayeti karşısında ic-tihad ederek bu olayı "Canını feda etmek" olarak görmemekteler. Ali'nin önceden kendisine bir şey olmayacağını bildiğini ileri sürerek, bunun bir fazilet olduğunu inkar etmektedirler.

2-Bu iki şahısın Ali'nin faziletini yok etmek için dayandıkları Peygamberin "Onlar sana bir zarar veremezler" sözü birçok kaynakta gelmemiştir. Bu kaynaklara değinmiştik. Şii kaynaklarında da bu cümle yoktur. Naklettiğimiz gibi bu cümleyi Allah Resulü o geceki mace-radan sonra mağarada Ali'ye emanetleri geri vermesini istediği zaman demiştir.

Bu konuda Mutezili İskafi, Cafiz'in sözlerini reddederek şöyle diyor:

Bu söz yalan ve hakikati tahrif etmek ve kendisinden rivayete bir şeyler katmaktır."

3-Önceden de naklettiğimiz gibi bu tabiri ve emanetleri geri verme emrini bu hadiseden sonra mağarada gizlendikleri zaman Ali'ye buyurmuştur. Şeyh Tusi maceranın bu bölümünü şöyle nakle-der:

...Peygamber Ali'den develerin parasını Ebu Bekir'e vermesini istedi. Sonda anlaşmaları korumasını ve emanetleri yerine ulaştırmasını istedi...Buyurdu: "Onlar şu andan bana dönünceye kadar sana biç bir şey yapamazlar."

4-Bazı tarihi kaynaklarda geldiği kadarıyla, Müşrikler şafak vakti eve saldırdılar. Ali'yi yatakta görünce planlarının suya düştüğünü anladılar. Ali'ye saldırdılar. Ondan önce de Ali'yi yatakta iken taşla-mışlardı. İskafi şöyle der:

...Sana hiçbir zarar ulaşmayacak diye nakledilen söz doğru ol-saydı, Ali'yi dövmezlerdi. Ayrıca onun kim olduğunu anlamadan önce taşla vurdular. Hatta taşların acısından kıvranmaya başladı. Daha

sonra olay belli olunca ona dediler ki: Acıdan kıvrandığını gördük. Oysaki biz Muhammed'e taş vurduğumuzda acıdan kıvranmazdı."

Taberi'de şöyle yazar:

Üzerine bağıldılar ve dövdüler. Daha sonra onu Mescidu'l Haram'a götürdüler. Bir saat hapsedtiler ve sonunda bıraktılar.

Ali'nin kendisi bu olaya işaret ederek şöyle buyuruyor:

Yatağında yatmamı, canım pahasına onu korumamı emretti. Onun uğrunda öldürüleceğim diye çabuk bir şekilde itaatkar işi yapmaya koyuldum.

Hepsinden daha açık olan, bu büyük fazilet konusunda İmam Ali'nin şu kendi şiiridir:

Kumlukta yürüyen en değerli insanı canımla korudum

Kabe'nin ve Hicri İsmail'in etrafını tavaf en değerli insanı

Allah'ın gönderdiği ona komplo edilmesinden endişeleniyordu

Fakat bağışlayan Allah onu komplodan kurtardı

Allah Resulü geceyi huzurlu ve emniyette olarak mağarada geçirdi

İlahi perdede, onun korumasında

Gece Müşrikleri oyalyordum, ben olduğumu tahmin etmiyorlardı

Kendimi ölüme ve esarete hazılamıştım

İmam şiirinde peygamberin canını korumak için ölüme, esarete ve her türlü fedakarlığa hazır olduğunu açıkça beyan etmektedir.

İKİ SAVAŞTAKİ EŞSİZ FEDAKARLIK

BEDİR SAVAŞI

Bedir savaşı Peygamberin en zor ve en görkemli savaşıdır. Zaman şartları, ordunun oluşturulma (diziliş) şekli, Müslümanların yetenek ve kabiliyetleri, savaşın başlama sebebi -ki müşriklerin ticaret

kervanı ve onların malını almak idi- sonunda beklenmedik ve eşit olmayan bir savaş ve...bu savaşın kader belirleyici önemini göstermektedir.

Bu yüzden “Bedirciler” tarihte özel bir yere sahip olmuşlardır. İslam tarihinde gerçekleşen olaylar içinde, özellikle Allah Resulü’nün vefatından sonra “Bedircilerin” huzurlarının olduğu her yer ve olay özel bir öneme sahipti.

Bu savaş hicretin ikinci yılı Ramazan ayında Medine yakınlarındaki Bedir denen yerde gerçekleşti.

Müminlerin emirinin bu savaştaki kahramanlıkları görülmeye, övülmeye, şaşırmaya degecek kadar çekicidir. Bu Peygamberin ilk savaşıdır. Aynı zamanda İmam Ali’nin büyük cesaret ve kahramanlığının herkes tarafında görüldüğü savaştır. Çünkü:

1-İslam ordusunun muzaffer sancağı onun güçlü ellerinde idi.

2-savaş başlamadan önce hassas bir aşamada bilgi toplamak, düşmanın gücüne vakıf olmak için bazı sahabelerle birlikte görevlendirildi ve başarıyla bu görevi yerine getirdi.

3-Savaş akşamı gecenin zifiri karanlığında, Peygamber su istediğinde Ali ayağa kalkarak korkusuzca ve kendinden emin “Bedir’e” gitti ve gecenin korkunç karanlığında kuyudan su alarak Allah Resulü’ne getirdi.

4-Ali bire bir savaşta Velid b. Utbe’yi öldürdü, ardından babası Utbe’yi öldürmek için onunla savaşan Müslüman savaşçıya yardım etti. İmam Ali bu görkemli kahramanlığı Muaviye’ye yazdığı mektupta ona hatırlatmaktadır.

“Ben Ebu’l Hasan’ım (Hasan’ın babası). Ceddini, kardeşini ve dayını Bedir savaşında öldüren adam. O kılıç benimledir. Aynı yürekle düşmanımla savaşmaya hazırım.”

5-Ali, Kureş’in güçlü savaşçısı As b. Said’i ve Peygamberin azılı ve kinci düşmanı Nufel b. Huveylid’i öldürdü.

6-Genel saldırı emri çıkıp savaşın ateşi yükselerek ordular birbirine girince kızgın bir aslan gibi düşman üstüne saldırdı. Onların dü-

zenini darmadağın ederek ölülerini üst üste yığıyordu. Nakledilenlere göre Müşriklerden öldürülen 70 kişinin 35 tanesi Ali'nin kılıç darbele-riyle öldürüldü.

7-Henüz ömrünün baharında bir genç olan Ali, bu cesareti, fedakarlığı ve savaşçılığı nedeniyle tarihten asla silinmeyecek iftihar maddesi olan **“Zulfikar'dan başka kılıç, Ali'den başka yiğit, yoktur”** övgüsüne mazhar oldu.

133-el-Mustedrek Ala's Sahiheyne: İbni Abbas'tan naklen: Allah Resulü Bedir savaşında sancağı Ali'ye verdi. O zaman Ali yirmi yaşındaydı.

134-et-Tabakatu'l Kübra: Kutade'den naklen: Ali ve Ebu Talib, Bedir savaşında ve diğer savaşlarda Peygamberin sancaktarı idi.

135-Tarihi Taberi: Bedir savaşı Zikrinde İbni Abbas'tan naklen: Allah Resulü'nün sancaktarı Ali b. Ebu Talib ve Ensar'ın sancaktarı Saad b. Ubade idi.

136-el-Mustedrek Ala's Sahiheyne: Abdullah'tan naklen: Biz Bedir savaşında 3 kişi bir deveydik. Ali, Ebu Lübabe Peygamberle beraberdi. Peygamberin inme zamanı gelince “Sen bin! biz yürüyeceğiz” diyorlardı. Peygamber ise şöyle diyordu: Ne siz benden daha güçlüsünüz, ne de ben sizden daha fazla mükafattan ihtiyacsızım.”

137-es-Siretu'n Nebeviyye: İbni Hişam: Bedir Savaşı konusunda İbni İshak'tan naklen: Allah Resulü'nün ashabinın develeri yetmiş tane olduğundan sırasıyla biniyorlardı. Peygamber Ali b. Ebu Talib ve Mersed b. Ebi Mersed Ğanevi bir deveye sırasıyla biniyorlardı.

137-Fezailu's Sahabe: İmam Ali hakkında Haris'ten naklen: Bedir gecesinde Allah Resulü “Kim bize su getirebilir?” diye buyurdu.

Hiç kimse cevap vermedi. Ali kalkarak eline bir su tulumu aldı. Gecenin korkunç karanlığında kuyudan aşağı indi.

Yüce Allah Cebrail, Mikail ve İsrail'e Muhammed'e ve taraftarına yardım etmelerini vahiy etti. Gökyüzünden indiler. İşiteni korkutacak bir şeyler diyorlardı. Kuyunun başına ulaşıncaya hep birlikte büyük bir saygı ve ihtiramla ona (Ali'ye) selam verdiler.

139-el-Menakib: İbni Şehraşub: Muhammed b. Hanefiyye'den naklen: Allah Resulü Bedir gazvesinde bütün ashap su getirmekten aciz olunca Ali'yi su getirmeye gönderdi. Ali terk edilmiş bir kuyuya geldi ve su tulumunu doldurdu. Tulumu dışarı çıkardığında kuvvetli bir rüzgar eserek suyu döktü. Yeniden kuyuya indi, tulumu doldurdu ve kuyudan çıktı. Yine bir rüzgar gelerek suyu yere döktü. Bu şekilde üç kere kuyuya indi.

Dördüncü kere tulumu doldurdu ve Peygambere getirdi. Başından geçen olayı anlatınca Allah Resulü buyurdu ki: "Birinci rüzgar Cebrail'di. Beraberindeki bin melekle sana selam verdiler. İkinci rüzgar Mikail idi. Beraberindeki bin melekle sana selam verdi. Üçüncü rüzgar İsrail'di o da bin melekle sana selam verdi."

Başka bir rivayette Peygamberin sözlerini şöyle devam ettirdiği gelmiştir: "Ali'nin bir gecede üç bin üç hüneri (başarısı) vardı."

140-İmam Ali: Ben Bedir savaşında terk edilmiş bir kuyudan su çıkarıyordum. O anda şiddetli bir rüzgar esti. Önceden görmediğim çok şiddetli bir rüzgar esti. Sonra (üçüncü kez) şiddetli bir rüzgar esti. İlk rüzgar Mikail idi. Bin melekle Peygamberin sağ tarafında durdu. İkinci rüzgar İsrail idi. Bin melekle Peygamberin solunda durdu. Üçüncü rüzgar ise bin melekle gelen Cebrail idi.

141-İmam Zeyne'l ağabeydin: Bedir savaşında Müslümanlar su sayınca Ali su getirmek için su tulumunu aldı ve terk edilen bir kuyuya doğru yola koyuldu. O anda şiddetli bir rüzgar gelerek geçti. Biraz durdu. Sonra ikinci rüzgar geldi ve geçti. Ondan sora başka bir rüzgar esti. Nerdeyse işini engelleyecekti. Kuyunun başında idi. Rüzgar geçinceye kadar oturdu. Allah Resulü'nün yanına dönünce olayı anlattı. Allah Resulü buyurdu ki:

İlk rüzgar bin melekle beraber Cebrail'di. İkinci rüzgar bin melekle beraber Mikail idi. Üçüncü rüzgar ise bin melekle beraber İsrail idi. Hepsi sana selam verdiler. Onlar bize yardıma geldiler. İblis onları görünce geri çekilmeye baladı. Geri geri giderek şöyle dedi: "**Şüphesiz sizin görmediğiniz bir şeyi ben görüyorum. Allah'tan korkuyorum. Çünkü o şiddetli azaplandırandır.**"

142-es-Siretu'n Nebeviye: İbni Hişam: Bedir savaşını anlatırken İbni İshak'tan naklen: Hazma Esved b. Abdüset Mahzumi'yi öldürdükten sonra Utbe b. Rabia kardeşi Şeybe b. Rabia ve oğlu Velid b. Utbe savaş için ileri geldiler. Saftan ayrılınca kendileriyle savaşacak savaşçı istediler.

Ansardan üç genç ileri çıktı. Haris'in iki oğlu Avf ve Muevviz – ki anneleri Ufra idi- ve başka biri ki Abdullah b. Revahe olduğunu söylüyorlar.

“Siz kimsiniz” diye sordular.

“Biz Ensar'dan bir gurubuz” dediler.

“Bizim sizinle işimiz yok” dediler. Sonra içlerinden biri “Ey Muhammed bize kendi kavmimizden dengimiz adamları gönder” diye bağırdı.

Peygamber de “Ey Ubeyde b. Haris kalk, Ey Hamza kalk! Ve ey Ali kalk” diye buyurdu. Kalkıp onlara yaklaşınca siz kimsiniz diye sordular.

“Biz sizin kıymetli denkleiniz. Gurubun en yaşlısı olan Ubeyde Utbe b. Rabia ile, Hamza Şube b. Rabia ile ve Ali Velid b. Utbe ile karşı karşıya geldiler.

Hamza ve Ali rakiplerini fırsat vermeden öldürdüler. Fakat Ubeyde ile Utbe arasındaki savaş her ikisinin de sıkı savunması sonucu uzadı. Her bir diğerine bir darbe vurdular. Hamza ile Ali kılıçlarıyla Utbe'ye saldırarak işini bitirdiler ve Ubeyde'yi alarak beraberindekilere ulaştırdılar.

143-el-Menakib: İbni Şehraşub: Şüphesiz İslam'ın ilk savaşçıları Bedir savaşındaki Ali, Hamza ve Ebu Ubeyde b. Haris'tir. Şebi'nin dediğine göre, daha sonra Ali tek başına düşman saflarına saldırdı.

144-Bedir savaşında Mekkelilerin cesaretine şaşırdım. Ben Velid'i b. Utbe'yi, Hamza Utbe'yi öldürdükten sonra ikimiz de Şeybe'nin öldürülmesine yardım ettiğimiz halde, Hanzala b. Ebu Süfyan bana saldırdı. Yaklaşınca kılıçla ona öyle bir darbe vurdum ki gözleri çanağından dışarı fırladı ve cansız yere yığıldı.

145-el-İrşad: Said b. As'ın oğlu As'la savaşmaya kimse yanaşmayınca Emiru'l Müminin karşısına çıktı ve ona aman vermeden öldürdü. Ardından kendisiyle savaşmaya gelen Hanzala b. Ebu Süfyan'ı öldürdü. Sonra Kureyş'in şeytanlarından olan Nufel b. Huveylid'i öldürdü. Bu şekilde Kureyş'ten öldürülen yetmiş kişinin yarısına ulaşınca kara onları bir bir öldürdü. Oysa Bedir'de bulunan diğer müminler üç bin meleklerle birlikte yetmiş kişinin yarısını öldürdüler.

146-el-İrşad: Salih b. Kisan'dan naklen: Osman b. Affan Said b. As'la karşılaştı. "Gel Müminlerin emiri Ömer b Hattab'ın yanına gidelim biraz konuşuruz" dedi. Beraber Ömer'in yanına gittiler.

Said b. As diyor ki: Osman sevdiği yerde oturdu. Fakat be halkın içinde bir köşeye oturdum. Ömer bana bakarak "Ne oldu, bana dargın mısın? Yoksa babanı benim mi öldürdüğümü sanıyorsun? Allah'a andolsun öldüreninin ben olmasını isterdim. Onu öldürseydim, kafiri öldürdüğüm için özür dilemezdim. Bedir'de onu gördüm. Yeri boynuzlarıyla kazan kızgın boğa gibi savaşıyor, ağzından kurbağa gibi köpükler çıkarıyordu. Bu şekilde görünce ondan korktum ve geri çekildim. Bana "Neredesin Hattabın oğlu?" dedi. Ali ona doğru yöneldi. Allah'a andolsun henüz yerimden uzaklaşmadan onu öldürdü.

Said b. As diyor ki: Ali mecliste bulunuyordu. Bu sözler üzerine şöyle dedi: Allah'ım affet! Şirk olduğu şeyle beraber gitti ve İslam, geçmişi mahvetti. Sana ne oluyor ki halkı tahrik ediyorsun?

Ömer (dalaşmayı) bıraktı. Said dedi ki: Şunu iyi bil ki, Peygamberin amcası oğlu Ali b. Ebu Talib'den başkasının babamın katili olmasına sevinmezdim.

147-el-İrşad: Zohri'den naklen: Peygamber Nufeyl b. Huveylid'in Bedir'de hazır olduğunu anlayınca "Allah'ım Nufeyl'e karşı bana yardım et"

Kureyş safları dağılıp yenilince, Ali b. Ebu Talib onu şaşırması ne yapacağımız bilemez bir halde gördü. Ona doğru saldırarak kılıcıyla bir darbe vurdu. Deri siperine sağlandı. Kılıcını geri çekti. Sonra zırhın örtmediği ayak bileğine bir darbe daha vurdu ve kopardı. Sonra işini bitirerek onu öldürdü.

Ali Peygamberin yanına döndü. Onun “Nufeyl’den haberi olan var mı?” diye sorduğunu duyunca, ona “Ey Allah’ın Resulü onu öldürdüm” dedi. Peygamber Tekbir getirerek şöyle buyurdu: “Onun hakkındaki duama icabet eden Allah’a hamdolsun!”

148-Heliyyetu’l (veye Hilliyyetu’l) Evliya: Muhammed b. İdris Şafii’den naklen: Beni Kenane kabilesinden bir kişi Muaviye b. Ebu Süfyan’ın yanına gitti. Muaviye ona “Bedir’de var mıydın?” diye sordu.

“Evet” dedi.

“Kime benziyordun”

“Güçlü bir genç ve viran edici kaya gibiydim”

“Gördüğün ve şahit olduğun şeyleri bize de anlat”

“Biz kayıp şahitler dışında hiçbir şey değildik. Ondan daha çabuk savaşı kazananı görmedik”

“Gördüklerini bize de anlat”

“Herkesten daha çabuk ve önde Ali b. Ebu Talib’i gördüm. Yeni yetişen ve aslan gibi bir genç. Hesaplı bir şekilde düşman ordusunu yarıyor ve ilerliyordu. Hiç kimse karşısında duramıyordu. Önüne geçenleri tek tek öldürüyordu. Kime kılıç darbesi vursa parçalıyordu. Düşman safını ondan daha iyi parçalayan birini görmedim. Saldırıyordu ve sağını, soluna da dikkatlice koruyordu. Sanki iki göz de arkasında vardı. Sıçrayışı çöl geyiklerini andırıyordu.”

149-el-Faik: Saad b. Ebi Vakkas’tan naklen: Bedir savaşında Alinin şöyle dediğini duydum:

Genç biriyim, tecrübe ve aklım kamildir

Cinler gibi geceleri yatmam ben

Annem böyle günler için doğurdu beni

Savaş meydanı ne kadar zor olsa rüsva etmez beni

150-el-Menakib: İbni Şehraşub: Ali hakkında: Kfirler Ali'ye "Kızıl ölüm" derlerdi. Bu adı Bedir savaşında ona verdiler. Çünkü onlara büyük darbeler vurdu ve kayıplar verdirdi.

151-Tefsiri Kummi: Bedirde öldürülenler yetmiş kişiydi. Esir olanlar da yetmiş kişiydi. Öldürülenlerden 27 tanesini Emiru'l Müminin (Ali) öldürdü. Hiç kimseyi de esir etmedi.

152-el-İrşad: Şii ve Sunni ravileri Emiru'l Muminin'in Bedir savaşında öldürdüğü müşriklerin adlarını yazmışlardır. Her iki gurubun naklettikleri birbiriyle uyumludur. Yazdıkları isimlerden bazıları şunlardır:

Velid b. Utbe: Önceden de naklettiğimiz gibi, cesur, küstah, utanmaz biriydi ve ondan herkes korkardı.

As b. Said: Büyük cüsseli ve korkunçtu. Kahramanlar ondan vahşet ederlerdi. Ömer Bedir savaşında onun önünden kaçmıştı.

Tuayme b. Adiy b. Nufel: Sapkın gurubun başlarından biriydi.

Nufel b. Huveyled: Müşrikler arasında Peygamberin en zorlu düşmanlarından biriydi. Kureyş onu ileri sürer, ona saygı duyar ve itaat ederdi. Hicretten önce Ebu Bekir ve Talha'yı yakalayarak iple bağladı. Sabahtan akşama bir gün onlara işkence etti. Sonunda o ikisinin bırakılması istendiğinde onları bıraktı. Allah Resulü onun Bedir'e geldiğini duyunca, Yüce Allah'tan onun şerrinden koruması için yardım istedi ve şöyle dedi: "Allah'ım beni Nufeyl b. Huveyled'in şerrinden koru" Bu adamı Emiru'l Müminin Ali öldürdü.

Diğer öldürülenler ise şunlardı: Zem'a b. Esved, Haris b. Zem'e, Nezir b. Haris b. Abdudrar, Talha b. Ubeydullah'ın amcası Umeyr b. Osman b. Kâb b. Tim, Talha Ubeydullah'ın iki oğlu ve Talha b. Ubeydullah'ın kardeşleri Osman ve Malik, Mesud b. Ebi Umeyye b. Mugayre, Kays b. Fakihi b. Mugayre, Huzeyfe b. Ebi Huzeyfe b. Mugayre, Ebu Kays b. Velid b. Mugayre, Hanzala b. Ebu Sufyan, Amr b. Mahzum, Ebu'l Munzir b. Ebi Rifae, Munebbeh b. Haccac Sehimî, As b. Munebbeh, Alkame b. Keledih, Ebu'l As b. Kays b. Ediyy, Muaviye b. Mugayre b. Ebi'l As, Velezvanu b. Rebia, Abdullah b. Munzir b. Ebi Rifae, Mesud b. Umeyye b. Mugayre, Hacib b. Saib b. Uveymiri,

Ovs b. Mugayre b. Luzane, Zeyd b. Muleysin, Asim b. Ebi Avf, Said b. Veheb Helif Beni Amir, Muaviye b. Amir b. Abdulkays, Abdullah b. Cemil b. Zuheyr b. Haris b. Esed, Saib b. Malik, Ebu'l Hakem b. Ehnes, Hişam b. Ebi Umeyye b. Mugayre.

Bunlar Emiru'1 Müminin Ali'nin tek başına öldürdüğü müşriklerdi. Bunlara Ali'nin eliyle öldürüldüğünde şüphe edilenler veya öldürülmelerinde Ali'nin yardımcı olduğu kimseleri de katarsak, Bedirde öldürülenlerin yarısından fazlasını Ali öldürmüştür.

153-el-Menakib: Harezmi: Cabir b. Abdullah, İmam Bakır'dan naklen: Allah Resulü Bedir savaşında şöyle buyurdu: "Bu Rızvandır. Allah'ın meleklerinden biridir ve şöyle nida ediyor: 'Zulfikar gibi kılıç, Ali gibi yiğit yoktur'"

154-İmam Bakır: Bedir savaşında "Rızvan" adında bir melek gökyüzünden şöyle seslendi: "Zulfikar gibi kılıç, Ali gibi yiğit yoktur"

UHUT SAVAŞI

Bedir'de müşriklerin yenilerek Kureyş'in ileri gelen meşhur müşriklerinin öldürülmesi, onların kin ve rahatsızlığını arttırmıştı. Artık yerlerinde duramayan yaralı yılan gibiydiler. Öte taraftan müminlerin cesaretini, şehadet isteklerini ve savaş kabiliyetlerini Bedir'de görmüşlerdi.

Bir çare düşünmeliydiler. Bu yüzden kendileriyle müttefik olan kabilelere yöneldiler. Bu şekilde onların gençlerini ve savaşçılarını Muhammet'le yapacakları savaşta etraflarına toplayacaklardı. Savaş hazinesi ve yolculuk ihtiyaçlarını Kureyş üstlenmişti. Büyük bir ordu topladılar. Üç bin savaşçı, iki yüz at ve üç bin deveyle Medine'ye yöneldiler.

Peygamber olaydan haberdar olunca ashabıyla meşveret ettikten sonra Medine'nin dışında savaşıma karar verdi. Cuma namazını kıldıktan sonra bin kişilik bir orduyla düşmanın çadır kurduğu Uhud'a hareket etti.

Hicretin üçüncü yılı, Şevval ayının on yedinci günü sabahı savaş başladı. Müslümanların savaşı kazanmasın az kalmıştı. Fakat ganimet

tamahıyla okçular dağdaki görev yerlerini terk edince, düşmanın ani saldırısına maruz kaldılar. Kaçan müşriklerin de toparlanması sonucu, kalpleri kin dolu ve yürekleri dağılı müşriklerden öyle bir darbe yediler ki geniş açıklamasını tarih kitaplarından okumak gerekir.

İslam ordusu büyük bir yara aldı. Sadece Ali ve birkaç kişinin dışında herkes peygamberi savaş meydanında yalnız bırakarak kaçmaya başladı. Ali kelebek gibi peygamberin vücudunun nurunu araya almış, bir aslan gibi düşmanın hamlelerini geri püskürtüyordu.

Uhut savaşı peygamberin ders ve ibret alınması gereken en önemli savaşıdır. Ali bu savaşın eşsiz kahramanıdır. Onun bu savaşta ki büyük rolü şöyledir:

1-Savaşın asıl sancağı olan Muhacirlerin sancağı onun elindeydi.

2-Müşriklerin mağrur sancaktarı Talha b. Ebi Talha, Ali'nin kılıç darbeleriyle helak oldu.

3-Talha'dan sonra sekiz kişi müşriklerin sancağını ele aldılar ve Ali'in darbeleriyle bir bir öldürdüler. Sonunda şirk sancağı bir daha kalkmadı.

4-Maalesef düşman ordusunun ani saldırısı sonucu İslam ordusu gafil avlandı ve dağılmaya başladı. Müslümanlar savaş meydanını bırakarak kaçmaya başladılar. Bu hassas ortamda, herkesin şaşkınlıkla kaçtığı ve düşmanın saldırılarının son hadde ulaştığı bir anda Ali peygamberin yanında kalarak onun canını korudu.

5-İbni İshak'ın naklettiğine göre, bu savaşta müşriklerden öldürülen 22 kişinin 12 tanesini Ali öldürdü.

6-Bu savaşta Cebrail'in Ali'nin kahramanca ve cesur savaşını öven nidası gökyüzünde şöyle yankılandı: "Zulfikar gibi kılıç, Ali gibi yiğit yoktur"

7-O kahramanlık ve cesaret abidesi bu savaşta doksan yara aldı. Mazlumların elinden tutan ve zalimin karşısındaki eli bu savaşta kırıldı.

8-Bütün bu aldığı yaralara rağmen ve yara bere içinde kalan bedeni kaybettiği kanın etkisiyle zayıf düştüğü halde, küfür ordusu savaş

meydanını terk edince Allah Resulü Ali'yi düşman ordusunun durumunu öğrenmek ve sahneyi tamamen terk edip etmediklerini belirlemek için onu gönderdi.

155-Tarihi Taberi: Suddi'den naklen: Uhut savaşını anlatırken: Müşriklerin sancaktarı Talha b. Osman kalkarak şöyle dedi: Ey Muhammed'in ashabı! Allah'ın sizin kılıçlarınızla bizi ateşe ve sizi de bizim kılıçlarımızla cennete mi götürdüğünü zannediyorsunuz. Aranızda benim kılıcımla cennete gitmek isteyen veya beni kılıcıyla cehenneme göndermek isteyen var mı?"

Ali b. Ebu Talib kalkarak ona dedi ki: "Canım elinde olana andolsun ki, seni cehenneme göndermeden veya beni cennete göndermeden senden ayrılmayacağım"

Ali ona öyle bir kılıç darbesi vurdu ki ayağı koptu. Yer düştü ve avret yeri göründü. Ali'ye dönerek "Ey amca oğlu! Seni Allah'a ant veriyorum benim hakkımda akrabalık hakkını gözet" dedi. Ali onu bıraktı. Allah Resulü'de tekbir getirerek Ali'ye "İşini bitirmeni engelleyen neydi?" diye sordu.

Ali "Avret yeri görününce beni (Allah'a) ant verdi. Ben de utan-dım" diye cevap verdi.

156-el-İrşad: İbni İshak'tan naklen: Kureysin Uhut savaşındaki sancaktarı Talha b. Talha b. Abdu'u Uzzi b. Osman b. Abduddar idi. Ali b. Ebu Talib onu öldürdü. Oğlu Abu Sait b. Talha'yı ve kardeşi Kelede b. Ebi Talha'yı da öldürdü.

Ayrıca Abdullah b. Humeydi b. Zuhere b. Haris b. Used b. Abdu'l Uzza, Eba'l Hakem b. Ahnes b. Şerig Sakafi, Velid b. Abi Huzeyfe b. Mugayre, kardeşi Umeyye b. Ebi Huzeyfe b. Mugayre, Ertah b. Şureyhbil, Hişam b. Umeyye, Emr b. Abdullah Cumehiy, Bişr b. Malik, Suvab Mevla Beni Abduddar'ı da öldürdü.

Zafer onunla idi. Onun direnişi ve tek başına Peygamberi savunmasından sonra kaçan halk Peygamberin yanına geri dönmeye başladı.

O gün Yüce Allah o ve onun yanında kalan birkaç Ensar'ın dışında bütün kaçan Müslümanları kınadı. Ali'nin yanında kalanların sayısının dört veya beş kişi oldukları da söylenmiştir. Haccac b. İlat Suleymi Ali'nin öldürdüklerini, onun savaşta tükenmeyen gücünü ve verdiği güzel imtihanı şu sözlerle övmüştür:

Allah'ın kendi hizbini koruyacak nice savunucusu vardır

Maksudum Fatıma'nın oğlu, o kerim dostluğu olandır

Elinin yıldırım gibi darbeleriyle

Tuleyhe'yi yere devirdi

Bir aslan gibi onları darmadağın ettin

Dağın eteğinde yerle bir oldular

Kılıcını kanlarıyla suladın ve yer bırakmadın

Doymadan susuz geri dönmesin diye

157-es-Siretu'n Nebeviye: İbni Hişam: Mesleme b. Alkame Mazini'den naklen:

Uhut savaşında savaş kızışınca Allah Resülü Ensar'ın sancağının altında oturdu ve Ali'ye *-Allah ondan razı olsun-* sancağı ileri götürmesini emretti.

Ali ilerleyerek "Ben Ebu'l Fusam (Kusam)'ım (parçalayan ve viran eden) diyordu.

Müşriklerin sancaktarı Ebu Sait b. Ebu Talha "Ey Ebu'l Kusam! Birebir savaşmaya var mısın?" dedi.

Ali "Evet" dedi.

İki ordunun arasında savaşa başladılar. İki hamle yaptılar. Ali ona bir hamle yaptı ve yere serdi. Sonra ondan yüz çevirdi ve işini bitirmedi. Dostları "Niçin işini bitirmedi?" diyince, buyurdu ki: "Avret yerini açtı. Aramızdaki akraba bağı ondan yüz çevirmeme neden oldu. Allah'ın onu öldürdüğünü anladım."

158-el-Menakib: İbni Şehraşub: Zeyd b. Ali babalarından: Peygamberin sancağı uhut savaşında Ali'nin ellerindeydi. Savaşta eli kırılınca sancak yere düştü. Müslümanlar sancağı almak için yardımına koştu. Allah Resulü şöyle buyurdu: "Sancağı sol eline verin. O benim dünyada ve ahirette sancaktarımdır."

Diğer bir nakle göre: Miktat sancağı alarak ona verdi. Peygamber buyurdu ki: "Sen benim dünya ve ahirette sancaktarısın"

159-el-Mucemu'l Kebir: Ebu Rafi'den naklen: Ali Uhut savaşında Kureyş'in sancaktarını öldürünce Cebrail dedi ki: "Ey Allah Resulü gerçekten bu fedakârlıktır." Allah Resulü şöyle buyurdu: "Ben ondanım, o da benden." Cebrail "Ben de sizdenim" dedi.

160-Tarihi Taberi: Ebu Rafi'den naklen: Ali b. Ebu Talib Kureyş'in sancaktarını öldürünce, Allah Resulü bir gurup Kureyşli müşriği gördü. Ali'ye "Onlara saldır" diye buyurdu. Ali onlara saldırarak, hepsini dağıttı. Amr b. Abdullah Cemhi'yi de öldürdü. Sonra Allah Resulü başka bir Kureyşli müşriği gördü. Yine Ali'ye "Onlara saldır!" diye buyurdu. Ali onlara saldırdı, hepsini dağıttı ve Beni Amir b. Luey kabilesinden Şeybe b. Malik'i öldürdü. Cebrail "Ey Allah Resulü bu gerçekten fedakârlıktır" dedi. Allah Resulü "O bendendir ben de ondan" diye buyurdu. Cebrail'de "Ben de sizdenim" dedi. Bunun üzerine şöyle bir nida işitildi:

"Zulfikar gibi kılıç, Ali gibi yiğit yoktur"

161-el-İrşad: Abdullah b. Mesud'tan naklen: Uhut savaşını anlatırken: Müşriklerin sancağı "topluluğun koçu" dedikleri Talha b. Ebi Talha'nın elindeydi. Allah Resulü Muhacirlerin sancağını Ali b. Ebu Talib'e verdi. Kendisi de Ensar'ın sancağının altında durdu.

Sonra Ebu Süfyan sancak taşıyanların yanına gelerek onlara dedi ki: Ey sancak taşıyanlar çok iyi biliyorsunuz ki, ordu sancak tarafından darbe yer. Bedir savaşında da sancakçıkar kısmından darbe yediniz. Eğer sancağı koruyacak gücünüz olmadığını görüyorsanız onu bize verin ki onu koruyalım.

Talha b. Ebi Talha sinirlenerek "Bize mi diyorsun? Andolsun ki bugün onunla sizi ölümün kıyılarına kadar götüreceğiz" dedi. Toplu-

luğun koçu dedikleri Talha ileri çıktı. Ali b. Ebu Talib'de karşısına geldi.

Ali "Sen kimsin?" diye sordu.

"Ben Ebu Talha'nın oğlu Talha'yım. Bu topluluğun koçuyum, sen kimsin?"

"Ben de Ali b. Ebu Talib b. Abdu'l Muttalib'im"

Sonra birbirlerine yaklaştılar. Aralarında iki hamle yaptılar. Sonra Ali b. Ebu Talib Talha'nın omzuna öyle bir darbe vurdu ki gözleri yerinden fırladı. O zamana kadar duyulmamış bir çığlık attı ve sancak elinden düştü.

Sonra sancağı kardeşi Musab sancağı aldı. Onu da Asim b. Sabit okla öldürdü. Daha sonra diğer bir kardeşi Osman sancağı aldı. Onu da Asim okla vurarak öldürdü.

Sonra güçlü biri olan Suvab adlı köleleri sancağı aldı. Ali b. Ebu Talib bir darbeyle kolunu kesti. Sancağı sol eline aldı. Ali onu da kesti. Sonra sinesine bıraktı ve kesik kollarıyla bağrına bastı. Ali başının ortasına öyle bir kılıç darbesi vurdu ki cansız olarak toprağa düştü.

Müşrikler yenilerek kaçmaya başladılar. Müslümanlar ganimetlere saldırınca, geçiteki askerler diğerlerinin ganimet toplamata olduklarını görünce "bunlar ganimetleri götürdüler biz ise buracıkta kaldık" dediler. Sonra komutanları Abdullah b. Amr b. Hazm'a, diğerleri gibi kendilerinin de ganimet toplamak istediklerini söylediler.

Amr b. Hazm "Peygamber buradaki yerimden kıpırdamamamı emretti" dedi.

Ona dediler ki: "Sana emir verdi ama gördüğün gibi (düşman yenilmiş kaçıyor) işin bu şekilde olacağını bilmiyordu." Sonra ganimetleri toplama gittiler ve onu oracıkta bıraktılar. Abdullah b. Amr olduğu yerde kaldı. Halid b. Velid ona saldırdı ve onu öldürdü. Sonra Peygamberin arkasından saldırarak onu öldürmek istedi. Halid etrafını ashabı çeviren Allah Resulüne baktı ve yanındakere "Bu aradığınız kimsedir. Ona saldırın" dedi.

Hep birlikte kılıç, mızrak ve taşlarla Peygambere saldırdılar. As-habı ise onu korumak için savunmaya geçtiler. Bu şekilde onlardan yetmiş tanesi öldürüldü.

Emiru'l Müminin (Ali), Ebu Ducane Ensari, Sahl b. Hanif onlara karşı direnerek Peygamberi savundular. Kalabalık müşrik topluluğu onları araya aldı. Allah Resulü Emiru'l Müminin'e bakarak "Ey Ali halk ne etti?" diye sordu.

Ali "Ahitlerini bozdular ve sırt çevirdiler" dedi.

Ali'ye "Beni öldürmek isteyenlerden beni koru" diye emir verdi. Emiru'l Müminin onlara saldırdı. Hepsini darmadağın ve perişan etti. Sonra yeniden Peygamberin yanına döndü. Müşrikler başka bir taraftan ona saldırmışlardı. Yeniden onlara saldırdı ve geri püskürttü. Ebu Dücece ve Sahl b. Hanif peygamerin yanbaşımda ellerinde kılıçlarla onu korumaya çalışıyorlardı.

162-İmam Sadık: Babalarından naklen: Uhut savaşında müşriklerin sancağını taşıyanlar dokuz kişiydi. Ali hepsini öldürdü. Düşman ordusu dağıldı ve kaçmaya başladı. Mahzum kabilesi (müşriklerin sancağını taşıyan kabile) Ali b. Ebu Talib onları rezil ettikten sonra gözden düştiler. Ali Hakem b. Ahnes'le savaştı. Bir kılıç darbesiyle ayağını kalçanın ortasından kesti. Bunun sonucu öldü.

163-el-Meğazi: Allah Resulü Uhut savaşında "Zekvan b. Abdi Kays'tan kimin haberi var?" diye sordu. Ali dedi ki: "Ey Allah Resulü bir süvarinin onu kovaladığını gördüm. Ona ulaşınca 'Kurtulursan kurtulmayayım' dedi. Süvari piyade olan Zekvan'a saldırdı. "Al ben İbni İlac'ım" diyerek ona bir kılıç darbesi vurdu. Ona doğru gittim. At üzerinde olduğu için ayağına doğru hamle ettim ve kalçasının ortasından kestim. Attan aşağı indirdim ve işini bitirdim. Sonra onun Abu'l Hakem b. Ahnes b. Şerig b. İlac b. Amr b. Veheb. Sakafi olduğunu anladım."

164-İmam Sadık (a.s):Uhut savaşında halk Peygamberin etrafından dağılınca, Peygamber onlara şöyle bağıırıyordu: "Ben Muhammed'im, Ben Allah'ın Resulüyüm, öldürülmedim, ölmedim"

müşrikler sağ taraftan Peygambere saldırdılar. Ali onları dağıttı. Yeniden sol taraftan saldırdılar Ali onları da geri püskürttü. Bu şekilde durmadan saldırıyorlardı. Sonunda kılıcı kırılarak üç parçaya ayrıldı. Peygamberin yanına gelerek kılıcını önüne bıraktı ve “Bu kılıcım kırıldı” dedi. O gün Peygamber ona “Zulfıkar’ı” verdi. Ali’nin saldırıların çokluğundan zor durumda kaldığını görünce, elini gök yüzüne kaldırarak gözyaşlarıyla şöyle dua etti: “Allah’ım bana dinini koruyacağına söz verdin. Eğer istersen yaparsın.”

Ali peygambere gelerek “Ey Allah Resulü! Yavaştan azametli bir ses duyuyorum. “Heyzum ilerler!” diyor. Birine bir darbe vurmak istesem, daha vurmadan oracıkta cansız yere yığılıp kalıyor” dedi.

Peygamber buyurdu ki: “Bu Cebrail, mikail ve İsrail’dir. Meleklerle beraber geldiler.

Cebrail gelerek peygamberin yanında şöyle dedi: “Ey Peygamber gerçekten bu kendini feda etmektir.”

Peygamber buyurdu ki: Ali bendendir, ben de Ali’denim” Cebrail “Ben de sizdenim” dedi. Sonunda müşrikler yenildiler.

165-İmam Kazım (a.s): Cebrail Uhut savaşında dedi ki “Bu Ali’nin kendini feda etmesidir”

Peygamber “Çünkü o bendendir, ben de ondan” diye buyurdu.

Cebrail “Ben de sizdenim Ey Allah Resulü” dedi. Sonra şöyle seslendi: “Zulfıkar’dan başka kılıç, Ali’den başka yiğit yoktur”

Bu Yüce Allah’ın halili İbrahimi övmesine benziyordu: **“İbrahim denen bir gencin, onları diline doladığını duymuştuk”**

166-le-Kafi: Noman Razi, İmam Sadık’tan (a.s) naklen: Halk Uhut savaşında Allah Resulü’nün etrafından dağıldılar. Peygamber çok rahatsız oldu. Ne zaman rahatsız olsa anlından inci gibi terler dökülürdü. Etrafına baktı Ali’yi yanında görünce ona “Peygamberin etrafından dağılan akrabalarına katıl” diye buyurdu.

Ali “Benim örneğim ve olgum sensin ey Allah Resulü!” dedi.

“O zaman beni onlardan kuru” diye emir verdi.

Ali onlara saldırdı ve önüne ilk çıkana bir kılıç darbesi vurdu.

Cebrail “Ey Muhammed şüphesiz bu hareket kendini feda etmektir” dedi.

Peygamber buyurdu ki: “Doğrusu o bendendir, ben de ondanım”

Cebrail “Ben de sizdenim ya Muhammed” dedi.

Peygamber o an Cebrail’in yerle gök arasında altından bir kürsüde oturduğunu ve şöyle nida ettiğini gördü:

“Zulfikar’dan başka kılıç, Ali’den başka yiğit yoktur”

167-es-Sretu’n Nebeviyye: İbni Hişam: İbni Ebi Necih’ten naklen: Uhut savaşında münadi şöyle nida etti:

“*Zulfikar’dan başka kılıç, Ali’den başka yiğit yoktur*”

168-el-Menakib: Harezmi: Ebuzer’den naklen: Osman’a biat alındıktan sonra İmam Ali Muhacir ve Ensar’a hitaben şöyle buyurdu: “Sizi Yüve Allah’a ant veriyorum, Ey Muhacir ve Ensar! Cebrail Peygamberin yanına gelerek “Zulfikar’dan başka kılıç, Ali’den başka yiğit yoktur’ dediğini biliyor musunuz?”

Hepsi “Evet biliyoruz” dediler.

169-Tarihi Taberi: Musab b. Umeyr elinde sancakla şehit olunca kadar peygamberin yanında savaştı. Musab’ı öldüren İbni Kamie Lisi, onun Peygamber olduğunu sanarak Kureyşlilere “Muhammed’i öldürdüm” dedi. Musab b. Umeyr şehit oluca Allah Resulü sancağı Ali’ye verdi.

170-el-İrşad: Uhut savaşında halk peygamberin yanından dağıldı. Allah Resulü yanından ayrılmayan Emiru’l Müminin’e dönerek “Sen onlarla niye gitmedin” dedi. “Gidip sizi yalnız mı bırakayım Ey Allah Resulü! Allah’a ondolsun bu yolda öldürülmeden veya Allah’ın yardım vadesi sana ulaşmadan gitmem” dedi.

Peygamber ona buyurdu ki: “Ey Ali müjdeler olsun ki Allah vadesini gerçekleştirecektir. Müşrikler bir daha asla bu günkü gibi bize ulaşamayacaklar. Sonra kendizine yönelen bir gurup düşman askeri gördü. Ali’ye “Keşke bunlara saldırsaydın” diye buyurdu.

Emiru'l Müminin onlara saldırdı. içlerinden Hişam b. Umeyye Mahzumi'yi öldürdü. Gurup dağıldı.

Başka bir gurup saldırıya geçti. Peygamber Ali'ye "Onlara saldır" emri verdi. Ali onlara saldırdı. içlerinden Buşr b. Malik Amiri'yi öldürünce gurup dağıldı ve bir daha kimse geri gönmedi.

Kaçan Müslümanlar Peygamberin yanına döndüler. Müşrikler Mekke'ye Peygamber de Medineye döndü. Fatıma (s.a) onu kaşılama-ya geldi. elindeki su kabıyla babasının yüzünü yıkadı. Ardından Ali geldi. elleri omzuna kadar kan içindeydi. Yanında da Zulfikar vardı. Onu Fatıma'ya vererek "Bu kılıcı al ki, bugün beni doğruladı ve yalnız bırakmadı" dedi ve şöyle bir şiir okudu:

*Ey Fatıma kılıcı al ki kınanmamıştır
Ben de ne korkağım ne de kınanmayı hak ettim
Canıma andolsun Muhammed'i korumada tembellik etmedim
Kullarının durumunu bilen Allah'a itaat etmede de...
Üzerindeki kanları yıka ki bu kılıç
Abduddar hanedanına kaynar su içirdi.*

Peygamber buyurdu ki: "Ey Fatıma onu al ki, kocan onun hakkını bugün verdi ve Yüce Allah onun kılıcıyla Kuryeş'in savaşçılarını öldürdü."

171-İmam Ali (a.s)
*Ey Fatıma! Bu kılıcı al ki kınanmış değildir
Ben de ne korkağım ne de kınanmayı hak ettim
Allah'a andolsun Ahmed'in sevgisiyle savaştım
Ve Kullarına şefkatli olan Allah'a itaat için..
Kılıcı elimde Ağma gibi çeviriyordum
Onunla boyunları ve bedenleri yıkıyordum
Allah onları dağıtıncaya kadar hep böyle savaştım*

Böylece takva sahiplerinin canını kurtardık

172-el-Meğazi: İmam Ali'den (a.s) naklen: Uhut savaşı olup müşrikler saldırınca, Umeyye b. Ebi Huzeyfe b. Mugayre üzerine bir zırh giymiş, demire boğulacak şekilde her tarafını kapamıştı. Sadece gözleri görülüyordu. İleri gelerek “bugün bedrin karşılığı” dedi.

Müslümanlardan bir yolunu kesti, fakat Umeyye onu öldürdü. Ona doğru yöneldim. Kılıcımla zırhın ve miyfer'in altındaki kafasına bir kılıç dabersi vurdum. Boyum ondan kısa olduğundan kılıcım yeteri kadar etkili olmadı. Kılıcıyla bana saldırdı. elimdeki deri kalkanla kendimi savunuyordum. Kılıcı kalkanıma saplandı. Zırhı yukarı çıktığından ayaklarına vurdum. Ayakları kesinince yere düştü. Kalkanıma saplanan kılıcını çıkarmayı başardı. Sonra iki dizi üstünde durarak benimle savaşmaya başladı. Yan tarafında bir açıklık gördüm, oraya bir kılıç darbesi vurdum. Eğilerek yere yığıldı ve öldü. Ben de onu oracıkta bıraktım.

173-el-İrşad: Said b. Museyyib'den naklen: Ali'nin Uhut savaşındaki yerini görseydin onu daha iyi tanırdın. Herkesin sırt çevirdiği bir zamanda Peygamberin sağ tarafında durmuş, kılıcıyla onu savunduğunu görürdün.

174-İmam Bakır (a.s): Ali Uhut savaşında yetmiş yara aldı.

175-Tefsiri Kummi: Abu Vasile Şakik b. Seleme: Ali hakkında: Yüzünden, başından, sinesinden, karnından, ellerinden ve ayaklarından toplam doksan yara almıştı.

176-USDU'l Ğabe: Said b. Museyyib'den naklen: Ali Uhut savaşında on altı darbe aldı. Her birinde yere yıkıldı. Her defasında Cebrail dışında kimse onu kaldırmıyordu.

177-es-Siretu'n Nebeviyye: İbni Hişam: İbni İshak'tan naklen:

Ebu Süfyan ve yanındakiler dönünce şöyle bağırdılar: “Vademiz gelecek sene Bedir'de”

Sonra Allah Resulü, Ali b. Ebu Talib'i peşlerinden göndererek şöyle buyurdu: “Bu gurubu takip et. Ne yapmak istediklerine öğren. Eğer atlardan uzaklaşıp develere binerlerse bil ki Mekke'ye gidecek-

ler. Yok atlara binip develeri sürerlerse bil ki Medine'ye gitmek istiyorlar. Canım elinde olana andolsun ki, eğer Medine'ye saldırmak isterlerse onlara doğru hareket edip onlarla savaşırım.”

Ali diyor ki: Ne yapacaklarını anlamak için onları takip ettim. Atlarından inerek develere bindiler ve Mekke'ye doğru hareket ettiler.

178-İmam Ali: Yüce Allah “**Elif. Lâm. Mîm. 2. İnsanlar, imti-handan geçirilmeden, sadece "İman ettik" demeleriyle bırakılacaklarını mi sandılar?...**” ayetini nazil edince, anladım ki Peygamber bizim aramızda olduğu sürece fitne çıkmayacaktır.

“Ey Allah Resulü! Yüce Allah'ın sana haber verdiği o fitne nedir?” diye sordum.

Resulullah “Ey Ali! Benden sonra ümmetim arasında fitne çıkacaktır” diye buyurdu.

Dedim: Ey Allah Resulü! Uhut savaşında bazı Müslümanlar şehit oldular. Ben ise olmadım. Bu bana çok ağır geldi. Bana şehit olacağımın müjdesini vermedin” dedim.

Buyurdu ki: Dediğin doğrudur. O zaman sabrın nasıl olacak?

Dedim: “Ey Allah Resulü! Bu sabır yerlerinden biri değil. Tam aksine müjde ve şükür yerlerinden biridir.”

BEŞİNCİ FASIL

İKİ SAVAŞTA DÜŞMANI TESLİM OLMAYA ZORLAMAK BENİ NEZİR (NADİR) SAVAŞI:

Müslümanlarla anlaşma yapan Beni Nadir kabilesi Peygamberi öldürme planı kurdular. Uhut savaşından sonra Allah Resulü onların bu gizli komplosundan haberdar olunca olayın hakikatini incelemek için onların kalesine doğru hareket etti. Bu hareketin zahiri nedenini ise, Beni Amir kabilesinden öldürülen iki kişinin kanını almak olarak ilan etti.

Kalenin önünde görünüşte saygılı bir şekilde Peygamberi karşıladılar. Peygamber ashabıyla kalenin gölgesinde dinlenmeye koyulunca Peygamberi öldürme planı yaptılar. Daha işin mukaddimesini hazı-

lamakla meşgulken Peygamber komplodan haberdar oldu. Onlar anlamadan Medineye geri döndü.

Atık Beni Nadir anlaşmayı bozmuştu. Peygamber evlerini bırakarak bu bölgeyi tek etmelerini istedi. Fakat onlar kabul etmedi. Peygamber Hicretin 4. yılı Rebuelevvel ayında onları kuşattı. Bir rivayete göre onlardan on kişi öldürüldükten sonra zelil bir şekilde o bölgeyi terk ettiler.

179-el-İrşad: Allah Resülü Beni Nadir kabilesine doğru hareket ederek onları kuşattı. Komuta çadırını kalenin en uzak noktası olan Ben Huteme bozkırında kurdu. Gece olunca Beni Nedir kabilesinden bir kişi o çadıra bir ok attı. O çadıra isabet etti. Peygamber çadırını dağın eteğine götürmelerini emretti. Muhacir ve Ensar çadırın etrafını korumaya aldılar.

Akşam olunca Emiru'l Müminin Ali b. Ebu Talib'i bulamadılar. Halk "Ey Allah Resülü Ali'yi göremiyoruz" dediler. Peygamber "Zannedersen sizin işlerinizi düzeltmeye gitmiş" diye buyurdu.

Çok geçmeden Ali "Azura" adlı ok atan adamın başını peygambere getirerek önüne attı. Peygamber "Bu işi nasıl yaptın" diye buyurdu. Ali dedi ki: "Bu alçak ve küstah adamın korkusuz biri olduğunu gördüm. Pusuya yattım. Kendi kendime "Sakın gecenin karanlığından faydalanarak bizi gafil avlamak peşinde olmasın" diye düşünüyordum. Baktım ki kılıcını çekmiş yanında da Yahudi dostlarından dokuz kişiyle geldiklerini gördüm. Aniden ona saldırdım ve öldürdüm. Yanındaki diğerler kaçtılar. Çok uzaklaşacaklarını sanmıyorum. Benimle birkaç kişi gönderirsen onlara ulaşacağımı zannediyorum."

Peygamber onunla on kişi gönderdi. İçlerinde Ebu Ducane Simak b. Hareşe ve Sahl b. Hanif de vardı. Onlar kaleye girmeden onlara ulaştılar. Tamamını öldürerek başlarını Peygambere getirdiler. O da başları Beni Huteme kuyularından birine atmalarını söyledi. Bu hareket Beni Nadir kalelerinin fethedilmesine neden oldu.

2/5

BENİ KUREYZE SAVAŞI

Handek (Ahzap) savaşında müşriklerin ve Yahudilerin büyük koplosu yok edildi. Bu savaşta Beni Kureyze “Müslümanlara saldırmama anlaşmasını” bozarak, müşriklerle beraber Peygambere karşı iş birliği yapmışlardı.

Allah Resulü müşrikler firar ettikten sonra, Yahudilerin Medine yakınlarındaki son fitne yuvası olan Beni Kureyze kalesine yöneldi. Allah Resulü öğlen namazını kıldıktan sonra “İlkindi namazını Beni Kureyze mintikasında kılacağız” diyerek halka hazırlık emri verdi. Ali'nin şahsiyetinin cilvesi bu savaşta da büyüktür. Şu şekilde ki:

1-İslam'ın yüve sancağı Ali'nin güçlü ellerindeydi.

2-Ordunun öncü birliklerine Ali komutanlık ediyordu.

3-Beni Kureyze Ali'nin namını duymuşlardı. Onu görünce “Amr b. Abdivud'un katili geldi” diye feryat etmeye başladılar.

İbni Hişam şöyle der:

Ebu Kureyze'nin Saad b. Muaz'ın hakemliğini kabul etmelerinin nedeni Ali'nin “Allah'a andolsun ya Hamza'nın içtiği şerbeti içerim, ya da onların kalesini fethederim” feryadıydı.

4-Yahudiler Saad b. Muaz'la olan eski dostluk ve akrabalık bağlarından dolayı onun hakemliğini kabul ettiler. Onun kendileri lehine hüküm vereceğine inanıyorlardı. Saad b. Muaz ise, gençlerinin öldürülmesine, mallarının alınmasına ve çocuklarının da esir edilmesine hüküm verdi.

180-el-İrşad: Ahzap savaşı bitip müşrikler dağıldıktan ve Müslümanlar karşısında geri çekildikten sonra, Beni Kureyze'ye doğru hareket etti. Emiru'l Müminin Ali b. Ebu Talib'i Hazrec'ten otuz kişiyle önden göndererek, Beni Kureyze'nin kalelerini terk edip etmediklerine bakmalarını emretti.

Ali surlara yaklaşınca onların hakaretlerini duydu. Peygambere dönerek haberdar etti. Allah Resulü buyurdu ki: “Onları boşver. Yüce Allah bizi onlara galip edecektir. Seni Ömer b. Ebdivud'a galip getiren yine yalnız bırakmayacak. Dur ki halk tarafına toplansın. Allah'ın

yardımlarını sana müjdeliyorum. Yüce Allah bir ay önceden onların kalbine korku salarak yardım etmiştir.”

Ali diyor ki: Halk etrafına toplandı. Hareket ettim ve surlarına ulatım. Yahudiler yukarıda bakıyordu. Beni görünce onlardan bir “Amr’ın katili size doğru geliyor” diye bağırmağa başladı. Diğeri “Kesinlike Amr’ın katili size doğru geliyor” diye feryat etti. Bu şekilde feyat ederek birbirlerin dediler. Yüce Allah kalplerin korku saldı. Bir recez okuyanın şöyle dediğini duydum:

Ali Amr’ı öldürdü

Ali avcı kuşu avladı

Ali beli kırdı

Ali işi bitirdi

Ali perdeyi parçaladı.

Dedim ki: Şükürler olsun İslamı muzaffer şirki mağlup eden Allah’a. Peygamber bana “Allah’ın bereketiyle hareket et ki, Yüce Allah yerlerini ve evlerini sana vaat etmiştir” diye buyurdu.

Allah’ın yardımına yakinim olarak onlara doğru hareket ettim ve sancağı kalenin ortasında yere diktim.

181-es-Siretu’n Nebeviye: İbni Hişam: Beni Kureyze’nin Saad b. Muaz’ın hükmüne teslim olmaları zikrinde: Ali b. Ebu Talib beraberindekilerle Beni Kureyze’yi muhasara ettiğinde “Ey iman ordusu” diye bağırıldı. Sonra Zubeyir b. Evvam’la beraber ilerleyerek şöyle bağırıldı: “Allah’a andolsun! Ya Hamza’nın içtiğini içerim ya da kesinlikle kalelerini fethederim”

Bu durumda Yahudiler “Ey Muhammed Saad b. Muaz’ın hükmünü kabul ediyoruz” dediler.

HENDEK SAVAŞINDA KADER BELİRLEYEN KILIÇ DARBESİ

Beni Nadir Medine’nin etrafından gidince. Bir gurubu Hayber’e bir gurubu da Şama sığındılar. Başları müşrikleri tahrik etmeye başla-

dı. Yahudilerle birlik olarak bütün kabilelerin katılımıyla Medine'ye saldırma konusunda onları ikna ederek uzlaştırdı.

Bu şekilde bütün muhaliflerin katılımıyla on bin kişilik bir ordu toplayarak, Peygamberin yeni kurulmuş hükümetini yıkmak için Medine'ye hareket ettiler. Bu yüzden bu savaşa "Ahzab Savaşı" denmektedir.

Peygamber düşmanla nasıl karşılaşacakları konusunda ashabıyla meşveret etti. Salman Medine'nin girişinde büyük bir hendek kazılmasını ve düşmanın gafil avlanmasını önerdi. Bu öneri kabul edildi. Peygamber ashabına hendeği kazma emri verdi. Kendisi de onlarla birlikte çalışmaya başladı.

Düşman ordusu gururlu ve kendinden emin bir şekilde Medine'ye ulaştı. Fakat bir ay boyunca hendeği geçemediler. Yeteri kadar hazırlıklı gelmediklerinden büyük zorluğa düştüler.

Bir gün Amr b. Ebd-i Vedd düşmanın birkaç savaşçısı ve meşhur kahramanı ile birlikte hendekten geçerek İslam ordusunun karşısına dikildi. Karşılıklarına çıkacak savaşçı istedikler, fakat kimse onlara cevap vermedi. Bu istek defalarca tekrarlandı. Amr'ın çağrısı herkesi korkutmuştu. Nefesler sinelere hapsedilmişti. Kimse Amr'ın mağrur davetine cevap veremiyordu. Allah Resulü "Bir kalksın ve onun şerrini defetsin" diye buyurdu. Ali'den başka kimse kalkmadı. Ali, Amr'ın karşısına geçince Allah Resulü o ölümsüz cümlesini buyurdu:

"İmanın tamamı şirkin tamamının karşısında dikilmiştir"

Zor bir savaştan sonra Ali yıldırım gibi bir hamleyle Amr'ı yere yıktı. "Allah-u Ekber" sesleri bütün savaş meydanında yankılandı. Amr'ın arkadaşları kaçtılar. Ahzap ordusu bütün o sözde (hayali) görkem ve azametiyle dağıldı.

Ali'nin (a.s) bu savaştaki büyük rolünü şöyle sıralayabiliriz:

1-Amr b. Abdu Ved ve arkadaşları hendeğin dar yerinden geçince, başka müşriklerin geçmemesi için Ali bir gurupla beraber oraya yerleşti.

2-Amr b. Abdi Ved'in öldürülmesi o kadar önemli ve kader belirleyici idi ki, Allah Resulü şöyle buyurdu:

“Handek savaşında Ali b. Ebu Talib'in Amr b. Abdi Ved'e karşı savaşması, kıyamete kadar ümmetimin bütün amellerinden daha hayırlıdır.”

Başka bir rivayette şöyle buyurdu:

“Gerçekten de Handek savaşında Ali'nin Amr'a vurduğu kılıç darbesi, ins ve cinin ibadetiyle beraberdir.”

Bu Arabın büyük kahramanı öldürülmek üzereyken ümitsiz bir şekilde Ali'nin üzerine tükürdü. Ali bu hareketten sonra ameline zerre kadar gazabın karışmaması için ihlaslı bir şekilde bir müddet bekledikten sonra onu öldürdü.

3-İmam Amr'ı öldürdükten sonra arkadaşları kaçtı. Daha sonra imam onları takip ederek Nufel b. Abdullah'ı öldürdü.

4-Ali Amr'ın ayağını kesip onu öldürünce şirk ordusunun başına korku ve zillet toprağı serpererek onları dağılma ve yenilgiyle karşı karşıya bıraktı.

5-Ali, Amr b. Abdi Ved'i öldürdü, fakat onun değerli zırhını (ganimet olarak) almayarak “Sadece Allah için savaştığını” herkese göstermiş oldu. Onun bu büyüklüğü ve kerameti gözlerden uzak kalmadı. Hatta Amr'ın kız kardeşi onun bu davranışını övmüştür.

182-Tarihi Yakubi: Handek savaşı Hicretin altıncı yılında ve Peygamberin Medine'ye gelişinden 55 ay geçtikten sonra gerçekleşti. Bu dönemde Kureyş Yahudilere ve diğer kabilelere elçi göndererek onları Allah Resulü'ne karşı tahrik etmeye çalışıyordu.

Kureyşten bir gurup “Selun” denilen yede toplandılar. Salman'ı Farişi Peygamber'e bir handek kazılmasını önerdi. Allah Resulü bu öneriyi kabul etti ve handek kazılmaya başlandı. Her kabile için belli bir kazma miktarı belirlendi. Allah Resulü'de onlarla beraber kazma işlemine katıldı. Handek kazımı tamamlandı. Handek için kapı ve geçiş yerleri belirlendi. Her birinin başına da her kabilede bir kişi gözcü

olarak atadı. Başlarına da Zubeyr b. Avvam'ı bıraktı. Savaş olması durumunda savaşıma emri verdi. Müslümanlar yedi yüz kişi idiler.

Müşrikler ulaştılar fakat hendek onlar için beklenmedik bir şeydi. "Araplar böyle bir şeyi (savaş taktiğini) bilmezler" dediler. Beş gün kaldılar. Beşinci gün Amr b. Abdu Ved ve Nufel b. Abdullah b. Mugayre Mahzumi, İkrime b. Ebu Cehl, Zırar b. Hattab Fahri ve Hubeyre b. Ebi Vehab Mahzumi adlı beş kişi onunla birlikte savaş için hareket ettiler.

Ali b. Ebu Talib de onlarla savaşmak için Amr b. Ebdü Ved'e doğru hareket etti. Onunla savaşarak öldürdü. Diğerleri dağıldılar. Nufel b. Abdullah b. Mugayre'nin atı hendeğe düştü ve onu yere attı. Ali ona ulaşarak oracıkta öldürdü.

183-es-Sünenü'l Kübra: İbni İshak'tan naklen: Amr b. Ebdü Ved hendek savaşında ileri çıkarak "Kim savaşmak istiyor" diye bağırma-ya baladı. Ali b. Ebu Talib demirden zırh kuşanmış bir halde "Ey Allah Resülü onunla ben savaşacağım" dedi.

Allah Resülü "O Amr'dır, otur!" diye buyurdu.

Amr yeniden "Sizin aranızda bir erkek yok mu?" diyerek savaşçı istedi. Sonra da "Ölümlerinizin gireceğini zannettiğiniz o cennet nerede? Benimle savaşmaya çıkacak bir erkek yok mu?" sözleriyle onları aşağılamaya başladı.

Ali yine ayağa kalkarak "Ey Allah Resülü ben.." dedi.

Allah Resülü "Otur!" dedi.

Amr üçüncü kez bağırarak bir şiir okudu. Ali kalkarak "Ey Allah Resülü ben...!" dedi.

Allah Resülü "O Amr'dır" diye buyurdu.

Ali "Hatta Amr dahi olsa savaşmaya hazırım" dedi.

Allah Resülü ona savaşma izni verdi. Ali ona doğru gitti. Yakınlaşınca bir şiir okudu. Amr ona "Sen kimsin?" diye sordu.

"Ben Ali'yim"

“Abdu Menaf’ın oğlu mu?”

“Ebu Talib’in oğlu”

“Ey kardeş oğlu senden başkası yok mu? Senden büyük amcalarından bir meydana gelsin. Seni kanını dökmek istemem”

“Ama ben Allah’a andolsun ki, seni kanını dökmek için bir sakinca görmüyorum”

Bu sözü duyan Amr öfkelenerek atından yere indi. Sonra ateş toğu gibi kılıcını çıkardı ve Ali’ye saldırdı. Ali’ye bir kılıç darbesi vurdu. Kılıç kalkanı parçalayarak Ali’nin başına ulaştı ve başını yaraladı. Ali’de onun boynuna bir kılıç darbesi vurdu. Amr yere düştü. Bir toz bulutu etrafı sardı. Allah Resulü “Tekbir” sesi duyunca Ali’nin onu öldürdüğünü anladı.

184-el-İrşad: Zohri’den naklen: Hendek savaşında Amr b. Abdu Ved, İkrime b. Ebu Cehl, Hubeyre b. Ebi Veheb, Nufel b. Abdullah b. Mugayre, Zırar b. Hattab hendeğin başına gelerek dar bir yer aramaya başladılar. Uygun bir yer bulunca da atları orayı geçmeye zorladılar ve hendeğin öbür tarafına geçtiler.

8. Fasil

HAYBER FETHİNİN ÖNEMİ

Resul-i Ekrem’in (s.a.a) savaşları arasında Hayber, oldukça önemli bir konuma sahipti. Bu savaşta Hayber Yahudileri yenilgiye uğratılmış, yeni yeni oluşan İslam Hükümeti karşısındaki fitne merkezi Hayber çökertilmişti.

Hayber adı verilen bu Yahudi kaleleri, Medine’nin 200 km. kuzeybatısında, oldukça verimli topraklar üzerine kurulmuştu.¹³¹ Kale sakinleri ise Resul-i Ekrem’in peygamberliğini ilan etmesinden sonra ona ve ona inananlara içten içe kin gütmeye başlamış, onlara karşı hiçbir mücadeleden geri kalmamışlardı; hatta Ahzab Savaşı bile onların maddî ve askerî destekleriyle gerçekleşmişti. Bu yüzden gerek Re-

¹³¹ -Mucemu’l-Büldan, c.2, s.409; et-Tabakatu’l-Kübra, c.2, s.106.

sul-i Ekrem'e, gerekse getirdiği dine karşı asla barış istemeyen fitne unsuru Yahudiler olarak kaldılar.¹³²

Resul-i Ekrem (s.a.a), Hudeybiye Barış Antlaşması'yla Kureyşlilerden gelebilecek saldırıları güvence altına aldıktan sonra fitne merkezi haline gelen Yahudi kalelerini yıkmak ve burayı ele geçirmek için Hayber'e yöneldi.¹³³ On bin savaşçı, dimdik ve zapt edilemez kaleler, kale içine ait her türlü olanaklar ve Peygamber'e karşı içlerindeki inanılmaz kin, bu savaşın önemini açıkça ortaya koymaktadır.

İmam Ali (a.s) bu savaşta olağanüstü bir biçimde tecelli etmişti. Üstlendiği rol eşsizdi; zira:

a)Diğer savaş ve gazvelerde olduğu gibi İslam bayrağı Ali'nin (a.s) güçlü ellerindeydi.¹³⁴

b)Bütün kaleler fethedildikten sonra sıra Vatih ve Selalim kalelerine gelmişti. Ancak bu kaleler oldukça sağlamdı. Müslümanlar iki kez burayı ele geçirmeye çalışmış, ilkinde Ebubekir'in, ikincisinde de Ömer'in komutanlığında gerçekleşen bu girişim fetihle sonuçlanmamıştı. Derken Resul-i Ekrem (s.a.a) Hz. Ali'yi çağırttı. O gün Hz. Ali hastaydı ve savaşacak durumda değildi. Bunun üzerine onun için dua etti ve Hz. Ali şifa buldu. Sonra da fetih onun eliyle gerçekleşti. Böylece Müslümanlar, kimsenin tahmin edemediği bir fethi gerçekleştirerek bu kalelerin sahibi oldular.¹³⁵

c)Oldukça mağrur bir kişiliği olan ve savaş meydanlarında attığı naralarla rakiplerini dehşete düşüren Haris adındaki Yahudi savaşçı, Hz. Ali'nin ağır bir darbesiyle yere yıkıldı. Teke tek savaşlarda kim-

¹³² -Tarih-i Taberî, c.2, s.565; Tarih-i İslam, Zehebî, c.2, s.284; Magazî, c.2, s.441.

¹³³ -Magazî, c.2, s.637.

¹³⁴ -et-Tabakatu'l-Kübra, c.2, s.106; es-Siretu'n-Nebeviyye, İbn-i Hişam, c.3, s.342; el-Magazî, c.2, s.649 ve 655; el-İrşad, c.1, s. 126.

¹³⁵ -el-Müstedrek Ala's-Sahihayn, c.3, s.39-41; el-Musannif, İbn-i Ebi Şeybe, c.7, s.497, h.17; Hasaisu Emiri'l-Müminin, Nesaî, s.56, h.14; Tarih-i Taberî, c.3, s.11-13; Tarih-i İslam, Zehebî, c.2, s.410-412; el-Kamil fi't-Tarih, c.1, s.596; Siretu'n-Nebeviyye, İbn-i Hişam, c.3, s.349; Tarih-i Dımeşk, c.42, s.93; Delailu'n-Nubuvve, Beyhakî, c.4, s.210.

senin kendisiyle yüz yüze savaşmaya cesaret edemediği Merhab da yine bu savaşta Hz. Ali'nin kılıcıyla iki parçaya ayrıldı.¹³⁶

d) Müslümanlar adı geçen kalelerde başarı elde edemeyince ümitlerini yitirecek gibi oldular. Ancak Resul-i Ekrem (s.a.a), İmam Ali'yi (a.s) kastederek **“Yarın bayrağı öyle birine vereceğim ki o Allah ve Resulünü sever, Allah ve Resulü de onu sever”**¹³⁷ ve ardından **“Israrcıdır, firar etmez”** cümleleriyle onlara yeniden fetih umudunu aşıladı.¹³⁸

e) İmam (a.s), kırk kişinin sadece hareket ettirmeye gücü yettiği Kamus kalesinin kapısını tek başına yerinden kaldırdı.¹³⁹

197-Resul-i Ekrem (s.a.a) [Hayber'in fethinde]: Yarın bayrağı öyle birine vereceğim ki o Allah ve Resulünü sever, Allah ve Resulü de onu sever. Israrcıdır, kaçmaz; Allah onun eliyle fethi gerçekleştirmedikçe de yerinden dönmez.”¹⁴⁰

¹³⁶ -Müsned-i İbn-i Hanbel, c.9, s.28, h.23093; Sünen-i Kübra, c.9, s.222, h.18346; Fadailu's-Sahabe, İbn-i Hanbel, c.2, s.604, h.1034; Hasaisu Emiri'l-Müminin, Nesaî, s.59, h.15; Tarih-i Taberî, c.3, s.13; Tarih-i İslam, Zehebî, c.2, s.411; el-Kamil fi't-Tarih, c.1, s.596-597; et-Tabakatu'l-Kübra, c.2, s.112.

¹³⁷ -es-Siretu'n-Nebeviyye, İbn-i Hişam, c.3, s.349; Hasaisu Emiri'l-Müminin, Nesaî, s.60, h.16; el-Musannif, İbn-i Ebi Şeybe, c.7, s.497, h.17; Tarih-i Bağdad, c.8, s.5, r.4036; et-Tabakatu'l-Kübra, c.2, s.111; Tarih-i Taberî, c.3, s.12; Tarih-i Dımeşk, c.42, s.85, h.8428; Tarih-i İslam, Zehebî, c.2, s.408 ve 410; el-Hisal, s.311, h.87; İlelu'ş-Şerai, s.162, h.1; el-Emalî, Şeyh Tusî, s.171, h.287.

¹³⁸ -el-Kafi, c.8, s.351, h.548; el-İrşad, c.1, s.64; Tuhefu'l-Ukul, s.459; el-Emalî, Şeyh Mufid, s.56, h.1; Tarih-i Yakubî, c.2, s.56; el-Haraic ve'l-Ceraih, c.1, s.159, h.249; el-Menakıb, Harezmi, s.170, h.203; Kenzu'l-Ummal, c.13, s.123, h.36393.

¹³⁹ -el-Musannif, İbn-i Ebi Şeybe, c.7, s.507; h.76; Delailu'n-Nübüvve, Beyhakî, c.4, s.212; Tarih-i Bağdad, c.11, s.324, r.6142; Tarih-i İslam, Zehebî, c.2, s.412; el-Menakıb, Harezmi, s.172, h.207; el-Emalî, Şeyh Saduk, s.604, h.839.

¹⁴⁰ -el-Kafi, c.8, s.351, h.548 (bazı muhacir ve ensarın oğullarından naklen); el-İrşad, c.1, s.64; el-İfsah, s.34 ve 132; el-Emalî, Şeyh Tusî, s.380, h.817 (Ebu Hureyre'den naklen); el-İhticac, c.2, s.25, h.150 (İmam Hasan aracılığıyla Resul-i Ekrem'den naklen); Şerhu'l-Ahbar, c.1, s.148, h.86, (az farklılıklarla Bureyde'den naklen); Avali'l-Lali, c.4, s.88, h.111; İlamu'l-Vera, c.1, s.207 (Vakidi'den naklen); el-Fadail, İbn-i Şazan, s.128; el-Menakıb, Harezmi, s.170, h.203 (son iki kaynak da Ömer'den rivayet edilmiştir).

198-İmam Ali (a.s) [Hayber'in fethinde]: Allah Resulü (s.a.a), Ebubekir'i gönderdi. O da insanları yanında götürdü, ama yenilgiye uğradı ve Resulullah'ın yanına geri döndü. Sonra Ömer'i gönderdi. O da bir grup askerle birlikte yenilgiye uğradı ve Resulullah'ın yanına döndü. Bunun üzerine Allah Resulü şöyle buyurdu: Yarın bayrağı öyle birine vereceğim ki o Allah ve Resulünü sever, Allah ve Resulü de onu sever; Allah ona fethi nasip edecek. O firar da etmez." Derken birini gönderdi ve beni çağırttı. Yanına yaklaştım. Gözlerim ağrıyordu. Hiçbir şey göremiyordum. Ağız suyunu gözlerime sürerek "Allah'ım, onu sıcaktan ve soğuktan koru" buyurdu. O günden sonra sıcak ve soğuk asla bana dokunmadı."¹⁴¹

199-Mecmau'z-Zevaid [İbn-i Abbas'tan naklen]: Allah Resulü (s.a.a), Ebubekir'i Hayber'e gönderdiğinde Ebubekir beraberindekilerle birlikte yenilgiye uğradı ve geri döndü. Ertesi gün Ömer'i gönderdi, o da yenilgiyle geri döndü. Bu arada Ömer beraberindekileri, beraberindekiler de onu korkaklıkla suçluyordu. Bunun üzerine Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: "Yarın bayrağı öyle birine vereceğim ki o Allah ve Resulünü sever, Allah ve Resulü de onu sever; Allah onu zafere ulaştırmadıkça da asla geri dönmez." İnsanlar hareketlenmeye başlamıştı. Derken Allah Resulü "Ali nerede?" diye sordu. O sırada Ali (a.s) gözlerinden şikâyetçiydi. Bunun üzerine Allah Resulü ağız suyunu Hz. Ali'nin gözlerine sürdü ve bayrağı ona verdi. İmam Ali (a.s) bayrağı dalgalandırdı, Allah da ona zaferi verdi.¹⁴²

¹⁴¹ -el-Musannıf, İbn-i Ebi Şeybe, c.7, s.497, h.17; Müsned-i Bezzaz, c.2, s.136, h.496; Hasaisu Emiri'l-Müminin, Nesaî, s.54, h.13 (önceki tüm kaynaklar Ebu Leyli'den nakledilmiştir); es-Siretu'n-Nebeviyye, İbn-i Hişam, c.3, s.349; el-Bidaye ve'n-Nihaye, c.7, s.337 ve c.4, s.186; Tarih-i Dimeşk, c.42, s.89 (son dört kaynak Seleme b. Amr b. Ekva'dan nakledilmiştir); el-Menakıb, Magazî, s.181, h.217 (Ebu Hureyre'den naklen. Bu son beş rivayette İmam Ali'ye isnat edilmemiştir); el-Hisal, s.555, h.31 (Amir bn. Vasile'den naklen); el-Emalî, Şeyh Tusî, s.546, h.168 (Ebu Zer'den naklen); Şerhu'l-Ahbar, c.1, s.302, h.283; İlamu'l-Vera, c.1, s.364 (Ebu Leyli'den naklen ve Müsned-i Ahmed b. Hanbel, c.9, s.19, h.23054 kaynak gösterilerek).

¹⁴² -Mecmau'z-Zevaid, c.9, s.165, h.14717; el-İfsah, s.86; el-Menakıb, Kufî, c.2, s.498, h.1001; el-Haraic ve'l-Ceraih, c.1, s.159, h.249.

200-Müsned-i İbn-i Hanbel [Ebu Said Hudri'den naklen]: Allah Resulü bayrağı aldı, salladı ve “Bu bayrağın hakkını kim verecek?” diye sordu. Falan şahıs “Ben” diye öne çıktı. Resulullah “Kenara çekil!” dedi. Sonra biri daha çıktı. Resulullah ona da “Kenara çekil!” dedi ve ardından şöyle buyurdu: Muhammed’in yüzünü ak çıkaran Allah’a andolsun, şimdi bunu öyle birine vereceğim ki kaçmayacak; haydi Ali, al şu bayrağı!” Derken Ali harekete geçti ve Allah, onun eliyle Hayber ve Fedek’in kapılarını açtı. Ali (a.s), bu iki kaleden aldığı hurma ve kavrulmuş etlerle geri döndü.¹⁴³

201-et-Tabakatu'l-Kübra: Hicretin altıncı senesinde, Şaban ayında, Hz. Ali komutanlığındaki seriyyenin Fedek'te bulunan Benî Sad b. Bekir'e hamlesi:

Derler ki: Benî Sad'dan bir grubun Hayber Yahudilerine yardım etme hazırlığı içinde olduğu haberi Resul-i Ekrem'e (s.a.a) bildirildiğinde Allah Resulü, yüz kişiyle birlikte Ali b. Ebu Talib'i onların üzerine gönderdi. Ali (a.s) geceleri yol alıyor, gündüzleri gizleniyordu. Böylece Fedek ile Hayber arasındaki Hemec Pınarı'na vardı. Fedek ile Medine arasında altı gecelik bir yol mesafesi vardı. (Yüz kişilik grup) Hemec'e vardığında biriyle karşılaştılar. Ona Benî Sad kabilesi hakkında sorular sordular. Adam; “Size bilgi veririm, ama siz de bana hayatımı garanti edin” dedi. Garanti edilince de adam onlara yol gösterdi. Böylece saldırı başladı. Beş yüz deve ve iki bin koyun ganimet aldılar. Veber b. Uleym komutanlığındaki Benî Sad kabilesi ise kadınlarla birlikte kaçmıştı.

Ali (a.s), Hafide adlı oldukça verimli bir deveyi Resul-i Ekrem (s.a.a) için sakladı, ganimetlerin beşte birini ayırdı, diğer ganimetleri askerler arasında paylaştırdı ve kimseyle (en ufak bir) atışma olmaksızın Medine'ye döndü.¹⁴⁴

¹⁴³ -Müsned-i İbn-i Hanbel, c.4, s.34, h.11122; Fadailu's-Sahabe, İbn-i Hanbel, c.2, s.583, h.987 (bu rivayette Fedek adı geçmemektedir); Müsned-i Ebi Yala, c.2, s.117, h.1341; Tarih-i Dimeşk, c.42, s.104, h.8461; el-Bidaye ve'n-Nihaye, c.7, s.339; Şerhu'l-Ahbar, c.1, s.321, h.286; el-Menakıb, Kufî, c.2, s.495, h.995 (Bu rivayette “Falan şahıs öne çıktı” ibaresi yerine “Zübeyr öne çıktı” ibaresi yer almıştır).

¹⁴⁴ -et-Tabakatu'l-Kubra, c.2, s.89; Tarih-i Taberî, c.2, s.642; el-Kamil fi't-Tarih, c.1, s.589; Tarih-i İslam, Zehebî, c.2, s.355; Tarih-i Yakubî, c.2, s.73.

202-el-Magazî [Yakub b. Utbe'den]: Allah Resulü (s.a.a), Ali'yi yüz kişiyle birlikte Sad aşiretinin üzerine göndermişti. Çünkü ona, bu aşiretten bir grubun Hayber Yahudilerine yardım etme niyetinde olduğu haberi gelmişti. Ali (a.s) geceleri yol gidiyor, gündüzleri de gizleniyordu. Derken Hemec'e vardı. Orada bir casusla karşılaştı ve "Kimsin sen, geride bıraktığın Benî Sad kabilesi hakkında bir bilgin var mı?" diye sordu.

Casus: Hayır, dedi.

Oradakiler sıkıştınca casus olduğunu, Hayber'e elçi olarak gönderildiğini ve "Başkalarına verdikleri hurmalardan bize de vermeleri şartıyla Hayber Yahudilerine yardım etmeye ve onlara katılmaya hazırız!" mesajını ulaştırmak için görevlendirildiğini itiraf etti.

Askerler: Bu grup nerede, diye sordular.

Casus: Ben onları geride bıraktığımda Veber b. Uleym komutanlığında 200 kişi bir araya gelmişti.

Askerler: Bizi oraya götür, dediler.

Casus: Götürürüm ama hayatımı garanti edin, dedi.

Askerler: Eğer bize onların ve hayvanlarının yerini gösterirsen seni bağışlarız, dediler.

Casus da bunu kabul etti ve onlara yol gösterdi. Yol uzayınca askerler ondan şüphelendiler. Casus onları engebeli ve yüksek yerlerden geçiriyordu. Derken develer ve koyunlarla dolu bir düzlüğe vardılar.

Casus: Bu develer ve koyunlar onların hayvanlarıdır, dedi.

Bunun üzerine hayvanlara akın edip ganimet olarak aldılar.

Casus: Artık bırakın da gideyim, dedi.

Askerler: Takip edilmediğimizden emin oluncaya dek hayır, dediler.

Casus, hayvanların çobanlarını askerlerin varlığından korkutarak onların Benî Sad kabilesine geri dönmelerini sağladı. Çobanlar oraya varınca kabilelerini uyardı. Onlar da korkup dağıldılar ve kaçtılar.

Casus: Beni neden yanınızda tutuyorsunuz; Araplar kaçtı, çobanlar da onları korkuttu, dedi.

Ali (a.s): Henüz onların karargâhlarına varmadık, diye cevap verdi.

Bunun üzerine casus onları karargâha götürdü. Orada kimseyi bulamayınca casusu serbest bıraktılar. Develeri ve koyunları da Medine'ye götürdüler. Bu sürüde 500 deve ve 2000 koyun vardı.¹⁴⁵

203-el-Müstedrek ala's-Sahihayn [Cabir b. Abdullah'tan]: Hayber günü Allah Resulü (s.a.a) birini (Hayber'e) gönderdi ama o korktu. Derken Muhammed b. Mesleme çıkageldi ve "Ey Allah'ın Resulü, asla böyle bir gün görmedim!" dedi. Bunun üzerine Resul-i Ekrem (s.a.a); "Yarın öyle birini göndereceğim ki o Allah ve Resulünü sever, Allah ve Resulü de onu sever; o (cepheye) sırtını dönmez ve Allah onun eliyle fethi kazandırır" buyurdu. İnsanlar (keşke beni gönderse diye) arzu ettiler. Ali (a.s) o gün gözünden rahatsızdı. Peygamber ona; "Hareket et!" diye buyurdu. Ali (a.s), "Ey Allah Resulü, hiçbir şey göremiyorum" dedi. Allah Resulü ağız suyunu onun gözlerine sürdü, komutayı ona verdi ve bayrağı ona emanet etti.¹⁴⁶

204-Siretu'n-Nebeviyye, İbn-i Hişam [Süfyan b. Ferve Eslemî'den, o da Seleme b. Amr b. Ekva'dan]: Allah Resulü (s.a.a), Ebubekir-i Sıddık'ı beyaz bir bayrakla Hayber'in bazı kalelerine gönderdi. Ebubekir savaştı, uğraştı ve fetih elde edemedi geri döndü. Ertesi gün Ömer b. Hattab'ı gönderdi. O da savaştı, uğraştı ve fetih elde edemedi geri döndü. Bunun üzerine Resul-i Ekrem (s.a.a) şöyle buyurdu: Yarın bayrağı öyle birine vereceğim ki o Allah'ı ve Resulünü sever; Allah onun eliyle fethi kazandırır ve o (savaştan) kaçmaz.

Seleme der ki: Daha sonra Allah Resulü, Ali'yi çağırdı. Ali gözlerinden rahatsız olduğu için ağız suyunu gözlerine sürüp şöyle buyurdu: "Al şu bayrağı ve Allah sana fethi verinceye dek ilerle!"

Allah'a andolsun ki Ali (a.s) nefes alışını hızlandırarak ve naralar atarak bayrak elinde harekete geçti; biz de arkasından onu takip ettik. Derken bayrağı kalenin burçlarından birine dikiverdi. O sırada kalenin

¹⁴⁵ -el-Magazî, c.2, s.562.

¹⁴⁶ -el-Müstedrek ala's-Sahihayn, c.3, s.40, h.4342; Mucemu's-Sagir, c.2, s.10.

tepesinden bir Yahudi başını dışarı çıkararak “Sen kimsin?” diye sordu. Ali (a.s); “Ben Ebu Talib oğlu Ali’yim” diye cevap verdi. Yahudi; “Musa’ya indirilene andolsun ki siz üstün geldiniz” dedi ya da buna benzer bir cümle kullandı. Ali (a.s) geri döndü ve Allah da ona fethi verdi.¹⁴⁷

205-el-Kamil fi’t-Tarih [Bureyde Eslemî’den]: Bazen Resulullah’ın (s.a.a) başı ağrır, bir veya iki gün dışarı çıkmazdı. Hayber’e vardığında (yine) başı ağrıdı ve insanların arasına çıkmadı. Ebubekir, Resul-i Ekrem’den bayrağı alarak savaşa hazırlandı ve çetin bir savaşa girdi. Sonra geri döndü ve bayrağı Ömer aldı. O da savaşa girişti. Ancak bu savaş öncekinden daha şiddetliydi. Derken geri döndü ve bu haber Resulullah’a bildirildi. Bunun üzerine Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: Allah’a andolsun ki yarın öyle birine vereceğim ki o Allah ve Resulünü sever, Allah ve Resulü de onu sever

Onuncu Bölüm

Huneyn Savaşındaki Etkileyici Mukavemet

Mekke’nin fethi müşriklerin kalplerine ürperti ve canlarına dehşet dolu bir korku saldı. Taif’in “Hevazin” ve “Sakif” ismindeki iki önemli kabilesi diğer kabilelerle yürüttükleri görüşmelerde şu sonuca vardılar ki İslam ordusu kendilerine ulaşmadan önce onlara doğru hareket etmek gerekir. Bu yüzden ağır bir ordu topladılar; Malik b. Avf Nasri isminde genç ve cesur birinin komutanlığındaki bu ordu Müslümanlara doğru yola çıktı.¹⁴⁸

Peygamber (s.a.a), on bini Yesrib (Medine) Müslümanlarından ve iki bini de yeni Müslümanlardan oluşan on iki bin kişilik büyük bir orduyla onların karşısına çıkmak için hemen harekete geçti. İslam ordusunun azameti bazılarının sahte bir gurura kapılmasına yol açtı.

¹⁴⁷ -es-Siretu’n-Nebeviyye, İbn-i Hişam, c.3, s.349; Tarih-i Dımeşk, c.42, s.90, h.8434; Delailu’n-Nubuvve, Beyhakî, c.4, s.209; Şerhu’l-Ahbar, c.1, s.302, h.283; Hasaisu Emiri’l-Müminin, Nesaî, s.56, h.14.

¹⁴⁸ - el Siyret’un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.80, el Tabakat’ul Kubra c.2 s.149, Tarih-i Taberi c.3 s.70, el Kamil fit’Tarih c.1 s.624.

Hatta bazıları şöyle konuştu: Biz sayı azlığı açısından bugün yenilme-yeceğiz.¹⁴⁹

Malik, ordusuna Huneyn bölgesine doğru uzanan vadinin etrafındaki kayalar, yüksek noktalar ve taşların arasına saklanmalarını emretti. Böylece İslam ordusu oradan geçeceği sırada ok ve taş yağmuruna tutturularak hezimete uğratılacaktı.

Nitekim öyle de oldu; Resulullah'ın ordusundan birçoğu kaçtı.¹⁵⁰ Hatta Ebu Süfyan alaylı bir edayla dedi: Onların bu kaçışı denize kadar varır!¹⁵¹

O zor anda peygamberle (s.a.a) birlikte sayıları yaklaşık on kişi olan az bir grup kaldı; onlar o hazreti savunmak için ölümü göze almışlardı. Emir'ul Muminin (a.s) onların arasındaydı ve peygamberi (s.a.a) korumak için sürekli pervane gibi hazretin etrafında dönüyordu ve o hazreti öldürmek isteyenleri hezimete uğrattırıyor, kaçmaya mecbur ediyordu.¹⁵²

Peygamber (s.a.a) sıkıntılar ve belaların doruğa ulaştığı o anda yüksek sesle bağırdı:

Ey Allah ve resulünün yardımcıları! Ben Allah'ın kulu ve resulüyüm!

Daha sonra bineğini düşmana doğru sürdü; beraberinde sahabelerden bir grup da hareket etti. Amcası Abbas'a yüksek sesle Müslümanları yardıma çağırmasını emretti. Böylece ordu yeniden toparlandı.¹⁵³

¹⁴⁹ - el Tabakat'ul Kubra c.2 s.150, el Siyret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.83 ve 87, el Kamil fit'Tarih c.1 s.625, Tarih-i Taberi c.3 s.73, Tarih-i İslam Zehebi c.2 s.574, Tarih-i Yakubi c.2 s.62, el İrşad c.1 s.140.

¹⁵⁰ - el Tabakat'ul Kubra c.2 s.151, Tarih-i Taberi c.3 s.74, el Siyret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.85, el Kamil fit'Tarih c.1 s.625.

¹⁵¹ - Tarih-i Taberi c.3 s.74, el Kamil fit'Tarih c.1 s.626, Tarih-i İslam Zehebi c.2 s.576.

¹⁵² - el Tabakat'ul Kubra c.2 s.151, Tarih-i Taberi c.3 s.74, el Siret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.85, el Kamil fit'Tarih c.1 s.625.

¹⁵³ - Tarih-i Taberi c.3 s.75, el Tabakat'ul Kubra c.2 s.151, el Siret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.85, el İrşad c.1 s.142.

Ali'nin (a.s) bu savaştaki sebatlı duruşu ve amansız savaşı göz doldurucu idi. O hazret, Hevazın kabilesinden kırk kişiyi öldürdü¹⁵⁴; içlerinde bu kabilenin kahramanlarından olan Ebu Cervel de vardı. Nitekim onun helaki, ordularının dağılmasının başlangıcı oldu.¹⁵⁵

Peygamber (s.a.a) kaçanları takip etti ve onları Taif'teki kalelerinde muhasara altına aldı. Bu muhasara sırasında Ali (a.s) Nafi b. Gilan ile savaştı ve onu öldürdü. Bunun üzerine müşriklerin bir bölümü arkalarını dönerek kaçtılar, bir kısmı ise Müslüman oldu.¹⁵⁶

Bununla birlikte İmam Ali (a.s) bu muhasara sırasında Taif'in etrafında bulunan putları kırmakla görevlendirildi ve bu işi de en güzel şekilde yerine getirdi.¹⁵⁷

Şeyh Mufid – Allah'ın rahmeti ona olsun – İmam Ali'nin (a.s) bu savaştaki huzuru hakkında şöyle yazmıştır:

Emir'ul Muminin'in (a.s) bu savaştaki faziletlerine bak ve onların hakikati üzerinde düşün; göreceksin ki o, bu savaşta olan tüm faziletleri elinde tutmuştur; öyle ki bu konuda ümmetten hiç kimse onunla ortak değildir.¹⁵⁸

Şimdi tarihi gerçekler ve zikrettiğimiz belgelere dayalı olarak Ali'nin (a.s) bu savaşta öne çıkan üstün yönlerini zikrelelim:

- 1- Muhacirlerin sancaktarlığını yapması,
- 2- Düşmanın amansız saldırısı ve savaşın en kızgın anındaki heybetli duruşu; birçoklarının kaçtığı en sıkıntılı anlarda peygamberi (s.a.a) düşmanın tehlikesine karşı savunması,
- 3- Ebu Cervel'i öldürmesi ki bu, Hevazın ordusunun dağılmasına sebep oldu.
- 4- Hevazın kabilesinden kırk kişiyi öldürmesi,

¹⁵⁴ - el Kafi c.8 s.376 h:566, el İrşad c.1 s.144 ve 150.

¹⁵⁵ - el İrşad c.1 s.143 ve 150 ve bkz. Müsned-i Ebu Ye'la c.2 s.344 h:1858, Tarih-i Taberi c.3 s.76 ve el Siret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.88.

¹⁵⁶ - el İrşad c.1 s.153.

¹⁵⁷ - el İrşad c.1 s.152, Tarih-i Yakubi c.2 s.64.

¹⁵⁸ - el İrşad c.1 s.149.

5- Putları ortadan kaldırmak için hazırlanmış olan grubun komutanlığını üstlenmesi,

6- “Has’em” kabilesinden Şehab ile savaşıması ve onu öldürmesi; nitekim Müslümanlardan hiçbiri onun karşısına çıkma cüretini göstermemişti.

7- Nafi’i öldürmesi ki birçoklarının teslim olmasına yol açtı.

229 – Tarih-i Yakubi: Mekke’de bulunduğu sırada Resulullah’a (s.a.a) Hevazin kabilesinin çok sayıda gruplarla Huneyn’de toplandığı haberi ulaştı; onların elebaşı Malik b. Avf Nasri idi. Beni Cuşem kabilesinden olan Dureyd b. Sımme de onlarla birlikteydi; o yaşlı bir adamdı ve görüşünden faydalanıyorlardı. Malik, Hevazim kabilesini tüm malları ve harimleri ile birlikte çekip getirmişti.

Resulullah (s.a.a) sayıları on iki bini bulan büyük bir orduyla onlara doğru yola çıktı. Bunlardan on bini peygamberin (s.a.a) Mekke’yi fethettiğinde yanında bulunan ashabı idi; geri kalan iki bini ise Mekke ehlinde isteyerek veya kerhen Müslüman olanlardandı. Peygamber (s.a.a) Safvan b. Ümeyye’den yüz adet zırh aldı ve buyurdu: “Ödünçtür ve tazmin edilmiştir.” Sayılarının çokluğu Müslümanların ucube kapılmasına yol açtı. Onlardan bazıları dedi: “Biz sayı azlığından dolayı yenilmeyeceğiz.” Bu söz Resulullah’ın (s.a.a) hoşuna gitmedi.

Hevazin kabilesi derede pusu kurdular ve sonra da Müslümanlara hamle ettiler. Çok çetin bir gündü ve Müslümanlar Resulullah’ın (s.a.a) etrafından dağıldılar; sadece Haşim oğullarından on kişi ve bir rivayete göre dokuz kişi kaldı. Onlar; Ali b. Ebu Talib, Abbas b. Abdulmüttalib, Ebu Süfyan b. Haris, Nevfel b. Haris, Rebia b. Haris, Ebu Leheb’in iki oğlu Utbe ve Muattib, Fazl b. Abbas ve Abdullah b. Zübeyr b. Abdulmüttalib idi. Eymen b. Ummu Eymen’in de kaldığı söylenmiştir.

Yüce Allah şu ayeti indirdi: Andolsun ki Allah size birçok yerlerde ve Huneyn gününde yardım etmişti; hani o gün çokluğunuzla övünüp sevinmişiniz de bu çokluk, düşmanı defedememişti, hiçbir işinize yaramamıştı, yeryüzü, o kadar genişken daralmıştı size, sonra da arka

çevirip geri çekilmişsiniz. Sonra da Allah, Peygamberine ve inanlara sükûnetini nazil etmiş ve görmediğiniz orduları indirmişti..^{159 160}

230 – Tarih-i İslam Vakidi'den naklen: Resulullah (s.a.a) Şevval ayının altıncı günü on iki bin kişi ile Mekke'den hareket etti. Ebu Bekir dedi: Bugün azlıktan dolayı mağlup edilmeyeceğiz.

Şevval'in onuncu günü Huneyn'e vardılar. Peygamber (s.a.a), ashabına hazırlanmaları emrini verdi; alamet ve sancakları ehline emanet etti. Kendisi de katırına bindi; üzerine iki zırh giydi; miğfer ve başlık taktı.

Bir anda Hevazin'den daha önce hiç benzerini görmedikleri bir karar ve çoklukla karşılaştılar. Sabahın alaca karanlığı idi ve gruplar derenin derinliklerinden ve yarıkların arasından çıkarak onlara topyekûn hücum ettiler. Bunun üzerine Beni Selim kabilesinin atlıları dağıldı ve geriye dönüp kaçtılar; sonra Mekkeliler ve ardından da diğerleri onların peşinden gittiler.¹⁶¹

231 – el Siret'un Nebeviyye İbni Hişam – Cabir b. Abdullah'tan naklen – :Huneyn deresine geldiğimizde Tihame'nin en derin ve geçmesi zor olan bir vadisine indik; sabahın alacakaranlığı idi. Düşman bizden önce dereye varmıştı ve onlar topluca hazırlıklarını yapmışlar, etraftaki delikler, gedikler ve dar mevzilere konuşlanarak bize pusu kurmuşlardı. Allah'a andolsun ki dereden indiğimiz sırada düşman gruplarının bir anda topyekûn üzerimize saldırımları dışında hiçbir şey bizi korkutmamıştı. İnsanlar hızla geri döndü; öyle ki kimse kimsese aldırış bile etmiyordu. Resulullah (s.a.a) sağ tarafa çekildi ve sonra şöyle buyurdu: Nereye?! Ey insanlar! Bana doğru gelin. Ben Allah'ın elçisiyim, ben Muhammed b. Abdullah'ım. Ancak kimse gelmedi; develer birbirine asılmıştı. İnsanlar kaçtılar. Sadece Resulullah'la (s.a.a) birlikte Muhacirlerden, Ensardan ve Ehlibeytinden olan birkaç kişi kaldı ve Ali b. Ebu Talib (a.s), Ehlibeytinden kendisi ile birlikte sebat gösterenlerdendi.¹⁶²

¹⁵⁹ - Tevbe 25-26.

¹⁶⁰ - Tarih-i Yakubi c.2 s.62, el İrşad c.1 s.140.

¹⁶¹ - Tarih-i İslam Zehebi c.4 s.574 ve bkz. el Meğazi c.3 s.890.

¹⁶² - el Siret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.85, Tarih-i Taberi c.3 s.74.

232 – Müsned-i Ebu Ye'la – Cabir'den naklen – : Hevazin kabilesi ile savaş günlerinde kırmızı tüylü bir deve üzerinde iri cüsseli bir adam vardı. Elinde siyah bir sancak vardı ve o, karşısına çıkan herkese onunla bir darbe çalıyordu; önünden biri kaçtığında da sancakla onu arkasından iterek uzaklaştırıyordu.

Ali b. Ebu Talib (a.s) ve Ensardan olan bir kişi o adamı kastetti. Ali (a.s) onun devesinin ayaklarını kesti ve deve yere yığıldı; Ensarlı adam ise bacağına bir darbe indirdi ve bacağına tam ortadan kesti. Adam düştü ve insanlar birbirlerini öldürdüler.¹⁶³

233 – el İrşad: Hevazin kabilesinden bir kişi bindiği kırmızı devesi ile ileri geldi. Elindeki uzun mızrağın ucunda siyah bir sancak vardı ve o düşmanın önünde idi. Müslümanlardan karşısına çıkanın işini bitiriyordu. Önünden kaçtıklarında ise sancağı arkasındaki müşrikler için kaldırıyordu; onlar da onu takip ediyorlardı. O, bir yandan da şöyle recez (kahramanlık şiiri) okuyordu:

Ben Ebu Cervel'im! Dimdik dururum

Şu kavmi vurulmadıkça hep vururum

Emir'ul Muminin (a.s) ona doğru hamle etti; devesinin kalçasından vurdu ve onu yere yıktı. Sonra da bir darbe indirerek onu yere savurdu. Sonra da şu şiiri okudu:

Halk sabahleyin anladı

Ki ben savaşta avcıyım

Ebu Cervel'in – Allah ona lanet etsin – öldürülmesi ile müşrikler hezimete uğradılar.¹⁶⁴

234 – el İrşad: Emir'ul Muminin (a.s) Ebu Cervel'i öldürdüğünde ve düşman onun öldürülmesi ile yardımcısız kalınca Müslümanlar, kılıçlarını onların üzerlerine çaldı. Emir'ul Muminin (a.s) onların önün-

¹⁶³ - Müsned-i Ebu Ye'la c.2 s.344 h:1858, Tarih-i Taberi c.3 s.76, el Siret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.88.

¹⁶⁴ - el İrşad c.1 s.142, Keşf'ul Ğumme c.1 s.222.

den gidiyordu ve o topluluktan kırk kişi öldürdü. İşte o andan itibaren düşmanın kaçış ve esareti başladı.¹⁶⁵

235 – Müsned-i Ebu Ye'la – Enes'ten naklen – : Ali b. Ebu Talib (a.s) o gün (Huneyn günü) peygamberin (s.a.a) huzurunda savaş meydanının en şiddetli savaşçısı idi.¹⁶⁶

236 – İmam Sadık (a.s): Huneyn günü Ali b. Ebu Talib'in (a.s) eliyle kırk kişi öldürüldü.¹⁶⁷

237 – el İrşad – Huneyn savaşından sonraki olayların zikrinde – : Daha sonra peygamber bizzat Taif'e hareket etti ve onları birkaç gün kuşatma altına aldı... Sonra Nafi b. Geylan b. Muattib Sakifli bir grup atlı ile Taif kalesinden dışarı çıktı. Emir'ul Muminin Vecc'in¹⁶⁸ eteğinde karşısına çıktı ve onu öldürdü. Etrafındaki müşrikler dağıldılar ve içlerine korku düştü. Onlardan bir grup peygambere (s.a.a) gelerek Müslüman oldular. Peygamberin (s.a.a) Taif'e yönelik kuşatması on küsur gün sürdü.¹⁶⁹

On Birinci Bölüm

Tebük Savaşında Peygamberin Halife Tayini

Peygamberin (s.a.a) yaptığı savaşlarda gittiği en uzak bölge Tebük'tür. Resulullah hareket edeceği sırada münafıkların tepkileri ve meydana gelen olaylar şunu çok açık şekilde göstermekteydi ki münafıklar Allah Resulünün yeni şekillenmiş olan hükümetine darbe indirmek için fırsat kolluyorlardı ve bu uzun ayrılık onlar için uygun ortamı yaratacaktı.

¹⁶⁵ - el İrşad c.1 s.144, Keşf'ul Ğumme c.1 s.223, İ'lam'ul Vera c.1 s.387, Keşf'ul Yakın s.175.

¹⁶⁶ - Müsned-i Ebu Ye'la c.3 s.443 h:3594, el Mucem'ul Evset c.3 s.148 h:2758.

¹⁶⁷ - el Kafi c.8 s.376 h:566 İclan'dan naklen, Keşf'ul Ğumme c.2 s.83 masum imama isnad etmeksizin nakletmiş.

¹⁶⁸ - Vecc: Taif'in bir diğer ismidir. (Mucem 'ul Buldan c.5 s.361)

¹⁶⁹ - el İrşad c.1 s.152, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.145, İ'lam'ul Vera c.1 s.233 "içlerine korku düştü..." bölümü zikredilmemiş.

Bu yüzden peygamber (s.a.a) başlangıçta Muhammed b. Müslime'yi Medine'de kendi yerine bıraktığı halde daha sonra Ali'yi (a.s) orada bıraktı ve buyurdu:

Benim veya senin kalmandan başka çare yok.¹⁷⁰

Ve buyurdu:

Medine ancak benimle veya seninle düzen bulur.¹⁷¹

Böylece planları suya düştü ve Ali'nin (a.s) huzuru münafıklarla düzenbazların kalplerine korku saldı; onları Medine'de herhangi bir harekette bulunmaktan ümitsizliğe düşürdü. Bu yüzden başka bir terane okudular. Tebük savaşı, peygamberin (s.a.a) kararı doğrultusunda ve Medine'deki olaylar sebebiyle Emir'ul Muminin'in (a.s) katılmadığı tek savaştı.¹⁷² Münafıklar şöyle bir şayia yaydılar: Peygamber (s.a.a) Ali'yi savaşta kendi yanında görmek istediği halde o, savaştan ve peygamberden kaçınmıştır. Bunun üzerine Ali (a.s), hızla kendisini peygamberin (s.a.a) huzuruna ulaştırdı ve onların bu içi, boş söylemlerini ona haber verdi. Peygamber (s.a.a) o anda şu ebedi azameti olan cümleyi buyurdu: Sen bana nispet Harun'un Musa'ya olan konumunda bulunmak istemez misin?! Sadece benden sonra peygamber yoktur.¹⁷³

Böylece münafıkların bu planı doğmadan etkisiz kılındı ve tarih Ali (a.s) için insanların gözleri önünde en açık menkıbelerden birini kaydetmiş oldu.

238 – el Tabakat'ul Kubra – Berra b. Azib'den ve Zeyd b. Erkam'dan naklen – : Tebük savaşı için çetin bir ordu hazırlanınca Resulullah (s.a.a) Ali b. Ebu Talib'e buyurdu: “Ben veya senin kalmandan başka çare yok”

¹⁷⁰ - el Mucem'ul Kebir c.5 s.203 h:5094, el Tabakat'ul Kubra c.3 s.24.

¹⁷¹ - el İrşad c.1 s.155, Kemal'ud Din s.278 h:25, el İhticac c.1 s.346 h:56, Kenz'ul Fevaid c.2 s.181, el Müstedrek ala's Sahiheyn c.2 s.368 h:3294.

¹⁷² - el Tabakat'ul Kubra c.3 s.23, Usd'ul Gabe c.4 s.92 sayı:3789.

¹⁷³ - Hasais-u Emir'ul Muminin Nesai s.107 h:45, el Musannef İbni Ebi Şeybe c.8 s.562 h:4, Tarih-i Taberi c.3 s.104, Ensab'ul Eşraf c.2 s.348, el İstiy'ab c.3 s.201 sayı:1875.

Sonra da Ali'yi geride bıraktı. Resulullah (s.a.a) savaş için (Medine'den) ayrıldığı sırada bazı kimseler dediler ki: O, Ali'den istemediği bir durum gördüğü için onu geriye bıraktı!

Bu söz Ali'ye ulaşınca Resulullah'ın (s.a.a) peşine düştü ve nihayet ona ulaştı. Resulullah (s.a.a) ona buyurdu: "Seni buraya getiren şey nedir ey Ali?! Dedi: Bir şey yok ey Allah'ın Resülü! Sadece bazı insanların beni geride bırakmanızın benden istemediğiniz bir şey gördüğünüz için olduğunu zannettiklerini duydum! Resulullah (s.a.a) güldü ve buyurdu: Ey Ali! Acaba benim için Harun'un Musa'ya olan konumuna sahip olmak istemiyor musun, sadece sen peygamber değilsin!! Dedi: Evet, tabi isterim ey Allah'ın Resülü! Resulullah buyurdu: İşte gerçekten böyledir.¹⁷⁴

239 – Tarih-i Taberi İbni İshak'tan naklen – Peygamber'in (s.a.a) Tebuk savaşına çıkması hakkında – : Resulullah (s.a.a) Ali b. Ebu Talib'i (a.s) ailesi üzerine kendi yerine bıraktı ve onlar arasında kalmasını emretti. Beni Ğifar kabilesinden olan Siba b. Urfute'yi de Medine'de kendi yerine bıraktı.

Münafıklar şayia çıkardılar ve dediler: Peygamber, Ali'yi kendisine yük saydığı ve onu küçümsediği için geride bıraktı.

Münafıklar bu sözü söyleyince Ali (a.s) silahını aldı ve yola çıktı; ta ki "Curuf"ta peygambere (s.a.a) ulaştı ve dedi: Ey Allah'ın resulü! Münafıklar zannediyorlar ki sen beni, yük olarak gördüğün ve önemsemediğin için geride bırakmışsın! Bunun üzerine peygamber (s.a.a) buyurdu: Yalan söylemişlerdir. Lakin seni (Medine'de) olmadığım için geride yerime bıraktım. Şimdi dön, benim ailem ve kendi ailende benim yerimde kal. Ey Ali! Sen bana nispet Harun'un Musa'ya olan konumuna sahip olmak istemez misin, ancak benden sonra peygamber yoktur?! Böylece Ali (a.s) Medine'ye döndü ve Resulullah da (s.a.a) yolculuğuna devam etti.¹⁷⁵

¹⁷⁴ - el Tabakat'ul Kubra c.3 s.24, Ensab'ul Eşraf c.2 s.349, el Mucem'ul Kebir c.5 s.203 hadis:5094 ve bkz. Hasais-u Emir'ul Muminin Nesai s.106 h:45.

¹⁷⁵ -Tarih-i Taberi c.3 s.103, el Siret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.163, Tarih-i İslam Zehebi c.2 s.631, el Kamil fit'Tarih c.1 s.636.

240 – el İrşad – Tebük Gazvesi hakkında – : İsmi yüce olan Allah, peygamberine (s.a.a) bizzat bu savaşa gitmesini, halkı da kendisiyle birlikte çıkmaya çağırmasını vahyetti. Ona, bu yolculukta savaşa ihtiyaç duymayacağını, düşmanla savaşıma durumu çıkmayacağını ve kılıçsız bir şekilde işlerin onun lehine ram olacağını bildirdi. Bu çıkış emri sadece onun ashabının teslimiyetini sınamak içindi; onlar denecek, bununla ayırt edilecek ve içlerinde saklı olan açığa çıkacaktı.

Peygamber (s.a.a), onları Rum diyarına doğru yola çıkmaya çağırdığı sırada tam da meyveleri yetişmiş ve şiddetli bir sıcaklık üzerlerine çökmüş bulunuyordu. Onlardan çoğu nakit olan mahsullerinden kâr etmek, dünya yaşamı ve onu düzene koyma yönündeki hırs, sıcaklık, yolun uzaklığı ve düşmanla karşılaşma korkusundan dolayı peygambere (s.a.a) itaat etmek konusunda ağır davrandı. Sonra da onların bir bölümü canına minnet koyarak harekete geçerken diğer bir grup ise bundan kaçındı.

Resulullah (s.a.a) yola çıkmak istediğinde Emir’ul Muminin’i (a.s) ehlibeyti, evlatları, eşleri ve hicret mahalli (Medine) üzerine kendi yerine bıraktı ve şöyle buyurdu: “Ey Ali! Medine ancak benimle veya seninle düzen bulur.” Zira peygamber (s.a.a) müşriklerin elebaşlarının, Mekke ehli ve onun etrafındakilerin – ki onlarla savaşmış ve birçoğunun kanlarını dökmüştü – kirlî niyetlerinden haberdardı. Medine’den uzaklaşıp da Rum diyarına varacağı takdirde onların Medine’yi ele geçirmelerinden korkuyordu. Veya Medine’de onun yerini alacak hiç kimsenin kalmaması durumunda onların başka bir olay çıkarmalarından; hicret yurdunda cinayet ve fesat çıkarmaları, böylece ailesi ve geride kalanlar için tatsız durum meydana getirmelerinden endişeliydi. Peygamber (s.a.a) biliyordu ki Emir’ul Muminin’in (a.s) dışında hiç kimse düşmanı korkutmakta; hicret yurdunu (Medine) ve sakinlerini korumak hususunda kendisinin yerini dolduramaz. Bu yüzden kendisinden sonrası için onun imameti konusunu açıkça beyan etti.

Birçok rivayette de zikredildiği gibi münafıklar Resulullah’ın (s.a.a) Ali’yi (a.s) kendi yerine Medine’de bıraktığını anlayınca ona haset ettiler. Peygamberin yola çıkışından sonra onun kalması kendilerine çok ağır geldi. Şehrin artık onun varlığı ile korunacağını ve düşmanın Medine’ye tamah edemeyeceğini anladılar. Bu onları rahatsız

etti. Onlar Ali'nin de peygamberle (s.a.a) dışarı çıkmasını arzu ediyorlardı. Yani onlar fesat çıkarmak ve huzuru bozmak için peygamberin (s.a.a) Medine'den uzaklaşması ve kendisinden çekinip korkacakları bir muhafızın da olmamasını umuyorlardı. Onun (a.s) ailesi arasında rahatça yatmasından ve huzur içinde olduğundan, buna karşılık dışarı çıkanların yolculuğun çeşitli meşakkat ve tehlikelerine tahammül etmelerinden gıpta ile söz ettiler. Sonra da bir şayia uydurarak dediler ki: Resulullah (s.a.a) onu ikramda bulunmak ve değer vermek için geride bırakmadı; aksine kendisine yük saydığı için onu geride bıraktı. Bu yalan söylemele ona iftirada bulundular. Nasıl ki Kureyş peygambere (s.a.a) delilik, şairlik, büyüçülük ve kâhinlik gibi isnatlarla bühtanda bulunmuştu. Onlar, gerçeğin bunlar olmadığını ve bilakis bunların tam zıddı olduğunu bilmekte idiler. Medine münafıkları da çok iyi biliyorlardı ki Emir'ul Muminin'in (a.s) onların uydurdukları şayiadaki gibi değil; aksine o, peygambere (s.a.a) insanların en hassası, en sevgilisi, onun nezdinde en saadetlisi ve en faziletlisi idi.

Münafıkların kendisine yönelik şayiası Emir'ul Muminin'e (a.s) ulaştığında onları yalanlamak ve rüsvalıklarını aşikâr etmek için peygamberin (s.a.a) yanına vardı ve dedi: Ey Allah'ın Resülü! Münafıklar beni kendine yük saydığın ve beni sevmediğin için geride bıraktığını zannediyorlar! Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) ona şöyle buyurdu: Ey kardeşim! Yerine geri dön. Zira Medine ancak benimle veya seninle düzen bulur. Sen benim ailem, hicret yurdum ve kavmim içindeki halifemsin. Acaba bana nispet Harun'un Musa'ya olan konumunda olmak istemez misin; sadece benden sonra peygamber yoktur?¹⁷⁶

On İkinci Bölüm

Birkaç Önemli Memuriyet

1/12

Putları Kırma Görevi

241 – el İrşad – Huneyn Savaşı sonrasındaki olaylar hakkında – : Daha sonra peygamberin (s.a.a) kendisi Taif'e doğru hareket etti ve

¹⁷⁶ - el İrşad c.1 s.154.

onları birkaç gün muhasara altına aldı. Bu arada Emir'ul Muminin'e (a.s) bir grup atlı ile birlikte harekete geçmesi ve bulacağı tüm cahiliye dönemine ait şeyleri yok etmesini, bütün putları kırmasını emretti. Ali (a.s) hareket etti ve Has'em kabilesinin süvarilerinden kalabalık bir grupla karşılaştı. İçlerinden Şehab isimli bir kişi sabahın alacakaranlığında ortaya çıktı ve karşısına çıkacak savaşçı istedi. Emir'ul Muminin buyurdu: Kim onun karşısına çıkacak? Hiç kimse buna hazır olmadı. Bunun üzerine Emir'ul Muminin (a.s) ona doğru harekete geçti. Resulullah'ın (s.a.a) kızının eşi olan Ebu'l As b. Rebi yerinden fırladı ve dedi: Ey Emir! Nihayetinde onun karşısına içimizden biri çıkacaktır. Senin meydana gitmene gerek yok. İmam Ali buyurdu: Hayır (Ben gideceğim). Lakin eğer öldürülürsem sen ordunun komutanı olursun. Böylece Emir'ul Muminin (a.s) onunla savaşa çıktı ve şöyle buyuruyordu:

Her reis için boynuna borç bilinsin

Mızrağını kana doyursun veya ezilsin

Sonra da bir darbe vurarak onu öldürdü. Ardından beraberindeki süvarilerle harekete geçti ve putları kırdıktan sonra Taif ehlini kuşatma altında tutan Resulullah'ın (s.a.a) yanına döndü. Peygamber onu gördüğünde zaferini tekbir getirerek kutladı; sonra da elinden tutarak uzun bir süre onunla yalnız sohbet etti.¹⁷⁷

2/12

Beni Cuzeyme'ye Ulaşan Hasarları Giderme Görevi

Resulullah (s.a.a) Mekke'nin fethinden sonra Halid b. Velid komutasında bir grubu Beni Cuzeyme b. Amir kabilesini davet etmesi için gönderdi. Halid'in bu kabileye karşı içinde eskiden kalan bir kin vardı. Bu yüzden zulüm ve haksızlıkla onlardan bir grubu öldürdü. Bu hareket sonucu onlara birçok hasar ulaştı.

¹⁷⁷ - el İrşad c.1 s.152, İ'lam'ul Vera c.1 s.234, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.144.

Resulullah (s.a.a), bu alçak cinayetden teberri etti ve Ali'ye (a.s) onlara gitmesini ve ortaya çıkan hasarları ve dökülen kanların diyetini tam olarak ödemesini emretti.

Ali (a.s), bu görevi son derece titizlik içinde yerine getirdi. Döndüğünde peygamber (s.a.a) onun işini övdü çok kıymetli değere haiz olan üstün cümlelerle onun gelecekte ümmetin hidayeti ve Müslümanların rehberliği konusundaki rolüne vurguda bulundu.¹⁷⁸

242 – İmam Bakır (a.s): Resulullah (s.a.a) Mekke'yi fethedince Halid b. Velid'i Suleym b. Hasur ve Mudlic b. Murre gibi Arap kabileleri ile birlikte savaşması için değil sadece davette bulunması için gönderdi.

Onlar, Beni Cuzeyme b. Amir b. Abdu Menat b. Kenane kabilesinin arasına girdiler. Onlar Halid'i görünce silahlarını aldılar. Ancak Halid dedi ki: Artık silahınızı bırakın, insanlar Müslüman oldular... Silah bıraktıklarında ise Halid onların bağlanmasını emretti. Sonra da onları kılıca teslim etti ve içlerinden bazılarını öldürdü.

Bu haber Resulullah'a (s.a.a) ulaştığında iki elini göğze kaldırdı ve dedi: Allahım! Ben, Halid b. Velid'in yaptıklarından sana sığınıyorum...

Daha sonra Allah'ın resulü (s.a.a), Ali b. Ebu Talib'i – Allah'ın rızvanı onun üzerine olsun – çağırdı ve buyurdu: Ey Ali! O kavime git ve işlerine dikkat et; tüm cahiliye geleneklerini ayaklarının altına al.

Böylece Ali (a.s) peygamberin (s.a.a) yanına verdiği bir miktar mal ile onlara doğru hareket etti. Onların dökülen kanlarının diyetini ve maddi hasarlarını hatta köpeklerin su içtiği kapa varıncaya kadar tüm kayıplarını ödedi. Diyeti ödenmemiş tek bir can ve hasarı telafi edilmemiş tek bir mal dahi kalmadı, hepsi ödendi; malın bir bölümü de geri kaldı.

Ali (a.s) işini tamamlayınca onlara şöyle hitap etti: Acaba içinizden kanının diyeti veya malının hasarı ödenmemiş biri kaldı mı? Dediler:

¹⁷⁸ - Emali-i Saduk s.237 h:252, el Hisal s.562, Bihar'ul Envar c.21 s.142 h:5, Tarih-i Taberi c.3 s.67, el Siret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.71.

Hayır. Buyurdu: Ben şu kalan malı da Resulullah (s.a.a) tarafından size veriyorum ki onun ve sizin bilmediklerinizin karşılığı olsun.

Böylece o işi tamamladıktan sonra Resulullah'ın (s.a.a) yanına döndü ve bu haberi ona bildirdi. Peygamber (s.a.a) buyurdu: Doğru ve güzel olanı yaptın.

Resulullah (s.a.a) sonra ayağa kalktı yüzünü kibleye çevirdi ve ellerini göğe kaldırdı – öyle ki koltuklarının altı göründü – ve üç defa şöyle buyurdu: “Allahım! Ben Halid b. Velid'in yaptığı işten uzağım ve sana sığınırım.”¹⁷⁹

3/12

Fels'e¹⁸⁰ Doğru Memuriyeti

243 – el Tabakat'ul Kubra: Resulullah (s.a.a) Ali b. Ebu Talib'i (a.s) yüzü deve üzerinde ve ellisi atlı olmak üzere toplam yüz elli Ensarlı süvari ile birlikte siyah bir bayrak ve beyaz bir sancakla Fels'i yok etmesi için gönderdi.

Böylece sabah vakti Hatem kabilesinin bulunduğu mahalleye hücum ettiler; Fels putunu yok ettiler. Sonra çok sayıda esirler, develer ve koyunlarla eli dolu bir halde döndüler. Esirler arasında Adiy b. Hatem'in kız kardeşi de vardı. Adiy ise Şam'a kaçtı.¹⁸¹

4/12

Müşriklerden Beraat Duyurusunu Bildirme Memuriyeti

Beraat ayetlerinin inişi, şirk ve putperestlikten nefretle kaçınma duyurusu ve vahiy topraklarının şirk alametlerinden temizletilmesi İslam tarihinin en azametli bölümlerinden biridir. Hicretin 9. yılının Hac

¹⁷⁹ - el Siret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.71, Tarih-i Taberi c.3 s.66, Tarih-i İslam Zehebi c.2 s.568 hepsi de Hekim b. Hekim b. İbad b. Huneyf'ten naklen, el Kamil fit'Tarih c.1 s.620 ve bkz. el Tabakat'ul Kubra c.2 s.147 ve el Meğazi c.3 s.875-882.

¹⁸⁰ - Fels veya Fulus: Necd bölgesinde bulunan ve Tay' kabilesinin tapındığı putun ismidir.i (Mucem'ul Buldan c.4 s.273).

¹⁸¹ - el Tabakat'ul Kubra c.2 s.164, Tarih-i İslam Zehebi c.2 s.624 ve bkz. el Meğazi c.3 s.984.

mevsiminde “Beraat” suresi nazil oldu. Ebu Bekir, bu sureyi dört maddeden oluşan bir açıklama ile birlikte hacılara okumakla görevlendirildi. Ebu Bekir Mekke’ye doğru yola düştü ve çok az miktarda yol kat etmişti ki vahiy geldi ve peygambere şu tebliğde bulundu:

“Senden olanı (mesajı) ancak ya sen veya senden olan biri ulaştırabilir.”

Bunun üzerine Ali’yi (a.s) çağırdı ve ona bu emri bildirdi; kendi özel bineğini ona verdi ve aceleyle Medine’yi terk ederek kendisini Ebu Bekir’e ulaştırıp Beraat suresini ondan almasını ve Zilhicce ayının onuncu gününde insanların azametli içtımasında okumasını emretti. Nitekim böyle de oldu. Ayrıca bununla onun üstün faziletlerine bir başka fazilet eklendi; Ali’nin peygamberden (s.a.a) olduğu ve onun canı olduğu tüm asırlar ve nesiller için ispatlandı.¹⁸²

244 – İmam Ali (a.s): Beraat suresinin on ayeti peygambere (s.a.a) nazil olduğunda peygamber (s.a.a) Ebu Bekir’i çağırdı; o ayetleri Mekke halkına okuması için onu görevlendirdi. Daha sonra peygamber (s.a.a) beni çağırdı ve bana buyurdu: Ebu Bekir’i bul, ona vardığında yazıyı ondan al ve Mekke halkına götürüp onu onlara sen oku. Ben Cuhfe’de Ebu Bekir’e vardım ve yazıyı ondan aldım. Ebu Bekir peygamberin (s.a.a) yanına döndü ve dedi: Ey Allah’ın resulü! Benim hakkımda bir şey mi nazil oldu?! Buyurdu: Hayır. Ancak Cebrail bana geldi ve dedi ki: Senden taraf olanı (mesajı) ancak sen veya senden bir kişi ulaştırabilir.¹⁸³

245 – Müsned-i İbni Hanbel – Enes b. Malik’ten naklen – : Resullullah (s.a.a) Ebu Bekir’i Beraat – ayetleri – ile Mekke halkına gön-

¹⁸² - Bkz. el Ğadir c.6 s.338-350 müellif bu hadis için mevcut olan çeşitli kanalları toplamış ve onun mana açısından mütevatir olduğunu söylemiştir.

¹⁸³ - Müsned-i İbni Hanbel c.1 s. 318 h:1296, Fezail’us Sahabe İbni Hanbel c.2 s.703 h:1203, Tarih-i Dimeşk c.42 s.348 h:8929 hepsi de Haneş’ten naklen, el Tabakat’ul Kubra c.2 s.168, Tarih-i Taberi c.3 s.122 ve 123, el Kamil fit’Tarih c.1 s.644, el Meğazi c.3 s.1077, el Siret’un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.190 ve bkz. Emal-i Mufid s.56 h:2, Şerh’ul Ahbar c.1 s.304 ve Menakib-i Kufi c.1 s.473 h:376.

derdi. Sonra onu geri çağırtdı ve bunları Ali ile gönderdi. Peygamber buyurdu: Bunları ancak ailemden bir kişi tebliğ etmelidir.¹⁸⁴

246 – Fezail’us Sahabe – Enes b. Malik’ten naklen – : Resulullah (s.a.a) Ebu Bekir’i Beraat – ayetleri – ile Mekke halkına gönderdi. Zuhuleyfe’ye vardığında onu geri çağırtdı ve buyurdu: Bunları ancak Ehlibeytimden bir kişi ulaştırmalıdır; sonra da Ali’yi gönderdi.¹⁸⁵

247 – Hasais-i Emir’ul Muminin – Zeyd b. Yesi’ vasıtası ile İmam Ali’den naklen – : Resulullah (s.a.a) Beraat’i (ayetlerini) Mekke halkına iletmesi için Ebu Bekir’i görevlendirdi. Sonra da Ali’yi onun peşinden gönderdi ve buyurdu: Yazıyı ondan al ve Mekke halkına götür. Ali (a.s) diyor ki: Ben ona yetiştim ve yazıyı kendisinden aldım. Bunun üzerine Ebu Bekir kaygılı bir halde geri döndü ve dedi: Ey Allah’ın resulü! Acaba benim hakkımda bir şey mi nazil oldu?! Buyurdu: Hayır; ancak bana onu bizzat kendim veya Ehlibeytimden bir kişinin tebliğ etmesi gerektiği emri geldi.¹⁸⁶

248 – Müsned-i İbni Hanbel – Zeyd b. Yesi’nin Ebu Bekir hakkındaki nakli – : Peygamber (s.a.a) Beraat (ayetleri) ile onu Mekke halkına gönderdi ki; bu yıldan sonra hiçbir müşrik hacca gelmeyecek, hiç kimse çıplak olarak Kabe’yi tavaf etmeyecek, cennete ancak Müslüman olan girecek; Allah resulü ile (s.a.a) arasında bir sözleşme olan kimseye ancak belirlenmiş süreye kadar mühlet verilecektir. Allah ve resulü müşriklerden beridir.

Ebu Bekir’in yola çıkmasından üç gün geçmişti ki peygamber (s.a.ça) Ali’ye (a.s) buyurdu: Ona yetiş ve Ebu Bekir’i bana gönder; bizzat kendin o ayetleri tebliğ et. Ali de öyle yaptı. Ebu Bekir peygamberin (s.a.a) huzuruna geldiğinde ağladı ve dedi: Ey Allah’ın resu-

¹⁸⁴ - Müsned-i İbni Hanbel c.4 s.564 h:14021, el Musannef İbni Ebi Şeybe c.7 s.506 h:72 “ailemden” yerine “Ehlibeytimden” ifadesi zikredilmiş, Tarih-i Dimeşk c.42 s.344 h:8917 ve 8918.

¹⁸⁵ - Fezail’us Sahabe İbni Hanbel c.2 s.562 h:946, Müsned-i İbni Hanbel c.4 s.423 h:13213 ve bkz. el Siret’un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.190.

¹⁸⁶ - Hasais-i Emir’ul Muminin Nesai s.148 h:76, Ensab’ul Eşraf c.2 s.384 Yezid b. Yesi’den naklen, Tefsir-i Taberi c.6 cüz:10 s.64, Tefsir-i İbni Kesir c.4 s.49 her ikisi de imama (a.s) isnat etmeksizin Zeyd b. Yesi’den naklen ve bkz. Tarih-i Yakubi c.2 s.76.

lü! Acaba benim hakkımda bir şey mi oldu?! Buyurdu: Senin hakkında hayırdan başka bir şey olmadı. Lakin onu kendim veya benden olan bir kişinin tebliğ etmesi ile emrolundum.¹⁸⁷

249 – el Müstedrek ala’s Sahiheyn – Cumay b. Umeyr Leysi’den naklen – : Abdullah b. Ömer’in yanına geldim ve ona Ali (a.s) hakkında soru sordum; beni azarladı. Sonra dedi ki: Sana Ali (a.s) hakkında konuşmayayım mı? Burası Resulullah’ın (s.a.a) mescitteki evidir. Burası da Ali’nin (a.s) evidir. Resulullah (s.a.a) Ebu Bekir ve Ömer’i “Beraat” (ayetleri) ile Mekke halkına gönderdi. Onlar yola çıkmışlardı ki bir atlı gördüler. Dediler: Bu kimdir?

Dedi: Ben Ali’yim. Ey Ebu Bekir! Yanındaki yazıyı bana ver. Sonra Ebu Bekir ve Ömer Medine’ye döndüler ve dediler ki: Ey Allah’ın resulü! Bizimle ilgili ne oldu?! Buyurdu: Sizinle ilgili hayırdan başka bir şey olmadı. Ancak bana şöyle denildi: Onu senden taraf ya kendin veya senden olan bir kişi tebliğ etmelidir.¹⁸⁸

250 – el İrşad: Beraat (suresi) ile ilgili anekdotta şöyle gelmiştir: Peygamber (s.a.a) onu (Beraat suresinin ayetlerini) Ebu Bekir’e verdi ki böylece müşriklerle olan ahdi bunun vasıtası ile bir kenara atsın. O, çok uzaklaşmamıştı ki Cebrail (a.s) peygambere (s.a.a) nazil oldu ve ona dedi ki: Allah sana selam gönderiyor ve buyuruyor ki: Senin tarafından ancak kendin veya senden olan bir kişi bunu yerine getirebilir. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) Ali’yi (a.s) istedi ve ona buyurdu: Benim devem Adba’ya bin ve Ebu Bekir’e yetiş! “Beraat”i (ayetlerini) onun elinden al ve kendin onu Mekke halkına ulaştır; müşriklerin sözleşmelerini de üzerlerine at. Ebu Bekir’i de senin yanında bulunması veya bana dönmesi konusunda serbest bırak.

Emir’ul Muminin (a.s) peygamberin (s.a.a) devesi olan “Adba”ya binip yola çıktı ve Ebu Bekir’e ulaştı. Ebu Bekir onu görünce tedirgin oldu ve karşıladıktan sonra dedi: Ey Ebu’l Hasan! Ne için geldin? Benimle mi geleceksin yoksa başka bir amacın mı var?! Emir’ul Muminin (a.s) ona buyurdu: Resulullah (s.a.a) bana sana gelmemi, Beraat

¹⁸⁷ - Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.18 h:4, Tarih-i Dimeşk c.42 s.347 h:8928.

¹⁸⁸ - el Müstedrek ala’s Sahiheyn c.3 s.53 h:4374.

suresinin ayetlerini senden almamı ve onun vasıtası ile müşriklerin sözleşmesini üzerlerine atmamı emretti. Yine bana seni benimle yola devam etmen veya ona dönmen arasında serbest bırakmamı emretti. Bunu üzerine Ebu Bekir dedi: Ben ona döneceğim.

O, peygamberin (s.a.a) yanına döndü; onun huzuruna çıkınca dedi: Ey Allah'ın resulü! Sen beni öyle bir işe layık gördün ki onun için boyunlar önümde eğildi. Tam yerine getirmeye koyulmuştum ki beni ondan alıkoydun. Ne için? Hakkımda Kurân (ayeti) mi indi?! Peygamber (s.a.a) buyurdu: Hayır. Ancak Cebrail-i Emin Allah (c.c.) katından bana nazil oldu ki; bunu senden taraf ya kendin veya senden olan bir kişi yerine getirmelidir. Ali bendendir ve bunu benden taraf ancak Ali yerine getirebilir.¹⁸⁹

251 – Tarih-i Dimeşk – İbni Abbas'tan naklen – : Ömer'le Medine sokaklarında kol kola dolaştığımız bir sırada o bana dedi ki: Ey Abbas'ın oğlu! Ben senin arkadaşını mazlum olarak görmekteyim! Bunun üzerine ben dedim: Ey müminlerin emiri! O halde gasbedilmiş hakkını ona iade edin!! O, kolunu kolumdan çekip çıkardı; benden uzaklaştı ve bir şeyler mırıldandı. Sonra ona yetişmem için durdu. Bana dedi ki: Ey Abbas'ın oğlu! Görüyorum ki bu kavim senin arkadaşını küçük saydı. Dedim: Allah'a and olsun ki Resulullah (s.a.a) onu gönderdiğinde ve Ebu Bekir'den "Beraat"i (ayetlerini) alıp insanlara okumasını emrettiğinde onu küçük saymadı!! Bunun üzerine o sükût etti.¹⁹⁰

Bkz. c.8 s.550 (Ömer b. Hattab)

Tarih-i Dimeşk c.42 s.344-349.

Tahkik ve Analiz

¹⁸⁹ - el İrşad c.1 s.65, Menakib-i İbni Şehraşub c.2 s.126 İbni Abbas'tan naklen ve bkz. Tefsir-i Kummi c.1 s.282, Tefsir-i Ayyaşi c.2 s.73 h:4 ve Menakib-i Kufi c.1 s.469 h:371.

¹⁹⁰ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.349, Şerh-i Nehc'ul Belaga c.6 s.45 "Allah onu küçük saymadı" ifadesi zikredilmiş ve c.12 s.46 "Allah ve resulü onu küçük saymadı" ifadesi yer almış, Kenz'ul Ummal c.13 s.109 h:36357, el Derecat'ur Rafia s.105 ve bkz. Feraid'US Samteyn c.1 s.334 h:258.

Allame Tabatabai, İmam Ali'nin (a.s) Beraat ayetlerini müşriklere duyurmak için gönderilmesi konusundaki rivayetlerin tahkik ve analizinde şöyle yazıyor:

Ali'nin (a.s) gönderilmesi ve Ebu Bekir'in azledilmesi konusundaki birçok rivayetten çok açık anlaşılmaktadır ki Cebrail (a.s) Peygamber'e (s.a.a) şu sözü iletmıştır: Senden taraf ancak kendin ya da senden olan bir kişi bunu yerine getirebilir.

Peygamber'in (s.a.a) Ebu Bekir'in görevden alınmasının sebebi hususundaki sorusuna verdiği cevapta da bu manaya değinilmiş Yüce Allah'ın bunu vahiy yoluyla Peygamber'e (s.a.a) bildirdiği ifade edilmiştir. O cevap şu idi: Benden taraf ancak kendim veya benden olan bir kişi bunu yerine getirebilir.

Her halükarda kayıtsız olan bu sözün kapsamı oldukça geniştir; Beraat ayetlerini tebliğ etmeyi içerdiği gibi, Peygamber tarafından başka bir ilahi hükmü tebliğ etme konusunda bir kişiye ihtiyaç duyulacağı her alanı da şumulüne almaktadır. Bu hükmü sadece Beraat ayetlerinin tebliğine has kılmak için hiçbir akli ve nakli delil de yoktur.

Kâbe'yi çıplak tavaf etmenin yasaklanması ve müşriklere o yıldan sonra hac yasağı konulması, onlar hakkındaki süreli ve süresiz sözleşmelerin belirlenmesi konularının tümü hakkında ayetler nazil olmuş ilahi hükümlerdendi. Öyle ise bu hükümlerden bir kısmını Ebu Bekir'in duyurması ve Beraat ayetlerinin duyurulması konusunun da Ebu Hureyre'ye ait olmasında ne gibi bir anlam vardır? (Bunu tek başına duyursun veya Ali'nin (a.s) sesi tutulduktan sonra) o da tüm bunları sesi kısılıncaya kadar bağırırsın farz edelim. Böyle bir durumda bu Ebu Hureyre'ye caizse Ebu Bekir'e ne diye caiz olmasın?

Elbette bazı müfessirler (İbn-i Kesir ve aynı görüştekiler) bu rivayetleri farklı yöne çekmek için anlamına çok farklı bir görüş yüklemişler. Sonra da bunu kabul edilir görüş olarak sunmuşlardır. O da şu ki: "Benden taraf ancak kendim veya benden olan bir kişi iletebilir"

cümlesi sadece Beraati ulaştırmak konusunda olup Ali'nin (a.s) seslendirdiği diğer hükümleri kapsamına almamaktadır. Peygamber'in (s.a.a) Beraat ayetlerini – ki müşriklerle olan sözleşmeyi bitirmeye

yönelik emirlerdi – hacılar arasında duyurmak üzere Ali’yi seçmesinin hikmetine gelince, Arap geleneğine göre bir sözleşmeyi ancak o sözleşmeyi imzalayan kişi veyahut onun ailesinden olan biri bozabilir. Arap arasında yaygın olan bu gelenek Peygamber tarafından da riayet edildi. Yani Beraat ayetlerinin duyurulması, aslında müşriklerle yapılan anlaşmanın bitirilmesine yönelik maddeler ihtiva ediyordu. Bu yüzden söz konusu maddelerin Ebu Bekir’den alınıp Ali’ye – ki Peygamber’in ailesinden biriydi – verilmesi aslında bu Arap geleneğini korumaya yönelik bir hareketti.

Bu müfessirler şöyle diyorlar: Ebu Bekir’in Peygamber’e (s.a.a) “Ey Allah’ın Resülü! Acaba benim hakkımda bir şey mi nazil oldu?” sorusuna karşılık Peygamber (s.a.a) buyurdu: “Hayır, ancak benden taraf sadece kendim veya benden olan bir kişi ulaştırabilir.” Yani; ben seni azledip Ali’yi (a.s) atarken Arap geleneğini korudum.

Keşke şunu anlayabilsem; onlar neye dayanarak Cebrail’in (a.s) getirdiği “Senden taraf ancak kendin veya senden olan bir kişi iletebilir” sözünü sadece müşriklerle olan anlaşmanın bitirilmesine sınırlı kılmışlardır. Bu sözün başka anlam taşımayacağını nereden çıkarmışlar? Hâlbuki bu sınırlandırmaya yönelik hiçbir akli ve nakli delil yoktur. Cümle gayet açık ve net olarak duyurulması Peygamber’in (s.a.a) uhdesinde olan her şeyi anlatmaktadır. Peygamber’in (s.a.a) duyurmakla görevli olduğu her şeyi ancak kendisinin veya ondan biri olan kişinin duyurabileceğini bu cümleden anlamak hiç de zor değildir. Duyurulacak konu müşriklerle olan anlaşmaların bitirilmesine yönelik husus olabileceği gibi diğer konuları da kapsar. Nitekim Beraat ayetleri arasında müşriklerle olan anlaşmaların bitirilmesi dışında Peygamber’in (s.a.a) duyurması gereken diğer ilahi hükümler de vardır. Bu, Peygamber’in (s.a.a) şahsen tebliğ etmek zorunda olmadığı - mesela çeşitli ümmetler ve kavimlerin padişahlarına mektuplar yazmak vasıtasıyla onları İslam’a davet etmesi veya dini-siyasi hususlarda yazılmış bazı sözleri Müslümanlar arasından birtakım kişiler aracılığıyla onlara göndermesi gibi- görevlerden farklıdır.

Bu tür işlerle Beraat ve onunla ilgili hükümler arasındaki açık fark ortadadır. Zira Beraat ayetleriyle birlikte olan hükümler: Çıplak tavaf etmenin yasaklanması ve o yıldan sonra müşriklere hac yasağı konul-

ması daha yeni nazil olmuş ve henüz duyurulmamış olan hükümler-
dendi; bu hükümler, asıl muhataplarına yani; Mekke müşriklerine ve
gayri Müslim hacılara henüz ulaşmamıştı. Bu tür ilahi mesaj ve hü-
kümleri ulaştırmak Allah Resulünün şahsi görevidir. Peygamber
(s.a.a) sadece ilk açıklaması yapılmış ve ilk muhataplarına ulaşmış
olan duyurular (mesela İslam'a ve onun hükümlerine, dini emirlere
davet) konusunda birtakım kişileri görevlendiriyordu ve buyuruyordu:
“Hazır bulunanlar burada bulunmayanlara ulaştırınsınlar.”

Peygamber (s.a.a) risaletinin devamında çağrısının kendilerine ula-
şacağından emin olmadığı veya sırf ulaşmasının etki etmeyeceğini; il-
le de mektup veya elçi göndermesi gerektiğini bildiği kimseleri mek-
tup veya elçi göndererek özel olarak İslam'a çağırmıştır. Nitekim hü-
kümet yöneticilerini İslam'a bu şekilde davet etmiştir.

İnsafı bir araştırmacı “Senin tarafından ancak kendin veya senden
olan bir kişi ulaştırabilir.” cümlesine iyice dikkat etmelidir. “Senden
taraf” kaydı getirilmiştir; yani “senden taraf ancak kendin tebliğ ede-
bilirsin.” Şöyle dememiştir: Ancak sen ve senden olan bir kişi ulaştı-
rabilir. Böyle demiş olsaydı risaletin müşterek olduğunu ifade ederdi.
Şu şekilde de dememiştir: “Senden taraf ancak senden olan bir kişi
ulaştırabilir.” Zira böyle olsaydı o zaman da diğer Salih müminlerinde
üstlendikleri görevleri şumulüne alırdı. Dolayısıyla sözün kısası “Sen-
den taraf ancak kendin veya senden olan bir kişi iletebilir.” sözünün
anlamı şudur: Senin şahsen yapman gereken ve hiç kimsenin senin ye-
rine yapamayacağı risaletleri ancak kendin veya senden olan bir kişi
yerine getirmelidir. Yani; risalet bağlamında senin görevin olan - hü-
kümlerin ilk olarak açıklanması gibi- konuları ancak kendin veya sen-
den olan ve senin yerinde olan bir kişi tarafından yerine getirilmesi
gerekir.

Keşke anlayabilseydik acaba “senden taraf ancak kendin veya sen-
den olan bir kişi iletebilir” ilahi sözünün anlamında gevşek davranarak
Cebrail'in (a.s) Peygamber'e (s.a.a) getirmiş olduğu bu Allah kelamı
hakkında “Arap geleneğinde sözleşmeyi ancak onun tarafı veya aile-
sinden olan biri bozabilir” yorumunda bulunanların ve onu, tarih bo-
yunca geçen olaylarda ve savaşlarda hiçbir eseri görülmeyen bu gele-
nekle izaha çalışmaya yönelten şey ne olmuştur? Bu konuda sadece

İbn-i Kesir'in Beraat ayetleri hakkında getirdiği ve âlimlere isnat ettiği bir söz vardır.

Faraza bu cahili Arap geleneği olmuş olsa dahi bunun İslam'daki değeri nedir? Peygamber nezdinde kıymeti nedir? Hâlbuki Peygamber her gün cahiliye geleneklerinden birini ortadan kaldırıyor; kabile adetlerini yürürlükten kaldırıyor kaldı ki bu gelenek güzel ahlaki konulardan ve korunması gereken faydalı hususlardan da değildi ki bozulmasın. Tam aksine bir kabile geleneği idi ve eşraf kesiminin davranışlarındandı. Nitekim siyer yazarlarının ifade ettiğine göre Peygamber (s.a.a) Mekke'nin fethinde Kâbe'nin yanı başında şöyle buyurdu: "İyi bilin ki! Mal ve kan ile iddia edilen her türlü üstünlük ayağımın altındadır. Bundan sadece Kâbe'nin muhafızlığı ve hacılara su verilmesi müstesnadır.

Eğer bu Arap geleneği beğenilmiş bir davranış olsaydı Resulullah'ın (s.a.a) ondan gaflet etmesi düşünülebilir mi? Veya onu unutmaması ve ayetleri Ebu Bekir'le gönderdikten sonra, o da Mekke yoluna çıkmışken yerine varmadan unutmış olduğu şeyi hatırlaması veya sahabelerden biri bunu ona hatırlatması; neticede Peygamber'in (s.a.a) dalgınlıkla nerdeyse bir vacibi riayet etmemesi düşünülebilir mi? Hâlbuki o ahlaki meziyetler, ileri görüşlülük ve basiret açısından en güzel örnek idi.

Peygamber'e bu konuyu hatırlatanların bu önemli noktayı uzun süre (Ebu Bekir'in yola çıkışından bir süre sonra) hatırlamamaları normal bir davranış mıdır?! Bu şuna benzer: Savaşçı silahını unutmuş!

Acaba Peygambere gelen ilahi vahiy gereği bu Arap geleneğini ortadan kaldırması vacip değil miydi? Acaba o, bu konudaki şer-i hükümlerden biri mi ve Müslümanların hâkiminin kendisi veya ailesinden biri dışında bir şahsın eliyle bu sözleşmeyi kaldırması haram mıdır?

Bu hükmün anlamı nedir? Acaba bu ahlaki bir hüküm mü ki peygamber (s.a.a) onu riayet etmek zorunda kalsın; zira müşrikler bunu ancak peygamberden (s.a.a) veya onun ailesinden olan bir kişiden kabul edeceklerdi. Halbuki o zaman Müslümanlar sulta ve güç sahibiydi;

işlerdeki tüm inisiyatif de peygamberin (s.a.a) elindeydi. Duyuru da duyurudur, her kimin vesilesiyle olursa olsun?!

Yoksa “*kendileriyle ahitleştiginiz*”¹⁹¹, “*Allah'tan ve Peygamberinden insanlara bir ilândır bu*”¹⁹² ve “*müşrikleri öldürün*”¹⁹³ sözünün muhatabı olan müminler bu sözleşmenin kaldırılmasını peygamberden (s.a.a) veya onun ailesinden biri dışında hatta Ebu Bekir'den dahi duyulara resmîyete tanımayacaklar mıydı?!

Allame Tabatabai, Ebu Bekir'i Hac Emiri ve Ali'yi ise Beraat ayetlerinin mübelliği ve aynı zamanda Ebu Bekir'in yardımcısı olarak bilen Reşit Rıza'nın sözünün eleştirisinde diyor ki:

Sözü hac emirliği konusuna çekmenin “senden taraf ancak kendin veya senden olan bir kişi iletebilir” sözünün manasını anlamada hiçbir tesiri yoktur. Zira hac emirliği, ister Ebu Bekir için olsun ister Ali için; bir fazilete delalet etsin ya da etmesin, İslami mutlak velayet haklarından ki hâkime İslam toplumunun dünyevi işlerinde ve dini hükümleri uygulama konusunda müdahale hakkı verir. Ancak ilahi maarifi ve din hakkında gökten inen vahiyle ilgili işlerde böyle bir iradeyi ona vermez.

Evet, Resulullah (s.a.a) gün gelir Ebu Bekir'i hacıların başkanı olarak atar, başka bir gün ise Ali'yi bu işle görevlendirir. Yine gün gelir Usame'yi Ebu Bekir'e ve ashabın tümüne komutan olarak atar; başka bir gün ise İbni Ummu Mektum'u şehirde ondan daha üstünü olduğu halde Medine'ye atar. Mekke'nin fethinden sonra oraya birini emir olarak atar, Yemen'e yönetici ataması yapar ve zekat işlerinde birine görev verir. İbni Hişam'ın nakline peygamber göre veda haccında Ebu Dücane Ensari'yi veya Siba b. Urfute Gifari'yi Medine'de kendi yerine bıraktı. Halbuki Ebu Bekir de ordaydı ve hacca gelmemişti. Nitekim Buhari, Müslim, Ebu Davud ve Nesai ve diğerleri bunu rivayet etmişlerdir.

¹⁹¹ - Tevbe 1

¹⁹² - Tevbe 3

¹⁹³ - Tevbe 5

Bu atamalar sadece şuna delalet etmektedir ki Resulullah (s.a.a) o şahsın işleri sevk ve idare edebilme kabiliyetine sahip olduğuna inanmıştır.

Ancak semavi vahiy ve maarif olgusuna gelince iş değişir; onda ne peygamberin ne de başka birisinin tasarruf ve müdahale hakkı yoktur. O hazretin İslam toplumunun işleri üzerindeki mutlak velayetinin, ilahi vahyin genişletilmesi veya sınırlandırılması, kabulü veya neshi vb konularda hiçbir etkisi yoktur. Toplumun gelenekleri ve yaygın olan davranışlarının Allah'ın kelamı üzerinde hâkimiyeti olmadığı için vahiy, kendisini onlara tatbik etmek veya bu tür önemli işlerde akrabaları insanın yerine oturtmak zorunda kalmaz. Bu iki alanı karıştırmak ilahi maarifi bulunduğu azamet zirvesinden kamuoyunun – örf ve adetler, gelenekler ve kavramlarının etkisi altındaki – basit ve değişken algılarına indirgenmesine sebep olmuştur. Neticede insan, ilahi maarifi toplumsal yargıların etkisi altında tefsir etmiş, Allah'ın büyük saydığını değil de toplumun büyük saydığını büyük saymıştır. Toplumun küçük saydığını da küçümsemiştir. Öyle ki saygın bir yazar vahye dayalı bu sözün anlamında şöyle demiştir: Bu, saygın bir Arap geleneğidir!¹⁹⁴

4/12

Yemen'e Doğru Gönderilme

Resulullah (s.a.a) Mekke'yi fethedince ve Huneyn savaşında da onun etrafındaki kabileler üzerinde zafere ulaşınca davetinin alanını genişletmek istedi. Bu yüzden Muaz b. Cebel'i Yemen'e gönderdi. O, bazı sorunları halletme konusunda aciz kaldığı için geri döndü. Sonra Halid b. Velid'i gönderdi. O da bir şey yapamadı ve altı ay orada kaldığı halde başarı elde edemedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) Ali'yi çağırdı ve onu bir mektupla Yemen'e gönderdi. Ali (a.s), oraya vardığında açık bir beyan ve etkili bir konuşma ile bu mektubu halka okudu; onları tevhide çağırdı. Hemdan kabilesi İslam'ı kabul etti. Ali

¹⁹⁴ - Tefsir-i Mizan c.9 s.168-174.

de (a.s) onların Müslüman olmaları haberini Resulullah'a (s.a.a) bildirdi. Peygamber (s.a.a) sevindi ve onlar için dua etti.¹⁹⁵

Nakledilen bazı rivayetlere göre Ali (a.s) Mezhic kabilesini İslam'a çağırdı; ancak bunu kabul etmeyince kendileriyle savaştı ve onları hezimete uğrattı. Daha sonra onları ikinci kez İslam'a çağırdı ve savaş ganimetlerini toplayıp Neciran bölgesinin de zekâtlarına ekleyerek hac mevsiminde peygambere (s.a.a) katıldı.¹⁹⁶

Peygamber (s.a.a) Yemen'deki kadılık görevini de Ali'ye (a.s) bıraktı ve onun bu konuda sağlam olması için dua etti.¹⁹⁷ Tarih kitapları Ali'nin (a.s) Yemen'deki hükümlerinden örnekler nakletmiştir.

Şimdi şu soru akla gelmektedir ki; acaba Ali'nin (a.s) başından geçen bu olayların hepsi tek bir yolculuğu sırasında mı yoksa birkaç farklı yolculukları esnasında mı gerçekleşti?!

İbni Sa'd Ali'nin (a.s) iki yolculuğunu açık bir şekilde ifade etmiştir.¹⁹⁸ Buna ilave olarak o hazretin Mezhic kabilesi ile yaptığı savaş bu "seriyye"nin müstakil bir yolculuk olduğunu göstermektedir.

Şimdi burada Ali'nin (a.s) Yemen'e gitmesi ve bu memuriyetin niceliği hakkında zikredilecek rivayetlerde o hazret için kaydedilmiş azamet ve faziletleri göreceksiniz.

252 – Tarih-i Taberi – Ebu İshak'tan, Berra b. Azib'den naklen – : Resulullah (s.a.a) Halid b. Velid'i Yemen halkını İslam'a davet etmesi için gönderdi. Ben de onunla Yemen'e gidenler arasında idim. O, altı ay orada kaldı; ancak halk onun davetine icabet etmedi. Daha sonra peygamber (s.a.a) Alib. Ebu Talib'i (a.s) gönderdi; ona Halid ve beraberindekileri geri göndermesini, ancak Halid'in yanındakilerden kendisini takip etmek isteyenlere de izin vermesini emretti.

¹⁹⁵ - Tarih-i Taberi c.3 s.131, Tarih-i İslam Zehebi c.2 s.690, el Kamil fit'Tarih c.1 s.651.

¹⁹⁶ - el Tabakat'ul Kubra c.2 s.169.

¹⁹⁷ - Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.190 h:666, el Müstedrek ala's Sahiheyne c.3 s.146 h:4658, el Tabakat'ul Kubra c.2 s.337, Tarih-i İslam Zehebi c.2 s.691.

¹⁹⁸ - el Tabakat'ul Kubra c.2 s.169.

Ben Ali'nin (a.s) peşinden gidenlerin arasında idim. Yemen'in girişine vardığımızda halka haber ulaştı ve toplandılar. Ali (a.s) bizimle sabah namazını kıldı. Namazı tamamlayınca bizi tek bir saf haline getirdi ve karşımıza geçti. Allah'a hamd-ü senada bulundu; sonra onlara Resulullah'ın (s.a.a) mektubunu okudu. Bir gün içinde Hemdan kabilesinin hepsi Müslüman oldu.

Ali (a.s) bu olayın haberini Resulullah'a (s.a.a) yazdı. Peygamber bu mektubu okuyunca secdeye kapandı ve buyurdu: Selam olsun Hemdan'a, selam olsun Hemdan'a!

Daha sonra Yemen halkı art arda Müslüman oldular.¹⁹⁹

İkinci Bölüm

Veraset Hadisleri

1/2

Varis

404 – Resulullah'ın (s.a.a) Ali'ye (a.s) sözü: Sen benim varisimsin.²⁰⁰

405 – Resulullah'tan (s.a.a) naklen: Her peygamberin bir vasisi ve varisi vardır. Benim vasi ve varisim Ali b. Ebu Talib'tir.²⁰¹

¹⁹⁹ - Tarih-i Taberi c.3 s.131, Tarih-i İslam Zehebi c.2 s.690.

²⁰⁰ - Emali-i Saduk s.447 hadis: 598 İbni Abbas'tan naklen, Emali-i Mufid s.174 hadis: 4, Emali-i Tusi s.194 hadis: 329 ve her iki kaynakta da "sen benden taraf varissin" ifadesi Amr b. Meymun kanalı ile İmam Sadık'tan, babalarından (a.s) ve Resulullah'tan nakledilmiş. Menakib-i İbni Şehraşub c.2 s.188'de İmam Sadık (as.) Resulullah'tan, İbni Hanbel'in Fedail-i Sahabe kitabı c.2 s.639 hadis: 1058 Zeyd b. Ebu Evfa'dan naklen "sen benim kardeşim ve varisimsin"

²⁰¹ - Menakib-i İbni Meğazli s.201 hadis: 238 Abdullah b. Bureyde'den naklen, Tarih-i Dimeşk c.42 s.392 hadis: 9005 ve 9006, el Firdevs c.3 s.336 hadis 5009, Menakib-i Harezmi s.85 hadis: 74, er Riyad'un Nadre c.3 s.138 Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.66 Hepsi de Bureyde'den naklen

406 – Resulullah’tan (s.a.a) naklen: Ey Ali! Sen, benim vasım, halifem, vezirim, varisim ve evlatlarımın babasısın... Senin emrin benim emrimdir... ve senin nehyin benim nehyimdir.²⁰²

407 – Resulullah’tan (s.a.a) naklen: Şu Ali benim kardeşim, vasım, vezirim, varisim ve halifemdir.²⁰³

408 – Emali-i Tusi - Enes’ten naklen -: Peygamber (s.a.a) Ali’ye (a.s) yaslanarak şöyle buyurdu: Ey Ali! Benim kardeşim olmanı ve benim de sana kardeş olmamı, benim veli, vasi ve varisim olmak istemez misin?²⁰⁴

409 – İrşad’ul Kulub – Huzeyfe’den naklen -: Peygamber (s.a.a) Ümmü Seleme’nin hizmetçisi olan kadına şu emri verdi: Onları –yani hanımlarını – benim için topla.

Hizmetçi, onları Ümmü Seleme’nin evinde topladı. Peygamber (s.a.a) hanımlarına şöyle buyurdu: Size söyleyeceklerimi dinleyin. – O bir eliyle Ali b. Ebu Talib’e (a.s) işaret etti – ve onlara şöyle buyurdu: Bu, benim kardeşim, vasım, varisim ve benden sonra sizin ve ümmetimin arasındaki temsilcimidir. Öyleyse size neyi emrederse ona itaat edin; emrine karşı gelmeyin ki sonra ona isyan ettiğiniz için helak olursunuz.²⁰⁵

²⁰² - Emali-i Saduk s.411 hadis: 533, Bişaret’ul Mustafa s.55 Her ikisi de Ebu Seid Ukeysa aracılığı ile İmam Hüseyin’den (a.s), o da babasından (a.s) naklen, Yenabi’ül Mevedde c.1 s.167 hadis: 5 Ali b. Hasan aracılığı ile İmam Rıza’dan (a.s), o da babalarından ve Resulullah’tan naklen, el Bidaye ve’n Nihaye c.7 s.224 Orada şöyle ifade edilmiş:” Sen benim kardeşim, varisim, halifem ve benden sonra emredeğim en hayırlı kişisin.”

²⁰³ - Emali-i Saduk s.564 hadis 763, Bişaret’ul Mustafa s.109 Her ikisi de Salman Farsi’den naklen, el İhticac c.1 s.343 hadis: 56, el Ğaybet-i Numani s.70 hadis: 8, et Tahsin-i İbni Tavus s.633 hadis:25, Suleym b. Kays’ın kitabı c.2 s.645 hadis: 11 ve s.759 hadis:25, Feraid-i Samtayn c.1 s.315 hadis:250 Son altısı Suleym b. Kays aracılığı ile İmam Ali (a.s) ve Resulullah’tan (s.a.a)nakledilmiş.

²⁰⁴ - Emal-i Tusi s.332 hadis: 666, Bişaret’ul Mustafa s.243

²⁰⁵ - İrşad’ul Kulub s.337

410 – İmam Ali (a.s) – Resulullah’ın (s.a.a) hayatında -: Allah’a andolsun ki be onun kardeşi, velisi, amcasının oğlu ve varisiyim. Kim ona benden daha şayan olabilir?!²⁰⁶

411 – İmam Ali (a.s): Ben Allah’ın kulu ve onun Resulünün kardeşiyim. Bu sözü benden önce ve benden sonra ancak yalancı biri söyleyebilir. Ben rahmet peygamberinden miras aldım; bu ümmetin kadınlarının hanımefendisi ile evlendim ve ben vasilerin hatemiyim (sonuncusuyum).²⁰⁷

412 – İmam Ali (a.s): Yüce Allah, evliyasını ve kendisine itaat ehli olanları has kıldığı şeye beni de has kılmış, beni Muhammed’in (s.a.a) varisi etmiştir. Öyleyse bu, her kimi rahatsız ederse etsin ve her kimi mutlu ederse mutlu etsin!²⁰⁸

413 – Nesai’nin Hasais-i Emir’ul Muminin kitabı – Ebu İshak’tan naklen -: Abdurrahman b. Halid Kusam b. Abbas’a şu soruyu sordu: Nereden (neye göre) Ali (a.s) Resulullah’ın (s.a.a) varisi oldu? Dedi ki: Çünkü o, aramızdan peygambere ilk katılankişi idi; sürekli ve herkesten daha çok da onunla idi.²⁰⁹

²⁰⁶ - Fedail’us Sahabe-i İbni Hanbel c.2 s.652 hadis: 1110, Nesai’nin Hasais-i Emir’ul Muminin kitabı s.130 hadis:65, el Mucem’ul Kebir c.1 s.107 hadis 176, Feraid’us Samtayn c.1 s.225 hadis:175, er Riyad’un’Nadre c.3 s.206, Emali-i Tusi s.502 hadis: 1099, İhticac c.1s.466 hadis:110, el Umde s.444 hadis:927, Şerh’ul Ahbar c.1 s.123 hadis:52, Tefsir-i Furat s.96 hadis:80, Menakib-i Kufi c.1 s.339 hadis: 265 ve s.358 hadis: 287 Hepsisi de İbni Abbas’tan naklen.

²⁰⁷ - Şerh-i Nehc’ul Belaga c.2 s.287, el İrşad c.1 s.353, el Haraic ve’l Ceraih c.1 s.209 hadis:51 Hepsisi Hekim b. Cubeyr’dan naklen, Menakib-i İbni Şehraşub c.2 s.342 Ebu Yahya’dan naklen, Keşf’ul Ğumma c.1 s.284 Son dört kaynakta şu ifade yer almış:” Ben vasilerin efendisi ve peygamberlerin vasilerinin sonuncusuyum.” Menakib-i Kufi c.1 s.327 hadis: 250 Ebu Buhteri’den naklen, s.392 hadis: 314 ve s.395 hadis:318’de ise Esbağ b. Nebate’den naklen. Son üç kaynakta “sonuncusu” tabiri yerine “en hayırlısı” ifadesi yer almış.

²⁰⁸ - el Hisal s.579 hadis:1 Mekhul’dan naklen

²⁰⁹ - Nesai’nin Hasais-i Emir’ul Muminin kitabı s.206 hadis:108, el Müstedrek ala’s Sahiheyn c.3 s.136 hadis: 4633, el Mucem’ul Kebir c.19s.40 hadis: 85 ve 86, Tarih-i Dimeşk c.42 s.393, Kenz’ul Ummal c.13 s.143 hadis: 36447 İbni Ebu Şeybe’den naklen, el Taraif s.284, Şerh’ul Ahbar c.2 s.182 hadis: 524 ve c.1 s.212 hadis: 185, Menakib-i İbni Şehraşub c.2 s.188

2/2

Peygamber İlminin Varisi

414 – Resulullah (s.a.a): Kurân hidayet edici bir imamdır. Onun için, onunla yol gösteren, hikmet ve iyi öğütle ona çağırın bir rehber vardır. O, Ali b. Ebu Talib'dir. O benden sonra emir sahibidir, benim ilim ve hikmetimin, gizli ve aşıkırımın varisi ve benden önceki peygamberlerin bıraktıklarının varisidir. Ben miras alan ve miras bırakanım. Öyleyse sakın birbirinizi yalanlamayın.²¹⁰

415 – Kifayet'ul Eser: - Ammar'dan naklen - : Resulullah'ın (s.a.a) vefat anı gelip çatığında Ali'yi (a.s) çağırdı. Uzunca onunla gizli görüştüktan sonra şöyle buyurdu: Ey Ali! Sen benim vasim ve varisimsin. Allah, benim ilim ve anlayışımı sana verdi.²¹¹

416 – İmam Ali (a.s): Allah'a andolsun ki ben, onun (s.a.a) kardeşi, velisi, amcası oğu ve ilminin varisiyim. Öyleyse kim ona benden daha layık olabilir!²¹²

417 – İmam Ali (a.s): Gayıpların sırlarını bana sorun. Zira ben, peygamberler ve resullerin ilimlerinin varisiyim.²¹³

418 – İbni Hanbel'in Fedail'i Sahabe kitabı – Zeyd b. Ebu Evfa'dan naklen -: Mescidinde bulunan Resulullah'ın (s.a.a) yanına vardım. Ashap arasında peygamberin kardeşlik akdi okuması konusu konuşuluyordu. Ali (a.s) – peygambere – dedi ki: Ashabın arasında benim dışımdakilere yaptığını (onlar arasında kardeşlik tesis ettiğini) gördüğümde sanki ruhum bedenimden çıktı ve belim kırıldı. Eğer bu, bana karşı bir hoşnutsuzluktan kaynaklanmışsa senden bağışlanma ve ikramda bulunmanı istiyorum!

²¹⁰ - Hasais'ul Eimme s.75 Ebu Musa Dureyr Beceli aracılığı ile Ebu'l Hasan'dan (a.s) naklen

²¹¹ - Kifayet'ul Eser s.124

²¹² - el Müstedrek ala 'sSahiheyn c.3 s.136 hadis: 4635 İbni Abbas'tan naklen. Ayrıca şu kaynaklara da müracaat edebilirsiniz: İbni Şazan'ın el Fedail kitabı s.3, İrşad'ul Kulub s.366

²¹³ - Yenabi'ul Mevedde c.1 s.213 hadis: 17

Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: Beni hak olarak gönderene yemin olsun ki seni kendim için sakladım. Senin bana olan konumun Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir. Ancak benden sonra peygamber yoktur. Sen benim kardeşim ve varisimsin.

Ali (a.s) dedi ki: Ey Allah'ın Resülü! Senden neyi miras alacağım?

Buyurdu: Benden önceki peygamberlerin bıraktıkları mirası.

Dedi: Senden önceki peygamberler neyi miras bıraktı?

Buyurdu: Allah'ın kitabı ve peygamberlerinin sünnetini. Sen, cennetteki bir sarayda benim ve kızım Fatıma'nın yanında olacaksın. Sen benim kardeşim ve arkadaşımısın. Sonra şu ayeti okudu: "Onlar sedirler üzerinde, kardeşler olarak karşılıklı otururlar."²¹⁴ Allah için birbirlerini sevmiş olanlar birbirlerine bakarlar.²¹⁵

419 – İmam Bakır (a.s): Ali (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) ilmini, Fatıma da mallarını miras aldı.²¹⁶

420 – İmam Sadık (a.s): Ali (a.s), Resulullah'ın ilmine varis oldu ve Fatıma ise (mali) mirasının sahibi oldu.²¹⁷

Bu konuda şu kaynaklara müracaat edebilirsiniz:

el Muazere ala'd Davet c.1 s.200

el Taallüm fi Medresetin'Nebi c.10 s.478

el Menzilet'ul İlmiye s.504

Üçüncü Bölüm

²¹⁴ - Hicr 47

²¹⁵ - Fedail-i Sahabe-i İbni Hanbel c.2 s.638 hadis: 1085 ve s.667 hadis:1137, Tarih-i Dimeşk c.42 s.53 hadis: 8387, Menakib-i Harezmi s.152 hadis:178, el Mucem'ul Kebir c.5 s.221 hadis:5146, Tezkiret'ul Havas s.23 Abdullah b. Ebu Evfa'dan naklen, Kenz'ul Ummal c.9 s.167 hadis: 25554 ve s.170 hadis: 25555, Menakib-i Kufi c.1 s.316 hadis:236 Abdullah b. Ebu Evfa'dan naklen, er Riyad'un Nadre c.3 s.138

²¹⁶ - Besair'ud Deracat s.294 hadis:6, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.66 her iki rivayet de Zürare'den nakledilmiş.

²¹⁷ - Besair'ud Deracat s.294 hadis: 7 Hemmad b. İsa'dan naklen.

Hilafet Hadisleri

1/3

Acaba halife seçmiyor musunuz?

421 – el Mucem’ul Kebir – Abdullah b. Mesud’dan naklen: Resulullah (s.a.a) cin gecesinde beni peşine taktı ve onunla birlikte Mekte’nin yukarısına ulaştık. O benim için bir yere bir çizgi çekti ve buyurdu: Burayı geçme. Daha sonra hızla dağların arasına doğru gitti. Ben dağların zirvesinden ona doğru inen kişiler gördüm. Onlar benimle peygamber arasında engel oldular. Kılıç çektim ve dedim ki: Vallahi Resulullah’ı (s.a.a) kurtarıncaya dek kılıç vuracağım. Ancak Resulullah’ın“ben gelinceye kadar sakın burayı geçme” sözünü hatırladım.

Öylece kaldım. Ta ki şafak söktü ve peygamber geldi. Ben öylece ayakta idim. Buyurdu: Sürekli bu halde miydin? Dedim: Eğer bir ay da kalsaydın sen bana gelinceye kadar hep böyle dururdum. Sonra ona yapmak istediğim şeyi söyledim.

Buyurdu: Eğer yerinden hareket etseydin kıyamete kadar birbirimizi görmeyecektik!

Daha sonra parmaklarını, benim parmakların arasına geçirdi ve buyurdu: Bana cinler ve insanların iman edecekleri vaat edildi. İnsanlara gelince, onlar bana iman ettiler. Ancak cinlere gelince, sen de gördün. Sonra buyurdu: Sanıyorum ki ecelim yaklaşmıştır.

Dedim: Ey Allah’ın Resülü! Acaba Ebu Bekir’i halife olarak tayin etmiyor musun?

Benden yüz çevirdi. Bu karara muvafakat göstermediğini anladım.

Dedim: Ey Allah’ın Resülü! Acaba Ömer’i halife olarak tayin etmiyor musun?

Yine benden yüz çevirdi. Buna da muvafık olmadığını anladım.

Dedim: Ey Allah’ın Resülü! Acaba Ali’yi halife olarak tayin etmiyor musun?

Buyurdu: İşte odur. Kendisinden başka hiçbir ilah olmayan Allah'a yemin olsun ki eğer ona biat eder, itaatinde bulunursanız sizin hepinizi cennete dâhil edeceğim.²¹⁸

422 – el Mucem’ul Kebir – Abdullah b. Mesud’dan naklen -: “Vefd’ul cin” gecesi peygamberle (s.a.a) birlikteydim. Soğuk bir ah çekti. “Neyin var ey Allah’ın Resulü?” dedim. Buyurdu: Ölüm haberim gelmiştir ey İbni Mesud! Dedim: Halife seç. Buyurdu: Kimi? “Ebu Bekir’i” dedim. Sükût etti. Bir süre geçtikten sonra yine derin bir nefes çekti. Ben “anam-babam sana feda olsun ey Allah’ın Resulü! Ne düşünüyorsun?” dedim. Buyurdu: Gidiş (ölüm) haberimi almışım ey İbni Mesud! Ben “o zaman halife tayin et” dedim. Buyurdu: Kimi? Ben “Ömer’i!” dedim. Sükût etti. Bir süre sonra derinden bir ah çekti. Ben “Neyin var?” dedim. Buyurdu: Bana ölüm haberim verilmiştir. Dedim: Öyleyse halife tayin et. Buyurdu: Kimi? Ben: “Ali b. Ebu Talib!!” dedim. Buyurdu: Canım elinde bulunan Allah’a yemin olsun eğer ona itaat edecek olurlarsa topyekûn cennete gireceklerdir.²¹⁹

423 – İbni Ebu Asım’ın “es Sünne” kitabı – Abdullah b. Mesud’dan naklen -: Peygamber (s.a.a) “Cin gecesi” buyurdu: Allah’a and olsun ki ölümüm yakındır. Dedim: Ebu Bekir Sıddık halkın yönetim ve idaresini eline alacak. Sükût etti. Sonra dedim: Ömer halkın yönetimini üslenecek. Yine sükût etti. Dedim ki: Ali halkın yönetimini eline alacak!! Buyurdu: Yapmayacaklar, eğer bunu yapsalardı hepsi de cennete girecekti.²²⁰

2/3

İmam Ali’nin (a.s) Allah’ın emriyle halife tayin edilmesi

²¹⁸ - el Mucem’ul Kebir c.10 s.67 hadis: 9969

²¹⁹ - el Mucem’ul Kebir c.10 s. 68 hadis: 9970, el Musannef-i Abdurrezzak c.11 s.317 hadis: 20646, Tarih-i Dimeşk c.42 s.421, Feraid’us Samteyn c.1 s.273 hadis:212, elBidaye ven’Nihaye c.7 s.361, Emali-i Mufid s.35 hadis:2, Emali-i Tusi s.307 hadis:617, Bişaret’ul Mustafa s.203, Mie Menkıbe s.52 hadis:10, Şerh’ul Ahbar c.2 s.279 hadis:589, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.63 İbni Şazan’ın Fedail kitabı s.80

²²⁰ - İbni Ebu Asım’ın es Sünne kitabı s.549 hadis:1183, Menakib-i Harezmi s.114 hadis:124, Feraid’us Samteyn c.1 s.267 hadis:209

424 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen benim vasimsin ve ben Rabbimin emri ile seni kendime vasi kıldım. Sen benim halifemsin ve ben Rabbimin emri ile seni kendi halifem yaptım.²²¹

425 – Resulullah (s.a.a): Ey Fatıma!..Yüce Allah yeryüzüne nazar etti ve yaratıkları arasından beni seçti, beni peygamber kıldı. Sonra yeryüzüne ikinci kez nazar etti ve senin eşini seçti; bana seni onunla evlendirmemi, onu kendime veli ve vezir edinmemi, ümmetim içinde halifem olarak seçmemi vahyetti. Artık senin baban Allah peygamberleri ve resullerinin en hayırlısı, kocan ise vasilerin en hayırlısıdır.²²²

426 – Resulullah (s.a.a): Gökyüzüne geceleyin götürüldüğümde, sonra bir gökten geçerek diğer göğe ve nihayet “sidret’ul munteha” noktasına vardığımda Rabbimin dergâhında durdum ve bana buyurdu: Ey Muhammed! Dedim: Lebbeyk! Emrine amadeyim! Buyurdu: Yaratıklarımı imtihan etmişsin. Acaba hangisini sana daha itaatkâr buldun? Dedim: Ey Rabbim! Ali’yi. Buyurdu: doğru söyledin ey Muhammed. Acaba kendin için senden taraf temsilci olacak ve benim kullarıma kitabımdan bilmediklerini öğretecek bir halife seçtin mi? Dedim: Ey Rabbim! Sen benim için seç. Şüphesiz senin seçtiğin benim de seçtiğim olacaktır. Buyurdu: Ben senin için Ali’yi seçtim. Sen de onu halife ve vasi edin.²²³

427 – İmam Ali (a.s): İsmi mübarek olan Allah, Resulünün arkasını benimle destekledi. Beni, onun yardımında bulunmakla onurlandırdı. Onun ilmi ile beni şereflendirdi, (dininin) hükümlerini bana bahşetti. Onun vasiyetini bana has kıldı; ümmeti arasında halifesi olmam üzere beni seçti.

²²¹ - Men La Yehdurul Fakih c.4 s.179 hadis:5405 İbni Abbas’tan naklen

²²² - Kemal’ud Din s.263 hadis:10, Süleym b. Kays’ın kitabı c.2 s.565 hadis:1, İrşad’ul Kulub s.419 Hepsi de Salman Farsi’den naklen, Kifayet’ul Eser s.10

²²³ - Menakib-i Harezmi s.303 hadis:299, Feraid’us Samteyn c.1 s.268 hadis: 210, Emali-i Tusi s.343 hadis: 705 Hepsi de Ğalib Cehni aracılığı ile İmam Bakır’dan (a.s) ve babalarından (a.s) nakledilmiş. İrşad’ul Kulub s.237, Menakib-i Kufi c.1 s.410 hadis:326 Selam Cu’fi aracılığı ile Muhammed b. Ali’den naklen

Peygamber (s.a.a) Ensar ve Muhacirlerin kalabalık bir grubunun bulunduğu toplantıda buyurdu: Ey insanlar! Ali, benim için Harun'un Musa'ya olan konumundadır. Ancak benden sonra peygamber yoktur.

Müminler Allah'ın lütfu ile peygamberin (s.a.a) sözünü anladılar. Zira onlar çok iyi biliyorlardı ki o ve ben, Musa ve Harun gibi aynı baba ve anneden olan iki kardeş değildik. Ben peygamber de değildim ki Resulün sözü nübüvvet anlamına çekilsin. Ancak onun bu sözü beni halife tayin etmek anlamına geliyordu. Nasıl ki Musa Harun'a "kavmimin içinde benim yerime geç, onları düzene koy ve bozguncuların yoluna uyma"²²⁴ diyerek onu kendisine halife seçmişti.²²⁵

428 – Resulullah (s.a.a): Ben ve Ali Allah huzurunda bir nur idik. Âdem yaratılmadan bin yıl önce bu nur Allah'ı tesbih ve takdis ediyordu. Allah Âdem'i yarattığında bu nuru onun sulbüne bıraktı. Bu nur sürekli birlikte idi. Ta ki Abdülmüttalib'in sulbünde ayrıldık. Bende nübüvvet, Ali'de ise hilafet karar kıldı.²²⁶

429 – Resulullah (s.a.a): Âdem yaratılmadan dört bin yıl önce ben ve Ali bir nurdan yaratıldık. Allah Âdem'i yarattığında bu nuru onun sulbüne bıraktı. Bu nur sürekli birlikte idi. Ta ki Abdülmüttalib'in sulbünde ayrıldık. Bende nübüvvet, Ali'de ise hilafet karar kıldı.²²⁷

430 – Resulullah (s.a.a): Ali b. Ebu Talib Allah'ın halifesi ve benim halifemdir, Allah'ın hücceti ve benim hüccetimdir.²²⁸

431 – İmam Cevad (a.s): Resulullah (s.a.a) onlarla (Müslümanlarla) Ali'nin hilafeti konusunda on yerde ahitleşmişti. Sonra Allah, "Ey inananlar, ahitlerinizi yerine getirin"²²⁹ ayetini indirdi ve Müminlerin

²²⁴ - Araf 142

²²⁵ - el Kafi c.8 s.26 hadis: 4 Cabir b. Yezid aracılığı ile İmam Bakır'dan naklen, Ehadis'ul Menzile s.36'ya müracaat edin.

²²⁶ - Menakib-i İbni Meğazili s.88 hadis: 130, el Umde s.89 hadis: 107 Her ikisi de Salman'dan naklen, Bihar'ul Envar c.38 s.147 hadis:114

²²⁷ - el Firdevs c.2 s.191 hadis:2952 Salman'dan naklen

²²⁸ - Emali-i Saduk s.271 hadis: 299, Bişaret'ul Mustafa s.31, Kenz'ul Fevaid c.2 s.13 Muhammed b. el Furat vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s), babalarından (a.s) naklen, Mie Menkıbe s.58 hadis:14

²²⁹ - Maide 1

Emiri hakkında sizinle yapılmış olan ahitleri yerine getirin emrini verdi.²³⁰

3/3

Peygamberden Sonra Onun Halifesi

432 – Tarih-i Dimeşk – İbni Abbas'tan naklen -: Çok yakında fitne çıkacaktır. Her kim bu fitneyle karşılaşır iki şeye sarılsın: Allah'ın kitabı ve Ali b. Ebu Talib. Zira ben Resulullah'ın (s.a.a) – Ali'nin elinden tutmuş olduğu bir halde - şöyle buyurduğunu duydum: Bu, bana ilk iman eden kişidir. Biat elini benim elime veren ilk kişidir. O, bu ümmetin “Faruk”udur; hak ile batılı ayıran kişidir. O, müminlerin efendisidir, mal ise zalimlerin efendisidir. O, sıddık-i ekberdir. O bana açılan kapıdır ve o, benden sonraki halifemdir.²³¹

433 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen benden sonra imam ve halifesin.²³²

434 – Resulullah (s.a.a) – Ali (a.s) hakkında -: Bu, benden sonra vasım ve halifemdir.²³³

435 – Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma (s.a): Resulullah (s.a.a) Ali'ye diyordu ki: Ey Ali! Sen benden sonra imam ve halifesin. Sen müminlere kendilerinden daha evlasın.²³⁴

²³⁰ - Tefsir-i Kummi c.1 s.160, Tevil'ul Ayat'uz Zahire c.1 s.144 hadis: 1 Her ikisi de İbni Ebu umeyr'den naklen, Bihar'ul Envar c.36 s.92 hadis: 20 İbni Ömer'den naklen

²³¹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.42 hadis: 8373, Meani'l Ahbar s.402 hadis:64, Şerh'ul Ahbar c.2 s.266 hadis: 572

²³² - Kifayet'ul Eser s.157 Muhammed b. Hanefiyye vasıtası ile İmam Ali'den naklen ve s.100 Zeyd b. Erkam'dan naklen ve s.132 İmran b. Husayn'dan naklen ve s.217 Alkeme b. Kays aracılığı ile İmam Ali'den (a.s), Resulullah'tan (s.a.a) naklen, Bihar'ul Envar c.26 s.349 hadis: 23 Hasan b. Süleyman'ın el Muhtazar'ından.

²³³ - İbni Şazan'ın el Fedail kitabı s.105 Ömer'den naklen, Kifayet'ul Eser s.13 İbni Abbas'tan naklen

²³⁴ - Kifayet'ul Eser s.195 Sehl b. Sa'd Ensari'den naklen, el Sırat'ul Mustakim c.2 s.147 Sehl b. Seid Ensari'den naklen

436 – Fatıma (s.a): Allah’ı şahit tutarım ki peygamberin (s.a.a) “ Ali içinizde yerime bıraktığım en hayırlı kişidir; o, benden sonra imam ve halifedir” buyurduğunu duydum.²³⁵

437 – Resulullah (s.a.a): Ey insanlar! Ali, benden sonra imamınız ve üzerinize halifemdir.²³⁶ **438 – İmam Ali (a.s):** Benim Resulullah’ın (s.a.a) amcası oğlu... ben onun vasisi ve ondan sonraki halifesiyim.²³⁷

439 – İbni Ebi Asım’ın “el Sünne” kitabı – İbni Abbas’tan naklen -: Halk Tebük savaşı için çıktı. Ali (a.s) Resulullah’a (s.a.a) dedi ki: Ben de seninle çıkayım mı? Peygamber buyurdu: Hayır. Bunun üzerine Ali ağladı. Peygamber (s.a.a) buyurdu: Acaba bana nisbet Harun’un Musa’ya olan konumuna sahip olmak istemez misin, sadece sen peygamber değilsin!! Sen benden sonra her mümin için benim halifemsin.²³⁸

440 – Tarih-i Dimeşk – İbni Abbas’tan naklen -: Peygamber (s.a.a) halkla birlikte Tebük savaşı için hareket etti. Ali (a.s) – peygambere (s.a.a) – dedi ki: Seninle geleyim mi? Peygamber (s.a.a) buyurdu: Hayır. Bunun üzerine Ali (a.s) ağladı. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: Acaba bana nisbet Harun’un Musa’ya olan konumuna sahip olmak istemez misin, sadece sen peygamber değilsin!! Dedi: Evet (el-bette isterim). Peygamber buyurdu: Sen her mümin üzerinde benim halifemsin.²³⁹

²³⁵ - Kifayet’ul Eser s.199 Mahmud b. Lübeyd’den naklen, s.20 İbni Abbas’tan naklen, s.117 Ebu Eyyub Halid b. Yezid Ensari’den naklen ve s.173 Yezid Semman vasıtası ile İmam Hüseyin’den (a.s) naklen

²³⁶ - Meani’l Ahbar s.372 hadis: 1 İbni Abbas’tan naklen, Kemal’ud Din s.261 hadis: 8 Ali b. Hüseyin el Saih’ten, İmam Askeri’den, babasından ve ceddinden (Allah’ın selamı üzerlerine olsun) naklen Burada “Ey insanlar!” yerine “Ey İbni Mesud!” tabiri geçmiştir.

²³⁷ - Şerh’ul Ahbar c.1 s.121 hadis: 47 Ebu Rafi’den naklen

²³⁸ - el Sünne s.589 hadis: 1351

²³⁹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.98 hadis: 8441 ve s.100 hadis: 8448, Şerh’ul Ahbar c.2 s.300 hadis: 618, Keşf’ul Gümme c.1 s.178

441 – Resulullah (s.a.a): - Ali'ye (a.s) hitaben -: Sen, benden sonra ümmetim üzerindeki halifemsin.²⁴⁰

442 – Resulullah (s.a.a): Ey insanlar! Allah, bana sizler için içinizde vasim, benden sonra Ehlibeytim ve ümmetim arasında halifem olacak bir imam atamamı emretti...

Ey insanlar! Ben, kendimden sonra sizin sığınağınız, imamınız ve liniz ve hidayet önderiniz olacak kişiyi size duyuruyorum. O, Ali b. Ebu Talib'tir.²⁴¹

443 – Resulullah (s.a.a): Ey insan topluluklar! Hiç şüphe yok ki Ali, Allah'ın halifesi ve benden sonra üzerinizdeki halifemdir. O, müminlerin emiri ve vasilerin en hayırlısıdır.²⁴²

444 – Resulullah (s.a.a) – Veda haccında -: Ali, müminlerin efendisi, mal ve servet ise zalimlerin efendisidir. Ali, benim kardeşim ve benden sonra müminlerin mevlasıdır. Onun bana olan konumu, Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir. Ancak Yüce Allah nübüvveti benimle noktalamıştır, artık benden sonra peygamber yoktur. O, Ehlibeyt ve müminler arasında benden sonraki halifedir.²⁴³

445 – Resulullah (s.a.a) – Gadir günü -: Ey insan topluluklar! Şu Ali benim kardeşim, vasim, ilmimin hazinesi ve ümmetim üzerindeki halifemdir.²⁴⁴

²⁴⁰ - el Gaybet-i Tusi s.150 hadis: 111 Hasan b. Ali, babasından o da İmam Sadık'tan, o hazret de babalarından (Allah'ın selamı hepsinin üzerine olsun) nakletmiş, Şerh'ul Ahbar c.1 s.135 hadis: 65 ve c.2 s.300 hadis: 618 Abdullah b Abbas'tan naklen "ümmetim" ifadesi yerine "her mümin" tabiri kullanılmış.

²⁴¹ - el Gaybet-i Numani s.71 hadis: 8, s. 277 hadis: 25, Süleym b. Kays'ın kitabı c.2 s.760 hadis:25 Hepsini de Süleym b. Kays'tan naklen

²⁴² - Uyun-u Ahbar'ir Rıza c.2 s.13 hadis: 30 Hüseyin b. Halid vasıtası ile İmam Rıza'dan ve babalarından (Allah'ın selamı hepsinin üzerine olsun) naklen.

²⁴³ - Emali-i Tusi s.521 hadis:1147 Mecaşii vasıtası ile İmam Rıza'dan, babalarından ve İmam Zeynelabidin'den (Hepsine selam olsun) naklen, Keşf'ul Gümme c.2 s.35

²⁴⁴ - el İhticac c.1 s.147 hadis:32 Alkeme vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) naklen, şu kaynaklara da müracaat edebilirsiniz Kemal'ud Din s.279 hadis:25, el Gaybet-i Numani s.70 hadis:8 ve s.83 hadis:12, Tefsir-i Kummi c.2 s.109 ve c.1 s.293

446 – Resulullah (s.a.a) – Ali’ye (a.s) hitaben -: Sen, gıyabımda benim vasım, varisim Ehlibeyt, mal(ım) ve Müslümanlar üzerindeki halifemsin.²⁴⁵

447 – İmam Ali (a.s): Allah’a and olsun ki Resulullah (s.a.a), ümmeti içinde beni halife seçti. Ben, peygamberinden sonra onlar üzerinde Allah’ın hüccetiyim.²⁴⁶

4/3

Peygamberin hayatta ve ölümünden sonraki halifesi

448 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen, benim hayatımda ve ölümünden sonra vasım, Ehlibeytim ve ümmetim üzerindeki halifemsin.²⁴⁷

449 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen, benim hayatımda ve ölümünden sonra ümmetim üzerindeki halifemsin. Senin bana olan konumun, Şeys’in Âdem’e, Sam’ın Nuh’a, İsmail’in İbrahim’e, Yuşa’nın Musa’ya ve Şem’un’un İsa’ya olan konumu gibidir.²⁴⁸

450 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen, benim vasım, evlatlarımda babası ve kızımın eşisin; hayatımda ve ölümünden sonra ümmetim üzerindeki halifemsin. Senin emrin benim emrim, senin nehyin benim nehyimdir. Beni peygamberliğe seçen ve yaratıklarının en üstünü kılan Allah’a yemin olsun ki sen, yaratıkları üzerinde Allah’ın hücceti, sırrının hafızı ve kulları üzerindeki halifesisin.²⁴⁹

²⁴⁵ - el Hısal s.430 hadis: 9 Bekr b. Muhammed Ezdi, bazı ashabımızdan, onlar da İmam Ali’den (a.s) nakletmiş.

²⁴⁶ - Mie Menkıbe s.82 hadis:32 Museyyib b Neciyye’den naklen

²⁴⁷ - el Hısal s.652 hadis:53, Emali-i Saduk s.754 hadis: 1015 her ikisi de Süleyman b. Mehran vasıtası ile İmam Sadık’tan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen ve s.175 hadis:178, el Fedail-i İbni Şazan s.8, Bişaret’ul Mustafa s.198 son üçü İbni Abbas’tan naklen ve s.23 Cabir b. Abdullah’tan naklen, Kemal’ud Din s.260 hadis:6 Hüseyin b. Halid vasıtası ile İmam Rıza’dan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

²⁴⁸ - Emali-i Saduk s.450 hadis:609, Bişaret’ul Mustafa s.58 her ikisi de İbni Abbas’tan naklen

²⁴⁹ - Uyun’u Ahbar’ir Rıza (a.s) s.1 s.297 hadis: 53 Fedail-i Eşhur’us Selase s.79 hadis:61, Emali-i Saduk s.155 hadis:149 Hasan b. Ali b. Faddal vasıtası ile İmam Rıza ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen



Türkiye Caferileri Sitesi
www.caferilik.com

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

451 – Emali-i Saduk – İbni Abbas’tan naklen -: Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ben, kıyamet günü peygamberler içinden en fazla takipçisi olanım. Benim, Busra²⁵⁰ ile Sen’a²⁵¹ arası kadar genişliği bulunan bir havuzum olacaktır. Onda gökteki yıldızların sayısı kadar sürahiler olacaktır. O gün bu havuzun başındaki halifem, dünyadaki halifem olacaktır. “O kimdir ey Allah’ın Resülü?!” diye sorulduğunda buyurdu: Müslümanların imamı, müminlerin emiri ve onların benden sonraki mevlası Ali b. Ebu Talib.²⁵²

452 – Resulullah (s.a.a) – Ali (a.s) hakkında -: Bu, benim ehlibeytimin en üstünü, halkın bana en yakın olanıdır. Eti etimden, kanı kanımdan ve ruhu ruhumdandır. O, hayatımda vezirim, vefatımdan sonra halifemdir. Aynen Harun’un Musa’ya olan konumu gibi, ancak benden sonra peygamber yoktur.²⁵³

453 – el Futih – Ayşe’nin Cemel savaşından önce Ümmü Seleme’ye gelerek onu Basra’ya doğru yapacağı harekete davet etmesi -: Sonra Ümmü Seleme, Ayşe’ye Ali’nin (a.s) faziletlerini zikretmeye başladı. Abdullah b. Zübeyr kapının önünde durmuştu ve söylenenlerin hepsini duyuyordu. O Ümmü Seleme’ye bağırdı ve dedi ki: Ey Ebu Ümeyye’nin kızı! Biz, senin Zübeyr hanedanına olan düşmanlığını anladık!

Bunun üzerine Ümmü Seleme dedi ki: Allah’a andolsun ki onu (Ayşe) soktuğunuz bu işten ne sen ne de baban çıkaramayacaktır! Sen, muhacirler ve ensarın baban Zübeyr ve arkadaşı Talha’nın hilafetine

²⁵⁰ - Şam’ın güneydoğusuna doksan km uzaklıktaki bir şehir. Rum hükümeti döneminde büyük önem taşıyan bir şehirdi. Halid b. Velid’in eliyle Hicri 13 yılında fethedildi. (Mucem’ul Buldan c.1 s.441)

²⁵¹ - Hicaz’ın güneyinde ve Adn şehrinin kuzeyinde bulunan bir şehir olup Yemen’in başkentidir. Bugünkü Yemen ve Hicaz’ın önemli kentlerinden biridir.

²⁵² - Emali-i Saduk s.374 h.471, Bişaret’ul Mustafa s.34, ayrıca “Sahib-i Havdi” kitabı c.8 s.196’ya da müracaat edin.

²⁵³ - el Tevhid s.311 hadis:2, Kısas’ul Enbiya s.284 hadis:348 her iki kaynak da Cafer Ezheri vasıtası ile İmam Sadık’tan (a.s) ve babalarından (s.a) nakletmiş, el Haraiic vel Ceraih c.2 s.492 hadis:5, ayrıca el Sakib fi’l Menakib kitabı s.67 hadis:48’e de müracaat edebilirsiniz.

razı olacaklarını mı umuyorsun?! Halbuki Ali hayattadır ve o, her mümin erkek ve kadının velisidir!!

Abdullah b. Zübeyr, “Ben Resulullah’tan bunu asla duymadım!” dedi.

Ümmü Seleme dedi: Eğer sen duymamış isen teyzen Ayşe kesinlikle duymuştur. İşte o burada, ona sor! Resulullah’ın (s.a.a) “Ali hayatımda ve ölümümde sizin üzerinizdeki halifemdir. Her kim ona baş kaldırırsa bana isyan etmiş olur” buyurduğunu o da duymuştur. Ey Ayşe! Buna şahitlik ediyor musun etmiyor musun?

Ayşe dedi: Allah’a yemin olsun ki evet (doğrudur).

Bunun üzerine Ümmü Seleme şöyle konuştu: Öyleyse ey Ayşe! Allah’tan kork, Allah ve Resulünün seni sakındırdığı şeyden sakın! Hev’ab köpeklerinin havladığı kadın sen olma. Zübeyr ve Talha seni aldatmasın. Zira onlar seni Allah’tan hiçbir şekilde müstağni kılamazlar!²⁵⁴

Bkz. (El Muazere alad’Davet) c.1 s.200

Dördüncü Bölüm

Menzilet Hadisleri

1/4

454 - Resulullah (s.a.a) – Ali’ye (a.s) hitaben -: Senin bana olan menziletin (konumun) Harun’un Musa’ya olan konumu gibidir. Ancak benden sonra peygamber yoktur.²⁵⁵

²⁵⁴ - el Futuh c.2 s.454, bkz. “İstirca-i Ayşe Lemma Vesalet ila Mai’l Hev’ab” c.4 s.584

²⁵⁵ - Sunen-i Tirmizi c.5 s.641 hadis:3730 Cabir b. Abdullah’tan naklen ve hadis: 3731, Sünen-i İbni Mace c.1 s.45 hadis:121, Tarih-i Dimeşk c.42 s.164 hadis:8571 ve s.165 hadis:8576 hepsi de Sa’d b. Ebi Vakkas’tan naklen, Tarih-i Bağdad c.10 s.43 hadis:5170, Hasais-i Emiri’l Muminin (Nesai) s.127 hadis:62-64, el Musannef (İbni Ebi Şeybe) c.7 s.496 hadis:13 son üçü Esmâ Binti Umeys’ten naklen ve hadis:14 Zeyd b. Erkam’dan naklen, el Sünne (İbni Ebi Asim) s.595 hadis:1382 Ebu Seid’den naklen, Kenz’ul Ummal c.11 s.599 hadis:32881, Kifayet’ul Eser s.135 Sa’d b. Malik’ten naklen, el Cemel s.76

455 – Sahih-i Müslim – Seid b. Museyyib vasıtası ile Amir b. Sa'd b. Ebi Vakkas'tan, o da babasından naklen -: Resulullah (s.a.a), Ali'ye (a.s) hitaben buyurdu: Senin bana olan menziletin (konumun) Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir. Ancak benden sonra peygamber yoktur.

Seid diyor ki: Ben bunu bizzt Sa'd'dan duymak istedim. Onun için Sa'd'la görüştim. Amir'in bana anlattıklarını ona sözyledim. O dedi ki: Ben bunu duymuşum. Dedim: Sen, kendin mi bunları duydun? O, iki parmağını kulaklarının üzerine koydu ve dedi ki: Evet, yoksa (böyle değilse) her ikisi de sağır olsun.²⁵⁶

456 – Tarih-i Dimeşk – Amir b. Sa'd'dan naklen -: Ben babamla birlikteydim. Peşimize bir kişi takıldı. Onun içinde Ali'ye karşı bazı kuşkuları vardı. Dedi ki: Ey Ebu İshak! Bu nasıl bir hadis ki halk onu Ali hakkında zikretmekte? Babam dedi: Hangi hadis? Dedi: “Senin bana olan konumun Harun'un Musa'ya olan menzileti gibidir!” Dedi: Evet, Resulullah'tan (s.a.a) Ali hakkında “Senin bana olan konumun Harun'un Musa'ya olan menzileti gibidir” sözünü bizzat duydum. Resulullah'ın Ali hakkında bunu, hatta bundan daha fazlasını söylemesi yadırganacak bir şey değildir!²⁵⁷

457 – Tarih-i Bağdad – Cabir'den naklen -: Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) hitaben buyurdu: Acaba bana nisbetle Harun'un Musa'ya olan konumunda bulunmaya razı olmuyor musun; sadece benden sonra peygamber yoktur, eğer olsaydı şüphesiz sen olurdun!²⁵⁸

²⁵⁶ - Sahih-i Müslim c.4 s.1870 hadis:30, Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.633 hadis:1079, Hasaisu Emir'ul Muminin (Nesai) s.111 hadis: 50 ve s.114 hadis: 51, Musned-i Ebu Ye'la c.1 s.348 hadis:735 ve s.354 hadis: 751, Tarih-i Dimeşk c.42 s.146-148, Usdu'l Ğabe c.4 s.100 rakam 3789, Menakib-i İbni Meğazili s.28 hadis:40 ve s.29 hadis:42 ve s.33 hadis:50, Menakib-i Harezmi s.133 hadis:148, Emali-i Tusi s.227 hadis:399, Menakib-i Kufi c.1 s.513 hadis:435

²⁵⁷ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.157 hadis:8559

²⁵⁸ - Tarih-i Bağdad c.3 s.289 hadis:1376, Tarih-i Dimeşk c.42 s.176 hadis:8605, Kenz'ul Fevoid c.2 s.181, el Emali (Şeceri) c.1 s.134, Mie Menkıbe s.112 hadis:57, Emali-i Tusi s.548 hadis:1168 Ebuzer vasıtası ile İmam Ali'den (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen

458 – Tarih-i Bağdad – Suveyd b. Ğafle vasıtası ile Ömer b. Hat-tab'dan naklen -: Ömer, bir kişinin Ali'ye sabbettiğini görünce dedi ki: Zannediyorum ki sen münafıksın. Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Ali benim için Harun'un Musa'ya nisbetle sahip olduğu konuma sahiptir. Ancak benden sonra peygamber yoktur.²⁵⁹

459 – Tarih-i Bağdad – Mehdi Abbasi'den naklen -: Süfyan Sevri yanına geldi. Dedim ki: Ali hakkında yanında bulunan en üstün fazileti bana söyle. O dedi: Seleme b.Kuheyl, Huceyye b. Adiy'den, o da Ali'den, Resulullah'ın şöyle buyurduğunu bana nakletti: Senin bana olan menziletin (konumun) Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir. Ancak benden sonra peygamber yoktur.²⁶⁰

460 –Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen benim için Harun'un Musa'ya olan konumuna sahipsin. Ben hayattayken nasıl bana itaat vacip ise benden sonra sana itaat de vaciptir. Ancak benden sonra peygamber yoktur.²⁶¹

461 – Resulullah (s.a.a) – Ali'ye (a.s) işaret ederek -: Bu, benim ehlibeytimin en üstünü, halkın bana en yakın olanıdır. Eti etimden, kanı kanımdan ve ruhu ruhumdandır. O, hayatımda vezirim, vefatımdan sonra halifemdir. Aynen Harun'un Musa'ya olan konumu gibi, ancak benden sonra peygamber yoktur.²⁶²

462 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Senin bana olan konumun, Hibe-tullah'ın Âdem'e, Sam'ın Nuh'a, İshak'ın İbrahim'e, Harun'un Mu-sa'ya ve Şem'un'un İsa'ya olan konumu gibidir. Ancak benden sonra peygamber yoktur.²⁶³

²⁵⁹ - Tarih-i Bağdad c.7 s.453 hadis:4023, Tarih-i Dimeşk c.42 s.167 hadis:8580 ve s.166 hadis:8578 ve 8579.

²⁶⁰ - Tarih-i Bağdad c.4 s.71 hadis:1691, Tarih-i Dimeşk c.42 s.167 hadis:8582.

²⁶¹ - el İhticac c.1 s.297 hadis:52, Menakib-i Kufi c.1 s.224 hadis:142, el Yakın s.448 hadis:170

²⁶² - el Tevhid s.311 hadis:2, Kısas'ul Enbiya s.284 hadis:348 her iki kaynak da Cafer Ezheri vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) ve babalarından (s.a) nakletmiş, el Haraic vel Ceraih c.2 s.492 hadis:5, ayrıca el Sakib fi'l Menakib kitabı s.67 hadis:48'e de müracaat edebilirsiniz.

²⁶³ - Emali-i Saduk s.100 hadis:77 Mukatil b. Süleyman vasıtası ile İmam Sadık'tan, o da babalarından (hepsine selam olsun) naklen, Ravza'tul Vaizin s.115

463 – Resulullah (s.a.a) – Ali’ye (a.s) hitaben -: Senin bana olan menzilen Harun’un Musa’ya olan konumu gibidir. Harun sana güzel bir örnektir. Hani kavmi onu yalnız bırakmıştı ve nerdeyse onu öldüreceklerdi. Öyleyse Kureyş’in zulmüne ve senin aleyhine birleşmelerine karşı sabırlı ol. Zira sen Harun’un konumundasın.²⁶⁴

464 – İmam Sadık (a.s) – babalarından (hepsine selam olsun) naklen -:Şüphesiz peygamber (s.a.a) on yerde Ali’ye (a.s) hitaben şöyle buyurmuştur: Senin bana olan menzilen Harun’un Musa’ya olan konumu gibidir.²⁶⁵

Bkz. C.1 s.396 (el İstihlaf an’ın Nebi fi Ğazvet-i Tebuk)

2/4

Peygamberin Menzilet Hadisine Vurgu Yaptığı Yerler

1-2/4

İnzar (Uyarı) Günü

465 – Kenz’ul Fevaid – Ebu Rafi’den naklen -: Peygamber (s.a.a) Abdülmüttalib oğullarını “Şi’b”de (Ebu Talib deresi) topladı... Sonra buyurdu: Allah (c.c) bana yakın akrabalarımı ve samimi dostlarımı inzar etmemi (uyarmamı) emretti. Yüce Allah, ona ehlibeyti arasından bir kardeş, varis, vezir, vasi ve halife olacak birini kılmadığı tek bir peygamber dahi göndermemiştir. Şimdi içinizden hanginiz kardeşim, vezirim ve varisim olma karşılığında bana biat etmek ve benim için Harun’un Musa’ya olan konumunda bulunmak ister, sadece benden sonra peygamber yoktur?

Herkes sükût etti. Peygamber (s.a.a) bu sözü onlara üç kez tekrarladı ve buyurdu: Allah’a andolsun ki ya şimdi içinizden biri ayağa kalkacak veya bu menzilet sizden başkasına ulaşacak ve kınanacaksınız!

²⁶⁴ - Kemal’ud Din s.264 hadis:10 Salman’dan naklen, Süleym b. Kays’ın kitabı c.2 s.569 hadis:2 İmam Ali’den (a.s), o da Resulullah’tan (s.a.a) naklen.

²⁶⁵ - Yenabi’ul Mevedde c.2 s.302 hadis:866

Bunun üzerine Ali (a.s) ayağa kalktı. Herkes ona bakıyordu. O, peygambere biat etti ve böylece onun çağrısına icabet etmiş oldu.²⁶⁶

Bkz. C.1 s.200(el Muazere ala'd Davet)

2-2/4

Kardeşlik Günü

466 – Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) – Mahduc b. Zeyd'den naklen -: Resulullah (s.a.a) Müslümanlar arasında kardeşlik oluşturdu. Sonra buyurdu ki: Ey Ali! Sen benim kardeşimsin ve senin bana olan konumun Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir; sadece benden sonra peygamber yoktur.²⁶⁷

467 – İmam Ali (a.s): Resulullah (s.a.a) ashabı arasında kardeşlik tesis etti. Ben dedim ki: Ey Allah'ın Resülü! Ashabın arasında kardeşlik oluşturdu, ama beni yalnız bıraktın ve benim kardeşim yok! Buyurdu: Seni kendim için sakladım. Sen dünya ve ahirette benim kardeşimsin. Sen, benim için Harun'un Musa'ya olan konumundasın.

Bunun üzerine mutluluk ve sevinçten gözyaşı içinde yerimden kalktım.²⁶⁸

Bkz. c.10 s.372 (el İha me'an Nebi)

3-2/4

Kapıları Kapadığında

468 – Resulullah (s.a.a): Bazı kişiler, Ali'ye mescitte mesken verdim diye içlerinden bana karşı rahatsızlık duymaktadırlar. Allah'a an-

²⁶⁶ - Kenz'ul Fevaid c.2 s.177, Mecme'ul Beyan c.7 s.323, Tefsir-i Furat s.303 hadis:408, Tevil'ul Ayat'uz Zahire c.1 s.393 hadis:19 "kınanacaksınız" ifadesi yerine "pişman olacaksınız" tabiri ile, ayrıca bkz. Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.251

²⁶⁷ - Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.663 hadis:1131, Tarih-i Dimeşk c.62 s.53 hadis:8389, Menakib-i Harezmi s.140 hadis:159, Menakib-i İbni Meğazili s.42 hadis:65 Ebu Zeyd Bahili'den naklen, Emali-i Saduk s.402 hadis:520, Menakib-i İbni Şehraşub c.2 s.186

²⁶⁸ - Kenz'ul Fevaid c.2 s.180 Süleyman b. Cafer Haşimi vasıtası ile İmam Sadık'tan, babasından ve ceddinden (hepsine selam olsun) naklen, el Mucem'ul Kebir c.11 s.63 hadis:11092 İbni Abbas'tan naklen Bkz. s.10 (Varisu İlm'in Nebi)

dolsun ki ben onları (mescitten) çıkarmadım ve Ali'ye (mescidi) mesken vermedim. Şüphesiz izzet ve celal sahibi Allah Musa ve kardeşine şöyle vahyetti: “Kavminize Mısır'da barınacak evler kurun, evlerinizi kible yapın ve namaz kılın.” Musa'ya mescidinde kimsenin mesken edinmesine izin vermemesini, orada cima edilmemesini ve oraya sadece Harun ve evlatlarının girmelerine izin vermesini emretti.

Ali benim için Harun'un Musa'ya olan konumundadır. Ehlibeytim arasında sadece o benim kardeşimdir. Ali ve evlatları dışında hiç kimseye benim mescidimde kadınlarla cima etmesi caiz değildir. Her kim bundan rahatsız ise işte oraya gitsin – eliyle Şam'a doğru işaret etti -.

469 – Tarih-i Dimeşk – Cabir b. Abdullah Ensari'den naklen -: Bizim mescitte uyuduğumuz bir anda Resulullah (s.a.a) çıkageldi. Elindeki hurma dalını bize dokundurarak buyurdu: “Mescitte mi uyuyorsunuz? Hâlbuki mescitte uyumak reva değildir.” Biz hemen kalkarak uzaklaştık. Ali de kalktı ve uzaklaştı.

Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ey Ali! Sen gel. Mescitte benim için reva olan her şey senin için de revadır. Acaba benim için Harun'un Musa'ya olan konumuna sahip olmak istemez misin, sadece peygamberlik hariç!! Canımı elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki kıyamet günü sen, benim havuzumun başında elindeki böğürtlen ağacından bir dal ile - yabancı bir deveyi suyun başından kovdukları gibi - (bazılarını) benim havuzumdan kovacaksın. Şu anda senin, havuzumun başındaki yerini görür gibiyim.²⁶⁹

Bkz. c.10 s.394 (el Hukuk Mesel'un Nebi fi Mescidih)

4-2/4

Hayber'in Fethi

470 – Menakib-i İbni Meğazili – Cabir b. Abdullah'tan naklen -: Ali b. Ebu Talib (a.s) Hayber fethinden döndüğünde peygamber (s.a.a) ona şöyle buyurdu: Ey Ali! Ümmetimden bir grubun senin hakkında Nasara'nın Meryem oğlu İsa hakkında söylediklerini söylemelerinden endişem olmasaydı senin hakkında öyle bir söz söyledim ki, Müslü-

²⁶⁹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.140 hadis.:8524, Menakib-i Harezmi s.109 hadis:116

manlar arasından hangi topluluğun yanına varsan ayaklarının altındaki toprağı ve abdest suyundan geri kalanı alırlar ve onlarla şifa ararlardı. Ancak sana şu kadarı yeter ki sen, benim için Harun'un Musa'ya olan konumundasın; sadece benden sonra peygamber yoktur.²⁷⁰

5-2/4

Hamza'nın kızı için müteveli belirlediğinde

471 – Tarih-i Dimeşk – Abdullah b. Cafer'den naklen -: Hamza'nın kızı Medine'ye vardığında Ali, Cafer ve Zeyd onun himayesini üslenmek konusunda ihtilafa düştüler. Resulullah (s.a.a) buyurdu: Delillerinizi söyleyin. Zeyd dedi ki: O benim kardeşimin kızıdır. Bu yüzden ben ona daha şayanım.

Ali dedi: O, amcamın kızıdır ve onu (Mekke'den)ben getirdim.

Cafer dedi: Amcamın kızıdır ve teyzesi benim yanımdadır.

Peygamber (s.a.a) buyurdu: Onu sen al ey Cafer! Sen ona (himaye konusunda) diğerlerinden daha şayansın.

Resulullah (s.a.a) daha sonra şöyle buyurdu: Sen ey Zeyd, benim azad ettiğim kişisin ve ben senin mevlanım. Ama sen ey Cafer, yapın ve ahlakın bana benzemektedir. Sana gelince ey Ali, sen benim için Harun'un Musa'ya olan konumundasın, peygamberlik hariç.²⁷¹

6-2/4

Tebük Savaşı

²⁷⁰ - Menakib-i İbni Meğazili s.237 hadis:285, Menakib-i Harezmi s.158 hadis:188 ve s.129 hadis:143, Kifayet'ut Talib s.264 her ikisinde de Zeyd b. Ali babaları aracılığı ile İmam Ali (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) nakletmiş. Emali-i Saduk s.156 hadis:150, Kenz'ul Fevaid c.2 s.179, Bişaret'ul Mustafa s.155, İlam'ulVera c.1 s.366, Şerh'ul Ahbar c.2 s.381 hadis:740, Ravda'tul Vaizin s.127, el Musterşid s.633 hadis:298, Menakib-i Kufi c.1 s.249 hadis:167 ve s.459 hadis:360

²⁷¹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.170 hadis:8589 ve bkz. Hasais-i Emir'ul Muminin (Nesai) s.139 hadis:71 ve Şerh'ul Ahbar c.3 s.202 hadis:1130

472 – Sahih-i Buhari – Sa’d b. Ebi Vakkas’tan naklen -: Resulullah (s.a.a) Tebük’e²⁷² doğru hareket etti ve Ali’yi kendi yerine bıraktı. Ali dedi ki: Acaba beni çocuklar ve kadınların arasında mı bırakıyorsunuz?!

Resulullah (s.a.a) buyurdu: Sen, benim için Harun’un Musa’ya olan konumuna sahip olmak istemiyor musun, ancak benden sonra peygamber yoktur!!²⁷³

473 – Tarih-i Dimeşk – Cabir’den naklen -: Ali’yi (a.s) Tebük savaşına gitmekte olan Resulullah’ın (s.a.a) devesine tutunmuş olarak şöyle söylediğini gördüm: Beni geride mi bırakıyorsun?!

(Resulullah(s.a.a) ona) buyurdu: Sen, benim için Harun’un Musa’ya olan konumuna sahip olmak istemiyor musun, ancak benden sonra peygamber yoktur!!²⁷⁴

²⁷² - Medine’yi Dimeşk’e bağlayan yolun ortasındaki bir bölgenin ismi. Medine’nin kuzeybatısı ve Dimeşk’in güneyindedir. Peygamber Hicretin dokuzuncu yılında kuzeydeki Arapları teslim almak için kalabalık bir orduyu oraya götürdü. Ancak savaş olmadı.

²⁷³ - Sahih-i Buhari c.4 s.1602 hadis:4154, Sahih-i Müslim c.4 s.1871 hadis:31, Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.386 hadis:1583 ve s.390 hadis:1600, Sahih-i İbni Hanbel c.15 s.371 hadis:6927, Fedail’us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.569 hadis:960 ve s.610 hadis:1041, el Tabakat’ul Kubra c.3 s.24 her ikisi de Sa’d b. Malik’ten naklen, el Müstedrek ala’s Sahiheyin c.3 s.117 hadis:4575, el Sünen’ul Kubra c.9 s.68 hadis:17893, el Süne (İbni Ebi Asim) s.586 hadis:1334 ve s.610 hadis:1454, Hasais-i Emir’ul Muminin (Nesai) s.121 hadis:56 ve s.124 hadis:59, el Musannef-i İbni Ebi Şeybe c.7 s.496 hadis:11, Musned-i Ebi Ye’la c.1 s.199 hadis:339, Musned-iel Tayalisi s.29 hadis:209, Tarih-i Bağdad c.11 s.432 hadis:6323 ve c.4 s.204 hadis:1890, Delail’in Nubuvvet-i el Beyhaki c.5 s.220, Hilyet’ul Evliya c.7 s.196, el Bidaye ven’Nihaye c.7 s.341. Ayrıca bkz. Sunen-i Tirmizi c.5 s.638 hadis: 3724, Hasais-i Emir’ul Muminin (Nesai) s.46 hadis:9 ve s.119 hadis:55, Musned-i İbni Hanbel c.1 s.391 hadis:1608, Tarih-i Dimeşk c.42 s.112 hadis:8470 ve s.113 hadis:8472, Usd’ul Gabe c.4 s.99 sayı:3789, Menakib-i İbni Meğazili s.29 hadis:43, Menakib-i Harezmi s.108 hadis:115, Tarih-i İslam (Zehebi) c.3 s.627 ve el Bidaye ven’Nihaye c.7 s.340.

²⁷⁴ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.177 hadis:8608, Emali-i Tusi s.342 hadis:702 Ubeydullah b. Ali vasıtası ile İmam Rıza’dan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen

474 – Musned-i İbni Hanbel – İbni Abbas’tan naklen -: Resulullah Tebük savaşı için halkla birlikte hareket etti. Ali ona dedi ki: Ben de seninle geleyim mi? Allah Resülü (s.a.a) ona buyurdu: Hayır. Bunun üzerine Ali (a.s) ağladı. Peygamber ona buyurdu: Acaba benim için Harun’un Musa’ya olan konumuna sahip olmak istemiyor musun, sadece sen peygamber değilsin!! Ancak sen halifem olursan benim gitmem uygun olur.²⁷⁵

475 – el Tabakat’ul Kubra – Bera b. Azib ve Zeyd b. Erkam’dan naklen -: Tebük savaş için çetin bir ordu hazırlanınca Resulullah (s.a.a) Ali b. Ebu Talib’e buyurdu: “Ben veya senin kalmandan başka çare yok”

Sonra da Ali’yi geride bıraktı. Resulullah (s.a.a) savaş için (Medine’den) ayrıldığı sırada bazı kimseler dediler ki: O, Ali’den istemediği bir durum gördüğü için onu geriye bıraktı!

Bu söz Ali’ye ulaştınca Resulullah’ın (s.a.a) peşine düştü ve nihayet ona ulaştı. Resulullah (s.a.a) ona buyurdu: “Seni buraya getiren şey nedir ey Ali?! Dedi: Bir şey yok ey Allah’ın Resülü! Sadece bazı insanların beni geride bırakmanızın benden istemediğiniz bir şey gördüğünüz için olduğunu zannettiklerini duydum! Resulullah (s.a.a) güldü ve buyurdu: Ey Ali! Acaba benim için Harun’un Musa’ya olan konumuna sahip olmak istemiyor musun, sadece sen peygamber değilsin!! Dedi: Evet, tabi isterim ey Allah’ın Resülü! Resulullah buyurdu: İşte sen böylesin.²⁷⁶

²⁷⁵ - Musned-i İbni Hanbel c.1 s.709 hadis:3062, el Mustedrek ala’s Sahiheyne c.3 s.144 hadis:4652, Fedail’us Sahabe İbni Hanbel c.2 s.684 hadis:1168, el Mucem’ul Kebir c.12 s.78 hadis:12593, Hasais-u Emir’ul Muminin (Nesai) s.73 hadis:23, Tarih-i Dimeşk c.42 s.102 hadis:8454 ve s.98 hadis:8441 son kaynakta “Ancak sen halifem olursan...” cümlesi yerine “her mümin üzerinde halifemsin” tabiri yer almış. Menakib-i Harezmi s.126 hadis:140, el Bidaye ven’Nihaye c.7 s.339, Zehair’ul Ukba s.157, Tefsir-i Furat s.342 hadis:466 ve s.421 hadis:558, Şerh’ul Ahbar c.2 s.300 hadis:618 ve bkz.s.210 hadis:541.

²⁷⁶ - el Tabakat’ul Kubra c.3 s.24 ve s.23 Ebu Seid’den naklen, Tarih-i Dimeşk c.42 s.186 hadis:8632, el Mucem’ul Kebir c.5 s.203 hadis:5094, Ensab’ul Eşraf c.2 s.349 ve bkz. s.348.

476 – Tarih-i Dimeşk – Ebu'l Fil'den naklen -: Resulullah (s.a.a) Tebük savaşına çıktığında Ali b. Ebu Talib'i Medine'de kendi yerine bıraktı. Bunun üzerine münafıklar Medine'de ve Resulullah'ın (s.a.a) ordusu içinde şaya çıkararak dediler ki: Ona yakın olmayı sevmedi ve onun hakkındaki görüşü kötüdür.

Bu söz Ali'ye çok ağır geldi. O dedi ki: Ey Allah'ın Resülü! Beni kadınlar ve çocuklarla geride mi bırakıyorsun?! Ben Allah ve Resulünün gazabından Allah'a sığınırım. Bunun üzerine Resulullah şöyle buyurdu: Ey Ebu'l Hasan! Ben senden razıyım, Allah senden razı olsun. Şüphesiz ki Allah senden razıdır. Senin bana olan konumun Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir. Sadece benden sonra peygamber yoktur. Ali dedi: Razi olduk, razi olduk.²⁷⁷

477 - El İrşad: Emir'ul Muminine (a.s) münafıkların şayiaları ulaştığında yalanlarını ortaya çıkararak onları rüsva etmek için kendisini peygambere (s.a.a) ulaştırdı ve dedi ki: Ey Allah'ın Resülü! Münafıklar, senin beni ağırlık olarak gördüğün ve benden rahatsız olduğun için geride bıraktığımı zannediyorlar!! Resulullah (s.a.a) ona buyurdu: Ey kardeşim! Sen yerine dön. Hiç şüphesiz Medine ancak benim veya senin vasıtanla düzene girebilir. Sen, benim ailem, hicret yurdum ve kavmim içindeki halifemsin. Acaba benim için Harun'un Musa'ya olan konumuna sahip olmak istemez misin, ancak benden sonra peygamber yoktur!!²⁷⁸

478 – Resulullah (s.a.a) – Tebük'e doğru yola çıktığında ve Ali'yi Medine'ye ve ailesi üzerinde kendi yerine bıraktığında o, Resulullah'a (s.a.a) dedi ki: Ey Allah'ın Resülü! Bazı insanlar diyorlar ki: Sen, beni ağırlık olarak gördüğün için geride bıraktın! Ali'ye (a.s) hitaben verdiği cevap -: Ey Ali! Bir imam ve bir emir olmalıdır. Ben imam, sen emirsin. Acaba benim için Harun'un Musa'ya olan konumuna sahip olmak istemez misin; o, İsrail oğulları içinde Harun'u kendi yerine bı-

²⁷⁷ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.181 hadis:8618

²⁷⁸ - el İrşad c.1 s.156 ve bkz. Kemal'ud'Din s.278 hadis:25, Tefsir-i Kummi c.1 s.292, Kenz'ul Fevaid c.2 s.181, el İhticac c.2 s.26 hadis:150, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.16, el Mustersed s.335 hadis:6, Hasais-u Emir'ul Muminin (Nesai) s.107 hadis:45 Musned-i Ebi Ye'la c.1 s.347 hadis:734, Delail-un'Nubbuve'ti el Beyhaki c.5 s.220, el Bidaye ven'Nihaye c.5 s.7 ve Menakib-i İbni Meğazili s.33 hadis:49

rakmıştı. Sadece benden sonra kendisine vahiy gelecek bir peygamber yoktur!! Andolsun Allah'a seni kendi görüşümle geride bırakmadım ve kendi görüşümle seni

Kendimden sonra yerime atamadım; kendi görüşümle seni emir yapmadım. Ben sadece (Allah'ın emrini yerine getirme hususunda) bir memurum.²⁷⁹

Bkz. c.1 s.396 (el İstihlaf an'ın Nebi fi Ğazvet-i Tebuk)

7-2/4

Ümmü Seleme ile

479 – Resulullah (s.a.a) – Ümmü Seleme'ye hitaben -: Bu, Ali b. Ebu Talib'dir. Onun eti, etimdendir; kanı kanımdandır. Onun bana olan konumu Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir. Sadece benden sonra peygamber yoktur.²⁸⁰

480 – Resulullah (s.a.a) : Ey Ümmü Seleme! Şüphesiz Ali'nin eti etimden, kanı kanımdandır ve onun bana olan konumu Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir. Ancak benden sonra peygamber yoktur.²⁸¹

481 – Resulullah (s.a.a) – Ümmü Seleme'ye hitaben -: Bu Ali'nin eti etime, kanı kanıma karışmıştır ve onun bana olan konumu Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir. Ancak benden sonra peygamber yoktur.²⁸²

8-2/4

Enes b. Malik'le

²⁷⁹ - Şerh'ul Ahbar c.2 s.195 hadis:530 Sa'd b. Ebi Vakkas'tan naklen

²⁸⁰ - el Mucem'ul Kebir c.12 s.15 hadis:12341, Menakib-i Harezmi s.142 hadis:163, Kifayet'ut Talib s.168, İlel'uş Şerayi s.66 hadis:3, Bişaret'ul Mustafa s.167, el Yakin s.173 hadis:30 ve s.185 hadis:38 hepsi de İbni Abbas'tan naklen ve s.415 hadis:154 İmam Ali'den (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

²⁸¹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.42 hadis:8372, Emali-i Tusi s.50 hadis:65 her ikisi de İbni Abbas'tan naklen.

²⁸² - el Mehasin vel Mesavi s.44, Şerh'ul Ahbar c.2 s.201 hadis:531, Menakib-i Kufi c.1 s.355 hadis:281 hepsi de İbni Abbas'tan naklen.

482 – İmam Bakır (a.s) – Enes b. Malik’ten naklen -: Peygamberin (s.a.a) yanında bulunduğum bir anda o hazret şöyle buyurdu: Şimdi gelir. Dedim: Babam-anam sana feda olsun! Kim? Buyurdu: “Müslümanların efendisi, müminlerin emiri, vasilerin en hayırlısı ve insanların içinden peygamberlere en yakın olan kişi.”

Sonra Ali (a.s) çıkageldi. Daha sonra Ali’ye (a.s) hitaben şöyle buyurdu: Acaba benim için Harun’un Musa’ya olan konumuna sahip olmak istemez misin?!

9-2/4

Ashabtan bir grubun yanında

483 – Tarih-i Dimeşk – Abdullah b. Abbas’tan naklen -: Ömer’in, yanında bulunan bir cemaatle İslam’da sabıkası olanları zikrettiklerini duydum. Ömer dedi ki: Ali’ye gelince, ben Resulullah’ın (s.a.a) onun hakkında üç hasletten söz ettiğini işittim. Ben, o özelliklerden sadece birine sahip olabilmeyi çok isterdim ve bu, benim için güneşin üzerine yansıdığı her şeyden daha sevgili olurdu! Ben, Ebu Ubeyde, Ebu Bekir ve sahabeden bir grubun huzurunda peygamber (s.a.a) elini Ali’nin omzuna vurarak ona şöyle buyurdu: Ey Ali! Sen müminlerin içinden ilk iman edensin, Müslümanlar arasından ilk İslam’a girensin ve senin bana olan konumun Harun’un Musa’ya olan konumu gibidir.²⁸⁴

484 – el Riyad’un Nadre – Ömer b. Hattab’dan naklen -: Resulullah’ın (s.a.a) Ali hakkında üç hasletten söz ettiğini işittim. Ben, o özelliklerden sadece birine sahip olabilmeyi çok isterdim. Ben, Ebu Ubeyde, Ebu Bekir ve peygamberin (s.a.a) ashabından bir grubun birlikte olduğu bir anda peygamber (s.a.a) elini Ali’nin omzuna vurarak ona şöyle buyurdu: Ey Ali! Sen müminlerin içinden ilk iman edensin, Müslümanlar arasından ilk İslam’a girensin ve senin bana olan konumun Harun’un Musa’ya olan konumu gibidir.²⁸⁵

²⁸³ - el Yakin s.141 hadis:10 Cabir Cu’fi’den naklen, Keşf’ul Ğumme c.1 s.343

²⁸⁴ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.167 hadis:8581, Menakib-i Harezmi s.54 hadis:19, Kenz’ul Ummal c.13 s.124 hadis:36395

²⁸⁵ - el Riyad’un Nadre c.3 s.118, Kenz’ul Ummal c.13 s.122 hadis:36392 el Kuna kitabında hakim’den naklen ve el Elkab kitabında Şirazi’den naklen, Keşf’ul Ğumme c.1 s.86, Keşf’ul Yakin s.47 hadis:24 ve şu cümleyi de ilave etmiş: “Ey Ali!

Bkz. s.254 hadis:781

10-2/4

Veda Haccı

485 – Resulullah – Veda haccında -: Ali müminlerin efendisi, mal ise zalimlerin efendisidir. Ali, kardeşim ve benden sonra müminlerin mevlasıdır. Onun bana olan konumu, Harun'un Musa'ya olan konumu gibidir. Şunu bilin ki Yüce Allah nübüvveti benimle tamamladı. Artık benden sonra peygamber yoktur. O, benden sonra ailem ve müminler içinde halifemdir.²⁸⁶

Menzilet Hadisine Kısa Bir Bakış

Çeşitli rivayetlerle nakledilmiş olan menzilet hadisinin, Ali'nin (a.s) yüce faziletleri ve üstün menkıbelerinden birini ortaya koyduğunda hiç kuşku yoktur. Allah'ın Resulü, birçok yerde bu faziletten söz açmıştır. Her ne kadar Tebuk savaşında hazretin mübarek dilinden bu faziletin döküldüğü meşhur ise de, orası bu faziletin beyan edildiği tek yer olmamıştır.

Bu hadisin birçok senetle ve oldukça fazla dillendirilmesi, onun kesin beyan edilmiş olduğu konusunda hiçbir şüphe bırakmamaktadır. Hadisin naklindeki genişlik ve rivayet tariklerinin çokluğu öyle bir aşamaya ulaşmıştır ki, Ehli Sünnet'in büyük âlimleri ve muhaddisleri onun mütevatir olduğunu; ravileri ve kaynaklarının bolluğunu açık olarak ifade etmişlerdir. Hatta bu hadisin peygamberden (s.a.a) nakledilmiş olan hadisler arasından en muhkem hadis olduğu konusunu vurgulamışlar ve hadis rivayetçileri ile hafızların bunun sıhhati noktasında ittifak içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Sana buğz ettiği halde beni sevdiğini zanneden yalan söylemiştir”, Bihar'ul Envar c.38 s.246 hadis:41.

²⁸⁶ - Emali-i Tusi s.521 hadis:1147el Mecaşi-i vasıtası ile İmam Rıza'dan ve babalarından, İmam Zeynulabidin'den (hepsine selam olsun), Ümmü Seleme'nin iki oğlu ve Resulullah'ın(s.a.a) evlatlıkları Ömer ve Seleme'den naklen, Keşf'ul Gümme c.2 s.35 Ömer ve Seleme'den naklen. Ayrıca bkz. Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.332 hadis:153, Bişaret'ul Mustafa s.147, el Burhan fi Tefsir'il Kurân c.2 s.227 hadis:2909 ve Bihar'ul Envar c.37 s.256 hadis:11.

Hesekani, bu hadisin senetleri hakkında şunu yazmıştır:

Üstadımız Ebu Hazim Hafız, menzilet hadisi hakkında diyordu ki: Ben onu beş bin senetle nakletmişim.²⁸⁷

Bu konuda Muhamed b. Abdulberr diyor ki:

Ashaptan bir grubun peygamberden (s.a.a) naklettikleri “Senin bana olan konumun Harun’un Musa’ya olan konumu gibidir” hadisi en muhkem ve sahih hadislerden biridir. Sa’d b. Ebi Vakkas onu peygamberden nakletmiştir. Sa’d’ın hadisindeki senetler oldukça fazladır; İbni Ebi Hayseme ve diğerleri bu senetleri zikretmişlerdir.

İbni Abbas, Ebu Seid Hudri, Ümü Seleme, Esmâ Binti Umeys, Cabir b. Abdullah ve isimlerinin zikrinin bir hayli uzun olacağı bir grup bu hadisi nakletmişlerdir.²⁸⁸

Muhammed b. Yusuf Genci şunu yazmış:

Bu hadisin sahih olduğu üzerinde ittifak vardır. Hadis hafızlarının önde gelenlerinden Ebu Abdullah Buhari Sahih’inde, Müslim b. Heccac Sahih’inde, Ebu Davud Sünen’inde, Ebu İsa Tirmizi Cami’inde, Ebu Abdurrahman Nesai Sünen’inde ve İbni Mace Kazvini Sünen’inde bu hadisi nakletmişler ve hepsi de onun sahih olduğu konusunda ittifak içindedirler. Hatta onun sıhhati üzerinde icma etmişlerdir. Hakim Nişaburi demiştir ki: Bu hadis tevatür haddine ulaşmıştır.²⁸⁹

Suyuti, sadece mütevatir hadislerle yer verdiği “el Ezhar’ul Mutenasire fil Ahbar’il Mutevatire” isimli kitabında menzilet hadisini getirmekle bu hadisin mütevatir olduğunu açıklamış bulunmaktadır.²⁹⁰

Zikrettiklerimiz bu rivayetin senetleri hakkında açıklanmış görüşlerden sadece bir kesit oluşturmakla birlikte hadis kitapları ve kaynak-

²⁸⁷ - Şevahid’ut Tenzil c.1 s.195 Beş bin senetten maksat, muhtelif tabakalarda bu hadisi nakletmiş olan ravilerin çokluğudur. Ancak birinci tabakada, yani peygamberin (s.a.a) ashabından bu hadisi nakledenlerin sayısı ondur.

²⁸⁸ - el İstiyab c.3 s.202 sayı:1875.

²⁸⁹ - Kifayet’ut Talib s.283.

²⁹⁰ - el Ezhar’ul Mutenasire fil Ahbar’il Mutevatire s.76 hadis:103.

larında yapılacak bir araştırmanın bu hadisin kesin olarak beyan edildiği konusunda en ufak bir şüphe götürmediğini göstermektedir.

Mana yönünden de hadise baktığımızda şunu görmekteyiz ki Harun'un Musa döneminde nübüvvet dışında sahip olduğu her şey Ali (a.s) için de saklı tutulmuştur. Kurân-ı Kerim Harun'un konularını şu şekilde beyan etmiştir:

Bana ailemden birini yardımcı yap, Kardeşim Harun'u. Onunla gücümü artır. Onu işime ortak et.²⁹¹

Peygamberden (s.a.a) gelen hadislerde bu konuların tümü Ali (as.) için açık olarak belirlenmiştir.²⁹²

Kurân-ı Kerim, Harun'un sahip olduğu konulardan bir diğer bölümünü de şöyle zikretmiştir:

Kavmim arasında benim yerime geç ve yapıcı ol. Sakın bozguncuların yoluna uyma!²⁹³

Ali'nin (a.s) yaşam gerçeği ve onun Allah'ın Resulünü eşsiz savunması, peygamberin (s.a.a) tüm savaşlarında onun daimi ve aktif huzuru, aslında şunu çok net olarak göstermektedir ki Yüce Allah, Ali'ye (a.s) Resulullah için Harun'un Musa'ya olan konumunu vermiştir.

Resulullah (s.a.a), davetini duyurma noktasında tabii yoldan hareket etti, işleri doğal seyri ile sürdürdü. İşte tam da burada Ali (a.s) onun en üstün ve sağlam yaveri idi. Mebit gecesinde Resulullah'ın (s.a.a) yatağına yatması, Müslümanların ilk meydan savaşı ve bu yüzden ürpertici olan Bedir savaşında gösterdiği eşsiz fedakârlık ve yiğitlik, Uhud savaşında peygamberi (s.a.a) koruması, Hendek savaşında iddia sahiplerinin birçoğunun kaçtığı kritik bir anda Amr b. Abuved'in karşısına çıkması, müşriklerin korkunç muhasarasından sonra Resulullah ve ashabının duvarlar ve surların ardında durdukları anda Hayber'deki kudretinin cilvesi ve bunların dışındaki diğer fedakârlıkları,

²⁹¹ -Taha 29-32

²⁹² - r. k. c.8 s.123

²⁹³ - Araf 142

onun peygambere (s.a.a) yaptığı yardımların sonuçları belirleyici olduğunu göstermektedir.

Şunu da eklemeliyiz ki bu hadisler, Ali'nin (a.s) diğer sahabelerden ayrıcalıklı olduğunu ve onlardan hiçbirinin ona mukayese edilemeyeceğinin de ortaya koymaktadır. Aynen Harun'un İsrail oğulları arasında olduğu gibi. Şimdi zikredilecek olan rivayetlere dikkat edin:

İmam Ali (a.s): Şanı yüce Allah, peygamberini benimle destekledi ve onun yardımında bulunmakla beni onurlandırdı, onun ilmi ile şereflendirdi ve onun (dininin) hükümlerini bana öğretti; sadece beni onun vasiliğine has kıldı ve ümmeti arasında onun halifeliğine seçti.

Peygamber Muhacirler ve Ensardan kalabalık bir grubun olduğu bir mecliste şöyle buyurdu: “Ey insanlar! Ali, benim için Harun'un Musa'ya olan konumuna sahiptir. Sadece benden sonra peygamber yoktur.” Sonra müminler Allah'ın yardımı ile peygamberin (s.a.a) sözünü anladılar. Zira onlar biliyorlardı ki ben, - Harun'un Musa'ya olduğu gibi - onun nesep yönünden kardeşi değilim. Peygamber de değilim ki nübüvvetim böyle bir şeyi icab etsin. Aslında bu, onun beni kendi tarafından halife tayin etmesi idi. Nasıl ki Musa Harun'u kendi yerine bıraktı ve dedi ki:

Kavmim arasında benim yerime geç ve yapıcı ol. Sakın bozguncuların yoluna uyma!

Ebu Halid Kabuli: İbadet edenlerin efendisi Ali b. Hüseyin'e (a.s) denildi ki: Halk diyor ki; Allah Resulünden (s.a.a) sonra insanların en üstünü Ebu Bekir, sonra Ömer, sonra Osman ve onlardan sonra Ali'dir (a.s).

İmam (a.s) buyurdu: “Öyleyse Seid b. Museyyib'in Sa'd b. Ebi Vakkas'tan, onun da peygamberden (s.a.a) naklettiği şu hadisi ne yapıyorlar? Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) buyurdu: “Sen, benim için Harun'un Musa'ya olan konumundasın. Sadece benden sonra peygamber yoktur.” Acaba Musa'nın zamanında kim Harun gibi olmuştur?²⁹⁴

²⁹⁴ - Meani'l Ahbar s.74 hadis:2

Ebu Harun Abdi: Cabir b. Abdullah Ensari'den sordum: Peygamberin (s.a.a) Ali'ye (a.s) buyurduğu “sen, benim için Harun’un Musa’ya olan konumundasın. Ancak benden sonra peygamber yoktur” sözünün anlamı nedir?

Dedi: Allah’a andolsun ki bununla (bu sözle) onun, ümmeti içindeki hilafetini, böylece itaatini hayatında ve vefatından sonra ümmetine vacip kılmıştır. Bu sözden sonra her kim onun hilafetine şahitlik etmezse şüphesiz zalimlerden olur.²⁹⁵

Silm b. Veddah: Muhammed b. Abdullah’ın yanında olduğumuz bir anda Mualla b. Süleyman ondan şunu sordu: Peygamberin (s.a.a) “Sen, benim için Harun’un Musa’ya olan konumuna sahipsin” sözünden maksadı nedir?

Dedi: Maksadı, peygamberden (s.a.a) sonra Ali’ye (s.a.a) itaat, hayatta olduğunda peygambere (s.a.a) itaat etmek gibidir.²⁹⁶

Beşinci Bölüm

Emirlik Hadisleri

1/5

“Uli’l Emr”in Anlamı

Kurân

Ey inananlar, Allah'a, peygambere ve içinizden emir sahibi olanlara (uli'l emre)²⁹⁷ itaat edin.

Hadis

486 – Resulullah (s.a.a) - Uli'l emrin manasında -: O, Ali b. Ebu Talib'dir.²⁹⁸

²⁹⁵ - Meani'l Ahbar s.74 hadis:1

²⁹⁶ - Menakib-I Kufi c.1 s.510 hadis:429

²⁹⁷ - Nisa 59

²⁹⁸ - Tefsir-i Furat s.109 hadis:110 Selman Farsi'den naklen, el Yakin s.379 hadis:134 Cabir b. Abdullah Ensari'den naklen.

487 – Kemal’ud Din – Cabir b. Abdullah Ensari’den naklen -: Aziz ve şanı yüce Allah, peygamberi Muhammed’e (s.a.a) “Ey inananlar, Allah'a, peygambere ve içinizden emir sahibi olanlara itaat edin” ayetini indirdiğinde dedim ki: Ey Allah’ın Resulü! Allah’ı ve peygamberini tanıdık. Lakin itaatleri Allah ve resulünün itaatine birleştirilmiş olan emir sahipleri kimlerdir? Buyurdu: Ey Cabir! Onlar benden sonra Müslümanların imamları olacak benim halifelerimdir. Onların ilki Ali b. Ebu Talib’dir.²⁹⁹

488 – İmam Ali (a.s): Dedim: Ey Allah’ın Resulü! Benden sonraki şeriklerim kimlerdir? Buyurdu: O kimselerdir ki, Allah onları kendisi ve benimle birlikte kılmış, şöyle buyurmuştur: Allah’a, Resul’e ve içinizden olan emir sahiplerine itaat edin...

Dedim: Ey Allah’ın Resulü! Kimdir onlar? Buyurdu: Havuzun başında yanıma varıncaya kadar benim soyumdan gelecek vasilerdir. Onların hepsi de hidayet edici ve hidayete ermişlerdir. Onları yalnız bırakanlar onlara hiçbir zarar veremezler. Onlar Kurân’la ve Kurân, onlarla birlikte; Kurân onlardan, onlar da Kurân’dan asla ayrılmazlar.³⁰⁰

489 – el Kafi – Süleym b. Kays’tan naklen -: Ali’nin – Allah’ı selamları üzerine olsun – şöyle buyurduğunu duydum: ...Bir kulun en düşük sapkınlık derecesi, Yüce Allah’ın hüccetini ve itaatini emir buyurduğu, velayetini farz kıldığı kulları üzerindeki şahidini tanımamasıdır. Dedim: Ey Müminlerin Emiri! Bana onların vasfını söyle!

Buyurdu: Onlar, o kimselerdir ki, Allah onları kendisi ve peygamberi ile birlikte kılmış, şöyle buyurmuştur: Ey iman edenler! Allah’a, Resul’e ve içinizden olan emir sahiplerine itaat edin.

Dedim: Ey Müminlerin Emiri! Allah beni sana feda etsin, bana geniş olarak izahta bulun! Buyurdu: Onlar, o kimselerdir ki Resulullah, son hutbesinde yani şanı yüce Allah’ın o hazreti katına aldığı günde

²⁹⁹ - Kemal’ud Din s.253 hadis:3, İlam’ul Vera c.2 s.181, Menakib-i İbni Şehraşub c.1 s.282.

³⁰⁰ - Kemal’ud Din s..285 hadis:37, Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.253 hadis:177, el İtikadat s.121, el Ğaybet-i Numani s.81 hadis:10, Süleym b. Kays’ın kitabı c.2 s.626 hadis:10.

şöyle buyurdu: Ben, aranızda onlara tutunduğunuz takdirde asla sapkınlığa düşmeyeceğiniz iki şey bırakıyorum: Allah'ın kitabı ve itretim olan Ehlibeytim. Her şeyin en ince ayrıntılarını bilen ve her şeyden haberdar olan Allah, bu ikisinin havuzun başında bana varıncaya dek birbirinden asla ayrılmayacağını söz verdi. Aynen şöyle, – iki işaret parmağını yan yana getirdi – diyorum, böyle değil – işaret parmağı ile orta parmağını birleştirdi - . Bunlardan biri diğerini geçmez. Öyleyse her ikisine tutunursanız sürçmez ve sapmazsınız; sakın onlardan öne geçmeye de çalışmayın ki sapkınlığa düşersiniz.³⁰¹

490 – İmam Zeynelabidin (a.s): Şanı yüce Allah'ın insanlara imamlar kıldığı ve itaatlerini üzerlerine farz ettiği emir sahipleri, müminlerin emiri Ali b. Ebu Talib'dir, sonra Ali b. Ebu Talib'in iki oğlundan Hasan, sonra Hüseyin'dir. Daha sonra bu iş (imamet) bize ulaştı.³⁰²

491 – İmam Bakır (a.s): - Yüce Allah'ın “Allah'a , Resule ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin” sözü hakkında - : Bu ayet Ali ve imamlar hakkındadır. Allah, onları peygamberlerin yerine bırakmıştır. Sadece onlar bir şeyi helal veya haram kılmazlar.³⁰³

492 – el Kafi – Ebu Besir'den naklen -: İmam Sadık'tan (a.s) “Allah'a , Resule ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin” ayetini sorduğumuzda şöyle buyurdu: Bu ayet, Ali b. Ebu Talib, Hasan ve Hüseyin (hepsine selam olsun) hakkında inmiştir.³⁰⁴

493 – İmam Sadık (a.s): “Allah'a , Resule ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin” ayeti Ali, Hasan ve Hüseyin hakkında nazil olmuştur. Resulullah (s.a.a) Ali hakkında şöyle buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Yine şöyle buyurdu: Size Allah'ın kitabı ve Ehlibeytimi vasiyet ediyorum. Ben aziz ve celil olan

³⁰¹ - el Kafi c.2 s.415 hadis:1, Meani'l Ahbar s.394 hadis:45, Süleym b. Kays'ın kitabı c.2 s.616 hadis:8 hepsi de Süleym b. Kays'tan naklen.

³⁰² - Kemal'ud Din s.319 hadis:2, el İhticac c.2 s.152 hadis:188, İ'lam'ul Vera c.2 s.194 hepsi de Ebu Halid el Kabili'den naklen.

³⁰³ - Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.252 hadis:173 Abdullah b. İclan'dan naklen

³⁰⁴ - el Kafi c.1 s.286 hadis:1

Allah'tan havuzun başında bana varıncaya dek o ikisini birbirinden ayırmamasını istedim. O da bu isteğimi icabet etti.

Resulullah yine şöyle buyurdu: Onlara öğretmeye kalkışmayın, zira onlar sizden daha bilirlir. Buyurdu: Onlar asla sizi hidayet kapısından dışarı çıkarmazlar ve asla sizi sapkınlık kapısından içeri sokmazlar.³⁰⁵

494 – Tefsir-i Ayyaşi – Amr b. Seid'den naklen -: “Allah'a , Resule ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin” ayetini Ebu'l Hasan'a (a.s) sorduğumda şöyle buyurdu: (Maksat) Ali b. Ebu Talib ve ondan sonraki vasilerdir.³⁰⁶

495 – Resulullah (s.a.a) – Ali (a.s) hakkında -: O, benden sonra emir sahibi, ilim ve hikmetimin, sırrım ve aşikârımın varisidir ve benden önceki peygamberlerin bıraktıklarının varisidir; ben de miras alan ve bırakanım.³⁰⁷

496 – Resulullah (s.a.a) – Ali'nin (a.s) vafında -: O, kardeşim, vasim ve benden sonra sizin emir sahibinizdir.³⁰⁸

Bkz.Ehl'ul Beyt (a.s) fil Kitab ves Sunne kitabı Üçüncü bölüm/Birinci fasıl: En önemli özellikleri/Emir Sahipleri

Bihar'ul Envar c.23 s.283 – 304

El Mizan fi Tefsir'il Kurân c.4s.385 - 414

2/5

Peygamber'den Sonraki Emir

497 – Resulullah (s.a.a): Ey Muhacirler ve Ensar topluluğu! Size bir vasiyette bulunuyorum, onu hıfzedin; size bir işi bırakıyorum, onu

³⁰⁵ - el Kafi c.1 s.287 hadis:1 Ebu Besir'den naklen

³⁰⁶ - Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.253 hadis:176

³⁰⁷ - Hasais'ul Eimme (a.s) s.75 Ebu Musa Dureyr Beceli vasıtası ile Ebu'l Hasan'dan (a.s) naklen

³⁰⁸ - (Deaim'il İslam c.1 s.383 Bureyde'den naklen, ayrıca bkz. Emali-i Saduk s.175 hadis:178)

kabul edin. Şunu iyi bilin ki Ali, benden sonra sizin emiriniz ve içinizdeki halifemdir.³⁰⁹

498 – Resulullah (s.a.a): - Ali'nin (a.s) vafında -: O, her Müslümanın imamı ve vefatımdan sonra her müminin emiridir.³¹⁰

499 – Resulullah (s.a.a): Ben öncekiler ve sonrakilerin efendisiyim ve Ali b. Ebu Talib...Müslümanların imamı, müminlerin mevlası ve benden sonra onların emiridir.³¹¹

500 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen, benden sonra imam ve emirsin; sen benden sonra sahip ve vezirsin. Ümmetim içinde senin bir benzerin yoktur.³¹²

501 – Resulullah (s.a.a): Her kim benim dinime sarılmak, ve benden sonraki kurtuluş gemisine binmek istiyorsa Ali b. Ebu Talib'e uymalı, onun düşmanına düşman, dostuna dost olmalıdır. Zira o, benim vasım, hayatımda ve vefatımdan sonra ümmetim üzerindeki halifemdir; o her Müslümanın imamı ve benden sonra her müminin emiridir. Onun sözü, benim sözüm, emri benim emrim, nehyi benim nehyimdir. Onun takipçisi, benim takipçim, onun yardımcısı benim yardımcım ve onun yalnız bırakan beni yalnız bırakandır.³¹³

502 – Resulullah (s.a.a): Aziz ve celil olan Allah, beni size peygamber olarak seçti ve bana Ali'yi sizin üzerinize kendi yerime emir olarak bırakmamı emretti.³¹⁴

³⁰⁹ - el Hisal s.462 hadis:4, el İhticac c.1 s.190 hadis:37 her ikisi de Halid b. Seid b. As'tan naklen.

³¹⁰ - İ'lam'ul Vera c.2 s.184 Esbağ b. Nebate aracılığı ile İmam Ali'den (a.s) naklen.

³¹¹ - Emali-i Saduk s.678 hadis:924 Ayşe'den naklen.

³¹² - Emali-i Saduk s.101 hadis:77 Mukatil b. Süleyman aracılığı ile İmam Sadık'tan (a.s) ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen, Ravda'tul Vaizin s.115, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.57

³¹³ - Kemal'ud Din s.260 hadis:6, el Tehsin-i İbni Tavus s.553 her ikisi de Hüseyin b. Halid aracılığı ile İmam Rıza'dan (a.s) ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

³¹⁴ - Emali-i Saduk s.492 hadis:669 İbni Abbas'tan naklen

503 – Resulullah (s.a.a): Ben her kimin peygamberi isem Ali de onun emiridir.³¹⁵

504 – Resulullah (s.a.a): Ben her kimin velisi isem Ali de onun emiridir.³¹⁶

505 – Resulullah (s.a.a): Ben her kimin emiri isem Ali de onun emiridir.³¹⁷

506 – Resulullah (s.a.a): Ben her kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım onu seveni sev ve ona düşman olana düşman ol.³¹⁸

507 – Resulullah (s.a.a): Sen ey Ali! Göktekilerin, yerdekilerin, geçmiştekilerin ve gelecektekilerin emirisin.³¹⁹

³¹⁵ - Tehzib'ul Ahkam c.3 s.144 hadis:317 Ali b. Hüseyin Abdi aracılığı ile İmam Sadık 'tan (a.s) naklen, Emali-i Saduk s.492 hadis:669 İbni Abbas'tan naklen, Misbah'ul Müteheccid s.748 hadis:842, el İkbal c.2 s.284 Ali b. Hüseyin Abdi vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen, Tefsir-i Furat s.517 hadis:675 Huzeyfe b. Yeman'dan naklen, Menakib-i Kufi c.2 s.430 hadis:912 Enes'ten naklen, el İhticac c.1 s.297 hadis:52, el Yakın s.448 hadis:170 son ikisi Ubey b. Ka'b'dan naklen

³¹⁶ - Menakib-i Kufi c.1 s.415 hadis:328 ve c.2 s.516 hadis:1020 her ikisi de Enes'ten naklen

³¹⁷ - Meani'l Ahbar s.66 hadis:5 Ebu Seid'den naklen, Bihar'ul Envar c.37 s.224 hadis:100

³¹⁸ - Musned-i İbni Hanbel c.6 s.401 hadis:18506 Berra b. Azib'den naklen ve c.7 s.82 hadis:19321 Ebu Tufeyl'den naklen ve s.86 hadis:19344 ve s.87 hadis:19347 Meymun Ebu Abdullah'tan naklen ve c.9 s.51 hadis:23204, Fedail-i Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.597 hadis:1017, el Mustedrek ala's Sahiheyne c.3 s.118 hadis:4576 son üçü Zeyd b. Erkam'dan naklen ve s.126 hadis: 4601 Sa'd b. Malik'ten naklen ve s.419 hadis: 5594 İyas el Dabi babasından naklen, Sahih-i İbni Habban c.15 s.376 hadis:6931 Ebu Tufeyl'den naklen, el Musannef (İbni Ebi Şeybe) c.7 s.499 hadis:28 Zeyd b. Yesi'den naklen ve hadis:29 Ebu Yezidel Evdi, babasından naklen, Hasais-i Emir'ul Muminin (Nesai) s.150 hadis:79 Zeyd b. Erkam'dan naklen ve s.177 hadis:96 Sa'd'dan naklen, Tarih-i Dimeşk c.42 s.206 hadis:8682 Abdurrahman b. Ebu Leyla'dan naklen, el Kafi c.1 s.294-295 hadis:3 Adulhamid b. Ebu Deylem vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen ve c.8 s.27 hadis:4 Cabir b. Yezid vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) naklen, Tehzib'ul Ahkam c.3 s.263 hadis:746 Hes-san-ı Cemmal vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen.

³¹⁹ - Mie Menkıbe s.76 hadis:26, Te'vil'ul Ayat'uz Zahire c.1 s.185 hadis:31 Enes b. Malik'ten naklen ve her ikisi İbni Abbas'tan naklen, el Sırat'ul Mustakim

508 – Resulullah (s.a.a): Eğer Ali’yi kendinize emir edinirseniz – ki böyle yapacağınızı görmüyorum – onu hidayet edici ve hidayete ermiş olarak bulursunuz; o, sizi doğru yola götürür.³²⁰

509 - İmam Ali (a.s): Ben, peygamberinizin vasisi, onun halifesi-yim. Müminlerin imamı, emiri ve mevlasıyım.³²¹

3/5

İyilerin Emiri

510 – Resulullah (s.a.a) – Hudeybiye günü Ali’nin (a.s) elinden tuttuğu halde sesini yükselterek -: Bu, iyilerin emiri ve kötülerin katilidir. Ona yardım eden yardım görür, onu yalnız bırakan ise yalnız kalır.³²²

511 – Resulullah (s.a.a): - Beni Nudeyr savaşında -: Ali, iyilerin emiri ve kötülerin katilidir. Ona yardım eden yardım görür, onu yalnız bırakan ise yalnız kalır.³²³

512 – el Mustedrek ala’s Sahiheyne - Cabir b. Abdullah’tan naklen -: Resulullah’ın (s.a.a) Ali b. Ebu Talib’in (a.s) bazusundan tuttuğu halde şöyle buyurduğunu duydum: Bu, iyilerin emiri ve kötülerin katilidir.

c.2 s.54 “Sen Allah tarafından geçmiştekilerin ve gelecektekilerin emirisin” tabiri yer almış.

³²⁰ - Musned-i İbni Hanbel c.1 s.232 hadis:859, Fedail-i Sahabe (İbni Hanbel) c.1 s.231 hadis:284, el Mucem’ul Evset c.2 s.341 hadis:2166, Musned-i el Bezzar c.3 s.33 hadis:783, Usd’ul Gabe c.4 s.106 sayı:3789, el Bidaye ven’Nihaye c.7 s.361 hepsi de Zeyd b. Yesi vasıtası ile İmam Ali’den (a.s) naklen, Tarih-i Dimeşk c.24 s.421 hadis:9014 Yezid b. Yesi vasıtası ile İmam Ali’den (a.s ve Resulullah’tan (s.a.a) naklen ve s.420, Şevahid-i Tenzil c.1 s.82 hadis:99 her ikisi de Huzeife’den naklen

³²¹ - Mie Menkıbe s.83 hadis:32, el İstinsar s.22 her ikisi de Museyyib’den naklen.

³²² - Tarih-I Bağdad c.2 s.377 hadis:877 ve c.4 s.219 hadis:1915, Tarih-i Dimeşk c.42 s.383 hadis:8985 ve 8986, Menakib-I İbni Meğazili s.84 hadis:125, Kifayet’ut Talib s.221, el Musteşed s.622 hadis:289 hepsi de Cabir b. Abdullah’tan naklen.

³²³ - Menakib-i Harezmi s.200 hadis:240, Keşf’ul Gümme c.1 s.256 her ikisi de Amr b. As’tan naklen. Ayrıca bkz. İlel’uş Şerayi s.213 hadis:2

lidir. Ona yardım eden yardım görür, onu yalnız bırakan ise yalnız kalır. Daha sonra peygamber (s.a.a) yüksek sesle bu sözü söyledi.³²⁴

513 – Emali-i Tusi – Huzeyfe b. Yeman’dan naklen: Ali’nin (a.s) aralarında bulunduğu gruba bir bakın; dizleriniz üzerinde sürünerek de olsa kendinizi o grubun yanına ulaştırın. Zira ben, Resulullah’ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Ali, iyilerin emiri ve kötülerin katilidir. Ona yardım eden yardım görür, onu yalnız bırakan ise kıyamete kadar yalnız kalır.³²⁵

514 – İmam Sadık (a.s): - Ebu Bekir’in peygamberin (s.a.a) yerine oturmasını eleştirenleri zikrinde -: Ebu Eyyub Ensari ayağa kalkarak dedi ki: Ey Allah’ın kulları! Peygamberinizin ehlibeyti konusunda Allah’tan sakının ve Allah’ın onlar için farz kıldığı haklarını kendilerine iade edin. Zira ben de kardeşlerimiz gibi çeşitli yerlerde ve birçok mecliste peygamberiniz Muhammed’in (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittim: Ehlibeytim, benden sonra sizin imamlarınızdır! O, Ali b. Ebu Talib’e işaret ederek şöyle buyuruyordu: Bu, iyilerin emiri ve kafirlerin katilidir. Onu yalnız bırakan yalnız kalır, ona yardım eden ise yardım görür!!³²⁶

4/5

Ali’ye Müminlerin Emiri Ünvanının İlk Verilişi

515 – Resulullah (s.a.a): Eğer insanlar Ali’ye ne zaman Müminlerin Emiri isminin verildiğini bilselerdi onun faziletini inkar etmezlerdi. O, Adem’in cesedine ruh üflendiği sırada Müminlerin Emiri olarak adlandırıldı. Allah buyurdu: Hani Rabbin Adem oğullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” demişti. (Araf 172) Melekler dediler ki:

³²⁴ - el Mustedrek ala’sSahiheyn c.3 s.140 h:4644, Menakib-i İbni Meğazili s.80 h:120 burada “kafirlerin katili” tabiri geçmiştir. Emali-i Tusi s.483 h:1055

³²⁵ - Emali-i Tusi s.483 h:1054, Menakib-i Harezmi s.177 h:215 ve bkz. Rical-ı Keşfi c.1 s.289 sayı:129

³²⁶ - el İhticac c.1 s.199 h:12 Eban b. Teğlib’den naklen, el Derecat’ur Rafie s.315

Evet. Şanı yüce Allah da buyurdu: Ben sizin Rabbiniz, Muhammed peygamberiniz ve Ali ise emirinizdir.³²⁷

516 – el Kafi – Ali b. Hamza’dan naklen -: Benim de hazır bulunduğum bir anda Ebu Besir, İmam Sadık’a (a.s) bir soru sordu. O dedi ki: Canım size feda olsun! Acaba Resulullah (s.a.a) kaç defa miraca götürüldü? İmam buyurdu: İki defa. Cebrail, peygamberi bir yerde durdurdu ve ona dedi ki: Burada dur ey Muhammed! Şüphesiz sen öyle bir yerde durmuşsun ki daha önce hiçbir melek ve peygamber orada durmamıştır...

Şanı yüce Allah şöyle buyurdu: Ey Muhammed! O dedi: Emrine amadeyim ey Rabbim! Buyurdu: Kendinden sonra ümmetin için yerine kim geçecek? Dedi: Allah daha iyi bilendir. Allah buyurdu: Müminlerin emiri, Müslümanların efendisi, alnı ak olanların önderi Ali b. Ebu Talib.

Daha sonra İmam Sadık (a.s) Ebu Besir’e hitaben şöyle buyurdu: Ey Ebu Muhammed! Allah’a andolsun ki Ali’nin (a.s) velayeti yerden gelmemiş, gökten sözlü hitapla gelmiştir.³²⁸

517 – Resulullah (s.a.a) : Ali hakkında bana, onun müminlerin emiri, Müslümanların efendisi ve alnı ak olanların önderi olduğu vahiyle bildirilmiştir.³²⁹

518 – Resulullah (s.a.a): Cebrail, bana Rabbim katından gözümü aydınlatan, göğsüme ferahlık ve kalbime veren bir emir getirdi; diyor ki: Şüphesiz Ali müminlerin emiri ve alnı ak olanların önderidir.³³⁰

519 – Resulullah (s.a.a): Sen ey Ali! Gökte müminlerin emiri ve yerde müminlerin emirisin.³³¹

³²⁷ - el Firdevs c.3 s.354 h:5066, Yenabi’ul Meveddeh c.2 s.279 h:802 her ikisi de Huzeyfe b. Yeman’dan naklen ve h:803 Ebu Hureyre’den naklen, Nehe’ul Hak s.191, bkz. el Fedail (İbni Şazan) s.89

³²⁸ - el Kafi c.1 s.442 h:13 ve bkz. El İhtisas s.54.

³²⁹ - Muzih-i Evham’ıl Cem vet’Tefrik c.1 s.191, el Yakin s.184 h:37 her ikisi de Es’ed b. Zürrare’den naklen ve s.221 h:64 Ebu Nezre’den naklen ve bkz. Tarih-i Bağdad c.13 s.123 h:7106

³³⁰ - el İtikadat s.86

³³¹ - el Yakin s.242 h:79 İbni Abbas’tan naklen

520 - İmam Hüseyin (a.s) – İmam Ali'den (a.s) naklen -: Bir kişi onun yanına gelerek dedi ki: Ey Ebu'l Hasan! Sen müminlerin emiri olarak çağrılmaktasın. Kim seni müminler üzerine emir kıldı? İmam Ali (a.s) buyurdu: Celâl sahibi Allah beni müminler üzerine emir kıldı. Bunun üzerine o adam hemen Resulullah'ın (s.a.a) yanına gitti ve dedi ki: Ey Allah'ın Resülü! Acaba Ali, kendisinin Allah tarafından halkın üzerine emir kılındığı konusunda doğru mu söylüyor? Peygamber (s.a.a) öfkeleni ve sonra şöyle buyurdu: Şüphesiz Ali, şanı yüce Allah katından olan bir velayetle müminlerin emiridir; Allah, bu velayeti arşının üstünde ona okumuş ve melekleri de buna şahit tutmuştur.³³²

521 – el Kafi – Cabir'den naklen -: İmam Bakır'a (a.s) dedim ki: Neden (Ali'ye) müminlerin emiri ismi verilmiştir? Buyurdu: Allah, ona bu ismi verdi.³³³

522 – Hilyet'ul Evliya – Kasım b. Cundeb vasıtası ile Enes'ten naklen -: Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ey Enes! Abdest almam için su dök. (Abdest aldıktan) sonra kalktı ve iki rek'at namaz kıldı. Daha sonra şöyle buyurdu: Ey Enes! Şu kapıdan senin yanına girecek olan ilk kişi, müminlerin emiri, Müslümanların efendisi, alını ak olanların önderi ve vasilerin sonuncusudur.

Enes diyor ki: “İçimden Allahım! Onu Ensar'dan biri kıl” dedim ki tam o anda Ali çıkageldi. Buyurdu: Bu kimdir ey Enes? Ben “Ali'dir” dedim.

Bunun üzerine sevinçle ayağa kalktı ve onunla kucaklaştı; yüzünün terini Ali'nin yüzüne ve Ali'nin yüzündeki teri kendi yüzüne sürdü.

Ali dedi ki: Ey Allah'ın Resülü! Bana daha önce yapmadığım bir şeyi yaptığımı gördüm?

Buyurdu: Niye yapmayayım ki; sen benden olanı ulaştıracaksın, onlara benim sesimi duyuracaksın ve benden sonra üzerinde ihtilafa düşecekleri şeyi onlara sen açıklayacaksın!³³⁴

³³² - Bişaret'ul Mustafa s.24 Ebu Hamza vasıtası ile İmam Zeynelabidin'den (a.s) naklen

³³³ - el Kafi c.1 s.412 h:4, Besair'ud Derecat kitabının özeti s.171

523 – Tarih-i Dimeşk – Enes b. Malik'ten naklen -: Abdest almam için su dök. Abdest aldı ve sonra kalkıp iki rekât namaz kıldı. Daha sonra şöyle buyurdu: Ey Enes! Şu kapıdan senin yanına girecek olan ilk kişi, müminlerin emiri, alını ak olanların önderi ve müminlerin efendisi Ali'dir.³³⁵

524 - Resulullah (s.a.a): Ey Ümmü Seleme! Sen de şahit ol ve işit ki şu Ali, müminlerin emiri ve Müslümanların efendisidir.³³⁶

525 – Resulullah (s.a.a): Ey Ümmü Seleme! Şu Ali, saygıdeğer efendidir, Müslümanların ümidi, müminlerin emiridir; benim sırrım ve ilmimin yeridir. O, benim sığındığım kapım, ehlibeytim ve ümmetimin iyileri üzerindeki vasımdır. O, dünya ve ahirette benim kardeşimdir. O, yükseklerde benimle birlikte.³³⁷

526 – Resulullah (s.a.a): Benden sonra Müslümanların imamı, müminlerin emiri ve onların mevlası Ali b. Ebu Talib'dir.³³⁸

527 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen müminlerin emiri, Müslümanların imamı ve alını ak olanların önderisin.³³⁹

³³⁴ - Hilyet'ul Evliya c.1 s.63, Tarih-i Dimeşk c.42 s.386 h:8994, Menakib-i Harezmi s.85 h:75, Feraid'us Samteyn c.1 s.145 h:109, Kifayet'ut Talib s.211, el Firdevs c.5 s.364 h:8449, el İrşad c.1 s.46, Tefsir-i Ayyaşi c.2 s.262 h:39, Menakib-i Kufi c.1 s.312 h:232, el Musterşed s.601 h:272 ve bkz. El İhticac c.1 s.326 h:55, el Yakın s.137 h:7.

³³⁵ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.303 h:8837

³³⁶ - Menakib-i Harezmi s.142 h:163, Kifayet'ut Talib s.168, İrşad c.1 s.47, Bişaret'ul Mustafa s.167, el Yakın s.173 h:30 ve s.415 h:154 İmam Ali (a.s) vasıtası ile Resulullah'tan (s.a.a) naklen, Şerh'ul Ahbar c.1 s.124 h:53, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.54, Menakib-i Kufi c.1 s.368 h:293 hepsi de İbni Abbas'tan naklen.

³³⁷ - el Mehasin vel Mesavi s.44 İbni Abbas'tan naklen.

³³⁸ - Emali-i Saduk s.374 h.471, Bişaret'ul Mustafa s.34, el Teshin (İbni Tavus) s.563 h:20 hepsi de İbni Abbas'tan naklen.

³³⁹ - Emali-i Saduk s.450 h:609 Abdullah b. Abbas'tan naklen, Tefsir-i Furat s.266 h:360 İmam Ali (a.s) vasıtası ile peygamberden (s.a.a) naklen. Ancak burada "Müslümanların imamı" tabiri yer almamış.

528 – Resulullah (s.a.a): - Ali'nin (a.s) vafında -: O, müminlerin emiri, alnı ak olanların önderi, dinin lideri ve vasilerin en hayırlısıdır.³⁴⁰

529 – Resulullah (s.a.a) – Ali'nin (a.s) vafında -: O, benim kardeşim ve vezirimdir; ehlibeytim içinde yerime bıraktığım en hayırlı kişidir. Müslümanların efendisi, benden sonra müminlerin emiri ve kıyamet günü alnı ak olanların önderidir.³⁴¹

530 – Emali-i Saduk - Ebuzer Gifari'den naklen -: Ashaptan bir grupta bir gün Kuba mescidinde Resulullah'ın (s.a.a) huzurunda bulunduğumuz bir sırada o hazret şöyle buyurdu: Ey Ashabım! Şu kapıdan yanınıza gelecek olan kişi müminlerin emiri ve Müslümanların imamıdır.

Ebuzer diyor ki: Herkes dikkatle kapıya baktı. Kapıya doğru bakanların arasında ben de vardım. Ansızın Ali b. Ebu Talip (a.s) ortaya çıktı. Peygamber yerinden kalkarak onu karşıladı, onunla kucaklaştı; iki gözünün arasından öptü ve onu getirip kendi yanına oturttu. Daha sonra o yüce bakışlarını bize matuf kılarak şöyle buyurdu: Bu, benden sonra sizin imamınızdır; ona itaat bana itaattir, ona asi olmak bana asi olmaktır. Bana itaat Allah'a itaattir, bana asi olmak ise Allah'a asi olmaktır.³⁴²

5/5

Bu İsmi Ali'ye Has Olduğu

531 – Resulullah (s.a.a): Geceleyin gökyüzüne götürüldüğümde ve Rabbime iki yay mesafesinde veya biraz daha yakın olduğum bir anda Rabbim bana vahyetti, ne vahyettiyse. Sonra buyurdu: Ey Muhammed! Müminlerin emiri Ali b. Ebu Talib'e selam söyle. Ben ondan

³⁴⁰ - Emali-i Saduk s.188 h:197, Bişaret'ul Mustafa s.24 her ikisi de Abdullah b.Fazl Haşimi vasıtası ile İmam Sadık'tan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

³⁴¹ - Şerh'ul Ahbar c.1 s.206 h:170 İbni Abbas'tan naklen

³⁴² - Emali-i Saduk s.634 h.850 Bihar'ul Envar c.38 s.106 h:34

önce hiç kimseye bu ismi vermedim, ondan sonra da hiç kimseye bu ismi vermeyeceğim.³⁴³

532 – Resulullah (s.a.a): Geceleyin gökyüzüne götürüldüğümde, sonra gökten göğe ve Sidret'ül Münteha'ya vardığımda şanı yüce Rabbimin huzurunda durduğumda bana şöyle buyurdu: Ey Muhammed... Ali'yi senin için seçtim. Öyleyse onu kendin için halife ve vasi kıl. Ben ilim ve hilmimi ona bahşettim. O, gerçekten de müminlerin emiridir. Ondan önce hiç kimse buna (bu makama) ulaşmadı. Ondan sonra hiç kimse için de böyle bir şey olmayacak.³⁴⁴

533 – İmam Sadık (a.s) – Kaim'e (a.s) müminlerin emiri ismiyle selam verilir mi? sorusuna cevaben -: Hayır, bu sadece Allah'ın Emir'ul Muminin'e (a.s) verdiği bir isimdir. Ondan önce hiç kimseye bu isim verilmemiştir; ondan sonar da hiç kimse bu ismi almayacaktır.³⁴⁵

534 – Tefsir-i Ayyaşi – Muhammed b. İsmail Razi tarafından ismi zikredilen kişiden naklen -: İmam Cafer Sadık'ın (a.s) huzuruna varan bir kişi ona “selam olsun sana ey müminlerin emiri!” dedi. Bunun üzerine İmam ayağa kalkarak buyurdu: Hayır! Bu, Emir'ul Muminin'den başkasına layık olmayan bir isimdir. Allah ona bu ismi vermiş; onun dışında hiç kimseye bu isim verilmemiştir...

Ravi diyor: Ben dedim ki: Sizin Kaim'iniz (Hz Mehdi) ne ile (hangi isimle) çağrılacak? Buyurdu: Ona şöyle denilecek: Selam sana ey Bakıyyetallah (Allah'ın bıraktığı), selam sana ey Resulullah'ın oğlu.³⁴⁶

³⁴³ - Emali-i Tusi s.295 h.578, Bişaret'ul Mustafa s.186 İsa b. Ahmed b. İsa Mansuri vasıtası ile İmam Hadi'den, babalarından ve İmam Ali'den (hepsine selam olsun) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen. Ayrıca bkz. el Kafi c.1 s.441 h:8 ve Emali-i Saduk s.701 h:956

³⁴⁴ - Menakib-i Harezmi s.303 h:299, Emali-i Tusi s.343 h:705 her ikisi de Galib Ceheni vasıtası ile İmam Bakır'dan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen, Menakib-i Kufi c.1 s.410 h:326 Selam Cu'fi vasıtası ile Muhammed b. Ali'den naklen.

³⁴⁵ - el Kafi c.1 s.411 h:2 Tefsir-I Furat s.193 h:249 her ikisi de Ömer b. Zahir'den naklen.

³⁴⁶ - Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.276 h:274, Bihar'ul Envar c.37 s.331 H.70

535 – İmam Ali (a.s): Resulullah (s.a.a), hayatında ve vefatından sonra “müminlerin emiri” ismiyle çağrılmamı emretti ve bu ismin benim dışımda hiç kimseye kullanılmasına müsade etmedi.³⁴⁷

Bkz.el Tahiyat’ul Kiyadiyye s.270

Altıncı Bölüm

İmamet Hadisleri

1/6

Allah katından imamet

536 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen benim kardeşim, ben de senin kardeşinim; ben nübüvvet için seçildim, sen de imamet için seçilmişsin. Ben tenzilin sahibi, sen ise te’vilin sahibisin. Ben ve sen bu ümmetin babalarıyız. Ey Ali! Sen, benim vasım, halifem, vezirim ve varisimsin.³⁴⁸

537 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Seni öldüren beni öldürmüştür; sana buğz eden bana buğz etmiştir. Sana sabbeden bana sabbetmiştir. Zira sen, benim için kendim gibisin; senin ruhun benim ruhumdandır, senin tinetin benim tinetimdir. Şüphesiz şanı yüce Allah, beni ve seni yarattı; beni ve seni seçti; beni peygamberlik için, seni ise imamet için seçti. Senin imametini inkar eden benim peygamberliğimi inkar etmiştir.³⁴⁹

538 – Resulullah (s.a.a): Yüce Allah, yeryüzüne nazar etti ve oradan beni seçti; beni peygamber kıldı. Daha sonra ikinci kez yeryüzüne nazar etti. Oradan Ali’yi seçti; onu imam kıldı. Sonra da bana onu

³⁴⁷ - el Hisal s.580 h:1 Mekhul’dan naklen.

³⁴⁸ - Emali-i Saduk s.411 h:533, Bişaret’ul Mustafa s.55, Yenabi’ul Mevedde c.1 s.370 h:6 hepsi de Ebu Seid Ukeysa vasıtası ile İmam Hüseyin’den ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

³⁴⁹ - Emal-i Saduk s.155 h:149, Uyun’u Ahbar’ur Rıza (a.s) c.1 s.297 h:53, Üç Ayların Faziletleri s.79 h:61 hepsi de Hasan b. Ali Feddal vasıtası ile İmam Rıza’dan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

kendim için kardeş, veli, vasi, halife ve vezir edinmemi emretti. Artık Ali benden, ben de Ali'denim.³⁵⁰

539 – Resulullah (s.a.a): - Ali (a.s) hakkında -: Ey insanlar! Biliniz ki, Allah onu sizin için veli ve itaati muhacirlere, Ensara ve onlara iyilikle tabi olanlara, bedevi ve medeniye, Acem ve Arab'a, hür ve köleye, küçük ve büyüğe, beyaz ve siyaha ve tevhid ehli olan her kese farz olan bir imam olarak atadı. Onun hükmü kesin, sözü kati ve emri her kes için geçerlidir. Ona muhalefet eden mel'undur; ona tabi olan ise rahmete ermiştir.³⁵¹

540 – Resulullah (s.a.a): Ey insanlar! Kim Allah'tan daha güzel sözlü olabilir ve kim Allah'tan daha doğru sözlü olabilir? Ey insanlar! Şanı yüce Rabbiniz bana, Ali'yi sizler için lider ve imam, halife ve vasi kılmamı, onu kendim için kardeş ve vezir edinmemi emretti.³⁵²

541 – Resulullah (s.a.a): Bir gün sabah vakti Cebrail mutlu ve sevinçli bir halde bana geldi. Dedim ki: Dostum seni mutlu ve sevinçli görüyorum, bunun sebebi nedir? Dedi: Ey Muhammed! Böyle olmam nasıl mümkün olabilir ki; Allah senin kardeşin, vasin ve ümmetin imamı Ali b. Ebu Talib'e (a.s) ikramda bulundu, gözüm aydınlandı. Dedim ki: Kardeşime ve ümmetimin imamına nasıl bir ikramda bulunmuş? Dedi: Allah, onun dün geceki ibadeti ile meleklerle ve arşının taşıyıcılarına iftihar etti ve buyurdu: Ey meleklerim! Peygamberimden sonra yeryüzündeki kullarım üzerindeki hüccetime bakın; o, benim azametim karşısındaki tevazusu ile yanağını toprağa sürmüş. Sizler de şahit olun ki o, yaratıklarımın imamı ve insanlarıımın mevlasıdır.³⁵³

³⁵⁰ - Kemal'ud Din s.257 h:2, İrşad'ul Kulub s.415, Kifayet'ul Eser s.10 hepsi de İbni Abbas'tan naklen

³⁵¹ - el İhtic26ac c.1 s.143 h:32, el Yakin s.349 h:127 her ikisi de Alkeme b. Muhammed Hadremi vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) naklen, Ravda'tul Vaizin s.104 İmam Bakır'dan (s.a.a) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

³⁵² - Emali-i Saduk s.83 h:49, Bişaret'ul Mustafa, s.153 her ikisi de Abdullah b. Abbas'tan naklen.

³⁵³ - Menakib-i Harezmi s.319 h:322, Mie Menkıbe s.131 h:77 her ikisi de Gıyas b. İbrahim vasıtası ile İmam Sadık'tan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

542 – İmam Bakır (a.s): Allah'ın halili olan İbrahim, Rabbine dua etti ve şöyle dedi: Rabbim bu şehri güvenli kıl, beni ve oğullarımı puta tapmaktan uzak tut.³⁵⁴ Onun duası peygambere (s.a.a) ulaştı. Allah ona nübüvvetle ikramda bulundu. İbrahim'in duası Ali b. Ebu Talib'e ulaştı. Allah imamet ve vasiliği ona has kıldı.

Yüce Allah buyurdu: Ey İbrahim! Ben seni insanlara imam yapacağım. İbrahim dedi ki: Soyumdan da. Allah buyurdu: Benim ahdim zalimlere ulaşmaz.³⁵⁵

Allah'a ortak koşan ve putlara kurban kesen kişi zalimdir. Peygamberin bisetinden önce Kureyş ve Arap'tan Allah'a ortak koşmamış ve putlara tapınmamış, onlara kurban kesmemiş müminlerin emiri Ali b. Ebu Talib dışında tek bir kişi dahi yoktur. Zira o, daha teklif kalemi üzerinde harekete geçmeden önce Müslüman oldu. Dolayısıyla bir imamın Allah'a şirk koşmuş ve putlara kurban kesmiş olması caiz değildir. Çünkü Yüce Allah buyurdu: Benim ahdim zalimlere ulaşmaz.³⁵⁶

543 – İmam Sadık (a.s): - Muhammed b. Harb el Hilali'ye hitaben -: Ali (a.s) buyurdu: "Benim Ahmed'e olan yakınlığım, ışığın ışığa olan konumu gibidir." Muhammed ve Ali'nin (Allah'ın selatı her ikisine olsun) mahlukatın yaratılışından iki bin yıl önce Allah'ın huzurunda bir nur olarak var olduklarını bilmez misin? Melekler bu nuru gördüklerinde onun asıl kaynağının çok parlak bir şekilde yansıdığını müşahade ettiler. Dediler ki: Ey mabudumuz ve efendimiz bu nur da ne? Şanı yüce Allah onlara şöyle vahyetti: Bu, benim nurumdan bir nurdur. Aslı nübüvvet, dalı ise imamettir. Nübüvvet, kulum ve resulüm Muhammed'e aittir. İmamet ise hüccetim ve velim Ali'ye aittir. Eğer bu ikisi olmasaydı mahlukatımı yaratmazdım. Resulullah'ın Gadir-i Hum gününde Ali'nin elinden tutarak kaldırdığını, hatta insanların o ikisinin koltuk altına beyazlığını bile gördükleri bir halde onu

³⁵⁴ - İbrahim 35

³⁵⁵ - Bakara 124

³⁵⁶ - Tefsir-i Furat s.222 h:298 ve s.221 h:297

Müslümanların mevlası ve imamı olarak belirlediğini bilmez misin?!

2/6

Allah velilerinin imamı

544 – Hilvet’ul Evliya – Enes b. Malik’ten naklen -: Peygamber (s.a.a) beni Ebu Berze Eslemi’ye gönderdi. Peygamberin ona şöyle buyurduğunu işittim: Ey Eba Berze! Alemlerin Rabbi, Ali b. Ebu Talib hakkında bana bir söz vermiş ve buyurmuştur ki: O hidayet bayrağı, iman alameti, velilerimin imamı ve bana itaat eden herkesin nurudur. Ey Eba Berze! Ali b. Ebu Talib yarın kıyamette benim kendisine güvendiğim kişidir; kıyamette Rabbimin rahmet hazinelerinin anahtarları üzerine sancaktarımdır.³⁵⁸

545 – Hilvet’ul Evliya: Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: Yüce Allah Ali hakkında bana bir ahidde bulundu. Ben dedim ki: Ey Rabbim! Onu bana açıkla. Buyurdu: Dinle! “Dinliyorum” dedim. Buyurdu:

Şüphesiz ki Ali hidayet sancağı ve evliyamın (dostlarımın) imamıdır; bana itaat edenlerin nuru, takvalılara lazım kıldığım kelimedir. Her kim onu severse beni sevmiştir; her kim ona buğz ederse bana buğz etmiştir. Bunu ona müjdele.

Ali geldiğinde ona bu müjdeyi verdim. O dedi ki: Ey Allah’ın resülü! Ben Allah’ın kuluyum ve O’nun (kudret) elindeyim. Eğer bana azap ederse, günahımdan ötürüdür. Eğer benim için müjdelediğiniz şeyi tamamlayacaksa, şüphesiz Allah’ın benim hakkımdaki iradesi daha fazladır.

Dedim: Allahım! Kalbini parlat ve imanı onun baharı kıl. Allah buyurdu: Ona bunu yaptım.

³⁵⁷ - Meani’l Ahbar s.351 h:1, İlel’uş Şerai s.174 h:1

³⁵⁸ - Hilvet’ul Evliya c.1 s.66, Tarih-i Dimeşk c.42 s.330 h:8892, Tarih-i Bağdad c.14 s.99 h:7441 “rahmet” kelimesi yerine “cennet” ifadesi geçmiştir. Menakib-i Harezmi s.311 h:311, el Firdevs c.5 s.368 h:8458 İbni Abbas’tan naklen, Kifayet’ut Talib s.215.

Daha sonra bana, onu ashabımdan hiçbirini dışar etmeyeceği bir imtihana tabi tutacağını haber verdi. Ben dedim: Ey Rabbim! Kardeşim ve yaverimi mi? Buyurdu: Bu kesinleşmiş bir şeydir. O, imtihan edilecek ve onunla imtihan edilecekler.³⁵⁹

3/6

Muttakilerin imamı

546 – Resulullah (s.a.a): - Ali'ye (a.s) hitaben -: Ne mutlu sana ey Müslümanların efendisi ve muttakilerin imamı.³⁶⁰

547 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! şüphesiz sen Müslümanların efendisi, muttakilerin imamı, alını ak olanların önderi ve müminlerin rehberisin.³⁶¹

548 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen müminlerin emiri ve muttakilerin imamısın. Ey Ali! Sen vasilerin efendisisin.³⁶²

³⁵⁹ - Hilyet'ul Evliya c.1 s.66, Tarih-i Dimeşk c.42 s.291 ve s.270 Ebu Cafer ve Ömer b. Ali'den naklen "Bunu ona yaptım" cümlesine kadar olan bölüm, Menakib-i İbni Meğazili s.46 h.69, Kifayet'ut Talib s.73, Meani'l Ahbar s.126 h:765 Selam Cu'fi vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s), Ebu Berde'den naklen, Emali-i Saduk s.565 h:765 Selam Cu'fi vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s), Ebu Berde'den naklen "her kim onu severse beni sevmiştir" cümlesine kadar ve s.376 h:475, Bişaret'ul Mustafa s.35 her ikisi de İbni Abbas'tan naklen, Emali-i Tusi s.245 h.428 Ömer b. Ali vasıtası ile İmam Bakır'dan, babalarından (hepsine selam olsun) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen ve s.513 h.1124 Bureyde b.Hasib Eslemi'den naklen, şerh'ul Ahbar c.1 s.163 h:118 İmam Bakır'dan, babalarından (hepsine selam olsun) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen ve s.216 h.195, el Musterşed s.627 h.294 Abdullah b. Rafi'den naklen ve son yedi kaynakta "Bunu ona yaptım" cümlesine kadar, Tefsir-i Kummi c.2 s.244 İsmail Cu'fi vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s), Resulullah'tan (s.a.a) naklen, Menakib-i Ku'fi c.1 s.411 h:326 Selam Cu'fi vasıtası ile Muhammed b. Ali'den naklen.

³⁶⁰ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.370, Hilyet'ul Evliya c.1 s.66 her ikisi de şe'bi vasıtası ile İmam Ali'den (a.s) naklen.

³⁶¹ - Menakib-i İbni Meğazili s.65 h:93, Menakib-i Harezmi s.295 h:287, el Yakin s.490 h:197 son ikisinde "müminlerin rehberi" yerine "dinin rehberi" ifadesi yer almış ve hepsi de Ahmed b. Amir Tai vasıtası ile İmam Rıza ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen, Sahife-i İmam Rıza (a.s) s.95 h:29, Emali-i Tusi s.345 h:710 Davud b. Süleyman Ğazi vasıtası ile İmam Rıza ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

549 – Resulullah (s.a.a): Ali hakkında bana üç şey vahyedilmiştir: O, Müslümanların efendisidir, muttakilerin imamıdır ve alını ak olanların önderidir.³⁶³

550 – Resulullah (s.a.a): Gökyüzüne götürüldüğüm gece yolculuğumda, inciden bir saraya vardım; onun altından olan döşemesi parlıyordu. Sonra Allah bana Ali hakkında üç şey vahyetti – veya emretti -: O, Müslümanların efendisi, muttakilerin imamı ve alını ak olanların önderidir.³⁶⁴

551 – Resulullah (s.a.a): Şanı yüce Allah mirac gecesinde Ali hakkında bana üç şey vahyetti: O, müminlerin efendisidir, muttakilerin imamı ve alını ak olanların önderidir.³⁶⁵

552 – Tefsir-i Kummi – “Derken kuluna vahyetti, ne vahyettiyse.”³⁶⁶ ayeti hakkında – Resulullah’a (s.a.a) bu vahiy hakkında sorul-

³⁶² - Mie Menkıbe s.51 h:9, Kenz’ul Fevaid c.2 s.12 her ikisi de Süleyman E’meş vasıtası ile İmam Sadık’tan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen, Bihar’ul Envar c.38 s.134 h:88.

³⁶³ - el Mustedrek ala’s Sahiheyne c.3 s.303 h:8836, Muzih-u Evham’il Cem-i ve’t Tefrik c.1 s.192 Züra’re’den naklen ve hepsi de Es’ed b. Zürare’den naklen, Menakib-i İbni Meğazili s.105 h:147 Abdullah b. Es’ed b. Zürare’den naklen (babasından naklen), Kenz’ul Ummal c.11 s.620 h:33011 İbni Neccar vasıtası ile Abdullah b. Es’ed b. Zürare’den naklen, Bişaret’ul Mustafa s.148 Abdullah b. Hers vasıtası ile İmam Ali’den (a.s) ve Resulullah’tan (s.a.a) naklen.

³⁶⁴ - Usd’ul Ğabe c.3 s.173 sayı:2813, Tarih-i Dimeşk c.42 s.302 h:8834 her ikisi Abdullah b. Es’ed b.Zürare’den naklen ve s.303 h:8835, Menakib-i İbni Meğazili s.104 h:146 her ikisi de Es’ed b. Zürare’den naklen, Bişaret’ul Mustafa s.166 Sa’d b.Zürare Ensari’den naklen “o vasilerin efendisidir” ifadesini ilave ederek, Menakib-i Kufi c.1 s.211 h:131 Cabir b. Abdullah’tan naklen ve s.229 h:143 Es’ed b. Zürare’den naklen.

³⁶⁵ - el Mucem’us Sağir c.2 s.88, Tarih-i İsbahan c.2 s.200 h:1454 her ikisi de Abdullah b. Ukeym Ceheni’den naklen, Menakib-i Harezmi s.328 h:340 Abdullah b. Alim Ceheni’den naklen, el Hisal s.115 h:94 Abdullah b. Es’ed b. Zürare’den naklen, Emali-i Mufid s.173 h:3 Emali-i Tusi s.193 h:328 her ikisi de Hüseyin b. Zeyd vasıtası ile İmam Sadık’tan, babalarından ve peygamberden (hepsine selam olsun) naklen, Bişaret’ul Mustafa s.56, Emali-i Saduk s.434 h:573 her ikisi de İbni Abbas’tan naklen ve s.563 h:79 ve s.711 h:978 her ikisi de Mansur Saykel vasıtası ile İmam Sadık’tan , o hazretin babalarından ve Resulullah’tan (hepsine selam olsun) naklen. Ayrıca bkz.Tefsir-i Furat s.206 h:272.

³⁶⁶ - Necm 10

duğunda buyurdu: Bana, Ali'nin vasilerin efendisi, muttakilerin imamı, alını ak olanların önderi ve peygamberlerin sonuncusunun, kendi yerine bıraktığı ilk halifesi olduğunu vahyetti.³⁶⁷

553 – İmam Rıza (a.s): Ali b. Ebu Talib (a.s) müminlerin emiri, muttakilerin imamı, alını ak olanların önderi ve vasilerin en faziletlisidir.³⁶⁸

Bkz. Seyyid'ul Muslimin c.8 s.94

4/6

Peygamberden sonra her müminin imamı

554 – Resulullah (s.a.a): Ali, benden sonra her müminin imamıdır.³⁶⁹

555 – Resulullah (s.a.a): Ali b. Ebu Talib her Müslümanın mevlası, her müminin imamı ve takvalı her kişinin önderidir.³⁷⁰

556 – Resulullah (s.a.a) – Ali'ye (a.s) hitaben -: Sen benden sonra her mümin erkek ve kadının imamı ve her mümin erkek ve kadının velisisin.³⁷¹

557 – Resulullah (s.a.a): - Veda haccından döndüğünde -: Sizden her kim benden sonra kurtuluş ve helak edici fitnelerden çıkış istiyorsa Ali b. Ebu Talib'e tutunmalıdır. Zira o, sıddık-ı ekber (en büyük doğru

³⁶⁷ - Tefsir-i Kummi c.2 s.334, Bişaret'ul Mustafa s.166 Sa'd b. Zürene Ensari'den naklen.

³⁶⁸ - Uyun-u Ahbar'ir Rıza (a.s) c.2 s.122 h:1 Fazl b. Şazan'dan naklen, Tuhef'ul Ukul s.416 son bölüme "peygamberlerden sonra" ifadesi ilave edilmiş.

³⁶⁹ - Uyun-u Ahbar'ir Rıza (a.s) c.1 s.281 h:26 Muhammed b. Halid Berki vasıtası ile İmam Muhammed Taki'den, babasından ve ceddinden (hepsine selam olsun), Ecleh Kindi'den, İbni Bureyde'den ve babasından naklen, Meani'l Ahbar s.67 h:6 Ebu Seid'den naklen, Bihar'ul Envar c.38 s.129 h:81

³⁷⁰ - Emali-i Saduk s.175 h:178, Bişaret'ul Mustafa s.198 her ikisi de İbni Abbas'tan naklen, Bihar'ul Envar c.38 s.129 h:1.

³⁷¹ - Menakib-i Harezmi s.61 h:31 Emali-i Tusi s.351 h:726 her ikisi de Ebu Leyla'dan naklen.

kişi) ve Faruk-u azamdır (hak ile batılı en iyi ayırt eden kişidir). O, benden sonra her Müslümanın imamıdır.³⁷²

558 – Resulullah (s.a.a): Ey insanlar! Ali, benden sonra imamınızdır... Her kim onun imametine ikrar ederse benim peygamberliğimi ikrar etmiş olur ve her kim benim peygamberliğime ikrar ederse Allah'ın birliğine ikrar etmiş olur.³⁷³

559 – el Hisal – Sehl b. Huneyf'ten naklen -: Ben şahitlik ederim ki Resulullah'ın (s.a.a) minber üzerinde şöyle buyurduğunu duydum: Benden sonra imamınız Ali b. Ebu Talib'dir. O, insanlar arasından ümmetimin hayrını en fazla düşünenidir.³⁷⁴

560 – el İhticac – Sehl b. Huneyf'ten naklen -: Ey Kureyş topluluğu! Siz de şahit olun ki ben Resulullah'ın (s.a.a) bu mekanda – yani Ravza'da – Ali b. Ebu Talib'in elinden tutarak şöyle buyurduğunu gördüm: Ey insanlar! Şu Ali, benden sonra imamınızdır; hayatımda ve vefatımdan sonra vasimdir.³⁷⁵

561 – Resulullah (s.a.a): Ali hak iledir, hak da onunla; o, benden sonra imam ve halifedir.³⁷⁶

562 – Resulullah (s.a.a) – Ali'ye (a.s) hitaben -: Sen benim ilmin varisi, benden sonra imam ve halifesin.³⁷⁷

563 – Resulullah (s.a.a): Ali b. Ebu Talib, ümmetimin İslam'da geçmişi en uzun olanı; ilmi herkesten çok ve dini en sahih olanıdır.

³⁷² - Mie Menkıbe s.69 h:21, elTehsin (İbni Tavus) s.603 her ikisi de İbni Abbas'tan naklen.

³⁷³ - Meani'l Ahbar s.372 h:1 İbni Abbas'tan naklen, Bihar'ul Envar c.38 s.129 h:81

³⁷⁴ - el Hisal s.465 h:4, el İhticac c.1 s.303 h:52, Menakib-i Kufi c.1 s.420 h:330 her ikisi de Abdullah b. Hasan'dan, babasından ve ceddinden (hepsine selam olsun), Ubey b. Ka'b'dan naklen, el Yakin s.452 h:170 Yahya b. Abdullah b. Hasan'dan, ceddinden, İmam Ali'den (a.s) Ubey b. Ka'b'dan naklen.

³⁷⁵ - el İhticac c.1 s.198 h:10, el Sırat'ul Mustakim c.2 s.82, Nehc'ul İman s.584, Bihar'ul Envar c.28 s.200 h:10

³⁷⁶ - Kifayet'ul Eser s.117 Ebu Eyyub Ensari'den naklen

³⁷⁷ - Kifayet'ul Eser s.132 İmran b. Husayn'dan naklen ve s.157 Muhammed b. Hanefiye vasıtası ile İmam Ali'den (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen ve s.100 Zeyd b. Erkam'dan naklen.

Yakin açısından ümmetimin en üstünü, onların en mukavimi, cömertlikte en eli açık olanı ve kalben herkesten daha şecaatli olandır. O, benden sonra imam ve halifedir.³⁷⁸

Bkz. Halifet'un Nebi Be'deh s.24

5/6

Müslümanların imamı

564 – Resulullah (s.a.a): Yüce Allah beni gökyüzüne yükselttiğinde ve latif sedası ile beni hitabına has kıldığında şöyle buyurdu: Ey Muhammed!.. Ben Ali'yi Müslümanlara imam kıldım.³⁷⁹

565 – Resulullah (s.a.a): Ali...Müslümanların imamıdır. Allah onun velayeti ve itaati olmaksızın imanı kabul etmez.³⁸⁰

566 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen müminlerin emiri, Müslümanların imamı, alnı ak olanların önderi ve muttakilerin rehberisin.³⁸¹

567 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen Müslümanların imamı, müminlerin emiri, alnı ak olanların önderi ve benden sonra tüm mahlûkat üzerinde Allah'ın hüccetisin.³⁸²

568 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen Allah'ın hüccetisin, sen Allah'ın kapısıdır... Ey Ali! Sen Müslümanların imamı, müminlerin emiri, vasilerin en üstünü ve sıddıkların efendisisin.³⁸³

569 – Resulullah (s.a.a): Ali, halifetullahdır ve Allah'ın hüccetidir. O, Müslümanların imamıdır.³⁸⁴

³⁷⁸ - Emali-i Saduk s.57 h:13, Mie Menkıbe s.74 h:25, Kenz'ul Fevaid c.1 s.263 hepsi de Cabir b. Abdullah Ensari'den naklen.

³⁷⁹ - Mie Menkıbe s.73 h:24, el Yakin s.239 h:78, Te'vil'ul Ayat'uz Zahire c.1 s.186 h:34 hepsi de İbni Abbas'tan naklen.

³⁸⁰ - Bişaret'ul Mustafa s.18 ve s.161 her ikisi de İbni Abbas'tan naklen.

³⁸¹ - Emali-i Saduk s.450 h:609, Bişaret'ul Mustafa s.58 ikisi de İbni Abbas'tan naklen.

³⁸² - Emali-i Saduk s.375 h:475, Bişaret'ul Mustafa s.35 her ikisi de İbni Abbas'tan naklen, Bihar'ul Envar c.38 s.100 h:19.

³⁸³ - Uyun-u Ahbar'ir Rıza (a.s) c.2 s.6 h:13 Yasir el Hadim vasıtası ile İmam Rıza'dan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

570 – Resulullah (s.a.a): O, müminlerin imamı ve alni ak olanların önderidir; ahdini bozanların, zalimler ve dinden çıkanların ise katilidir.³⁸⁵

571 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali!..Şüphesiz sen, cennet yolu, hidayet sancağı ve hakkın nişanesisin; bana iman eden herkesim imamı ve beni veli edinen herkesin velisisin.³⁸⁶

572 – Resulullah (s.a.a): Ey insanlar! Ali bendendir, ben de Ali'den; o benim mayamdan yaratıldı ve o, benden sonra halkın imamıdır.³⁸⁷

573 – İmam Ali (a.s): Bir gün Resulullah (s.a.a) bizimle dışarı çıktı; elim bu şekilde elinde olduğu halde şöyle buyurdu:Benden sonra halkın en üstünü ve onların efendisi şu kardeşimdir. O, her Müslümanın imamı ve her müminin mevlasıdır.³⁸⁸

574 – İmam Ali (a.s): Ben, Müslümanların imamı, muttakilerin önderi ve müminlerin mevlasıyım.³⁸⁹

6/6

Ümmetin imamı

575 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen benden sonra vasim, halifem ve ümmetimin imamısın.³⁹⁰

³⁸⁴ - Bişaret'ul Mustafa s.24 Ebu Hamza vasıtası ile İmam Zeynelabidin'den, o hazretin babasından ve ceddinden (hepsine selam olsun) naklen.

³⁸⁵ - Şerh'ul Ahbar c.2 s.205 h:533

³⁸⁶ - Şerh'ul Ahbar c.2 s.264 h:567 Ebuzer'den naklen

³⁸⁷ - Emali-i Saduk s.188 h:197, Bişaret'ul Mustafa s.24 her ikisi de Abdullah b. Fazl Haşimi vasıtası ile İmam sadık'tan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen, Bihar'ul Envar c.37 s.109 h:2

³⁸⁸ - Kemal'ud Din s.259 h:5, İ'lam'ul Vera c.2 s.184 "Mevla" ifadesi yerine "emir" ibaresi geçmiş. Her ikisi de Esbağ b. Nebate'den naklen.

³⁸⁹ - Emali-i Saduk s.77 h:44, Ravdat'ul Vaizin s.125 her ikisi de Esbağ b. Nebate'den naklen, Bihar'ul Envar c.39 s.341 h:12

³⁹⁰ - Emali-i Saduk s.434 h:573, el Yakın s.494 h:201 her ikisi de İbni Abbas'tan naklen, Kemal'ud Din s.669 h:14 Esbağ b. Nebate vasıtası ile İmam Ali'den (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

576 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen benim vasim ve ümmetimin imamısın; her kim sana itaat ederse bana itaat etmiştir ve her kim sana asi olursa bana asi olmuştur.³⁹¹

577 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen benden sonra ümmetimin imamı ve onlar üzerindeki halifemsin. Sen müminleri cennete sevk edecek öndersin.³⁹²

578 –Resulullah (s.a.a): - Ali (a.s) hakkında -: O, ümmetimin imamı ve emiridir. O, benim vasim ve ümmetim üzerindeki halifemdir. Her kim ona uyarsa hidayete erir; her kim de ondan başkasına uyarsa sapıklığa düşer ve azar.³⁹³

579 – Resulullah (s.a.a): - Ali (a.s) hakkında -: O, ümmetim üzerindeki imamdır.³⁹⁴

580 – Resulullah (s.a.a) – Ali’ye (a.s) hitaben -: Sen benim varimsin, benden sonra taahhütlerim ve işlerim konusunda vasimsin. Sen gıyabımda ailemin koruyucususun. Sen ümmetimin imamısın, halkım arasında adalet dağıtansın; sen benim velim ve Allah’ın velisisin. Senin düşmanım benim düşmanımdır; benim düşmanım ise Allah’ın düşmanıdır.³⁹⁵

581 – Kemal’ud Din – Abdurrahman b. Semure’den naklen -: Dedim: Ey Allah’ın Resülü! Beni kurtuluş yoluna irşad edin. Buyurdu:

³⁹¹ - Emali-i Saduk s.62 h:24, Bişaret’ul Mustafa s.147 her ikisi de Ali b. Zeyd vasıtası ile İmam Zeynelabidin’den ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen, Bihar’ul Envar c.38 s.90 h:2.

³⁹² - Emali-i Saduk s.575 h:787 ve s.342 h.408, Bişaret’ul Mustafa s.177 ve s.32, Kemal’ud Din s.288 h:7 ve s.241 h:65, Mie Menkıbe s.65 h:18, İ’lam’ul Vera c.2 s.227, Feraid’us Samteyn c.2 s.243 h:517 son altısında hadisin son cümlesi zikredilmemiş. Hepsisi de İbni Abbas’tan naklen.

³⁹³ - Mie Menkıbe s.85 h:34, Kenz’ul Fevaid c.2 s.56 her ikisi de İbni Abbas’tan naklen.

³⁹⁴ - Yenabi’ul Mevedde c.1 s.202 h:5 Cabir b. Abdullah Ensari’den naklen ve bkz. Menakib-i Harezmi s.319 h:322

³⁹⁵ - Emali-i Mufid s.174 h:4, el Tehsin (ibni Tavus) s.617 h:14, Bişaret’ul Mustafa s.104 hepsi de Amr b. Meymun’dan naklen, Keşf’ul Ğumme c.2 s.17 hepsi de İmam Sadık’tan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

Ey Semure'nin oğlu! Hevesler muhtelif ve görüşler farklı olduğunda Ali b. Ebu Talib'e tutun. Zira o, ümmetimin imamı ve benden sonra onlar üzerindeki halifemdir.³⁹⁶

582 – Resulullah (s.a.a): Acaba sizlere onu aradığınız takdirde helak olmayacağınız bir şey göstereyim mi? Sizin veliniz Allah ve imamınız Ali b. Ebu Talib'dir. Öyleyse ondan nasihat isteyin ve onu tasdik edin. Bunu Cebrail bana haber verdi.³⁹⁷

583 – Resulullah (s.a.a): Bu Ali, imamınız ve velinizdir.³⁹⁸

584 – Resulullah (s.a.a): Bu Ali, kardeşim ve vasımdır; vezirim, varisim, halifem ve sizin imamınızdır. Öyleyse benim sevgimden ötürü onu sevin ve benim ikramımdan dolayı ona ikramda bulunun. Bunu size söylememi Cebrail bana emretti.³⁹⁹

585 – Resulullah (s.a.a): Ey insanlar! Size benden sonraki sığınacağınız, imamınız, kılavuzunuz ve rehberinizi açıkladım. O, Ali b. Ebu Talib'dir. O, aranızda benim içinizdeki bulunduğum konumdadır. Öyleyse dininizi ondan alın; tüm işlerinizde ona itaat edin. Zira Yüce Allah'ın bana öğrettiği her şey ve hikmeti onun nezdindedir. Öyleyse ona sorun; ondan ve ondan sonraki vasilerden öğrenin. Onlara bir şey öğretmeye ve onlardan öne geçmeye kalkmayın. Onlardan geride de kalmayın. Çünkü onlar haklılardır ve hak onlardır. Ne onlar haktan ayrılırlar ne de hak onlardan ayrılır.⁴⁰⁰

³⁹⁶ - Kemal'ud Din s.257 h:1, Emali-i Saduk s.78 h:45, Bihar'ul Envar c.36 s.226 h:2

³⁹⁷ - Şerh-i Nehc'ul Belaga c.3 s.98, Emali-i Saduk s.564 h:764 el Musterşed s.632 h:296 "aradığınız" kelimesi yerine "kabul ettiğiniz" ifadesi yer almış hepsi de Zeyd b. Erkam'dan naklen, Bihar'ul Envar c.38 s.104 h:28.

³⁹⁸ - el İhticac c.1 s.151 h:32 ve s.143 h:32 her ikisi de Alkeme b. Muhammed Hadremi, Ravda'tul Vaizin s.104 bu ikisinde " Allah onu sizler için imam ve veli tayin etti" cümlesi yer almış ve s.108 hepsi de İmam Bakır'dan (a.s) naklen.

³⁹⁹ - Emali-i Saduk s.564 h:763, Emali-i Tusi s.223 h:386, Bişaret'ul Mustafa s.109 hepsi de Selman Farsi'den naklen.

⁴⁰⁰ - Kemal'ud Din s.277 h:25, el İhticac c.1 s.344 h:56, el Tehsin (İbni Tavus) s.634 h:25, Süleym b. Kays'ın kitabı c.2 s.760 h:25 hepsi de Süleym b. Kays'tan naklen.

586 – Resulullah (s.a.a): Ben her kimin imamı isem Ali de onun imamıdır.⁴⁰¹

587 – el Mehasin – Beşir Attar’dan naklen -:İmam Sadık (a.s) şu ayeti okudu: “O gün bütün insanları kendi imamları ile birlikte çağırırız.”⁴⁰² Sonra dedi ki: Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ali, sizin imamınızdır.⁴⁰³

588 – Tefsir-i Ayyaşi - Beşir Dehhan vasıtası ile İmam Sadık’tan naklen -: Allah’a andolsun ki sizler Allah’ın dini üzeresiniz. Sonra da şu ayeti okudu: “O gün bütün insanları kendi imamları ile birlikte çağırırız.” Daha sonra şöyle buyurdu: Ali imamımız ve Resulullah (s.a.a) imamımızdır. Kıyamet günü nice imamlar gelecektir ki ashabına lanet okur, ashabı da onu lanetler! Biz Muhammed’in soyundanız ve annemiz Fatıma’dır. Allah’ın selamları onların üzerine olsun.⁴⁰⁴

589 – İmam Ali (a.s): Ben halkın imamı ve yaratılmışların en üstününün vasisiyim.⁴⁰⁵

Yedinci Bölüm

Velayet hadisleri

1/7

Ali’nin velayeti Allah ve Resulünün velayetidir.

Kurân

Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.⁴⁰⁶

⁴⁰¹ - Meani’l Ahbar s.66 h:5 Ebu Seid’den naklen, Uyun-u Ahbar’ir Rıza (a.s) c.2 s.64 h:278 Abdullah Temimi vasıtası ile İmam Rıza’dan (a.s), o hazretin babalarından (hepsine selam olsun), Fatıma’dan (a.s) ve Resulullah’tan (s.a.a) naklen.

⁴⁰² - İsrâ 71

⁴⁰³ - el Mehasin c.1 s.253 h:479, Bihar’ul Envar c.24 s.265 h:27

⁴⁰⁴ - Tefsir-i Ayyaşi c.2 s.303 h:120, Yenabi’ul Mevedde c.3 s.372 h:2 Beşir b. Dehhan’dan naklen.

⁴⁰⁵ - Men La Yehduru hul Fakih c.4 s.420 h:5918, Emali-i Saduk s.702 h:961, Bişaret’ul Mustafâ s.191 hepsi de Esbağ b. Nebate’dan naklen, Ravdat’ul Vaizin s.114 “Ben halkın imamı ve yaratılmışların en üstünü rahmet peygamberi Muhammed’in (s.a.a) vasisiyim.” şeklinde gelmiş. Bihar’ul Envar c.39 s.335 h:4.

Hadis

590 – el Durr’ul Mensur – Ebu Rafi’den naklen -: Resulullah’ın (s.a.a) huzuruna vardığımda vahiy uykusuna dalmıştı... Biraz bekledim. Peygamber uyandı; o diyordu ki: “Sizin veliniz, ancak Allah’tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.” Ali’ye nimetlerini tamamlayan Allah’a hamd olsun. Allah’ın Ali üzerindeki fazl ve ikramı ona mübarek olsun.⁴⁰⁷

591 – Resulullah (s.a.a): Ali b. Ebu Talib, kardeşim, vasim, halifem ve benden sonra imamdır. Onun bana olan konumu Harun’un Musa’ya olan konumu gibidir. Ancak benden sonra peygamber yoktur. O, Allah ve resulünden sonra sizin velinizdir. Yüce Allah, bana bu konuda kitabındaki “Sizin veliniz, ancak Allah’tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.” ayetini indirdi. Ali b. Ebu Talib, namazı ikame etti ve rüku halinde sadaka verdi; o, her durumda Allah’ı irade ediyordu.⁴⁰⁸

592 – Tarih-i Dimeşk – Ömer b. Ali b. Ebu Talib, babasından naklen -: “Sizin veliniz, ancak Allah’tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.” ayeti Resulullah’a (s.a.a) nazil olduğunda Allah Resülü (s.a.a) (evinden) dışarı çıktı ve mescide girdi. İnsanlar namaz kılıyorlardı; kimi rükû halinde kimisi kıyam halinde namaz kılmakta idi. Tam o sırada bir dilenci görüldü. Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ey sail! Acaba biri sana bir şey verdi mi? Dilenci, “hayır” dedi ve ekledi: “Sadece şu rükû eden – Ali’ye işaret ederek – yüzüğünü bana verdi.”⁴⁰⁹

⁴⁰⁶ - Maide 55

⁴⁰⁷ - el Durr’ul Mensur c.3 s.106, el Nur’ul Muşte’el s.63 h:5 ve 6 Muhammed b. Ubeydullah’tan naklen, Sa’d’us Su’ud s.96, Emali-i Tusi s.59 h:86

⁴⁰⁸ - el İhticac c.1 s.142 h:32, el Yakın s.348 h:127 her ikisi de Alkeme b. Muhammed Hadremi’den naklen, Ravdat’ul Vaizin s.104 hepsi de İmam Bakır’dan naklen.

⁴⁰⁹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.357 h:8950 ve c.45 s.303 h:9885, el Bidaye ven Niha-ye c.7 s.358, Marifet-u Ulum’ul Hadis s.102 h:25, Şevahid’ut Tenzil c.1 s.226 h:233, Menakib-i Harezmi s.266 h:248, el Nur’ul Muşte’el s.71 h:9, el Durr’ul Mensur c.3 s.105 Ebu Şeyh ve İbni Merdevih’ten naklen, Tefsir-i Furat s.128 h:145.

593 – İmam Ali (a.s): Ben mescitte namaz kıldığım bir anda bir sail(dilenci) çıkageldi ve yardım istedi. Ben rükûdaydım; parmağımdaki yüzüğü çıkararak ona verdim. Yüce Allah benim hakkımda “Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve Peygamberidir ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.” ayetini indirdi.⁴¹⁰

594 – Tefsir-i Teberi – “Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür...” ayeti hakkında Mücahid'den naklen -: Bu ayet, rükû halinde sadaka veren Ali b. Ebu Talib hakkında nazil oldu.⁴¹¹

595 – Ensab'ul Eşraf – İbni Abbas'tan naklen -: “Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.” ayeti Ali hakkında indi.⁴¹²

596 – el Muttefek vel Mufterak – İbni Abbas'tan naklen -: Ali, rükû halinde yüzüğünü sadaka olarak verdi. Peygamber (s.a.a) saile buyurdu: Bu yüzüğü sana kim verdi? Dedi: Şu rükûdaki adam. Bunun üzerine Yüce Allah onun hakkında “Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür...” ayetini indirdi.⁴¹³

597 - Tefsir-i Fahri Razi – “Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür ve inananlar...” ayeti hakkında - Abdullah b. Selam'dan naklen - : Bu ayet nazil olduğunda dedim ki: Ey Allah'ın Resülü! Ben Ali'yi

⁴¹⁰ - el Hisal s.580 h:1 Mekhul'dan naklen.

⁴¹¹ - Tefsir-i Teberi c.4 6.cüz s.289, Tarih-i Dimeşk c.42 s.357, Tefsir-i İbni Kesir c.3 s.129 her ikisi de Seleme'den naklen ve s.130 İbni Abbas'tan naklen, Tezki-ret'ul Havas s.15 benzeri Suda, Utbe b.Ebu Hekim ve Ğalib b. Abdullah'tan naklen, el Durr'ul Mensur c.3 s.105 Mesleme b. Kuheyl'den naklen, Emali-i Şeceri c.1 s.137 Hasan b. Zeyd'den, babalarından ve İmam Ali'den (hepsine selam olsun) naklen.

⁴¹² - Ensab'ul Eşraf c.2 s.381, Tefsir-i Taberi c.4 6.cüz s.288 Utbe b. Ebu Hekim'den naklen, Tefsir-i İbni Kesir c.3 s.130, Şevahid'ut Tenzil c.1 s.209 h:216-218, el Durr'ul Mensur c.3 s.105, Emali-i Şeceri c.1 s.137-138 Zeyd b. Ali'den ve babalarından (hepsine selam olsun), Ali'nin iki oğlu Muhammed ve Zeyd babalarından, Ebu Rafi'den, Esbağ ve İbni Abbas'tan... naklen, Tefsir-i Furat s.126 h:142 “Bu ayet özellikle Ali (a.s) hakkında indi” cümlesi yer almış.

⁴¹³ - el Muttefek vel Mufterak c.1 s.258 h:106, Menakib-i İbni Meğazili s.312 h:356, Kenz'ul Ummal c.13 s.108 h:36354, Tefsir-i Furat s.128 h:144, bkz. Sa'd'us Su'ud s.97, Te'vil'ul Ayat'uz Zahire c.1 s.153 h:12.

rükû halinde iken yüzüğünü ihtiyaç sahibi birine verdiğini gördüm; öyleyse biz onu veli edineceğiz.⁴¹⁴

598 – el Nur’ul Muşte’el – İbni Abbas’tan naklen -: Peygamber (s.a.a) aralarında Abdullah b. Selam, Esed, Useyd ve Salebe’nin de bulunduğu kitap ehlinden yeni Müslüman olmuş bazı kişilere Yahudiler ve Hıristiyanlarla dostluklarını kesmelerini emretti. Onlar da bunu yaptı.

Beni Kurayze ve Beni Nudayr kabileleri dediler ki: Muhammed’in dininden olanlarla, bizim dinimizden ve dostluğumuzdan uzaklaşan kişilerle ne diye dostluk kuralım ki!! And olsun üzerine yemin edilene ki bizden hiçbir kişi Muhammed’in dinine giren biriyle konuşmayacak, onlarla evlilik ve alış-veriş yapmayacağız, onlarla bir yerde oturmayacağız, onların yanına gitmeyeceğiz; onların bizim evlerimize girmelerine de izin vermeyeceğiz. Nitekim böyle de yaptılar.

Bu haber Abdullah b. Selam ve arkadaşlarına ulaştı. Onlar öğlen vakti Resulullah’ın (s.a.a) yanına geldiler ve huzuruna varınca dediler ki: Ey Allah’ın Resulü! Bizim evlerimiz mescide uzaktır. Bu mescitten başka bir yerde konuşacak bir kişi de bulamıyoruz. Zira kavmimiz, bizim Allah ve resulünü tasdik ederek onları ve dinlerini terk etmemize karşılık bize düşmanlıklarını açığa vurmuşlar, bizimle evlenmeyecekleri, bizimle yiyip içmeyecekleri, bizimle bir yerde oturmayacakları, yanımıza gelmeyecekleri ve bizim de onların yanına gidemeyeceğimiz, bizimle asla bir araya gelmeyecekleri ve bizi konuşturmayacakları üzerine yemin etmişler. Bu da bize pek zor geliyor; evlerimiz çok uzakta olduğu için sürekli senin ashabınla da oturamıyoruz!

Onlar, durumlarını Resulullah’a (s.a.a) şikayet ettikleri bir anda şu ayet nazil oldu: “Sizin veliniz, ancak Allah’tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.” Resulullah (s.a.a) bu ayeti onlara okuyunca dediler ki: Biz Allah’ın, resulünün ve müminlerin velayetine razı olduk.

Bilal ezan okudu. Resulullah (s.a.a) evinden dışarı çıktı. İnsanlar mescitte namaz kılıyorlardı. Kimi namazın kıyamında, kimi rükû ha-

⁴¹⁴ - Tefsir-i Fahri Razi c.12 s.28, el Nur’ul Muşte’el s.77 h:11.

linde ve kimisi de secdede idi. Tam o sırada fakir biri ortada dolaşmakta ve insanlardan yardım istemekte idi. Resulullah (s.a.a) onu çağırды ve buyurdu: Acaba sana bir şey veren biri oldu mu? Dedi: Evet. Buyurdu: Sana ne verdi? Dedi: Bir gümüş yüzük. Peygamber buyurdu: Onu sana kim verdi?! “Şu ayakta duran kişi verdi” dedi. Resulullah (s.a.a) bakınca onun Ali b. Ebu Talib olduğunu gördü. Sonra şöyle buyurdu: Onu sana hangi halde iken verdi?! Dedi: Onu bana verdiğinde rükû halinde idi. Bunun üzerine Resulullah buyurdu: “Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir. Her kim Allah'ı, resulünü ve inananları veli edinirse...” ayetin sonuna kadar.⁴¹⁵

599 – Tezkiret'ul Havas – Ebuzer Ğifari'den naklen -: Bir gün öğlen namazını mescitte Resulullah'ın (s.a.a) huzurunda kıldım. Fakir biri ayağa kalkarak yardım istedi; hiç kimse ona bir şey vermedi. Rükû halinde olan Ali parmağı ile fakire işaret etti. Fakir, yüzüğü parmağından çıkararak aldı. Bunu görmekte olan Peygamber de (s.a.a) başını göğe çevirerek şöyle buyurdu: Allahım! Kardeşim Musa senden bir istekte bulundu ve dedi ki: “Rabbim, kalbime genişlik ver. İşimi kolaylaştır... İşime ortak et onu!”⁴¹⁶ » Sen de ona bir ayet indirerek buyurdun : «⁴¹⁷ Kardeşinle, kolunu kuvvetlendireceğiz ve size öylesine bir kuvvet vereceğiz ki size hiçbir fenalıkta bulunamayacaklar”⁴¹⁸

Allahım ! Ben senin seçkin kıldığı peygamberin Muhammed'im. Öyleyse kalbime genişlik ver. İşimi kolaylaştır. Ailemden birini vezir et bana. Kardeşim Ali'yi. Arka olsun bana, onunla kuvvetlendir beni. Ebuzer diyor ki: Allah'a andolsun ki Resulullah'ın (s.a.a) sözü tamamlanmadan Cebrail (a.s) Yüce Allah katından nazil olarak dedi ki:

⁴¹⁵ - el Nur'ul Muşte'el s.66 h:7, Şevahid'ut Tenzil c.1 s.234 h:237, Menakib-i Harezmi s.264 h:246, Bişaret'ul Mustafa s.266, Şerh'ul Ahbar c.1 s.225 h:210 ve c.2 s.348 h:299, Emali-i Şeceri c.1 s.138, Menakib-i Kufi c.1 s.169 h:100 ve bkz. Tefsir-i Kurtubi c.6 s.221 ve Tefsir-i Taberi c.4 6.cüz s.288.

⁴¹⁶ - Taha 25,26 ve 32

⁴¹⁸ - Kasas 35

Ey Muhammed! Oku: “Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir.”⁴¹⁹

600 – Tezkiret’ul Havas – “Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür ve inananlar...” ayeti hakkında -: Resulullah (s.a.a) (evinden) dışarı çıktı. Ali namaz kılmaktaydı. Mescitte bulunan miskin elinde bir yüzük vardı. Resulullah (s.a.a) ona buyurdu: Acaba biri sana bir şey verdi mi? “Evet” dedi, şu namaz kılan kişi, rükû halindeyken bana bu yüzüğü verdi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) tekbir getirdi ve Cebrail (a.s) inerek bu ayeti okudu. Hassan b. Sabit bu konuda şu şiiri okudu:

Ey Ebu'l Hasan! Kanım ve canım sana feda
Hidayet yolunda yavaş ve hızlı giden sana feda
Sen rükûda iken infak ettin ya
Ey en güzel rükû sahibi, tüm canlar sana feda
Ey en güzel efendi, mübarek yüzüğünle sen
En güzel satıcı, en güzel alıcısın sen
İndirdi hakkında Allah en güzel velayeti
Bildirdi bize muhkem ayetinde bu gerçeği
Yine şu şiiri okudu:
Rükûda yüzüğünü sadaka veren kim
Ve bunu içinde iyice gizleyen kim
Mağaraya doğru gece yola düşünce Muhammed
Kimdir Muhammed'in geceleyen yatağında
Kimdir Kurân'da mümin ismi verilen
Hani o çokça okunan dokuz ayetinde⁴²⁰

⁴¹⁹ - Tezkiret’ul Havas s.15, Şevahid’ut Tenzil c.1 s.230 h:235, Feraid’us Samteyn c.1 s.192 h:151, Mecme’ul Beyan c.3 s.324.

⁴²⁰ - Tezkiret’ul Havas s.15 el Nur’ul Muşte’el s.69 h:8, Şevahid’ut Tenzil c.1 s.236 h:237 ve s.237.

601 – İmam Bakır (a.s): Yahudilerden aralarında Abdullah b. Selam, Esed, Salebe, İbni Yamin ve İbni Suriya'nın da bulunduğu bir grup İslam'a girdiler. Onlar peygambere (s.a.a) gelerek dediler ki: Ey Allah'ın peygamberi! Musa, Yuşa b. Nun'u vasi kıldı. Senin vasin kimdir? Senden sonar bizim velimiz kim? Bunun üzerini bu ayet nazil oldu: "Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir."Daha sonra Resulullah (s.a.a) buyurdu: Kalkın.

Kalktılar ve mescide geldiler. Tam o sırada bir sail çıkıyordu. Peygamber ona buyurdu: Ey sail! Acaba biri sana bir şey verdi mi? Dedi: Evet, şu yüzüğü. Buyurdu: Kim bunu sana verdi? Dedi: Onu bana şu namaz kılmakta olan kişi verdi. Buyurdu: Onu sana verdiğinde hangi halde idi?! Dedi: Rükû halinde idi. Bunun üzerine peygamber (s.a.a) tekbir getirdi ve mescitte bulunanlar da tekbir getirdiler. Daha sonra peygamber (s.a.a) buyurdu: Ali b. Ebu Talib benden sonra sizin velinizdir. Dediler: Rab olarak Allah'a, din olarak İslam'a, peygamber olarak Muhammed'e ve veli olarak Ali'ye razı olduk. Bunun üzerine Yüce Allah şu ayeti nazil etti: "Her kim Allah'ı, resulünü ve inananları veli edinirse, bilsin ki şüphesiz Allah taraftarları galiplerin ta kendileridir."⁴²¹

602 – İmam Bakır (a.s): Allah, resulüne Ali'nin velayetini emretti ve ona "Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve resulüdür ve inananlar, namaz kılanlar ve rükû ederken zekât verenlerdir." ayetini indirdi ve "ulu'l emr"ın velayetini farz kıldı. Ancak bunun manasını anlamadılar. Bunun üzerine Yüce Allah Muhammed'e (s.a.a), namaz, zekât, oruç ve haccı onlara tefsir ettiği gibi velayeti de tefsir etmesini emir buyurdu.

Allah katından bu emir gelince Resulullah'ın (s.a.a) göğsü daraldı ve Müslümanların dinlerinden dönmelerinden, onu yalanlamalarından korktu. Göğsünün daraldığını Rabbine yönelerek dile getirdi. Yüce Allah da ona şu ayeti vahyetti: "Ey peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O'nun verdiği peygamberlik

⁴²¹ - Maide 56) (Emali-i Saduk s.186 h:193 Ebu Carud'dan naklen, Ravdat'ul Vaizin s.115, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.3 ve bkz. Tefsir-i Kummi c.1 s.170.

görevini yapmamış olursun. Allah, seni insanlardan korur.”⁴²² Peygamber de (s.a.a) zikri yüce Allah’ın emrini açığa vurdu. Gadir-i Hum’da Ali’nin velayetini duyurmak için ayağa kalktı ve şöyle seslendi: Namaz topluca kılınacak. İnsanlardan orada bulunanların, bulunmayanlara mesajı iletmelerini emretti.

Farzlar birbiri ardınca nazil oluyordu. Velayet son fariza idi. Dolayısıyla Allah şu ayeti indirdi: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım.”⁴²³ İmam Bakır (a.s) buyurdu: Allah şöyle buyurmaktadır: Bundan sonra size başka bir fariza indirmeyeceğim. Zira sizler için farizaları kemale erdirdim.⁴²⁴

603 – İmam Sadık (s.a.a): - “Sizin veliniz, ancak Allah’tır ve resulüdür ve inananlar... ayeti hakkında -: “Veliniz” yani, size işlerinizde ve mallarınızda kendinizden daha yetkili olan anlamındadır. Bu anlamda Allah, resulü ve inananlar = yani Ali ve onun imam olan evlatları (hepsine selam olsun) kıyamete kadar sizin velinizdirler.⁴²⁵

604 – el Keşşaf – “Sizin veliniz, ancak Allah’tır ve resulüdür ve inananlar...” ayeti hakkında -: “Vav” harfi hal ve durum ifade eden anlamındadır. Yani “bu işi rükû halinde yapıyorlar”. Bu da Allah huzurundaki huşu, samimi yöneliş ve tevazu durumudur ki namaz kılmakta ve zekât vermekteler.

Bunun “zekât verirler” cümlesinin hali olduğu da söylenmiştir. Yani namazdaki rükû halinde zekât verirler.

Bu ayet Ali – kerremellah vecheh – hakkında nazil olmuştur. Bir sail, namazda iken ondan yardım istemişti ve o parmağındaki yüzüğü ona fırlatmıştı. Güya yüzüğü parmağında sıkı olmadığı için onu çıkarmakta fazla zorlanmadı ve namazını bozacak ölçüde fazla hareket yapmak durumunda olmadı.

⁴²² - Maide 67

⁴²³ - Maide 3

⁴²⁴ - el Kafi c.1s.289 h:4 Zürare’den, Fuzeyl b. Yesar’dan, Bukeyr b. E’yun’dan, Muhammed b. Muslim’den, Bureyd b. Muaviye’den ve Ebu Carud’dan naklen, Deaim’ul İslam c.1 s.15, Tefsir-I Ayyaşi c.1 s.293 h:22 Zürare’den naklen ve bkz. Hadis’ul Ğadir

⁴²⁵ - el Kafi c.1 s.288 h:3 Ahmed b. İsa’dan naklen

Bu ayet, çoğul kipinde geldiği (inananlar, namaz kılanlar ve zekat verenler) halde nasıl Ali hakkında sahih olabilir? dersiniz;

Şunu söylerim: Ayetin nüzul sebebi tek bir kişi olmasına rağmen çoğul kipinde gelmiş olması insanları bu tür işlere teşvik etmek; onları da bu sevaba ulaşma gayreti içine itmek içindir. Ayrıca müminlerin iyilik ve ihsan, fakirlerin durumları ile ilgilenme konusunda bu hadde istekli olmalarının onlarda bir seciye olarak bulunması gerektiğini hatırlatmak; hatta ertelenmesi doğru olmayan bir işle karşılaştıklarında namazda dahi olsalar onu yerine getirmek için namazı bitirmeyi beklememeleri gerektiğini belirtmek içindir.^{426 427}

605 – Resulullah (s.a.a): Her kim Ali'yi veli edinirse beni veli edinmiş olur; her kim de beni veli edinirse Allah'ı veli edinmiş olur.⁴²⁸

606 – Resulullah (s.a.a): Bana iman eden ve beni tasdik eden herkese Ali'nin velayetini vasiyet ediyorum. Her kim Ali'yi veli edinirse beni veli edinmiştir ve her kim beni veli edinirse Allah'ı veli edinmiştir.⁴²⁹

607 – Resulullah (s.a.a): Bana iman eden ve beni tasdik eden herkese benden sonra Ali'nin velayetini vasiyet ediyorum. Zira Ali'nin

⁴²⁶ - Ayetin tefsiri ve delaleti konusunda daha fazla bilgi için bkz. Tefsir-i Mizan c.6 s.5-25

⁴²⁷ - el Keşşaf c.1 s.649

⁴²⁸ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.241 h:8752, Emali-i Tusi s.336 h:679 her ikisi de Ebu Hayyan vasıtası ile babasından ve İmam Ali'den (a.s) naklen, el İhticac c.2 s.37 h:150 Şe'bi'den, Ebu Mihnef'ten, Yezid b. Ebu Habib Mısıri'den, İmam Hasan'dan (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

⁴²⁹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.240 h:8750 ve h:8749 ve s.239 h:8747, Menakib-i İbni Meğazili s.230 h:277 ve s.231 h:278, el Firdevs c.1 s.429 h:1751, Feraid'us Samteyn c.1 s.291 h:229, Kifayet'ut Talib s.74, Kenz'ul Ummal c.11 s.610 h:32953, Emali-i Tusi s.248 h:437, Bişaret'ul Mustafa s.120, 151 ve 157, Emali-i Şeceri c.1 s.134, Şerh'ul Ahbar c.1 s.232 h:223 ve s.221 h:206, Keşf'ul Ğumme c.2 s.52, Menakib-i Kufi c.2 s.405 h:885 hepsi de Ammar b. Yasir'den naklen.

velayeti benim velayetimdir ve benim velayetim Allah'ın velayetidir.⁴³⁰

608 – Resulullah (s.a.a): Bana iman eden ve beni tasdik eden herkes Ali b. Ebu Talib'i kendine veli edinmelidir. Zira onun velayeti benim velayetimdir ve benim velayetim Allah'ın velayetidir.⁴³¹

609 – Emali-i Tusi – Cabir b. Abdullah Ensari'den naklen -: Peygamber (s.a.a) bize bir hutbe okudu. Hutbesinde şöyle buyurdu: Her kim bana iman etmiş ve beni tasdik etmişse benden sonra Ali b. Ebu Talib'i kendine veli edinmelidir. Zira onun velayeti benim velayetimdir ve benim velayetim Allah'ın velayetidir! Bu, Rabbimin size tebliğ etmemi emrettiği bir emirdir. Söyleyin bakayım, tebliğ ettim mi? Dediler: Şahitlik ederiz ki sen tebliğ ettin.

Buyurdu: Şunu iyi bilin ki sizler söylüyorsunuz: Şahitlik ederiz ki sen tebliğ ettin. Ancak içinizden bazıları bu hakkı hususunda ona karşı savaşıyor ve insanları onun üzerine salacak!!⁴³²

610 – el Hisal – Amir b. Vasile vasıtası ile İmam Ali'den (a.s) naklen -: Sizi Allah'a ant veriyorum, acaba aranızda benim haricimde tek bir kişi hakkında Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuş mudur: Allah bana Ali'nin velayetini emretti. Onun velayeti benim velayetimdir ve benim velayetim Rabbimin velayetidir. Bu Rabbimin bana bir ahdidir ve size tebliğ etmemi emrettiği bir emirdir. Acaba işittiniz mi? Dediler: Evet, işittik.⁴³³

⁴³⁰ - Menakib-i Kufi c.2 s.384 h:858 İsa b. Abdullah vasıtası ile babasından, İmam Sadık'tan (a.s) ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen ve s.391 h:867 Abdullah b. Muhammed vasıtası ile babasından, İmam Ali'den (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen ve c.1 s.428 h:333 Ammar b. Yasir'den naklen.

⁴³¹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.239 h:8746, Kenz'ul Ummal c.11 s.611 h:32958 Taberani'den naklen ve her ikisi de Ammar b. Yasir'den naklen.

⁴³² - Emali-i Tusi s.418 h:940, Menakib-i Kufi c.2 s.392 h:868 Ebu Hamza Sumali vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

⁴³³ - el Hisal s.560 h:31

612 – İmam Ali (a.s): Benim savaşım Allah'ın savaşıdır, benim barışım Allah'ın barışıdır; bana itaat Allah'a itaattir ve benim velayetim Allah'ın velayetidir.⁴³⁴

Bkz.el Velliy'ul Mutasaddik fir Rükû c.7 s.552

Şevahid'ut Tenzil c.1 s.209-245

2/7

Peygamber kimin mevlası ise Ali de onun mevlasıdır

613 – Resulullah (s.a.a): Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.^{435 436}

⁴³⁴ - Men La Yehduru hu'el Fakih c.4 s.420 h:5918, Emali-i Tusi s.703 h:961, Bişaret'ul Mustafa s.191 hepsi de Esbağ b. Nebate'den naklen.

⁴³⁵ - Sunen-i Tirmizi c.5 s.633 h:3713 Huzeyfe b. Useyd'den veya Zeyd b. Erkam'dan naklen, Sunen-i İbni Mace c.1 s.45 h:121, Hasais-i Emir'ul Muminin (Nesai) s.47 h:10 ve s.155 h:83 son üçü Sa'd'dan naklen, Musned-i İbni Hanbel c.9 s.43 h:23168 Seid b. Vahab'dan naklen ve c.1 s.321 h:1310 Ebu Meryem'den naklen, el Mucem'ul Kebir c.3 s.179 h:3049 Huzeyfe b. Useyd veya Zeyd b. Erkam'dan naklen ve c.5 s.195 h:5071 Zeyd b. Erkam'dan naklen ve c.19 s.291 h:646 Malik b. el Huveyres'ten naklen, el Mucem'us Sağir c.1 s.71, el Mucem'ul Evset c.1 s.112 h:346 her ikisi de Bureyde'den naklen ve c.8 s.213 h:8434 Ebu Seid'den naklen, el Musannef (İbni Ebi Şeybe) c.7 s.496 h:15 Sa'd'dan naklen ve h:10 Ebu Eyyub Ensari'den naklen, Ensab'ul Eşraf c.2 s.355 İbni Abbas'tan naklen, Tarih-i İsbahan c.1 s.162 sayı.142 Bureyde b. Husayb'dan naklen ve s.283 sayı.473 Zeyd b. Erkam'dan naklen ve c.2 s.94 h:1195, Hilyet'ul Evliya c.4 s.23, Tarih-i Dimeşk c.42 s.188 h:8637 ve 8638 son dördü Bureyde'den naklen ve h:8641 İbni Abbas'tan naklen ve s.215 h:8701 Ebu Seriha'dan veya Zeyd b. Erkam'dan naklen ve s.232 h:8738 Ebu Hureyre'den naklen ve s.234 h:8740 Ömer b. Hattab'dan naklen ve s.235 h:8741 Malik b. el Huveyres'ten naklen ve s.119 h:8488 İbni Sa'd'dan naklen, Tarih-i İslam (Zehebi) c.3 s.629 ayrıca "Bu sahih bir hadistir" cümlesini kullanmış ve s.632 her ikisi de Zeyd b. Erkam'dan naklen, el İsabe c.3 s.484 sayı.4440 Ye'la b. Murre'den naklen ve c.4 s.467 sayı.5704 İbni Abbas'tan naklen, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.341 Sa'd b. Ebu Vakkas'tan naklen, Zehair'ul Ukba s.158 İbni Abbas'tan naklen, Kenz'ul Ummal c.11 s.602 h:32904, el Kafi c.1 s.287 h:1 Ebu Besir'den naklen, Tehzib'ul Ahkam c.3 s.144 h:317 Ali b. Hüseyni Abdi'den naklen ve her ikisi de İmam Sadık'tan (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen, el Hisal s.211 h:34 Sa'd'dan naklen ve s.496 h:5, Menakib-i Kufi c.2 s.416 h:899 her ikisi de Cabir b. Abdullah Ensari'den naklen, Tuhef'ul Ukul s.459 İmam Hadi'den (a.s) ve Resulullah'tan

614 – Resulullah (s.a.a): Ben her kimin mevlası isem muhakkak Ali de onun mevlasıdır.⁴³⁷

615 – Resulullah (s.a.a): Ben her kimin mevlası isem onun mevlası Ali'dir.⁴³⁸

(s.a.a) naklen, el İhticac c.1 s.297 h:52 Ubey b. Ka'b'dan naklen ve bkz. El Sunneh (İbni Ebi Asim) s.590 bölüm:202

⁴³⁶ - Suyuti, bunu mütevatir hadislerden saymış ve “el Ezhar’ul Mütenasire fil Ahbar’il Mütevatire” kitabında (s.76 h:102) getirmiştir. Şunu da söylemiştir: “Ben kimin melası isem Ali de onun mevlasıdır” hadisini Tirmizi Zeyd b. Erkam’dan ve Ahmed Ali’den, Ebu Eyyub Ensari ve Bezzar Ömer’den, Zimurre’den, Ebu Hureyre’den, Talha’dan, Ammar’dan, İbni Abbas’tan ve Bureyde’den nakletmiştir. Taberani de İbni Ömer’den, Malik b. el Huveyres’ten, Habeşi b.Cünade’den, Cerir’den, Sa’d b. Ebu Vakkas’tan, Ebu Seid Hidri’den, Enes’ten, Ebu Neim İsbehani’den ve Cunde Ensari’den rivayet etmiştir.

İbni Asakir Ömer b. Abdulaziz’den şöyle nakletmiş: Bir grup kişi Resulullah’ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittiklerini bana haber verdiler: “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.”

İbni Ukde el Muvalat kitabında Zerr b Hubeş’ten şöyle rivayet etmiş: Ali (a.s) buyurdu: Muhammed’in (s.a.a) ashabından burada kimler var? Aralarında Kays b. Sabit ve Habib b. Bedil b. Verka’nın da bulunduğu on iki kişi ayağa kalkarak Resulullah’ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittiklerine şahitlik verdiler: “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.”

Yine Ye’la b. Murre şöyle nakletmiş: Ali (a.s) Kufe’ye geldiğinde halktan yeminle Resulullah’ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” sözünü işitenleri tanıklık etmelerini istedi. Aralarında Yezid veya Zeyd b. Şerahil Ensari’nin de bulunduğu on küsur kişi ona olumlu cevap verdiler. Bu konuda yine Hafız Şemsettin Muhammed Zehebi’ye ait “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” hadisinin kanalları risalesine bakınız.

⁴³⁷ - Fedail-i Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.593 h:1007 Tavus’tan naklen, Tarih-i Dimeşk c.42 s.211, Menakib-i Harezmi s.157 h:185 her ikisi de Seid b. Vahab ve Abdu Hayr’den naklen, Bişaret’ul Mustafa s.149 Esbağ b. Nebate’den naklen ve son üçü İmam Ali’den (a.s) ve Resulullah’tan (s.a.a) naklen.

⁴³⁸ - Musned-i İbni Hanbel c.1 s.709 h:3062, el Mustedrek ala’s Sahiheyne c.3 s.144 h:4652, Fedail-i Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.685 h:1168, Tarih-i Dimeşk c.42 s.102 h:8455, Menakib-i Harezmi s.127 h:140, Kifayet’utTalib s.243 hepsi de İbni Abbas’tan naklen.

616 – Resulullah (s.a.a): Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım onu seveni sev ve ona düşmanlık edene düşmanlık et.⁴³⁹

617 – Resulullah (s.a.a): Ben kimin velisi isem Ali de onun velisidir.⁴⁴⁰

⁴³⁹ - el Mucem'ul Kebir c.5 s.195 h:5069 Zeyd b. Erkam'dan naklen, el Mucem'ul Evset c.2 s.24 h:1111 Ebu Hureyre'den naklen, Ensab'ul Eşraf c.2 s.357 Bureyde b.Husayb'den naklen, Tarih-i Dimeşk c.42 s.235 h:8732 Enes'ten naklen ve s.236 İbni Ömer'den naklen ve s.212 h:8692 Al b. Mehdi vasıtası ile İmam Rıza'dan ve babalarından (hepsine selam olsun) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen, Tarih-i İslam (Zehebi) c.3 s.628 Sa'd'dan naklen, el Kafi c.1 s.294 h:3 Abdulhamid b. Ebu Deylem vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen, el İhticac c.2 s.489 h:328 İmam Hadi'den (a.s) naklen ve her ikisi de Resulullah'tan (s.a.a) naklen, Sahifet'u İmam Rıza (a.s) s.64 h:109, Bişaret'ul Mustafa s.104 her ikisi de Ahmed b. Amir vasıtası ile İmam Rıza'dan , babalarından (hepsine selam olsun) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen ve s.124 Ebu İshak Amr Zimurr ve Seid b. Vahab ve Yezid b. Neki vasıtası ile Gadir-i Hum olayına şahitlik eden on üç kişiden naklen, el İhtisas s.79 Abdullah b. Sinan vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s), Zeyd b. Suhan'dan ve Ümmü Seleme'den naklen, Şerh'ul Ahbar c.1 s.100 h:23 Cabir b. Abdullah'tan naklen ve c.3 s.469 h:1365 Ebu Besir vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) nalen, Menakib-i Kufi c.2 s.365 h:841 Ebu Seid'den naklen ve s.391 h:867 Abdullah b. Muhammed babasından, İmam Ali'den (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen ve s.409 h:891 ve s.413 h:894 her ikisi de Cabir'den naklen ve s.416 h:897 Zeyd b. Erkam'dan naklen ve s.427 h:909 Ebu Eyyub Ensari'den naklen, ayrıca bkz. Silsilet'ul Ehadis'us Sahihe c.4 s.330

⁴⁴⁰ - Musned-i İbni Hanbel c.9 s.34 h:23119, Sahih-i İbni Habban c.15 s.375 h:6930, Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.563 h:947, el Musannef-i İbni Ebi Şeybe c.7 s.494 h:2, Tarih-i İslam (Zehebi) c.3 s.629 hepsi de Bureyde'den naklen, Hassis-i Emir'ul Muminin (Nesai) s.74 h:23, Ensab'ul Eşraf c.2 s.355 her ikisi de İbni Abbas'tan naklen, el Mucem'ul Kebir c.5 s.166 h:4968, Tarih-i Vasit s.154 her ikisi de Zeyd b. Erkam'dan naklen, Tarih-i Dimeşk c.42 s.187 h:8634 Abdullah b. Abbas Temimi vasıtası ile İmam Rıza'dan, babalarından, İmam Zeynelabidin'den (hepsine selam olsun) annesi Fatıma'dan (s.a) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen ve s.188 h:8640 ve s.192 h:8649 ve h:8650 son üçü Bureyde'den naklen ve s.99 h:8442 İbni Abbas'tan naklen, Menakib-i İbni Meğazili s.24 h:35 Bureyde'den naklen, Kenz'ul Ummal c.11 s.602 h:32905 ve c.13 s.104 h:36340 İbni Cerir vasıtası ile Ebu Tufeyl'den naklen ve s.105 h:36344 İbni Cerir vasıtası ile Zeyd b. Erkam'dan naklen, Tehzib'ul Ahkam c.3 s.144 h:317 Ali b. Hüseyin Abdi vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen, Kemal'ud Din s.238 h:55, Menakib-i Kufi c.1 s.450 h:348 her ikisi de Zeyd b. Erkam'dan naklen ve s.452 Bureyde'den naklen ve

618 - Resulullah (s.a.a): Ben kimin mevlası isem Ali de onun velisidir.⁴⁴¹

619 – el Mucem’ul Kebir – Zeyd b. Erkam’dan naklen -: Allah’ın resulü (s.a.a) yanımıza çıkageldi ve şöyle buyurdu: Acaba ben size kendi nefislerinizden daha şayan değil miyim?! Dediler: Elbette öyle.

Buyurdu: Ben her kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁴⁴²

620 – Resulullah (s.a.a): Ali b. Ebu Talib, benim mevlası olduğum herkesin mevlasıdır.⁴⁴³

621 – Musned-i İbni Hanbel – Bureyde’den naklen -: Yemen’de Ali’nin beraberinde savaşıyorduk; onun çok çetin olduğunu gördüm. Resulullah’ın (s.a.a) yanına geldiğimde Ali’yi zikrettim ve onu eleştirdim. Bir anda Resulullah’ın (s.a.a) mübarek yüzünün değiştiğini gördüm. Şöyle buyurdu: Ey Bureyde! Ben müminlere kendi nefislerinden daha şayan değil miyim?! Dedim: Elbette öyledir. Buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁴⁴⁴

c.2 s.418 h:901 Tavus’tan naklen, Meani’l Ahbar s.66 h:5 Ebu Seid’den naklen, Uyun-u Ahbar’ur Rıza (a.s) c.2 s.64 h:278 Abdullah Temimi vasıtası ile İmam Rıza’dan, babalarından, İmam Hüseyin’den (hepsine selam olsun), peygamberin kızı Fatıma’dan (s.a) ve Resulullah’tan (s.a.a) naklen, el İkbal c.2 s.284 Ali b. Hasan Abdi vasıtası ile İmam Sadık’tan (a.s) ve Resulullah’tan (s.a.a) naklen, Şerh’ul Ahbar c.2 s.256 h:556 Ebu İshak’tan naklen ve s.300 h:618, Menakib-i İbni Şehraşub c.2 s.191 her ikisi de İbni Abbas’tan naklen.

⁴⁴¹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.194 h:8656, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.344 her ikisi de Bureyde’den naklen ve c.5 s.209 Zeyd b. Erkam’dan naklen “Ali” yerine “Bu” ifadesi ile.

⁴⁴² - el Mucem’ul Kebir c.5 s.195 h:5068 ve 5070, el Sunneh (İbni Ebi Asım) s.592 h:1369.

⁴⁴³ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.188 h:8639 her ikisi de Bureyde’den naklen, Kenz’ul Ummal c.11 s.603 h:32916, el Cami’us Sağır c.2 s.177 h:5598 her ikisi de Emali sahiplerinden naklen, Bişaret’ul Mustafa s.148 ve “Ali, benim velisi olduğum herkesin velisidir” ifadesi yer almış. Son üçü İbni Abbas’tan naklen.

⁴⁴⁴ - Musned-i Ahmed b. Hanbel c.9 s.7 h:23006, el Mustedrek ala’s Sahiheyin c.3 s.119 h:4578, Fedail’us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.585 h:989, Hasais-i Emir’ul Muminin (Nesai) s.154 h:82 ve 81, el Musannef-i İbni Ebi Şeybe c.7 s.506 h:69, Tarih-i Dimeşk c.42 s.187 h:8635, el Bidaye ve’nNihaye c.5 s.209, Menakib-i İbni Meğazili s.25 h:36, Menakib-i Harezmi s.134 h:150, Kenz’ul Ummal c.13 s.134 h:36422, Menakib-i Kufi c.2 s.425 h:907 ve s.442 h:928 ve s.454 h:948.

622 – Fedail’us Sahabe (İbni Hanbel) – İbni Tavus babasından naklen -: Resulullah (s.a.a), Ali’yi Yemen’e gönderdiğinde Bureyde Eslemi de onun beraberinde çıktı. O, bir şey hususunda Ali’den rahatsız oldu. Bureyde onu Resulullah’a (s.a.a) şikâyet ettiğinde Allah resülü (s.a.a) şöyle buyurdu: Ben kimin mevlası isem muhakkak Ali de onun mevlasıdır.⁴⁴⁵

623 – Hasais-i Emir’ul Muminin (Nesai) – Bureyde’den naklen -: Resulullah (s.a.a) bizi bir savaşa gönderdi ve Ali’yi bize komutan kıldı. Döndüğümüzde bize sordu: Sahibinizle arkadaşlığınızı nasıl buldunuz? Bilmiyorum ben mi veya benden başka biri mi onu şikâyet etti? Ben çoğunlukla başı aşağıya bakan biri idim. Bir anda kafamı kaldırdığımda Resulullah’ın (s.a.a) yüzünün kızardığını gördüm. Şöyle buyurdu: Ben kimin velisi isem Ali de onun velisidir.⁴⁴⁶

624 – Musned-i İbni Hanbel – Bureyde’den naklen -: O, bir meclisle karşılaştı ki oradakiler Ali aleyhinde konuşuyorlardı. Onların yanında durdu ve dedi ki: Ali hakkında benim içimde bir şey vardı. Halid b. Velid de aynı durumdaydı. Resulullah (s.a.a) beni Ali’nin komuta ettiği bir ordu ile bir savaşa gönderdi. Biz esirler elde ettik. Ali, humustan kendisi için bir cariye aldı. Halid b. Velid (bana) dedi ki: Bunu aklında bulundur.

Peygamberin (s.a.a) yanına döndüğümüzde olanları anlattım ve daha sonra dedim: Ali, humustan bir cariye aldı! – Ben çoğunlukla başı aşağıda biriydim – Kafamı kaldırdığımda Resulullah’ın (s.a.a) yüzünün değiştiğini gördüm. Şöyle buyurdu: Ben kimin velisi isem Ali de onun velisidir.⁴⁴⁷

⁴⁴⁵ - Fedail’us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.592 h:1007, el Musannef-i Abdurrez-zak c.11 s.225 h:20388, Menakib-i Kufi c.2 s.443 h.930 Abdullah b. Tavus tarafından babasından naklen.

⁴⁴⁶ - Hasais-i Emir’ul Muminin (Nesai) s.153 h:80, Musned-i İbni Hanbel c.9 s.12 h:23022 Ebu Bureyde, babasından naklen, Tarih-i Dimeşk c.42 s.192 h:8651-8654, el Metalib’ul Aliyeh c.4 s.59 h:3956, Kenz’ul Ummal c.13 s.135 h:36425 İbni Cerir’den naklen, Menakib-i Kufi c.1 s.451 h:348 ve c.2 s.385 h:859.

⁴⁴⁷ - Musned-i İbni Hanbel c.9 s.27h:23090, Fedail’us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.689 h:1177, Tarihi Dimeşk c.42 s.193 h:8655 ve 8656, el Mustedrek ala’sSahiheyne c.2 s.141 h:2589, Menakib-i Kufi c.2 s.443 h:929.

625 – İmam Ali (a.s): Resulullah (s.a.a) buyurdu: Acaba ben müminlere kendilerinden daha şayan değil miyim?! Dediler: Evet. Buyurdu: Öyleyse ben kimin mevlası isem bu da onun mevlasıdır.⁴⁴⁸

626 – Hasais-i Emir’ul Muminin (Nesai) – Sa’d’dan naklen -: Resulullah (s.a.a) Ali’nin elinden tutarak bir hutbe okudu. Allah’a hamd ve senadan sonra şöyle buyurdu: Benim sizlere kendinizden daha şayan olduğumu bilmez misiniz?! Dediler: Evet, doğru söyledin ey Allah’ın resulü! Daha sonra Ali’nin elinden tutarak onu yukarı kaldırdı ve şöyle buyurdu: Ben kimin velisi isem bu da onun velisidir. Şüphesiz Allah, onu seveni sever ve ona düşmanlık besleyene düşmanlık eder.⁴⁴⁹

627 – el Sunneh (İbni Ebi Asım) – Berra’dan naklen -: Resulullah (s.a.a) Ali (a.s) için şöyle buyurdu: “Bu, benim mevlası olduğum herkesin mevlasıdır” veya şöyle buyurdu: “benim mevlası olduğum herkesin velisidir.”⁴⁵⁰

628 – Resulullah (s.a.a) – Ali’nin (a.s) vafında -: O, benim mevlası olduğum herkesin mevlasıdır ve ben, her Müslüman erkek ve kadınının mevlasıyım.⁴⁵¹

629 – İmam Ali (a.s): Ben, o kişiyim ki Resulullah hakkımda buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁴⁵²

630 – İmam Bakır (a.s): - Ebu Hamza’ya hitaben -: Şüphesiz Ali, Muhammed için bir ayettir. Zira Muhammed Ali’nin velayetine çağırılmaktadır. Sana Resulullah’ın (s.a.a) şu sözü ulaşmadı mı: “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım ona dostluk edene

⁴⁴⁸ - el Sunneh (İbni Ebi Asım) s.592 h:1367 Ebu Tufeyl’den naklen, Musned-i Bezzar c.4 s.41 h:1203 Sa’d’dan naklen, Menakib-i Kufi c.2 s.413 h:895 Selman’dan naklen, her ikisinde de “bu” yerine “Ali” zikredilmiş.

⁴⁴⁹ - Hasais-i Emir’ul Muminin (Nesai) s.177 h.95.

⁴⁵⁰ - el Sunneh (İbni Ebi Asım) s.591 h:1363, Tarih-i İslam (Zehebi) c.3 s.632.

⁴⁵¹ - Emali-i Saduk s.65 h:30 Sabit b. Ebu Safiyye’den naklen, Kenz’ul Fevaid c.2 s.13 Ebu Hamza’dan naklen, Mie Menkıbe s.70 h:22 Sabit b. Ebu Hamza’dan naklen ve hepsi de İmam Zeynelabidin’den, babasından ve İmam Ali’den (hepsine selam olsun), Bişaret’ul Mustafa s.160 Sabit b. Ebu Safiyye’den, İmam Zeynelabidin’den (a.s), babasından (a.s) ve Resulullah’tan (s.a.a) naklen.

⁴⁵² - el Fedail-i İbni Şazan s.73 İbni Abbas’tan naklen

dost ol ve ona düşmanlık edene düşmanlık et!! Allah da onu seveni sevdi ve ona düşman olana düşman oldu.⁴⁵³

631 – İmam Bakır (a.s): Aralarında ihtilaf olan iki kişi davalarını Ömer b. Hattab'a götürdüler. Ali de (a.s) onun yanında oturmuştu. Ömer Ali'ye dedi ki: Ey Ebu'l Hasan! Bu ikisi arasında hüküm ver. Hasımlardan biri dedi ki: Ey müminlerin emiri! Sen oturacaksın da bu mu aramızda hüküm verecek!! Ömer dedi ki: Vay olsun sana, bunun kim olduğunu biliyor musun?! Bu, benim ve her Müslümanın mevlasıdır. Bu, her kimin mevlası olmazsa o Müslüman değildir!!⁴⁵⁴

632 – Menakib-i Harezmi – Yakub b. İshak b. Ebu İsrail'den naklen -: Adamın biri Ömer b. Hattab ile bir meselede ihtilafa düştü. Ömer ona dedi ki: - Eliyle Ali'ye (a.s) işaret ederek – Benimle senin aranda şu oturan adam hakem olsun. Adam dedi: Şu mu?! Ömer yerinden fırlayarak adamın kulaklarından tutup onu yerden çekip kaldırdı ve dedi ki: Vay olsun sana, kimi küçümsediğini biliyor musun?! Benim ve her Müslümanın mevlasını (küçümsedin)!!⁴⁵⁵

633 – el Riyad'un Nadreh – Ömer'den naklen -: Ali, Resulullah'ın (s.a.a) mevlası olduğu herkesin mevlasıdır.⁴⁵⁶

634 – Tarih-i Dimeşk – Sali b. Ebu Cud'den naklen -: Ömer'e denildi ki: Sen, Ali'ye karşı peygamberin ashabından hiçbirine davranmadığın şekilde davranıyorsun! Dedi: O, benim mevlamdır.⁴⁵⁷

635 – Tarih-i Dimeşk – Ebu Fahite'den naklen -: Ali geldiği anda Ömer yerinde oturmuştu. Ömer onu görünce kendini küçük gösterdi, tevazuda bulundu ve onun için yer açtı.

⁴⁵³ - Besair'ud Deracat s.77 h:5 Ebu Hamza'dan naklen.

⁴⁵⁴ - Şerh'ul Ahbar c.1 s.110 h:31 İbrahim b.Hiyar'dan naklen, Keşf'ul Ğumme c.1 s.299, Menakib-i Kufi c.2 s.386 h:861 İbrahim b. Habban'dan naklen, Bişaret'ul Mustafa s.236, Menakib-i Harezmi s.161 h:191 her ikisi de İbrahim b. Heyyan'dan naklen.

⁴⁵⁵ - Menakib-i Harezmi s.161 h:192, el Riyad'un Nadreh c.3 s.128

⁴⁵⁶ - el Riyad'un Nadreh c.3 s.128

⁴⁵⁷ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.235, Menakib-i Harezmi s.160 h:190, Feyd'ul Kadir c.6 s.218, el Riyad'un Nadreh c.3 s.128, Bişaret'ul Mustafa s.223, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.36, Keşf'ul Ğumme c.1 s.298 ve bkz. El Ğadir c.1 s.382.

Ali kalkıp oradan ayrıldığında topluluktan biri dedi ki: Ey müminlerin emiri! Sen, Ali'ye karşı Muhammed'in ashabından hiçbirine davranmadığın şekilde davranıyorsun!! Ömer dedi: Beni ona nasıl davranırken gördün?! Dedi: Senin onu görünce kendini küçük gösterdiğini, tevazuda bulunduğunu ve onun oturması için yer açtığını gördüm!! Dedi: Beni bundan ne engelleyebilir ki! Allah'a andolsun ki o, benim mevlam ve her bir müminin mevlasıdır.⁴⁵⁸

636 – Sıffin Savaşı: Ammar b. Yasir Sıffin savaşında Amr b. As'a dedi ki: Resulullah (s.a.a) bana ahidini bozanlara karşı savaşmamı emretti ve ben bunu yaptım! Bana zalimlere karşı savaşmamı emretti. İşte siz onlarsınız!! Ancak haricilere gelince bilmiyorum onlarla karşılaşır mıyım, yoksa karşılaşmaz mıyım? Ey ebter ve soyu kesik! Resulullah'ın (s.a.a) Ali (a.s) hakkında "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım onu seveni sev ve ona düşman olana düşman ol!!" buyurduğunu bilmez misin?! Benim mevlam Allah, resulü ve ondan sonra Ali'dir. Halbuki senin mevlan yoktur.

Amr ona dedi ki: Ey Ebu Yekzan! Neden beni kötülüyorsun, ben sana sövmüyorum ki? Ammar dedi: Ne ile beni kötüleyebilirsin ki?! Acaba benim bir gün bile Allah ve resulüne baş kaldırmış olduğumu söyleyebilir misin?! Amr ona şöyle cevap verdi: Sen de bunun dışında sövülmene değer şeyler var. Ammar dedi: Şüphesiz asıl kerim, Allah'ın kendisine ikramda bulunduğu kimsedir. Ben düşkündüm, Allah beni yüceltti, köle idim; Allah beni azad etti.⁴⁵⁹ **637 – Musned-i İbni Hanbel** – Riyah b. Haris'ten naklen -: Bir grup kişi Rahbe bölgesinde Ali'nin (a.s) yanına gelerek dediler ki: Selam sana ey mevlamız! Ali (a.s) buyurdu: Ben nasıl sizin mevlanız oluyorum, hâlbuki siz Arap'sınız?! Dediler: Biz Ğadir-i Hum gününde Resulullah'ın (s.a.a) "Ben kimin mevlası isem bu da onun mevlasıdır" buyurduğunu işittik.

⁴⁵⁸ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.235, Bişaret'ul Mustafa s.236 ve bkz. Ömer b. Hattab c.8 s.550.

⁴⁵⁹ - Sıffin Vakası s.338, Şerh-i Nehc'ul Belaga c.8 s.21 "ondan sonra Ali'dir. Halbuki senin mevlan yoktur" bölümünün yerine "o ikisinden sonra Ali benim mevlamdır" ifadesi yer almış.

Riyah diyor ki: Onlar gittiğinde peşlerine düştüm ve kim olduklarını sordum. Dediler: Aralarında Ebu Eyyub Ensari'nin de bulunduğu Ensar'dan bir gruptu.⁴⁶⁰

638 – el Mucem'ul Kebir – Riyah b. Haris'ten naklen -: Ali ile (a.s) oturmuştuk ki Ensardan başları sarıklı ve binekler üzerinde bulunan bir grup çıkageldi. Onlar dediler: Selam sana ey mevlamız! Ali (a.s) buyurdu: Siz Arap olduğunuz halde ben sizin mevlanız mıyım?! Dediler: Evet, biz peygamberin (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım onu seveni sev ve ona düşmanlık edene düşmanlık et.” buyurduğunu duyduk. Bu Ebu Eyyub Ensari aramızdadır. Ebu Eyyub Ensari başındaki sarığın yüzünü kapatan bölümünü açtı ve dedi: Ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittim: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım onu seveni sev ve ona düşmanlık edene düşmanlık et.⁴⁶¹

639 – el Musannef (İbni Ebi Şeybe) – Ribah b. Haris: Ali, Rahbede (hilafet merkezinin bahçesinde) oturmuştu. Tam o sırada üzerinde yolculuk izleri besbelli olan bir kişi geldi. Dedi: Selam sana ey mevlam! Ali (a.s) buyurdu: Bu kimdir? Dediler: Ebu Eyyub Ensari'dir.

Ebu Eyyub dedi: Ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁴⁶²

640 – Usd'ul Ğabe – Zerr b. Hubeyş'ten naklen -: Ali (a.s) hükümet konağından çıktığında kılıçlarını kuşanmış olarak atlara binmiş bir grup onu karşıladı. Dediler: Selam sana ey müminlerin emiri! Se-

⁴⁶⁰ - Musned-i İbni Hanbel c.9 s.143 h:23622 ve s.144 h:23623, Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.572 h:967 Riyah Haris'ten naklen, Tarih-i Dimeşk c.42 s.212 Ziyad b. Haris'ten naklen, el Bidaye ven'Nihaye c.7 s.348 Ribah b. Hars'ten naklen, el Riyad'un Nadreh c.3 s.126 Ribah b. Haris'ten naklen, Menakib-i İbni Meğazili s.22 h:30, Tezkiret'ul Havas s.29 Riyah b. Hars'ten naklen.

⁴⁶¹ - el Mucem'ul Kebir c.4 s.173 h:4053, Menakib-i Kufi c.2 s.378 h:851 Riyah b. Hars'ten naklen ve s.427 h:908 Ribah b. Haris'ten naklen ve s.424 h:906, bkz.Şerh-i Nehc'ul Belaga c.3 s.208, Şerh'ul Ahbar c.1 s.108 h:28.

⁴⁶² - el Musannef (İbni Ebi Şeybe) c.7 s.496 h:10, el Mucem'ul Kebir c.4 s.173 h:4052, Tarih-i Dimeşk c.42 s.214 h:8698 ve s.215 h:8699 ve s.214 h:8697 Hasan b. Haris'ten naklen, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.349 Ribah b. Hars'ten naklen, el Riyad'un Nadreh c.3 s.126, Menakib-i Kufi c.2 s.455 h:949.

lam sana ve Allah'ın rahmet ve bereketi senin üzerine olsun ey mevlamız!

Ali (a.s) buyurdu: Peygamberin (s.a.a) ashabından burada kimler var? Bunun üzerine aralarında Kays b. Sabit b. Şemmas, Haşim b. Utbe ve Habib b. Budeyl b. Verka'nın da bulunduğu on iki kişi kalkarak peygamberin (s.a.a) "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır" buyurduğunu işittiklerine şahitlik ettiler.⁴⁶³

3/7

Ali peygamberden sonra her müminin velisidir.

641 – Resulullah (s.a.a): Ali'ye (a.s) hitaben -: Sen, benden sonra her mümin üzerindeki velimsin.⁴⁶⁴

642 – Resulullah (s.a.a): - Ali'ye hitaben -: Sen, benden sonra her müminin velisisin.⁴⁶⁵

643 – Resulullah (s.a.a): Ali benden sonra her müminin velisidir.⁴⁶⁶

644 – Resulullah (s.a.a): Ali bendendir ve ben Ali'denim. O, benden sonra her müminin velisidir.⁴⁶⁷

⁴⁶³ - Usd'ul Ğabe c.1 s.672 sayı:1038.

⁴⁶⁴ - Musned-i İbni Hanbel c.1 s.709 h:3062, Hasais-i Emir'ul Muminin (Nesai) s.73 h:23, Tarih-i Dimeşk c.42 s.102, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.339 hepsi de İbni Abbas'tan naklen.

⁴⁶⁵ - el Mucem'ul Kebir c.12 s.78 h:12593, Musned-i el Tayalisi s.360 h:2752, el İsabe c.4 s.467 sayı:5704, Tarih-i Dimeşk c.42 s.199 h:8666, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.346, Zehair-i Ukba s.157.

⁴⁶⁶ - Emali-i Saduk s.50 h:3, Şerh'ul Ahbar c.1 s.221 h:203 her ikisi de İbni Abbas'tan naklen ve c.2 s.255 h:551 İmran b. Husayn'dan naklen, Kemal'ud Din s.277 h:25, el Ğaybet-i Numani s.70 h:18 ve s.83 h:12 son üçü Suleym b. Kays vasıtası ile İmam Ali'den (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

⁴⁶⁷ - Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.649 h:1104, Hasais-i Emir'ul Muminin (Nesai) s.137 h:68, Tarih-i Dimeşk c.42 s.197 h:8662, Sevaik-i Muhrika s.124, Menakib-i İbni Meğazili s.224 h:270 ve s.230 h:276, el Firdevs c.3 s.61 h:4171, Menakib-i Kufi c.1 s.490 h:397, Şerh'ul Ahbar c.1 s.220 h:202 ve s.93 h:8 hepsi de İmran b. Husayn'den naklen ve h:9 İbni Abbas'tan naklen, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.51 İmran b. Husayn'den, Bureyde'den, İbni Abbas'tan, Cabir Ensari'den ve Ömer b. Ali'den naklen.

645 – Resulullah (s.a.a): Şüphesiz Ali, benden sonra sizin velinizdir.⁴⁶⁸

646 – Resulullah (s.a.a): - Ali'nin (a.s) vafında - : O, benden sonra sizin velinizdir.⁴⁶⁹

647 – Resulullah (s.a.a): - Ali hakkında -: Benden sonra fitne çıktığında bu, sizin velinizdir.⁴⁷⁰

648 – Resulullah (s.a.a): - Ali'ye (a.s) hitaben -: Sen benden sonra her mümin erkek ve mümine kadının velisisin.⁴⁷¹

649 – Resulullah (s.a.a): Ali b. Ebu Talib, her mümin erkek ve mümine kadının mevlası ve o benden sonra sizin velinizdir.⁴⁷²

650 – Resulullah (s.a.a): Ey insanlar! Ali'ye sövmeyin ve ona haset etmeyin. Zira o, benden sonra her mümin erkek ve mümine kadının velisidir.⁴⁷³

651 – Resulullah (s.a.a): - Ali'ye (a.s) hitaben -: Senin için Allah'tan beş şey istedim. Dördünü verdi ve birini esirgedi. Ondan istediklerim ve senin hakkında bana verdiklerine gelince; sen, kıyamet günü kendisi için yeryüzünün yarılacağı ilk kişisin; sen benimlesin ve

⁴⁶⁸ - el Firdevs c.5 s.392 h:8528 Bureyde'den naklen, Kenz'ul Ummal c.11 s.612 h:32963, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.51 Muhammed b. İshak'tan, Ecleh b. Abdullah'tan, Abdullah b. Bureyde'den, İmam Bakır'dan (s.a) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

⁴⁶⁹ - Deaim'ul İslam c.2 s.425 h:1478 İmam Ali'den (a.s) naklen, Te'vil'ul Ayat'uz Zahire c.2 s.699 h:3 Muhammed Halebi vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen, Menakib-i Kufi c.1 s.425 h:331 ve s.479 h:385 ve c.2 s.419 h:903, Şerh'ul Ahbar c.1 s.221 h:205, Tarih-i İslam (Zehebi) c.3 s.628 son beş tanesi Bureyde'den naklen.

⁴⁷⁰ - el Mehasin s.41 Cabir'den naklen.

⁴⁷¹ - el Mustedrek ala's Sahiheyne c.3 s.144 h:4652, Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.684 h:1168, Menakib-i Harezmi s.127 h:140 hepsi İbni Abbas'tan naklen ve s.61 h:31 Ebu Leyla'dan naklen, Deaim'ul İslam c.1 s.19, el Fedail-i İbni Şazan s.113 Ebuzer'den naklen.

⁴⁷² - Tarih-i Dimesşk c.42 s.189 h:8642, Bişaret'ul Mustafa s.120 her ikisi de Bureyde'den naklen, Emali-i Tusi s.247 h:434 Abdullah b. Yezid, babasından naklen.

⁴⁷³ - Tefsir-i Furat s.319 h:431 İbni Amir'den naklen.

hamd sancağı seninledir, sen onu taşıyacaksın. Yine Allah bana şunu verdi ki sen, benden sonra müminlerin velisisin.⁴⁷⁴

652 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen, benden sonra insanların velisisin; her kim sana itaat ederse bana itaat etmiştir ve her kim sana asi olursa bana asi olmuştur.⁴⁷⁵

653 – Musned-i İbni Hanbel – Bureyde'den naklen -: Resulullah (s.a.a) birinin başında Ali b. Ebu Talib, diğerinin başında ise Halid b. Velid'in bulunduğu iki orduyu Yemen'e doğru gönderdi ve buyurdu: Bir araya geldiğinizde Ali herkesin komutanıdır; ancak ayrıldığınızda ikinizden her biri kendi ordusunun komutanıdır.

Yemen bölgesinden Beni Zeyd kabilesi ile karşılaştık ve savaştık. Müslümanlar müşriklere galip geldi. Savaşçıları öldürdük, ailelerini esir aldık. Ali, esirler arasından bir kadını kendisi için seçti.

Halid b. Velid bunu rapor ederek yazdı ve mektubunu benimle Resulullah'a (s.a.a) gönderdi. Peygambere (s.a.a) geldiğimde mektubu ona verdim. Mektup kendisine okunduğunda Resulullah'ın (s.a.a) yüzünde gazap ifadesini gördüm. Dedim: EyAllah'ın resulü! Ben sana sığınmışım. Beni bir kişi ile gönderdin ve ona itaat etmemi emrettin. Ben de onun tarafından bu mektupla gönderildim!! Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ali'yi ayıplama; zira o, bendendir ve ben de ondanım. O, benden sonra sizin velinizdir. O, bendendir ve ben ondanım; o, benden sonra sizin velinizdir.⁴⁷⁶

654 – Sunen-i Tirmizi – İmran b. Husayn'den naklen -: Resulullah (s.a.a) savaşa gönderdiği bir ordunun komutasını Ali b. Ebu Talib'e verdi. O savaşı bitirdiğinde (esirler arasından) bir cariye aldı. Onun bu davranışını bazıları beğenmedi. Resulullah'ın (s.a.a) ashabından dört

⁴⁷⁴ - Tarih-i Bağdad c.4 s.339 h:2167 Ömer b. Ali babasından (a.s) naklen, Kenz'ul Ummal c.11 s.625 h:33047.

⁴⁷⁵ - Emali-i Mufid s.113 h:5 Ye'la b. Murre'den naklen.

⁴⁷⁶ - Musned-i İbni Hanbel c.9 s.23 h:23074, Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.688 h:1175, Hasais-i Emir'ul Muminin (Nesai) s.167 h:90, Tarih-i Dimeşk c.42 s.189 h:8643 ve s.190 h:8644 Abdullah b. Bureyd'den naklen ve h:8645, Şerh'ul Ahbar c.1 s.93 h:11, Menakib-i Kufi c.2 s.388 h:863 ve s.390 h:866 ve bkz. Emali-i Tusi s.249 h:433.

kişi bir araya gelerek şöyle bir karar aldılar: Resulullah'la (s.a) görüştüğümüzde Ali'nin yaptığını ona haber vereceğiz.

Müslümanlar bir yolculuktan döndüklerinde ilk olarak Resulullah'ın (s.a.a) huzuruna varıp ona selam verdilerdi. Daha sonra kendi evlerine giderlerdi.

Bu ordu döndüğünde herkes peygambere (s.a.a) selam verdi. O dört kişiden biri kalkarak dedi ki: Ey Allah'ın resulü! Bilmez misin ki Ali b. Ebu Talib şöyle – böyle yaptı!! Resulullah (s.a.a) ondan yüz çevirdi. Daha sonra ikincisi kalktı. O da arkadaşının sözlerini söyledi. Peygamber ondan da yüz çevirdi. Üçüncü kişi ayağa kalkıp aynı sözleri tekrarladı. Resulullah (s.a.a) ondan da yüz çevirdi. Daha sonra dördüncüsü kalkıp öncekilerin söylediklerini söyledi. Yüzünde gazap ifadesi belirmiş olan Resulullah (s.a.a) onlara yönelerek şöyle buyurdu: Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali'den ne istiyorsunuz?! Ali bendendir, ben de ondanım. O, benden sonra her müminin velisidir.⁴⁷⁷

655 – Tarih-i Dimeşk – Vahab b. Hamza'dan naklen -: Ali b. Ebu Talib'le (a.s) birlikte Medine'den Mekke'ye yolculuk yaptım. Onan sertlik ve müsamahasızlık gördüm. Kendi kendime dedim ki: Eğer döndüğümde peygamberle (s.a.a) görüşürsem ondan sitem edeceğim.

Nihayet döndüm ve Resulullah'la (s.a.a) görüştim. Ali'yi (a.s) zikrettim ve onu eleştirdim. Resulullah (s.a.a) bana şöyle buyurdu: Ali hakkında böyle konuşma. Zira Ali, benden sonra sizin velinizdir.⁴⁷⁸

⁴⁷⁷ - Sunen-i Tirmizi c.5 s.632 h:3712, el Mustedrek ala's Sahiheyne c.3 s.119 h:4579 "benden sonra" kaydı zikredilmemiş, Musned-i İbni Hanbel c.7 s.215 h:19948, Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.620 h:1060 ve s.605 h:1035, Sahih-i İbni Habbab c.15 s.373 h:6929, el Musannef (İbni Ebi Şeybe) c.7 s.504 h:58, Haysais-i Emir'ul Muminin (Nesai) s.164 h:89, Musned-i Ebu Ye'la c.1 s.203 h:350, Musned-i el Tayalsi s.111 h:829, Hilyet'ul Evliya c.6 s.294, Tarih-i Dimeşk c.42 s.197 h:8663 ve s.198 h:8664 ve h:8665, Usd'ul Gabe c.4 s.101 sayı:3789, Menakibi Harezmi s.153 h:180, Kifayet'ut Talib s.114 son bölümüne "onun hükmünde muhalefet etmeyin" eklemiş, Kenz'ul Ummal c.13 s.142 h:36444.

⁴⁷⁸ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.199 h:8667, el İsabe c.6 s.487 sayı:9178, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.346.

656 – Şerh’ul Ahbar – Berra b. Azib’den naklen -: Resulullah (s.a.a) Ali’yi (a.s) insanlar arasında ayağa kaldırdı ve şöyle buyurdu: Bu, benden sonra sizin velinizdir.⁴⁷⁹

657 – Resulullah (s.a.a) – Ali’nin (a.s) vafında -: O, Allah ve resulünden sonra sizin velinizdir.⁴⁸⁰

Bkz. (Sahat’un Nebi ala Men Ebğadah c.12 s.320)

4/7

Ali peygamberden sonra her mümine kendi nefsinden önce gelir.

658 – Resulullah (s.a.a): Ben her mümine kendi canından evlayım (önce gelirim). Ali de benden sonra ona evladır.⁴⁸¹

659 – Resulullah (s.a.a): Ben müminlere kendi canlarından önce gelirim. Sonra kardeşim Ali b. Ebu Talib müminlere kendi canlarından önce gelir.⁴⁸²

660 – Resulullah (s.a.a): - Ali’ye (a.s) hitaben -: Ben müminlere kendi canlarından önce gelirim. Sonra sen – ey Ali! – müminlere kendi canlarından önce gelirsin.⁴⁸³

661 – el İhticac – Abdullah b.Cafer b. Ebu Talib’den naklen -: Resulullah’ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Ben müminlere kendi canlarından önce gelirim; ben her kime kendi canından önce gelirimsem

⁴⁷⁹ - Şerh’ul Ahbar c.2 s.255 h:555.

⁴⁸⁰ - el İhticac c.1 s.142 h:32 Alkeme b. Muhammed Hadremi vasıtası ile İmam Bakır’dan (a.s) naklen, Ravdat’ul Vaizin s.104.

⁴⁸¹ - el Kafi c.1 s.406 h:6 Sufyan b. Uyeyne vasıtası ile İmam Sadık’tan (a.s) naklen.

⁴⁸² - el Kafi c.1 s.529 h:4, el Ğaybet-i Tusi s.138 h:101, el Hisal s.477 h:41, Kemal’ud Din, s.270 h:15, Uyun-u Ahbar’ur Rıza (a.s) c.1 s.47 h:8, el Ğaybet-i Numani s.96 h:27, İ’lam’ul Vera c.2 s.179, Keşf’ul Ğumme c.3 s.298, el Sırat’ul Mustakim c.2 s.120 hepsi de Abdullah b. Cafer Teyyar’dan naklen.

⁴⁸³ - Kifayet’ul Eser s.177 Ata vasıtası ile İmam Hüseyin’den naklen.

sen de – ey kardeşim – ona kendi canından önce gelirsin. – O anda Ali peygamberin karşısında idi.⁴⁸⁴

662 – Şerh’ul Ahbar – Abdullah b. Musahhar’dan naklen -: Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ali, benden sonra müminlere kendi canlarından önce gelir.⁴⁸⁵

663 – Resulullah (s.a.a): Ey insanlar! Ben müminlere kendi canlarından önce gelirim. Bana rağmen onlar için bir irade olmaz. Ali de benden sonra müminlere kendi canlarından önce gelir. Ona rağmen onlar için bir irade olmaz.⁴⁸⁶

664 – el Mucem’ul Kebir – Vahab b. Hamza’dan naklen -: Medine’den Mekke’ye kadar Ali’ye (a.s) arkadaşlık ettim. Ondan hoşuma gitmeyen bir şey gördüm. Dedim: Eğer Resulullah’ın (s.a.a) yanına dönecek olursam seni ona şikâyet edeceğim.

Geldiğimde Resulullah’la (s.a.a) görüştim. Dedim ki: Ali’den (yolculuk sırasında) şöyle-böyle gördüm!! Peygamber buyurdu: Böyle konuşma! O, benden sonra size insanlar arasından en evla olanıdır.⁴⁸⁷

5/7

Velayeti ilahi bir farizadır

665 – el Kafi – Ebu Besir vasıtası ile İmam Bakır’dan naklen -: İmam Bakır’ın (a.s) yanında oturmuş olduğum bir anda adamın biri ona dedi ki: Bana Ali’nin velayetinden söz et, acaba Allah’tan mıydı yoksa resulünden mi?! İmam öfkeleni. Sonra buyurdu: Vay olsun sana! Resulullah (s.a.a) kendisine Allah’ın emretmediği bir şeyi söylemekten Allah’tan en fazla korkacak kişiydi!! Evet, Allah namazı, zekâtı, oruç ve haccı nasıl farz kıldıysa bunu da farz kıldı.⁴⁸⁸

⁴⁸⁴ - el İhticac c.2 s.57 h:155, el Aded’ul Kaviyyeh s.46 h:61 ve bkz. Suleym b. Kays’ın kitabına c.2 s.844 h:42.

⁴⁸⁵ - Şerh’ul Ahbar c.2 s.255 h:554.

⁴⁸⁶ - Suleym b. Kays’ın kitabı c.2 s.837 h:42 Abdullah b. Cafer b. Ebu Talib’dan naklen, Bihar’ul Envar c.33 s.266 h:534.

⁴⁸⁷ - el Mucem’ul Kebir c.22 s.135 h:360, Usd’ul Ğabe c.5 s.425 sayı:5484, Kenz’ul Ummal, c.11 s.612 h:32961.

⁴⁸⁸ - el Kafi c.1 s.290 h:5

666 – İmam Sadık (a.s): Benim için Ali b. Ebu Talib’e velayet ile olan bağlılık ona viladetle (doğum ve kan bağı) olan bağlılıktan daha sevgilidir. Zira onun velayeti bana farizadır, ancak ondan olan viladetim fazilettir.⁴⁸⁹

667 – İmam Bakır (a.s): - Onları durdurun. Çünkü onlar sorguya çekileceklerdir.”⁴⁹⁰ ayeti hakkında buyurdu -: Ali’nin velayetinden (sorguya çekilecekler.)⁴⁹¹

6/7

Onun velayeti farzların sonuncusudur.

668 – İmam Bakır (a.s): Farizalar bir biri ardınca nazil oluyordu. Velayet son fariza idi. Bu yüzden şanı yüce Allah “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim ve üzerinize nimetimi tamamladım”⁴⁹² ayetini indirdi.

Allah bu ayette buyuruyor ki: Bundan sonra size başka bir fariza indirmeyeceğim. Çünkü sizing için farizaları kâmil kıldım.⁴⁹³

669 – İmam Bakır (a.s): Allah’ın indirdiği son fariza velayettir: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim ve üzerinize nimetimi tamamladım. Sizin için din olarak İslam’a razı oldum.” Bunun ardından Allah, resulünün canını alıncaya dek hiçbir fariza nazil olmamıştır.⁴⁹⁴

670 – İmam Bakır (a.s) ve İmam Sadık (a.s): Bu ayet, peygamberin (s.a.a) Ğadir-i Hum’da ve veda haccından döndüğünde Ali’yi (a.s)

⁴⁸⁹ - el Fedail-i İbni Şazan s.106, el İtikadat s.112, Bihar’ul Envar c.39 s.299 h:105.

⁴⁹⁰ - Saffat 24

⁴⁹¹ - Şevahid’ut Tenzil c.2 s.164 h:790 Davud b. Hasan b. Hasan’dan naklen ve bkz. El Sirat’ul Mustakim c.1 s.278.

⁴⁹² - Maide 3

⁴⁹³ - el Kafi c.1 s.289 h:4 Zürare’dan, Fudayl b. Yesar’dan, Bukeyr b. A’yun’dan, Muhammed b. Müslim’dan ve Bureyd b. Muaviye’dan naklen, Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.293 h:22 Zürare’dan naklen, Deaim’ul İslam c.1 s.15.

⁴⁹⁴ - Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.292 h:20 Zürare’dan naklen, Tefsir-i Kummi c.1 s.162 Muhammed b. Müslim’dan naklen.

yaptığı (velayete) atama hakkında nazil olmuştur ve bu, Yüce Allah'ın indirdiği son farizadır.⁴⁹⁵

7/7

Velayetinin bereketleri

671 – Resulullah (s.a.a): Her kim Allah'ın tüm hayırları kendisinde toplamasını seviyorsa benden sonra Ali'yi sevmeli, onun dostlarına dost ve düşmanlarına düşman olmalıdır.⁴⁹⁶

672 – Resulullah (s.a.a): Cebrail'den, Mikail'den, İsrail'den, Levh ve Kalem'den naklen: Yüce Allah buyuruyor: Ali b. Ebu Talib'in velayeti benim kalemdir. Her kim benim kaleme sığınırsa ateşimden güvende olur.⁴⁹⁷

673 – Resulullah (s.a.a): Cebrail bana dedi ki: Yüce Allah buyurdu: Ali b. Ebu Talib'in velayeti benim kalemdir. Her kim benim kaleme sığınırsa azabımdan güvende olur.⁴⁹⁸

674 – Resulullah (s.a.a): Her kim kurtuluş gemisine binmek, sağlam bir kulpa tutunmak ve Allah'ın sağlam ipine sarılmak istiyorsa benden sonra Ali'yi veli edinip sevmeli, onun düşmanına düşman olmalı ve onun evlatlarından olan hidayet önderlerine uymalıdır.⁴⁹⁹

⁴⁹⁵ - Te'vil'ul Ayat'uz Zahire c.1 s.145 h:2, Mecme'ul Beyan c.3 s.246 rivayetin son bölümünde "Bundan sonra hiçbir fariza indirmemiştir" cümlesi de yer almış.

⁴⁹⁶ - Emali-i Saduk s.560 h:749, Bişaret'ul Mustafa s.150 ve s.176 hepsi de İbni Abbas'tan naklen.

⁴⁹⁷ - Emali-i Saduk s.306 h:350, Meani'l Ahbar s.371 h:1, Uyun-u Ahbar'ur Rıza (a.s) c.2 s.136 h:1, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.101 bu iki kaynakta "ateşimden" kelimesi yerine "azabımdan" ifadesi geçmiş, Cami'ul Ahbar s.52 h:58 hepsi de Ali b. Hilal vasıtası ile İmam Rıza'dan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen, bkz Emali-i Tusi s.353 h:729.

⁴⁹⁸ - Şevahid'ut Tenzil c.1 s.170 h:181 İbni Ömer'den naklen, İhkak'ul Hak c.7 s.123 İmam Ali'den (a.s) naklen.

⁴⁹⁹ - Uyun-u Ahbar'ur Rıza (a.s) c.1 s.292 h:43, Emali-i Saduk s.70 h:37 her ikisi de Hüseyin b. Halid'den naklen, Bişaret'ul Mustafa s.15 Davud b. Süleyman'dan naklen ve her ikisi de İmam Rıza'dan, babalarından (hepsine selam olsun) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen, Ravdat'ul Vaizin s.174 ve bkz. Meani'l Ahbar s.368 h:1 ve İrşad'ul Kulub s.293.

675 – Resulullah (s.a.a): Her kim benim gibi yaşamak, benim gibi ölmek ve Rabbimin bana vaadettiği cennete yerleşmek istiyorsa Ali b. Ebu Talib'i veli edinmelidir. Zira o, sizi hidayetden çıkarmaz ve sapkınlığa sokmaz.⁵⁰⁰

676 – Resulullah (s.a.a): Her kim benim gibi yaşamak, benim gibi ölmek ve Rabbimin bana vaadettiği – kamışlarını Rabbim'in kendi elleriyle ektiği - ebedi cennete yerleşmek istiyorsa Ali b. Ebu Talib'i veli edinmelidir. Zira o, sizi benim yolumdan çıkarmaz ve dalalete sokmaz.⁵⁰¹

677 – Resulullah (s.a.a): Her kimin benim gibi yaşamak, benim gibi ölmek ve Rabbim Allah'ın yetiştirdiği Adn cennetine yerleşmek hoşuna gidiyorsa benden sonra Ali'yi kendisine veli edinmelidir.⁵⁰²

678 – Resulullah (s.a.a): Her kimin benim gibi yaşamak, benim gibi ölmek ve Allah'ın kendi eliyle yarattığı – ona ol dediğinde oluverdiği - yakuttan kamışa tutunmak hoşuna gidiyorsa benden sonra Ali b. Ebu Talib'i kendisine veli edinsin.⁵⁰³

679 – Resulullah (s.a.a): Her kim benim gibi yaşamak, benim gibi ölmek ve cennete girmeyi seviyorsa Ali'yi ve ondan sonra evlatlarını veli edinmelidir.⁵⁰⁴

⁵⁰⁰ - el Mustedrek ala's Sahiheyne c.3 s.139 h:4642, Emali-i Tusi s.493 h:1079 her ikisi de Zeyd b. Erkam'dan naklen, Besair'ud Derecat s.51 h:11 Esbağ b. Nebate vasıtası ile İmam Ali'den (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

⁵⁰¹ - el Mucem'ul Kebir c.5 s.194 h:5067, Hilyet'ul Evliya c.4 s.349, Tarih-i Dimeşk c.42 s.242 h:8757, Kenz'ul Ummal c.11 s.611 h:32959, Bişaret'ul Mustafa s.188, Menakib-i Kufi c.1 s.426 h:332, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.200 hepsi de Zeyd b. Erkam'dan naklen, el Hisal s.558 h:31 Amir b. Vasile vasıtası ile İmam Ali'den (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

⁵⁰² - Tarih-i Dimeşk c.42 s.242 h:8755, Emali-i Tusi s.578 h:1195 her ikisi de Ebuzer'den naklen, Kamil'uz Ziyarat s.148 h:175 Cabir vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen.

⁵⁰³ - Hilyet'ul Evliya c.1 s.86 ve c.4 s.174, Tarih-i Dimeşk c.42 s.242 h:8756 hepsi de Huzeyfe b. Yeman'dan naklen.

⁵⁰⁴ - el İsabe c.2 s.485 sayı:2872, Kenz'ul Ummal c.11 s.611 h:32960 Mutir'den, el Baverdi'den, İbni Şahin'den, İbni Munde'den ve Ziyad b. Mutrif'ten naklen, Menakib-i Harezmi s.75 h:55, Emali-i Şeceri c.1 s.136 her ikisi de Muhammed b. Abdullah b. Muhammed b. Ömer b. Ali b. Ebu Talib'den, İmam Sadık'tan, babalarının

680 – Resulullah (s.a.a): Her kimin benim gibi yaşamak, benim gibi ölmek ve Rabbimin yetiştirdiği Adn cennetine yerleşmek hoşuna gidiyorsa benden sonra Ali'yi veli edinmeli, onun dostuna dost olmalı ve benden sonraki imamlara uymalıdır. Onlar benim ailemdir, benim mayamdan yaratılmışlardır; onlara özel bir idrak ve ilim verilmiştir. Ümmetimden onların faziletini yalanlayanlara ve onlar hakkında benimle bağlarını koparanlara vay olsun. Allah benim şefaati onlara ulaştırmasın!⁵⁰⁵

681 – Resulullah (s.a.a): Her kim benim gibi yaşamak, benim gibi ölmek ve Rabbim Allah'ın kendi eliyle yetiştirdiği Adn cennetine yerleşmek istiyorsa benden sonra Ali b. Ebu Talib'i veli edinmeli, onun dostuna dost, düşmanına düşman olmalı ve ondan sonraki vasilere teslim olmalıdır. Onlar benim ailemdir, benim etimden, benim kanımdandırlar. Allah, onlara benim fehim ve ilmimi vermiştir. Ümmetimden onların faziletini inkâr edenleri ve onlar hakkında benden bağını koparanları Allah'a şikâyet edeceğim! Allah'a andolsun ki oğlumu öldürecekler!! Allah benim şefaati onlara ulaştırmasın.⁵⁰⁶

682 – İmam Bakır (a.s): Resulullah (s.a.a) buyurdu: Her kimin benim gibi yaşamak, benim gibi ölmek, Rabbimin bana vaat ettiği cennete girmek ve Rabbimin kendi eliyle diktiği ağaçların dalına tutunmak hoşuna gidiyorsa Ali b. Ebu Talib'i ve ondan sonraki vasileri kendine veli edinsin. Onlar sizi sapkınlığa sokmaz ve sizi hidayetden de çıkarmazlar. Onlara bir şey öğretmeye kalkmayın. Zira onlar sizden daha âlimdirler.

dan (hepsine selam olsun) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen, el İmame vet Tefsire s.173 h:26, Besair'ud Derecat s.51 h:13 her ikisi de Ziyad b. Mutrif'ten naklen.

⁵⁰⁵ - Hilvet'ul Evliya c.1 s.86, Tarih-i Dimeşk c.42 s.240 h:8751, Feraid'us Samteyn c.1 s.53 h:18, Emali-i Saduk s.88 h:60, Bişaret'ul Mustafa s.191 hepsi de İbni Abbas'tan naklen ve bkz. el Kafi c.1 s.208 h:3, el İmame vet Tefsire s.174 h:27.

⁵⁰⁶ - el Kafi c.1 s.209 h:5 Eban b. Teğlib vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen, Kamil'uz Ziyarat s.146 h:171 Sa'd İskaf vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen, el İmame vet Tefsire s.170 h:22 Abdurrahim Kusayr vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) naklen ve s.171 h:23 Ömer b. Ali vasıtası ile İmam Ali'den (a.s), Resulullah'tan (s.a.a) naklen ve s.172 h:24 Eban b. Teğlib vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s), babasından (a.s), Resulullah'tan (s.a.a) naklen, Emali-i Şeceri c.1 s.136 İbni Abbas'tan naklen ve bkz. Besair'ud Derecat s.48-52.

Ben Rabbimden havuzun başında bana böylece – iki parmağını bi-tiştirdi – varıncaya dek onlarla bu kitabı ayırmamasını istedim.⁵⁰⁷

683 – Resulullah (s.a.a): Kıyamet günü gelip çattığında ve cehen-nem üzerine Sırat (köprüsü) kurulduğunda ancak beraberinde Ali b. Ebu Talib’in velayetini gösteren geçiş belgesi olanlar orayı katederek geçebileceklerdir.⁵⁰⁸

684 – Resulullah (s.a.a): Her kim (ezeli) dost ile evinde komşu olmak ve onun ateşinden güvende kalmak istiyorsa Ali b. Ebu Talib’i veli edinmelidir.⁵⁰⁹

685 – Resulullah (s.a.a): Ali b. Ebu Talib’le olun. Zira o, sizin mevlanızdır. Öyleyse onu sevin. O sizin büyüğünüzdür, ona uyun; âliminizdir, ona ikramda bulunun; o sizi cennete sevk edendir, öyleyse onu aziz bilin; sizi çağırdığında ona icabet edin; size emrettiğinde ita-atte bulunun.

Onu benim sevgimden ötürü sevin ve ona benim ikramımdan ötürü ikramda bulunun. Ali hakkında size ancak azameti yüce Rabbimin ba-na emrettiklerini söyledim.⁵¹⁰

686 – İmam Bakır (a.s): Muhakkak ki Allah katından huzur, ra-hatlık, zafer, yardım, başarı, bereket, keramet, mağfiret, afiyet, kolaylık, müjde, hoşnutluk, yakınlık, fetih, kudret, ümit ve muhabbet, Ali’yi

⁵⁰⁷ - el Kafi c.1 s.209 h:6, el İmame vet Tebsire s.173 h:25 her ikisi de Cabir Cu’fi’den naklen.

⁵⁰⁸ - Tarih-i İsbehan c.1 s.400 h:755 Malik b. Enes vasıtası ile İmam Sadık’tan, babasından ve dedesinden (hepsine selam olsun) naklen, Menakib-i İbni Meğazili s.242 h:289 Enes’ten naklen “velayetini gösteren geçiş belgesi” yerine “velayet mektubu” ifadesi yer almış, Feraid’us Samteyn c.1 s.289 h:227, Bişaret’ul Mustafa s.274 ve s.200 son üçü Malik b. Enes vasıtası ile İmam Sadık’tan, babalarından (hepsine selam olsun) ve Resulullah’tan (s.a.a) naklen, Te’vil’ul Ayat’uz Zahire c.2 s.494 h:5 Enes b. Malik’ten naklen.

⁵⁰⁹ - Emali-i Tusi s.295 h:580, Bişaret’ul Mustafa s.187 her ikisi de Cabir b. Abdullah Ensari’den naklen.

⁵¹⁰ - Menakib-i Harezmi s.316 h:316, Mektel’ul Hüseyin-i Harezmi c.1 s.41, Fe-raid’us Samteyn c.1 s.78 h:45 Kenz’ul Fevaid c.2 s.57, Mie Menkıbe s.87 h:36 hepsi de Selman’dan naklen.

kendisine veli edinen, ona uyan, düşmanından uzaklaşan, onun ve ondan sonraki vasilerin faziletini kabul eden kimseye aittir.⁵¹¹

8/7

Ona muhalefet ve ondan ayrılmanın zararları

687 – Resulullah (s.a.a): Ey ashabım! Allah (c.c.) Ali b. Ebu Talib'in velayetini ve ona uymayı emretti. O, benden sonra sizin veliniz ve imamınızdır. Sakın ona muhalefet etmeyin ki kâfir olursunuz ve ondan ayrılmayın ki sapkınlığa düşersiniz.⁵¹²

688 – Resulullah (s.a.a): Kıyamet günü olduğunda ben ve Ali, Sırat (köprüsü) üzerinde duracağız. Bizim yanımızdan geçen herkese Ali'nin velayetini soracağız. Her kimin beraberinde velayet olursa o geçecektir. Aksi halde ise onu ateşe atacağız. Bu Allah'ın sözüdür: "Durdurun onları, şüphe yok ki sorulacak onlardan."^{513 514}

Bkz. s.216 (Hadis'ul Ğadir)

c.8 s.202 (Me'ehu Cevaz'us Sırat)

c.12s.218 (Cevaz'us Sırat)

Sekizinci Bölüm

Hidayet hadisleri

1/8

Ali hadidir (hidayet edicidir)

Kurân

"Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır."⁵¹⁵

⁵¹¹ - el Kafi c.1 s.210 h:7 Fuzeyl b. Yesar'dan naklen.

⁵¹² - Emali-i Saduk s.359 h:443 Abdurrahman b. Kesir'den, babasından, İmam Sadık'tan ve hazretin babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

⁵¹³ - Saffat 24

⁵¹⁴ - Şevahid'ut Tenzil c.2 s.162 h:789 İbni Abbas'tan naklen ve bkz. Uyun-u Ahbar'ir Rıza (a.s) c.1 s.303 h:63 ve el İtikadat s.70 h.26 ve Emali-i Tusi s.290 h:564 ve Bişaret'ul Mustafa s.220 ve Menakib-i Kufi c.1 s.429 h:334.

⁵¹⁵ - Ra'd 7

Hadis

689 – Resulullah (s.a.a): Ben uyarıcıyım ve Ali, benim emrime hidayet edicidir.⁵¹⁶

690 – Tefsir-i Taberi – İbni Abbas'tan naklen -: “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır.” ayeti nazil olduğunda peygamber (s.a.a) elini göğsünün üzerine bırakarak buyurdu: Ben uyarıcıyım ve her topluluğa bir hidayet edici vardır. Eliyle Ali'nin omzuna işaret ederek buyurdu: Sen hidayet edicisin ey Ali! Yolu bulanlar benden sonra seninle hidayet olurlar.⁵¹⁷

691 – el Durr'ul Mensur İbni Abbas'tan naklen - “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır.” ayeti hakkında -: Resulullah (s.a.a) buyurdu: Uyarıcı benim, hidayet edici ise Ali b. Ebu Talib'tir.⁵¹⁸

692 – el Durr'ul Mensur – Ebu Berze Eslemi'den naklen -: Peygamberin (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın” ve elini kendi göğsü üzerine bıraktı. Daha sonra elini Ali'nin (a.s) göğsü üzerine bırakarak “her topluluğa bir hidayet edici vardır” buyurdu.⁵¹⁹

693 – Sa'd'us Su'ud – “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” ayeti hakkında Ebu Berde Eslemi vasıtası ile Resulullah'tan (s.a.a) naklen -: Peygamber (s.a.a) elini

⁵¹⁶ - Tefsir-i Ayyaşi c.2 s.204 h:9 Cabir'den naklen, Tefsir-i Furat s.206 h:271 “Ali” yerine “Sen ey Ali!” ifadesi yer almış, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.84 Abdullah b. Ata'dan naklen ve hepsi İmam Bakır'dan (a.s) naklen.

⁵¹⁷ - Tefsir-i Taberi c.8 cüz.13 s.108, Tefsir-i Fahri Razi c.19 s.15, el Durr'ul Mensur c.4 s.608, Tarih-i Dimeşk c.42 s.359, Kenz'ul Ummal c.11 s.620 h:33012 Deylemi'den naklen, Mecme'ul Beyan c.6 s.427, Bişaret'ul Mustafa s.246, Nehc'ul Hak s.395 ve 180, Şerh'ul Ahbar c.2 s.272 h:580 ve s.350 h:701, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.84.

⁵¹⁸ - el Durr'ul Mensur c.4 s.608 İbni Merdevih'ten ve el Muhtare'de Ziya'dan naklen

⁵¹⁹ - el Durr'ul Mensur c.4 s.608 İbni Merdevih'ten naklen, Şevahid'ut Tenzil c.1 s.388 h:408, Tefsir-i Hibri s.283 h:39.

Ali'nin (a.s) omzuna bırakarak şöyle buyurdu: Bu, benden sonra hidayet edicidir.⁵²⁰

694 – Resulullah (s.a.a) – Ali ile (a.s) ilgili vasiyetinde -: O, hidayet edici ve hidayete ermiştir; ümmetimin nasihatçisi ve sünnetimin ihya edicisidir; o, benden sonra sizin imamınızdır.⁵²¹

695 – İmam Sadık (a.s): Allahım! Biz şahitlik ederiz ki o (Ali) senin uyarıcı ve korkutucu peygamberinden sonra hidayet edici kulun, senin doğru yolun, alını ak olanların önderi ve senin açık hüccetindir.⁵²²

696 – Resulullah (s.a.a): Gece gökyüzüne götürüldüğümde artık benimle Rabbim arasında hiçbir mukarreb melek ve gönderilmiş peygamber kalmamıştı. Ben Rabbimden her ne istediysem istediğim haccetten daha hayırlısını bana verdi. Kulaklarıma şöyle bir ses vurdu: “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır.” Dedim ki: Ey mabudum! Ben uyarıcıyım, hidayet edici kimdir? Allah buyurdu: O, Ali b. Ebu Talib'dir; hidayete erenlerin hedefi, muttakilerin imamı, alını ak olanların ve ümmetinden benim rahmetimle cennete hidayet olanların önderidir.⁵²³

2/8

Ben hidayet ediciyim

⁵²⁰ - Sa'd'us Su'ud s.99

⁵²¹ - el İhticac c.1 s.303 h:52, Menakib-i Kufi c.1 s.228 h:142 ve s.420 h:330 hepsi de Abdullah b. Hasan vasıtası ile İmam Hasan'dan (a.s) ve İmam Ali'den (a.s) naklen her ikisinde de “ihya edici” ifadesi yerine “habercisi” sözcüğü yer almış, el Yakın s.452 h:170 Yahya b. Abdullah b. Hasan vasıtası ile dedesi İmam Ali'den naklen ve hepsi Ubey b. Ka'b'dan naklen.

⁵²² - Tehzib'ul Ahkam c.3 s.145 h:317 Ali b. Hüseyin Abdi'den naklen, el İkbâl c.2 s.284 Ali b. Hasan Abdi'den naklen ve bkz. Şevahid'ut Tenzil c.1 s.381-395.

⁵²³ - Tefsir-i Furat s.206 h:272 İbni Mesut'tan naklen, Şevahid'ut Tenzil c.1 s.385 h:403 İbni Abbas'tan naklen.

697 – İmam Ali (a.s): - “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” ayeti hakkında -: Resulullah (s.a.a) uyarıcıdır ve ben hidayet ediciyim.⁵²⁴

698 – İmam Ali (a.s): Ben bu ümmetin Faruk’uyum (hak ile batılı ayırt edeni) ve ben hidayet ediciyim.⁵²⁵

669 – İmam Ali (a.s): “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” ayeti bizim hakkımızda nazil oldu. Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ben uyarıcıyım ve sen hidayet edicisin ey Ali!⁵²⁶

3/8

Ali daima hidayet üzeredir

700 – Resulullah (s.a.a): Ey Ammar! Şüphesiz ki Ali, daima hidayet üzeredir.⁵²⁷

701 – Resulullah (s.a.a): Ey Ammar! Seni azgın bir grup öldürecektir. Sen o anda hakla birliktesin ve hak seninle birlikte olacaktır. Ey Yasir oğlu Ammar! Eğer Ali’yi bir yol tutmuş olarak gidiyor ve insanları da başka bir yol tutmuş olarak görürsen Ali ile birlikte git. Zira o seni helak girdabında bırakmaz ve seni asla hidayetten çıkarmaz.⁵²⁸

4/8

⁵²⁴ - el Mustedrek ala’s Sahiheyne c.3 s.140 h:4646, Tarih-i Dimeşk c.42 s.359 her ikisi de İbad b. Abdullah Esedi’den naklen ve bkz. Musned-I İbni Hanbel c.1 s.267 h:1041, el Mucem’ul Evsat c.2 s.94 h:1361 ve c.5 s.153 h:4923, Tarih-i Bağdad c.12 s.372, Tarih-i Dimeşk c.42 s.358 h:8951.

⁵²⁵ - Muhtasar-ı Besair’ud Derecat s.34 Ebu Hamza Sumali’den naklen, Bihar’ul Envar c.53 s.49 h:20 Muntahab’ül Besair’den, Asım b. Hamid’den naklen ve her ikisi de İmam Bakır’dan (a.s) naklen.

⁵²⁶ - Tefsir-i Ayyaşi c.2 s.203 h:5 Mes’ede b. Sadaka vasıtası ile İmam Sadık’tan , babasından ve dedesinden (hepsine selam olsun) naklen ve bkz. Şevahid’ut Tenzil c.1 s.390 h:412, Bişaret’ul Mustafa s.237.

⁵²⁷ - Nehe’ul Hak s.225 h:24 “cumhurdan rivayet edilmiştir” cümlesi vardır, Feraid’us Samteyn c.1 s.178 h:141 Ebu Eyyub Ensari’den naklen “daima hidayet üzeredir” ifadesi yerine “seni asla hidayetten çevirmez” cümlesi yer almış.

⁵²⁸ - Tarih-i Bağdad c.13 s.187 h:7165 Ebu Eyyub Ensari’den naklen ve bkz. Fedail’ul Hamse c.2 s.398.

Peygamberden sonraki hidayetçiler

702 – İmam Bakır (a.s): - Yüce Allah'ın “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” sözü hakkında -: Resulullah (s.a.a) uyarıcı ve Ali hidayet edicidir. İyi bilin; Allah'a yemin olsun ki şu ana kadar bu (ümmetin hidayet işi), aramızdan gitmemiş ve kıyamete kadar hep bizde olacaktır.⁵²⁹

703 – İmam Bakır (a.s): - Allah'ın “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” sözü hususunda -: Resulullah (s.a.a) uyarıcıdır ve her zaman için bizden bir hidayet edici vardır ki o, insanları Allah'ın peygamberinin getirdiğine hidayet etmektedir. Ondaki (peygamberden) sonraki hidayet ediciler Ali (a.s) ve bir biri ardınca gelen vasilerdir.⁵³⁰

704 – Kemal'ud Din – Bureyd b. Muaviye İcli'den naklen -: İmam Bakır'a (a.s) dedim ki: “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” ayetinin manası nedir? Buyurdu: Uyarıcı Resulullah'tır (s.a.a) ve Ali hidayet edicidir. Her vakit ve zamanda bizden insanları Resulullah'ın (s.a.a) getirdiğine hidayet eden bir imam hep vardır.⁵³¹

705 – İmam Bakır (a.s): Yüce Allah'ın “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” sözü hakkında -: Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ben uyarıcı ve Ali hidayet edicidir; her imam da bulunduğu asrın hidayetçisidir.⁵³²

706 – el Kafi – Ebu Besir'den naklen -: İmam Sadık'a (a.s) dedim ki: “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” (ne demektir)? Buyurdu: Resulullah (s.a.a) uyarıcı ve Ali hidayet edicidir. Ey Ebu Muhammed! Acaba bugün bir hidayetçi var

⁵²⁹ - el Kafi c.1 s.192 h:4, el Ğaybet-i Numani s.111 h:40 her ikisi de Abdurrahim Kusayr'dan naklen, Besair'ud Derecat s.30 h:7 Abdurrahman b. Kusayr'dan naklen.

⁵³⁰ - el Kafi c.1 s.191 h:2, Besair'ud Derecat s.29 h:1 her ikisi de Bureyd İcli'den naklen, Tefsir-i Ayyaşı c.2 s.204 h:8 Bureyd b. Muaviye'den naklen, Deaim'ul İslam c.1 s.22.

⁵³¹ - Kemal'ud Din s.667 h:10

⁵³² - Tefsir-i Ayyaşı c.2 s.204 h:7 Henna b. Sudeyr'den naklen.

mıdır? Dedim: Evet, canım sana feda! Daima sizden bir biri ardınca hidayetçiler hep olmuştur ve nihayet bu iş sana varmıştır. İmam buyurdu: Ey Ebu Muhammed! Allah'ın rahmeti sana olsun! Eğer şöyle bir şey olsaydı; bir kişiye bir ayet inseydi de sonra o kişinin ölümü ile bu ayet de ölseydi kitap (Kurân) da ölmüş olurdu! Ancak Kurân diridir ve geçmiştekiler içinde olduğu gibi geride kalanlar arasında cereyan etmektedir.⁵³³

707 – İmam Sadık (a.s) - Allah'ın “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” sözü hakkında -: Uyarıcı Resulullah'tır (s.a.a). Hidayet edici ise müminlerin emiri (a.s) ve ondan sonraki imamlardır (a.s).⁵³⁴

708 – el Kafi – Fuzeyl'den naklen -: İmam Sadık'tan (a.s) Yüce Allah'ın “Her topluluğa bir hidayet edici vardır” sözünün anlamını sordum. Buyurdu: Her imam bulunduğu asırdaki insanların hidayetçisidir.⁵³⁵

709 – Kemal'ud Din – Muhammed b. Müslim'den naklen -: İmam Sadık'a (a.s) Allah'ın “Şüphesiz ki sen, ancak uyarıcısın ve her topluluğa bir hidayet edici vardır” sözünün ne anlama geldiğini sordum. Buyurdu: Her imam kendi asrında yaşayan topluluğun hidayetçisidir.⁵³⁶

Bkz. S.98 (İmam-ı Evliyaullah)

c.7 s.548 (el Hadi)

c.8 s.142 (Rayet'ul Huda)

Dokuzuncu Bölüm

İsmet (masumluk) ayetleri

⁵³³ - el Kafi c.1 s.192 h:3, Besair'ud Derecat s.31 h:9 bkz. Tefsir-i Ayyaşi c.2 s.203 h:6

⁵³⁴ - Tefsir-i Kummi c.1 s.359 Te'vil'ul Ayat'uz Zahire c.1 s.229 h:3 her ikisi de Ebu Besir'den naklen.

⁵³⁵ - el Kafi c.1 s.191 h:1, Besair'ud Derecat s.30 h:6

⁵³⁶ - Kemal'ud Din s.667 h:9, Bihar'ul Envar c.23 s.5 h:8, Yenabi'ul Mevedde c.1 s.297 h:9.

1/9

Ali Kurân'ladır

710 – Resulullah (s.a.a): Ali Kurân'ladır ve Kurân onunladır. Bu ikisi havuzun yanında bana varıncaya dek birbirinden ayrılmayacaktır.⁵³⁷

711 – Resulullah (s.a.a): Ali Kurân'ladır ve Kurân Ali iledir. Bu ikisi havuzun yanında bana varıncaya dek asla birbirinden ayrılmayacaktır.⁵³⁸

712 – Resulullah (s.a.a): Kurân Ali iledir ve Ali Kurân'ladır.⁵³⁹

713 – el Mustedrek ala's Sahiheyne – Ebuzer'in azat ettiği Ebu Sabit'ten naklen -: Cemel savaşında Ali'yle (a.s) birlikteydim. Ayşe'nin karşı tarafta durmuş olduğunu gördüğümde diğer insanlar gibi içime şüphe girdi. Ancak öğlen namazında Allah, kalbimden bu şüpheyi giderdi ve ben Emir'ul Muminin'in yanında yer alarak savaştım.

Savaş son bulduğunda Medine'ye Ümmü Seleme'nin yanına gittim. Dedim ki: Allah'a yemin olsun ki yemek ve içecek istemek için gelmedim, ben Ebuzer'in azat ettiği köleyim. Ümmü Seleme "Hoş geldin" dedi. Ona hikâyemi anlattım. Dedi ki: Kalpler sarsıldığı gün sen neredeydin? Dedim: Allah benden şüpheyi giderdiğinde öğlen vakti idi. Dedi: İyi yaptın. Ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Ali Kurân'ladır ve Kurân Ali iledir. İkisi havuzun yanında bana varıncaya dek asla birbirinden ayrılmayacaktır.⁵⁴⁰

714 – Sevaik-i Muhrika – Peygamber (s.a.a) ölüm hastalığı sırasında buyurdu -: Ey insanlar! Ruhumun alınması ve benim götürül-

⁵³⁷ - el Mucem'ul Evsat c.5 s.135 h:4880, el Mucem'us Sağir c.1 s.255, Sevaik-i Muhrika s.124, el Taraif s.103 h:152, Keşf'ul Ğumme c.1 s.148 hepsi de Ümmü Seleme'den naklen.

⁵³⁸ - Menakib-i Harezmi s.177 h:214, Keşf'ul Ğumme c.1 s.148 her ikisi de Ümmü Seleme'den naklen.

⁵³⁹ - el Firdevs c.3 s.230 h:4678, Yenabi'ul Mevedde c.2 s.245 h:687 her ikisi de Ümmü Seleme'den naklen, Bihar'ul Envar c.40 s.77.

⁵⁴⁰ - el Mustedrek ala's Sahiheyne c.3 s.134 h.4628, el Cemel s.417, Emali-i Tusi s.460 h:1028 ve 506 h:1108.

mem pek de yakındır. Bundan önce de tebliğimin şartı olan şeyi size söyledim. Şunu bilin ki ben aranızda Rabbimin kitabını ve itretim olan ehlibeytimi bırakıyorum.

Daha sonra Ali'nin elini tutarak kaldırdı ve buyurdu: Bu Ali Kurân'ladır ve Kurân Ali ilemdir. Bu ikisi havuzun yanında bana varıncaya dek birbirinden ayrılmayacaktır. Bu ikisi konusunda bana nasıl davranıldığını soracağım.⁵⁴¹

715 – Resulullah (s.a.a): Şüphesiz ki Ali, Kurân'la ve hakladır; o nere dönerse onlar da ora döner.⁵⁴²

716 – Resulullah (s.a.a): Ali hakla ve Kurân'ladır, hak ve Kurân da Ali ilemdir. Bu ikisi havuzun yanında bana varıncaya dek asla birbirinden ayrılmayacaktır.⁵⁴³

717 – Resulullah (s.a.a): Havuzun yanında bana varıncaya dek hep din Ali'ile ve Ali din ilemdir.⁵⁴⁴

718 – İmam Ali (a.s): Şanı yüce Allah bizi temizlemiş ve hatadan korumuştur. Bizi mahlûkatı üzerine şahitler ve yeryüzündeki hücceti kıldı. Bizi Kurân'la ve Kurân'ı bizimle birlikte kıldı; biz Kurân'dan ayrılmayız ve Kurân da bizden ayrılmaz.⁵⁴⁵

719 – İmam Ali (a.s) – Haricilerin askeri üssüne doğru yola çıktığında onlara hitaben -: Şüphesiz ki Kurân benimledir. Onunla arkadaş olduğum gündən beri ondan hiç ayrılmadım.⁵⁴⁶

2/9

⁵⁴¹ - Sevaik-i Muhrika s.126, Emali-i Tusi s.478 h:1045 Ümmü Seleme'den naklen "Ali ilemdir"den sonra "Bunlar basiretli iki halifedirler" sözü yer almış.

⁵⁴² - Suleym b. Kays'ın kitabı c.2 s.881 h:52 Selman'dan, Ebuzer'den ve Mikdad'dan naklen.

⁵⁴³ - Rebi'ul Ebrar c.1 s.828, Ferai'dus Samteyn c.1 s.177 h:140 her ikisi de Ümmü Seleme'den naklen.

⁵⁴⁴ - Menakib-i Kufi c.2 s.616 h:1114 Ümmü Seleme'den naklen.

⁵⁴⁵ - el Kafi c.1 s.191 h:5, Kemal'ud Din s.240 h:63 "hücceti" yerine "hüccetler" ifadesi yer almış, Besair'ud Derecat s.83 h:6 hepsi de Suleym b. Kays Hilali'den naklen.

⁵⁴⁶ - Nehc'ul Belaga 122. hutbe.

Ali hak iledir

720 – Resulullah (s.a.a): Ali hak iledir ve hak Ali iledir.⁵⁴⁷

721 – Resulullah (s.a.a): Ali hakladır ve hak Ali'yedir. O, nereye dönerse hakda onunla döner.⁵⁴⁸

722 – Resulullah (s.a.a): Allah'ın rahmeti Ali'ye olsun! Allahım! Hakkı, o nereye dönerse daima onunla döndür.⁵⁴⁹

723 – Resulullah (s.a.a): Ali hakladır ve hak Ali'yedir. Allahım! Ali nereye dönerse hakkı da onunla döndür.⁵⁵⁰

724 – Musned-i Ebu Ye'la –Ebu Seid'den naklen -: Muhacirler ve ensardan bir grupla peygamberin (s.a.a) evi yakınında idik. Peygamber yanımıza geldi ve buyurdu: Size en hayırlı olanlarınızı bildirmeyeyim mi? Dediler: Evet! Buyurdu: Sizin en hayırlı olanlarınız vefalı ve temiz olanlarınızdır. Şüphesiz ki Allah gizlide takvalı olan kişiyi

⁵⁴⁷ - el İmame ves Siyase c.1 s.98 Muhammed b. Ebu Bekir'den naklen, Şerh-i Nehc'ul Belaga c.18 s.24 "Sen hak ilesin ve hak seninledir" cümlesi yer almış, el Fusul'ul Muhtare s.221 "o hak iledir ve hak onunladır" şeklinde geçmiş, el Mehasin c.1 s.81 h:47 Sırrı b. Halid vasıtası ile İmam Sadık'tan , babalarından (hepsine selam olsun) ve Resulullah'tan (s.a.a) naklen "sen hak ilesin ve hak seninledir" cümlesi yer almış, Kifayet'ul Eser s.20 İbni Abbas'tan naklen ve s.117 Ebu Eyyub'den naklen, Şerh'ul Ahbar c.2 s.60 h:421 Ayşe'den naklen.

⁵⁴⁸ - el Fusul'ul Muhtare s.135, 97, 211, 224 ve 339, İ'lam'ul Vera c.1 s.316, el Fedail-i İbni Şazan s.123 Selman, Ebuzer ve Mikdad'dan naklen, el İhticac c.1 s.364 h:61 Selman'dan naklen "Şüphesiz Ali hakla birlikte döner, o nereye dönerse" ifadesi yer almış.

⁵⁴⁹ - Sunen-i Tirmizi c.5 s.633 h:3714, el Mustedrek ala's Sahiheyne c.3 s.135 h:4629, el Mucem'ul Evsat c.6 s.95 h:5906, Tarih-i Dimeşk c.42 s.448 h:9022 ve h:9023, el Mehasin vel Mesavi s.41, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.361, Menakib-i Harezmi s.104 h:107, Feraid'us Samteyn c.1 s.176 h:138 hepsi de Ebu Heyyan Timi'den, babasından ve İmam Ali'den (a.s) naklen, Şerh-i Nehc'ul Belaga c.10 s.270, Kenz'ul Ummal c.11 s.643 h:33124, el Taraif s.102 h:149, Keşf'ul Gümme c.1 s.147 Ebu Heyyan Timi'den, babasından ve İmam Ali'den (a.s) naklen.

Fahri Razi diyor ki: Her kim dininde Ali b. Ebu Talib'e uyarsa kesinlikle hidayete erer. Bunun delili peygamberin (s.a.a) şu sözüdür: "Allahım! Hakkı, Ali nereye dönerse daima onunla döndür." (Tefsir-i Fahri Razi c.1 s.210)

⁵⁵⁰ - el Cemel s.81.

sever. Tam o sırada Ali b. Ebu Talib geçti. Peygamber buyurdu: Hak bununladır, hak bununladır.⁵⁵¹

725 – Resulullah (s.a.a): Ey Abbas'ın oğlu! Yakında insanlar sağı - solu yol tutacaklar. Böyle olduğunda sen Ali'ye ve onun hizbine tabi ol. Zira o, hakladır ve hak onunladır. O ikisi havuzun yanında bana varıncaya kadar birbirinden ayrılmayacaktır.⁵⁵²

726 – Tarih-i Bağdad - Ebuzer'in azat ettiği Ebu Sabit'ten naklen -: Ümmü Seleme'nin yanına vardığımda onun ağlar bir halde gördüm. O, Ali'yi yâd ederek dedi: Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Ali hak iledir ve hak Ali'yedir. O ikisi kıyamet günü havuzun yanında bana varıncaya kadar asla birbirinden ayrılmayacaktır.⁵⁵³

727 – Tarih-i Dimeşk – Ubeydullah b. Abdullah Medini'den naklen -: Muaviye b. Ebu Süfyan hac yaptıktan sonra Medine'den geçti. O Sa'd b. Ebi Vakkas, Abdullah b. Ömer ve Abdullah b. Abbas'ın da aralarında bulunduğu bir mecliste oturdu. Muaviye Sa'da yönelerek dedi: Ey Ebu İshak! Sen bizim hakkımızı tanımayan birisin. Bir köşede oturmuşsun, ne bizimlesin ne de aleyhimizesin?!

Sa'd dedi: Dünyayı karanlıkların kapsadığını gördüm ve deveme "ih"⁵⁵⁴ dedim. Onu çöktürdüm ve böylece karanlıklar dağıldı.

Muaviye dedi: Ben Kurân'ın hepsini okuduğum halde Allah'ın kitabında "ih" sözünü okumadım!

⁵⁵¹ - Musned-i Ebu Ye'la c.2 s.17 h:1047, Tarih-i Dimeşk c.42 s.449 h:9024, el Metali'ul Aliye c.4 s.65 h:3974, Menakib-i İbni Meğazili s.244 h.291, Kenz'ul Ummal c.11 s.621 h:33018, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.61, Keşf'ul Gümme c.1 s.143 Abdurrahman b. Ebu Seid'den naklen.

⁵⁵² - Kifayet'ul Eser s.18 Abdullah b. Abbas'tan naklen, el İstiğase c.2 s.63 Sa'd b. Ebu Vakkas'tan naklen, Bihar'ul Envar c.36 s.286 h:107.

⁵⁵³ - Tarih-i Bağdad c.14 s.321 h:7643, Tarih-i Dimeşk c.42 s.449 h:9025, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.62 Ebuzer'in azat ettiği Sabit'ten naklen, el Hisal s.496 h:5, Emali-i Saduk s.150 h:146, Bişaret'ul Mustafa s.20 son üçü Cabir'den naklen, Keşf'ul Gümme c.1 s.143 Ümmü Seleme'den naklen, el Cemel s.433 Ayşe'den naklen son beş kaynakta hadisin "Ali'yi yad ederek" kısmına kadar olan başlangıç bölümü zikredilmemiş.

⁵⁵⁴ - Deveyi çöktürmek için çıkarılan sestir. Yani tarafsızca bir köşeye çekilip oturdum.

Sa'd dedi: Madem kabul etmiyorsun, ben Resulullah'ın (s.a.a) Ali'ye şöyle buyurduğunu duydum: Sen hak ilesin ve hak nereye dönerse seninledir.

Muaviye "Buna şahit getirmelisin!" dedi.

Sa'd dedi: Bu Ümmü Seleme, Resulullah'a (bu sözüne) şahitlik etmektedir.

Hep birlikte kalkarak Ümmü Seleme'ye geldiler ve dediler ki: Ey müminlerin annesi! Resulullah'a (s.a.a) yalan isnatları artmıştır. Bu Sa'd peygamberden (s.a.a) bizim işitmediğimiz bir şeyi zikrediyor. Diyor ki peygamber(s.a.a) Ali'ye şöyle buyurmuş: Sen hak ilesin ve hak nereye dönerse seninledir.

Ümmü Seleme dedi: Resulullah (s.a.a), evimde bunu Ali'ye söyledi.

Muaviye Sa'd'a dedi: Ey Ebu İshak! Şimdi seni, bu sözü Resulullah'tan duyduğun halde Ali'ye yardımdan geri kaldığın için kınıyorum. Eğer ben bunu Resulullah'tan (s.a.a) işitseydim ölünceye kadar Ali'ye hizmetçi olurum.⁵⁵⁵

728 – Menakib-i Harezmi – Esbağ b. Nebate'den naklen -: Cemel savaşında Zeyd b. Suhan yaralandığında Emir'ul Muminin Ali b. Ebu Talib (a.s) onun yanına gelerek başı üzerinde durdu. Can vermesine ramak kalmıştı ve acı çekiyordu. Ali (a.s) ona buyurdu: Ey Zeyd! Allah sana rahmet etsin! Allah'a and olsun ki biz seni ancak az masraflı ve çok yardımcı olarak tanıdık.

Zeyd başını ona doğru kaldırarak dedi: Allah sana da rahmet etsin! Allah'a and olsun ki ben seni ancak Allah'ı bilen ve ayetlerine arif biri olarak tanıdım. Allah'a and olsun ki bilinçsiz olarak senin yanında savaşmadım. Lakin ben Huzeyfe b. Yeman'dan işittim ki diyordu: Resulullah'tan (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Ali, iyilerin emiri, kötülerin katilidir. Ona yardım edene yardım edilir ve onu yalnız bırakan

⁵⁵⁵ - Tarih-i Dimeşk c.20 s.360, Şerh'ul Ahbar c.2 s.66 h:429, Menakib-i Kufi c.1 s.421 h:330 Minhal b. Amr'dan naklen, Keşf'ul Gümme c.1 s.144.

yalnız bırakılır. İyi bilin! Hak onunladır. İyi bilin! Hak onunladır ve onun peşindedir. Uyanık olun ve onunla gidin.⁵⁵⁶

729 – Resulullah (s.a.a): Ali hak iledir ve hak nerede olursa Ali iledir.⁵⁵⁷

730 – Resulullah (s.a.a): Hak Ali iledir, o nereye meyl ederse.⁵⁵⁸

731 – Resulullah (s.a.a): Hak Ali iledir, nere giderse onunladır.⁵⁵⁹

732 – Resulullah (s.a.a): Bilin ki benden sonra hak Ali iledir. O nere giderse hak da onunla gider. O ikisi havuzun yanında bana varınca kadar birbirinden ayrılmazlar.⁵⁶⁰

733 – İ'lam'ul Vera – İbni Abbas'tan naklen -: Peygamberin (s.a.a) vefat anında ondan sordum ve dedim: Ey Allah'ın Resülü! Allah göstermesin bir şey olduğunda kime gidelim? O, Ali'ye işaret etti ve buyurdu: Buna! O, hak iledir ve hak onunladır. Ondan sonra da on bir imamladır. Onlara itaat etmek onun itaati gibi farzdır.^{561 562}

734 – Keşf'ul Ğumme: Ayşe'nin devesi öldürülükten sonra o Basra'daki bir eve yerleşti. Kardeşi Muhammed ona dedi ki: Seni Allah'a yemin vererek soruyorum; hatırlıyor musun bir gün peygamberden

⁵⁵⁶ - Menakib-i Harezmi s.177 h:215, el Taraif s.103 h:151, Keşf'ul Ğumme c.1 s.147 ve bkz.s.78 (Emir'ul Berere).

⁵⁵⁷ -Tethir'ulCinan vel Lisan s.51 Sa'd'dan naklen, Feraid'us Samteyn c.1 s.177 h:139 Abdullah b. Abbas'tan naklen "hak Ali b. Ebu Talib iledir nereye dönerse" şeklinde geçmiş. el İhticac c.1 s.187 h:37 Eban b. Teğlib vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) ve bir grup sahabeden naklen "nerede olursa" yerine "nereye meyl ederse" ifadesi nakledilmiş.

⁵⁵⁸ - el Kafi c.1 s.294 h:3 Abdulhamid b.Ebu Deylem vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen.

⁵⁵⁹ - Keşf'ul Yakın s.269 h:307, Keşf'ul Ğumme c.1 s.143 her ikisi de Ayşe'den naklen, Menakib-i Kufi c.1 s.369 h:293 Abdullah b. Abbas'tan naklen.

⁵⁶⁰ - Emali-i Tusi s.476 h:1038 Ayşe'den naklen ve s.479 h:1046 Ümmü Seleme'den naklen "Hak benden sonra Ali iledir o nere dönerse hak da onunla birlikte döner" şeklinde geçmiş.

⁵⁶¹ - Ali Ekber Ğaffari'nin tahkiki ile çıkmış Beyrut çapında "onun itaati gibi" yerine "benim itaatim gibi" ifadesi yer almış.

⁵⁶² - İ'lam'ul Vera c.2 s.164, Keşf'ul Ğumme c.3 s.295, el Sırat'ul Mustakim c.2 s.121.

(s.a.a) bana bir hadis nakletmiştin ki o şöyle buyurdu: Hak, daima Ali ile dir ve Ali de hak ile dir. Bu ikisi asla ihtilafa düşmez ve asla birbirinden ayrılmaz? Ayşe dedi: Evet.⁵⁶³

735 – Resulullah (s.a.a): Ali hak ile dir ve hak onunladır, onun dilindedir. Hak, Ali nere dönerse ora döner.⁵⁶⁴

736 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali... Hak senin dilinde, kalbindedir; daima seninle ve senin önündedir ve iki gözündedir.⁵⁶⁵

737 – Tarih-i Dimeşk - Ümmü Seleme'den naklen -: Allah'a and olsun ki Ali bu günden önce de bu günden sonra da sürekli hak üzeredir. Bu verilmiş bir söz ve kesinleşmiş bir hükümdür.⁵⁶⁶

738 – el Mustedrek ala's Sahiheyn – Ümmü Seleme'den naklen -: Ali (a.s), Basra'ya gideceği zaman Ümmü Seleme ile vedalaşmaya gitti. Ümmü Seleme ona dedi: Allah'ın koruması ve himayesi ile git. Allah'a and olsun ki sen hak üzeresin ve hak seninledir.⁵⁶⁷

Bkz. Bihar'ul Envar c.38 s.26-40

3/9

Ali ümmetin Faruk'udur

739 – el Mucem'ul Kebir – Ebuzer ve Selman'dan naklen -: Resulullah (s.a.a) Ali'nin (a.s) elinden tutarak buyurdu: Bu, bana iman eden ilk kişidir ve kıyamet günü benimle görüşecek ilk kişi odur. Bu,

⁵⁶³ - Keşf'ul Ğumme c.1 s.147, el Ğadir c.3 s.178 İbni Merdevih ve Deylemi'den naklen.

⁵⁶⁴ - Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.62 Ebuzer'den naklen, Bişaret'ul Mustafa s.153 İbni Abbas'tan naklen.

⁵⁶⁵ - Menakib-i İbni Meğazili s.238 h:285 Cabir b. Abdullah'tan naklen, Menakib-i Harezmi s.159 h:188 ve s.129 h:143, Kifayet'ut Talib s.265 her ikisi de Zeyd b. Ali'den, babasından, dedesinden ve İmam Ali'den (hepsine selam olsun) naklen, Emali-i Saduk s.157 h:150, Kenz'ul Fevaid c.2 s.179, Bişaret'ul Mustafa s.155, İ'lam'ul Vera c.1 s.366, Şerh'ul Ahbar c.2 s.382 h:740, Ravdat'ul Vaizin s.127, el Musteşed s.634 h:298, Menakib-i Kufi c.1 s.251 h:167 son sekizi Cabir b. Abdullah'tan naklen, Keşf'ul Ğumme c.1 s.146 İmam Ali'den (a.s) naklen ve s.298.

⁵⁶⁶ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.449, Keşf'ul Ğumme c.1 s.146 "bu günden sonra" ifadesi yer almamış ve bkz. el Mucem'ul Kebir c.23 s.330 h:758 ve s.396 h:946.

⁵⁶⁷ - el Mustedrek ala's Sahiheyn c.3 s.129 h:4611.

“büyük sıddık”⁵⁶⁸tır. Yine o, hakla batıl arasında bu ümmetin “Faruk”⁵⁶⁹udur. O, müminlerin efendisidir ve mal ise zalimin efendisidir.⁵⁷⁰

740 – Resulullah (s.a.a): Benden sonra çok yakında fitne olacaktır. Böyle olduğunda Ali b. Ebu Talib’le olun. O, kıyamet günü beni görecektir ve benim elimi tutacak olan ilk kişidir. O, yükseklerde benimledir ve o, hak ile batılı ayıran “Faruk”tur.⁵⁷¹

741 – Resulullah (s.a.a) : Benden sonra çok yakında fitne olacaktır. Böyle olduğunda Ali b. Ebu Talib’le olun. O, kıyamet günü beni görecektir ve benim elimi tutacak olan ilk kişidir. O, yükseklerde benimledir. O, büyük sıddıktır ve bu ümmetin Faruk’udur; hak ile batılı birbirinden ayırır. O, müminlerin efendisidir.⁵⁷²

742 – Resulullah (s.a.a) – Ali (a.s) hakkında - : Bu, bana iman eden ilk kişidir ve beni ilk tasdik eden odur. O, büyük sıddıktır. O, hakla batılı ayıran büyük faruktur.⁵⁷³

743 – Resulullah (s.a.a): Her ümmetin sıddık ve faruku vardır. Bu ümmetin sıddığı ve faruku Ali b. Ebu Talib’dir.⁵⁷⁴

⁵⁶⁸ - Sıddık sözü ve özü ile dosdoğru olan demektir (mütercim).

⁵⁶⁹ Faruk ayıran anlamına gelir, hakla batılı birbirinden ayıran demektir (mütercim).

⁵⁷⁰ - el Mucem’ul Kebir c.6 s.269 h:6184, Tarih-i Dimeşk c.42 s.41 h:8368, el İrşad c.1 s.31 Ebuzer’den naklen, Emali-i Tusi s.210 h:361, Menakib-i Kufi c.1 s.267 h:179 ve s.280 h:194 ve bkz. s.24 (Halifet’un Nebi Ba’den Nebi

⁵⁷¹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.450 h:9026 Ebu Leyla Ğaffari’den naklen, Menakib-i Harezmi s.105 h:108 Ebu Leyla’dan naklen “O, kıyamet günü beni görecektir ve benim elimi tutacak olan ilk kişidir. O, yükseklerde benimledir” bölümü zikredilmemiştir.

⁵⁷² - Usd’ul Ğabe c.6 s.265 sayı:6214, el İstiy’ab c.4 s.307 sayı:3188, el İsabe c.7 s.294 sayı:10484, Bişaret’ul Mustafa s.152, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.91 hepsi de Ebu Leyla Ğaffari’den naklen.

⁵⁷³ - el Yakin s.508 h:211 İbni Mesut’tan naklen.

⁵⁷⁴ - Uyun-u Ahbar’ur Rıza (a.s) c.2 s.13 h:30, Kasas-ı Enbiya s.174 h:201 her ikisi de Hüseyin b. Halid vasıtası ile İmam Rıza’dan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

744 – Emali-i Saduk – Ebu Sahile’den naklen -: Ebuzer’in yanına geldim ve dedim ki: Ey Ebuzer! Ben ihtilaf gördüm. Bana neyi emredersin? Dedi: Şu iki şeye sarılmalısın. Allah’ın kitabına ve büyük Ali b. Ebu Talib’e (a.s). Ben Resulullah’ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Bu, bana iman eden ilk kişidir ve kıyamet günü bana elini verecek ilk kişi odur. O, büyük sıddıktır ve o, hak ile batılı birbirinden ayıran faruktur.⁵⁷⁵

745 – Şerh-i Nehc’ul Belaga – Ebu Rafi’den naklen -: Rabeze’de⁵⁷⁶ Ebuzer’e veda etmek için yanına vardım. Ayrılmak istediğimde bana ve beraberimde bulunan insanlara hitaben dedi ki. Çok yakında fitne olacaktır. Allah’tan sakının. Bu büyük insanla, Ali b. Ebu Talib’le olun ve ona uyun. Zira ben Resulullah’ın (s.a.a) ona şöyle buyurduğunu duydum: Sen bana iman eden ilk kişisin ve kıyamet günü bana elini verecek ilk kişi sensin. Sen, büyük sıddıksın ve sen, hak ile batılı birbirinden ayıran Faruksun. Sen müminlerin efendisisin ve mal kâfirlerin efendisidir. Sen benim kardeşim ve vezirimsin; benim borcumu eda edecek ve vaadimi yerine getirecek kendimden sonra bıraktığım en üstün kişisin.⁵⁷⁷

746 – Kemal’ud Din – Abdurrahman b. Semure’den naklen -: Dedim: Ey Allah’ın Resulü! Beni kurtuluş yoluna yönlendir. Buyurdu: Ey Semure’nin oğlu! İstekler ihtilaf ettiğinde ve görüşler ayrıldığında Ali b. Ebu Talib’le ol. O, ümmetimin imamı ve benden sonra onlar üzerindeki halifemdir. O, hak ile batılı birbirinden ayıran faruktur. Her kim ondan isterse icabet eder, her kim ondan yol göstermesini isterse

⁵⁷⁵ - Emali-i Saduk s.274 h:304, Ravdat’ul Vaizin s.130, Emali-i Tusi s.250 h:444 ve bkz. Tarih-i Dimeşk c.42 s.41-43.

⁵⁷⁶ - Zat-ı Irk yakınlarında bulunan Medine köylerinden biridir. Medine’ye piyade üç günlük mesafe uzaklıktadır.

⁵⁷⁷ - Şerh-i Nehc’ul Belaga c.13 s.228, Tarih-i Dimeşk c.42 s.42 h:8370, Emali-i Şeceri c.1 s.144, Menakib-i Kufi c.1 s.284 h:200, Bişaret’ul Mustafa s.103 son dördünde “Sen benim kardeşim ve vezirimsin; benim borcumu eda edecek ve vaadimi yerine getirecek kendimden sonra bıraktığım en üstün kişisin” bölümü zikredilmemiş ve s.84, Rical-ı Keşşi c.1 s.113 sayı:51, Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.4 h:4, Emali-i Tusi s.148 h:242 son dördü Ebu Sahile’den naklen ve “mal kâfirlerin efendisidir”e kadar olan bölüm, Şerh’ul Ahbar c.2 s.278 h:587 ve bkz. s.257 h:559 ve Zehair’ul Ukba s.108.

ona kılavuzluk eder; her kim hak isterse onun nezdinde bulur ve her kim hidayet ararsa onun yanında hidayetle buluşur.⁵⁷⁸

747 – İmam Ali (a.s): Ben büyük farukum. Ben kendimden sonrakilerin imamıyım ve kendinden öncekiler tarafından eda ediciyim.⁵⁷⁹

748 – İmam Ali (a.s): Ben, bu ümmetin farukuyum ve ben hidayet ediciyim.⁵⁸⁰

4/9

Ali ümmetin ihtilaf ettiği konularının aydınlatıcısıdır

749 – Resulullah (s.a.a) – Ali’ye (a.s) hitaben -: Sen, ümmetimin benden sonra üzerinde ihtilafa düştükleri şeyi açıklarsın.⁵⁸¹

750 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen, ümmetimin benden sonra üzerinde ihtilafa düştükleri şeyi açıklayıcısısın.⁵⁸²

751 – Resulullah (s.a.a) – Ali’ye (a.s) hitaben -: Sen bana gusül vereceksin, beni kabrime gömeceksin ve benden sonra onlara (ihtilafa düştükleri şeyi) açıklayacaksın.⁵⁸³

752 – Tarih-i Dimeşk – Enes’ten naklen -: Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ey Enes! Abdest almam için su döküver. (Peygamber abdest aldı) Sonra kalkıp iki rekât namaz kıldı. Daha sonra buyurdu: Ey Enes! Şu kapıdan sana gelecek olan ilk kişi müminlerin emiri, Müslümanların efendisi, alını ak olanların önderi ve vasilerin sonuncusudur.

⁵⁷⁸ - Kemal’ud Din s.257 h:1, Emali-i Saduk s.78 h:45, Ravdat’ul Vaizin s.113.

⁵⁷⁹ - el Kafi c.1 s.198 h:3, Muhtasar-ı Besair’ud Derecat s.41, Besair’ud Derecat s.199 h:9 hepsi de Ebu Samit Helevani vasıtası ile İmam Bakır’dan (a.s) naklen, Bihar’ul Envar c.26 s.153 h:42 Fazl b. Şazan’a ait “el Kaim” kitabından, Hasan b. Abdullah vasıtası ile İmam Sadık’tan (a.s) naklen.

⁵⁸⁰ - Muhtasar-ı Besair’ud Derecat s.34 Ebu Hamza Sumali’dan naklen, Bihar’ul Envar c.53 s.49 h:20 Muntehab-ul Besair’de Asım b. Hamid’dan naklen ve her ikisi de İmam Bakır’dan (a.s) naklen.

⁵⁸¹ - el Mustedrek ala’s Sahiheyn c.3 s.132 h:4620, Tarih-i Dimeşk c.42 s.387 h:8996–8998, Menakib-i Kufi c.1 s.441 h:342 ve c.2 s.568 h:1079 hepsi de Enes b. Malik’ten naklen.

⁵⁸² - el Firdevs c.5 s.332 h:8347 Enes’ten naklen.

⁵⁸³ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.387 h:8995 Enes b. Malik’ten naklen.

Enes diyor ki: “İçimden Allahım! Onu Ensar’dan biri kıl” dedim ki tam o anda Ali çıkageldi. Buyurdu: Bu kimdir ey Enes? Ben “Ali’dir” dedim.

Bunun üzerine sevinçle ayağa kalktı ve onunla kucaklaştı; yüzünün terini Ali’nin yüzüne ve Ali’nin yüzündeki teri kendi yüzüne sürdü.

Ali dedi ki: Ey Allah’ın Resulü! Bana daha önce yapmadığın bir şeyi yaptığını gördüm?

Buyurdu: Niye yapmayayım ki; sen benden olanı ulaştıracaksın, onlara benim sesimi duyuracaksın ve benden sonra üzerinde ihtilafa düşecekleri şeyi onlara sen açıklayacaksın!⁵⁸⁴

753 – Resulullah (s.a.a): Ey Ali! Sen, ümmetimin benden sonra üzerinde ihtilafa düşecekleri şeyi açıklayacak kişisin, onlar arasında benim yerimde bulunacaksın ve senin sözün benim sözüm, emrin benim emrimdir. Sana itaat bana itaattir, bana itaat ise Allah’a itaattir; sana isyan etmek bana isyan etmektir ve bana isyan etmek ise Allah’a isyan etmektir.⁵⁸⁵

754 – İmam Hasan (a.s): Resulullah (s.a.a) Ensar’ı çağırması için birini gönderdi. Onlar Peygamberin (s.a.a) huzuruna geldiklerinde şöyle buyurdu: Ey Ensar topluluğu! Size, ona sarıldığımız takdirde sapkınlığa düşmeyeceğiniz şeyi göstermeyeyim mi? Dediler: Evet, gösterin ey Allah’ın Resulü! Buyurdu: Bu, Ali’dir. Benim sevgim için onu sevin ve benim ikramım için ona ikramda bulunun. Cebrail, Allah tarafından bana size söylediklerimi emretti.⁵⁸⁶

755 – el İrşad Enes’ten naklen – Resulullah (s.a.a) Ali’ye (a.s) hitaben buyurdu: Sen bendensin ve ben sendenim; sen benden olanı

⁵⁸⁴ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.386 h:8994, Hilyet’ul Evliya c.1 s.63, el Firdevs c.5 s.364 h:8449, Kifayet’ut Talib s.211, Menakib-i Harezmi s.85 h:75, Feraid’us Samteyn c.1 s.145 h:109, Tefsir-i Ayyaşi c.2 s.262 h:39, el Yakin s.167 h:26, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.48, Keşf’ul Gümme c.1 s.114, Menakib-i Kufi c.1 s.391 h:313 ve s.312 h:232 ve s.430 h:335, el Musterşed s.601 h:272.

⁵⁸⁵ - Men La Yehduru’ul Fakih c.4 s.179 h:5405 İbni Abbas’tan naklen.

⁵⁸⁶ - el Mucem’ul Kebir c.3 s.88 h:2749 Ebu Leyla’dan naklen, Hilyet’ul Evliya c.1 s.63 İbni Ebi Leyla’dan naklen, Emali-i Saduk s.564 h:763, Emali-i Tusi s.223 h:386, Bişaret’ul Mustafa s.109 son üçü Selman Farsi’den naklen.

ulaştırırsın ve benim taahhütlerimi yerine getirensin. Bana sen gusül vereceksin ve beni kabrime sen bırakacaksın; benim sözümü insanlara duyuracaksın ve benden sonra onlara sen açıklayacaksın.

Ali (a.s) dedi: Ey Allah'ın Resülü!Sen (ilahi mesajı) ulaştırmadın mı?

Peygamber (s.a.a) buyurdu: Evet, ulaştırdım. Ancak sen onlara benden sonra üzerinde ihtilafa düşecekleri konuları açıklayacaksın.⁵⁸⁷

756 – Resulullah (s.a.a): Ali benim ilmimin kapısıdır ve benden sonra ümmetime getirdiklerimin açıklayıcısıdır. Ona muhabbet beslemek iman, ona buğz etmek ise nifaktır. Ona şefkatle bakmak ve onu sevmek ibadettir.⁵⁸⁸

757 – Resulullah (s.a.a): Bir şeyde ihtilafa düştüğünüzde Ali b. Ebu Talib'le olun.⁵⁸⁹

5/9

Az bulunanlar

758 – Resulullah (s.a.a): Ey insanlar! Kendinizi kollayın. Hidayet olduğunuzda sapanların sapkınlığı size zarar vermez. Ali, benim canım ve kardeşimdir. Ali'ye itaat edin ki o tertemiz ve masumdur. Sapmaz ve bedbaht olmaz.⁵⁹⁰

759- İmam Ali (a.s): Mutlak itaat ancak Allah'a, resulüne ve Ulul emre (emir sahiplerine) aittir. Allah, resule itaati emretmiştir. Çünkü Peygamber tertemiz ve masumdur; Allah'a isyanı emretmez. Ulul emr'e itaati emretmiştir. Çünkü onlar tertemiz ve masumdurlar; Allah'a isyanı emretmezler.⁵⁹¹

⁵⁸⁷ - el İrşad c.1 s.46, el Yakin s.186 h:39 ve s.390 h:140.

⁵⁸⁸ - el Firdevs c.3 s.65 h:4181, Yenabi'ul Mevedde c.2 s.301 h:860, Kenz'ul Ummal c.11 s.614 h:32981, Kenz'ul Fevaid c.2 s.67 hepsi de Ebuzer'den naklen.

⁵⁸⁹ - Menakib-i İbni Şehraşub c.2 s.30, Bihar'ul Envar c.40 s.147.

⁵⁹⁰ - Meani'l Ahbar s.352 h:1, İlel'uş Şerayi s.175 h:1 Muhammed b. Harb Hilali vasıtası ile İmam sadık'tan (a.s) naklen, Bihar'ul Envar c.38 s.82 h:2 ve bkz. Te'vil'ul Ayat'uz Zahire c.1 s.289 h:27.

⁵⁹¹ - el Hisal s.139. h:158, İlel'uş Şerayi s.123 h:1 her ikisi de Süleym b. Kays'tan naklen, Süleym b. Kays'ın kitabı c.2 s.884 h:54.

760 – Resulullah (s.a.a): Ben, Ali, Hasan, Hüseyin ve Hüseyin’in evlatlarından olan dokuz kişi tertemiz ve masumuz.⁵⁹²

761 – Resulullah (s.a.a): Benden sonra imamlar on ikidir. Onların birincisi Al b. Ebu Talib’dir... onlar emindirler, masumdurlar.⁵⁹³

Nükte:

Bu bölümde “İsmet hadisleri” başlığı altında zikrettiğimiz hadisler İmam Emir’ul Muminin’in (a.s) masumluğunu gösterecek delillerden sadece bir bölümünü oluşturur. Kitabımızda “Hidayet hadisleri” gibi çeşitli başlıklar altında zikredilen hadisler de o hazretin masumluğunu gösteren başka delillerdir.

“Kurân ve Hadisde Ehlibeyt” adlı kitabımızda da zikrettiğimiz gibi Ehlibeyt’in masumluğu konusunda en önemli delil, Ehlibeyt’in – ki İmam Ali de onlardandır – her türlü pislikten pak ve tertemiz olduklarını çok açık bir şekilde gösteren Tathir ayetidir. Aynı şekilde peygamberden (s.a.a) çeşitli lafızlarla geldiği halde tek anlamı ifade eden ve birçok yerde naklettiğimiz sakaleyn hadisi bu konudaki en önemli delildir. Bu hadiste peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur: Ben aranızda ona sarıldığınız takdirde benden sonra sapmayacağınız iki şeyi bırakıyorum. Onlardan biri diğerinden büyüktür: Allah’ın kitabı, o gökten yere uzanan bir iptir. Diğeri ise itretim olan ehlibeytimdir. Bu ikisi havuzun yanında bana varıncaya kadar asla birbirinden ayrılmayacaktır. Size bıraktığım bu iki şey hakkında bana nasıl davrandığınızı dikkat edin.⁵⁹⁴

Sakaleyn hadisi, Ehlibeyt’in (a.s) ilmi ve ameli alandaki masumluğunun delilidir. Zira onlara sarılmayı, sapkınlıktan korunma vesilesi kılmıştır. Bu da ancak onların hidayet olmuş, hata ve sapkınlıktan korunmuş olmalarıyla gerçekleşebilir. Zira ilim ve amelde hatadan korunmamış olan birinin hidayete götürmesi muhaldir.

⁵⁹² - Kemal’ud Din s.280 h:28, Uyun-u Ahbar’ur Rıza (a.s) c.1 s.64 h:30, el Sırat’ul Mustakim c.2 s.121 hepsi de İbni Abbas’tan naklen ve bkz. Kifayet’ul Eser s.171.

⁵⁹³ - Kifayet’ul Eser s.17 ve 18 İbni Abbas’tan naklen ve bkz. s.171.

⁵⁹⁴ - Sunen-i Tirmizi c.5 s.663 h:3788.

Başka bir ifadeyle Allah'ın ümmete hidayetçi kılarak kendisini her türlü pislikten temizlediği ve hayatının başlangıcından itibaren Resulullah'ın (s.a.a) terbiye ve eğitimini almış olan biri; peygamberin de ilimlerini kendisine intikal ettirdiği, onu ilahi ilimlere varis kıldığı “ona tutunursanız sapmazsınız”, “Ali Kurân'ladır ve Kurân Ali iledir”, “Ali hakladır ve hak, Ali iledir”, “Bu, büyük sıddıktır ve bu, ümmetin farukudur, hak ile batılı birbirinden ayırır”, “Sen, ümmetime benden sonra üzerinde ihtilafa düşecekleri konuları açıklayacaksın” ve... gibi çeşitli ifadelerle kendisini taltifte bulunduğu bir zatın, bazen isabet edip bazen hataya düşen bir müçtehit olması mümkün değildir! Tam aksine, onun tertemiz bir ruhu ve rabbani hidayetle aydınlanmış bir kalbi olduğu için asla sapkınlık yoluna adım atmaz. O, Kurân'ın şeriki ve hakla sözleşmiş biridir, onun sireti “faruktur” ve din hakkındaki tefsiri sağlam bir delildir.

Onuncu Bölüm

Ğadir Hadisi

1/10

Ğadir Olayı

Kurân

Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır. Şüphe yok ki Allah, kâfir olan kavmi hidayet etmez.⁵⁹⁵

Hadis

762 – el Ğadir: Resulullah (s.a.a) Hicretin onuncu yılında hacca gitmeyi kararlaştırmıştı. Bu kararı açıkladığında, Resulullah ile birlikte hacca gitmek için Medine'ye çok sayıda insan geldi. Bu hacca Haccet-ül Veda Haccet-ül İslam Haccet-ül Belağ Haccet-ül Kemal ve Haccet-üt Tamam da denilmektedir. Peygamber (s.a.a) hicretten sonra ölünceye dek bunun dışında bir hac yapmadı.

⁵⁹⁵ - Maide 67

Resulullah (s.a.a) gusledip, saçlarına yağ sürerek taradıktan sonra, izar ve rida denilen iki çöl elbisesiyle Zilhicce ayından beş-altı gün önce Cumartesi günü Medine'den yola çıktı. Resulullah (s.a.a) Medine'den çıktığında onunla birlikte bütün eşleri, Ehlibeyti, Muhacir, Ensar ve diğer Arap kabilelerinden büyük bir topluluk da yola çıktı.

Resulullah (s.a.a) Medine'den yola çıktığı o günlerde Medine halkından birçok kimse çiçek veya kızamık hastalığına yakalanmıştı. Bu yüzden birçok insan Resulullah (s.a.a) ile Hacca gitmek şerefine erişemediler. Buna rağmen çok büyük bir insan topluluğu onunla beraber Medine'den hareket etti.

Bazıları Resulullah'la birlikte hareket edenlerin sayılarının 90 bin kişi, bazıları 114 bin kişi, bazıları 120 bin kişi, bazıları 124 bin kişi, bazıları da bundan daha fazla olduğunu yazmışlardır. Bunlar Hz. Peygamberle birlikte hareket edenlerin sayısı olup Mekke'de olanlar, Yemen'den Hz. Ali (a.s) ve Ebu Musa ile gelenler de onlara eklenirse o zaman hacıların sayısı bu rakamların çok üzerinde olacaktır.

Resulullah (s.a.a) Pazar günü sabahleyin Melel⁵⁹⁶ e vardı, sonra hareket edip akşam yemeğini Şeref-us Seyyale'de⁵⁹⁷ yedi. Akşam ve yatsı namazını da orada kıldı. Daha sonra (oradan hareket edip) sabah namazını İrkuz Zubye'de kıldı. Sonra Revha'ya⁵⁹⁸ indi. Daha sonra Revha'dan hareket edip ikindi namazını Munsaref'te⁵⁹⁹ kıldı. Oradan

⁵⁹⁶ - Doğrusu "Melel"dir, kaynakta zikredilen "Yelemlem" yanlıştır. Ayşe'den şöyle nakledilir: Resulullah Pazar günü Medine'ye bir gece mesafede olan Melel'de sabahladı. Daha sonra oradan hareket etti ve Şeref'us Seyyale'de akşam yemeğini yedi; sabah namazını da İrkuz Zubye'de kıldı. (Mucem'ul Buldan c.3 s.336, Tac'ul Arus c.15 s.702)

⁵⁹⁷ - Şeref-us Seyyale: Melel ile Revha arasında bir yerdir. (Mucem'ul Buldan c.3 s.336)

⁵⁹⁸ - Revha:Mekke ile Medine arasında Medine'ye otuz veya kırk mil uzaklığındaki bir yerdir. Açık ve geniş olduğu için bu isim verilmiştir. (Mucem'ul Buldan c.3 s.76)

⁵⁹⁹ - Sukya:Mekke ve Bedir arasında bir yerdir. İkiisi arası yaklaşık seksen km'dir. (Mucem'ul Buldan c.5 s.211)

da hareket edip akşam ve yatsı namazını Muteaşşa'da kıldı; akşam yemeğini de orada yedi. Yine oradan hareket edip, sabah namazını Esaye'de kıldı. Salı gününün sabahı Arc'a⁶⁰⁰ vardı; orada deve kemiği ile hicamet yaptırdı (boynundan kan aldırdı). Çarşamba günü Sukya'ya⁶⁰¹ vardı. Ebva'da⁶⁰² sabahladı ve namazını orada kıldı. Sonra oradan hareket edip Cuma günü Cuhfe'ye⁶⁰³ vardı. Oradan da Kadid'e⁶⁰⁴ ulaştı ve Cumartesi gününü orada istirahatla geçirdi. Pazar günü Usfan'da⁶⁰⁵ idi. Sonra oradan hareket edip Ğamim'e⁶⁰⁶ vardı. Ğamim'de yayalar sıraya geçip yürümekten dolayı Peygambere şikâyetle bulundular. Resulullah (s.a.a) onlara, süratle yürüyün buyurdular. Onlar da böyle yaparak rahatladılar.

Pazartesi günü Merr-uz Zahran'a⁶⁰⁷ vardılar. İkindiyi orada geçirerek akşamleyin Serif'e⁶⁰⁸ ulaştılar. Akşam namazını kılmadan Mekke'ye ulaştılar. Geceyi Mekke girişindeki dağın arasında geçirdiler ve Salı günü sabahleyin Mekke'ye girdiler.

Resulullah (s.a.a) hac amellerini yaptıktan sonra, Mekke'ye geldiği insanlarla Medine'ye geri dönerlerken, Zilhicce'nin 18. Perşembe gü-

⁶⁰⁰ - Ebva:Mekke ile Medine arasındaki cadde üzerindeki bir kavşaktır. (Takvim'ul Buldan s.79)

⁶⁰¹ - Cuhfe yakınlarındaki Fur' köyü mezralarındandır. O ikisinin Cuhfe'ye uzaklığı on dokuz mildir. (Mucem'ul Buldan c.3 s.228)

⁶⁰² - Medine'nin Fer' köyünün uzantılarından. Medine'ye yirmi üç mil uzaklıktadır. (Mucem'ul Buldan c.1 s.79)

⁶⁰³ - Cuhfe:Rabiğ yakınlarında Mısırlı ve Şamlı hacıların mikat yeridir. (Takvim'ul Buldan s.80)

⁶⁰⁴ -Kadid: Mekke yakınlarında bir yer.(Mucem'ul Buldan c.4 s.313)

⁶⁰⁵ - Usfan: Hacıların indiği ve güneyde Halis'e bir günlük mesafede bulunan yer. (Takvim'ul Buldan s.82)

⁶⁰⁶ - Kura'ul Ğamim'dir ve Usfan önünde oraya sekiz mil mesafedeki yerin ismidir. (Mucem'ul Buldan s.82)

⁶⁰⁷ - Zahran: Mekke yakınında bir vadi. Yakınında Merr isminde bir köy vardır. O köyün bu isme izafe edilmesi ile Merr'uz Zahran denilmektedir.(Mucem'ul Buldan c.4 s.63)

⁶⁰⁸ - Serif: Mekke'ye altı mil uzaklıkta bir yer. Yedi, dokuz ve on iki mil uzaklıkta olduğu da söylenmiştir. Resulullah (s.a.a) burada Meymune binti Haris'le izdivac etmiştir ve Meymune burada vefat etmiştir. (Mucem'ul Buldan c.4 s.63)

nü Medine, Mısır ve Iraklıların yol ayrımı olan Cuhfe'deki Ğadir-i Hum'a⁶⁰⁹ ulaştıklarında, Cebrail şu ayeti indirdi: Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et... ila ahir-il ayet.

Allah-u Teala bu ayetle, Resulullah'ın (s.a.a), Ali'yi (a.s) imam olarak halka tanıtmasını, velayet hakkında nazil olanı ve onun itaatinin herkese farz olduğunu onlara tebliğ etmesini emretti.

Hacdan dönenlerden ilk grup Cuhfe'ye yaklaştığında Resulullah (s.a.a) önde gidenlerin geri dönmesini ve geride kalanların da bu bölgede onlara ulaşmasını emretti. O bölgede bulunan, birbirine yakın beş büyük ağacın altında oturmaktan onları sakındırdı; bu ağaçların altını temizletti. Öğlen namazı için ezan okundu; daha sonra Resulullah (s.a.a) halkla birlikte o ağaçların altında namaz kıldı.

Hava çok sıcaktı; insanlar sıcaktan abalarının yarısını başlarına çekip, yarısını da ayaklarının altına seriyorlardı. Semure⁶¹⁰ denen ağacın üzerine elbise vb. şeyleri atarak Resulullah (s.a.a) için gölgelik yaptılar.

Resulullah (s.a.a) namazını bitirdikten sonra cemaatin ortasında, deve semerleri üzerine çıkarak herkesin duyacağı şekilde yüksek bir sesle şöyle buyurdular:

Bütün övgüler Allah'a mahsustur; O'ndan yardım diliyor, O'na iman ediyor, O'na güveniyoruz. Nefsimizin şerlerinden, kötü amellerimizden Allah'a sığınıyoruz. Sapan kimseyi O'ndan başka kimse hidayet edemez; O'nun hidayet ettiğini ise kimse saptıramaz. Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şahadet ediyorum.

⁶⁰⁹ - Ğadir-i Hum: Hum Mekke ile Medine arasında Cuhfe yakınında bir vadidir. Onda küçük bir gölet vardı. Resulullah(s.a.a) orada hutbe okudu. (Mucem'ul Buldan c.2 s.389.)

⁶¹⁰ - Semure: Muz ağacıdır. (Lisan'ul Arap c.4 s.379 "semr")

Ey insanlar! İşlerin en ince ayrıntılarını bilen ve her şeyden haberdar olan Allah bana haber verdi ki, hiçbir Peygamber, kendisinden önceki peygamberin ömrünün yarısından fazla yaşamamıştır. Ben yakında Rabbimin davetine icabet edeceğim. Ben sorumluyum, siz de sorumlusunuz. O halde siz ne düşünüyorsunuz?

Halk: Biz senin tebliğ ettiğine, nasihatte bulunduğuna, çaba sarf ettiğine tanıklık ediyoruz. Allah sana mükâfat versin.

Resulullah: Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna, cennet ve cehennemnin hak olduğuna, kıyamet gününün geleceğine ve kabirde olanların dirileceğine şahadet ediyor musunuz?

Halk: Evet buna şahadet ediyoruz.

Resulullah: Allah'ım şahit ol.

Yine Resulullah: Ey insanlar! İşliyor musunuz?

Halk: Evet işliyoruz.

Resulullah: Ben sizden önce (Kevser) havuzun başına gideceğim, siz orada benim yanıma geleceksiniz. O havuzun genişliği San'a⁶¹¹ ve Busra⁶¹² arası kadardır. O havuzda, yıldızlar sayısında gümüşten kadehler vardır. Benden sonra "Sakaleyn" hakkında nasıl davranacağımıza bakın!!

Halktan birisi: Ya Resulullah, sakaleyn nedir?

⁶¹¹ - Sen'a: Yemen'in başkenti. Hicaz'ın güneyinde ve And şehrinin kuzeyindedir. O zaman Yemen ve Hicaz'daki en önemli şehirlerdendi.

⁶¹² - Busra: Dimeşk'in güneydoğusuna doksan km uzaklıkta bir şehirdir. Rum imparatorluğu döneminde büyük önemi olan bir yerdi. Hicretin 13. Yılında Halid b. Velid tarafından fethedildi.

Resulullah: Değerli büyük emanet: Allah'ın kitabıdır; bir tarafı Allah'ın elindedir, diğer tarafı ise sizin elinizdedir. Ona sımsıkı sarılın, sapmayın. Değerli küçük emanet ise: Ehlibeytimdir.

Yüce Allah bana, onların havuzun başında bana ulaşınca kadar birbirinden ayrılmayacaklarını bildirdi. Bunu onlar için ben Rabbimden istedim. Onlardan öne geçmeyin ki helak olursunuz; onlardan geride de kalmayın ki yine helak olursunuz.

Resulullah (s.a.a) daha sonra Ali'nin (a.s) elini tutup her ikisinin koltuk altları görülecek kadar kolunu yukarıya kaldırdı. Herkes onu görüp tanıdı; sonra şöyle buyurdu:

Ey İnsanlar! Mü'minlerin kendilerinden, onlara daha evla kimdir?

Halk: Allah ve Resülü daha iyi bilir!

Resulullah: Yüce Allah benim mevlamdır, ben de mü'minlerin mevlasıyım; ben onlara kendilerinden daha evlayım. (Onlara kendi canlarından önce gelirim.) Öyleyse ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Resulullah bu cümleyi üç defa tekrarladı. (Hanbeli'lerin İmamı Ahmed b. Hanbel'e göre, dört defa tekrarlamıştır.) Daha sonra şöyle buyurdular: Allah'ım, onunla dost olana dost, ona düşman olana düşman ol; onu seveni sev, ona buğzedene buğzet; ona yardım edene yardım et, ondan yardımını esirgeyenden yardımını esirge; o nereye dönerse hakkı onunla döndür. Biliniz ki, bu sözleri hazır olanlar hazır olmayanlara bildirmelidirler.

Halk henüz dağılmadan Yüce Allah şu ayeti indirdi: Bu gün dininizi kemale erdirdim, nimetimi size tamamladım... ila ahir-il ayet⁶¹³.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdular: Allah-u Ekber! Din kemale erdi, nimet tamamlandı, Allah benim risaletime ve benden sonra Ali'nin velayetine razı oldu.

⁶¹³ - Maide 3

Daha sonra orada bulunan insanlar Emir'ul Muminin'i (a.s) tebrik etmeye ve kutlamaya başladılar. Ebu Bekir ve Ömer, onu ilk kutlayan kimselerdendirler. Onlardan her biri; "Bu makam sana kutlu olsun ey Ebu Talibin oğlu! Sen, benim ve her mümin erkek ve mümine kadının mevlası oldun" diyorlardı.

İbn-i Abbas da; "Vallahi bu velayet herkesin üzerine farz oldu" dedi.

Hassan da şöyle dedi: Ya Resulullah! Bana izin ver de Ali hakkında, halkın duyması için bazı beyitler okuyayım.

Resulullah (s.a.a) buyurdular: Allah'ın bereketi üzerine söyle.

Hassan ayağa kalkıp şöyle dedi: Ey Kureyş'in büyükleri! Peygamber (s.a.a)'in huzurunda mezkur velayet hakkında şöyle diyorum:

Hum'da Gadir günü Peygamberleri onlara sesleniyor.

Herkesin duyacağı şekilde yüksek bir sesle.

Bu anlatılanlar, Gadir olayı hakkında özet bir bilgidir; tafsilatı ise ileride gelecektir. Bütün ümmet bunda ittifak etmiştir ve İslam tarihinde bundan başka bir Gadir olayı yoktur. Gadir olayı denince bu konu akla gelir. Gadir-i Hum denince de, Cuhfe yakınlarındaki meşhur ve tanınan yer hatırlanır ve araştırmacılardan hiç kimse Gadir-i Hum olarak ondan başka bir yer tanımazlar.⁶¹⁴

763 – Tarih-i Dimeşk – Ebu Seid Hıdri'den naklen -: Bu ayet: "Ey Resul! Rabbinden sana indirilene tebliğ et" Resulullah'a (s.a.a) Gadir-i Hum gününde Ali b. Ebu Talib hakkında nazil oldu.⁶¹⁵

⁶¹⁴ - el Gadir c.1 s.9

⁶¹⁵ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.237, Esbab-u Nuzul'il Kurân s.204 h:403 "Resulullah'a (s.a.a)" ifadesi zikredilmemiş, el Nur'ul Muşte'el s.86 h:16 "Gadir-i Hum gününde" kaydı zikredilmemiş, Şevahid'ut Tenzil c.1 s.250 h:244 "Resulullah'a (s.a.a) Gadir-i Hum gününde" bölümü yer almamış, el Durr'ul Mensur c.3 s.117 İbni Mer-

764 – İmam Hüseyin (a.s): Resulullah (s.a.a) veda haccından döndüğünde Davcan⁶¹⁶ denilen bir yere indi ve şu ayet nazil oldu: “Ey Resul! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır.”

Böylece Allah’ın onu insanlardan (kötülüklerinden) koruyacağı nazil olunca “haydi cemaat namazı” diye seslendi. İnsanlar onun etrafında toplanınca buyurdu: Size kendi canlarınızdan daha evla (daha önce) olan kimdir? Hep bir ağızdan bağırarak dediler: Allah ve resulü. Bunun üzerine peygamber (s.a.a) Ali b. Ebu Talib’in (a.s) elinden tutarak buyurdu: Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona dost olana dost, ona düşman olana düşman ol; ona yardım edene yardım et, onu yalnız bırakanı yalnız bırak. Şüphesiz ki o bendendir ve ben ondanım, O, bana Harun’un Musa’ya olduğu konumdadır. Ancak benden sonra peygamber yoktur.

Bu (velayet), Yüce Allah’ın Muhammed (s.a.a) ümmetine farz kıldığı son fariza oldu. Daha sonra Allah-u Teala peygamberine şu ayeti indirdi: “Bu gün dininizi kemale erdirdim, nimetimi size tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı beğendim.”⁶¹⁷

765 – İmam Bakır (a.s): - Yüce Allah’ın “Ey Resul! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun..” sözü hakkında -: O, velayettir.⁶¹⁸

devih vasıtası ile İbni Mesud’dan naklen ve onda şöyle geçmektedir: Resulullah’ın (s.a.a) zamanında bu ayeti şöyle okurduk: “Ey Resul! Rabbinden – Ali’nin müminlerin mevlası olduğu konusunda - sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır”, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.21 İbni Abbas’tan naklen “Resulullah’a (s.a.a)” ifadesi zikredilmemiş.

⁶¹⁶ - Doğrusu Dacenan veya Dacnan’dır. Vakidi diyor ki: Dacnan ile Mekke arası yirmi beş mildir. Bekri’den de nakledildiğine göre Kudeyd’e bir gecelik mesafedir. (Bkz. Mucem’ul Buldan c.3 s.453 ve Mucem-u Maste’cem c.3 s.856).

⁶¹⁷ - el Burhan fi Tefsir’il Kurân c.2 s.226 h:2909 Muhammed b. İshak vasıtası ile İmam Bakır’dan (a.s) ve babasından (a.s) naklen ve bkz. Tefsir-i Kummi c.1 s.173

⁶¹⁸ - Muhtasar-ı Besair’ud Derecat s.64, Besair’ud Derecat s.516 h:40 her ikisi de Fuzeyl b. Yesar’dan naklen.

766 – İmam Bakır (a.s): Resulullah (s.a.a) Medine’den hac yaptı. O güne kadar ümmetine hac ve velayet dışındaki tüm dini emirleri tebliğ etmişti. Cebrail (a.s) ona geldi ve dedi ki: Ey Muhammed! İsmi yüce Allah sana selam söylüyor ve diyor: Ben, dinimi kemâle erdirmeden ve hüccetimi sağlamlaştırmadan peygamberlerimden hiçbir peygamberin ve resullerimden hiçbirinin canını almadım. Senin üzerimde ümmetine tebliğ etmen gereken iki fariza kalmıştır: Hac farizası ile velayet farizası ve senden sonraki hilafet. Zira ben yeryüzümü hüccetsiz bırakmadım ve onu asla boş bırakmayacağım. Allah (c.c.), ümmetine haccı tebliğde bulunmanı, hac yapmanı, seninle birlikte şehirli ve bedevilerden gücü yetenlerin de hac yapmalarını; onlara namazları, zekât ve oruçları ile ilgili bilgileri öğrettiğin gibi hacları ile ilgili bilgileri de öğretmeni, onlara tebliğ ettiğin tüm dini farizalardan kendilerini haberdar ettiğin gibi bu konuda da haberdar etmeni sana emrediyor.

Resulullah’ın (s.a.a) münadisi halkın arasında seslendi: Dinleyin! Resulullah (s.a.a) hac yapmak istiyor ve size diğer dini farizalarınızı olduğu gibi bunu da öğretmek, sizleri diğer hükümlerden haberdar ettiği gibi bu hükümden de haberdar etmek istemektedir.

Peygamber (s.a.a) (Medine’den) yola çıktı ve onunla birlikte olan insanlar da çıktılar. Tüm dikkatleri ona matuf kılmışlar ve onun yaptıklarına dikkat ederek aynısını yapmak istiyorlardı. Peygamber onlarla hac yaptı. – Medine’den, etraf şehirlerinden ve bedevilerden – Resulullah ile hac yapanların sayısı yetmiş bin insanı buluyordu; belki de daha fazla idi. Musa’nın ashabı gibi yetmiş bin kişi...

O vakfe yerinde durduğunda Allah katından Cebrail yanına geldi ve dedi ki: Allah sana selam söylüyor ve diyor: Ecelin ve süren yaklaşımıştır. Çok yakında seni gitmen gereken ve kaçınılması mümkün olmayan yere götüreceğim. O halde ahdini yerine getir ve vasiyyetini takdim et; yanında olan ilmi ve senden önceki peygamberlerin ilimler mirasını, yanında bulunan silah, tabut ve tüm peygamberlerin emanetlerini kendinden sonraki vasın ve halifene, yani benim mahlûkatım üzerindeki açık delilim Ali b. Ebu Talib’e teslim et.

Onu insanlara önder olarak tanıttı, sözünü, ahit ve biatını yenile. Benim hakkımda kendilerinden söz ve biat aldığı herkese şunu hatırlat ki; benim velim, onların mevlası, inanan her erkek ve kadının mevlası Ali b. Ebu Talib'dir. Ben dinimi ve hüccetimi kemale erdirmedikçe, velilerimin velayeti ve düşmanlarımdan düşmanlığı ile de nimetimi tamamlamadıkça peygamberlerimden hiçbir peygamberin canını almadım. Benim tevhidim ve dinimin kemali budur.

Nimetimin mahlûkatıma tamamlanması, benim velime uymak ve ona itaatledir. Zira ben yeryüzümü mahlûkatım üzerinde benim hüccetim olacak veli ve kayyumdan yoksun bırakmam. Benim velim, inanan her erkek ve kadının mevlası, kulum, peygamberimin vasisi, ondan sonraki halifesi ve mahlûkatım üzerindeki açık hüccetim Ali'nin velayeti ile "bu gün dininizi kemale erdirdim, nimetimi size tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı beğendim." Ona itaat, peygamberim Muhammed'e itaatin yanındadır; ona ve Muhammed'e itaat ise bana itaatin yanındadır. Ona itaat eden bana itaat etmiştir. Ona isyan eden bana isyan etmiştir. Onu kendimle mahlûkatım arasında alamet kıldım.

Peygamber - Cuhfe'ye üç mil mesafe kala - Ğadir-i Hum'a vardığında – ve günün beş saatlik bölümü geçtikten sonra – Cebrail (a.s) ona geldi ve kendisinin korunacağını, insanların şerrinden mahfuz kalacağını haber verdi! Sonra dedi ki: Ey Muhammed Allah sana selam söylüyor ve diyor: Ey Resul! Rabbinden sana – Ali hakkında – indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır." Ön taraftakiler Cuhfe'ye yaklaştığında Resulullah (s.a.a) önde gidenlerin geri dönmesini ve geride kalanların da bu bölgede onlara ulaşmasını emretti. Ta ki Ali'yi insanlara rehber olarak tanıtsın ve Yüce Allah'ın Ali (a.s) hakkında indirdiğini bildirsin. Zira Cebrail, peygambere (s.a.a) Allah'ın (c.c) onu insanlardan koruyacağını haber vermişti.⁶¹⁹

⁶¹⁹ - El İhticac c.1 s.133 h:32, el Yakin s.343 h:127 her ikisi de Alkame b.Muhammed Hadremi'den naklen, Ravdat'ul Vaizin s.100, Bihar'ul Envar c.37 s.201 h:86 ve bkz. El Kafi c.1 s.293 h:3 ve Cami'ul Ahbar s.47 h:52.

767 – İmam Bakır (a.s): Allah, peygamberine “Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır. Şüphe yok ki Allah, kâfir olan kavmi hidayet etmez” ayetini indirdiğinde Resulullah (s.a.a) Ali’nin elinden tutarak şöyle buyurdu: Ey insanlar! Benden önceki peygamberlerden hiçbiri yoktur ki kendisine verilmiş ömrün sonunda Allah’ın davetine icabet etmemiş olsun. Benim de davet edilmem ve buna icabet etmem yakındır. Ben sorumluyum, siz de sorumlusunuz. O halde siz ne düşünüyorsunuz?

Dediler: Biz senin tebliğ ettiğine, nasihatte bulunduğuna, üzerindeki borcu eda ettiğine tanıklık ediyoruz. Allah sana peygamberlerine vereceği en üstün mükâfatı versin. Peygamber buyurdu: Allahım! Şahit ol.

Daha sonra buyurdu: Ey Müslümanlar topluluğu! Burada hazır olan, burada bulunmayanlara (bu sözü) ulaştırın: Bana inanan ve beni tasdik eden herkese Ali’nin velayetini vasiyet ediyorum. İyi bilin! Ali’nin velayeti, benim velayetimdir ve benim velayetim Rabbimin velayetidir. Bu, Rabbimin bana yüklediği bir sözdür ve bana onu size duyurmamı emretti.

Daha sonra üç defa şöyle buyurdu: Duydunuz mu? Biri dedi: Duyduk ey Allah’ın resulü!⁶²⁰

768 – Şevahid’ut Tenzil – Ziyad b. Munzir’den naklen -: İmam Bakır’ın (a.s) yanında idim. O, halkla sohbet ediyordu. Tam o sırada Basra ahalisinden olan ve kendisine Osman E’şa denilen – Hasan Basri’den rivayette bulunan – bir kişi o hazrete doğru geldi ve dedi ki: Ey Resulullah’ın oğlu! Allah beni sana feda etsin. Hasan bize diyor ki: Bu ayet: “Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et” bir kişi hakkında inmiştir. Ancak o kişinin kim olduğunu bize haber vermiyor!!

⁶²⁰ - Tefsir-i Ayyaşı c.1 s.334 h:155 Ebu Carud’dan naklen, Bihar’ul Envar c.37 s.141 h:35.

İmam buyurdu: Eğer haber vermek istese muhakkak haber verirdi. Ancak o korkuyor! Cebrail peygambere (s.a.a) indi ve ona dedi: Allah ümmetine namazlarını göstermeni sana emrediyor. O da onlara namazlarını öğretti. Sonra yine indi ve dedi: Allah ümmetine zekâtlarını öğretmeni sana emrediyor. O da bunu yaptı. Daha sonra yine indi ve dedi: Allah ümmetine oruçlarını göstermeni sana emrediyor. O da öyle yaptı. Yine indi ve dedi ki: Allah ümmetine nasıl hac yapacaklarını göstermeni sana emrediyor. Peygamber (s.a.a) bunu da yaptı.

Daha sonra indi ve dedi: Allah, sana – ümmetine namaz, zekât, oruç ve haccı gösterdiğin gibi – onların üzerine tüm bu konularda hüccetin tamamlanması için kendilerinin velilerini göstermeni emrediyor.

Resulullah (s.a.a) dedi: Ey Rabbim! Kavmim cahiliye geleneklerinden yeni çıkmıştır. Onlarda henüz bile rakabet ve övünme hali vardır. Onlardan hiçbir kişi yoktur ki velileri ondan bir kan dökmemiş olsun ve ben korkuyorum! Bunun üzerine Yüce Allah şu ayeti indirdi: “Ey Resul! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun” yani risaletini tamamlamamış olursun “ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır.”

Allah onu koruyacağını garantisini verince ve (risaletinin eksik kalacağı ile) korkutunca peygamber (s.a.a) Ali b. Ebu Talib’in elinden tuttu ve sonra şöyle dedi: Ey insanlar! Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol, ona düşman olana düşman ol; ona yardım edene yardım et ve onu yalnız bırakanı yalnız bırak. Onu seveni sev ve ona buğz edene buğz et.

Osman dedi: Şehrime, bu hadisten daha sevgili bir şeyle dönmedim.⁶²¹

769 – İmam Bakır (a.s): Cebrail (a.s) veda haccında Ali b. Ebu Talib’in velayet emrinin duyurulmasını tazammun eden “Ey Resul!

⁶²¹ - Şevahid’ut Tenzil c.1 s.254 h:248, Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.333 h:154.

Rabbinden sana indirilene tebliğ et...” ayetini Resulullah’a (s.a.a) getirdiğinde peygamber üç gün bekledi, ta ki Cuhfe’ye vardı. Ancak halkın tefrikaya düşmesi korkusuyla onun elinden tutmadı (ve bu emri duyurmadı).

Ğadir gününde peygamber (s.a.a) Cuhfe’de Mehya’a denilen yerde indi ve seslendi: Namaz toplucadır! Bunun üzerine halk toplandı. Peygamber (s.a.a) buyurdu: Size kendi canlarınızdan daha evla (önce) olan kimdir? Halk yüksek sesle “Allah ve resulü!” dediler. Peygamber onlara ikinci defa sordu. Dediler: Allah ve resulü! Üçüncü kez sorduğunda yine “Allah ve resulü!” dediler.

Bunun üzerine Ali’nin elinden tuttu ve dedi: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol, ona düşman olana düşman ol; ona yardım edene yardım et ve onu yalnız bırakanı yalnız bırak. O, bendendir ve ben ondanım. O, benim için Harun’un Musa’ya olan konumundadır. Ancak benden sonra peygamber yoktur.⁶²²

770 – Muşkil’ul Asar – Ömer b. Ali babası İmam Ali’den (a.s) naklen -: Peygamber (s.a.a) Hum’da bir ağacın yanında hazır bulundu. Sonra Ali’nin elinden tutarak çıktı ve buyurdu: Ey insanlar! Allah’ın sizin Rabbiniz olduğuna şahitlik etmez misiniz?! Dediler: Evet, ederiz. Buyurdu: Allah ve resulünün size kendi canlarınızdan daha evla olduğuna; Allah ve resulünün sizin mevlanız olduğuna şahitlik etmez misiniz?!! Dediler: Evet, ederiz. Buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Ben aranızda ona tutduğunuzda benden sonra sapmayacağınız şeyi bırakıyorum: Elinizde olan Allah’ın kitabı ve Ehlibeytimi.⁶²³

⁶²² - Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.332 h:153 Sudeyr’den naklen, Bihar’ul Envar c.37 s.139 h:32.

⁶²³ - Muşkil’ul Asar c.2 s.307, el Sunneh (İbni Ebi Asım) s.591 h:1361 “Ali de onun mevlasıdır” kadar, Tarih-i Dimeşk c.42 s.213 h:8693, Kenz’ul Ummal c.13 s.140 h:36441.

771 – İsbat’ul Vasiyet: Peygamber (s.a.a) Hum vadisine vardığında Emir’ul Muminin (a.s) (velayetinin duyurulması) hakkında Allah’ın onu insanlardan koruyacağı ayeti nazil oldu. Daha önce de bu emir (velayetinin duyurulması) geliyordu. Ancak o, Yüce Allah’ın “Allah, seni insanlardan koruyacaktır” sözünü bekliyordu.

Bu ayet inince hutbeye kalktı ve Allah’a çokça hamd ve senada bulundu. Sonra Ğadir-i Hum hadisini rivayet edenlerin de anlattıkları gibi Emir’ul Muminin’i (a.s) rehber ve kendisinden sonra yerine kayyum olarak atadı. Daha sonra Zilhicce’nin sonunda (medine’ye) döndü.⁶²⁴

772 – Bişaret’ul Mustafa – “Ey Resul! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır. Şüphe yok ki Allah, kâfir olan kavmi hidayet etmez” ayeti hakkında İbni Abbas’tan naklen – : Ali hakkında nazil oldu. Resulullah (s.a.a) onun hakkındaki tebliğ etmekle emrolundu. Sonra peygamber (s.a.a) Ali’nin elinden tuttu ve dedi: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol.⁶²⁵

773 – Tefsir-i Ayyaşi – İbni Abbas ve Cabir b. Abdullah’tan naklen -: Yüce Allah peygamberi Muhammed’e (s.a.a) Ali’yi halka göstererek onun velayetini onlara duyurmasını emretti. Allah Resülü (s.a.a), halkın “o, amcası oğlundan tarafgirlik yapıyor” diyerek bu konuda azgınlığa düşmesinden korktu. Allah ona şöyle vahyetti: “Ey Resul! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır.” Bunun üzerine Resulullah (s.a.a), Ğadir-i Hum gününde onun velayetini duyurmak için kalktı.⁶²⁶

⁶²⁴ - İsbat’ul Vasiyet s.132.

⁶²⁵ - Bişaret’ul Mustafa s.243, Emali-i Şeceri c.1 s.145, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.21, Şevahid’ut Tenzil c.1 s.251 h:245.

⁶²⁶ - Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.331 h:152.

774 – Tefsir-i Fahri Razi - “Ey Resul! Rabbinden sana indirilene tebliğ et...” ayetinin altında - : Müfessirler bu ayetin iniş sebebi hakkında çeşitli vechler zikretmişlerdir: ... Onuncusu: Ayet Ali'nin fazileti hakkında nazil olmuştur. Bu ayet indiğinde peygamber (s.a.a) onun elinden tutarak dedi: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol. Sonra Ömer onunla görüştü ve dedi: Ey Ebu Talib'in oğlu! Sana mübarek olsun. Sen benim mevlam ve inanan her erkek ve kadının mevlası oldun. Bu vech, İbni Abbas, Berra b. Azib ve Muhammed b. Ali'nin görüşüdür.⁶²⁷

Tebliğ Ayeti Hakkında Bir Araştırma

“Ey Resul! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır. Şüphe yok ki Allah, kâfir olan kavmi hidayet etmez.”⁶²⁸

Peygamber (s.a.a) hicretin onuncu yılında hac farızasını yerine getirdi. O, ilahi hareme doğru hareket etmeden önce hac ile ilgili niyetinden herkesin haberdar edilmesini istedi. Böylece peygamberle hac farızasını eda etmek için yakından ve uzaktan gelen çok sayıda Müslüman'ın bir araya gelmesiyle büyük bir topluluk oluşmuştu.

Bu kutsi dönemde Peygamber (s.a.a) halka sohbet ediyor ve Arefe günü okuduğu uzun hutbesinde cahiliye gelenekleri ve ölçütleri üzerine kırmızıçizgi çekiyor, halkı sağlam adımlarla hak yolda ilahi değerlere dayalı bir yaşantıya davet ediyor; bunun da ancak ilahi kitap ve Ehlibeyti'nin (a.s) sünnetiyle mümkün olacağına vurgu yapıyordu.

O bu yolculukta bazen işaretle, bazen de açıkça ümmet arasındaki huzurunun son yılı olduğunu vurguluyordu. Böylece Müslümanlar bir taraftan eşsiz rehberlerini kaybedecek olmanın iltihabını yaşarken diğer taraftan da böyle kutsi bir dönemde o hazretten daha fazla fayda-

⁶²⁷ - Tefsir-i Fahri Razi c.12 s.52.

⁶²⁸ - Maide 67.

lanmak ve bir şeyler öğrenmenin iştihakına kapılmışlardı. Peygamber de (s.a.a) tek kelimeyle duygu ve iltihap yüklü idi. Müslümanların oluşturduğu böylesine büyük kalabalığın arasında bulunmanın heyecan dolu duygusunu yaşarken diğer taraftan ilahi mesajları, özellikle de en önemlisi, en üstünü ve en fazla spekülasyon çıkaracak bir mesajı onlara duyurmanın tedirginliğini yaşıyordu.

Müslümanlar hacdan dönmüşler ve her biri kendi köyü ve şehrinin yolcusudur. Hum vadisi kenarında ilahi emir Resul-i Emine kati bir tarzla şöyle hitap ediyor: “Ey Peygamber! Tebliğ et.” Ayetteki ahenk, vurgu ve uyarılar, ayrıca bu mesajı iletmek noktasındaki tehditle birlikte olan ısrarlı çağırı hepsi şunu göstermektedir ki iletilmesi gereken söz konusu mesaj son derece önemlidir. Öte yandan O’nun içerik ve etrafı mülahaza edildiği zaman duyurulması son derece tedirgin edicidir.

Şimdi bakalım Allah Resulü’nün tebliğ etmesi gereken o mesaj ne idi? Bu nasıl bir mesaj ki Peygamber (s.a.a) ilahi öğretileri tebliğ ve onları yaymak yolunda sürekli ciddi çalışma ve çaba içerisinde olmuş, şirke karşı mücadele vermiş ve tüm bu mücadelelerinde en ufak bir korkuya yer vermediği halde bu mesajı ulaştırmaktan korkuyor.

Şia âlimler (Müfessirler, muhaddisler, tarihçiler ve kelam âlimleri) bu ayetin Gadir Olayı ile ilgili olduğu konusunda hiç tereddüt etmemişler söz konusu mesajı da Ali’nin (a.s) velayet ve imameti olarak telakki etmişlerdir. Bu yorum ve görüşe göre ayet zilhecce ayının on sekizinci günü Ali’nin (a.s) velayetine son kez vurgu yapmak ve kalabalık Müslüman grubu arasında hatıralardan silinmeyecek bir üslupla bu gerçeği beyan etmek için nazil olmuştur. Ancak Ehli Sünnet âlimlerine gelince, onlar ne ayetin nazil olduğu zaman konusunda ne de içeriğindeki mesaj konusunda tek görüşe sahip olmamışlardır.

Fahrattin Razi’nin bu konuda naklettiği on görüşünden sonuncusu Şia’nın görüşüyle örtüşmektedir. Fahri Razi’nin zikrettiği diğer görüşlerin ise ne kadar zayıf olduğu azıcık dikkat ile anlaşılacaktır. Güya

başkalarının eserlerinde sahabelerden veya tabiinden olanların sözlerinden nakledilen belgeler de onların bu görüşlerini teyit etmektedir.

Şimdi bu görüşlerden bazılarını zikretmeden önce ayetteki bazı ifadeleri açalım.

1-“Sana Rabbinden indirilmiş olanı tebliğ et.” Bu cümle şunu iletmektedir ki söz konusu mesajın içeriği daha önce Peygambere bildirilmiş idi. Şimdi ise o yüce insan bunu duyurmaya memur kılınıyor. Ancak bu mesajı açığa vurma konusunda içindeki kuşku ve tedirginlik onu engelliyor. Bu gerçeği Şia kanalıyla gelen tüm rivayetler ve Ehli Sünnetten rivayet edilen bazı rivayetler teyit etmektedir.⁶²⁹

2-“Eğer bunu yapmaz isen O’nun elçiliğini yapmamış olursun.” Bu ibaret şunu göstermektedir ki ayet, Allah Resulünün risaletini yerine getirmiş ilahi dinin hakkını eda etmiş, O’nun öğretilerini insanlara ulaştırmış olduğu bir dönemde nazil olmuştur. Şimdi de şunu vurgulamaktadır ki bu mesaj o kadar öneme haizdir ki eğer ulaştırılmazsa, yapılmış olan risaletin tümü boşa çıkacaktır; sanki risalet temelden yerine getirilmemiş gibi bir durum oluşacaktır.

İşte bu yüzden bu ayetin müstesna olduğu ve Mekke’de nazil olduğu görüşünün aksine Maide suresinin zımındaki Medeni ayetlerin sonuncuları arasında saymak sağlam bir görüştür.

3-“Allah seni koruyacaktır.” Peygamberin korktuğu şey nedir? Ölümü?! Eziyet ve işkence mi?! Yoksa müşrikler ve Yahudilerin gürlütüleri ve öfkelerinin patlaması mı?!

Peygamberin siresine bakıldığı zaman o hazretin kendisiyle ilgili hiçbir korkusu olmadığı net olarak görülmektedir. Nitekim Yüce Allah hak tebliğcileri ve ilahi elçileri bu özellikle vasıflandırıyor. “ O peygamberler ki Allah’ın gönderdiği emirleri duyururlar, Allah’tan

⁶²⁹ - Şevahid’ut Tenzil c. 1, s. 254, h. 248

korkarlar ve O'ndan başka kimseden korkmazlar. Hesap görücü olarak Allah (herkese) yeter.⁶³⁰

İlahi peygamberlerin en üstünü ve resuller silsilesi ve hak önderlerinin son halkası hakkında böyle düşünmek, onun işkence edilmekten veya öldürmekten korktuğunu iddia etmek hiç doğru olur mu?! Dolayısıyla hiç tereddütsüz bu korkunun başka bir rengi olmalıdır; bizzat tebliğin ortadan kalması konusunda bir korku, hakkın ve tebliğin yayılma ortamının sarsıntıya uğrayacağı korkusu.

4-“İnsanlardan” Nas kelimesi mutlaktır ve Allah'ın, peygamberi koruduğunun delilidir. Yüce Allah insanların bu tebliği bozmak ve etkisiz hale getirmek yönündeki gayretleri karşısında peygamberini korumaktır. Böylece ayetin devamında sözü geçen küfürden maksadın ilahi ayetlerden bazılarını inkâr etmek anlamında olduğu “Allah'ın hidayet etmemesinin de” söz konusu inkârcıların peygamberin “O'na nazil olanı” tebliğini etkisiz kılma yönündeki plan ve çabalarının başarıya ulaşmaması olduğu anlaşılmaktadır. Zira eğer “Allah'ın hidayet etmemesinden” imana hidayet etmemesi maksat olursa bu, tebliğ ve davet felsefesiyle çelişir. Güya Yüce Allah bir taraftan “onlara ilahi hükmü oku” derken diğer taraftan ise “ancak ben onları hidayet etmeyeceğim” demektedir ki; ayete böyle bir anlam vermek doğru değildir.

Bu yüzden ayetteki muradın, bu ilahi nuru söndürmek, peygamberliği eleştirmek, bu beyanı yenilgiye uğratmak, peygamberi aşiretçilikle itham ederek bu mesajın yayılmasını engelleme yolunca çaba sarf etmekte gözlerini dahi kırpmayacak kimseler olduğunda hiçbir tereddüt kalmaz.

Bu azametli ayetteki nükte ve incelikler, kalemle ifade edilemeyecek kadar fazladır. Ancak görüşlerin tenkidi bölümünde zikrettiğimiz miktar yeterlidir. Ayetin manasını beyan etmeden önce ve daha çok tarihte bir gerçeği sağlamlaştırmayı ön plana çıkaran görüşler. Şimdi bu görüşlerden bazılarına bakalım:

⁶³⁰ - Ahzap/39

Ayet Hakkındaki Görüşler

1 – Ayetin bi'setin başlangıcında nazil olması ve peygamberin dini tebliğ etme konusundaki korkusu!

Güya bu inancı ilk olarak yayan kişi, kesin olmamakla birlikte Muhammed b. İdris Şafii'dir. Onun ifadesine göre peygamber (s.a.a) Alak suresi ile ilahi mesajı alınca...müşriklerin kendisini yalanlamasından korktu. "Ey Resul! Rabbinden sana indirilmiş olanı tebliğ et!" ayeti nazil oldu, onu hakkı duyurmak konusunda sağlamlaştırdı ve bu hususta Allah'ın onu koruyacağı vahiyle kendisine bildirilmiş oldu.⁶³¹

Bu görüşe binaen Hasan Basri'den de şöyle bir anekdot zikretmiş ki peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuş: Yüce Allah beni elçiliğine seçtiğinde bana çok çetin ve ağır geldi; halktan bazılarının beni yalanlayacaklarını bildim.

Bunun üzerine çok geçmeden Allah ona bu ayeti indirdi.⁶³²

Bu sözün cevabına gelince:

1 – Bunun isbatı için hiçbir delil yoktur ve Hasan Basri'ye isnad edilen anekdotun senedi yoktur.

2 – Maide suresinin peygambere nazil olan son sure⁶³³ veya son surelerden olması bu iddiayı reddetmektedir.

3 – Ehlibeyt mektebinin takipçisi olan muhaddisler, müfessirler, tarihçiler ve kelim âlimleri, tebliğ ayetinin Ğadir-i Huum olayı ve Emir'ul Muminin'in imameti ile ilgili olduğu konusunda ittifak etmişlerdir. Bu nüzul sebebi, birçok Ehli Sünnet kaynağında da getirilmiş-

⁶³¹ - el Umm c.4 s.168 bu konudaki yazı oldukça uzundur. Biz sadece lazım olan bölümü zikrettik.

⁶³² - Esbab-un Nuzul (Vahidi) s.204, el Durr'ul Mensur c.3 s.116.

⁶³³ - Tefsir-i İbni Kesir c.3 s.3, el Tahrir vet Tenvir c.4 s.255.

tir. Allame Emimi bunu, Ehli Sünnete ait otuz hadis ve tefsir kaynağından rivayet etmiştir.

4 – Ayetin metni, çok açık bir şekilde mutlak anlamda tebliğ değil de özel bir konunun tebliğ edilmesinin Yüce Allah'ın muradı olduğunu göstermektedir. Öyle ki bu özel konu peygamberin (s.a.a) tüm risaleti ile aynı ağırlıkta sayılmıştır. Bu, velayet meselesi ve ümmetin o hazretten sonraki rehberlik konusundan başka bir şey olamaz.

Tüm bunlara ilave olarak, Resulullah'ın (s.a.a) o yüce ruhu, azameti ve sağlam iradesi ile daha yolun başlangıcında yalanlanmak ve eziyet görme korkusu ile risaletini yerine getirmekten kaçınması; sonra da Yüce Allah'ın onu, kendisine bir zarar gelmeyeceği ve kimsenin ona eziyet etmeyeceği konusunda temin etmesine inanmak nasıl mümkün olabilir?!

2 – Ayet, Ebu Talib'in peygamberi(s.a.a) koruması ile ilgili olarak indiği.

Başka bir görüşe göre ayetin iniş sebebi Ebu Talib'in (peygamberin amcası) Resulullah'ı (s.a.a) gözeterek koruması ile ilgilidir. Şöyle ki, bu ayetin nazil olması ile birlikte peygamber (s.a.a), amcasından Allah'ın kendisini koruyacağı yönünde vadinin geldiği için artık onu korumaktan vazgeçmesini istedi.⁶³⁴

Birinci görüşe cevap olarak zikrettiklerimizin hepsi bu görüşü de reddetmektedir. Ayrıca onlara ilave olarak tarihi bir gerçek de ortada var. O da şudur: Allah resulünün, özellikle Medine'de bulunduğu uzun yıllar boyunca korumaları olmuştur. Ustuvanet'ul Hures = Korumalar direği bunun en güzel delilidir. (Mescid-i Nebevi'de peygamberin korumalarının yanında durduğu direğin ismidir.)

3 – Peygamber (s.a.a) müşriklerden korktuğu için bazı ayetleri duyurmuyordu!

⁶³⁴ - el Durr'ul Mensur c.3 s.118, el Mucem'ul Kebir c.11 s.205 h:11663.

Hayret! Bazıları, Resulullah'ın (s.a.a) müşriklerle veya Yahudilerle ilgili bazı ayetleri kendisine bir zarar gelir korkusuyla açığa vurmadığı görüşündedirler.

Teessüfle ifade etmek gerekir ki böylesine reva olmayan sözler ancak bazılarının dengesizliklerinin boyutunu göstermektedir! Hiç Allah resulü hakkında böyle bir şey düşünülebilir mi?! Hayatı baştan başa şirk ve cahiliye izlerine karşı hamaset dolu bir mücadele ile geçen Resulullah (s.a.a) hakkında böyle bir şeyi akla ve lisana getirmek nasıl mümkün olabilir?!

Fahri Razi'nin saydığı diğer görüşler – ki Ehli Sünnetin öteki tefsir ve hadis kaynaklarında zikredilenler de bundan fazla değil – burada getirdiklerimizden daha zayıftır.

Fahri Razi songörüşü şu şekilde getirmiş:

Ayet Ali b. Ebu Talib'in fazileti hakkında inmiştir. Bu ayet indiğinde peygamber (s.a.a) onun elinden tuttu ve buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol! Ömer onunla görüştüğünde dedi ki: Ey Ebu Talib'in oğlu! Sana mübarek olsun! Sen, benim mevlam ve inanan her kadın ve erkeğin mevlası oldun. Bu İbni Abbas, Berra b. Azib ve Muhammed b. Ali'nin görüşüdür.⁶³⁵

Fahri Razi şu açıklamada bulunuyor:

Bu gerçeği gösteren rivayetler oldukça fazladır. Ancak en iyisi şöyle söylememizdir ki: Bu ayet, Yahudiler ve Hıristiyanların çirkin planları ve davranışlarına karşılık hakkı duyurma konusunda korkmaması ve taviz vermeme için Allah resulüne (s.a.a) itminan vermektedir.⁶³⁶

⁶³⁵ - Tefsir-i Fahri Razi c.12 s.53.

⁶³⁶ - Tefsir-i Fahri Razi c.12 s.53.

Fahri Razi'nin son görüş konusunda açıkça ifade ettiği gibi bununla ilgili rivayetler oldukça fazladır ve en sağlam görüş de budur. Bu kadar sağlam rivayetler karşısında teslim olmayıp, ne tarihi gerçekle ne de peygamberin (s.a.a) şahsiyeti ve onun hakkı tebliğ konusundaki kararlı mücadelesi ve nurani siresi ile örtüşmeyen görüş ve yorumlar getiren müfessirler, muhaddisler ve kelim âlimlerinin durumuna gerçekten de hayret etmek gerekir.

Ayetin Ğadir-i Hum olayında ve velayet konusu hakkında nazil oluşu

Buraya kadar zikredilenler ve – metnini getirdiğimiz – birçok rivayet ve anekdotlara göre tebliğ ayeti, Hicretin onuncu yılında Zilhicce ayının on sekizinci günü peygamberin (s.a.a) daha önce defalarca değindiği ve açıkladığı, Yüce Allah'ın vahiyle (Kurâni ve beyani vahiyle) daha önce indirdiği “ma unzile = indirilmiş olan” gerçeği vurgulamak için Ğadir-i Hum'da inmiştir.

“Ma unzile = indirilmiş olan” kelimesinin altını çizerek diyoruz ki, bu ifade, risalet yılları boyunca peygambere (s.a.a) Kurâni veya beyani vahiy yoluyla çeşitli münasebetlerle, büyük toplantılarda veya az bir grubun yanında indirilmiş olan bir gerçeğe işaret etmektedir.

Şimdi ise peygamber (s.a.a) ömrünün son yılında ve son haccında, o günkü İslami topluluklara ait çeşitli köy ve şehirlerden Mekke'ye gelmiş binlerce insanın karşısında çok açık ve net biçimde, hiçbir tevil ve çarpıtmaya mahal vermeyecek bir dikkat ve titizlikle Ali'nin velayetini, onun imamet ve önderliğinin devam edeceğini aleni olarak bildirmeye memur kılınıyor.

Burada peygamber (s.a.a) korkuyor, ama kendi canından değil. Zira o, zaten risaletinin başladığı ilk günlerden itibaren hakkı tebliğ etme yolunda canını koltuğuna almıştı. Müşriklerden korkmuyor. Çünkü onların eski sahte ihtişam ve güçleri artık kırılmıştır.. Artık Müslümanların azameti karşısında kuyruklarını kıstırmış olan Yahudiler ve Hıristiyanlardan da korkmuyor. O, kendi ümmetinin içinden korkuyor.

Müslümanlar arasında gizli olan nifaktan, mümin görünümündekilerin icad edecekleri şüphe ve fitnelerden korkuyor. Risaletin aslı konusunda şüphe çıkarılmasından, onun sözü üzerinde bile vurgunculuk yapılmasından, onu aşiretçi ve kendi yakınlarını halka dayatmak eğiliminde olmakla ve... itham edilmesinden korkuyor!

Ayetin ahengi ve metni getirilmiş olan rivayetler de şunu göstermektedir ki; bu son günlerde vahyin emini olan Cebrail defalarca peygambere gelerek Allah katından olan bu tebliğin zaruri olduğunu Resulullah'a (s.a.a) ulaştırmış, o ise içindeki kaygılardan söz etmiştir. Ancak bu son duyurudur:

“Ey Resul! Rabbinden sana indirilmiş olanı tebliğ et!”⁶³⁷

Peygambere “risalet” sıfatıyla (Resul) hitab edilmesi bunun “tebliğ” ile en uyumlu sıfat olmasından dolayıdır.

Dikkat et! Kaygın mı var? Korku ve endişen mi var? Senin iletmek, okumak ve açığa çıkarmaktan başka bir sorumluluğun mu var?! Oku, açığa çıkar; önsözünü hazırlayarak, etkili ve sağlam bir üslupla ve son derece dikkatle tebliğ et. “Peygamberin üzerine düşen ancak tebliğdir.” “Rabbinden sana indirilmiş olanı”

Allah resulüne (s.a.a) indirilmiş olan nedir ve neden açık olarak ifade edilmemiş? Onun açıkça ifade edilmemesi, taşıdığı çok önemli konum itibarı ile teclil ve tazimde bulunmak için olabileceği gibi peygamber (s.a.a) için onun hususunda hiçbir karar ve iradenin söz konusu olmadığı, onun sadece tebliğ etmekte rol ifa ettiğini belirtmek amacıyla da olabilir. Öte yandan şunu da göstermektedir ki; peygamberin halk tarafından gelecek tepkileri kestirmesi son derece akılcı ve yerinde bir tespittir. Bu yüzden Yüce Allah da bu mesajı tebliğ edileceği

⁶³⁷ - Bu duyuru o kadar öneme haizdir ki bu yüzden peygamberimizin bu haccına “Haccet’ul Belağ” denilmiştir. Ne kadar güzel ve unutulmaz bir isim! Bazı tarihçilerin bu hatıraları canlandırıcı ismi ortadan kaldırmaya çalışmaları teessüf ve teccüb edilecek bir durumdur. İbni İshak diyor ki: “Haccet’ul Belağ veda haccıdır. Zira Resulullah (s.a.a) ondan sonra hac yapmamıştır.” Siret-u İbni Hişam c.4 s.253.

ana kadar müphem olarak perde arkasında saklamış ve tebliğ anına kadar bu perdeyi kaldırmamıştır.

“Eğer bunu yapmazsan onun risaletini yerine getirmemiş olursun.”

Bu ayetin tefsiri konusunda “hakikati” görmek istemeyen ve bu yüzden “efsane” yoluna düşerek farklı sözler getirenlerin durumu gerçekten de şaşırtıcıdır! “Gizlemekten men etme” vahiy öğretilerinin bir bölümünü oluşturduğu halde onlar bu cümleyi nasıl mana ediyorlar acaba? Peygambere indirilmiş olan emirlerden hangi bölüm açığa çıkarılmaz ve üzerine vurguda bulunulmazsa hatıralardan silinir? Hatta eğer risalete karşı savaşanlar, onun gerçekleşmesini camiadan kaldırmaya güçleri yeterse öyle bir durum ortaya çıkacak ki güya din, risaletin temeli ve tüm mektep duyurulmamış gibi olacak?

Bu dakik ve azametli cümle, bir taraftan söz konusu mesajın taşıdığı yüce konumu ifade etmekle birlikte diğer taraftan Resulullah’ın (s.a.a) bu hakikati aleni biçimde duyurmaktan gerçekten mazur olduğunu da ulaştırmaktadır. Neden Allah tehdit etmiş; hem de yirmi üç yıllık zorlu çalışmalar, zahmetler, yanmak pahasına yapmak, savaşlar ve...hepsinin boşa gideceği , yapılmamış gibi sayılacağı ile?!

“Allah seni insanlardan koruyacaktır.”

Senin korumanı Allah üsleniyor. Sen içinde taşıdığın kaygının getirilerinden, içi karanlık insanların tepkilerinden ve fitnecilerin aleyhte kamuoyu oluşturmalarından korkuyorsun. Ancak şunu bil ki sebep yapan Yüce Allah aynı zamanda sebep yakandır ve O, onların hepsini boşa çıkaracak ve tüm insanların planların suya düşürecektir.

Allah, tebliğin azametinden söz ederken içi karanlık fitnecilerden de söz etmiştir. Fakat onların kim olduğunu açıklamamıştır. Zira tüm hileler boşa çıkacak ve planlar suya düşecek; fitneler duman olup uçacak, her kim tarafından olursa olsun.

Ayetin her bir kelimesi söz konusu mesajın muhtevasının azamet ve üstünlüğünü göstermekte ve onun kaygı verici, kin oluşturuvcu ve birilerini öfkelenclirici... yönünü de ortaya koymaktadır. Keşke bu konuda farklı söz söylemiş olan müfessirler ve Kurân araştırmacıları azıcık düşünerek “indirilmiş olanın” hangi bölümünün kaygı verici olduğunu ve açığa vurulması durumunda öfke yaratacağını ve birilerinin cephe almasını beraberinde getireceğini anlasalardı. En azından İslam tarihindeki gerçeklere baksalardı da neyin cepheleşmelere ve tartışmalara yol açtığını iyice görselerdi!

2/10

Dini Kemale Erdirme

Kurân:

“Bugün kâfirler dininizden (onu yok etmekten) ümitlerini kestiler. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı beğendim.”⁶³⁸

Hadis:

775 – Tarih-i Dimeşk – Ebu Seid Hudri’den naklen -: Resulullah (s.a.a), Ğadir-i Hum’da Ali’yi atayınca ve onun velayetini haykırınca Cebrail (a.s) ona bu ayeti getirdi: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı beğendim.”⁶³⁹

776 – el Durr’ul Mensur – Ebu Hureyre’den naklen -: Ğadir-i Hum günü olduğunda – Zilhicce ayının on sekizinci günü – peygamber (s.a.a) buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.

⁶³⁸ - Maide 3

⁶³⁹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.237, el Durr’ul Mensur c.3 s.19.

Sonra Allah şu ayeti indirdi: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim.”⁶⁴⁰

777 – Tarih-i Bağdad – Ebu Hureyre’den naklen -: Her kim Zilhicce ayının on sekizinci günü oruç tutarsa onun için atmış ay oruç (sevabı) yazılır. O, Ğadir-i Hum günüdür ki o gün peygamber (s.a.a) Ali b. Ebu Talib’in elinden tutarak buyurdu: Ben müminlerin velisi değil miyim?! Dediler: Elbette öyledir, ey Allah’ın resulü! Buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Ömer b. Hattab dedi: Beh, beh (mübarek olsun) Ey Ebu Talib’in oğlu! Sen benim ve her Müslümanın mevlası oldun. Sonra Allah bu ayeti indirdi: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim.”⁶⁴¹

778 – İmam Ali (a.s): Allah benim velayetimle bu ümmet için dinlerini kemale erdirdi, onlara nimetleri tamamladı ve İslam’ı din olarak onlara beğendi. Velayet günü Muhammed’e buyurdu: Ey Muhammed! Onlara haber ver ki, bugün onlar için dinlerini kemale erdirdim, onlar için İslam’ı din olarak beğendim ve onlara nimetimi tamamladım. Tüm bunlar Allah katından bana bir lütuftur. Tüm övgüler O’na mahsustur.⁶⁴²

779 – İmam Ali (a.s): Resulullah’ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: İslam beş haslet üzerine kurulmuştur: Şahadeteyn (kelime-i şahadet) ve karineteyn (iki yakın) – Ona denildi ki: Şahadeteyni anla-

⁶⁴⁰ - el Durr’ul Mensur c.3 s.19 İbni Merdevih’ten, Hatip’ten ve İbni Asakir’den naklen, Tezkiret’ul Havas s.30 “Ben kimin mevlası isem...”den itibaren.

⁶⁴¹ - Tarih-i Bağdad c.8 s.290 sayı 4392, Tarih-i Dimeşk c.42 s.233 ve 234 h:8739 “veli” kelimesi yerine “mevla” ifadesi geçmiş, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.350, Menakib-i İbni Meğazili s.19 h:24 “Ben müminlerin velisi değil miyim” yerine “Ben müminlere kendi canlarından evla değil miyim” cümlesi yer almış, Şevahid’ut Tenzil c.1 s.200 h:210 “ey Ebu Talib’in oğlu” bölümüne kadar, Feraid’us Samteyn c.1 s.77 h:44, Menakib-i Harezmi s.156 h:184 “her Müslümanın mevlası oldun” bölümüne kadar, Emali-i Saduk s.50 h:2, Ravdat’ul Vaizin s.384 bu ikisinde “müminlerin velisi” ifadesi yerine “müminlere daha evla” tabiri nakledilmiş, Emali-i Şeceri c.1 s.42 ve s.259.

⁶⁴² - el Hisal s.415 h:4, Emali-i Tusi s.205 h:351 Mufazzal b. Ömer’den naklen, Besair’ud Derecat s.201 h:4 hepsi de İmam Sadık’tan (a.s) naklen.

dık, ancak karineteyn nedir?! Buyurdu: Namaz ve zekâttır. Onlardan biri diğeri olmadan kabul olmaz. – oruç, yolculuğa gücü yetenlerin haccetmesi ve bunların sonuncusu velayettir. Allah (c.c.) bu ayeti indirdi: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı beğendim.”⁶⁴³

780 – İmam Ali (a.s): İsmi yüce Allah benimle kullarını imtihan etti, benim elimle düşmanlarını öldürdü; benim kılıcımla inkârcılarını yok etti. Beni müminler için yaklaşma vesilesi, zorbalara ölüm girdabı ve suçluların başı üzerindeki kılıcı karar kıldı. Benimle resulünün arkasını güçlendirdi, onun yardımını ile bana ikramda bulundu; onun ilmi ile beni şereflendirdi, hükümlerini bana bahşetti, onun vasiliğini bana has kıldı ve ümmeti içerisinde halifesi olmaya beni seçti.

Peygamber (s.a.a) etrafını Muhacirler ve Ensarın çepeçevre sarmış olduğu ve onların katılımı ile meclisleri dopdolu olduğu bir anda şöyle buyurdu: Ey insanlar! Ali benim için Harun’un Musa’ya olan konumundadır. Sadece benden sonra peygamber yoktur. Müminler ilahi akılla Resul’ün sözünü anladılar. Onlar, benim Harun’un Musa ile olduğu gibi peygamberle aynı baba ve aynı anneden olan iki kardeş olmadığımızı anladılar. Ben peygamber de değildim ki peygamberliğim böyle bir şeyi gerektirsin. Ancak bu, beni yerine halife bırakmak anlamına geliyordu. Nasıl ki Musa da Harun’u yerine bırakarak demişti ki: “Kavmimin içinde benim yerime geç, onları düzene koy ve bozguncuların yoluna uyma demişti.”⁶⁴⁴

Bir grup insan “Bizler Resulullah’ın azat ettiği kimseleriz” dedikleri bir zamanda Allah resulü (s.a.a) veda haccı için (Medine’den) çıktı. Sonra Ğadir-i Hum’a vardığında kendisi için minber benzeri bir şey yapılmasını emretti. Sonra onun üzerine çıktı ve benim bazumdan tuttu (yukarı kaldırdı). Öyle ki koltuğunun altındaki beyazlık görüldü. O

⁶⁴³ - Emali-i Tusi s.518 h:1134 Mecaşi-i vasıtası ile İmam Rıza’dan ve babalarından (hepsine selam olsun), Muhammed b. Cafer’dan, babası İmam Sadık’tan ve babalarından (hepsine selam olsun), Bihar’ul Envar c.68 s.379 h:29.

⁶⁴⁴ - A’raf 142

toplantıda sesini yükselterek buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol. Böylece benim velayetimle Allah'ın velayeti, bana düşmanlıkla da Allah'ın düşmanlığı tahakkuk etmektedir.

Yüce Allah o gün: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı beğendim”⁶⁴⁵ ayetini indirdi. Böylece benim velayetim dinin kemaline ve zikri yüce Rabbin rızasına vesilesi oldu. Yüce Allah bunu bana özel olarak ve bana ikramda bulunmak için indirdi.⁶⁴⁶

781 – İmam Bakır (a.s): - “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim” ayeti hakkında -: Sadece Ali b. Ebu Talib hakkında inmiştir, başkaları hakkında değil.⁶⁴⁷

782 – İlel'uş Şerayi – İshak b. İsmail Niasaburi'den naklen -: Âlim – İmam Hasan Askeri (a.s) – bana yazdı: Yüce Allah minnet ve rahmeti ile size farizaları farz kıldığında ona ihtiyacı olduğu için farz etmedi. Ancak size bir rahmet olsun diye. O'ndan başka ilah yoktur. “Allah pisi temizden ayırmak, gönüllerinizde olanları yoklamak, yüreklerinizdekini artırmak; O'nun rahmetine doğru yarışmanız ve cennetteki derecelerinizin ayrışması için bunu yaptı. Size hac ve umre yapmayı, namaz kılmayı, zekât vermeyi, orucu ve velayeti farz kıldı.

Size farizaların kapılarını açabilmenizi sağlayacak bir kapı ve onun yoluna götüren bir anahtar karar kıldı. Eğer Muhammed (s.a.a) ve onun evlatları olan vasiler olmasalardı hayvanlar gibi derbeder olurdu, farizalardan hiçbirini tanımazdınız. Acaba şehre hiç kapısı dışından girilebilir mi?!

⁶⁴⁵ - Maide 3.

⁶⁴⁶ - el Kafi c.8 s.26 h:4 Cabir b. Yezid vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) naklen.

⁶⁴⁷ - Tefsir-i Furat s.119 h:124 Yaktin Cevaliki vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen.

Allah, peygamberinizden (s.a.a) sonra üzerinize veliler kılmakla size lütufta bulundu. Aziz ve celil olan Allah buyurdu: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı beğendim.” O, velileri için sizin üzerinize birtakım haklar farz kıldı ve size, onlara karşı bu hakları yerine getirmeyi emretti.⁶⁴⁸

783 – Tarih-i Yakubi: Peygambere (s.a.a) nazil olan son ayetin “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı beğendim” olduğu söylenmiştir. Bu, sahihliği açık ve sabit olan bir rivayettir. Ayetin iniş zamanı Emir’ul Muminin Ali b. Ebu Talib – Allah’ın salat ve selamları ona olsun – hakkındaki nassın geldiği Ğadir-i Hum günüdür.⁶⁴⁹

Dinin kemale erdiği gün hakkında bir araştırma:

“Bugün kâfirler, dininize karşı ümitsizliğe düşmüşlerdir. Onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım. Size din olarak İslâm’ı beğendim.”⁶⁵⁰

Bu ayet dört önemli özelliği olan bir günden söz etmektedir:

1 – O günde kâfirler İslam’ın aslına zarar verebilmekten ümitlerini kestiler.

2 – O günde İslam dini kemale erdi.

3 – O günde Yüce Allah nimetini İslam âleminin üzerine tamamladı.

4 – O günde Yüce Allah, İslam’ı nihai ve son din olarak tüm dünya halkı için kabul etti.

Bu üstün özellikler şunu göstermektedir ki; o gün İslam Peygamberinin (s.a.a) risalet tarihindeki, hatta tüm İslam tarihindeki en belirle-

⁶⁴⁸ - İlel’uş Şerayi s.249 h:6, Tuhef’ul Ukul s.485, Emali-i Tusi s.655 h:1355, Rical-i Keşi c.2 s.845 sayı:1088.

⁶⁴⁹ - Tarih-i Yakubi (Necf baskısı – el Ğary matbaası) c.2 s.32.

⁶⁵⁰ - Maide/3

yici gündür. İşte bu yüzden Yahudilerden biri, Ömer b. Hattab'a "Eğer bizim dinimizde de böyle bir gün olsaydı onu kutlardık" diyor.

Tarık b. Şehab şöyle rivayet etmiştir: Yahudilerden biri Ömer b. Hattab'a dedi ki: Ey müminlerin emiri! Sizin kitabınızda okuduğunuz bir ayet vardır ki eğer o biz Yahudilere inmiş olsaydı, o günü kutlardık. Ömer "hangi ayet?" dedi.

Dedi: "Bugün dininizi kemale erdirdim..."⁶⁵¹

Şimdi İslam tarihinin kaderini belirleyecek türden dört özelliği taşıyan ve İslam ümmetinin kutlaması şayan olan böyle bir günün hangi gün olduğunu görelim.

Bu günün teşhisi için çeşitli ihtimaller ortaya atılmıştır. Bunların çoğu tarihi ve rivayete dayalı belgelere dayatılmamıştır. Dolayısıyla onları burada getirmekten kaçınıyoruz.⁶⁵²

Sadece iki tane belgeye dayalı ihtimal vardır. Şia ve Ehli Sünnetin tarih ve hadis metinlerine dayalı olan bu iki ihtimali burada ele alacağız:

Şimdi bir bakalım, acaba bu iki ihtimal birbiriyle tamamen çelişiyor mu, yoksa o ikisini ortak bir paydada birleştirmek mümkün müdür?

Bu iki ihtimal şunlardır:

1-Ğadir-i Hum günü:

Şia kanalıyla nakledilen hadislerin çoğunluğu Ğadir günü veya başka bir gün zikretmeksizin bu ayetin Peygamber (s.a.a) tarafından İmam Ali'yi (a.s) ümmete rehber olarak ataması hakkında olduğunu

⁶⁵¹ - Sahih-i Buhari c.1 s.25 h:45 ve c.4 s.1600 h:4145 ve s.1683 h:4330 ve c.6 s.2653 h:6840.

⁶⁵² - Bu konuda tefsir kitaplarına müracaat edebilirsiniz.

belirtmekle birlikte yaklaşık yirmi hadis açık bir şekilde bu ayetin Ğadir günü indiğini beyan etmektedir.⁶⁵³

Nitekim Ehli Sünnet kitaplarında – genellikle Ebu Hureyre ve Ebu Sa'id Hudr-i'den nakletmektedirler – geçen rivayetlerde bu ayetin Ğadir gününde – Hicretin 10. yılı Zilhecce'nin on sekizinci günü – nazil olduğu yönündedir.⁶⁵⁴ Bu hadisler Kurân'a muvafıktır ve onları kabul etmekten başka çare yoktur. Zira İslam Peygamberinin (s.a.a) yaşam tarihinde, bu tür özelliklere sahip Ğadir Hum günün dışına bir gün bulunmamaktadır. Bu günde İslam dünyasının gelecekteki rehberinin Allah tarafından belirlenmesiyle birlikte İslam dinini Peygamberin (s.a.a) şahsına bağlı gören ve O'nun ölümüyle İslam'ın da ölümünü bekleyen kâfirlerin ümitleri ümitsizliğe dönüştü.

Bu günde İslam dininin programları geleceğin dünyasını yönetmek için kâmil oldu ve İmam Ali (a.s) gibi büyük bir şahsiyetin – ki o, peygamberlik dışında İslam Peygamberinin yerinde idi⁶⁵⁵ – hilafete tayini ile Allah'ın İslam ümmeti üzerine nimeti tamamlandı. İslam dininin programlarının kemale ermesiyle maddi ve manevi anlamda insan topluluğu için tekâmülü getiren bu yüce din artık insanlık için en kâmil din olarak Yüce Allah'ın kabulüne de kabil olmuştur.

Ğadir-i Hum'da görkemli bir törenle Resulullah'ın (s.a.a) eliyle Ali'ye (a.s) emmame bırakılması,⁶⁵⁶ o günde İmam'ın rehberlik selamlaması merasimi,⁶⁵⁷ Peygamberin(s.a.a) büyük sahabelerinin o günde İmam Ali'yi (a.s) tebrik etmeleri,⁶⁵⁸ Hassan b. Sabitin şiirleri,⁶⁵⁹ Ğadir gününü en büyük İslami bayram olarak duyurmak⁶⁶⁰ vb

⁶⁵³ - Bkz. Emali-i Saduk s.188 h:197, Kemal'ud Din s.276, el İkbal c.2 s.262, Şerh'ul Ahbar c.1 s.105, el Ğaybet-i Numani s.69 h:8, el İhticac c.1 s.342, İ'lam'ul Vera c.1 s.263, el Yakın s.212, Tefsir-i Furat s.118 h:123.

⁶⁵⁴ - Bkz Kemal'ud Din s.276 ve el Ğadir c.1 s.230.

⁶⁵⁵ - Bkz. c.1 s.419 Menzilet hadisleri bölümü.

⁶⁵⁶ - Bkz c.1 s.546 Ğadir günü taç merasimi.

⁶⁵⁷ - Bkz. c.1 s.550 Rehberlik selamı.

⁶⁵⁸ - Bkz. c.1 s.550 Rehberliği tebrik.

⁶⁵⁹ - Bkz. c.1 s.565 Hassan b. Sabit'in şiirleri.

⁶⁶⁰ - Bkz. c.1 s.592 İslam'da Ğadir bayramı.

çeşitli tarih ve hadis kaynaklarına dayalı karineler dinin kemale erdiği günün Ğadir-i Hum günü olduğunu ortaya koymaktadır.

2- Arefe Günü

İşaret edilen metinlerin karşısında ikmal ayetinin Arefe gününde Arafat'ta indiğini açıklayan başka metinler var ve Ehli Sünnet arasında kabul edilen görüş budur. Birkaç sahabeden de nakledilmiştir. Ancak bu görüşün temelini Ömer'in Yahudi adamın sorusuna cevabı oluşturmaktadır ki birçok kitapta min cümle Sahih-i Buhari'de de bu konuya işaret ettik. Bu görüş bazı Şia kitaplarında da nakledilen hadislerde gelmiştir ki onun esasını İmam Bakır ve İmam Sadık'tan (a.s) nakledilen iki hadis oluşturmaktadır:

Birinci hadis: Merhum Siget'ul İslam Kuleyni Ebu Carud'dan nakletmiştir. Ebu Carud diyor ki: İmam Muhammed Bakır'ın (a.s) şöyle buyurduğunu duydum: Allah beş şeyi müminlere vacip kılmıştır; dördünü tuttular, ancak birini bıraktılar. Dedim sana feda olayım! Onların ismini bana zikreder misin? Buyurdu: Namaz; halk nasıl namaz kılacaklarını bilmiyordu. Cebrail geldi ve dedi ki: Onlara namaz vakitlerini bildir. Daha sonra zekât nazil oldu ve Cebrail dedi ki: Ey Muhammed! Onları namazlarını bildirdiğin gibi zekâtlarından da haberdar et. Daha sonra oruç nazil oldu ve onuncu gün olduğunda Allah resulü etraftaki köylere o günün orucunu tutmaları için haber gönderiyordu. Sonra Şaban ve Şevval ayının ortasındaki Ramazan ayı nazil oldu. Sonra da hac nazil oldu. Cebrail indi ve dedi ki: Onlara namaz, zekât ve oruçlarını bildirdiğin gibi haclarını da öğret. Daha sonra Cuma ve Arafat gününde velayet nazil oldu. Allah "Bu gün dininizi kemale erdirdim ve nimetimi üzerinize tamamladım" ayetini indirdi. Dinin kemali Ali b. Ebu Talib'in velayeti ile idi. O anda Allah Resulü buyurdu: Ümmetim cahiliyetten yeni kurtulmuştur. Onları amcam oğlunun velayetinden haberdar edersen, şöyle-böyle söylerler. Bunu içimden söyledim ve dile getirmedim. Ancak Allah'ın kesin iradesi benim önümü kesti ve beni bunu duyurmadığım takdirde azapla tehdit etti. Dolayısıyla "Ey Resul! Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer

bunu yapmazsan O'nun risaletini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Allah kâfir topluluğu hidayete erdirmez.”⁶⁶¹

Allah Resulü Ali'nin elinden tutarak buyurdu: Ey insanlar! Geçmiş peygamberlerden hiçbiri yoktur ki ömrünün sonunda hakkın davetine icabet etmemiş olsun. Benim çağrılmam ve hakkın davetine icabet etmem de yakındır. Ben sorumluyum sizlerde sorumlusunuz. Ne diyorsunuz? Dediler: Şüphesiz ki sen tebliğ ettin, nasihatte bulundun ve üzerinde olanı yerine getirdin. Allah sana peygamberlere verdiği en üstün mükâfatı versin. Peygamber üç defa buyurdu: Allahım! Sen şahit ol. Daha sonra buyurdu: Ey Müslümanlar topluluğu! Bu, benden sonra sizin velinizdir. Sizden (bu olaya) şahit olanlar olmayanlara ulaştırın.⁶⁶²

İkinci hadis: Ayyaşi tarafından Muhammed Huzai'den, o da İmam Sadık'tan (a.s) nakletmiştir. İmam Sadık (a.s) şöyle buyurdu: Resulullah (s.a.a) Cuma günü Arafat'a indiğinde Cebrail ona gelerek dedi ki: Ey Muhammed! Allah sana selam söylüyor ve buyuruyor: Ümmetine de ki, Ali b. Ebu Talib'in velayeti ile “Bu gün sizin için dininizi kemale erdirdim, nimetimi üzerinize tamamladım ve sizin için İslam'ı beğendim.” Bundan sonra üzerinize bir şey indirmeyeceğim. Size namaz, zekât, oruç ve haccı indirdim. Bu beşincisidir. Bu olmadan o dört tanesini kabul edecek değilim.⁶⁶³

Şimdi bu iki grup metin arasındaki çelişkiyi inceleyelim ve bakalım acaba bu çelişkinin giderilmesi imkânsız mı? ki bu durumda birini reddetmeliyiz. Yoksa bunları birleştirmek mümkün müdür?

Bu iki grup metin üzerinde dikkatlice düşünüldüğü zaman görülecektir ki bunların esasta birbirleriyle çelişmedikleri gibi hatta birbirlerini teyit ve tekmil etmektedirler. Şöyle ki Allame Tabatabai'ye (r.a) göre bu iki ayet: “Ey Resul Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun risaletini yapmamış olursun” ve “Bugün dininizi kemale erdirdim...” üzerinde tedebbür edildiğinde ve yine iki

⁶⁶¹ - Maide 67

⁶⁶² - el Kafi c.1 s.290 h:6, Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.333 h:154, Şerh'ul Ahbar c.2 s.273 h:582, Deaim'ul İslam c.1 s.14.

⁶⁶³ - Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.293 h:21.

mektep tarafından nakledilen Ğadir konulu mütevatir hadisler ve Peygamberin (s.a.a) ömrünün son dönemindeki İslami toplumun sosyolojik durumu dakik bir şekilde irdelendiğinde, velayet emrinin yakinen Ğadir gününden birkaç gün önce nazil olduğu ortaya çıkmaktadır.⁶⁶⁴

Peygamber (s.a.a) onu izhar etmesi durumunda halkın kabul etmeyeceğinden veya ona suikastta bulunulacağından, sonuç olarak da tebliğ emrinde büyük bir sıkıntı ortaya çıkmasından korkuyordu. Bu yüzden onu duyurmayı geciktirdi. Bugün-yarın yaptı ta ki: “Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et...” ayeti nazil oldu ve mühlete mahal bırakmadı. Aslında İmam Ali'nin (a.s) Yüce Allah tarafından Peygamber'den (s.a.a) ümmetin rehberliğine atanması hükmü ile bunun duyurulması tarihi arasında dokuz günlük bir süre vardır. İmam'ın velayet hükmü Arefe günü Arafat'ta geldi. Ancak Peygamber (s.a.a) işaret edilen nedenlerden dolayı bu hükmü duyurmayı Ğadir-i Hum gününe kadar geciktirdi. Dolayısıyla İkmal ayetinin Arefe günü indiğini gösteren metinler velayet hükmünün tarihine Ğadir-i Hum gününde indiğini gösteren metinler ise velayet hükmünün duyuruş tarihine nazırdır. Dolayısıyla her iki gruptaki nüzul tabiri sahih ve doğaldır.

3/10

Ğadir Gününde Taç Töreni

784 – İmam Ali (a.s): Ğadir-i Hum gününde Resulullah (s.a.a) başına siyah bir imâme bağladı, onun bir ucu omzuma sarktırdı.⁶⁶⁵

785 – Usd'ul Ğabe – Abd'ul A'la b. Abdi'den naklen -: Peygamber (s.a.a) Ğadir-i Hum gününde Ali b. Ebu Talib'i (a.s) çağırıldı ve ona imâme bıraktı. İmâmenin ucunu ise arkadan iki kürek arasına sarktırdı.⁶⁶⁶

786 – el Eman – Abdullah b. Busr'dan naklen -: Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum günü Ali'ye(a.s) birini göndererek çağırıldı; ona imâme

⁶⁶⁴ - el Mizan Tefsiri c.5 s.196.

⁶⁶⁵ - el İsabe c.4 s.23 sayı:4548 Ebu Raşid Hibrani'den naklen, Şerh'ul Ahbar c.1 s.321 h:288.

⁶⁶⁶ - Usd'ul Ğabe c.3 s.170 sayı:2806, el Riyad'un Nadre c.3 s.194, Kenz'ul Ummal c.15 s.483 h:41911 Deylemi'den naklen, Menakib-I Kufi c.2 s.389 h:864.

bıraktı, imâmenin ucunu iki omuz arasına sarktırdı ve buyurdu: Rabbim Huneyn günü bu şekilde imâmeli meleklerle beni destekledi. Onlar imâmelerinin uç kısmını sarkıtmışlardı.⁶⁶⁷

787 – İmam Zeynulabidin (a.s): Resulullah (s.a.a), Ali b. Ebu Talib'e (a.s) Sehab ismindeki kendi imâmesini bıraktı; onu önünden ve arkasından aşağıya sarkıttı. Sonra buyurdu: Bana yönel. O da yöneldi. Sonra buyurdu: Arkamı dön. O da döndü. Bunun üzerine buyurdu: Melekler de bana bu şekilde gelmişlerdi. Daha sonra şöyle buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşmanlık edene düşman ol. Ona yardım edene yardım et ve onu yalnız bırakanı yalnız bırak.⁶⁶⁸

788 – el Eman – Abdullah b. Busr'dan naklen -: Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum günü Ali'ye (a.s) imâme bıraktı; ucunu omuzları arasından sarkıttı ve buyurdu: Rabbim beni meleklerle bu şekilde destekledi. Daha sonra onun elinden tutarak buyurdu: Ey insanlar! Ben kimin mevlası isem bu Ali de onun mevlasıdır. Allah ona dost olana dost olsun ve ona düşmanlık edenin düşmanı olsun!⁶⁶⁹

Bkz. s.304 (İmam'ın hatıraları)

El Ğadir c.1 s.290-293

4/10

Rehberilik selamı

789 – Resulullah (s.a.a): - Ğadir hutbesinde -: Ey insanlar! Size söylediğimi söyleyin ve Ali'ye Müminlerin emiri unvanı ile selam verin. Deyin ki: “İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır”⁶⁷⁰ ve şöyle söyleyin: “Hamd

⁶⁶⁷ - el Eman s.103.

⁶⁶⁸ - Nezm-i Durus'us Samteyn s.112 İmam Sadık'tan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen, Hülasatü Abekat'ul Envar c.9 s.235 Tevzih'ud Delail kitabında s.237 Şehabuddin Ahmed'den naklen, el Erbain'de Şirazi'den naklen, İhkak'ul Hak c.6 s.247.

⁶⁶⁹ - el Eman s.103

⁶⁷⁰ - Bakara 285

bizi buna hidayet eden Allah'a mahsustur. Eğer Allah'ın bizi eriştir-
mesi olmasaydı, biz hidayete ermiş olmazdık."^{671 672}

790 – İmam Sadık (a.s): Resulullah (s.a.a) Emir'ul Muminin'i (a.s) Ğadir-i Hum gününde ayaĝa kaldırdı... Buyurdu: Ey imsanlar! Size kendi canınızdan evla (önce) kimdir? Dediler: Allah ve resulü. Buyurdu: Allahım! Sen şahid ol.

Daha sonra buyurdu: İyi bilinki ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Ona müminlerin emiri hitabı ile selam verin.⁶⁷³

791 – İmam Sadık (a.s): Velayet (ayeti) nazil olduĝunda Resulullah'ın (s.a.a) Ğadir-i Hum'daki sözlerinden biri de şu oldu: Ali'ye müminlerin emiri ifadesiyle selam verin. Dediler: Acaba Allah ve resulünden mi? Buyurdu: Evet, bu Allah'tan ve resulünden bir hakikattir. Sonra buyurdu: O, müminlerin emiri, muttakilerin imamı ve alnı ak olanların önderidir. Allah, kıyamet günü onu Sırat'ın üzerine oturacak ve o, dostlarını cennete, düşmanlarını ise ateşe sokacaktır.⁶⁷⁴

792 – İmam Hüseyin (a.s): Bureyde bana dedi ki: Resulullah (s.a.a) bize, senin babana müminlerin emiri⁶⁷⁵ diye selam vermemizi emretti.⁶⁷⁶

⁶⁷¹ -A'raf 43

⁶⁷² - el İhticac c.1 s.159 h.32 Alkeme b. Muhammed Hadremmi'den naklen, Ravdat'ul Vaizin s.112 her ikisi de İmam Bakır'dan (s.a.a) naklen, ayrıca bkz. el Yakın s.360 h:127.

⁶⁷³ - Tefsir-i Kummi c.1 s.301 Muhammed b. Ali'den naklen.

⁶⁷⁴ - Tefsir-i Kummi c.1 s.389 ve bkz. el Kafi c.1 s.292 h:1 ve Hasais'ul Eimmeh (a.s) s.67 ve Tefsir-i Ayyaşi c.2 s.268 h:64.

⁶⁷⁵ - Bazı rivayetler Ali'ye (a.s) müminlerin emiri ifaesiyle selam verilmesinin Ğadir-i Hum'da gerçekteşiği konusunda açık olmsa bile, diğer rivayetler göz önünde bulundurulduĝunda durum böyledir. Hatta eğer bu rivayetler başka yerlere işaret etse bile, İmamAli'ye (a.s) müminlerin emiri ifadesiyle çeşitli münasebetlerde selam verildiğini gösterir ki bu da onun ümmet üzerindeki rehberliğini isbatlama noktasında daha açık bir delil olur.

⁶⁷⁶ - Uyun-u Ahbar'ur Rıza (a.s) c.2 s.68 h:312 Ebu Muhammed Hasan b. Abdullah Temimi vasıtası ile İmam Rıza'dan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

793 – Emali-i Tusi – Bureyde’den naklen -: Peygamber (s.a.a) bize, Ali’ye müminlerin emiri diye selam vermemizi emretti.⁶⁷⁷

794 – Tarih-i Dimeşk – Bureyde Eslemi’den naklen -: Resulullah (s.a.a) bize, Ali’ye müminlerin emiri diye selam vermemizi emretti. O gün biz yedi kişi idik ve onların en küçüğü ben idim.⁶⁷⁸

795 – el İrşad – Bureyde b. Husayb Eslemi’den naklen -: Resulullah (s.a.a), içinde Ebu Bekir, Ömer, Talha ve Zübeyr’in de bulunduğu biz yedi kişiye emir verdi ve buyurdu: Ali’ye müminlerin emiri diye selam verin. Biz de ona Allah resulü (s.a.a) aramızda hayatta olduğu halde ona bu şekilde selam verdik.⁶⁷⁹

796 – el Fedail – Ebuzer’den naklen -: Resulullah (s.a.a) bize, Emir’ul Muminin Ali b. Ebu Talib’e selam vermemizi emretti ve buyurdu: Kardeşime, varisime ve ümmetim içindeki halifeme, benden sonra inanan her erkek ve kadının velisine selam verin; ona müminlerin emiri ifadesiyle selam verin. Şüphesiz ki o kıyamete kadar yeryüzü sakinlerinin velisidir. Eğer onu önder edinirseniz yeryüzü sizin için bereketlerini çıkarır. Zira o, yeryüzü üzerindeki en değerli kimse-dir.⁶⁸⁰

797 – el İhticac Ubey b. Ka’b’dan naklen: - Ali’nin (a.s) Resulullah’tan (s.a.a) sonra imamet için insanların en layık olduğu konusunda bir topluluğa karşı delil getirmesi -: O vasilerin efendisi, peygamberlerin sonuncusunun vasisidir. Muttakilerin en faziletlisi, âlemlerin Rabbine ümmetin en çok itaat edenidir. Sizler peygamberlerin efendisi

⁶⁷⁷ - Emali-i Tusi s.331 h:661, el Yakin s.132 h:3, Emali-i Şeceri c.1 s.141 ve bkz. Keşf’ul Yakin s.272 h:312.

⁶⁷⁸ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.303, el Yakin s.206 h:54, el Musterşed d.586 h:256 “yedi” yerine “dokuz” ifadesi yer almış ve bkz. Şerh’ul Ahbar c.2 s.258 h:562 ve el Yakin s.272 h:95.

⁶⁷⁹ - el İrşad c.1 s.48 ve bkz. Emali-i Mufid s.18 h:7, Emali-i Tusi s.289 h:561, Bişaret’ul Mustafa s.185, el Musterşed s.584 h:255 ve İrşad’ul Kulub s.325.

⁶⁸⁰ - el Fedail s.113, Süleym b. Kays’ın kitabı c.2 s.729 h:20 ve bkz. s.692 h:14, Muhteser-i Besair’ud Derecat s.109 ve Besair’ud Derecat s.279 h:14.

ve resullerin sonuncusu hayatta iken, ona müminlerin emiri diye selam verdiniz.⁶⁸¹

798 – el İrşad – Ğadir-i Hum günü peygamberin (s.a.a) hutbesinden sonra olanların zikrinde -: Sonra peygamber (s.a.a) aşağı indi... Ali'ye kendisi için kurulmuş olan çadırda karşısına oturmasını emretti.

Sonra Müslümanlara gruplar halinde gelerek bu makamı tebrik etmelerini ve ona müminlerin emiri ifadesiyle selam vermelerini emretti. İnsanların hepsi bunu yaptı. Daha sonra kendi eşlerine ve orada bulunan müminlerin kadınlarının hepsine onun yanına gitmelerini ve müminlerin emirliği vasfı ile onu selamlamalarını emretti. Onlar da bunu yaptı.⁶⁸²

5/10

Rehberliği Tebrik

799 – Musned İbni Hanbel – Berra b. Azib'den naklen -:Resulullah ile (s.a.a) yolculuk yapıyorduk. Sonra Ğadir-i Hum'da durduk. Namazın cemaatle kılınacağı bize duyuruldu. Resulullah (s.a.a) için iki ağacın altı süpürgelemlenerek temizletildi. Sonra öğlen namazını kıldı ve Ali'nin (a.s) elinden tutarak buyurdu: Acaba benim müminlere kendi canlarından daha evla olduğumu bilmez misiniz? Dediler: Evet. Buyurdu: Benim her mümine kendi canından daha evla olduğumu bilmez misiniz? Dediler: Evet.

Bunun üzerine Ali'nin elinden tutarak buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım ona dost olana dost ol ve ona düşmanlık edene düşman ol.

⁶⁸¹ - el İhticac c.1 s.301 h:52, Menakib-i Kufi c.1 s.418 h:330, el Yakin s.451 h:170 hepsi de Abdullah b. Hasan vasıtası ile babasından ve İmam Ali'den (a.s) naklen.

⁶⁸² - el İrşad c.1 s.176, İ'lam'ul Vera c.1 s.262 İmam Sadık'tan (a.s) naklen ve bkz. el İhticac c.1 s.311 h:53, el Haraic vel Ceraih c.2 s.592 h:1 ve Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.53.

Ondan sonra Ömer onunla görüştü ve dedi: Ey Ebu Talib'in oğlu, mübarek olsun! Sen her mümin erkek ve mümine kadının mevlası oldun.⁶⁸³

800 – Tarih-i Dimeşk – Berra b. Azib'den naklen -: Resulullah ile (s.a.a) birlikte (Mekke'den) yola çıktık ve Ğadir-i Hum'da durduğumuzda o halkı çağırması için bir münadi gönderdi. Toplandığımızda da şöyle buyurdu:

Ben size kendi canlarınızdan evla değil miyim? Dedik: Evet ey Allah'ın Resülü! Buyurdu: Ben size annelerinizden daha evla (önce) değil miyim? Dedik: Evet ey Allah'ın Resülü!

Buyurdu: Ben size babalarınızdan daha evla değil miyim? Dedik: Evet ey Allah'ın Resülü!

Buyurdu: Ben size daha evla değil miyim? Değil miyim? Değil miyim? Değil miyim? Dedik: Evet ey Allah'ın Resülü!

Buyurdu: Öyleyse ben kimin mevlası isem Ali de benden sonra onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Ömer b. Hattab dedi ki: Ey Ebu Talib'in oğlu sana mübarek olsun! Sen, bugün her müminin velisi oldun.⁶⁸⁴

801 – Menakib-i Kufi – Berra b. Azib'den naklen -: Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum'da durduğunda iki hurma ağacının arasını kendisi için süpürmelerini emretti. Sonra halk onun etrafına toplandı. Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra buyurdu: Ben müminlere kendi canlarından daha evla değil miyim? Dediler: Evet.

⁶⁸³ - Musned-i İbni Hanbel c.6 s.401 h:18506, Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.596 h:1016 ve s.610 h:1042, el Musannef (İbni Ebi Şeybe) c.7 s.503 h:55, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.209, el Fusul'ul Mühime s.40, Feraid'us Samteyn c.1 s.71 h:38, el Riyad'un Nadre c.3 s.126, Bişaret'ul Mustafa s.184, el Umde s.100 h:133, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.35, Menakib-i Kufi c.2 s.368 h:844 ve s.370 h:845, Emali-i Şeceri c.1 s.145.

⁶⁸⁴ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.220 h:8715 ve s.221 h:8717 ve 8718, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.350, el Ğadir c.1 s.19.

Sonra Ali'nin bazusundan tutarak onu da yanına kaldırdı. Daha sonra şöyle buyurdu: Bu, benden sonra sizin velinizdir. Allah, ona dost olana dost olsun ve ona düşmanlık edenin düşmanı olsun!

Ömer ona doğru kalktı ve dedi: Mübarek olsun sana ey Ebu Talib'in oğlu! Sen, her müslümanın velisi oldun.⁶⁸⁵

802 – Tarih-i Dimeşk – Ebu Hureyre'den naklen -: Her kim Zilhicce ayının on sekizinci günü oruç tutarsa onun için atmış ay oruç (sevabı) yazılır. O, Ğadir-i Hum günüdür ki o gün peygamber (s.a.a) Ali b. Ebu Talib'in elinden tutarak buyurdu: Ben müminlerin mevlası değil miyim?! Dediler: Evet ey Allah'ın resulü! Buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Ömer b. Hattab dedi: Beh, beh (mübarek olsun) Ey Ebu Talib'in oğlu! Sen benim ve her Müslümanın mevlası oldun. Sonra Allah bu ayeti indirdi: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim.”⁶⁸⁶

803 – İmam Sadık (a.s): Bu makamı tebrik etmede sözü uzatanlardan biri de Ömer b. Hattab idi. Sözleri arasında şunu da söyledi: Beh, beh sana (mübarek olsun) Ey Ebu Talib'in oğlu! Sen benim mevlam ve inanan her erkek ve kadının mevlası oldun.⁶⁸⁷

Bkz. el Ğadir c.1 s.270–283.

Feyd'ul Ğadir c.6 s.218.

6/10

Peygamber ashabının Ğadir olayından hatıraları

⁶⁸⁵ - Menakib-i Kufi c.1 s.442 h:343, Şerh'ul Ahbar c.1 s.221 h:204 “Sonra Ali'nin bazusundan tutarak...” cümlesinden itibaren.

⁶⁸⁶ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.234 h:8739 ve s.233, Tarih-i Bağdad c.8 s.290 h:4392, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.350 “mevla” kelmesi yerine “veli” sözcüğü geçmiş, Menakib-i İbni Meğazili s.19 h:24 “müminlerin mevlası” yerine “müminlere kendi canlarından daha evla”, Şevahid'ut Tenzil c.1 s.200 h:210 “ey Ebu Talib'in oğlu” na kadar olan bölüm, Feraid'us Samteyn c.1 s.77 h:44, Menakib-i Harezmi s.156 h:184 her ikisinde “her Müslümanın mevlası oldun” a kadar, Emali-i Saduk s.50 h:2, Ravdat'ul Vaizin s.384 her ikisinde “müminlerin mevlası” yerine “müminlere daha evla” ifadesi geçmiş, Emali-i Şeceri c.1 s.42.

⁶⁸⁷ - İ'lam'ul Vera c.1 s.262, el İrşad c.1 s.177 İmam Sadık'a (a.s) isnat etmeksizin.

1-6/10**Ebu Seid Hudri**

804 – Tarih-i Dimeşk – Abdullah b. Şerik vasıtası ile Sehm b. Husayn Esedi'den naklen -: Ben ve Abdullah b. Alkeme – o bir zamanlar Ali'ye (a.s) sabbedenlendendi – Mekke'ye girik. Ona dedim: Sen onunla – Ebu Seid Hudri – görüşmek ve konuşmamızı ister misin? Dedi: Evet. Bunun üzerine onun yanına geldik. (Abdullah b. Alkeme) dedi: Ali – Allah ondan razı olsun – hakkında hiçbir menkıbe duydun mu? Dedi: Evet. Sana söyleyeceğim hadisi dinledikten sonra Muhacirler, Ensar ve Kureyş'ten de sor.

Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum günü açık bir beyanla konuşma yaptı. Sonra buyurdu: Ey insanlar! Ben müminlere kendi canlarından daha evla değil miyim? Dediler: Evet – Bu sözü üç kez tekrarladılar – Daha sonra buyurdu: Yaklaş ey Ali! Resulullah (s.a.a) onun elini tutarak yukarı kaldırdı. Öyle ki ben ikisinin koltuğunun altındaki beyazlığı gördüm. – Üç defa – şöyle buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali'de onun mevlasıdır.

Abdullah b. Alkeme dedi: Sen bunu Resulullah'tan (s.a.a) duydun mu? Ebu Seid “Evet” dedi ve kulakları ile göğsüne işaret ederek şöyle konuştu: Kulaklarım bunu işitti ve kalbim onu muhafaza etti.

Abdullah b. Şerik diyor ki: Abdullah b. Alkeme ve Sehm b. Husayn bizim yanımıza geldiler. Öğlen namazını kıldık. Abdullah b. Alkeme ayağa kalktı ve üç defa dedi: Ben Ali'ye sabbettiğim için Allah'a yöneliyor O'ndan bağışlanma diliyorum.⁶⁸⁸

805 – Ensab'ul Eşraf – Ebu Hureyre'den naklen -: Ğadir-i Hum gününde Resulullah'a (s.a.a) baktım. O ayakta hutbe okuyordu ve Ali yanı başında idi. Sonra elinden tutarak onu ayağa kaldırdı ve buyurdu: Ben kimin mevlası isem bu da onun mevlasıdır.⁶⁸⁹

⁶⁸⁸ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.228 ve 229, Emali-i Tusi s.247 h:433 ve bkz. Menakib-i Kufi c.2 s.449 h:937.

⁶⁸⁹ - Ensab'ul Eşraf c.2 s.356.

806 – el Musannef-i İbni Ebi Şeybe – Ebu Yezid Evdi babasından naklen -: Ebu Hureyre mescide geldi ve biz etrafına toplandık. Bir genç ona doğru kalktı ve dedi ki: Seni Allah’a yemin veriyorum! Acaba Resulullah’ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!” buyurduğunu duydun mu? Dedi: Evet.

Genç dedi: Ben senden uzağım! Şahitlik ederim ki sen onu sevenlere düşmanlık ettin ve ona düşmanlık edenlere dostluk ettin! Bunun üzerine halk o gence çakıl taşları fırlattı.⁶⁹⁰

3-6/10

Berra b. Azib

807 – Sünen-i İbni Mace – Berra b. Azib’den naklen -: Resulullah’la (s.a.a) birlikte yapmış olduğu hacdan geliyorduk. Yolun bir bölümünde durdu ve topluca namaz kılınacağı emrini verdi. Daha sonra Ali’nin (a.s) elinden tutarak buyurdu: Ben müminlere kendi canlarından daha evla değil miyim? Dediler: Evet. Buyurdu: Ben her mümine kendi canından daha evla değil miyim? Dediler: Evet.

Buyurdu: Bu Ali, benim mevlası olduğum herkesin velisidir. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!⁶⁹¹

808 – Tarih-i Dimeşk – Berra b. Azib ve Zeyd b. Erkam’dan naklen -: Ğadir-i Hum gününde Peygamberle (s.a.a) birlikte idik. Biz ağacın dallarını o hazretin başına değmemesi için kaldırıyorduk. Sonra buyurdu: ...iyi bilin ki Allah benim velimdir ve ben her müminin velisiyim. Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁶⁹²

⁶⁹⁰ - el Musannef-i İbni Ebi Şeybe c.7 s.499 h:29, Tarih-i Dimeşk c.42 s.232 h:8737 ve s.231 h:8734 bu ikisinde “Genç dedi: Ben senden uzağım...” bölümüne yer verilmemiş, Menakib-i Kufi c.2 s.394 h:870, Emali-i Şeceri c.1 s.146.

⁶⁹¹ - Sünen-i İbni Mace c.1 s.43 h:116, Fedail’us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.610 h:1042 “her mümine kendi canından daha evla?” yerine “müminlere kendi canlarından daha evla” ifadesi yer almış ve son bölümünde ise “Ömer onunla görüştü ve dedi: Sana mübarek olsun ey Ebu Talib’in oğlu! Sen, her mümin erkek ve kadının mevlası oldun” ilave etmiş, Ensab’ul Eşraf c.2 s.356, Tarih-i Dimeşk c.42 s.222, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.209.

⁶⁹² - Tarih-i Dimeşk c.42 s.222 h:8719.

4-6/10**Cabir b. Abdullah**

809 – el Musannef-i İbni Ebi Şeybe – Cabir b. Abdullah'tan naklen -: Cuhfe'de Ğadir-i Hum civarında idik. Resulullah (s.a.a) bize doğru geldi. Sonra Ali'nin (a.s) elinden tutarak buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁶⁹³

810 – Siyer-u E'lam'un Nubela – Abdullah b. Muhammed b. Akil'den naklen -: Ben Cabir'in yanında ve onun evinde idim. Ali b. Hüseyin, Muhammed b. Hanefiye ve Ebu Cafer de oradaydı. Irak ahalisinden bir kişi çıkageldi ve dedi ki: Seni Allah'a yemin veriyorum ki Resulullah'tan (s.a.a) sadece gördüğünü ve işittiğini bana söyle! (Cabir) dedi: Biz Cuhfe'de Ğadir-i Hum'da idik. Cuheyne, Muzeyne ve Ğifar kabilelerinden de birçok insan oradaydı. Sonra Resulullah (s.a.a) bir perdenin ardından veya çadırdan çıkarak bize doğru geldi. Üç defa eli ile işaret etti ve Ali'nin(a.s) elinden tutarak şöyle buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁶⁹⁴

811 – Tarih-i Dimeşk – Cabir b. Abdullah'tan naklen -: Allah resulü (s.a.a) Hum bölgesinde durdu. Halk ondan uzaklaştı. Ancak Ali b. Ebu Talib (a.s) onunla birlikte durdu. Halkın kendisinden uzak düşmesi peygambere (s.a.a) ağır geldi. Ali'ye (a.s) onları toplamasını emretti. Halk toplanınca onların arasında ayağa kalktı ve Ali b. Ebu Talib'e (a.s) dayanarak Allah'a hamd ve senada bulundu. Sonra şöyle buyurdu:

Ey insanlar! Doğrusu benden geride kalmanız ve uzaklaşmanızdan rahatsız oldum; hatta zannettim ki benim yanımda bir ağaç dahi bulunmuş olsaydı sizin için ondan daha sevimsiz bir şey bulunmazdı!

Daha sonra buyurdu: Ancak Allah, Ali b. Ebu Talib'i benim için değerini, benim onun nezdindeki konumum gibi kıldı. Allah ondan ra-

⁶⁹³ - el Musannef-i İbni Ebi Şeybe c.7 s.495 h:9, Menakib-i Kufi c.2 s.406 h:886.

⁶⁹⁴ - Siyer-u E'lam'un Nubela c.8 s.334 h:86 hadisin son bölümünde "Bu iyi ve üstün bir hadistir; metni de mütevatirdir." ifadesi kullanılmış, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.213, Kenz'ul Ummal c.13 s.137 h:36433 Müsned-i Bezzar'dan naklen.

zı oldu; nasıl ki ben ondan razıyım! Zira o, benim yakınlık ve muhabbetime hiçbir şeyi tercih etmez.

Sonra onun ellerini kaldırarak buyurdu: Allahım! Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

İnsanlar ağlayarak ve figan ederek kendilerini Resulullah'a (s.a.a) ulaştırmaya çalıştılar ve diyorlardı ki: Ey Allah'ın resulü! Allah'a and olsun ki sana yük olmak istemediğimiz için senden uzak durduk; şimdi biz Allah ve resulünün gazabından Allah'a sığınırız. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) onlardan razı oldu.⁶⁹⁵

5-6/10

Cerir b. Abdullah

812 – el Mucem'ul Kebir – Cerir'den naklen -: Veda haccı döneminde Resulullah ile (s.a.a) birlikte idik. Ğadir-i Hum denilen bir yere vardığımızda peygamberin “namaz toplucadır” nidası ile – Muhacirler ve Ensar olarak – toplandık. Sonra Resulullah (s.a.a) ortamızda ayağa kalkarak buyurdu:

Ey insanlar! Neye şahitlik ediyorsunuz? Dediler: Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik ederiz. Buyurdu: Sonra neye? Dediler: Muhammed'in O'nun kulu ve resulü olduğuna. Buyurdu: Öyleyse sizin veliniz kimdir: Allah ve resulü mevlamızdır. Buyurdu: Sizin veliniz kimdir? Daha sonra elini Ali'nin (a.s) bazusuna vurdu ve onu ayağa kaldırdı. Sonra bazusundan çekti ve iki dirseğinden tutarak buyurdu: Her kimin Allah ve resulü mevlası ise bu da onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol. Allahım! İnsanlardan onu sevenin sen sevgilisi ol ve ona buğz edene sen düşman ol. Allahım! Doğrusu ben yeryüzünde iki salih kuldandan sonra senin dışında yerime bırakacak birini bulamıyorum. O halde onun hakkında iyilikle hüküm et.⁶⁹⁶

⁶⁹⁵ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.226 ve s.227 h:8726, Menakib-i İbni Meğazili s.25 h:37 ve bkz. Bihar'ul Envar c.37 s.133.

⁶⁹⁶ - el Mucem'ul Kebir c.2 s.357 h:2505, Tarih-i Dimeşk c.42 s.236 h:8743, Kenz'ul Ummal c.13 s.138 h:36437.

6-6/10

Hubşi b. Cunade

813 – Tarih-i Dimeşk – Hubşi b. Cunade'den naklen -: Resulullah'ın (s.a.a) Ğadir-i Hum günü Ali (a.s) hakkında şöyle buyurduğunu işittim: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol; ona yardım edenin yardımcısı ol ve ona destek verenin desteği ol!⁶⁹⁷

7-6/10

Huzeyfe b. Useyd

814 – el Mucem'ul Kebir – Huzeyfe b. Useyd Ğifari'den naklen -: Resulullah (s.a.a) veda haccından döndüğünde ashabının sahrada birbirine yakın olan ağaçların altına inmelerini men etti. Sonra da onların altındaki diken ve otları temizlemeleri için birilerini gönderdi. Daha sonra ağaçlara doğru yöneldi ve onların altında namaz kıldı. Namazın ardından ayağa kalktı ve buyurdu:

Ey insanlar! İşlerin en ince ayrıntılarını bilen ve her şeyden haberdar olan Allah bana haber verdi ki, hiçbir Peygamber, kendisinden önceki peygamberin ömrünün yarısından fazla yaşamamıştır. Ben yakında çağırılacağımı ve Rabbimin davetine icabet edeceğimi zannediyorum. Ben sorumluyum, siz de sorumlusunuz. O halde siz ne düşünüyorsunuz? Dediler: Biz senin tebliğ ettiğine, çaba sarf ettiğine ve nasihatte bulunduğuna tanıklık ediyoruz. Allah sana en iyi mükâfatı versin!

Buyurdu: Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna, cennet ve cehennemini hak olduğuna, ölümün ve ölümden sonra dirilişin hak olduğuna, kıyamet gününün geleceğinde hiçbir kuşku bulunmadığına ve Allah'ın kabirde olanları dirilteceğine şahadet ediyormusunuz?

⁶⁹⁷ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.230 h:8730, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.213 Hubşi b. Cunade'den naklen, bu ikisinde son cümle zikredilmemiş, el Mucem'ul Kebir c.4 s.17 h:3514, Bihar'ul Envar c.37 s.201 h:85.

Dediler: Evet buna şahadet ediyoruz!

Buyurdu: Allah'ım şahit ol!

Sonra şöyle buyurdu: Ey insanlar! Şüphesiz ki Allah benim mevlamdır ve ben müminlerin mevlasıyım; ben onlara kendi canlarından daha evlayım. Öyleyse ben kimin mevlası isem bu da –yani Ali – onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Daha sonra buyurdu: Ey insanlar! Ben sizden önce gideceğim. Siz Kevser havuzunun yanında bana geleceksiniz. O havuzun genişliği Busra ve San'a arasından daha fazladır. O havuzda, yıldızlar sayısında gümüştten kadehler vardır. Yanıma geldiğinizde ben sizden “Sakaleyn”i⁶⁹⁸ soracağım. O ikisi hakkında bana nasıl davranacağınıza bakın! Büyük emanet, bir ucu Allah'ın elinde, diğer ucu ise sizin elinizde bulunan Allah'ın kitabıdır. Ona sıkıca sarılın ki sapmayasınız ve değiştirmeyesiniz. (Küçük emanet ise) Benim itretim Ehlibeytimdir. İşlerin en ince ayrıntılarını bilen ve her şeyden haberdar olan Allah, bu ikisinin havuzunun yanında bana varıncaya dek birbirinden ayrılmayacağını haber verdi.⁶⁹⁹

815 – el Hisal – Huzeyfe b. Useyd'den naklen -: Resulullah (s.a.a) veda haccından döndüğünde biz de onunla birlikteydik. Cuhfe'ye varıncaya dek yola devam etti. Sonra ashabına durmalarını emretti. Halk da buldukları yerde indiler. Daha sonra namaz çağrısı yapıldı. As-

⁶⁹⁸ - Sakeleyn iki ağır anlamına gelir. Bunları tutmak ve amel etmek ağır olduğu için bu isim verilmiş. Çok önemli ve kıymetli olan her şeye bu isim verilir. Peygamber, Kurân ve Ehlibeyt'e onun azamet ve değerine binaen bu ismi vermiştir (el Nihaye c.1 s.216).

⁶⁹⁹ - el Mucem'ul Kebir c.3 s.180 h:3052 ve s.67 h:2683, Tarih-i Dimeşk c.42 s.219 h:8714, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.349, el Fusul'ul Muhimme s.40 “...Ben sizden önce gideceğim...” bölümünü içeren son pasaja yer verilmemiş, Tefsir-i Ayyaşi c.1 s.4 h:3 Mufazzal b. Salih bazı ashabından naklen ve bkz. Usd'ul Ğabe c.3 s.136 sayı:2729.

habı ile iki rekât namz kıldı. Sonra yüzünü onlara dönerek şöyle buyurdu:

İşlerin en ince ayrıntılarını bilen ve her şeyden haberdar olan Allah benim öleceğimi ve sizin de öleceğinizi haber verdi. Ben davet edildiğimi ve buna icabet edeceğimi hissediyorum. Ben size gönderildiğim şey ve aranızda bıraktığım Allah'ın kitabı ve hücceti konusunda sorumluyum. Sizler de sorumlusunuz. Rabbinize ne diyeceksiniz?

Sonra onlara hitaben buyurdu: Allah'tan başka ilah olmadığına, benim Allah'ın size göndermiş elçisi olduğuma; cennet ve cehennem hak olduğuna ve ölümden sonra dirilmenin hak olduğuna şahitlik etmez misiniz? Dediler: Bunlara şahitlik ederiz.

Buyurdu: Allahım! Söylediklerine sen şahit ol! İyi bilin ki ben sizi şahit tutuyorum ki Allah benim mevlamdır ve ben her Müslümanın mevlasıyım; ben müminlere kendi canlarından daha evlayım. Acaba benim için buna ikrarda bulunuyor musunuz ve benim için buna şahitlik ediyor musunuz? Dediler: Evet, biz buna şahitlik ediyoruz.

Buyurdu: İyi bilin ki ben kimin mevlası isem şüphesiz Ali de onun mevlasıdır ve o, budur. Daha sonra Ali'nin (a.s) elinden tutarak kendi eliyle birlikte havaya kaldırdı. Öyle ki her ikisinin de koltuklarının altı göründü. O anda buyurdu: Allahım ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol; ona yardım edene yardım et ve onu yalnız bırakanı yalnız bırak. İyi bilin ki ben sizden önce gideceğim ve siz havuzun yanında bana geleceksiniz. Yarın kıyamet günündeki havuzum. O havuzun genişliği Busra ve San'a arası kadardır. Onda, gökteki yıldızların sayısında gümüşten kadehler vardır. İyi bilin ki yarın havuzumun yanında bana geldiğinizde size şunu soracağım: Sizler bugün hakkında Allah'ı size şahit tuttuğum şeylere ne yaptınız? Benden sonra "Sakaleyn"e ne yaptınız? O ikisi hakkında benden sonra nasıl davrandığımıza yarın benimle görüştüğünüzde vereceğiniz cevaba bakın!

Dediler: Ey Allah'ın Resülü! Bu iki ağır emanet (Sakaleyn) nedir?

Buyurdu: Büyük emanete gelince, o Allah'ın kitabıdır; Allah'tan ve benden taraf sizin elinize uzanan, bir ucu Allah'ın ve diğer ucu sizin elinizde bulunan bir iptir. Onda geçmişin ve kıyamete kadar olan geleceğin ilmi vardır. Ama küçük emanete gelince, o Kurân'dan hiç ayrılmayan onun daimi arkadaşındır. O, Ali b. Ebu Talib ve onun soyudur. Bu ikisi havuzun yanında bana varıncaya kadar birbirinden ayrılmazlar.⁷⁰⁰

8-6/10

Zeyd b. Erkam

816 – Müsned-i İbni Hanbel – Meymun Ebu Abdullah'tan naklen -: Zeyd b. Erkam'ın diyordu ve ben dinliyordum: Resulullah'la (s.a.a) Hum denilen bir vadiye indiğimizde namaz emrini verdi ve öğlen namazını kıldı. Resulullah (s.a.a) güneşten koruması için semure ağacına atılmış olan elbisenin gölgesinde durarak bize bir hutbe okudu. Buyurdu:

Benim her mümine kendi canından daha evla olduğumu bilmez misiniz ve şahitlik etmez misiniz? Dediler: Evet. Buyurdu: Ben kimin mevlası isem şüphesiz Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona düşman olana düşman ol ve ona dost olana dost ol!⁷⁰¹

817 – el Müstedrek ala's Sahiheyne – Zeyd b. Erkam'dan naklen -: Resulullah'la (s.a.a) birlikte yola çıktık ve Ğadir-i Hum'a vardık. Ağaçların altının temizlenmesini emretti. O gün öyle bir sıcak vardı ki ondan daha şiddetli bir sıcak görmemiştik! O, Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra şöyle buyurdu: Ey insanlar! Gönderilmiş olan her peygamber, ancak kendisinden önceki peygamberin ömrünün yarısı kadar yaşamıştır. Kendimi çağrılıp icabet etmiş gibi hissediyorum.

⁷⁰⁰ - el Hisal s.65 h:98.

⁷⁰¹ - Müsned-i İbni Hanbel c.7 s.86 h:19344, Fedail'us Sahabe (İbni Hanbel) c.2 s.597 h:1017, el Mucem'ul Kebir c.5 s.202 h:5092, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.212 ve c.7 s.349.

Ben aranızda bir şey bırakıyorum ki ondan sonra asla sapmazsınız: Allah'ın kitabı.

Sonra kalkıp Ali'nin (a.s) elinden tuttu ve buyurdu: Ey insanlar! Kim size kendi canlarınızdan daha evladır? Dediler: Allah ve resulü daha iyi bilir!

Buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁷⁰²

818 – Hasais-ül Emir-ül Mü'minin Nesai – Ebu Tufeyl vasıtası ile Zeyd b. Erkam'dan naklen -: Peygamber (s.a.a) veda haccını tamamlayıp yola koyuldu ve Ğadir-i Hum'da indi. Birkaç büyük ağacın altına temizlenmesini emretti ve hemen onların altı süpürgeledi. Sonra buyurdu:

Kendimi çağrılıp icabet etmiş gibi hissediyorum. Ben sizin aranızda iki paha biçilmez emanet bırakıyorum. Onların biri diğerinden daha büyüktür: Allah'ın kitabı ve soyum olan Ehlibeytim. Bakın benden sonra onlara nasıl davranacaksınız! Çünkü onlar, havuzun yanında bana varıncaya kadar birbirlerinden asla ayrılmayacaklardır.

Daha sonra buyurdu: Allah benim mevlamdır ve ben her müminin velisiyim.

Sonra da Ali'nin (a.s) elinden tutarak buyurdu: Ben kimin velisi isem bu da onun velisidir. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Ebu Tufeyl diyor ki: Zeyd'e dedim: Sen bunu Resulullah'tan (s.a.a) duydun mu?

⁷⁰² - el Müstedrek ala's Sahiheyne c.3 s.613 h:6272, el Mucem'ul Kebir c.5 s.171 h:4986, Kenz'ul Ummal c.13 s.104 h:36342, Menakib-i Kufi c.2 s.440 h:925, De-aim'ul İslam c.1 s.19 İmam Ali'den naklen.

Dedi: Evet. Ağaçların altında bulunan herkes onu kendi gözüyle gördü ve kendi kulağıyla işitti.⁷⁰³

819 – el Mucem’ul Kebir – Zeyd b. Erkam’dan naklen -: Peygamber (s.a.a) Cuhfe günü aşağı indi. Sonra halka dönerek Allah’a hamd-ü senada bulundu ve buyurdu: Ben, kendisinden önceki peygamberin ömrünün yarısından fazla yaşayan bir peygamber bilmiyorum. Kendimi çağırılmış ve hakkın davetine icabet etmemin yaklaşmış olduğunu hissediyorum. Siz ne düşünüyorsunuz? Dediler: Nasihatte bulundun. Buyurdu: Allah’tan başka ilah olmadığına, Muhammed’in O’nun kulu ve elçisi olduğuna; cennet ve cehennem hak olduğuna ve ölümden sonra dirilmenin hak olduğuna şahitlik etmez misiniz? Dediler: Şahitlik ederiz.

Sonra iki elini kaldırarak göğsünün üzerine bıraktı ve buyurdu: Ben de sizinle şahitlik ederim.

Daha sonra buyurdu: Duymuyor musunuz? Dediler: Evet. Buyurdu: Ben sizden önce havuza varacağım. Sonra da siz havuzun yanında bana geleceksiniz. Onun genişliği Sen’a ile Bursa arasından daha uzaktır. O havuzda, yıldızlar sayısında gümüşten kadehler vardır. Benden sonra sakaleyn (iki ağır emanet) hakkında nasıl davranacağınıza bakın!

Biri şöyle nida etti: Ey Allah’ın resulü! Sakaleyn nedir?

Buyurdu: Bir ucu Allah’ın elinde, diğer ucu ise sizin elinizde bulunan Allah’ın kitabıdır. Ona sıkıca sarılın ki sapmayasınız ve diğeri ise benim itretimdir (ehlibeytim). İşlerin en ince ayrıntılarını bilen ve her şeyden haberdar olan Allah, bu ikisinin havuzun yanında bana varın-

⁷⁰³ - Hasais-ül Emir-ül Mü'minin Nesai s.150 h:79, el Müstedrek ala’s Sahiheyne c.3 s.118 h:4576 “Ebu Tufeyl diyor ki” bölümü zikredilmemiş, el Mucem’ul Kebir c.5 s.166 h:4969, el Sünnet-i İbni Ebi Asım s.630 h:1555, Ensab’ul Eşraf c.2 s.357, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.209, Menakib-i Harezmi s.154 h:182, Silsilet’ul Ahadis’us Sahihe c.4 s.330 h.1750, Kenz’ul Ummal c.13 s.104 h:36340, Kemal’ud Din s.234 h:45 ve s.238 h:55, Menakib-i Kufi c.2 s.435 h:919.

caya dek birbirinden ayrılmayacağını haber verdi. Ben de Rabbimden bunu o ikisi için istedim. O halde sakın o ikisinden öne geçmeyin ki helak olursunuz; o ikisinden geri de kalmayı ki yine helak olursunuz. Onlara bir şey öğretmeye kalkışmayın. Zira onlar sizden daha iyi bilirler.

Sonra da Ali'nin (a.s) elinden tuttu ve buyurdu: Her kime ben kendi canından daha evla isem Ali onun velisidir. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!⁷⁰⁴

820 – Fedail'us Sahabe İbni Hanbel – Ebu Leyla Kindi -: Bir cenaze beklediğimiz sırada topluluk arasından bir kişinin Zeyd b. Erkam'dan şöyle bir soru sorduğunu duydum: Ey Ebu Amr! Acaba Resulullah'ın (s.a.a) Ğadir-i Hum gününde Ali hakkında “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” buyurduğunu duydun mu? Dedi: Evet.

Ebu Leyla diyor ki: Bunun üzerine Zeyd b. Erkam'a dedim: Bunu Resulullah mı (s.a.a) buyurdu? Dedi: Evet. Bunu onun hakkında dört kez söyledi.⁷⁰⁵

9-6/10

Sa'd b. Ebi Vakkas

⁷⁰⁴ - el Mucem'ul kebir c.5 s.167 h:4971 ve c.3 s.66 h:2681 “Ben sizden önce havuza varacağım..” başlayarak “onlar sizden daha iyi bilirler”e kadar olan bölümü zikretmiş, el Siyret'ul Halebiye c.3 s.274, el Fusul'ul Mühime s.39, Menakib-i Kufi c.2 s.375 h:849.

⁷⁰⁵ - Fedail'us Sahabe İbni Hanbel c.2 s.613 h:1048 ve bkz. s.586 h:992, Müsned-i İbni Hanbel c.7 s.78 h:19299, Hasais-ü Emir'ul Muminin Nesai s.155 h:84, el Müstedrek ala's Sahiheyn c.3 s.118 h:4577, el Mucem'ul Kebir c.5 s.194 h:5065 ve s.195 h:5070 ve s.212 h:5128, Tarih-i Dimeşk c.42 s.216 h:8702 ve s.217 h:8706, el Musannef İbni Ebi Şeybe c.7 s.499 h:29, Menakib-i İbni Meğazili s.18 h:23 ve s.24 h:34, Emali-i Şeceri c.1 s.145 ve Menakib-i Kufi c.2 s.400 h:877.

821 – Tarih-i Dimeşk – Sa’d b. Ebi Vakkas’tan naklen -: Ali hakkında dört şeye şahitlik ederim.... Dördüncüsüne gelince, Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum günü ayağa kalktı ve net bir beyan tarzı ile konuşma yaptı. Sonra üç defa buyurdu: Ey insanlar! Ben müminlere kendi nefislerinden daha evla değil miyim? Dediler: Evet. Buyurdu: Ey Ali! Yaklaş. Sonra Resulullah (s.a.a) onun elini ve kendi elini havaya kaldırdı; öyle ki ben koltuklarının altına beyazlığını gördüm. Sonra da üç defa şöyle buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁷⁰⁶

822 - Hasais-ü Emir-ül Mü'minin Nesai – Sa’d’dan naklen -: Resulullah ile (s.a.a) birlikte Mekke yolunda idik ve o Medine’ye doğru hareket ediyordu. Ğadir-i Hum vardığında halkı durdurdu, ileri gitmiş olanları geri çevirtti. Geride kalanlar da ona ulaştığında ve insanlar etrafında toplanınca buyurdu: Ey insanlar! Acaba tebliğ ettim mi? Dediler: Evet. Üç defa buyurdu: Allahım! Sen şahit ol!

Daha sonra buyurdu: Ey insanlar! Sizin veliniz kimdir? Dediler: Allah ve resulü – üç defa tekrarlandı.

Sonra da Ali’nin elinden tutarak onu ayağa kaldırdı ve buyurdu: Her kimin velisi Allah ve resulü ise bu da onun velisidir. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!⁷⁰⁷

10-6/10

Abdullah b. Ömer

823 – Şerh’ul Ahbar – Abdullah b. Ömer’den naklen -: Ğadir gününe Resulullah ile (s.a.a) birlikte şahit oldum. Peygamber orada bulunan ağaçların altına temizlenmesini emretti. Şöyle buyurduğunu

⁷⁰⁶ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.117, Kifayet’ut Talib s.286, Bişaret’ul Mustafa s.205, el Hisal s.311 h:87 ve bkz. el Musannef İbni Ebi Şeybe c.7 s.496 h:10.

⁷⁰⁷ - Hasais-ü Emir’ul Muminin Nesai s.177 h:96, Tarih-i Dimeşk c.42 s.223 h:8720, Feraid’us Samteyn c.1 s.70 h:37, Menakib-i Kufi c.1 s.444 h:244.

duydum: Ey insanlar! Ben müminlere kendi nefislerinden daha evla değil miyim? Hepimiz şöyle cevap verdik: Evet ey Allah'ın resulü!

Sonra elini Ali b. Ebu Talib'in elinin üzerine bıraktı; daha sonra onu o kadar kaldırdı ki biz her ikisinin koltuk altlarının beyazlığını gördük. Sonra da şöyle buyurdu: Ben kimin mevlası isem bu Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol; ona yardım edene yardım et ve onu yalnız bırakanı yalnız bırak.⁷⁰⁸

7/10

İmam Ali'nin Hatıraları

824 – İmam Ali (a.s): Allah resulü (s.a.a) veda haccı için (Medine'den) çıktı. Sonra Gadir-i Hum'a vardığında kendisi için minber benzeri bir şey yapılmasını emretti. Sonra onun üzerine çıktı ve benim bazumdan tuttu (yukarı kaldırdı). Öyle ki koltuğunun altındaki beyazlık görüldü. O toplantıda sesini yükselterek buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Böylece benim velayetimle Allah'ın velayeti, bana düşmanlıkla da Allah'ın düşmanlığı tahakkuk etmektedir.

Yüce Allah o gün: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı beğendim”⁷⁰⁹ ayetini indirdi.

Böylece benim velayetim dinin kemaline ve zikri yüce Rabbin rızasına vesilesi oldu.⁷¹⁰

⁷⁰⁸ - Şerh'ul Ahbar c.1 s.101 h:24 ve bkz. Tarih-i Dimeşk c.42 s.236.

⁷⁰⁹ Maide 3.

⁷¹⁰ - el Kafi c.8 s.27 h:4 Cabir b. Yezid vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) naklen.

825 – İmam Ali (a.s): Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum gününde bana imâme bıraktı ve onun ucunu arkamdan sarktırdı. Sonra şöyle buyurdu: Allah Bedir ve Huneyn gününde bana bu şekilde imâmeleri olan meleklerle yardım etti.⁷¹¹

Bkz. Üçüncü Bölüm: (Dinin kemale ermesi, Ğadir günü taç merasimi ve Ali'nin yeminleri)

8/10

Hassan b. Sabit'in şiirleri

826 – Menakib-i Harezmi – Ebu Seid Hudri'den naklen -: Peygamber (s.a.a) halkı Ğadir-i Hum'a çağırıldığı gün ağacın altındaki ot ve dikenlerin temizlenmesini emretti. Perşembe günü idi. Sonra halkı Ali'ye davet etti. Onun bazusundan tutarak elini kaldırdı; öyle ki insanlar koltuğunun altına beyazlığını gördü. O ikisi ayrılmadan "Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı beğendim"⁷¹² ayeti indi.

Resulullah (s.a.a) buyurdu: Dinini kemale erdiren, nimetini tamamlayan; benim risaletime ve Ali'nin velayetine razı olan Allah her türlü vasıftan yücedir.

Sonra şöyle buyurdu: Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol; ona yardım edene yardım et ve onu yalnız bırakmanı yalnız bırak!

Hassan b. Sabit dedi: Ey Allah'ın resulü! Bana izin verirseniz şiir okuyayım. Buyurdu: Yüce Allah'ın bereketi ile söyle.

⁷¹¹ - Sünen-i Kübra c.1 s.24 h:19736, Müsnedi el Tayalisi s.23 h:154, Feraid'us Samteyn c.1 s.76 h:43 ve s.75 h:41, el Fusul'ul Mühimme s.41, Kenz'ul Ummal c.15 s.482 h:41909, Menakib-i Kufi c.2 s.42 h:529 hepsi Ebu Raşid'den naklen, Şerh'ul Ahbar c.1 s.321 h:288.

⁷¹² - Maide 3

Bunun üzerine Hassan b. Sabit dedi: Ey Kureş'in büyükleri! Allah resulünün şahitliğini işitin. Sonra şu şiiri okudu:

Ğadır-i Hûm gününde seslendi nebileri
 Kulak verip dinledi cümlesi o serveri
 "Mevlânız kimdir?" dedi, "ve de size peygamber?"
 Sessiz kalan olmadı, haykırdılar beraber
 İlâh'ın mevlâmızdır, sen de bizim nebimiz
 Bu emre karşı olana rastlamazsın şüphesiz
 İşte o an seslendi: "Kalk ayağa ya Ali!
 Benden sonra imamsın, sensin hidâyet yolu"⁷¹³

827 – Emali-i Saduk – Ebu Seid'den naklen -: Ğadir-i Hum günü olduğunda Resulullah (s.a.a), bir münadiye namazın topluca kılınacağını duyurmasını emretti. Sonra Ali'nin (a.s) elinden tutarak buyurdu: Allahım! Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Hassan b. Sabit dedi ki: Ey Allah'ın resulü! Ali hakkında bir şiir okuyayım mı? Resulullah (s.a.a) ona buyurdu: Oku.

O da şu şiiri okudu:

Ğadır-i Hûm gününde seslendi nebileri
 Kulak verip dinledi cümlesi o serveri
 "Mevlânız kimdir?" dedi "ve de size veli"
 Sessiz kalan olmadı, haykırdılar beraber
 İlâh'ın mevlâmızdır, sen de bizim velimiz
 Bugün sana asi, bizden bulamazsın şüphesiz

⁷¹³ - Menakib-i Harezmi s.135 h:152, Maktel'ul Hüseyin Harezmi c.1 s.47, Fe-raid'us Samteyn c.1 s.73 h:39 ve s.74 h:40, el Nur'ul Muşte'el s.56 h:4, Menakib-i Kufi c.1 s.362 h:291 ve s.118 h:66, el Mustersed s.468 h:159 ve 160, el Taraif s.146 h:221 ve bkz. Süleym b. Kays'ın kitabı c.2 s.828 h:39.

İşte o an seslendi: “Kalk ayağa ya Ali!”
Benden sonra sensin imam, sensin hadi⁷¹⁴

828 – Tezkiret’ul Havas: Ğadir-i Hum günü hakkında şiir okumuş şairler oldukça fazladır. Hassan b. Sabit de şu şiiri okudu:

Ğadîr-i Hûm gününde seslendi nebileri
Kulak verip dinledi cümlesi o serveri
"Mevlânız kimdir?" dedi "ve de size veli?"
Sessiz kalan olmadı, haykırdılar beraber
İlâh'ın mevlâmızdır, sen de bizim nebimiz
Velâyet karşıtına rastlamazsın şüphesiz
İşte o an seslendi: Kalk ayağa ya Ali!
Benden sonra imamsın, sensin hidayet yolu
Ben kime Mevlâ isem, velisi Ali onun
Onu gönülden sevin, ona sıdk ile uyun
Sonra "Allah'ım!" dedi, "Sev Ali'yi seveni
Ona düşman olanın düşmanı ol İlâhî!"

Rivayete göre onun bu beyitleri okuduğunu işiten peygamber (s.a.a) ona buyurdu: Ey Hassan! Sen bize yardım ettiğin ve dilinle bizi savunduğun sürece daima Ruh’ul Kudus tarafından teyit edilmiş olacaksın.⁷¹⁵

Bkz. c.5 s.101 (Onuncu Bölüm: Şairlerin Dilinde Ali)

9/10

Azab İstemi

Kurân

⁷¹⁴ - Emali-i Saduk s.670 h:898, Ravdat’ul Vaizin s.116.

⁷¹⁵ - Rezkiret’ul Havas s.33, Hasais’ul Eimmeh (a.s) s.42, el Fusul’ul Muhtare s.290, el İrşad c.1 s.177, İ’lam’ul Vera c.1 s.262, Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.27 son üçünde sadece şiire yer verilmiş, Cami’ul Ahbar s.49 h:53 İmam Sadık’tan (a.s) naklen ve bkz. Nefehat’ul Ezhar c.8 s.291-309.

Hani Allah'ım demişlerdi, bu, senin katındansa ve gerçekse başımı-za gökten taş yağdır yahut da bize elemli bir azap ver.⁷¹⁶

İsteyen biri, istedi gelip çatacak azabı. O azabı ki kâfirlerin başından defedecek yok.⁷¹⁷

Hadis

829 – İmam Ali (a.s): Ben, düşmanları hakkında şu ayetin nazil olduğu kimseyim: “İsteyen biri, istedi gelip çatacak azabı. O azabı ki kâfirlerin başından defedecek yok.” (Ayette sözü geçen kâfir) yani benim velayetimi inkâr eden kimsedir ve o, Numan b. Haris Yahudi'dir. Yüce Allah ona lanet etsin!⁷¹⁸

830 - İmam Bakır (a.s) – İmam Zeynulabidin'den (a.s) -: Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum gününde Ali'nin atamasını yaptığında insanlar arasında Peygamber'in (s.a.a) "Ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır." sözü çeşitli şehirlerde yayıldı. Haris b. Numan el-Fihri de bu sözü duymuştu. Numan b. Haris Fihri Peygamber'in (s.a.a) yanına geldi ve dedi: Allah'tan başka ilah olmadığına ve senin de Allah'ın elçisi olduğuna şahitlik etmemizi emrettin. Bize cihadı, haccı, namazı, zekâtı ve orucu emrettin. Bunları senden kabul ettik. Bununla da yetinmedin, şimdi de bu genci atama yaparak diyorsun ki: “Ben kimin mevlâsı isem, bu da onun mevlâsıdır.” Bu söz senden çıkan bir şey mi yoksa Allah'tan gelen bir emir mi?!

Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: Allah'tan gelen bir emirdir. (Numan) dedi: Kendisinden başka ilah bulunmayan Allah hakkı için bu, Allah'tan mı? Buyurdu: Kendisinden başka ilah bulunmayan Allah'a yemin olsun ki bu, Allah'tandır.

⁷¹⁶ - Enfal 32

⁷¹⁷ - Mearic 1-2.

⁷¹⁸ - el Fedail İbni Şazan s.73.

Numan döndüğünde şunları söylüyordu: “Allah'ım! Eğer bu senden gelen bir hak ise, üzerimize gökten taş yağdır veya bize elem verici bir azap indir!” Allah üzerine bir taş düşürdü ve onu öldürdü. Bunun üzerine Yüce Allah: “İsteyen biri, istedi gelip çatacak azabı.” ayetini indirdi.⁷¹⁹

831 – Te'vil'ul Ayat'uz Zahire – Hüseyin b. Muhammed'den naklen -: Sufyan b. Uyeyne'ye Yüce Allah'ın “İsteyen biri, istedi gelip çatacak azabı” sözünün kimin hakkında nazil olduğunu sordum.

Dedi: Ey kardeşim! Bana senden önce hiç kimsenin sormadığı bir şeyi sordun. Senin bana sorduğun bu soruyu ben daha önce Cafer b. Muhammed'e (a.s) sordum. Buyurdu: Babam bana dedemden, o da babalarından ve İbni Abbas'tan duydukları şu haberi verdi: Ğadir-i Hum günü olduğunda hutbe okumak üzere ayağa kalktı ve kısa bir hutbe okuduktan sonra Ali b. Ebu Talib'i çağırdı. Onun iki bazusundan tutarak elini yukarıya kaldırdı; öyle ki koltuğunun altındaki beyazlık görüldü. Halka hitaben buyurdu: Acaba ben size risaleti tebliğ etmedim mi? Size nasihatte bulunmadım mı? Dediler: Allah'a yemin olsun ki evet.

Buyurdu: Öyleyse ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Bu olay halk arasında yayıldı. Bu olayı duyan Haris b. Numan el-Fihri devesi hazırladı. Sonra ona binerek – çakıllık bir bölge olan Ebtah'da bulunan – Resulullah'ın (s.a.a) yanına geldi. Devesini yatırıp onu bağladı. Daha sonra peygamberin (s.a.a) huzuruna vardı; selam verdi ve dedi ki: Ey Allah'ın kulu! Sen bize Allah'tan başka ilah bulunmadığını söylemeye davet ettin. Söyledik. Sonra bizi, senin de onun Resülü olduğunu söylemeye çağırdın. Kalpte bazı şüpheler ol-

⁷¹⁹ - Şevahid'ut Tenzil c.2 s.381 h:1030 Süfyan b. Uyeyne vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen, Feraid'us Samteyn c.1 s.82 h:53 “Hars b. Numan Fihri” şeklinde zikredilmiş, Mecme'ul Beyan c.10 s.530 her ikisi de Süfyan b. Uyeyne vasıtası ile İmam Sadık'tan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen ve bkz. Şevahid'ut Tenzil c.2 s.382-385, Uyun'ul Mucizat s.22.

makla birlikte bunu da söyledik. Daha sonra bize, namaz kılın dedin, biz de namaz kıldık. Sonra bize oruç tutun dedin, oruç tuttuk. Sonra bize hac yapın dedin, hac yaptık. Sonra da bize dedin ki “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!” Şimdi bu senden mi yoksa Allah’tan mı?! Resulullah (s.a.a) üç defa şöyle buyurdu: Şüphesiz Allah’tandır. Haris öfkeli bir halde kalktı ve şöyle söyleniyordu: Allah’ım eğer Muhammed’in dediği doğruysa, üzerimize gökten taş yağdır ki bizim evvelimiz için bir intikam ve sonuncumuz için ibret olsun. Eğer onun dediği yalan ise ona azabını indir!

Daha sonra devesine bindi ve onu hareket ettirdi. Ebtah’tan çıkınca Allah üzerine bir taş fırlattı ki, tepesinden girdi ve altından çıktı; oracıkta cansız bir halde yere düştü!

Bunun üzerine Yüce Allah şu ayetleri indirdi: “İsteyen biri, istedi gelip çatacak azâbı. O azâbı ki kâfirlerin başından defedecek yok. Yüksek dereceler sahibi Allah’tandır.”⁷²⁰

832 – el Siyret’ul Halebiye: Bazı rivayetçiler demişlerdir ki: “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” sözü şehirlerde ve her tarafta yayılınca Haris b. Numan Fihri’ye de ulaştı. O Medine’ye geldi. Devesini mescidin kapısı yanında bir yer yatırdı. Etrafında ashâbı ile birlikte oturmuş olan peygamberin (s.a.a) huzuruna geldi. Direkt olarak karşısına geçip oturdu ve dedi: Ey Muhammed! Ya Muhammed! Bize Allah’tan başka ilah olmadığına, senin de onun Resulü olduğuna şahadet etmemizi emrettin; bunu senden kabul ettik. Bir gün ve gecede beş namaz kılmamızı, Ramazan ayında oruç tutmamızı, mallarımızın zekâtını vermemizi ve hac yapmamızı emrettin; bunları da senden kabul ettik. Bu kadarına da razı olmayıp, şimdi ise amcanın oğlunun kolunu kaldırdın ve onu üstün kılarak dedin: “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır!” Bu Allah’tan gelen bir şey mi yoksa senden midir?! Resulullah’ın (s.a.a) gözleri kızardı ve üç defa şöyle buyurdu:

⁷²⁰ - Te’vil’ul Ayat’uz Zahire c.2 s.722 h:1 Muhammed b. Abbas’tan naklen, Tefsir-i Furat s.505 h:663, Hasais’ul Vahy’il Mubin s.54.

“Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki, bu Allah'ın emridir ve benden değildir.”

Haris kalktı ve o şöyle söylüyordu: Allahım! Eğer bu, senin katından ve gerçekse – başka bir rivayete göre ise: Muhammed'in dediği gerçekse – üzerimize gökten taş yağdır yahut da bize elemli bir azap ver!

Allah'a andolsun ki henüz mescidin kapısına varmadan Allah ona gökten bir taş fırlattı. Başına düşen bu taş altından çıktı ve öldü! Yüce Allah şu ayetleri indirdi : “İsteyen biri, istedi gelip çatacak azabı. O azabı ki kâfirlerin başından defedecek yok.” O gün Zilhicce ayının on sekizinci günü idi.⁷²¹

833 – Tefsir-i Kurtubi – Yüce Allah'ın “İsteyen biri, istedi gelip çatacak azabı” sözünün tefsirinde -: Denilmiş ki: Burada sözü geçen “sail=isteyen” Haris b. Numan Fihri'dir. Peygamberin (s.a.a) Ali (a.s) hakkındaki “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.” sözü ona ulaştığında devesine bindi ve yola çıktı. Ta ki Ebtah'da devesini yatırdı. Daha sonra dedi: Ey Muhammed! Allah'tan başka ilah olmadığına ve senin de onun elçisi olduğuna şahitlik etmemizi emrettin; bunu senden kabu ettik; beş namaz kılmamızı emrettin, onu da senden kabul ettik. Mallarımızın zekâtını vermemizi emrettin, onu da senden kabul ettik; her yıl Ramazan ayını oruç tutmamızı emrettin, onu da senden kabul ettik ve hac yapmamızı emrettin, bunu da senden kabul ettik. Sonra sen bu kadarına da razı olmadın ve amcanın oğlunu bize üstün kıldın! Şimdi bu emir, senden mi yoksa Allah'tan mı?!

Peygamber (s.a.a) buyurdu: Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin olsun ki bu, ancak Allah'tandır.

Bunun üzerine Haris döndü ve o şöyle diyordu: Allahım! Eğer Muhammed'in dediği gerçekse üzerimize gökten taş yağdır yahut da bize elemli bir azap ver!

⁷²¹ - el Siyret'ul Halebiye c.3 s.274.

Allah'a andolsun ki henüz devesine varmadan Allah üzerine öyle bir taş attı ki, tepesinden girip altından çıktı ve onu oracıkta öldürdü!

Bunun üzerine "İsteyen biri, istedi gelip çatacak azabı..." ayeti nazil oldu.

834 – Menakib-i İbni Şehraşub: Ebu Ubeyde, Sa'lebi, Nekkaş, Süfyan b. Uyeyne, Razi, Kazvini, Nişaburi, Tabersi ve Tusi'nin tefsirlerinde: Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum'da duyurması gereken şeyleri tebliğde bulununca bu, şehirlerde yayıldı. Haris b. Numan Fihri – bir rivayete göre ise Ebu Ubeyd = Cabir b. Nadr b. Haris b. Kelde Abderi – geldi ve dedi: Ey Muhammed! Allah'tan başka ilah olmadığına ve senin de onun elçisi olduğuna şahitlik etmemizi emrettin; bunu senden kabu ettik. Namaz, oruç, hac ve zekâtı emrettin, senden kabul ettik. Sonra sen bu kadarına da razı olmadın ve amcanın oğlunun bazusundan tutup kaldırdın, onu bize üstün kıldın ve dedin: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır! Şimdi bu emir, senden mi yoksa Allah'tan mı?!

Resulullah (s.a.a) buyurdu: Kendisinden başka ilah olmayana yemin olsun ki bu, ancak Allah'tandır.

Bunun üzerine Haris döndü ve devesine doğru gitmek isterken şöyle diyordu: Allahım! Eğer Muhammed'in dediği gerçekse üzerimize gökten taş yağdır yahut da bize elemli bir azap ver!

Henüz devesine varmadan Allah üzerine öyle bir taş attı ki, kafasına isabet eden bu taş altından çıktı ve onu oracıkta öldürdü!

Yüce Allah da "İsteyen biri, istedi gelip çatacak azabı..." ayetini nazil etti. Şerh'ul Ahbar'da yazılana göre "Hâlâ azâbımızın çabucak gelmesini mi isterler?"⁷²² ayeti indi.⁷²³

⁷²² - Şuera 204, Saffat 176.

Bkz. el Ğadir c.1 s.239-266

10/10

Resulullah'ın kızı Fatıma'nın ihtiacı

835 – Fatıma (s.a): Fedek'ten engellenince ve Ensar ile konuştuğunda dediler: Ey Muhammed'in kızı! Eğer Ebu Bekir'e biat etmemizden önce bu sözü senden duymuş olsaydık hiç kimseyi Ali'ye rakip saymazdık. Fatıma (s.a.a) buyurdu: Acaba Ğadir-i Hum günü babam kimse için mazeret yolu bıraktı mı?⁷²⁴

836 – Fatıma (s.a): Acaba Resulullah'ın (s.a.a) Ğadir-i Hum'da buyurduğu “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” sözünü unuttunuz mu?⁷²⁵

837 – Fatıma (s.a) – Emir'ul Muminin'den (a.s) biat almak için evinin kapısı arkasında duran kavime hitaben -: Şimdiye kadar sizden daha kötü bir kavimle karşılaşmadım! Resulullah'ın (s.a.a) cenazesini bizim önümüzde bıraktınız ve (hilafet) işinizi kendi aranızda biçip diktiniz. Bizim emir olmamıza razı gelmediniz ve bizim için hiçbir hak görmediniz. Sanki siz Ğadir-i Hum'da (peygamberin) ne buyurduğunu bilmediniz. Allah'a andolsun ki o gün velayeti onun için sağlamlaştırdı ki böylece sizin ona olan tamahınızı kesmiş olsun. Ancak sizler peygamberinizle aranızda olan tüm bağları kopardınız. Allah bizimle sizin aranızda dünya ve ahirette hesap sorucudur.⁷²⁶

11/10

⁷²³ - Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.40 ve bkz. Tefsir-i Furat s.503 h:661 ve 662, Şerh'ul Ahbar c.1 s.229 h:219.

⁷²⁴ - el Hisal s.173.

⁷²⁵ - Cami'ul Ahadis Kummi s.273 Fatıma kızı Ümmü Külsim'den naklen. Bu hadis “Fevatim silsileli hadis” olarak maruftur. Zira hadisin senesinde altı Fatıma ismi yer almıştır.

⁷²⁶ - el İhtiac c.1 s.202 h:37, Emali-i Mufid s.50 h:9 “Sanki siz Ğadir-i Hum'da...”cümlesinden başlayan son bölüm yer almamış, Bihar'ul Envar c.28 s.204 h:3.

Ali'nin ihticacı

838 – el İhticac: Emir'ul Muminin (a.s) – Resulullah'ın (s.a.a) vefatından ve Ebu Bekir'in seçilmesinden sonra – buyurdu: Ey Muhacirler ve Ensar toluluğu! Allah'tan sakının! Allah'tan sakının! Peygamberinizin benim hakkımda sizden aldığı sözü unutmayın ve Muhammed'in (s.a.a) gücünü onun evinden ve odasından çıkarıp kendi evlerinize ve odalarınıza götürmeyin; onun ehlibeytini, halk arasındaki hak ve makamından engellemeyin! Allah'a andolsun ki ey cemaat! Allah mukadder kıldı ve hüküm verdi; O'nun peygamberi biliyordu ve sizler de biliyorsunuz ki biz ehlibeyt bu işe sizden daha layıkız. Acaba Allah'ın kitabının kârîsi, Allah dininin fakihî ve halkın işinde güçlü olan sizin aranızda mıdır? Vallahi bizdedir, sizde değil! O halde heveslere tabi olmayın ki haktan uzaklaşsınız ve geçmişinizi şimdiki kötülüğünüzle bozmuş olursunuz.

Ebu Bekir'e ortam oluşturmuş olan Beşir b. Sa'd Ensari ve bir grup Ensar dediler ki: Ey Ebu'l Hasan! Eğer Ensar, Ebu Bekir'e biat etmezden önce senden bunu işitmiş olsalardı senin üzerinde iki kişi dahi ihtilafa düşmezdi.

Ali (a.s) buyurdu: Ey cemaat! Acaba Allah resulünü kefenlenmemiş bir halde ve defenetmeden bırakıp onun gücü üzerinde tartışmaya mı çıksaydım?! Vallahi hiç kimsenin bu iş için boynunu uzatacağını ve biz ehlibeytle onun üzerinde kavgaya kalkışacağından; sizin reva gördüğünüzü reva göreceğinden korkmadım. Resulullah'ın (s.a.a) Ğadir-i Hum gününde hiç kimse için ne bir delil ne de söyleyecek bir söz bıraktığını görmedim.⁷²⁷

839 – İmam Ali (a.s) – Muaviye'ye karşı savaşmak için Şam' doğru yola çıktığındaki konuşmasından – : Muaviye b. Ebu Süfyan'a hayret! Hilafet üzerinde benimle kavgaya ediyor ve benim imametimi inkâr ediyor; kendisinin buna benden daha layık olduğunu sanıyor. Bu, onun bu konuda hiçbir hak ve delile sahip olmadığı halde Allah ve re-

⁷²⁷ - el İhticac c.1 s.183 h:36, Bihar'ul Envar c.28 s.186.

sulüne karşı küstahlığındandır. Ne muhacirler ona biat etmiş ne de Ensar ve Müslümanlar ona teslim olmuştur... Muaviye ve yarenleri hangi hayalle bana olan biati eleştiriyorlar?! Neden bana olan biata boyun eğmediler, hâlbuki ben (peygambere olan) yakınlık ve damatlıkla benden öncekilerden hilafete daha layıkım? Resulullah'ın (s.a.a) Ğadir günü benim velayet ve dostluğum hakkındaki sözünü duymadınız mı? Allah'tan sakının ey Müslümanlar!⁷²⁸

840 – Menakib-i İbni Şehraşub: Alkeme rivayet etti: Sıffin günü Şam ordusundan üzerinde silah ve başında Kurân olan bir kişi çıktı ve o şöyle diyordu: “Neyi birbirlerine sorup dururlar?”⁷²⁹ Ben onunla savaşmak istedim. Ali (a.s) buyurdu: Yerinde kal ve bizzat kendisi çıktı. Ona buyurdu: Üzerinde ihtilafa düştükleri büyük haberin ne olduğunu biliyor musun? Dedi: Hayır. Buyurdu: Allah'a andolsun ki ben büyük haberim ki siz benim üzerimde ihtilafa düştünüz, velayetim üzerinde kavga ettiniz; kabul ettikten sonra velayetimden döndünüz. Benim kılıcım sayesinde kurtulduktan sonra azgınlığınız yüzünden helak oldunuz. Ğadir günü bildiniz ve kıyamet günü de bildiğinizi bileceksiniz. Daha sonra kılıcını kaldırarak onun başını ve elini fırlattı. Sonra da buyurdu:

Allah Sıffin'i bizimle sizin savaş yurdunuz kıldı

Ufukta yıldız görüneceği ana kadar

Siz ölünceye ya da biz ölünceye kadar

Size savaşın ateşinden hiçbir kaçış yoktur⁷³⁰

841 – İmam Ali (a.s) – Nehrevan'dan döndükten sonra yazdığı ve halka okunmasını emrettiği mektubundan – : Bu, gerçekten de acayip

⁷²⁸ - el İrşad c.1 s.261, el İhticac c.1 s.406 h:88, Bihar'ul Envar c.32 s.388 h:360.

⁷²⁹ - Nebe 1.

⁷³⁰ - Menakib-i İbni Şehraşub c.3 s.79, Te'vil'ul Ayat'uz Zahire c.2 s.759 h:5, Bihar'ul Envar c.36 s.3 h:6.

bir iştir. Kendilerinden olanlardan hiçbirinin velayetinden benim velayetinden rahatsız oldukları kadar rahatsız olmamışlardır. Onlar benim Ebu Bekir ile tartıştığımı ve şöyle söylediğimi işitiyorlardı: Ey Kureyş topluluğu! Ben bu işe sizden daha layıkım. Sizin içinizden Kurân'ı (doğru) okuyan, sünneti bilen ve Allah'ın hak dinine bağlı olan kimse yoktur. Benim delilim şudur: Bu işin velisi benim Kureyş değil! Allah peygamberi (s.a.a) buyurdu: Velayet hakkı azat edene aittir. Resulullah (s.a.a) ateşten kurtuluşu getirdi ve kölelikten azat etmek için geldi. Öyleyse bu ümmetin velayet hakkı peygambere (s.a.a) aittir. Ona ait olan şeyler ise ondan sonra bana aittir. Kureyş'in bu ümmet üzerine üstünlük olarak kendisi için öngördüğü her şey, Haşim oğullarının Kureyş'e olan üstünlüğünde ve benim de Haşim oğullarına olan üstünlüğümde geçerli olur. Hem de peygamberin (s.a.a) Ğadir-i Hum'daki şu sözüyle: Ben kimin mevlası isem bu Ali de onun mevlasıdır. Ancak Kureyş, kendilerinin peygamberin dışında tüm Araplara üstün olduğunu iddia ederse o başka; istiyorlarsa bunu söylesinler.⁷³¹

842 – Emali-i Mufid – Ebu Ali Hemedani'den naklen – : Abdurrahman b. Ebu Leyla Emir'ul Muminin Ali b. Ebu Talib'e (a.s) doğru ayağa kalktı ve dedi ki: Ey Müminlerin Emiri! Ben sizden soracağım ve (bilmediklerimi) alacağım. Biz, kendi işiniz hakkında bir şey söylersiniz diye bekledik; ancak söylemediniz. Acaba bu işinizden bize bir haber vermeyecek misiniz? Acaba bu, Resulullah'ın (s.a.a) size bir sözünden dolayı mı, yoksa gördüğünüz bir şeyden mi?

(Bu soruyu soruyorum) zira biz senin hakkında çok sözler söyledik. Ancak bizim için en sağlam ve kabul edeceğimiz söz sizin ağzınızdan çıkacak sözdür. Biz sürekli diyorduk ki, eğer hilafet Resulullah'tan sonra size dönseydi hiç kimse onda sizinle çekişmezdi. Allah'a andolsun ki eğer bu, bana sorulursa ne diyeceğimi bilmiyorum!! Bu kavim hilafete senden daha layık idiler dersem, o zaman niye Resulullah (s.a.a) veda haccından sonra seni bu işe atadı ve buyurdu: “Ey insanlar! Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır”?! Eğer sen hila-

⁷³¹ - Keşf'ul Muhacce s.245 Muhammed b. Yakub el Resail kitabında Esbağ b. Nebate'den, Ebu Tufeyl'den, Zerrin b. Hubeys ve bir cemaatten naklen, Bihar'ul Envar c.30 s.13 h:1.

fete onlardan daha layık isen o zaman onların yönetimini ne diye kabul edelim?!

Emire'l Muminin (a.s) şöyle buyurdu: Ey Abdurrahman! Yüce Allah'ın peygamberin ruhunu aldığı gün, benim insanlara (yönetim) tasarruf hakkım şu gömleğim üzerindeki tasarruf hakkımdan daha fazla idi. Ancak peygamberin bana öyle bir vasiyeti vardı ki eğer burnumdan iple bağlayıp sürükleyseydiniz dahi ilahi emre itaat göstermek için muhalefet etmezdim.

Peygamberin vefatından sonra bizden eksilttikleri ilk şey humustaki hakkımızı iptal etmek oldu. İşimiz inceldiğinde de Kureyş'in deve çobanları bize (hakkımıza) tamah ettiler. Hiç şüphesiz benim halk üzerinde malum bir süresi olan hakkım vardı ki eğer onu bana döndürselerdi kabul eder ve yerine getirirdim.

Ben, insanlar üzerinde belli bir vakte kadar hak sahibi olan, hakkını çabuk verdiklerinde onu alıp onları övecek; geciktirdiklerinde ise onu alıp ancak onları övmeyen bir kişi gibi olmuştum. Yine düz bir yolu tuttuğu halde halkın onu düz olmayan yolda sandığı bir kişi gibi olmuştum.

Hidayet yolu ancak yolcusunun azlığı ile tanınır. Öyleyse ben ne zaman sükût etsem beni mazur görün. Cevabına ihtiyaç duyduğunuz bir iş gelirse size cevap veririm. Onun için ben sizi bıraktığım sürece siz de beni bırakın.

Abdurrahman dedi ki: Ey Müminlerin Emiri! Canına yemin olsun ki sen aynen şairin dediği gibisin:

Canına andolsun ki uyuyanı uyandırdım

Kulağı olan herkese de duyurdun⁷³²

12/10

Ali'nin Yemin Vermeleri

⁷³² - Emali-i Mufid s.223 h:1, Emali-i Tusi s.8 h:9, Keşf'ul Ğumme c.2 s.3, Şerh'ul Ahbar c.2 s.261 h:563 Süleyman b. Ebu'l Vird'den Abdurrahman b. Ebu Leyla'ya isnaden, Bihar'ul Envar c.29 s.582 h:16.

833 – Müsned-i İbni Hanbel – Ebu Tufeyl’den naklen – : Ali (a.s) halkı Ruhbe’de topladı. Sonra onlara buyurdu: Resulullah’ın (s.a.a) Ğadir-i Hum günü söylediğini duyan her Müslüman kişiyi Allah’a yemin veriyorum ki ayağa kalksın. Halkın arasından otuz kişi ayağa kalkarak – Ebu Naim diyor ki: Çok sayıda insan ayağa kalktı – şahitlik ettiler ki onun elini tuttu ve insanlara buyurdu: Benim müminlere kendi canlarından daha evla olduğumu bilmez misiniz? Dediler: Evet, ey Allah’ın resulü! Buyurdu: Ben kimin mevlası isem bu Ali de onun mevlasıdır. Allahım ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Ben içimde bir tereddüt olduğu halde çıktım. Zeyd b. Erkam’la karşılaştım. Ona dedim: Ben Ali’nin şöyle şöyle söylediğini duydum. Dedi: Ne diye inkâr ediyorsun ki? Ben Resulullah’ın (s.a.a) onun hakkında bunu söylediğini duydum.⁷³³

844 – Usd’ul Ğabe – Ebu Tufeyl’den naklen – : Ali’nin (a.s) yanındaydık. O buyurdu: Her kim Ğadir-i Hum gününe şahit olmuşsa onu Yüce Allah’a yemin veriyorum ki ayağa kalksın. Aralarında Ebu Kudame Ensari’nin de bulunduğu on yedi kişi ayağa kalkarak dediler ki: Şahitlik ederiz ki biz Resulullah’la (s.a.a) birlikte veda haccından dönüyorduk. Öğlen vakti olduğunda Allah resulü (s.a.a) çıktı ve ağaçların birbirine bağlanmasını, üzerlerine de elbiseler atılarak gölgelik oluşturulması emretti. Sonra “namaz” diye seslendi. Biz de çıktık ve namaz kıldık. Daha sonra peygamber ayağa kalktı; Allah’a hamd-ü senadan sonra buyurdu:

Ey insanlar! Allah’ın benim ve tüm müminlerin mevlası olduğunu, benim de size kendi nefsinizden daha evla olduğumu bilir misiniz? Bunu defalarca söyledi.

⁷³³ - Müsned-i İbni Hanbel c.7 s.82 h:19321, Fedail’us Sahabe İbni Hanbel c.2 s.682 h:1167, Müsned-i İbni Bezzar c.2 s.133 h:492 son ikisinde “...ona düşman olana düşman ol!” bölümüne kadar, Hasais-u Emir’ul Muminin Nesai s.173 h:93, Tarih’ul İslam Zehebi c.3 s.631, Tarih-i Dimeşk c.42 s.205 h:8680, Kifayet’ut Talib s.56, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.211 ve c.7 s.347, Silsilet’ul Ahadis’us Sahihe c.4 s.331 h:1750 ve bkz. Tarih’ul Hulefa s.201.

Dedik: Evet. O senin elinden tutmuş olduğu bir halde üç defa buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!⁷³⁴

845 – Müsned-i İbni Hanbel – Zeyd b. Erkam'dan naklen – : Ali (a.s) insanlardan şahitlik istedi ve buyurdu: Peygamberden (s.a.a) “Allahım, ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!” sözünü duyan kişiyi Allah'a yemin veriyorum ki ayağa kalksın. On altı kişi ayağa kalktı ve şahitlik etti.⁷³⁵

846 – Müsned-i İbni Hanbel – Zazan b. Ömer'den naklen – : Duydum ki Ali (a.s) Ruhbe'de insanları yemin veriyor: Resulullah'ın (s.a.a) Ğadir-i Hum günü ne söylediğine kim şahitlik edecek? On üç kişi ayağa kalktı ve şahitlik ettiler ki Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydular: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁷³⁶

847 – el Mucem'ul Evsat – Umeyre b. Sa'd – : Ali'yi (a.s) duydum ki insanları yemin veriyordu: Kim Resulullah'tan (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” buyurduğunu duydu? On üç kişi ayağa kalktı ve şahitlik ettiler ki: Resulullah (s.a.a) buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁷³⁷

848 – Müsned-i İbni Hanbel – Ziyad b. Ebi Ziyad'dan naklen – : Duydum ki Ali b. Ebu Talib (a.s) halkı yemin veriyordu ve o dedi ki:

⁷³⁴ - Usd'ul Ğabe c.6 s.246 sayı:6177 ve bkz. el İsabe c.7 s.274 sayı:10416.

⁷³⁵ - Müsned-i İbni hanbel c.9 s.51 h:23204, Tarih-i Dimeşk c.42 s.204 h:8678, el Mucem'ul Kebir c.5 s.192 h:5058 Seid b. Vahab'dan, Habbe el İrni'den ve Zeyd b. Erkam'dan naklen “on altı” yerine “on küsur” ifadesi geçmiş, el Riyad'un Nadre c.3 s.127, Silsilet'ul Ahadis'us Sahihe c.4 s.333 h:1750, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.347.

⁷³⁶ - Müsned-i İbni c.1 s.182 h:641, Fedail'us Sahabe İbni Hanbel c.2 s.585 h:991, Tarih-i Dimeşk c.42 s.212 h:8691 her ikisi de Zazan Ebi Ömer'den naklen, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.349 Zazan'dan, İbni Ömer'den naklen, el Sünneh İbni Ebi Asım s.593 h:1372, Tezkiret'ul Havas s.28, Bişaret'ul Mustafa s.191, Menakib-i Kufi c.2 s.408 h:890 son dördü Zazan'dan naklen.

⁷³⁷ - el Mucem'ul Evsat c.2 s.324 h:2110 ve s.369 h:2254, Tarih-i Dimeşk c.42 s.209 h:8686, Tarih-i İsbehan c.1 s.142 h:92, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.348, Menakib-i İbni Meğazili s.26 h:38 “on üç kişi” yerine “aralarında Ebu Hureyre, Ebu Seid ve Enes b. Malik'in debulunduğu on iki kişi”, Hasais-u Emir'ul Muminin Nesai s.156 h:85 “on üç” yerine “on küsur” ifadesi yer almış.

Resulullah'ın Ğadir-i Hum gününde buyurduğu sözü duyan her Müslüman erkeği Allah'a yemin veriyorum ki kalksın. Bedir savaşında bulunmuş on iki kişi ayağa kalktı ve şahitlik ettiler.⁷³⁸

849 – el Sünnah İbni Ebi Asim – Muhacir b. Umeyre veya Umeyre b. Muhacir'den naklen – : Duydum ki Ali (a.s) minber üzerinden halkı yemin vererek diyor ki; Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” buyurduğunu kim duydu? On iki kişi ayağa kalkarak dediler ki: Biz Resulullah'ın (s.a.a) bunu buyurduğunu duyduk.⁷³⁹

850 – Müsned-i İbni Hanbel – Abdurrahman b. Ebu Leyla'dan naklen – : Ali'nin (a.s) Ruhbe'de insanları şöyle yemin verdiği şahit oldum: Her kim Ğadir-i Hum gününde Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” buyurduğunu duymuşsa onu Allah'a yemin veriyorum ki kalkıp şahitlik etsin.

Abdurrahman diyor: On iki Bedirli kişi ayağa kalktı – onların her birini sanki şimdi görmekteyim – ve dediler ki: Biz şahitlik ederiz ki Resulullah'ın (s.a.a) Ğadir-i Hum günü şöyle buyurduğunu duyduk: Ben müminlere kendi canlarından ve onların anneleri olan eşlerimden daha evla değil miyim? Dediler: Evet ey Allah'ın resulü! Buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!⁷⁴⁰

851 – Hasais-u Emir'ul Muminin Nesai – Zeyd b. Yusey'den naklen – : Ali b. Ebu Talib'in (a.s) Kufe minberi üzerinden şöyle söylediğini duydu: Ben, sadece Muhammed'in (s.a.a) ashabından Ğadir-i Hum gününde Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman

⁷³⁸ - Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.191 h:670, Tarih-i Dimeşk c.42 s.212, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.349, el Riyad'un Nadre c.3 s.128.

⁷³⁹ - el Sünnah İbni Ebi Asim s.593 h:1373.

⁷⁴⁰ - Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.252 h:961, Müsned-i Ebu Ye'la c.1 s.286 h:563, Tarih-i Dimeşk c.42 s.206 h:8682 ve s.207 h:8683, el Bidaye ven Nihaye c.7 s.348, “Ben kimin mevlası isem..” hadisinin senetleri Zehebi s.17 ve bkz. Müsned-i Bezzar c.2 s.235 h:632 ve Tarih-i Bağdad c.14 s.236, Tarih-i İsbehan c.2 s.198 sayı:1449.

olana düşman ol!” buyurduğunu işitmiş olan her kesi Allah’a yemin veriyorum ki kalkıp şahitlik etsin.

Altı kişi minber tarafından ayağa kalktı, altı kişi de başka taraftan ayağa kalktı ve hepsi de bunu Resulullah’tan (s.a.a) duyduklarına şahitlik ettiler.⁷⁴¹

852 – Şerh’ul Ahbar – Ebu Remle’den naklen – : Ruhbe’de Ali’nin (a.s) yanında oturmuştum. Tam o sırada güçlü develer üzerinde bulunan dört kişi çıkageldi. Onlar uzak bir yere develerini yatırdıktan sonra bize doğru geldiler. Ali’nin (a.s) önünde durdular ve dediler: Selam sana ey mevlamız! Buyurdu: Selam size. Nereden geldiniz? Dediler: Falan yerden geldik.

Buyurdu: Neden beni “mevlamız” olarak çağırdınız? Dediler: Ğadir-i Hum gününde Resulullah’ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duyduk: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Bunun üzerine Ali (a.s) buyurdu: Her kim bu grubun söylediklerini Resulullah’tan (s.a.a) duymuşsa onu Allah’a yemin veriyorum ki kalkıp konuşsun. On iki kişi ayağa kalktı ve buna şahitlik ettiler.⁷⁴²

853 – Hasais-u Emir’ul Muminin Nesai – Amr Zumirr’den naklen – : Ben Ali’nin (a.s) Ruhbe’de Muhammed’in (s.a.a) ashabını yemin vererek şöyle dediğine şahit oldum: Hanginiz Ğadir-i Hum gününde Resulullah’ın (s.a.a) söylediklerini işitmiştir? Bir grup ayağa kalktı ve şahitlik ettiler ki onlar Resulullah’ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittiler: Ben kimin mevlası isem şüphesiz Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol;

⁷⁴¹ - Hasais-u Emir’ul Muminin Nesai s.161 h:88, el Musannef İbni Ebi Şeybe c.7 s.499 h:28, el Sünneh İbni Ebi Asim s.593 h:1374, Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.250 h:950, Tarih-i Dimeşk c.42 s.210 h:8689, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.210, Menakib-i Kufi c.2 s.402 h:880 son dördü Seid b. Vahab’dan ve Zeyd b. Yesi’den naklen ve s.387 h:862 ve bkz. el Bidaye ven Nihaye c.7 s.348 ve Emali-i Tusi s.255 h:459.

⁷⁴² - Şerh’ul Ahbar c.1 s.109 h:29 ve bkz. Keşf’ul Ğumme c.1 s.318.

onu seveni sev, ona buğz edene buğz et ve ona yardım edene yardım et.⁷⁴³

854 – Usd’ul Ğabe – Ye’la b. Mürre’den naklen – : Resulullah’ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: Ben kimin mevlası isem şüphesiz Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Ali (a.s) Kufe’ye geldiğinde halkı yemin vererek buyurdu: Kim peygamberden (s.a.a) duymuştur? Aralarında Amir b. Leyla Ğifari’nin de bulunduğu ondan fazla kişi buna şahitlik ettiler.⁷⁴⁴

855 – Usd’ul Ğabe – Esbağ b. Nebate’den naklen – : Ali (a.s) halkı yemin verdi ki: Her kim Resulullah’ın (s.a.a) Ğadir-i Hum gününde söylediklerini duymuşsa ayağa kalksın. Aralarında Ebu Eyyub Ensari ve Ebu Zeyneb’in de bulunduğu ondan fazla insan ayağa kalkarak dediler ki: Bizler şahitlik ederiz ki Ğadir-i Hum gününde Resulullah (s.a.a) senin elinden tutarak onu kaldırdı ve buyurdu: Benim tebliğ ettiğime ve nasihatte bulunduğuma şahitlik etmiyor musunuz? Dediler: Bizler senin tebliğ ettiğine ve nasihatte bulunduğuna şahitlik ediyoruz.

Buyurdu: Allah benim velimdir ve ben müminlerin velisiyim. Öyleyse ben kimin mevlası isem bu Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol! Onu seveni sev, ona yardımcı olana yardımcı ol ve ona buğzedene buğzet!⁷⁴⁵

856 – Usd’ul Ğabe – Esbağ b. Nebate’den naklen – : Ali (a.s) Ruhbe’de halkı yemin verdi ki: Her kim Ğadir-i Hum gününde pey-

⁷⁴³ - Hasais-u Emir’ul Muminin Nesai s.181 h:99, Müsned-i Bezzar c.3 s.35 h:786 Amr b. Zumirr’den, Seid b. Vahab’dan ve Zeyd b. Yesi’den naklen, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.210 ve bkz. el Mucem’u Evsat c.2 s.324 h:2109, Menakib-i Neğazili s.20 h:27.

⁷⁴⁴ - Usd’ul Ğabe c.3 s.137 sayı: 5169 “aralarında Resulullah’ın (s.a.a) sahibisi Ebu Eyyub’un ve Naciye b. Amr Hüzai’nin de bulunduğu..” şeklinde ve c.2 s.362 sayı:1844, el İsabe c.2 s.504 sayı:2913 bu ikisinde “ aralarında Zeyd veya Yezid b. Şerahil Ensari’nin bulunduğu” şeklinde ve c.3 s.484 sayı:4440 “ondan fazla” yerine “yedi” geçmiştir.

⁷⁴⁵ - Usd’ul Ğabe c.6 s.126 sayı:5933, el İsabe c.4 s.276 sayı:5170 “Ebu Eyyub Ensari, Ebu Zeyneb ve Abdurrahman b. Abdu Rab” ve c.7 s.136 sayı:9969 son ikisinde “Allahım! Ona dost...” bölümü zikredilmemiş.

gamberden (s.a.a) işitmişse ayağa kalksın ve sadece Resulullah'ın söylediğini duyan kimse ayağa kalksın. Aralarında Ebu Eyyub Ensari, Ebu Umre b. Amr b. Mihsan, Ebu Zeyneb, Sehl b. Huneyf, Huzeyme b. Sabit, Abdullah b. Sabit Ensari, Hubşi b. Cunade Seluli, Ubeyd b. Azib Ensari, Numan b. Eclan Ensari, Sabit b. Vedia Ensari, Ebu Fuzale Ensari ve Abdurrahman b. Abdu Rabbi Ensari'nin bulunduğu ondan fazla kişi ayağa kalktı.

Dediler: Biz şahitlik ederiz ki Resulullah'tan (s.a.a) şöyle buyurduğunu duyduk: İyi bilin ki muhakkak Allah benim velimdir ve ben müminlerin velisiyim. İyi bilin ki ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol! Onu seveni sev, ona buğzedene buğzet ve ona yardımcı olana yardımcı ol!⁷⁴⁶

857 – Hasais-u Emir'ul Muminin Nesai – Seid b. Vahab'dan naklen – : Ali (kerremellah vecheh) Ruhbe'de buyurdu: Allah'a yemin veriyorum; her kim Ğadir-i Hum günü Resulullah'ın “Allah benim velimdir ve ben müminlerin velisiyim. Ben kimin velisi isem bu da onun velisidir. Allahım! Ona dost olana dost ol, ona düşman olana düşman ol ve ona yardım edene yardım et.” buyurduğunu duymuşsa söylesin. Seid diyor ki: Yanımda bulunan altı kişi ayağa kalktı. Zeyd bi Yusey de diyor: Yanımdaki altı kişi ayağa kalktı. Amr b. Zu Mürr de bu şekilde nakletmiştir.⁷⁴⁷

858 – el Müstedrek ala's Sahiheyn – İyas Dabiy'den ve babasından naklen – : Cemel günü Ali ile (a.s) birlikte idik. Talha b. Ubeydullah'a kendisiyle görüşmek istediği haberini gönderdi. Talha yanına geldiğinde ona buyurdu: Seni Allah'a yemin veriyorum; Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol?” buyurduğunu

⁷⁴⁶ - Usd'ul Ğabe c.3 s.465 sayı:3347.

⁷⁴⁷ - Hasais-u Emir'ul Muminin Nesai s.180 h:98 ve bkz. s.159 h:86 ve s.160 h:87, Müsned-i İbni Hanbel c.9 s.43 h:23168, Fedail'us Sahabe İbni Hanbel c.2 s.598 h:1021, Tarih-i Dimeşk c.42 s.211 h:8690, el Riyad'un Nadre c.3 s.127 ve Menakib-i Kufi c.2 s.451 h:941.

işittin mi? Dedi: Evet. Buyurdu: O halde ne diye benimle savaşıyorsun? Talha: “Hatırlamıyordum!!” dedi. Sonra da döndü.^{748 749}

Bkz. El Ğadir c.1 s.159-187.

13/10

Gizleyenlere Beddua

859 – Müsned-i İbni Hanbel – Semmak b. Ubeyd b. Velid Abisi’den naklen – : Abdurrahman b. Ebu Leyla’nın yanına gittim. Bana verdiği habere göre o, Ali’nin (a.s) Ruhbe’de şöyle buyurduğuna şahit olmuş: Her kim Ğadir-i Hum gününde Resulullah’ı (s.a.a) işitmiş ve görmüş ise ayağa kalksın; sadece onu gören kimse ayağa kalksın.

On iki kişi ayağa kalkarak dediler ki: Onu gördük ve senin elinden tuttuğunda şöyle buyurduğunu işittik: Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol; ona yardım edene yardım et ve onu yalnız bırakanı yalnız bırak!

Üç kişi dışında herkes kalkmıştı. Ali (a.s) onlara beddua etti. Onun bedduası onlara musibet getirdi.⁷⁵⁰

860 – Tarih-i Dimeşk – Abdurrahman b. Ebu Leyla’dan naklen – : Emir’ul Muminin Ali b. Ebu Talib (a.s) Ruhbe’de halka konuşma yaptı ve buyurdu: Her kim Resulullah’ın (s.a.a) Ğadir-i Hum gününde benim elimi tutarak şöyle buyurduğunu duymuşsa: “Ey Müslümanlar topluluğu! Ben size kendi nefislerinizden daha evla değil miyim? Dediler: Evet ey Allah’ın resulü! Buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol; ona yardım edene yardım et ve onu yalnız bırakanı yalnız bırak!” onu İslam’ın yemini ile Allah’a yemin veriyorum ki ayağa kalksın. Ondan fazla kişi ayağa kalkarak şahitlik ettiler. Bir

⁷⁴⁸ - Lakin meşhur olan şu ki Talha savaştan dönmedi. Bkz. c.5 s.210 (Talha’nın Mervan eliyle Öldürülmesi)

⁷⁴⁹ - el Müstedrek ala’s Sahiheyn c.3 s.419 h:5594, Müsned-i Bezzar c.3 s.171 h:958, el Süneħ İbni Ebi Asim s.590 h:1358.

⁷⁵⁰ - Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.253 h:964, Tarih-i Dimeşk c.42 s.207 h:8684, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.211.

grup ise bunu gizledi. Onlar bu dünyadan gitmeden önce kör olarak veya alaca hastalığına yakalandılar.⁷⁵¹

861 – Hilyet’ul Evliya – Umeyre b. Sa’d’dan naklen – : Ali’nin (a.s) minber üzerinden aralarında Ebu Seid, Ebu Hureyre ve Enes b. Malik’in de bulunduğu Resulullah’ın (s.a.a) ashabını yemin verdiği şahit oldum. Onlar minberin etrafında oturmuşlardı. Ali (a.s) minberdeydi ve minberin etrafında on iki kişi vardı; bunlar da onların arasındaydı.

Ali (a.s) buyurdu: Sizi Allah’a yemin veriyorum, acaba Resulullah’ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” buyurduğunu duydunuz mu? Hepsi ayağa kalkarak dediler: Allah’a andolsun ki evet! Bir kişi kalkmadı. Ali (a.s) buyurdu: Seni ayağa kalkmaktan ne alıkoydu? Dedi: Ey müminlerin emiri! Yaşlandım ve unuttum! Ali (a.s) buyurdu: Allahım! Eğer yalan söylüyorsa ona güzel bir bela indir! O adam ölmeden önce iki gözünün arasında alaca hastalığı ile öyle bir beyazlık belirdi ki imâme dahi onu gizleyemiyordu.⁷⁵²

862 – el Mearif İbni Kuteybe – Enes b. Malik hakkında – : Yüzünde alaca vardı. Bir grubun söylediğine göre Ali (a.s), ona Resulullah’ın (s.a.a) “Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!” sözünü sorduğunda dedi: Yaşlandım ve unuttum!

Bunun üzerine Ali (a.s) ona buyurdu: Eğer yalan söylüyor isen Allah, sana imâmenin dahi gizleyemeyeceği abraş ile vursun.⁷⁵³

863 – Emali-i Saduk – Ebu Hudbe’den naklen – : Enes b. Malik’i başına bir örtü bağlamış olarak gördüm. Onun sebebini sorduğumda dedi: Bu, Ali b. Ebu Talib’in (a.s) bedduasıdır. Ona dedim: Bu nasıl oldu? Dedi:...Yevm’ud Dar⁷⁵⁴ gününde Ali (a.s)9 benden şahitlik et-

⁷⁵¹ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.208, Kenz’ul Ummal c.13 s.131 h:36417 el İfrad’da Hatib’den naklen.

⁷⁵² - Hilyet’ul Evliya c.5 s.26, Muhadirat’ul Udeba c.2 s.415.

⁷⁵³ - el Mearif İbni Kuteybe s.580, el İrşad c.1 s.351, Şerh’ul Ahbar c.1 s.232 h:221, el Haraic vel Ceraih c.1 s.207 h:49 son üçü Talha b. Umeyre’den naklen, İrşad’ul Kulub s.228.

⁷⁵⁴ - İslam tarihinde “Yevm’ud Dar = Ev Günü” hem Osman’ın kendi evinde katledilmesi olayına denilmekte hem de Ömer tarafından tayin edilmiş altı kişilik hila-

memi istedi. Ancak ben gizledim ve dedim: Ben unutmuşum! Bunun üzerine Ali (a.s) elini göğe kaldırarak dedi: Allahım! Enes'e öyle bir açıklık (abraş) ver ki onu insanlardan gizleyemesin.

Enes daha sonra başındaki örtüyü açtı ve dedi: Bu Ali'nin bedduasıdır, bu Ali'nin bedduasıdır, bu Ali'nin bedduasıdır.⁷⁵⁵

864 – Usd'ul Ğabe – Ebu İshak'tan naklen – : Sayısız kişi – min cümle Amr Zu Murr, Yezid b. Yusey, Seid b. Vahab ve Hani b. Hani – bana haber verdi ki: Ali (a.s) Ruhbe'de halkı yemin verdi: Kim Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol! sözünü duymuştur? Bir grup ayağa kalkarak bunu Resulullah'tan (s.a.a) duyduklarına dair şahitlik ettiler. Bir topluluk ise bunu gizledi. Onlar dünyadan gitmeden önce kör oldular ve başlarına bir afet geldi. Yezid b. Vedia ve Abdurrahman b. Mudlic onlardandı.⁷⁵⁶

865 – Rical-u Keşsi – Zerr b. Hubeys'ten naklen – : Ali b. Ebu Talib (a.s) hükümet konağından çıktığında onu başları imâmeli ve yanlarında kılıçları bulunan bir süvari birliği karşıladı. Onlar dediler: Allah'ın selam, rahmet ve bereketi sana olsun ey müminlerin emiri! Selam sana ey mevlamız!

Ali (a.s) buyurdu: Burada Resulullah'ın (s.a.a) ashabından kimler var? Halid b. Zeyd, Ebu Eyyub, Huzeyme b. Sabit Zü'ş-şehâdeteyn, Kays b. Sa'd b. Ubade ve Abdullah b. Budeyl b. Verka ayağa kalkıp hepsi de şahitlik ettiler ki Resulullah'tan (s.a.a) Ğadir-i Hum gününde şöyle buyurduğunu duyduklar: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.

Ali (a.s) Enes b. Malik ve Bera b. Azib'e hitaben buyurdu: Sizi ayağa kalkıp şahitlik etmekten alıkoyan şey nedir? Hâlbuki bu toplu-

fet şurasının toplandığı güne denilmektedir. Ali (a.s) o gün kendi velayetini isbat için bazılarını yemin verdi ve delil getirdi. Bkz. Bihar'ul Envar c.33 s.249 ve c.37 s.159.

⁷⁵⁵ - Emali-i Saduk s.753 h:1012 ve bkz. Ravdat'ul Vaizin s.145, Menakib-i İbni Şehraşub c.2 s.283.

⁷⁵⁶ - Usd'ul Ğabe c.3 s.487 sayı:3388.

luğun duyduklarını siz de duymuşsunuz. Daha sonra buyurdu: Allahım! Eğer bu ikisi inatla bunu gizlediyse onlara bela ver.

Bera b. Azib kör oldu ve Enes b. Malik'in de iki ayağı abraş hastalığına tutuldu. Bunun üzerine Enes b. Malik Ali b. Ebu Talib'e ait hiçbir menkıbe ve fazileti asla gizlememeye yemin etti. Bera b. Azib ise evinin yolunu sorduğunda ona gösteriyorlardı. O da şöyle diyordu: Beddua almış olan biri nasıl yolunu bulabilir ki?!⁷⁵⁷

866 – Ensab'ul Eşraf – Ebu Vail Şakik b. Selme'den naklen – : Ali (a.s) minber üzerinden buyurdu: Ğadir-i Hum günü Resulullah'ın (s.a.a) “Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!” buyurduğunu duyan her kişiyi Allah'a yemin veriyorum ki ayağa kalkıp şahitlik etsin. – Minberin etrafında Enes b. Malik, Bara b. Azib ve Cerir b. Abdullah vardı – Ali (a.s) sözünü tekrarladı. Ancak hiçbiri ona cevap vermedi. Bunun üzerine şöyle buyurdu: Allahım! Bu şehadeti bildiği halde her kim gizliyorsa onu tanınmasına vesile olacak bir alamet kılmadıkça bu dünyadan götürme!

Enes abraş oldu, Bera kör oldu ve Cerir ise iman etmesinin ardından cahiliye geleneğine geri döndü. Serat'a⁷⁵⁸ gitti ve orada bulunan annesinin evinde öldü.⁷⁵⁹

867 – el Mucem'ul Kebir – Ebu Selman el Müezzini'den Zeyd b. Erkam'dan naklen – : Ali (a.s) insanları şöyle yemin verdi: Hangi kişi Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!” sözünü duymuşsa onu Allah'a ant veriyorum (şahitlik etsin).

On iki Bedirli ayağa kalkarak buna şahitlik etti.

Zeyd diyor ki: Ben bunu gizleyenler arasında idim. Görme özelliğim gitti.⁷⁶⁰

⁷⁵⁷ - Rical-u Keşşi c.1 s.246 sayı:95, el Derecat'ur Rafia s.453.

⁷⁵⁸ - Serat Tuham ve Yemen arasındaki dağların da bulunduğu bölgedir. Hicaz'dan bir gruba göre ise o, Tuham ve Necd bölgelerini ayıran dağlık bölgedir. Bu dağlık bölgenin zirvesine Serat denilmektedir. (Mucem'ul Buldan c.3 s.204.)

⁷⁵⁹ - Ensab'ul Eşraf c.2 s.386.

868 – el İrşad – Selman el Müezzîn'den Zeyd b. Erkam'dan naklen – : Ali (a.s) mescitte halkı şöyle yemin veriyordu: Hangi kişi Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!” sözünü duymuşsa onu Allah'a ant veriyorum (şahitlik etsin). Altısı sağ taraftan ve altısı sol taraftan olmak üzere toplam on iki Bedirli ayağa kalkarak buna şahitlik etti.

Zeyd b. Erkam diyor: Ben bunu duyanlar arasındaydım. Ancak gizledim. Allah benim gözümü aldı.

Zeyd şahitlik etmediği için pişmandı ve sürekli istiğfar ediyordu.⁷⁶¹

869 – Şerh'ul Nehc'ul Belaga: Bağdadlı üstatlarımızdan bir güruhun naklettiğine göre sahabeler, tabiin ve hadis erbabından bazıları Ali'den (a.s) sapmışlardı ve onun hakkında kötü konuşuyorlardı. Aralarından bazıları dünya rağbeti ve onun nakit olan metaini tercih ettikleri için Ali'nin (a.s) menkıbelerini gizlemiş ve onun düşmanlarına yardımcı olmuştu. Enes b. Malik onlardandı.

Ali (a.s) hükümet konağının avlusunda – veya Kufe mescidinin avlusunda – halkı Allah'a yemin vererek buyurdu: Hanginiz Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” buyurduğunu duymuştur?

On iki kişi ayağa kalkarak buna şahitlik etti. Enes b. Malik de o topluluk arasında idi. Ancak ayağa kalkmadı. Ali (a.s) ona buyurdu: Ey Enes! Seni (Ğadir-i Hum'da) hazır olduğun halde kalkıp buna şahitlik etmekten alıkoyan şey nedir? Dedi: Ey müminlerin emiri! Yaşlandı ve unuttum! Buyurdu: Allahım! Eğer yalan swöylüyorsa onu öyle bir beyazlıkla vur ki imâme dahi onu gizleyemesin.

⁷⁶⁰ - el Mucem'ul Kebir c.5 s.175 h:4996 ve s.171 h:4985 Ebu Süleyman Zeyd b. Vahab'dan Zeyd b. Erkam'dan naklen “on iki Bedirli” yerine “on altı kişi” ifadesi zikredilmiş, Menakib-i İbni Meğazili s.23 h:33 “Ebu Süleyman” ve “On iki Bedirli ayağa kalkarak buna şahitlik etti” bölümü yer almamış, el İhticac c.1 s.184 h:36, Şerh'ül Ahbar c.1 s.100 h:22 “on iki” yerine “on altı” şeklinde ve s.232 h:222 “on iki” yerine “bir cemaat” ifadesi yer almış.

⁷⁶¹ - el İrşad c.1 s.352, el Haraic vel Ceraih c.1 s.208 h:50, Keşf'ul Ğumme c.1 s.283 ve bkz. el Siyret'ul Halebiye c.3 s.274.

Talha b. Umeyr diyor ki: Allah'a and olsun ki ondan sonra iki gözünün arasında alaca hastalığı sonucu oluşan bir beyazlık gördüm.

Osman b. Mutarrif'in rivayetine göre bir kişi, ömrünün son günlerini yaşayan Enes b. Malik'e Ali b. Ebu Talib (a.s) hakkında sorduğunda o şu cevabı verdi: Ben Ruhbe (avlu) gününden sonra Ali hakkında bir hadis bana sorulduğunda onu gizlememeye yemin ettim. O, kıyamete kadar muttakilerin başıdır. Allah'a yemin olsun ki bunu peygamberinizden duydum.

Ebu İsrail Hakem'den, o da Ebu Süleyman el Müezzîn'den şöyle rivayet etmiştir: Ali (a.s) halkı yemin vererek şu soruyu sordu: Kim Resulullah'ın (s.a.a) "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır" buyurduğunu duymuştur? Bir topluluk buna şahitlik etti. Zeyd b. Erkam bunu duymuş olduğu halde şahitlik etmekten kaçındı. Ali (a.s) onun kör olması için bedduada bulundu. O kör oldu. Görme özelliğini kaybettikten sonra bu hadisi insanlara anlattı.⁷⁶²

870 – el Hisal – Cabir b. Yesid Cufi'den, Cabir b. Abdullah Ensari'den naklen – : Ali b. Ebu Talib (a.s) bize bir konuşma yaptı. Allah'a hamd-ü senadan sonra şöyle buyurdu: Ey insanlar! Şu minberinizin önünde Muhammed'in (s.a.a) ashabından dört kişi bulunmaktadır: Enes b. Malik, Bera b. Azib, Eş'as b.Kays el Kindi ve Halid b. Yezid el Beceli.

Sonra Enes'e dönerek buyurdu: Ey Enes! Eğer Resulullah'ın (s.a.a) "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır" buyurduğunu duyduğun halde bugün benim velayetime şahitlik etmez isen Allah seni imâmenin bile örtemeyeceği alaca hastalığına düşürmeden öldürmesin.

Ama sen ey Eş'as! Eğer sen Resulullah'ın (s.a.a) "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır" buyurduğunu duyduğun halde bugün benim velayetime şahitlik etmez isen Allah iki gözünü almadan seni öldürmesin.

⁷⁶² - Şerh'u Nehc'ul Belaga c.4 s.74, Keşf'ul Ğumme c.1 s.283.

Ve sen ey Halid b. Yezid! Eğer Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!” buyurduğunu duyduğun halde bugün benim velayetime şahitlik etmez isen Allah seni cahiliye ölümü ile öldürsün.

Sana gelince ey Bera b. Azib! Eğer Resulullah'ın (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!” buyurduğunu duyduğun halde bugün benim velayetime şahitlik etmez isen Allah seni hicret ettiğin yerde öldürsün.

Cabir b. Abdullah Ensari diyor ki: Allah'a andolsun ki Enes b. Malik'i abraş hastalığına yakalanmış olarak gördüm. İmâmesi ile onu örtmeye çalışıyordu, ancak gizleyemiyordu. Eş'as b. Kays'ı da iki gözünü kaybetmiş olarak gördüm. O diyordu ki: Müminlerin emiri Ali b. Ebu Talib'in (a.s) bana bedduasını bu dünyada kör olmama vesile kılan ve onu benim için uhrevi bir azap kılmayan Allah'a hamd olsun. Halid b. Yezid'e gelince, o öldüğünde ailesi onu evlerinde kazmış oldukları bir kabre defnetmek istediler. Bunu duyan Kinde kabilesi atlar ve develer getirdiler; onları Halid'in evinin önünde boğazladılar. Böylece o cahiliye geleneği ile dünyadan gitti. Muaviye Bera b. Azib'i Yemen'e vali olarak atadı ve o orada öldü. Bera, oradan hicret etmişti.⁷⁶³

14/10

“Mevla” kelimesinin tefsiri

871 – İmam Hüseyin (a.s): Şanı yüce Allah peygamberine tüm adabı öğretti; edebi sağlamlaşınca işi ona teslim etti ve buyurdu: “Peygamber size ne verdiyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin.”⁷⁶⁴ Resulullah (s.a.a) kendisine bu adabı öğretenen aldığı edeple Ali'yi edeplendirdi. Edebi tümüyle sağlamlaşıp kökleşince

⁷⁶³ - el Hisal s.219 h:44, Emali-i Saduk s.184 h:190, Menakib-i İbni Şhraşub c.2 s.279.

⁷⁶⁴ - Haşr 7

de işi ona teslim etti ve buyurdu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁷⁶⁵

872 – Meani'l Ahbar – Ebu İshak'tan naklen – : Ali b. Hüseyin'e (a.s) dedim ki; peygamberin (s.a.a) “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” sözünün manası nedir? Buyurdu: Peygamber (s.a.a) onlara kendisinden sonraki imamın o (Ali) olduğunu haber vermiştir.⁷⁶⁶

873 – Meani'l Ahbar – Eban b. Teğlib'den naklen – : İmam Muhammed Bakır'a (a.s) peygamberin “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” sözünün manasını sordum. Buyurdu: Ey Ebu Seid! Böyle (açık) bir şeyi mi soruyorsun?! Peygamber (s.a.a) onlara, onun (Ali'nin) onlar arasında kendisinin yerinde olduğunu öğretti.⁷⁶⁷

874 – İmam Sadık (a.s) – babasından (a.s) naklen – : Adamın biri ona gelerek şu soruyu sordu: Ey Resulullah'ın (s.a.a) oğlu! Ali – Allah'ın selat ve selamları ona olsun – ne ile diğer insanlara üstün olmuştur? Buyurdu: Allah'ın resulü (s.a.a) şöyle buyuruyor: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!

Adam dedi: Bu, halkın nezdinde maruf bir hadistir; avam ve havas onu bilmektedir. Bundan başka var mı?

İmam Bakır (a.s) buyurdu: Vay olsun sana! Bu sözün neleri içerdiğinde topladığını ve ne gerektirdiğini biliyor musun?! Allah (c.c) bu sözle onun (Ali) için, ümmet üzerinde peygamber (s.a.a) için karar kıldığı işitilip itaat edilme hakkını karar kılmıştır.⁷⁶⁸

875 – İmam Sadık (a.s): Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum'da Ali'nin (a.s) elini o kadar kaldırdı ki insanlar her ikisinin koltuk altının beyazlığını gördüler. Böylece onu Müslümanların mevlası ve imamı kıldı.⁷⁶⁹

⁷⁶⁵ - Menakib-i Kufi c.2 s.428 h:910 Abdullah b. Hüseyin'den naklen

⁷⁶⁶ - Meani'l Ahbar s.65 h:1, Emali-i Saduk s.185 h:191.

⁷⁶⁷ - Meani'l Ahbar s.66 h:2.

⁷⁶⁸ - Şerh'ul Ahbar c.2 s.263 h:566.

⁷⁶⁹ - Meani'l Ahbar s.351 h:1 Muhammed b. Harb el Hilali'den naklen, Te'vil'ul Ayat'uz Zahire c.2 s.592 h:2.

876 – İmam Sadık (a.s): Allah, peygamberi Muhammed'i (s.a.a) "Şüphesiz yok ki sen, pek büyük bir ahlak üzeresin"⁷⁷⁰ sözüyle övmüştür. Sonra da işi ona teslim ederek buyurmuştur: "Peygamber size ne verdiyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin."

Allah'ın peygamberi (s.a.a) de işi Ali'ye (a.s) teslim ederek buyurmuştur: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Onu kendisine emin kılmıştır.⁷⁷¹

877 – Bişaret'ul Mustafa – İbrahim b. Reca Şeybani'den naklen – : İma Cafer Sadık'a (a.s) denildi ki: Resulullah (s.a.a) Ğadir günündeki "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol!" sözü ile Ali (a.s) için neyi irade etmiştir?

İmam Sadık (a.s) düzgün bir şekilde oturdu. Sonra buyurdu: Allah'a andolsun ki bu Resulullah'a (s.a.a) soruldu ve o buyurdu: Allah benim mevlamdır, bana kendi canımdan daha evladır, O'nun karşısında benim tercih hakkım yoktur. Ben de müminlerin mevlasıyım, onlara kendi canlarından daha evlayım; benim karşımda onların tercih hakkı yoktur. Ben kimin mevlası isem, ona kendi canından daha evla isem ve benim karşımda tercih hakkı yoksa Ali b. Ebu Talib de onun mevlasıdır, ona kendi canından daha evladır ve onun karşısında tercih hakkı yoktur.⁷⁷²

878 – İmam Kazım (a.s): Biz tüm mahlûkat üzerinde velayet hakkına sahip olduğumuzu iddia ederken maksadımız din konusundaki velayettir... Biz peygamberin (s.a.a) Ğadir-i Hum'daki "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır" sözüne dayanarak bu iddiada bulunuyoruz. Peygamberin (s.a.a) maksadı din konusundaki velayetti.⁷⁷³

879 – el Kafi – Abdulaziz b. Müslim'den naklen – : Merv'de İmam Rıza ile (a.s) birlikte idik. Merkez camiine girdiğimiz ilk gün olan

⁷⁷⁰ - Kalem 4

⁷⁷¹ - Şerh'ul Ahbar c.3 s.485 h:1405 Ebu İshak Nahvi'den naklen.

⁷⁷² - Bişaret'ul Mustafa s.51, Menakib-i Kufi c.2 s.377 h:850.

⁷⁷³ - Ferec'ul Mehmum s.109, Bihar'ul Envar c.48 s.147 h:21 Nüzhet'ül Kiram ve Bustan'ul avam kitabından naklen.

Cuma gününde bir araya geldik. İmamet konusunu ortaya getirdiler ve bu konuda insanlar arasındaki ihtilafın bir hayli çok olduğunu zikrettiler. Ben efendimin (İmam Rıza) yanına vardım ve halkın bu konudaki tartışmalarını ona bildirdim. Hazret tebessüm etti ve buyurdu:

Ey Abdülaziz! Bu topluluk cahildir ve kendi görüşleri onları aldatı. Allah (c.c), dinini kemale erdirmeden peygamberinin (s.a.a) canını almadı. O, peygamberine (s.a.a) içerisinde her şey için açıklama bulunan Kurân'ı indirdi; onda helal ve haramı, hudud ve ahkâmı ve insanların ihtiyacı olan her şeyi tamamen beyan etti. Şöyle buyurdu: “Biz, kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık.”⁷⁷⁴ Peygamberin (s.a.a) ömrünün son günleri olan Veda Haccında da şu ayeti indirdi: “Bugün dininizi kemale erdirdim, üzerinize nîmetimi tamamladım, size din olarak İslam'ı beğendim.”⁷⁷⁵

İmamet işi dinin dinin tamamlayıcısıdır. Peygamber (s.a.a), ümmeti için dinlerine ait öğretileri beyan etmeden, onlar için yollarını açıklamadan ve onları hak yola sevk etmeden; Ali'yi (a.s) onlara rehber ve imam olarak atamadan; böylece ümmetin ihtiyaç duyduğu her şeyi açıklamadan bu dünyadan ayrılmadı. Her kim Allah'ın, dinini kemale erdirmemiş olduğunu zannederse Allah'ın kitabını reddetmiş olur; Allah'ın kitabını reddeden kimse ise O'na kâfir olmuştur.

Acaba onlar imametin değerini ve ümmet içindeki konumunu biliyorlar mı ki bu işte onların seçimi caiz olsun?! İmamet, insanların akılları ile ulaşamayacakları, görüşleriyle yakalayamayacakları ve kendi seçimleri ile birini imam edemeyecekleri kadar çok yüce değerde, çok üstün payede, çok ulvi bir yerde, ulaşılmaz bir konum ve derinlikte olan bir meseledir.

Allah (c.c) İbrahim'e peygamberlik ve kendi dostluğu makamını verdikten sonra imameti üçüncü aşamada ona has kıldı ve bu faziletle onu onurlandırdı; bunu dile getirdi ve buyurdu: “Ben seni insanlara imam edeceğim.” İbrahim Halil (a.s) buna sevinerek “Soyumu da imam et” dedi. Şanı yüce Allah ise buyurdu: “Benim ahdime zâlimler

⁷⁷⁴ - En'am 38.

⁷⁷⁵ - Maide 3.

nail olamazlar.”⁷⁷⁶ Böylece bu ayet, zalim olan herkesin imametini kıyamete kadar batıl saymış, onu seçkinlerin arasında karar kılmıştır.⁷⁷⁷

880 – Keşf’ul Ğumme – Hasan b. Zarf’ten naklen – : İmam Hasan Askeri’ye (a.s) bir mektup yazarak şunu sordum: Resulullah’ın (s.a.a) Emir’ul Muminin (a.s) hakkındaki “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” sözü ne anlama gelir? Buyurdu: Peygamber (s.a.a) bununla onu bir alamet kılmak ve böylece ihtilaf anında Hizbullahın onunla tanınmasını istedi.⁷⁷⁸

15/10

İslam’da “Ğadir” bayramı

881 – Resulullah (s.a.a): Ğadir-i Hum, ümmetimin en faziletli bayramıdır. Bu günde zikri yüce Allah, bana kardeşim Ali b. Ebu Talib’i benden sonra onunla hidayet bulmaları için ümmetime alamet olarak atamamı emretti. Bu günde Allah dini kemale erdirdi, ümmetim üzerine nimeti tamamladı ve onlar için İslam’ı din olarak beğendi.⁷⁷⁹

882 – İmam Hüseyin (a.s): Emir’ul Muminin’in (a.s) hilafet yıllarından birinde Cuma günü ile Ğadir günü aynı güne tekabül etti. İmam o günden beş saat geçtikten sonra minbere çıktı ve daha önce hiç duyulmadık bir şekilde Allah’a hamd-ü senada bulundu; Allah’ı öyle bir övdü ki onun dışında hiç kimse böyle bir övgüde bulunmamıştı. O günden hatırda kalan şudur...:

Yüce Allah bugün siz müminler topluluğu için iki azametli ve büyük bayramı birleştirmiştir ki bunlardan hiçbirini diğeri olmadan ayakta durmaz. Ta ki sizin yanınızdaki güzel kurgusunu kemale erdirsin, sizi

⁷⁷⁶ - Bakara 124.

⁷⁷⁷ - el Kafi c.1 s.198 h:1, Kemal’ud Din s.675 h:31, Uyun-u Ahbar’ir Rıza (a.s) c.1 s.216 h:1, Meani’l Ahbar s.96 h:2, Emali-i Saduk s.773 h:1049, Tuhef’ul Ukul s.436, el İhticac c.2 s.439 h:310 “kendi görüşleri onları aldattı” yerine “dinleri onları aldattı” ifadesi zikredilmiş, el Ğaybet Numani s.216 h:6.

⁷⁷⁸ - Keşf’ul Ğumme c.3 s.213, Meani’l Ahbar s.66 h:3, Menakib-i Kufi c.2 s.395 h:871 Ali b. Haşim’den ve babasından naklen, Bihar’ul Envar c.37 s.223 h:95.

⁷⁷⁹ - Emali-i Saduk s.188 h:197, Bişaret’ul Mustafa s.23, el İkbal c.2 s.264, el Tahsiyn İbni Tavus s.550 h:12 hepsi de Abdullah b. Fazl Haşimi vasıtası ile İmam Sadık’tan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen, Ravdat’ul Vaizin s.115.

hidayet yolunda tutsun; sizi, hidayetinin ışığından nur aldığımız kim-
senin eserlerine tabi olanlardan kılın ve itidal yöntemi ile sizi nasip-
lendirip üzerinize en güzel hediyelerini bolca bahşetsin. O, Cuma gü-
nünü geçmişti temizlemek ve insanı bir Cuma'dan diğer Cuma'ya ka-
dar kuşatmış olan günah kirlerinden yıkamak için toplanma günü ka-
rar kıldı. Ona çağırdı, onu müminlerin hatırlama ve muttakilerin haş-
yetine vesile kıldı. Onda, kendisine itaat edenlerin amellerine ondan
önceki günlerde verdiği sevabı katlayarak kat kat bahşetti. Onu ancak
emirlerine teslim olmak, men ettiği şeylerden sakınmak, davet edip
teşvikte bulunduğu şeylerde itaatine boyun eğmekle tamamladı.

Tevhidini ancak peygamberinin nübüvvetine itiraf etme şartıyla
kabul eder; dini de ancak velayetini emrettiğinin velayeti şartı ile ka-
bul eder. O'na itaat bağları ancak O'nun ipine ve velayetine ehil olan-
ların ipine sarılmakla düzenini bulmuş olur. O, Devh⁷⁸⁰ gününde pey-
gamberine (s.a.a) indirdiği emirle iradesinin halis ve seçkin kulları
üzerinde olduğunu beyan etmişti...

Şüphesiz bu, şanı yüce bir gündür; o günde ferec gerçekleşti ve de-
receler yükseltildi; hüccetler açıklandı. O gün âşık etme günüdür,
açık olan makamı aydınlatma günüdür; dinin kemale erdiği gündür,
verilmiş söz günüdür; tanık ve tanıklık edilen gündür...

Allah'ın rahmeti size olsun! Toplantınız bittikten sonra ailelerinize
genişlik sağlamak, kardeşlerinize iyilikte bulunmak ve Allah'ın size
sunduğu nimetlere şükür etmek için dönün. Bir araya gelin ki Allah
dağınıklığınızı toplansın; birbirinize iyilikte bulunun ki Allah aranızda
muhabbet bağını güçlendirsin. Allah'ın bu günde size lütufta bulun-
duğu ve bu gündeki mükâfatlarını önceki ve sonraki diğer bayramların
katlarca fazlası karar kılması gibi siz de bu günde ilahi nimetleri bir
birinize hediye edin. Bugünde iyilik yapmak malı çoğaltır ve ömrü
uzatır. Bu günde karşılıklı merhamet ve şefkat Allah'ın rahmet ve şef-
katine sebep olur. Allah'ın fazlı ile kardeşlerinize ve ailenize gücünüz
yettiği ölçüde bağışta bulunun. Birbirinize karşı güleryüzlü olun ve
görüştüğünüzde sevinçli olduğunuzu gösterin. Allah'ın size bahşettiği

⁷⁸⁰ - Devh büyük ağaçlar demektir. Ğadir-i Hum olayının gerçekleştiği bölgedeki ağaçlara işaretir. (Mütercim)

nimetlere karşı O'na hamd edin. Sizden hayır ümid edenlere fazlasını verin. Zayıflarınıza kendiniz gibi, elinizden geldiği ve imkânınız ölçüsünde yedirin. Bugünde bir dirhem (infak etmek diğer günlerde) yüzbin dirhem (infak etmek) gibidir. Hatta Allah (c.c) katından daha fazlasıdır. Yüce Allah bugünün orucuna çağırmıştır ve ona karşılık çok büyük bir mükâfat üslenmiştir. Öyle ki eğer genç bir kul, dünyanın başlangıcından sonuna kadar gündüzleri oruç tutar ve geceleri ibadetle geçirse dahi bugünün samimi orucu karşısında dünyanın günleri yetersiz kalır. Herkes din kardeşi kendisini yardıma çağırmadan önce rağbetle ve isteyerek onun yardımına koşarsa bugünün orucunu tutmuş ve gecesinin ibadetini yerine getirmiş kişinin sevabına nail olur.⁷⁸¹

883 – el Kafi – Hasan b. Raşid vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen – : Dedim: Sana feda olayım! Acaba Müslümanlar için iki bayramın dışında bir bayram var mıdır? Buyurdu: Evet ey Hasan! Hem de o ikisinden daha azametli ve daha üstünü. Dedim: O hangi gündür? Buyurdu: Emir'ul Muminin'in – Allah'ın selat ve selamı ona olsun – (hilafete) atandığı ve halk için bir alamet olarak gösterildiği gün. Dedim: Canım sana feda olsun, acaba bu günde ne yapmamız uygun olur? Buyurdu: Ey Hasan! Oruç tutacaksın, Muhammed ve Ehlibeytine çok salâvat göndereceksin ve Allah katında onlara zulmedenlerden teberri edeceksin. Peygamberler – hepsine Allah'ın selatları olsun – vasilerine vasi tayin edilmiş oldukları günü bayram edinmelerini emrediyorlardı. Dedim: Bugünü oruç tutanın mükâfatı nedir? Buyurdu: Atmış ay oruç.⁷⁸²

884 – el Kafi – Salim'den naklen – : İmam Sadık'a (a.s) sordum: Acaba Müslümanlar için Cuma günü, Kurban ve Fıtır (Ramazan) bayramı dışında bir bayram var mıdır? Buyurdu: Evet, hem de hürmeti o ikisinden daha yüce bir bayram. Dedim: Sana feda olayım, o hangi bayramdır? Buyurdu: Resulullah'ın (s.a.a) Emir'ul Muminin'i (a.s)

⁷⁸¹ - Misbah'ul Mütעהccid s.752-758 h:843, el İkbâl c.2 s.254-259, Misbah'uz Zair s.154-159 hepsi de Feyyaz b. Muhammed b. Ömer Tarsusi vasıtası ile İmam Rıza'dan ve babalarından (hepsine selam olsun) naklen.

⁷⁸² - el Kafi c.4 s.148 h:1, Tehzib'ul Ahkam c.4 s.305 h:921, Misbah'ul Mütעהccid s.736, Men La Yehduruhu'l Fakih c.2 s.90 h:1816, Sevab'ul A'mal s.99 h:1, Bişaret'ul Mustafa s.238 ve bkz. Tefsir-i Furat s.118 h:123.

atadığı ve “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır” buyurduğu gündür. Dedim: O (haftanın) hangi gündür? Buyurdu: Günü ne yapacaksın? Yıl dönmektedir. Ancak o, Zilhicce ayının on sekizinci günüdür. Dedim: Bu günde ne yapmamız uygun olur?

Buyurdu: Bu günde zikri aziz olan Allah’ı oruç tutarak, ibadet ederek, Muhammed ve ehlibeytini yâd ederek zikredin. Resulullah (s.a.a) Emir’ul Muminin’e (a.s) bugünü bayram edinmesini tavsiyede bulundu. Önceki peygamberler de böyle yapıyorlardı. Onlar kendi vasilerine bunu bayram edinmelerini tavsiye ediyorlardı.⁷⁸³

885 – el Hisal – Mufazzal b. Ömer’den naklen – : İmam Sadık’a (a.s) dedim: Müslümanların kaç bayramı var? Buyurdu: Dört bayram. Dedim: İki bayramı (Kurban ve Ramazan) ve Cuma gününü biliyorum. Bana buyurdu: Onların en azametli ve en üstün olanı Zilhicce ayının on sekizinci günüdür. O günde Resulullah (s.a.a) Emir’ül Muminin’i (a.s) kendi yerine tayin etti ve insanlara rehber olarak atadı. Dedim: Bu gün ne yapmamız gerekir? Buyurdu: Allah’a şükür ve hamd olarak bu günü oruç tutmalısınız; gerçi Allah her an şükredilmeye layıktır. Aynı şekilde önceki peygamberler de kendi vasilerine vasiliğe seçtikleri günü bayram edinmelerini emretmişlerdir. Her kim bu günün orucunu tutarsa atmış yılın amelinden daha üstün sevaba ulaşır.⁷⁸⁴

886 – el İkbal – Ebu Hasan Leysi vasıtası ile İmam Sadık’tan (a.s) naklen – : O, huzurunda bulunan yakınları ve takipçilerine hitaben buyurdu: Allah’ın İslam’ı güçlendirdiği, din meşalesi onunla aşikâr kıldığı ve onu bize, akrabalarımıza ve takipçilerimize bayram kıldığı günü biliyor musunuz? Dediler: Allah, resulü ve resulünün oğlu daha iyi bilir. Acaba o, fitır günü müdür ey efendimiz! Buyurdu: Hayır. Dediler: O, kurban günü mü? Buyurdu: Hayır, elbette bu ikisi de yüce ve üstündür. Ancak din meşalesinin yakıldığı gün bu ikisinden daha üstündür. O, Zilhicce ayının on sekizinci günüdür. Resulullah (s.a.a) Veda Haccından döndüğünde ve Gadir-i Hum’a vardığında Allah(c.c), Cebrail’e (a.s) o günün öğlen namazı vaktinde peygambere inerek ona

⁷⁸³ - el Kafi c.4 s.149 h:3, el İkbal c.2 s.263 ve bkz. Misbah’ul Mütעהccid s.736.

⁷⁸⁴ - el Hisal s.264 h:145.

Emir'ul Muminin'in (a.s) velayetini emretmesini, onu kendisinden sonra insanlara rehber olarak atamasını ve ümmeti arasında kendi yerine halife tayin etmesini bildirmesini emretti.

Cebrail ona indi ve dedi: Ey dostum Muhammed! Allah sana selam gönderiyor ve sana buyuruyor ki: Bugün Ali'nin velayeti için ayağa kalk; ta ki o senden sonra ümmetin için kendisine müracaat edecekleri bir rehber olsun; onlar için senin gibi olsun.

Peygamber (s.a.a) buyurdu: Ey dostum Cebrail! Ashabımın ondan aldıkları darbe (müşrik olduklarında onlardan dökmüş olduğu kanlar) yüzünden içlerinde ona karşı gizledikleri kını açığa vurmalarından ve bu emre aykırı davranmalarından korkuyorum.

Cebrail yukarı gitti ve çok geçmeden Allah'ın emri ile indi. Peygambere dedi: "Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan koruyacaktır."⁷⁸⁵

Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) ürkerek, endişe ve korkuyla ayağa kalktı. Sıcaktan ayakları yanıyordu. Yerin temizlenmesini, büyük ağaçların altındaki diken ve otların kaldırılmasını emretti. Bu yapıldı. Sonra cemaat namazı çağrısında bulundu. Müslümanlar toplandılar. Toplananlar arasında Ebu Bekir, Ömer, Osman ve diğer muhacirler ve Ensar vardı.

Peygamber daha sonra kalkıp bir konuşma yaptı; konuşmasının ardından velayet konusunu yâd etti, onu tüm insanlara vacip kıldı. Onlara bunu Allah'ın emrettiğini bildirdi. Sonra bazıları bir şeyler söyledi ve kendi aralarında gizlice fısıldaştılar.⁷⁸⁶

887 – Emali-i Şeceri – Safvan b. Yahya – : İmam Cafer Sadık'ın (a.s) şöyle buyurduğunu duydum: Zilhiccenin on sekizinci günü Allah'ın büyük bayramıdır. Allah katında güneş o günden daha faziletli bir güne doğmamıştır. O günde Allah mahlukâti için dinini kemale erdirdi, onlar üzerine nimetlerini tamamladı ve onlara din olarak İslam'ı beğendi. Allah hiçbir peygamber göndermemiştir ki o, vasisini bu

⁷⁸⁵ - Maide 67.

⁷⁸⁶ - el İkkal c.2 s.279, Bihar'ul Envar c.98 s.300 h:1.

günde tayin etmemiş ve kendi ümmeti için onu rehber olarak atamamış olsun. Öyleyse bizim takipçilerimiz kendilerine verdiği böyle büyük bir günü tanıma nimetine karşılık – ki sadece onlara bu nimet verilmiştir – Allah'ı zikretsınler.

Dedim: Ey Resulullah'ın (s.a.a) oğlu! Biz bu günde ne yapalım? Buyurdu: O günü oruç tut ki atmış ayın sevabına eşittir. O gün kendine, ailene ve elinin altında bulunanlara gücün yettiği ölçüde iyilikte bulun.⁷⁸⁷

888 – Misbah'ul Müteheccid – Ebu Harun Ammar b. Hureyz el Abdi'den naklen – : Zilhicce ayının on sekizinci günü İmam Sadık'ın (a.s) yanına gittim. Onun oruçlu olduğunu gördüm. Bana buyurdu: Bu azametli bir gündür. Allah müminler üzerinde onun hürmetini yüceltmıştır; o günde onlar için dini kemale erdirmiş, üzerlerine nimetini tamamlamış ve onlardan daha önce aldığı ahid ve sözleşmeyi yenilemiştir. İmam'a şöyle soruldu: Bu günün orucunun sevabı nedir? Buyurdu: Bu gün bayram, sevinç, mutluluk ve Yüce Allah'a şükür için oruç günüdür. Bu günün orucu haram aylardan atmış ay oruç tutmakla eşdeğerdir.⁷⁸⁸

889 – İmam Sadık (a.s): Ğadir-i Hum gününün orucu, dünyanın ömrü kadar oruç tutmaya eşittir. Eğer insan dünyanın ömrü kadar yaşasaydı ve onun tümünü oruç tutsaydı Ğadir gününün orucunun sevabını alırdı. Her yıl bu günün orucunu tutmak Allah(c.c) katında kabul olmuş yüz hac ve yüz umre sevabına eşittir. O, Allah'ın büyük bayramıdır.⁷⁸⁹

890 – el İkbal – İmam Rıza'dan (a.s) naklen – : Kıyamet günü olduğunda bir gelin nasıl odasına götürülüyor ise o şekilde dört gün hızla Allah'a götürülür. Soruldu: Onlar hangi günlerdir? Buyurdu: Kurban günü, fitır günü, Cuma günü ve Ğadir günü. Ğadir günü kurban,

⁷⁸⁷ - Emali-i Şeceri c.1 s.146.

⁷⁸⁸ - Misbah'ul Müteheccid s.737, Misbah'uz Zair s.167, el İkbal c.2 s.276 ve bkz. s.278 h:803.

⁷⁸⁹ - Tehzib'ul Ahkam c.3 s.143 h:317, el İkbal c.2 s.282 her ikisi de Ali b. Hasan'dan veya Hüseyin el Abdi'den naklen, el Aded'ul Kaviyye s.166 h:4, Cami'ul Ahbar s.205 h:503.

fıtır ve Cuma günleri arasında aynen yıldızlar arasındaki ay gibidir. O günde İbrahim Halil ateşten kurtuldu ve Allah'a şükür için o günü oruç tuttu. O öyle bir gündür ki Allah onda peygamberin (s.a.a) Ali'yi (a.s) müminler için rehber kılması ile dini kemale erdirdi; onun fazilet ve vasiliğini aşikâr etti. O da bu günü oruç tuttu. O, (dinin) kemal günü ve şeytanın burnunun toprağa sürüldüğü gündür; şianın ve Ali Muhammed sevenlerinin amellerinin kabul günüdür... O, sıkıntı düğümlerinin açıldığı ve günah yükünün hafifletildiği bir gündür; hediye ve armağan günüdür. İlmi yayma ve müjde günüdür; büyük bayramdır. Duanın icabet edileceği gündür, büyük duruş günüdür. Siyah elbiseleri çıkarma ve (sevinç)elbiseleri giyme günüdür. Sözleşme günüdür ve kederleri silme günüdür; Emir'ul Muminin şialarından günahkâr olanları affetme günüdür.

O, yarış günüdür, Muhammed ve Ali Muhammed'e salâvatı çoğaltma günüdür; rıza günüdür. Muhammed ehlibeytinin bayram günüdür. Amellerin kabul günü ve fazlasını isteme günüdür. Müminlerin rahatladığı gündür. Ticaret günüdür. Sevgi günü ve Allah'ın rahmetine ulaşma günüdür. Arınma günü, büyük ve küçük günahları terk etme günüdür; ibadet günüdür. Oruçlu olanlara iftar verme günüdür. Her kim bu günde oruçlu bir mümine iftar verirse fiamı doyummuş gibi olur ve fiamı – on defa fiamı kelimesini tekrarlardı – Daha sonra buyurdu: “Fiam” nedir biliyor musun? Dedi: Hayır. Buyurdu: Yüz bin demektir. O, tebrikleşme günüdür. Birbirinizi tebrik edin. Mümin, bir kardeşi ile görüştüğünde şöyle desin: Bizleri Emir'ul Muminin ve imamların velayetine tutunanlardan karar kılan Allah'a hamd olsun.⁷⁹⁰

891 – İmam Rıza (a.s) – Ğadir gününün fazileti beyanında – : Eğer insanlar bu günün faziletini hakkıyla tanısalardı her gün on defa meleklerle el sıkışılardı.⁷⁹¹

892 – Misbah'ul Mütehhedid – Feyyaz b. Muhammed Tarsusi – : O, Ğadir gününde İmam Rıza'nın (a.s) yanında idi. İmamın huzurunda has dostlarından bir grup da vardı. İmam onları iftar için tutmuştu.

⁷⁹⁰ - el İkbal c.2 s.260.

⁷⁹¹ - Tehzib'ul Ahkam c.6 s.24 h:52, el İkbal c.2 s.269, Ferhet'ul Ğariy s.107 hepsi de Ahmed b. Muhammed b. Ebu Nasr'dan naklen.

Önceden onların evlerine yiyecek, buğday, çeşitli hediyeler, giyecekler, hatta yüzükler ve terlikler göndermiş böylece onların ve kendi etrafındakilerin durumlarını değiştirmişti. İmam (a.s) kendisine ait eski eşyaları da yenilemişti; böylece o günün fazilet ve sabıkasını yâd ediyordu.⁷⁹²

Bkz. Nefehat'ul Ezhar c.6,7,8,9.

El Ğadir c.1 s.12-14 ve s.267-289.

16/ 10

Ğadir bayramında Emir'ul Muminin'in ziyareti

893 – Tehzib'ul Ahkam – Ahmed b. Muhammed b. Ebu Nasr'dan naklen – : İmam Rıza'nın (a.s) yanında idik ve çok kalabalık bir cemiyet vardı. Ğadir gününü yâd ettiler. İnsanlardan bazıları onu inkâr etti. Bunun üzerine İmam Rıza (a.s) buyurdu: Babam bana kendi babasından şöyle nakletti:

Ğadir günü gökyüzünde yeryüzündekinden daha meşhurdur. Allah için yüce Firdevs cennetinde kerpiçleri gümüştan ve altından olan bir saray vardır; onun kırmızı yakuttan yapılmış yüz bin kubbesi ve yeşil yakuttan yapılmış yüz bin çadırı vardır. Onun toprağı misk ve anberdir. Onda dört nehir vardır: Şaraptan bir nehir, sudan bir nehir, süttan bir nehir ve baldan bir nehir. Onun etrafında tüm meyvelere ait ağaçlar vardır. Onların üzerinde bedenleri inciden ve kanatları yakuttan olan ve çeşitli seslerle öten kuşlar vardır. Ğadir günü olduğunda göklerin ehli, Allah'ı tesbih, takdis ve tehlilde bulunarak bu saraya girerler. Bunun üzerine o kuşlar uçarak suya dalarlar; kendilerini (cennetin) misk ve anberine bulaştırırlar. Melekler bir araya geldiğinde ise kuşlar uçarak üzerlerindeki misk ve anberi onların üzerlerine serpiştirirler. O gün melekler Fatıma'nın (a.s) düğününde başına serpiştirilen şeyleri birbirlerine hediye ederler. Bu günün sonunda onlara şöyle seslenilir: Yerlerinize geri dönün. Muhammed (s.a.a) ve Ali'ye (a.s) gösterdiğiniz ikramdan dolayı bir sonraki yılın bu gününe kadar hata ve sürçmeden güvende oldunuz.

⁷⁹² - Misbah'ul Müteheccid s.752, Misbah'uz Zair s.154 ve bkz. Misbah'ul Müteheccid s.736-758 ve el İkbal c.2 s.237-309.

Daha sonra buyurdu: Ey İbni Ebi Nasr! Ğadir günü nerede olursan Emir'ul Muminin'in (a.s) yanında hazır ol. Şüphesiz ki Allah her mümin erkek ve kadının, her Müslüman erkek ve kadının atmış yıllık günahlarını (bu günde) bağışlar. Cehennem ateşinden Ramazan ayında, Kadir gecesinde ve fitir bayramı gecesinde azat ettiklerinin iki katını azat eder. Hakkı tanıyan kardeşlerine bu günde infak edeceğin bir dirhem (diğer günlerdeki) bin dirheme eşittir. Öyleyse bu günde kardeşlerine fazlasıyla ihsanda bulun; bu günde mümin ve mümine kardeşlerini şâd et.

Sonra da şöyle buyurdu: Ey Kufe halkı! Size bol hayır ihsan edildi ve sizler Allah'ın kalbini iman için imtihan ettiği kimselersiniz. Siz horlanmış ve zulme uğramış olarak imtihan edirsiniz; belalar üzerinize dökülür. Sonra da büyük düğümleri açan, sizden sıkıntıları giderir. Allah'a yemin olsun ki eğer insanlar bu günün faziletini hakıyla tanısalardı melekler her gün on defa onlarla el sıkışarlardı. Sözü uzatmaktan kerahetim olmasaydı bu günün faziletinden ve onun kadriğini tanıyana Allah'ın lütuflarından sayıya gelmeyecek kadar zikrederdim.⁷⁹³

894 – İmam Sadık (a.s): Ğadir gününde Emir'ul Muminin'in (a.s) mezarında olursan namaz ve duadan sonra O hazretin kabrine yaklaşıarak; eğer uzakta (farklı şehirlerde) isen namazdan sonra ona doğru işaret ederek şu duayı oku:

Allahım! Kendi veline, peygamberinin kardeşine, onun vezirine, habibine, dostuna, sırdaşına, ailesi arasından seçtiğine, vasisine, ayırt ettiğine, kendisine halis olana, eminine, yardımcısına, ona iman eden ailesinin en şereflişine, soyunun babasına, hikmetinin kapısına, onun delilini söyleyene, onun dinine davet edene, onun sünneti üzerinde kalana, ümmetine halifesine, Müslümanların efendisi ve müminlerin emirine, yüzü ak insanların imamına, yarattıklarından birine, seçkin kullarına ve peygamberlerinin vasilerine ettiğin en üstün rahmeti et.

⁷⁹³ - Tehzib'ul Ahkâm c.6 s.24 h:52, el İkbâl c.2 s.268, Misbah'uz Zair s.153 "Muhammed (s.a.a) ve Ali'ye (a.s) gösterdiğiniz..." kadar olan hadisin başlangıç bölümü zikredilmemiş, Bihar'ul Envar c.100 s.358 h:2.

Allahım! Ben şahadet ederim ki o, peygamberin – rahmetin onun ve ehlibeytinin üzerine olsun – tarafından üstlendiği şeyi tebliğ etti, koruması gereken şeyi gözetti, yanında emanet bırakılan şeyi korudu, senin helalini helal ve haramını haram bildi. Senin hükümlerini uyguladı, senin yoluna davet etti; senin dostlarını sevdi ve düşmanlarıyla düşman oldu. Senin yolunda ahidini bozanlarla, azgınlarla ve senin emrinden çıkanlarla savaştı. Bütün bunları yaparken sabırlı davrandı, senin rızanı göz önünde bulundurdu; sırt çevirmeksizin sana doğru hareket etti. Allah yolunda hiçbir kınayanın kınaması onu engellemedi; nihayet bu konuda senin rıza ve hoşnutluk makamına ulaştı; kazayı sana teslim etti. Tam bir ihlâsla sana ibadet etti; senin rızan için nasihat etme alanında çaba harcadı. Nihayet ölüm gelip onu buldu ve onu şehid, saadetli, veli, takvalı, hoşnut, tertemiz, hidayet edici ve hidayet olmuş birisi olarak kendine aldı.

Allahım! Muhammed ve ehlibeytine, peygamberlerinden ve vasilerinden birine ettiğin en üstün rahmetle rahmet et; ey âlemlerin Rabbi!⁷⁹⁴

895 – İmam Ali Naki (a.s) – Mutasım tarafından çağrıldığı yılın Ğadir gününde (Emir’ul Muminin’e) okuduğu ziyaret – : Onun – Allah’ın rahmeti üzerine olsun – (kabri) başında durarak şöyle diyorsun:

Selam olsun Allah’ın Resulü, peygamberlerin sonuncusu ve elçilerin efendisi, âlemlerin rabbinin seçtiği, Allah’ın vahyinin emini, emrinin farzları, geçmişin sonuncusu ve geleceğin fatihi ve bütün bunların en üstünü Muhammed’e; Allah’ın rahmet, bereketleri, selatı ve tehiyyeti onun üzerine olsun.

Selam olsun Allah’ın peygamberlerine ve elçilerine, yakın meleklerine ve Salih kullarına. Selam olsun sana ey Emirü’l-Müminin ve ey vasilerin efendisi, peygamberlerin ilminin mirasçısı, âlemlerin rabbinin velisi, benim ve tüm müminlerin mevlası; Allah’ın rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun. Selam olsun sana ey mevlam, ey Emirü’l-Müminin, ey Allah’ın yeryüzündeki emini, yaratıklarına elçisi ve

⁷⁹⁴ - el İkbâl c.2 s.306 Muhammed b. Ahmed Safvani’den naklen, Bihar’ul envar c.100 s.372 h:8.

kullarına yetkin hücceti. Selam olsun sana ey Allah'ın sağlam dini ve mustakim yolu. Selam olsun sana ey ümmetin ihtilaf ettiği ve kendisinden sorulacakları çok büyük haber. Selam olsun sana ey Emirü'l-Müminin! Ümmet daha müşrikken sen Allah'a iman ettin, insanlar hakkı yalanlarken sen doğruladın, onlar men ettikleri halde sen –Allah yolunda – cihat ettin ve sabırla ve sevabını Allah'tan dileyerek dinde tam bir ihlâsla Allah'a ibadet ettin; ta ki ölüm gelip seni yakaladı. Allah'ın laneti zalimlerin üzerine olsun.

Selam olsun sana ey Müslümanların efendisi, müminlerin önderi, takvalıların imamı, yüzü ak ve nurlu insanların rehberi; Allah'ın rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun. Şehadet ederim ki sen Resulullah'ın kardeşi, vasisi, ilminin mirasçısı, şeriatının emini, ümmetine halifesi, Allah'a iman eden ve peygamberini doğrulayan ilk kişisin. Şehadet ederim ki O Allah'tan senin hakkında inen şeyi tebliğ edip Allah'ın emrini aşikâre ulaştırdı, sana itaatin ve senin velayetinin gerekliliğini ümmete farz etti, onlardan senin için biat aldı ve seni müminlere kendi nefislerinden evla etti; nitekim Allah Onu da böyle yapmıştı. Daha sonra Allah'ı onlara şahit tutarak “acaba ben size ulaştırmadım mı” buyurdu. Onlarda “vallahi ulaştırdın” dediler. Sonra dedi ki “Allah'ım şahit ol; çünkü kullar arasında şahit ve hükmedici olarak sen yetersin” Allah senin velayetini ikrar ettikten sonra inkâr edene, ahd ettikten sonra ahdini bozana lanet etsin. Şehadet ederim ki sen yüce Allah'ın ahdine vefa ettin ve Allah Teala'da senin hakkındaki ahdine vefa etti ve kim Allah'ın kendisine yaptığı ahde vefa ederse Allah yakın bir zamanda ona çok büyük bir mükâfat verir.⁷⁹⁵

Şehadet ederim ki gerçekten sen müminlerin hak emirisin; öyle ki Kur'ân senin velayetini söylemiş ve peygamber ümmetten senin hakkında söz almıştır. Şehadet ederim ki sen, amcan kardeşin canınızı feda etmek için Allah'la ticaret yaptınız ve Allah'ta sizin hakkınızda, “Allah, müminlerden canlarını ve mallarını cennet kendilerinin olmak üzere satın almıştır. Allah yolunda savaşır, öldürürler ve öldürülürler bu, Allah'ın üzerine bir borçtur. (Allah) Evratta, İncil'de ve Kur'ân'da (müminlere böyle söz vermiştir). Kim Allah'tan daha çok

⁷⁹⁵ - Fetih 10.

sözünde durabilir? O halde onunla yaptığınız bu alışverişinizden ötürü sevinin. Gerçekten bu büyük başarıdır. Tövbe eden, ibadet eden, hamd eden, seyahet eden, rukü eden, secde eden, iyiliği emredip kötülükten men eden ve Allah'ın sınırlarını koruyan (onları çiğnemeyen) insanlardır. O müminleri müjdele"⁷⁹⁶ ayetini indirdi.

Ey Emirü'l-Müminin! Şehadet ederim ki senin hakkında şüphe eden, emin Peygambere iman etmemiştir; senden başkasını sana denk tutan, âlemlerin Rabbinin bizim için beğendiği ve Gadir-i Hum gününde senin velayetinle tamamladığı sağlam dinden sapmıştır. Şehadet ederim ki aziz ve rahim –Allah'ın – şu buyurduğundan kastedilen senin: “İşte benim doğru yolum budur, ona uyun başka yollara uymayın ki, sizi onun yolundan ayırmasın!”⁷⁹⁷ Vallahi senden başkasını izleyenin hem kendisi saptı ve hem de saptırdı; sana düşmanlık eden de haktan saptı.

Allahım! Senin emirini duyduk, itaat ettik ve senin doğru yolunu izledik; öyleyse Rabbimiz! Bizi hidayet et, kalplerimizi senin itaatine hidayet ettikten sonra saptırma ve bizi senin nimetlerine şükredenlerden eyle. Şehadet ederim ki sen sürekli heva ve hevesinle muhalif idin, takvayla sözleşmiştin; öfkeni yenme konusunda güçlüydün, inanların affedip bağışlıyordun. Allah'a karşı günah işlendiğinde öfkele-nirdin, Allah'a itaat edildiğinde hoşnut olurdun; ahd ettiğin şeyi yerine getirdin; koruman gereken şeyi gözetirdin; sana emanet bırakılan şeyi korurdun; taşıdığını -Allah'ın emrini- tebliğ ediyordun, vaat edilen şeyi bekliyordun.

Şehadet ederim ki zelil olduğundan takiye etmedin; kendi hakkını (hilafeti) almaktan sabırsızlık ve aciziyetten dolayı sakınmadın; senin hakkını gasp edenlerle savaşmaktan güçsüzlük ve zafiyetten dolayı kendini alıkoymadın. Allah'ın hoşnutluğunun aksine dalkavukluk yaparak (onlardan) hoşnut olduğunu göstermedin; Allah yolunda sana ulaşan şeyden dolayı gevşek davranmadın, zayıflık göstermedin.⁷⁹⁸ Hakkını talep etmekte kusur etmedin ve onları gözeterek kendinden

⁷⁹⁶ - Tevbe 111-112.

⁷⁹⁷ - En'am 153.

⁷⁹⁸ - Ali İmran suresinin 146. ayetine işaret vardır.

zaaf göstermedin. Hâşâ ki sen böyle olasın! Aksine sen zulme uğradığında Rabbinin rızasını göz önünde bulundurdun, işini O'na bıraktın ve onlara –muhaliflerine- hatırlatmada bulundun, ama onlar hatırlamadılar; nasihat ettin, ama onlar nasihat almadılar; öğüt verdin, fakat onlar öğüt almadılar; onları Allah'tan korkuttun fakat onlar Allah'tan korkmadılar.

Şehadet ederim ki ey Emirü'l-Müminin sen Allah yolunda hakkıyla cihat ettin; nihayet Allah seni kendi yakınına çağırdı ve kendi isteğiyle seni kendisine aldı ve düşmanlarını seni öldürmeleriyle hüccetle mahkûm etti, ta ki senin lehine ve onların aleyhine hüccet olsun, oysa tüm yaratıklarına ulaşacak bütün hüccetler sende idi.

Selam olsun sana ey Müminlerin Emiri; sen ihlâsla Allah'a ibadet ettin. Allah yolunda sabırla cihat ettin, Allah'ın rızasını dileyerek canını feda ettin; O'nun kitabına uygun davrandın. Peygamberinin sünnetine uydun, namazı ayakta (canlı) tuttun, zekât verdin, gücün yettiğince marufu emrettin ve kötülükten men ettin; bütün bunları Allah'ın yanındakini (rızasını) isteyerek ve Allah'ın vaat ettiğine –rahmeterağbet ederek yaptın. Sıkıntılara aldırış etmedin, zorluklarda gevşeklik göstermedin ve hiçbir savaştan geri kalmadın. Sana bundan başkasını nispet veren yalan söylemiş, sana batıl bir iftirada bulunmuştur ve bu ancak senin düşmanlarına yakışır. Sen Allah yolunda hakkıyla cihat ettin; Allah'ın rızasını göz önünde bulundurarak eziyetlere sabrettin. Sen Allah'a ilk iman eden, O'nun için ilk namaz kılan, cihat eden ve şirk diyarında, dalaletle dolan ve açıkça şeytana tapılan bir yerde yüzünü aşikâr eden ve şöyle diyensin: “Çok sayıda insanın etrafıma toplanması benim izzetimi ve onların etrafımdan dağılması benim vahşetimi artırmaz. Eğer bütün insanlar beni teslim etseler (yalnız bırakmalar) dahi hiçbir zaman inlemem.” Sen Allah'a sığınıp aziz oldun; ahireti dünyaya tercih ettin ve – dünyada – zahit oldun. Allah seni teyit ve hidayet etti, seni halis kıldı ve seçti. Yaptıkların birbiriyle çelişmedi; sözlerin birbirine ters düşmedi; durumun değişmedi. Hakikate aykırı bir iddiada bulunmadın Allah'a hiçbir yalanı iftira etmedin; dünya metasına tamah etmedin; günahlar seni kirletmedi; sen sürekli Rabbinden bir delil üzereydin; işinde yakinle hakka ve doğru yola hidayet ettin.

Hak şehadetle şehadet eder ve doğru bir yeminle Allah'a yemin ederim ki, Muhammed ve Ehlibeyt'i (a.s) –Allah'ın rahmeti onların üzerine olsun – yaratıkların efendileridirler; sen, benim ve bütün müminlerin mevlasısın. O – peygamber – senin hakkında buyurmuştur ki: “Beni peygamberliğe gönderene andolsun ki, seni inkâr eden bana inanmamıştır, seni inkâr eden Allah'a ikrar etmemiştir. Senden – ümmeti- alıkoyan sapmıştır; sana doğru hidayet olmayan Allah'a ve bana –peygamberliğime – doğru hidayet bulmamıştır ve bu Rabbimizin buyruğudur: “Elbette ben tevbe eden, iman eden, iyi işler yapanın ve sonra - senin velayetine - hidayet olanın günahını bağışlarım.”⁷⁹⁹

Ey mevlam! Senin faziletin gizli kalmaz, nurun sönmez; seni inkâr eden insanların en zalimi en katı kalplisidir.

Ey mevlam! Sen kullara hüccet, doğru yola hidayet edensin ve seni sevmek kıyamete azıktır.

Ey mevlam! Allah, birinci makamda (yaratılışın başlangıcında) senin mevkiini yükseltti, ahirette seni en yüksek dereceye çıkardı; muhalifinin kör olduğu şeye seni basiretli kıldı; - bu nedenle muhaliflerininle Allah'ın sana bağışları –imamet – arasında engel oluşturdu. O halde, Allah, senin saygınlığını helal bilenlere ve hakkını senden uzaklaştıranlara lanet etsin. Şehadet ederim ki onlar, ateş yüzlerini yakacak olan insanların en fazla zarar görenleridir ve cehennemde onların yüzü çirkin olacak.⁸⁰⁰

Şehadet ederim ki sen Allah ve resulünün emri dışında bir iş yapmadın, bir işten sakınmadın, bir şey konuşmadın ve susmadın. Dedin ki: “Canım elinde olan – Allah – a andolsun ki kılıç sallamada herkesten öne geçtiğimde Resulullah – Allah'ın rahmeti onun ve Ehlibeytinin üzerine olsun – bana bakıyordu; o sırada buyurdu ki: “Ey Ali! Sen bana nispet, Harun'un Musa'ya olan konumundasın” şu farkla ki, benden sonra peygamber yoktur; sana haber vereyim ki, sen ölümünde ve yaşamında (her zaman) benimlesin ve benim sünnetim üzeresin.” Vallahi ben yalan söylemedim ve –Resulullah tarafından – bana yalan

⁷⁹⁹ - Taha 82.

⁸⁰⁰ - Muminun 104.

söylenmedi; ben hiçbir zaman sapmadım ve hiç kimse benim vasıtamla sapmadı; ben, Rabbimin bana ahdedtiği şeyi unutmadım. Ben sürekli, rabbimden peygamberine açıkladığı ve peygamberin de bana açıkladığı bir delil üzereydim. Ben apaçık bir yoldaydım bunu olduğu gibi size açıklıyorum.” Vallahi doğru söyledim hak söz konuştum.

O halde Allah, seni, senden uzak olan cahillerle eşit bilenlere lanet etsin; Allah Teala buyuyor ki: “Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?”⁸⁰¹ Allah, senin velayetini kendilerine farz ettiği kimseleri seninle denk tutanlara lanet etsin. Sen Allah’ın velisi, peygamberinin kardeşi, dinin savunucusu ve faziletini Kur’ân’ın söylediği bir kişisin. Yüce Allah buyuruyor ki: “... Allah mücahitleri, oturanlardan çok daha büyük ecirle üstün kılmıştır. Kendi katından yüksek dereceler, bağış ve rahmet vermiştir. Allah çok bağışlayandır, esirgeyendir.”⁸⁰²

Allah Teala yine buyuyor ki: “(Ey müşrikler siz,) hacılara su verme ve Mescidu’l-Haram’ı onarma (işini yapan); Allah’a, ahiret gününe inanan ve Allah yolunda cihat edenle bir mi tuttunuz? Bunlar, Allah’ın yanında bir olmazlar, Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez. İnanan, hicret eden ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla savaşanların, Allah katında dereceleri daha büyüktür. İşte kurtuluşa erenler onlardır. Rableri onlara, kendisinden bir rahmet, rıza ve içinde sürekli kalacakları nimeti bol cennetleri müjdeler. Orada ebedi kalacaklardır. Allah, işte büyük mükâfat O’nun yanındadır!”⁸⁰³

Şehadet ederim ki sen, Allah’a itaatte halis olan Allah’ın methine has bir kişisin; hidayete karşılık bir bedel istemedin, rabbinin ibadetine hiç kimseyi ortak tutmadın. Yüce Allah, senin hakkında peygamberinin –Allah’ın rahmeti onun ve Ehlibeytinin üzerine olsun – duasını kabul etti; sonra ona, seni ümmete evla kılan şeyi – imametini – açıklamasını emretti; ta ki böylece senin makamının yüceliği, – hak üzere olduğuna dair – delinin ortaya çıksın ve muhaliflerin batıl sözleri yok olsun ve mazeretleri kesilsin. – peygamber – fasıkların fitnesinden korktuğu ve senin hakkında münafıklardan sakındığı bir halde, âlem-

⁸⁰¹ - Zümer 9.

⁸⁰² - Nisa 95-96.

⁸⁰³ - Tevbe 19-22.

lerin Rabbi, “Ey Resul! Rabbinden sana indirileni ilet. Eğer bunu yapmazsan, O’nun risaletini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlardan korur”⁸⁰⁴ ayetini indirdi. Sonra yolculuk zahmetine katlandı, sıcak kum çölünde ayağa kalkarak hutbe okudu. Seslendi, sesini herkese duyurdu ve – Allah’ın emrini – bildirdi. Sonra onların hepsine, “Allah’ın emrini bildirdim mi?” diye sordu. Onlar, Allah şahittir, evet, dediler. Bunun üzerine “Allah’ım! Şahit ol” buyurdu.

Daha sonra, “Ben müminlere kendi nefislerinden daha evla değil miyim?” diye sordu. Onlar, evet, dediler. Bunun üzerine senin elini tutarak, “Ben kimin mevlası isem, bu Ali de onun mevlasıdır. Allahım! Ona dost olana dost ol ve ona düşman olana düşman ol; ona yardım edene yardım et, onu yalnız bırakanı yalnız bırak” buyurdu. Ama Allah’ın senin hakkında Resulüne indirdiğine az bir gruptan başka kimse iman etmedi ve onların çoğu kendi aleyhlerine zarardan başka bir şey artırmadılar. Allah’ın, daha önce senin hakkında indirdiği şu ayetten hoşlanmadılar: “Ey inananlar, sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, yakında öyle bir toplum getirecek ki (O) onları sever, onlarda O’nu severler. Müminlere karşı alçak gönüllü kâfirlere karşı onurlu ve şiddetlidirler. Allah yolunda cihat ederler, hiçbir kınayıcının kınamasından korkmazlar. Bu, Allah’ın bir lütfüdür, onu dilediğine verir. Allah’ın lütfü boldur, O her şeyi bilir. Sizin veliniz ancak Allah, Resulü ve namazlarını kılan ve rukü halinde zekât verenlerdir. Kim Allah’ı, Resulünü ve müminleri veli tutarsa (bilsin ki) galip gelecek olanlar, yalnız Allah’ın taraftarlarıdır.”⁸⁰⁵ “Rabbimiz, senin indirdiğine inandık, peygambere uyduk; bizi şahitlerle beraber yaz!”⁸⁰⁶ “Rabbimiz, bizi doğru yola ilettikten sonra kalbimizi saptırma; bize katından bir rahmet ver, şüphesiz sen çok bağış yaparsın.”⁸⁰⁷

Allahım! Biz bütün bu ayetlerin senin yanından ve hak olduğunu biliyoruz. O halde, ona (Ali’ye) muhalefet edenlere, büyüklük tasla-

⁸⁰⁴ - Maide 67.

⁸⁰⁵ - Maide 54-56.

⁸⁰⁶ - Ali İmran 53.

⁸⁰⁷ - Ali İmran8.

yanlara ve onu yalanlayarak kâfir olanlara lanet et. “Zulmedenler, yakında nasıl bir inkılâba uğrayıp devrileceklerini bilecekler.”⁸⁰⁸

Selam olsun sana ey müminlerin emiri ve vasilerin efendisi, ibadet edenlerin birincisi, zahitlerin en zahidi; Allah’ın rahmeti, bereketleri, salâvatları ve tehiyyetleri senin üzerine olsun. “Ona ihtiyaçları olduğu halde yemeklerini yoksula, yetime ve esire verirler, onları doyururlar. Sizi, ancak Allah rızası için doyurmadayız ve sizden istemeyiz ne bir karşılık, ne bir teşekkür”⁸⁰⁹ ayetindeki ihtiyacı olduğu halde yemeği yediren sensin. Allah Teala, “Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi, (yoksul kardeşlerini) öz canlarına tercih ederler. Kim nefsinin cimriliklerinden korunursa işte onlar başarıya erenlerdir”⁸¹⁰ ayetini senin hakkında indirdi. “Öfkelerini yutarlar, insanları af ederler, Allah da güzel davrananları sever”⁸¹¹ ayetinden maksat sensin. “Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabrederler”⁸¹² ayetinden maksat sensin. – Beytül-malı – eşit olarak bölüştüren, halka adil davranan, Allah’ın sınırlarını bütün insanlardan daha iyi bilen sensin.

Yüce Allah, “Hiç inanan kimse, (yoldan çıkan) fasık gibi olur mu? Elbette bunlar bir olmazlar. İnanan ve iyi işler yapanlara gelince, onlar için yaptıklarına karşılık olarak varıp kalacakları cennet konakları vardır”⁸¹³ ayetinde kendi fazlıyla seni üstün kılan şeyi bildirmiştir. Sen Kurân ilmine, te’vil hükmüne ve Resulullah’ın nassına has kılınmışsın. Görülen yerler (fetih ve zaferler), meşhur (zor) makamlar, Bedir savaşı ve Ahzab savaşı günü gibi zor günler sana hastır; “O günlerde gözler yığıldı, yürekler gırtlığa geldi ve siz, Allah hakkında türlü türlü şeyler düşündünüz. İşte orada müminler imtihan edildi ve şiddetli bir sarsıntıya uğradılar. O zaman münafıklar ile kalplerinde hastalık bulunanlar, “Allah ve Resülü bize sadece kuru vaatlerde bulunmuşlar” diyorlardı. Onlardan bir grup da demişti ki: “Ey Medine halkı! Artık sizin için durmanın sırası değil; hadi dönün. Onlardan bir grubu ise,

⁸⁰⁸ - Şuara 227.

⁸⁰⁹ - İnsan 8-9.

⁸¹⁰ - Haşır 9.

⁸¹¹ - Ali İmran 134.

⁸¹² - Bakara 177.

⁸¹³ - Secde 18-19.

“gerçekten evlerimiz emniyette değil” diyerek – savaşa gitmemek için – peygamberden izin istiyorlardı; oysa evleri tehlikede değildi; sadece savaştan kaçmak istiyorlardı.”⁸¹⁴ Allah Teala (bu olaya işaretle) buyurdu ki: “Müminler (düşman) orduları(nı) gördükleri zaman: İşte Allah ve Resulünün bize vaat ettiği! Allah ve resulü doğru söylemiştir, dediler. Bu (orduların gelişi), onların sadece imanlarını ve teslimiyetlerini artırdı.”⁸¹⁵

Ve sen onların Amr’ını öldürdün ve topluluklarını bozguna uğrattın “Allah, inkar edenleri hiçbir fayda elde edemeden öfkeleriyle geri çevirdi. Allah savaşta müminlere yetti. Allah güçlüdür, mutlak galiptir.”⁸¹⁶ Yine Uduat savaşı gününde, “Resul, arkanızdan sizi çağırırken siz durmadan – savaş alanından – uzaklaşıyor, hiç kimseye dönüp bakmıyordunuz.”⁸¹⁷ Ve sen müşrikleri sağdan ve soldan peygamberden uzaklaştırıyordun. Nihayet Allah onları korkuyla size taarruz etmekten çevirdi ve yenilgiye uğramış orduya seninle zafer verdi. Huneyn gününde ise Kurân’ın buyurduğu gibi, “...hani (o gün) çokluğunuz sizi böbürlendirmişti fakat size hiçbir yarar da sağlamamıştı. Bütün genişliğine rağmen yeryüzü size dar gelmişti; nihayet bozularak arkanıza dönmüştünüz (kaçmağa başlamıştınız). Sonra, Allah Resulünün ve müminlerin üzerine sükûnetini (güven veren rahmetini) indirdi...”⁸¹⁸

Ayetteki müminlerden maksat sen ve seni sevenlerdir; o zaman ordu bozguna uğrarken amcan Abbas yüksek bir sesle, “Ey Bakara suresinin ashâbı, ey şecere=âğaç biatının ashâbı” diye haykırıyordu. Nihayet bir grup onun çağırısına icabet etti (ey Ali) sen onlara (İslam ordusunun) zahmetine yettin (onlardan savaş zahmetini kaldırdın) ve onlar olmaksızın –Allah’ın dinine – yardımı üstlendin. Böylece onlar –İslam ordusu savaşın – sevabından ümitsiz olarak döndüler ve Allah’ın tövbe vaadini umdular; Allah’ın bu olay hakkındaki buyruğu budur: “Sonra Allah, bunun ardından yine dilediğinin tövbesini kabul

⁸¹⁴ - Ahzab 10-13.

⁸¹⁵ - Ahzab 22.

⁸¹⁶ - ahzab 25.

⁸¹⁷ - Ali İmran 153.

⁸¹⁸ - Tevbe 25-26.

eder.”⁸¹⁹ O gün sen (ey Ali) sabır derecesine sahiptin ve yüce bir mükâfata ulaştın ve Hayber günü, Allah münafıkların gevşekliğini – müminlere – gösterip kâfirlerin arkasını kesti ve hamd âlemlerin Rabbi Allah’a mahsustur. “Oysa arkalarına dön(üp kaç)mayacaklarına dair Allah’a söz vermişlerdi. Allah’a verilen sözden sorumlu idiler.”⁸²⁰

Ey mevlam sen –Allah’ın – yetkin hücceti, açık yolu, geniş nimeti, aydın delilisin. O halde Allah’ın sana verdiği fazl mübarek olsun ve senin cahil düşmanın helak olsun. (Ey Ali) Peygamberin –Allah’ın rahmeti ona ve Ehlibeytinin üzerine olsun – bütün savaşlarında ve gazvelerinde onunla birlikteydin; sancağı onun önünde taşıyordun; kılıçla önündeki düşmanlarını vuruyordun. Sonra işlerde tedbirin ve basiretin nedeniyle – peygamber – birçok yerde seni emir kıldı ve hiç kimse senin üstüne emir değildi. Takvan birçok işlere girişmeni engellerken senden başkaları o gibi işlerde heva ve heveslerine uydular. Böylece cahiller senin onları yapmaktan aciz olduğunu sandılar; valahi böyle düşünen sapmıştır ve hidayet üzere değildir.

Sen kendi sözünle –Allah’ın rahmeti senin üzerine olsun – hakkında böyle düşünen ve iftira edenlerin eleştirilerinin cevabını açıkladın: “Nice bozuk ve düzenbaz insanlar hile yolunu bulur da, sakınan insan Allah’tan çekinmesinden dolayı onu yapmaz ve kendi isteğiyle onu terk eder; fakat din derdi olmayan kişi fırsatı ganimet bilerek ona girer.” Vallahi doğru söyledin, (ey Emirü’l-Müminin!) batıl ehli zarar etmiştir. Ahdini bozan ikisi (Talha ve Zübeyir) sana hile yaparak, “Biz umre yapmak istiyoruz” dediklerinde sen onlara dedin ki, “Kendi canınıza andolsun ki siz umre yapmak istemiyorsunuz, siz bana hile yapmak istiyorsunuz.” Böylece o ikisinden biat aldın ve ahdi yeniledin de onlar nifaklarında ciddiyet gösterdiler ve sen onlara yaptıklarını haber verince ihmal ederek döndüler de bundan faydalanmadılar ve onların işlerinin sonu hüsrana oldu. Sonra o ikisini –muhalefeti – Şamlılar – muhalefeti – izledi. Böylece, onların mazeretini kestikten sonra üzerlerine yürüdü. Oysa onlar hak dine inanmıyorlardı, Kurân’ın üzerinde düşünmüyorlardı; onlar ahmak, alçak ve sapık in-

⁸¹⁹ - Tevbe 27.

⁸²⁰ - Ahzab 15.

sanlardı. Onlar, senin –hilafetin – hakkında Muhammed’e indirilen ayete karşı kâfir oldular ve senin muhaliflerine yardım ettiler. Oysa, Yüce Allah sana uymayı emretmiş, müminleri sana yardıma çağırarak buyurmuştur ki: “Ey inanalar, Allah’tan korkun ve doğrularla birlikte olsun.”⁸²¹

Ey mevlam! Hak seninle aşikâr oldu; oysa insanlar onu ihmal ederek terk etmişti. Sünnetler yıpranıp çığnendikten sonra sen onları açıkladın. Kurân’ın tasdikiyle cihatta öne geçmek ve Kurân’ın hakikat ve yorumu üzere cihadın fazileti sana mahsustur. Senin düşmanın, Allah’ın düşmanı ve Resulullah’ı inkâr edendir; o, – insanları – batıla davet eder, haksızlığa hükmeder, gasben –insanlara – hüküm sürer, kendi partisini (kendine uyanları) ateşe –cehenneme – çağırır. Ammar Yasir ise –senin tarafında – cihat ederek iki safın arasında, “koşun, koşun cennete” diye haykırıyordu. Su istediğinde –su yerine, can vermek üzereyken – ona süt verdiklerinde tekbir getirerek dedi ki: Resulullah –Allah’ın rahmeti ona ve Ehlibeytine olsun – bana buyurdu ki: “Dünyada en son içeceğin şey bir içim süttür.” (Ey Ammar!) seni azgın bir grup öldürecektir.” O sırada Ebu’l-Adiye Fezari karşısına çıkarak onu öldürdü.

Kıyamet gününe kadar Allah’ın, meleklerinin ve peygamberlerinin laneti müşriklerden veya münafıklardan olan –Ammar’ın – katilinin, sana karşı kılıç çekenin ve senin kılıç çektiğin kimsenin ve yine sana bir kötülüğün ulaşmasına razı olan, bundan rahatsız olmayan ve buna göz yuman, onu engellemeyen, eliyle ve diliyle sana karşı onlara yardım edenlerin veya yerinde oturup sana yardım etmeyenlerin, seninle birlikte cihat etmeyenlerin, senin faziletini –insanların – gözünde – küçük görenlerin veya senin hakkını inkâr edenlerin ya da Allah seni, onlara kendi nefislerinden daha üstün kıldığı halde senden başkasına dönenlerin üzerine olsun. Allah’ın salâtı, rahmeti, bereketleri, selamı ve tehiyyetleri senin ve senin soyundan olan tertemiz imamların üzerine olsun; doğrusu Allah övgüye değer ve yücedir.... Yine geceleyin peygamberin (s.a.a) yatağında yatman Allah’ın kurbanı (İsmail aleyhisselam)a benzedi; o zaman sen de İsmail gibi cevap verdin ve İsmail

⁸²¹ - Tevbe 119.

gibi sabırla Allah'ın rızasını göz önünde bulundurarak itaat ettin: “(İbrahim ona:) Yavrum dedi, ben uykuda görüyorum ki ben seni kesiyorum; (düşün) bak, ne dersin? (İsmail:) Babacığım, sana emredilene yap, inşaallah beni sabredenlerden bulacaksın, dedi.”⁸²² Sen de aynen Resulullah –Allah'ın rahmeti onun ve Ehlibeytinin üzerine olsun – sana onun yerine yatağında yatmanı emrettiği zaman hemen onun emrine itaat ettin ve Resulullah'ın yerine öldürülmek için kendini hazırladın.

Allah Teala da senin bu itaatini mükâfatlandırdı ve bu güzel işini şu şekilde açığa çıkardı: “İnsanlardan öylesi de var ki, canını, Allah'ın rızasını kazanmaya satar.”⁸²³

Yine Kurân sayfalarının aldatma ve hile ile –mızrakların ucunda – yükseltildiği, böylece –insanlar arasına – şüphe düşürüldü, hakkın oyuna alındığı ve şüpheye uyulduğu Sıffin savaşında senin sıkıntın Harun'un sıkıntısına benziyordu. Musa onu kavmine emir kılmıştı, ama insanlar etrafından dağılmışlardı: “Önceden Harun, kendilerine: Ey kavmim, andolsun siz bununla (Samiri'nin buzağısıyla) sınıdınız. Rabbiniz çok esirgeyendir. (Gelin) siz bana uyun, emrime itaat edin! Demişti. (onlar, hayır) dediler: Musa bize dönünceye kadar buna tapmaktan vazgeçmeyeceğiz!”⁸²⁴ Sen de Kurân sayfaları –mızrakların ucunda – yükseltildiği zaman dedin ki: “Ey kavmim, gerçekten siz bununla sınınmaktasınız, size hile yapılmaktadır.” Fakat onlar isyan ettiler, muhalefet ettiler ve senden iki hakem atamanı istediler. Ancak bundan sakındın, onların –çirkin – işinden Allah'a sığındın; işi –çaresizlikten- onlara bıraktın.

Hak açığa çıkıp kötü iş anlaşılınca yaptıkları hata ve zulümlerini itiraf ettiler; ondan sonra tekrar ihtilafa düştüler ve senden aptalca bir hüküm vermeni istediler. Fakat sen bundan sakındın, ama onlar onu sevdiler; sen hata saydın, oysa onlar işledikleri günahı mubah saydılar. Sen sürekli basiretli ve hidayet üzereydin, onlar da sapık ve kör sünnetler üzereydiler. Onlar sürekli nifaka ısrar ettiler ve sapıklıkta şüp-

⁸²² - Saffat 102.

⁸²³ - Bakara 207.

⁸²⁴ - Taha 90-91.

heye düştüler. Nihayet Allah onlara yaptıkları işin vebalini tattırdı. Böylece senin kılıcınla sana karşı düşmanlık yapanları öldürdü, böylece şaki ve bedbaht oldular; saadete erenler ise senin hüccetinle dirildiler ve hidayet buldular. Allah'ın rahmeti her sabah ve akşam, bütün sukunet ve hareketinde senin üzerine olsun. Hiçbir öven senin sıfatına ihata edemez. Hiçbir hicivci de senin faziletini yok edemez. Sen ibadet bakımından yaratıkların en iyisi, takva bakımından en ihlâslısı ve din düşmanlarının en güçlü defedicisi idin. Sen kendi çabanla Allah'ın hükümlerini ayakta tuttun, azgınlığın askerlerini kılıçtan geçirdin, bileğinin gücüyle savaşların ateşini söndürdün, şüphe örtülerini beyanıyla yırttın, batıl giyisisini apaçık haktan açtın, Allah yolunda hiçbir kınayanın kınamasından çekinmedin, yüce Allah'ın methi ve övgüsüyle methedenlerin methine ve övenlerin övgüsüne ihtiyaç duymadın.

Allah Teala buyuruyor ki: “Müminlerden öyle erkekler var ki, Allah'a verdikleri sözde durdular. Onlardan kimi adağını yerine getirdi, kimi de beklemektedir; onlar sözlerini asla değiştirmemişlerdir.”⁸²⁵

Nakisin (ahdini bozanlar), Kasitin (azgınlık) ve Marikin'le (dinden çıkanlar) savaşınca ve Resulullah'ın (s.a.a) –Allah'ın rahmeti onun ve Ehlibeytinin üzerine olsun – senin hakkındaki ahdi isabetli çıkınca, sen, onun ahbine vefa ettin ve “Bunun bununla (sakalımın kanımla) boyanmasının zamanı gelmedi mi veya –beni öldürmek için – ümmetin en katı kalplisi ne zaman gönderilecek?” dedin. Oysa sen – hak üzere olduğuna dair – Rabbinden bir delil üzere olduğuna emindin ve yaptığın işin bilincindeydin. Allah'la yapmış olduğun muameleden dolayı müjdelenerek O'na doğru hareket ettin ve işte bu en büyük kurtuluştur.⁸²⁶

Allahım! Peygamberlerinin ve peygamberlerinin vasilerinin katillerine bütün lanetlerle lanet et ve onları ateşin sıcaklığına ulaştır; senin velinin hakkını gasp edene, ahdini inkâr edene, dini ona tamamladığın gün onun velayetine yakın ve ikrar ettikten sonra reddedene lanet et.

⁸²⁵ - Ahzab 23.

⁸²⁶ - Tevbe 111.

Allahım! Emirü'l-Müminin'in katiline, ona zulmedene, katilerinin izleyicilerine ve yardımcılara lanet et.

Allahım! Hüseyin'e zulüm edenlere, onun katillerine düşmanlarına uyanlara, onların yardımcılara, onu öldürmelerine razı olanlara veya yardım etmeyerek onu yalnız bırakanlara çok şiddetli lanet et.

Allahım! Muhammed'in Ehlibeytine zulmeden birinci zalime ve onların haklarına mani olanlara lanet et.

Allahım! Muhammed'in Ehlibeytine zulüm eden ilk zalimi ve onların hakkını gasp eden ve kıyamete kadar onun sünnetini izleyeni lanetine has kıl.

Allahım! Peygamberlerin sonuncusu ve Resullerin efendisi Muhammed'e ve onun pak ehlibeytine rahmet eyle. Bizleri onlara sarılanlardan, onların velayetiyle kurtuluşa erenlerden, kendilerine korku ve üzüntü olmayacak – cehennemden – güvencede olanlardan eyle doğrusu sen övülmeye layık sonsuz ihsan sahibisin.⁸²⁷

17/10

Ğadir Mescidi

896 – İmam Bakır (a.s): İsmet ayeti⁸²⁸ geldiğinde Resulullah (s.a.a) bir münadiye halkı cemaat namazına çağırmasını; ileri gidenlerin geri dönmelerini ve geridekilerin de beklemelerini emretti. Kendisi ise yolun sağından Ğadir Mescidine yanaştı. Cebrail Allah(c.c) katından ona bunu emretti. O yerde büyük diken ağaçları vardı.⁸²⁹

897 – el Kafi – Deveci Hassan Cemmal'dan naklen – : İmam Sadık'ı (a.s) Medine'den Mekke'ye götürdüm. Ğadir Mescidine vardığımızda mescidin sol tarafına baktı ve buyurdu: Burası Resulullah'ın

⁸²⁷ - el Mezar'ul Kebir s.264 h:12 Ebu'l Kasım b. Ruh Osman b. Seid Amri vasıtası ile İmam Hasan Askeri'den (a.s) naklen, el Mezar Şehid-i Evvel s.66 hazrete (a.s) isnad etmeden, Bihar'ul Envar c.100 h:359 h:6 Mufid'den naklen.

⁸²⁸ - Maide suresinin "...Allah seni insanlardan korur" anlamındaki 67. ayeti.

⁸²⁹ - el İhticac c.1 s.138 h:32 Alkeme b. Muhammed el Hadremi, Ravdat'ul Vain s.102.

(s.a.a) ayak bastığı yerdir; hani şöyle buyurmuştu: Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.⁸³⁰

898 – İmam Sadık (a.s): Ğadir Mescidinde namaz kılmak müstehaptır. Zira peygamber (s.a.a) orada Emir’ul Muminin’i (a.s) (kendi yerine) atadı. Orası izzet ve celâl sahibi Allah’ın hakkı aşikâr ettiği yerdir.⁸³¹

899 – el Kafi – Abdurrahman b. Haccac’dan naklen – : İmam Kazım’dan (a.s) gündüz vakti ve yolcu olduğum halde Ğadir Mescidinde namaz kılma konusunu sordum. Buyurdu: Orada namaz kıl. Şüphesiz bunda fazilet vardır. Babam da bunu emrederdi.⁸³²

Ğadir Bölgesi Hakkında Bir Araştırma⁸³³

Ğadir-i Hum İslam peygamberinin (s.a.a) müteaddit huzurlarına şahit olan mekânlardan biridir. Peygamberin (s.a.a) Ğadir’deki bulunuşları şu şekilde özetlenebilir:

- 1 – Medine’ye hicret ettiği sırada
- 2 – Veda haccından döndüğünde
- 3 – Ğadir biatı gerçekleştiği anda.

Bunlardan her biri İslam tarihinin önemli bir bölümünü inşa etmiştir: Hicret, İslam davetinin yayılması ve onun Mekke sınırlarını aşarak dünyayı kapsamada başlangıç noktası idi. Veda haccı ve Mekke’den Medine’ye dönüş risaletin sonu idi; onda din kemale erdi, nimet tamalandı. Ğadir biati ise risalet ve resul ahdinin sonunda imamet ve imam sözü için ortam oluşturmuştu. Buradan yola çıkarak “Ğadir-i Hum”un İslam coğrafyasında büyük önem ve İslam tarihindeki şanlı nişaneler arasında yüce bir konum kazandığı söylenebilir.

⁸³⁰ - el Kafi c.4 s.566 h:2, Tehzib’ul Ahkam c.3 s.263 h:746.

⁸³¹ - el Kafi c.4 s.567 h:3, Tehzib’ul Ahkam c.6 s.19 h:42, Men La Yehduru’l Fakih c.2 s.559 h:3142 hepsi Eban’dan naklen.

⁸³² - el Kafi c.4 s.566 h:1, Tehzib’ul Ahkam c.6 s.18 h:41, Men La Yehduru’l Fakih c.2 s.559 h:3143.

⁸³³ - Bu araştırma Dr Abdulhadi Fazlı’nın Terasna dergisinin yirmi beşinci sayısında çıkan “Ğadir olay üzerinden geçen on dört asır” başlıklı makalesinden alıntı yapılmıştır.

Bu mekân peygamberin (s.a.a) hicret yolculuğunda veya veda hac-cından döndüğünde yolu üzerindeki menzillerden biri olmaktan daha çok Emir'ul Muminin'in (a.s) velayete atandığı yer olarak meşhurdur.

Bizim bu mekân hakkındaki sözümüz aşağıdaki başlıklar altındadır:

- Mekânın ismi,
- İsim sebebi,
- Mekânın coğrafi sınırı,
- Tarihi konumu,
- Velayetin ilan edilme yeri,
- Bu mekânın müstehap amelleri,
- Oranın şimdiki konumu,
- Oraya varan yollar,
- Görüntüler.⁸³⁴

Mekânın İsmi

a)Bu mekân “Ğadir-i Hum” ismiyle meşhurdur. el Siret'un Nebeviyye kitabında nakledilen bir hadiste şunu okuyoruz:

Mutallib b. Ziyad, Abdullah b. Muhammed. Akil'den, o da Cabir b. Abdullah'tan şöyle naklediyor: Biz Cuhfe'de “Ğadir-i Hum”da idik. Peygamber (s.a.a) perde arkasından veya bir çadırdan çıkıp yanımıza geldi...⁸³⁵

Zeyd b. Erkam'ın hadisinde şöyle gelmiştir:

Resulullah (s.a.a) “Ğadir-i Hum”da ağaçların altında hutbe okudu.⁸³⁶

Yine başka bir hadisinde şunu okumaktayız:

⁸³⁴ - Bu görüntülerden bazılarını kitabın sonunda getireceğiz.

⁸³⁵ - el Siyret'un Nebeviyye İbni Kesir c.4 s.424.

⁸³⁶ - el Mustedrek ala's Sahiheyn c.3 s.118 h:4576.

Resulullah (s.a.a) veda haccından döndüğünde “Ğadir-i Hum” da durdu ve ağaçların altına gitmelerini emretti...⁸³⁷

Nusayb’in şiirinde şöyle gelmiştir:

Ğadir’de Ğadir-i Hum dedi:

Küçük kardeşim! Ne zamana kadar yolcusun?

Bizim aramızda oldun da görmedin mi?

Uyuyorum lakin gidersen uyumaz mıyım?⁸³⁸

Kumeyt Esedi’nin şiirinde şöyle geçmiştir:

Ağaçlar gününde, Ğadir-i Hum ağaçları

Onun velayetini aşıkâr etti; keşke itaat olunsaydı!⁸³⁹

“Hum” sözcüğü Lisan’ul Arab kitabında “H” harfinin fethesi ile (Hem) kaydedilmiştir. Ancak orada İbni Dureyd’den şöyle nakledilmiştir:

Hum sözcüğünde “h” harfi ötre iledir.⁸⁴⁰

b)Bu mekân coğrafi yapısı sebebiyle “Hum vadisi” olarak da adlandırılmıştır. Hazimi diyor ki:

Hum, Mekke ile Medine arasında Cuhfe yakınlarında bir vadidir. Onda bir çukur vardır ki Resulullah (s.a.a) orada konuşma yaptı. Bu vadi çok engebeli olmak özelliği ile zikredilmiştir.⁸⁴¹

İmam Ahmed diyor: Affan, Ebu Avane’dan, Muğiyra’dan, Ebu Ubeyd’den Meymun Ebu Abdullah’tan bize nakletti ki o, Zeyd b. Erkam’ın şöyle dediğini duymuş: Resulullah ile (s.a.a) birlikte “Hum vadisi” denilen bir yere indik.⁸⁴²

El Müracaat kitabının metninde ise şöyle gelmiştir:

⁸³⁷ - Sevaik-i Muhrika s.43 “Resulullah konuşma yaptı” cümlesi de zikredilmiş.

⁸³⁸ - Mucem-u Maste’cem c.2 s.510.

⁸³⁹ - Bkz c.5 s.111 (Kumeyt b. Zeyd Esedi)

⁸⁴⁰ - Lisan’ul Arab c.12 s.191.

⁸⁴¹ - Mucem’ul Buldan c.2 s.389, Mucem-u Mealim’il Hicaz c.3 s.157.

⁸⁴² - el Siyret’un Nebeviyye İbni Kesir c.4 s.422.

İmam Ahmed b. Hanbel, Zeyd b. Erkam'ın hadisini şu şekilde getirmiştir: Resulullah ile (s.a.a) birlikte "Hum vadisi" denilen bir vadi-de indik. Sonra namaz emri verdi ve onu öğlenin sıcağında kıldı...⁸⁴³

c)Bazen kısaltmak amacıyla sadece "Hum" sözcüğü kullanılmaktadır. Sıfat-u Ceziret'ul Arab kitabında bu şekilde gelmiştir. Kitabın yazarı (Hemdani) Yemen'de bulunan "Tuhame"nin şehirlerini sayarken diyor:

Mekke ve onun etrafı Kureyş ve Huzae'ye aittir. O bölgelerden olarak şunlar vardır: Merr'uz Zahran, Ten'im, Ci'rane, Serif, Fah, Asm, Esfan, Kadid – ki Huzae'ye aittir – , Cuhfe ve Hum; Cuheyne bölgesi ve Beni Harb mahallelerine kadar uzanmaktadır.⁸⁴⁴

Ma'n b. Evs'in şiirinde de şöyle geçmiştir:

Hum, seninle olan dosttan boşaldı

Serif'te alnında kalan eserler seni aldı

Mucalid b. Zi Mürran Hemdani'nin – Muaviye ve Amr As'ın, Osman'ın kanının intikamı bahanesi ile halkı alattıklarını gördüğünde Muaviye b. Ebu Süfyan'a hitaben yazdığı kasidesi – şiirinde de şöyle gelmiştir:

O halkın boynunda velayet hürmetine sahiptir

Bu "Hum"da yüksek sesle aşikâr edilen sözledir⁸⁴⁵

d)Bazı hadislerde ona cüze küllün ismini verme babından "Cuhfe" ismi de kullanılmıştır. Zira Hum, – zikredileceği gibi – Cuhfe'deki büyük vadinin bir kısmını oluşturmaktadır.

Bu isim Sa'd'ın kızı Ayşe'nin naklettiği hadiste geldiği gibi el Müracaat⁸⁴⁶ kitabında da gelmiştir ve Nesai bunu Hasais-i Emir'ul Muminin⁸⁴⁷ kitabında getirmiştir. Rivayetin metni şöyledir:

⁸⁴³ El Müracaat s.309.

⁸⁴⁴ - Sıfat-u Ceziret'il Arab s.259.

⁸⁴⁵ - Hemdan'ın şiirleri ve haberleri Hasan İsa Ebu Yasin s.372.

⁸⁴⁶ - el Müracaat s.311.

⁸⁴⁷ - Hasais-u Emir'ul Muminin Nesai s.42 h:8.

Sa'd'ın kızı Ayşe'den duydum ki diyor: Babam diyordu ki: Resulullah'tan (s.a.a) "Cuhfe" gününde duydum....

İbni Kesir da bunu "el Siyret" kitabında İbni Cerir'den şöyle nakletmiş:

Sa'd kızı Ayşe'den rivayet edilmiş ki o babasından şunu duymuş: Resulullah'ın (s.a.a) "Cuhfe" gününde Ali'nin (a.s) elinden tutarak şöyle buyurduğunu duydum:...⁸⁴⁸

e)Ona "Harrar" da denilmiştir.

Sekuni diyor ki: Ğadir-i Hum'daki Ğadir bölgesine "Harrar" diyorlar.⁸⁴⁹

Bu tanımlama, Bekri'nin "Mucem-u Maste'cem" kitabındaki tanımlamaya da uymaktadır. O diyor ki:

Zubeyr diyor: Orası Hicaz'da bulunan ve Cuhfe'ye dökülen bir vadedir.⁸⁵⁰

f)Şimdi insanlar onun ismini kısaltarak sadece "Ğadir" demektedirler.

g) Bölge bugün "el Ğurebe" ismi ile anılmaktadır ve oranın bugünkü sakinleri bu ismi kullanmaktadırlar. Biladi diyor ki:

Ğadir-i Hum'a bugün "el Ğurebe" denilmektedir. O, Biladiye-i Harb halkına ait az sayıda hurma ağacına sahip olan çukur bir yerdir. Orası Cuhfe'nin doğusuna sekiz km'lik mesafededir ve her ikisi de Harrar isimindeki bir vadede yer almaktadır.⁸⁵¹

"Ğadir" kelimesi "Hum" lafzına izafesiyle sınırlanmış ve böylece diğer Ğadirlerden (göletlerden) ayrılmıştır. Diğer Ğadirler de herhangi bir kelimeye izafe olarak müşahhas edilmişlerdir. Örneğin;

Ğadir-i İştihat (Esfan yakınlarında),

⁸⁴⁸ - el Siyret'un Nebeviyye İbni Kesir c.4 s.423.

⁸⁴⁹ - Mucem-u Maste'cem c.2 s.510.

⁸⁵⁰ - Mucem-u Maste'cem c.2 s.492.

⁸⁵¹ - Mucem-u Mealim'il Hicaz c.3 s.159.

Ğadir-i Bereke (Zubeyde göleti),
Ğadir-i Benat (Khamas deresinin altı),
Ğadir-i Selman (Eğraf deresinde),
Ğadir-i Arus (yine Eğraf deresinde).⁸⁵²

Bizim konumuz olan Ğadir'e bazen "Ğadir-i Cuhfe" de denilmektedir. Zeyd b. Erkam'ın şu hadisinde olduğu gibi:

Peygamber (s.a.a) veda haccından geldi; nihayet Mekke ile Medine arasındaki "Ğadir-i Cuhfe"de durdu.⁸⁵³

İsim Sebebi

Arapça lügat sözlüklerinin toplamının "ğadir" kelimesi hakkında söylediklerinden şu tanımlamayı çıkarabiliriz: Yerde oluşan, içerisinde yağmur ve sel sularının biriktiği, ancak yazı kadar bu birikintilerin kalmadığı doğal çukur.⁸⁵⁴

Ğadir kelimesi "ğudur", "ğudr", "eğdure" ve "ğudran" kiplerinde çoğul anlamı ifade etmektedir.

İçerisinde su biriken çukura ğadir denilmesinin sebebi hakkında şöyle demişlerdir:

1-O, ismi mef'üldür. Yani nesnedir. Zira sel, onu oluşturmaktadır. Şöyle ki; sel çukuru su ile doldurur ve onu suyu ile bırakır.

2-O, "ğadr=hıyanet" kökeninden ismi faildir. Yani öznedir. Zira kendisine gelenlere hıyanet etmektedir; onlardan saklanarak ehline hıyanet etmektedir. Ayrıca onun suyuna şiddetle ihtiyaç duyulduğunda da (yazda) susuz kalmaktadır.

Zubeydi Tac'ul Arus isimli lügat kitabında ikinci manayı Kumeyt'in şu şiiri ile desteklemiştir:

Geçmişler, hıyanetinden ötürü ona "Ğadir" dediler

⁸⁵² = Mucem-u Mealim'il Hicaz c.6 s.223.

⁸⁵³ - el Ğadir c.1 s.36, KeşfZul Ğumme c.1 s.48, el Tehsıyn İbni Tavus s.578 h29.

⁸⁵⁴ - Bkz. Lisan'ul Arab c.5 s.9, Tac'ul Arus c.7 s.295.

Ğadir'e "ğadir" lakabını verdiler⁸⁵⁵

Birinci manaya göre bu mekâna "Ğadir" isminin verilmesi, derede çukur yerde olmasından dolayıdır. Ancak ona "Hum" denilmesinin sebebi nedir?

Yakut, Mucem'ul Buldan kitabında Zamehşeri'den şöyle söylediğini nakletmektedir:

Hum boyacı bir erkeğin ismidir ki Mekke ile Medine arasında Cuhfe'de bulunan kuyu ona nisbet edilmiştir.⁸⁵⁶

Sonra da el Meşarik'in sahibinden şöyle söylediğini nakletmiş:

Hum, ağaçlık bir yerin ismidir ve onda bulunan bir gölet (ğadir) ona nisbet edilmiştir.

Bu, anlam sebebini Bekri de beğenmiş ve onu "Mucem-u Maste'cem" de şöyle getirmiştir:

Ğadir-i Hum, Cuhfe'ye üç mil mesafede ve caddenin sol tarafında bulunmaktadır. Bir su kaynağı ona dökülmekte ve etrafında çok sayıda birbirine geçmiş ağaçlar var. İşte o ağaçlık yere Hum deniliyor.⁸⁵⁷

Mekânın coğrafi konumu

Birçok lügat âlimi, coğrafyacı ve tarihçiler Ğadir-i Hum'un Mekke ile Medine arasında bulunduğu konusunu açıkça ifade etmişlerdir. Lisan'ul Arab kitabında "Himem" kelimesinin altında şöyle gelmiştir:

Hum, Mekke ile Medine arasındaki maruf çukurdur.⁸⁵⁸

İbni Esir de "Himem" kelimesinin manası bölümünde şöyle getirmiş:

Ğadir-i Hum, Mekke ile Medine arasındaki bir yerdir.⁸⁵⁹

Mucem'ul Buldan kitabında ise şöyle gelmiş:

⁸⁵⁵ - Tac'ul Arus c.7 s.295.

⁸⁵⁶ - Mucem'ul Buldan c.2 s.389.

⁸⁵⁷ - Mucem-u Maste'cem c.2 s.368.

⁸⁵⁸ - Lisan'ul Arab c.12 s.191.

⁸⁵⁹ - en Nihaye c.2 s.81.

Hazimi diyor: Hum, Mekke ile Medine arasındaki vadidir.⁸⁶⁰

Aynı kitapta şöyle geçmiştir:

Zamehşeri diyor: Hum, boyacı bir erkeğin adıdır ki Mekke ile Medine arasındaki gölet ona nisbet edilmiştir.

Tüm bunlardan anlaşıldığı üzere Ğadir-i Hum'un Mekke ile Medine arasında olduğu konusunda bilim adamları arasında hiçbir ihtilaf yoktur. Sadece Ğadir-i Hum'un tam olarak bulunduğu noktanın tayini konusunda küçük bir ihtilaf vardır; çoğuna göre orası "Cuhfe"dedir. İbni Menzur "Lisan'ul Arab" kitabında "himem" sözcüğü bölümünde diyor:

Hum, Mekke ile Medine arasında maruf bir çukurdur ve Cuhfe'dedir. O Ğadir-i Hum'un ta kendisidir.⁸⁶¹

Firuzabadi el Kamus'ul Muhit kitabında "hum" sözcüğü bölümünde diyor:

Ğadir-i Hum Cuhfe'ye üç mil uzaklıkta Haremeyn (Mekke ve Medine) arasında bir yerdir.⁸⁶²

Zamehşeri daha önce naklettiğimiz ve Hamevi'nin Mucem'ul Buldan kitabında naklettiği metninde diyor:

Hum, boyacı bir erkeğin adıdır ki Mekke ile Medine arasında Cuhfe'deki gölet ona nisbet edilmiştir.

İbni Kesir'in Siyret kitabındabulunan ve daha önce zikrettiğimiz hadiste ise şöyle gelmiştir:

Mutallib b. Ziyad, Abdullah b. Muhammed. Akil'den, o da Cabir b. Abdullah'tan şöyle naklediyor: Biz Cuhfe'de "Ğadir-i Hum"da idik...

Belirttiğimiz gibi burada "Cuhfe" den hepsinin maksadı Cuhfe vadisidir, hac mikatı olan Cuhfe kasabası değil. Onların Ğadir-i Hum ile Cuhfe arasındaki mesafeyi zikretmeleri karinesi, Ğadir-i Hum'un Cuhfe kasabasında olmadığını ortaya koymaktadır. Zira Cuhfe vadisi

⁸⁶⁰ - Mucem'ul Buldan c.2 s.389.

⁸⁶¹ - Lisan'ul Arab c.12 s.191.

⁸⁶² - el Kamus'ul Muhit c.4 s.109.

Ğadir'den başlamakta ve Kızıldenize kadar uzamaktadır. Dolayısıyla Ğadir onun bir bölümüdür. Öyleyse Ğadir ile bir parçası sayıldığı vadi arasındaki mesafeyi beyan etmek anlamsız olur.

Sadece Himyeri “el Ravd’ul Mi’tar” kitabında Ğadir’in bulunduğu yer olarak Cuhfe ile Esfan arasını belirlemiş ve demiştir:

Ğadir-i Hum, Cuhfe ile Esfan arasındadır.⁸⁶³

Hiç şüphesiz bu sadece bir vehimden ibarettir. Özellikle de bu mekânı Cuhfe’ye üç mil uzaklıkta ve caddenin sol tarafında biliyor olması göz önüne alındığında Cuhfe ile Esfan arasında bu mesafede bu isimde bir mekânın olmadığı sabittir. Zahiren Himyeri “Cuhfe’ye üç mil ve caddenin solunda” ibaretini Mucem-u Masta’cem kitabından nakletmiş. Ancak orada Bekri’nin “caddenin solu” ifadesi, Medine’den Mekke’ye doğru giden kimse göz önüne alınarak kullanılmıştır, Mekke’den Medine’ye giden kimse için değil. İşte bu yüzden Himyeri hataya düşmüştür.

Bekri Mucem-u Masta’cem’de diyor:

Ğadir-i Hum, Cuhfe’ye üç mil uzaklıkta ve caddenin solundadır.⁸⁶⁴

Söylediğimiz gibi burada maksadı Medine’den Mekke’ye doğru giden kimsenin soludur. Bu, onun Mekke ile Medine arasındaki menziller ve onlar arasındaki mesafelerin tayini konusundaki açıklamalarından anlaşılmaktadır. O, “Akik” menzilinden Mekke ve Medine yolunu beyan ederken diyor: Akik tarafından Medine’den Mekke’ye doğru olan yol: Medine’den Zu’l Huleyfe’ye kadar...⁸⁶⁵

Burada şöyle bir sonuç almak mümkündür: Ğadir-i Hum Cuhfe vadisinde ve Medine’den hacca gitmekte olan hacıların yolunun sol tarafındadır; Cuhfe vadisinin başlangıcında ve Harrar vadisinin sonundadır. İşte bu yüzden daha önce de belirtildiği gibi bazıları ona “Harrar” ismini vermişlerdir. Belki de “Vefa’ul Vefa” kitabında “Harrar zahi-

⁸⁶³ - el Ravd’ul Mi’tar s.156.

⁸⁶⁴ - Mucem-u Masta’cem c.2 s.368.

⁸⁶⁵ - Mucem-u Masta’cem c.3 s.954.

ren Cuhfe'dedir"⁸⁶⁶ diyen Semhudi'nin bu kanaatinin sebebi, Ğadir-i Hum'un Cuhfe vadisinin başlangıcında olmasıdır ki tam olarak Harrar vadisinin sonudur. Daha önce de aktardığımız Zübeyr'in (Mucem-u Maste'cem'deki) görüşü de bunu teyit etmektedir. O demiştir ki:

Orası (Harrar) Hicaz'da bulunan ve Cuhfe'ye dökülen bir vadidir.

Daha sonra gelen Arram'ın ibareti ise Ğadir'in Cuhfe'nin bir parçası olduğunu vurgulamıştır. Hamevi Mucem'ul Buldan'da ondan şöyle nakletmiştir:

Cuhfe'den aşağıda bir mil uzaklıkta Ğadir-i Hum vardır ve onun suyu denize dökülmektedir.⁸⁶⁷

“Onun suyu” ifadesinden maksat Cuhfe vadisinin suyudur. Zira denize kadar uzandığı için Cuhfe vadisinin suyu denize dökülmektedir.

Şimdi Ğadir-i Hum ile Cuhfe kasabası – hacıların mikat yeri – arasındaki bazı kaynaklarda belirlenmiş olan mesafeyi zikrelelim:

Bekri, Mucem-u Maste'cem'de onu üç mil olarak (6 km) belirlemiş, Zamehşeri'nin iki mil olduğu sözünü nakletmiş ve onu zayıf saymıştır.⁸⁶⁸

Hamevi, Mucem'ul Buldan'da bu ikisi arasındaki mesafeyi iki mil olarak belirlemiş ve demiştir ki:

Ğadir-i Hum Mekke ile Medine arasındadır ve onunla Cuhfe (kasabası) arasında iki mil mesafe vardır.⁸⁶⁹

Firuzabadi el Kamus kitabında onu üç mil olarak bilmiştir:

Ğadir-i Hum Haremeyn (Mekke ve Medine) arasında ve Cuhfe'ye (kasabasına) üç mil uzaklıktadır.⁸⁷⁰

⁸⁶⁶ - Vefa'ul Vefa c.4 s.1200.

⁸⁶⁷ - Mucem'ul Buldan c.2 s.389.

⁸⁶⁸ - Mucem-u Masta'cem c.2 s.368.

⁸⁶⁹ - Mucem'ul Buldan c.4 s.188.

⁸⁷⁰ El Kamus'ul Muhit c.4 s.109.

Nasr ve Arram⁸⁷¹ her ikisi de onun bir mil mesafede olduğunu kaydetmişler. Tac'ul Arus kitabının “hum” sözcüğü bölümünde şöyle geçmiştir:

Nasr demiş ki: O, Cuhfe (kasabası) yakınlarına bir mil mesafede ve iki şerif harem (Mekke ve Medine) arasındadır.⁸⁷²

Mucem'ul Buldan'da şöyle gelmiştir:

Arram demiş ki: Cuhfe (kasabası) yakınlarına bir mil mesafede Ğadir-i Hum yer almıştır...⁸⁷³

Bir mil ile üç mil arasında değişen bu farklılık gayet doğaldır. Zira yollar muhtelifdir. Özellikle Cuhfe vadisi Ğadir'den sonra genişlemekte ve Cuhfe kasabasında daha da geniş bir hal almaktadır; deniz yakınlarında ise tamamen yayılmaktadır. Oraya dağın kenarından giden biri bir mil mesafelik yol katederken, vadinin ortasından hareket eden kimse iki mil ve sahra yolundan hareket eden başka biri ise üç mil yol katedebilir.

Mekânın tarihi konumu

Tarih, Ğadir'in konumu ve onun nişaneleri hakkında bizler için çok net ve kâmil bir fotoğraf çekmiştir. Aşağıdakiler bunlardan bazılarıdır:

1-Su kaynağı

Lisan'ul Arab'da “himem” sözcüğü bölümünde şöyle gelmiştir:

İbni Esir diyor: O, bir su kaynağının döküldüğü Mekke ile Medine arasında bir yerdir.⁸⁷⁴

Mucem-u Maste'cem ve el Ravd'ul Mi'tar da şöyle gelmiştir:

Bu çukura bir su kaynağı dökülmektedir.⁸⁷⁵

⁸⁷¹ - Bu ikisi: Nasr b. Abdurrahman İskenderi (561 Hicri yılında vefat etmiştir). “el Emkine vel Miyah vel Cibal vel Asar” isminde bir kitabı vardır. Aram b. Esbağ Silmi (275 Hicri tarihinde vefat etmiş). Tuham Dağları ve sakinleri ile oranın doğal ve coğrafi yapısı hakkında bir kitabı vardır. (el E'lam Zirkeli c.8 s.24 ve c.4 s.223).

⁸⁷² - Tac'ul arus c.16 s.226.

⁸⁷³ - Mucem'ul Buldan c.2 s.389.

⁸⁷⁴ - en Nihaye c.2 s.81, Lisan'ul Arab c.12 s.191.

Mucem’ul Buldan’da şöyle geçmiş:

Hum, su kaynağının döküldüğü bir yerdir.⁸⁷⁶

Bu su kaynağı Ğadir-i Hum’un kuzeyinde yer almıştır. Bu husus, diğer nişanelerin zikredilmesi ile aşikâr olmaktadır.

2-Ğadir (gölet)

Sözü geçen su kaynağının döküldüğü yerdir. Nitekim daha önce nakledilen metinlerden de bu anlaşılmaktadır.

3-Ağaç

Taberani’nin hadisinde şöyle gelmiş:

Resulullah (s.a.a) Ğadir-i Hum’da ağaçların altında bir konuşma yaptı.⁸⁷⁷

Hâkim Nişaburi’nin hadisinde ise şöyle gelmiş:

Resulullah veda haccından döndüğünde Ğadir-i Hum’da durdu ve büyük ağaçların altına süpürülmesini emretti.⁸⁷⁸

Ahmed b. Hanbel’in hadisinde de şöyle geçmiştir:

Resulullah’ı (s.a.a) güneşin sıcağından koruması için semure ağacının üzerine elbiseler atıldı.⁸⁷⁹

Onun bir başka hadisinde de şöyle gelmiş:

İki ağacın altına Resulullah (s.a.a) için süpürdüler ve o öğlen namazı kıldı.⁸⁸⁰

Burada işaret edilen ağaç “semure” türünden dikenli ve çok dalları olan kocaman ağaçtır. Bu yüzden daha önce geçen hadisler ve şiirlerde onlara “duh=büyük ağaçlar” tabiri kullanılmıştır. Bu, “ğayda= ağaç topluluğu”ndan farklıdır. Zira bu dağınık olan ağaçları kapsamaktadır.

⁸⁷⁵ - Mucem-u Masta’cem c.2 s.368, el Ravd’ul Mi’tar s.156.

⁸⁷⁶ - Mucem’ul Buldan c.2 s.389.

⁸⁷⁷ - Sevaik-i Muhrika s.43.

⁸⁷⁸ - el Mustedrek ala’s Sahiheyne c.3 s.118 h:4576.

⁸⁷⁹ - Müsned-i İbni Hanbel c.7 s.86 h:19344.

⁸⁸⁰ - Müsned-i İbni Hanbel c.6 s.401 h:18506.

4-Ağaç topluluğu

Birçok ağaç topluluğundan oluşan dokuya sahip olan yere “ğayda” denilmektedir. Onun çoğulu ise “ğiyad” ve “eğyad”dır.

Ğadir-in etrafında ağaçlar vardır. Bekri Mucem-u Maste’cem’de diyor:

Bu Ğadir’e bir su kaynağı dökülmektedir ve onun etrafında “ğayda” denilen çok sayıda birbirine geçmiş ağaçlar vardır.⁸⁸¹

El Meşarik kitabının müellifi diyor:

Hum orada bulunan bir ağaç topluluğunun ismidir ve bir gölet ona nisbet verilmiştir.

5-Sahra bitkileri

Yakut Hamevi, Mucem’ul Buldan’da Arram’dan şöyle söylediğini nakletmiş:

Orada acıbadem, sumam⁸⁸², erak⁸⁸³ ve uşerden⁸⁸⁴ başka bir şey yoktur.⁸⁸⁵

6-Mescid

Ğadir-i Hum’da Resulullah’ın (s.a.a) ayak bastığı ve konuşma yaptığı, sonra da Ali’yi (a.s) hilafet ve velayete atadığı yerde bir mescid yaptılar. Bu mescidin mekânının çukur ile su kaynağı arasında olduğunu söylemişlerdir. Bekri, muceminde diyor ki:

Çukur ile su kaynağı arasında peygamberin (s.a.a) mescidi vardır.⁸⁸⁶

⁸⁸¹ - Mucem-u Masta’cem c.2 s.368.

⁸⁸² - Sumam = genellikle yabancı insanlar ve diğer canlıların girişini engellemek için çadırların etrafına bırakılan dikenli bir bitki.

⁸⁸³ - Erak = dikenli bir bitkidir ve kökünden misvak yapılmaktadır. İlaç özelliği de olan bu bitkinin yaprakları ile develer beslenir.

⁸⁸⁴ - Uşer = kaktüs familyasından olan ve sıcak iklimlere ait bir bitki; kauçuklu bitkilerden sayılmıştır.

⁸⁸⁵ - Mucem’ul Buldan c.2 s.389.

⁸⁸⁶ - Mucem-u Maste’cem c.2 s.368.

Mucem’ul Buldan kitabında el Meşarik’in müellifinden şöyle nakledilmiş:

Hum, bir su kaynağının döküldüğü yerdir. O, çukur ile su kaynağı arasındadır ve bu ikisi arasında Resulullah’ın (s.a.a) mescidi vardır.⁸⁸⁷

Zahiren bu mescid ortadan kalkmıştır; Şehid-i Evvel döneminde (Hicri 786) sadece duvarları kalmıştı. Nitekim Sahib-i Cevahir, Cevahir’ul Kelam kitabında Şehid-i Evvel’in el Durus fi Fıkh’ıl İmamiye⁸⁸⁸ kitabından şöyle nakletmiştir:

El Durus kitabında şöyle gelmiştir:

Mescidin duvarları şu ana kadar kalmıştır ve Allah âlimdir.⁸⁸⁹

Ancak şu anda ondan hiçbir eser bulamadık... Buna işaret edeceğiz.

7-Engebe

Yakut Hamevi Mucem’ul Buldan’da Hazimi’den şöyle nakletmiş:

Bu vadi çok vahametli (engebeli ve düz olmayan) bir özelliklerle vasıflandırılmıştır.⁸⁹⁰

“Vahamet” tabirinin kullanılmasından anlaşılmaktadır ki orası sükûnet için münasib bir yer değildir.

8-Sakinler

Bölge yerleşime elverişli olmadığı halde Yakut, Arram’dan şunu nakletmiş:

Hüzae ve Kenane kabilesinden çok az sayıda insan orada sükûnet etmektedirler.⁸⁹¹

Velayetin ilan edilme yeri

⁸⁸⁷ - Mucem’ul Buldan c.2 s.389.

⁸⁸⁸ - el Durus s.156.

⁸⁸⁹ - Cevahi’ul Kelam c.20 s.75.

⁸⁹⁰ - Mucem’ul Buldan c.2 s.389.

⁸⁹¹ - Mucem’ul Buldan c.2 s.389.

Bu mekânın tarihi konumunu tavsif etmenin ardından burayı kutsal Nebevi siresinin önemli nişanelerinden biri haline getirecek derecede öneme haiz olan velayet duyurusu olayını adım adım ve aşama aşama okuyucuların gözleri önüne bırakacağız. Velayetin tebliği konusunun çeşitli aşamaları şunlardır:

1-Nebevi kafilenin veda haccı dönüşünde Hicretin onuncu yılı Zilhicce ayının on sekizinci günü öğlen vaktinde Ğadir-i Hum'a varması;

Zeyd b. Erkam'dan şöyle nakledilmiş:

Resulullah (s.a.a) veda haccını tamamlayıp Medine'ye dönerken – Mekke ile Medine arasında bir gölet olan – Ğadir-i Hum'da durdu. Bu, Zilhicce ayının on sekizinci günü idi.⁸⁹²

2-Bu mekân Medine, Irak, Şam ve Mısır yollarının ayrıldığı bir yer olduğu için insanlar Resulullah'tan (s.a.a) ayrılacak ve kendi vatanlarına gideceklerdi. Peygamber (s.a.a) Ali'ye onları toplamalarını emretti; öndekiler döneceklerdi ve geriden gelenleri bekleyeceklerdi.

Cabir b. Abdullah Ensari'nin hadisinde şöyle gelmiştir:

Resulullah (s.a.a) “Hum” da indi ve halk onun etrafından dağıldı... O zaman Ali'ye (a.s) onları toplamasını emretti.⁸⁹³

Sa'd'ın hadisinde de şöyle gelmiştir:

Biz Resulullah'la (s.a.a) birlikte idik. “Ğadir-i Hum” a varınca insanları durdurdu. Öndekileri geri çevirdi ve geridekiler de yetiştiler.⁸⁹⁴

3-Resulullah (s.a.a) beş büyük diken ağacının yakınında indi ve onun altına oturmaktan onları men etti.

Zeyd b. Erkam diyor ki:

Resulullah (s.a.a) Mekke ile Medine arasında beş büyük ağacın yanında indi.⁸⁹⁵

⁸⁹² - el Fusul'ul Muhimme s.39.

⁸⁹³ - Menakib-i İbni Meğazili s.25 h:37.

⁸⁹⁴ - Hasais-u Emir'il Muminin Nesai s.177 h:96 “...Ğadir-i Hum'a vardığında insanlar durdu. Öndekiler geri döndü ve geridekiler onlara vardı” Şeklinde.

⁸⁹⁵ - Tarih-i Dimeşk c.42 s.216, el Mustedrek ala's Sahiheyn c.3 s.118 h:4577.

Amir b. Zamure ve Huzeyfe b. Useyd'in hadisinde şöyle geçmiştir:

Resulullah (s.a.a) veda haccından döndüğünde – ki ondan sonra hac yapmadı – Cuhfe'ye vardı. Hiç kimsenin orada bulunan birbirine yakın ve büyük ağaçların altında otumamasını istedi.⁸⁹⁶

4-Daha sonra Resulullah (s.a.a) ağaçların altının süpürülmesini, aşağı sarkan dallarının kesilmesini ve onların altına su serpilmesini emretti.

Zeyd b. Erkam'ın hadisinde şöyle gelmiştir:

Ağaçların altında durdu ve onların altındaki diken ve otlar süpürüldü.⁸⁹⁷

Onun bir başka hadisinde de şöyle kaydedilmiş:

Resulullah (s.a.a) ağaçların altının süpürülmesi ve su serpilmesini emretti.⁸⁹⁸

Amir b. Zamure ve Huzeyfe b. Useyd'in hadisinde şöyle gelmiş:

Onların altı süpürüldü ve halkın başına takılmaması için bazı dalları kesildi.⁸⁹⁹

5-İnsanlar durduklarında peygamber (s.a.a) münadisine “cemaat namazı” çağrısında bulunmasını emretti.

Habbe b. Cuveyn Arni diyor:

Ğadir-i Hum günü olduğunda peygamber (s.a.a) günün ortasında şöyle seslendi: Cemaat namazı!...⁹⁰⁰

Zeyd'in daha önce naklettiğimiz hadisinde de şöyle gelmiş:

Büyük ağaçların altındaki diken ve otların süpürülmesini emretti ve daha sonra seslendi: Cemaat namazı!

⁸⁹⁶ - el Ğadir c.1 s.46, Cevahir'ul Akdeyn s.237.

⁸⁹⁷ - Keşf'ul Ğumme c.1 s.48, el Ğadir c.1 s.36.

⁸⁹⁸ - el Mucem'ul Kebir c.5 s.212 h:5128.

⁸⁹⁹ - el Ğadir c.1 s.46, Cevahir'ul Akdeyn s.237.

⁹⁰⁰ - Usd'ul Ğabe c.1 s.669 sayı:1031.

6-Cemaat namazı safi tutulduktan sonra peygamber (s.a.a) iki ağaç arasında imam olarak durdu.

Amir ve Huzeyfe kendilerinden nakledilen hadiste diyorlar ki:

Namaz çağrısı yapıldığında ağaçlara doğru gitti ve onların altında namaz kıldı.

Ahmed b. Hanbel'in Bera b. Azib'den naklettiği rivayette şöyle gelmiştir:

Biz Resulullah ile (s.a.a) birlikte yolculukta idik. Sonra Ğadir-i Hum'da durduk ve aramızda "cemaat namazı" çağrısı yapıldı. İki ağacın altı Resulullah (s.a.a) için süpürüldü ve orada öğlen namazı kıldı.⁹⁰¹

7-Peygamberin namazı için güneşin karşısına gelecek şekilde iki ağaçdan birinden bez parçası sarkıtarak bir gölgelik yaptılar.

Ahmed b. Hanbel'in Zeyd b. Erkam'dan naklettiği rivayette şunu okuyoruz:

Resulullah (s.a.a) için güneşin karşısında diken ağacının üzerine bir bez parçası atarak gölgelik oluşturdular.⁹⁰²

8-O gün çok sıcak ve yakıcı idi.

Zeyd b. Erkam diyor ki:

Allah Resülü ile (s.a.a) birlikte şiddetli derecede sıcak bir günde hareket ettik. İkimizden bazıları üzerindeki cübbenin bir ucunu başına bırakmış, diğer ucunu da şiddetli ölçüde yakıcı sığağa karşı ayağına çekiyordu.⁹⁰³

9-Resulullah (s.a.a) namazdan sonra deve cihazlarından kendisi için bir minber yapılmasını emretti.⁹⁰⁴

⁹⁰¹ - Müsned-i İbni Hanbel c.6 s.401 h:18506.

⁹⁰² - Müsned-i İbni Hanbel c.7 s.86 h:19344

⁹⁰³ - el Ğadir c.1 s.36 ve bkz. Keşf'ul Ğumme c.1 s.48 ve Menakib-i İbni Meğazili s.16 h:23.

⁹⁰⁴ - Cami'ul Ahbar s.48, el Ğadir c.1 s.10.

10- Sonra da Ali'nin (a.s) eline dayanmış olduğu bir halde minbere çıktı.

Cabir, daha önce de naklettiğimiz hadisinde diyor:

Ali'ye (a.s) onları toplamasını emretti. Onlar bir araya geldiklerinde Ali b. Ebu Talib'in (a.s) eline dayanmış bir halde aralarında durdu.

11-Peygamber (s.a.a) bir konuşma yaptı...

12- "Daha sonra Emir'ul Muminin'e (a.s) tebrikte bulundular. Ebu Bekir ve Ömer ashab arasından ilk olarak hazreti tebrik edenler arasında idiler. Onlardan her biri şöyle dediler: Beh, beh (mübarek olsun) Ey Ebu Talib'in oğlu! Sen benim ve inanan her erkek ve kadının mevlası oldun.⁹⁰⁵

13- İbni Abbas diyor ki:

Allah'a andolsun ki insanların boynuna sabit oldu.⁹⁰⁶

Yani o biat ile Ali'nin velayeti, emirliği ve hilafeti vacib oldu.

14- Daha sonra peygamberin (s.a.a) şairi Hassan b. Sabit bu münasebetle bir şiir okumak için hazretten müsaade istedi...⁹⁰⁷

Bu mekânın müstehap amelleri

Bu mekânda birkaç şey müstehaptır:

1- Tarihte Mescid-i Resulullah, Mescid-i Nebi ve Mescid-i Ğadir-i Hum isimleri ile meşhur olan ve bu mekânda bulunan mescitte namaz kılmak her Müslümana müstehaptır.

2- Müslüman birinin bu mekânda bol bol dua etmesi ve Yüce Allah'a çokça münacat edip gözyaşı dökerek yakarması müstehaptır.

Şeyh Muhammed Hasan Necefi, Cevahir'ul Kelam kitabında diyor ki:

⁹⁰⁵ - Bkz c.1 s.550 (Rehberliği Tebrik).

⁹⁰⁶ - el Taraif s.121 h:184, Bihar'ul Envar c.37 s.180 h:67.

⁹⁰⁷ - Bkz. c.1 s.565 (Hassan b. Sabit'in şiiri)

Yine Medine yolundan dönen kimse için Resulullah'ın (s.a.a) Emir'ul Muminin'in hilafetini açıkladığı yer olan Ğadir-i Hum mescidinde namaz kılması ve orada çok dua etmesi müstehaptır.⁹⁰⁸

Bu manaya delalet eden bazı hadisler daha önce geçti.⁹⁰⁹

Şeyh Yusuf Behrani, el Hadaik'un Nazire kitabında diyor:

Medine'ye doğru gidenler için Ğadir mescidinden geçmeleri ve oraya girip namaz kılmaları, bol bol dua etmeleri müstehaptır. Orası, Resulullah'ın (s.a.a) kendisinden sonrası için Emir'ul Muminin'in imamet ve hilafetini açıkladığı yerdir; orada Ali'nin (a.s) imameti farz oldu. Gerçi peygamber (s.a.a) daha önce de birçok kez bu konuda açıklamalarda bulunmuştu. Ancak şer-i teklif ve kesin vacib hükmü o gün karar kıldı ve duyuruldu. Önceki açıklamalar halkın bu konuya karşı batını kabule hazır bir duruma gelebilmeleri ve bunu içselleştirmeleri, mükellef kıldıklarında ise teslim olmaları içindi.⁹¹⁰

Kuleyni, el Kafi⁹¹¹ kitabında, Şeyh Saduk ise Men La Yehduruh'ul Fakih⁹¹² kitabında Eban'ın İmam Sadık'tan (a.s) naklettiği şu rivayeti getirmiştir:

Ğadir mescidinde namaz kılmak müstehaptır. Zira Peygamber (s.a.a), orada Emir'ul Muminin'i kendi yerine atadı ve orası Yüce Allah'ın hakkı aşikâr ettiği yerdir.

Üç Şeyh (Kuleyni, Saduk ve Tusi) – Yüce Allah mezarlarını aydınlık kılsın – Abdurrahman b. Haccac'dan şöyle nakletmişlerdir:

İmam Kazım'dan (a.s) gündüz vakti ve yolcu olduğum halde Ğadir Mescidinde namaz kılma konusunu sordum. Buyurdu: Orada namaz kıl. Şüphesiz bunda fazilet vardır. Babam da bunu emrederdi.

Bunların yanı sıra Şia fakihlerinden birçoğu Ğadir mescidinde namaz kılmanın müstehap olduğu yönünde fetva vermişlerdir. Örneğin;

⁹⁰⁸ - Cevahir'ul Kelam c.20 s.75.

⁹⁰⁹ - Bkz. c.1 s.612 (Ğadir Mescidi)

⁹¹⁰ - el Hadaik'un Nazire c.17 s.406.

⁹¹¹ - el Kafi c.4 s.567 h:3.

⁹¹² - Men La Yehduruh'ul Fakih c.2 s.559 h:3142.

-Şeyh Tusi “en Nihaye” kitabında şöyle demiştir:

Hacı, Ğadir mescidine vardığında ora girip iki rekât namaz kıl-
sın.⁹¹³

-Kadı İbni Berrac el Muhazzeb kitabında:

Her kim Mekke’den peygamberi (s.a.a) ziyaret için yola çıkarsa Ğadir mescidine vardığında... oraya girmeli ve kılabilirdiği kadar namaz kılmalı; daha sonra Medine’ye gitmelidir.⁹¹⁴

-Şeyh İbni İdris Serair kitabında:

Hacı, Ğadir-i Hum mescidine vardığında orada iki rekât namaz kıl-
sın.⁹¹⁵

-Şeyh İbni Hamza el Vesile kitabında:

Hacı, Ğadir mescidine varınca ora girsin ve iki rekât namaz kıl-
sın.⁹¹⁶

-Şeyh Yahya b. Seid Cami-uş’Şerai’ kitabında:

Hacı, Ğadir mescidine vardığında içeri girsin ve iki rekât namaz
kılınsın.⁹¹⁷

-Seyyid Muhsin Hekim Minhac’un Nasikin kitabında:

Aynı şekilde Ğadir-i Hum mescidinde namaz kılmak ve orada ağ-
layarak yakarışla bol bol dua etmek müstehaptır. Orası, peygamberin
(s.a.a) Emir’ul Muminin’in velayetini açıkladığı ve onun için biat al-
dığı yerdir. Allah’ın rahmeti her ikisine ve temiz soylarına olsun!⁹¹⁸

Mekânın şimdiki konumu

Hicazlı muasır tarihçi Atik b. Ğays Biladi, Mucem-u Mealim’il Hi-
caz kitabında “Ğadir-i Hum”u şöyle tasvir ediyor:

⁹¹³ - en Nihaye s.286, Yenabi’ul Fıkhiyye, el Hacc s.220.

⁹¹⁴ - el Muhazzeb c.1 s.274, Yenabi’ul Fıkhiyye, el Hacc s.325.

⁹¹⁵ - es Serair c.1 s.651, Yenabi’ul Fıkhiyye, el Hacc s.592.

⁹¹⁶ - el Vesile s.220, Yenabi’ul Fıkhiyye, el Hacc s.452.

⁹¹⁷ - Cami-uş Şerayi’ s.231, Yenabi’ul Fıkhiyye, el Hacc s.729.

⁹¹⁸ - Minhac’un Nasikin s.121.

Bugün Ğadir-i Hum “Ğurebe” ismi ile tanınmaktadır. O, Biladiye-i Harb halkına ait az sayıda hurma ağacına sahip olan çukur bir yerdir. Orası Cuhfe'nin doğusuna sekiz km'lik mesafededir ve her ikisi de Harrar isimindeki bir vadide yer almaktadır.⁹¹⁹

Cuhfe'deki çeşme Ğadir'in yakınından çıkmaktadır. Henüz dahi onun oluşturduğu çukur aşikârdır. Ğadir'in batısı ve kuzey batısında taş duvarları henüz dahi belli olan şehir kalıntıları görülmektedir. Bu kalıntılardan kalan viraneler bunlardan bir kısmının saray veya kale ya da Cuhfe şehrinin mahallelerinden bir mahalle olduğunu göstermektedir. Zira birbirine çok benzemektedir.⁹²⁰

Ben⁹²¹ yaptığım iki yolculukta Ğadir'in yeri ve konumuna aşina oldum: İlk yolculuğumu 2.3.1982 tarihinde ve ikinci yolculuğumu ise 25.1.1989 tarihinde yaptım.

Ğadir-i Hum'un yolları

İki yol bizi Ğadir-i Hum'a ulaştırır: Biri Cuhfe yolundan, diğeri ise Rabuğ yolundan.

1.Cuhfe yolu

Rabuğ hava alanı yakınından ayrılan asfalt bir yol dokuz km sonrasında eski Cuhfe köyünün başlangıç noktasına varmaktadır. İlk yolculuğumda burada görmüş olduğum bir mescidi Suudi hükümeti yıkmış ve yerine büyük bir mescid yapmış. Onun yanında ise hamam, tuvaletler ve araç durağı inşa edilmiş.

Daha sonra cadde kuzeye doğru kıvrılmakta çakıllık bir alandan geçerek beş km. sonrasında “Ulya” sarayı istikametine ve Cuhfe köyünün sonuna varmaktadır. Sonra da yol sağa gitmekte; iki km. civarında taş tepelerin ve kum yüksekliği ile azıcık çakıllı bir alandan geçmektedir. Daha sonra çakıllık alandan aşağıya inildiğinde yolun sol tarafında Ğadir vadisi vardır.

⁹¹⁹ - Geçmişteki bazı tarihçiler ve coğrafyacıların ifadesine göre Ğadir Cuhfe deresinin başlangıcı ve Harrar deresinin sonunda yer almaktadır.

⁹²⁰ - Mucem-u Mealim'il Hicaz c.3 s.159.

⁹²¹ - Dr Abdulhadi Fazlı

2.Rabuğ yolu

Bu yol, Mekke ve Medine'nin asıl yolundan ayrılmaktadır. Mekke'den gelen kimse, Rabuğ şehrine girmeden sağ tarafından yol tabelasının altından geçerek sağa dönmekte; bir kısmı filizden, bir kısmı ise çamurdan yapılmış bu bölgedeki bedevilere ait evlerin yanından geçmektedir.

Daha sonra sola doğru dönen Şuse'nin eski yoluna varır. Asıl eski yol odur; nitekim onun kalıntıları Rabuğ hava alanının arkasında mevcuttur. On km yol aldıktan sonra sağ taraftan bir yol ayrıldığı görülür. İşte bu yol Ğadir'e varır. Rabuğ ile Ğadir arası yaklaşık 26. km'dir.

Söylediklerimizden şöyle bir sonuç alınır:

Ğadir-i Hum Cuhfe mikatının yaklaşık sekiz km doğusunda ve Rabuğ'un güneydoğusuna yaklaşık 26 km'lik bir mesafede bulunmaktadır.

On Birinci Bölüm

Peygamberin (s.a.a) Velinin Tayinindeki Son Çabası

1/11

Kâğıt ve kalem talebi

900 – Sahih-i Buhari – Zühir'den, Ubeydullah b. Abdullah'tan, İbni Abbas'tan naklen – : Resulullah (s.a.a), ölüm halinde iken evinde aralarında Ömer b. Hattab'ın da bulunduğu kişiler vardı. Peygamber (s.a.a) buyurdu: Çabuk getirin de benden sonra sapmamanız için sizin için bir yazı yazayım. Ömer dedi: Hastalık peygambere (s.a.a) galip gelmiş!!! Yanınızda Kurân var, Allah'ın kitabı bize yeter!! Bunun üzerine evdekiler ihtilafa düştüler ve tartıştılar. Kimi diyordu: Getirin peygamber (s.a.a) size ne yazacaksa yazsın ki ondan sonra sapmayasınız. Bazıları da Ömer'in dediği sözü tekrarlıyordu. Onlar peygamberin huzurunda boş söz ve ihtilafı artırınca Resulullah (s.a.a) buyurdu: Kalkın.

Ubeydullah dedi: İbni Abbas diyordu ki: Asıl musibet, onların ihtilaf ve kabalıkları ile Resulullah'ın (s.a.a) onlara yazmak istediği yazıya engel oldukları musibettir.⁹²²

901 – Sahih-i Buhari – İbni Abbas'tan naklen – : Perşembe günü, ne de Perşembe günü!! Resulullah'ın (s.a.a) hastalığı şiddetlendi. Buyurdu: Bana (kâğıt kalem) getirin, size bir yazı yazayım ki ondan sonra asla sapmayasınız. Bunun üzerine tartışmaya girdiler – halbuki peygamber yanında tartışmak doğru değildir – Onlar dediler: Buna ne olmuş?! Hezeyan mı söylüyor?!⁹²³ Ona sorun!!! Ona sözünü tekrarlatmak istediler. Bunun üzerine buyurdu: Benim şu içinde bulunduğum hal, sizin beni çağırdığınız şeyden hayırlıdır.⁹²⁴

902 – Sahih-i Müslim – Seid b. Cübeyr vasıtası ile İbni Abbas'tan naklen – : Perşembe günü, ne de Perşembe günü!! Seid diyor: Daha sonra İbni Abbas'ın gözyaşları akmaya başladı. Öyle ki o gözyaşlarını sanki yanaklarında inci tesbihi gibi gördüm. Dedi: Resulullah (s.a.a) buyurdu: Bana bir kemik⁹²⁵ ve divit getirin size bir şey yazayım ki on-

⁹²² - Sahih-i Buhari c.5 s.2146 h:5345 ve c.4 s.1612 h:4169 ve c.6 s.2680 h:6932 ve c.1 s.54 h:114 İbni Şehab'dan, Ubeydullah b Abdullah'tan, İbni Abbas'tan naklen “yanımdan kalkın, benim yanımda tartışmak uygun değil” şeklinde geçmiş, Sahih-i Müslim c.3 s.1259 h:22, Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.719 h:3111 ve s.695 h:2992, el Tabakat'ul Kubra c.2 s.244, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.227, Emali-i Mufid s.36 h:3 İbni Şehab'dan, Ubeydullah b. Abdullah'tan ve İbni Abbas'tan naklen.

⁹²³ - İbni Esir diyor ki: “Heçr” (ehcere- yuhciru- ihcaren kalıbında) kelimesi biri çirkin bir söz söylediğinde veya boş laf ettiğinde kullanılır. Hecere- yehcuru- hecren kalıbında kullanıldığında ise konuşanın sözünü karıştırma hali ve hezeyan söylemesi durumudur. Peygamberin (s.a.a) hadisi bu kabildendir. “Dediler: Ona ne olmuş? Hezeyan mı söylüyor?” Bu cümle soru tarzındadır, haber verir nitelikte değil. Bu, hadis konusunda yapılabilecek en güzel tevildir. Zira cümle haber niteliğinde olursa peygambere (s.a.a) çirkin söz veya hezeyan söylediği isnad edilmiş olur ki bu sözün sahibi Ömer olduğu için ona karşı böyle bir düşünce doğru olmaz. (en Nihaye c.5 s.245-246 “heçr”).

⁹²⁴ - Sahih-i Buhari c.4 s.1612 h:4168 ve c.3 s.1155 h:2997, Sahih-i Müslim c.3 s.1257 h:20, Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.477 h:1935, el Tabakat'ul Kubra c.2 s.242, Tarih-i Taberi c.3 s.192, el Kamil fit'Tarih c.2 s.7, el Bidaye ven Nihaye c.5 s.227, el İzah s.359.

⁹²⁵ - Eskiden kâğıtın yetersizliği sebebiyle hayvanlardan kalan bazı geniş kemikler üzerine de yazı yazıyorlardı (en Nihaye c.4 s.150 “ketif”).

dan sonra asla sapmayasınız. Ancak onlar dediler: Resulullah (s.a.a) hezeyan söylüyor!!!⁹²⁶

903- Müsned-i İbni Hanbel – Cabir’den naklen – : Peygamber (s.a.a), vefat anında yazacağı bir şeyle ondan sonra sapkınığa düşmesinler diye bir sayfa istedi. Ancak Ömer b. Hattab buna muhalefet etti. Ta ki peygamber ondan vazgeçti.⁹²⁷

904 – el İrşad – Resulullah’ın (s.a.a) vefat olayı – : ... Sonra (Resulullah) buyurdu: Bana bir divit ve kemik getirin; size bir şey yazayım ki ondan sonra asla sapmayasınız. Daha sonra bayıldı. Orada hazır bulunanlardan biri kalkıp divit ve kemik peşine gitmek istediğinde Ömer ona dedi: Geri dön. O hezeyan söylüyor!!! O da döndü. Peygamberin yanında hazır bulunanlar, divit ve kemik getirme konusunda taksir ettikleri için pişman oldular ve birbirlerini kınadılar; dediler: Biz Allah’tanız ve dönüşümüz O’nadır. Biz Allah resulüne muhalefet etmekten korkarız.

Peygamber (s.a.a) ayıldığında bazıları dediler: Sana mürekkep ve kemik getirmeyelim mi ey Allah’ın resulü? Buyurdu: Dediğiniz şeyden sonra mı?! Hayır; ancak ben size hayır olarak Ehibeytimi vasiyet ediyorum. Sonra da o topluluktan yüzünü çevirdi ve onlar da kalktılar. Onun yanında sadece Abbas, Fazl, Ali b. Ebu Talib ve kendi ailesi kaldı.

Abbas dedi: Ey Resulullah! Eğer bu iş senden sonra bizim aramızda kalacaksa bizi müjdele; eğer mağlup edileceğimizi birliyor isen bize vasiyette bulun. Peygamber (s.a.a) “Siz benden sonra zayıf düşürüleceksiniz” buyurdu ve sükût etti. O topluluk da peygamberin (s.a.a) hayatından ümit kesmiş bir halde ağlayarak kalktı.⁹²⁸

905 – Şerh-i Nehc’ul Belaga – İbni Abbas’tan naklen – : Ömer’in Şam’a doğru olan yolculuklarından birinde onunla birlikte yola çıktım. O gün devesiyle tek başına yol katetmekte idi ve ben onu takip

⁹²⁶ - Sahih-i Müslim c.3 s.1259 h:21, Müsned-i İbni Hanbel c.1 s.760 h:3336, el Tabakat’ul Kubra c.2 s.243, Tarih-i Taberi c.3 s.193.

⁹²⁷ - Müsned-i İbni Hanbel c.5 s.115 h:13732, Müsned-i Ebu Ye’la c.2 s.347 h:1864 ve 1866, el Tabakat ‘ul Kubra c.2 s.243.

⁹²⁸ - el İrşad c.1 s.184, İ’lam’ul Vera c.1 s.265.

ediyordum. Bana dedi ki: Ey Abbas'ın oğlu! Sana amcan oğlunu şikâyet ediyorum; ondan benimle birlikte çıkmasını istedim ama yapmadı. Onu sürekli sanki bir şeyden rahatsız olarak görmekteyim; sen-ce o neyin peşindedir? Dedim: Ey müminlerin emiri! Sen kendin de biliyorsun. Dedi: Zannediyorum ki onu sürekli kederli kılan şey hilafetin elden gitmesidir. Dedim: Öyledir. O, Resulullah'ın (s.a.a) bu işi onun için istediğine inanmaktadır. Dedi: Ey Abbas'ın oğlu! Resulullah (s.a.a) bu işi onun için istedi ve öyle idi. Ancak Yüce Allah bunu irade etmedikten sonra ne yapılabilir ki! Resulullah (s.a.a) bir şey irade etti; Allah ise ondan başka bir şeyi irade etti. Yüce Allah'ın muradı gerçekleşti ve O'nun resulünün muradı gerçekleşmedi. Acaba Resulullah'ın (s.a.a) her istediği oldu mu?! O, amcasının Müslüman olmasını istedi; ancak Allah istemedi ve o, Müslüman olmadı!

Bu haberin manası farklı lafızla da rivayet edilmiştir. Şöyle ki; o dedi: Resulullah hastalığında onu bu iş için zikretmek istedi. Ancak ben fitne ve İslam'ın yayılmasından korktuğum için buna engel oldum. Resulullah da (s.a.a) benim içimdekini bildi ve sakındı. Allah kesin olarak mukadder kıldığından başkasını gerçekleştirmekten imtina eder.⁹²⁹

906 – Şerh-i Nehc'ul Belaga – İbni Abbas'tan naklen – : Ömer'in hilafetinin başlangıcında yanına gittim. Önüne hasırdan bir seped içirisine bir batman hurma bırakılmıştı. Beni ondan yemeye davet etti. Ben bir hurma yedim ve o da yemeye başladı; ta ki hurma bitti. Daha sonra yanındaki testiden su içti ve müttekası üzerine sırt üstü uzandı. Allah'a hamd etti ve bunu sürekli tekrarladı. Sonra dedi ki: Ey Abdullah! Nereden geliyorsun? “Mescitten” dedim. “Amcan oğlunu nasıl gördün?” dedi. Ben Abdullah b. Cafer'i kastedtiğini zannettim ve dedim: Ben gördüğümde yaşlıları ile oynuyordu. Dedi: Onu kasetmedim; siz Ehlibeytin büyüğünü kasettim. Dedim: Onu Kurân okuduğu halde falan kabilenin hurma ağaçları için kuyudan su çekerken gördüm. Dedi: Ey Abdullah! Benden saklayacak olursan develer kurban etmek boynunun borcu olsun! Acaba hilafet işi ile ilgili onun içinde yine bir şey var mı? Dedim: Evet. Dedi: Resulullah'ın (s.a.a) onun

⁹²⁹ - Şerh-i Nehc'ul Belaga c.12 s.78.

hakkında açıklamada mı bulunduğuna inanıyor? Dedim: Evet ve sana ilave olarak şunu da söyleyeyim ki onun iddiasını babama sordum, o dedi: Ali doğru söylüyor. Bunun üzerine Ömer dedi: Resulullah'ın (s.a.a) Ali hakkında tamamlanmamış bir sözü vardır ve o hiçbir şeyi isbat etmez; hiçbir özrü kesmez. Şüphesiz onun işi konusunda bir süre bekledi. Hastalığında Ali'nin ismini açıklamak istemişti ki ben korkudan ve İslam'ı korumak için buna engel oldum. Bu binanın rabbine yemin olsun ki Kureyş asla onun etrafında toplanmayacaktı! Hilafeti ele almış olsaydı Arap her taraftan ona baş kaldıracaktı. Resulullah da (s.a.a), onun içindekini bildiğimi bildiği için bundan sakındı ve Allah kesin olarak mukadder kıldığından başkasını gerçekleştirmekten imtina eder.⁹³⁰

Vasiyetin Engellemesi Konusundaki Gerekçe ve Eleştiri:

Peygamberin (s.a.a), vasiyetinin yazılması, Ömer b. Hattab'ın ise onun engellenmesi yönündeki kararı gerçekten de insanı derinden sarıyan dehşet verici bir hadisedir. Heva hevesten konuşmayan ve sözü vahiy olan⁹³¹ İslam Peygamberi (s.a.a), dünyevi hayatının son anlarında İslam ümmeti için birtakım noktaları beyan etmek istiyor. Hatta Peygamber sıradan bir insan dahi olsaydı onun bu isteğine amel edilmesi gerekirdi. Ayrıca Peygamber (s.a.a) bu vasiyeti yazmadaki amacını "İslam ümmetinin ebedi olarak sapkınlıktan kurtuluşu" olarak duyurdu ki bu herkesin peşinde olduğu bir hedeftir.

Ömer'in, bu küçük – ama neticesi çok büyük olan – isteğe muhalefet göstermesi gerçekten de dehşet vericidir! Onun muhalefetinin delilleri ortadadır. Nitekim bazı tarihi metinlerde bunlar açıkça beyan edilmiştir. Ömer b. Hattab'ın amacı hakkında hiçbir belge olmasaydı yine de taassuptan uzak olan her araştırmacı, bu hadise anındaki olayları Sakife'deki olaylarla ve aynı şekilde Ömer'in hükümete geçmesi olayı ile yan yana koyduğu zaman gerçeği bulabilir.

Tarihi verilere baktığımız zaman sürekli bir grubun Ömer'in yanında yer aldığına ve ona yardımcı olduğuna şahit olmaktayız. Bu veriler

⁹³⁰ - Şerh-i Nehc'ul Belaga c.12 s.20, Keşf'ul Yakın s.462 h:562, Keşf'ul Gümme c.2 s.46, Bihar'ul Envar c.38 s.156.

⁹³¹ -Necm 3-4

şunu gösteriyor ki baskıcı bir grup hatta Peygamberin (s.a.a) özel mahfilinde bile hazır bulunmuş orada çıkardıkları tartışma ve keşme-keş ile işi bir noktaya getirmişler ki artık vasiyetin yazılması faydasız hale gelmiştir.

Bundan daha dehşet verici olan bir husus vardır. O da şu ki bazıları Ömer'in bu işini doğru göstermeye çalışmışlar ve bunun için Peygambere (s.a.a) eleştiride bulunmuşlardır. Onlar diyorlar ki: Bu Ömer'in basiret, dikkat ve faziletinin göstergelerindedir. Zira o, Peygamberin (s.a.a) birtakım şeyleri hiçbir tefsir ve teville imkân bırakmayacak şekilde açıkça yazmasından, netice olarak da ona amel edilememesinden ve sonuç itibariyle de bunun azap getireceğinden korktu.⁹³²

Peygamber (s.a.a) buyuruyor: “Size bir şey yazmak istiyorum ki ondan sonra asla sapmayasınız”. Oysa bunlar diyorlar ki: Peygamberin (s.a.a) yazısı azap vesilesi olacak; Ömer'in muhalefetiye onun basiret, fazilet ve dikkatinin delilidir. Peygamberin (s.a.a) görüşünün tam da Ömer'in görüşünün karşısında olduğu göz önünde bulundurulduğunda Ömer hakkında yapılan bu övgü nasıl izah edilebilir?

Bundan daha dehşet verici olan ise Kadı Ayyaz'ın bu olayın tümü hakkındaki beyanıdır. Nitekim o bu olayı tahrif etmiş, asıl halinden başka bir şekile dönüştürmüş ve şöyle demiştir: “Acaba Peygamber (s.a.a) hezyan mı söylüyor?” Sahih-i Müslim ve diğerlerinde olan budur; yani istifham tarzındadır. Bu, onun istifhami olmayan şekli ile – ister geçmiş fiil, ister geniş zaman fiili olsun – nakledilmesinden daha doğrudur. Zira bunların (hezeyan söyledi veya hezeyan söylüyor) hiçbiri ona (s.a.a) nisbet doğru değildir. Burada konuşan, “yazmayın” sözünü diyeni inkâr etmek için bu sözü söyledi. Yani Allah Resulünün emrini bırakmayın ve onun hezyan olduğunu sanmayın; zira o hezyan söylemez. Ömer'in “Allah'ın kitabı bize yeter” sözü ise tartışana red-diyedir, Peygambere değil.⁹³³

Bundan daha açık bir tahrif bulmak mümkün müdür?!

⁹³² -Şerh-i Nevevi a'lâ Sahih-i Müslim c.11 s.99 h:1637

⁹³³ - el Şifa bi Tarifi Hukuk'il Mustafa c.2 s.194

Eğer bu metin Sahih-i Buhari ve Sahih-i Müslim’de olmasaydı kesinlikle şu tahrif olmuş haliyle elimize ulaşırdu. Gerçi Buhari dahi bu metni iki çeşit nakletmiştir. O, bir yerde söyleyeni zikretmiş ve “şiddetli hastalık” kelimesini getirmiştir ki bu durumda daha az ihanette bulunmuş olur. Söyleyenin ismini getirmediği yerde ise çok çirkin olan “hezeyan” sözcüğünü getirmiştir; zahiren o toplantıda kullanılmış olan asıl ifade de budur.

Bu nakil farkı İbni Abbas’ın kendisine de ait olabilir. Yani o, özel bir tedbirle olayın tümünü beyan etmiştir, ama iki raporla.

2/11

Üsâme Ordusunu Harekete Geçirme

907 – el Tabakat’ul Kubra – Urve b. Zubeyr’den naklen – : Resulullah (s.a.a) Usame’yi seçti ve ona atlı birlikleri babasının ve Cafer’in öldürüldüğü Belka⁹³⁴ bölgesine doğru götürmesini emretti. Usame ve yarenleri hazırlandılar ve Curuf’da⁹³⁵ da karargâh kurdular.

Resulullah (s.a.a) hastalandı ve bu hal üzere idi. Daha sonra azıcık rahatladığında başı bağlı bir halde dışarı çıktı ve buyurdu: ey insanlar! Usame’nin ordusunu gönderin – üç defa tekrarladı – sonra da peygamber (s.a.a) içeri girdi. Hastalığı şiddetlendi ve Allah’ın resulü (s.a.a) vefat etti.⁹³⁶

908 – el Tabakat’ul Kubra – İbni Ömer’den naklen – : Resulullah (s.a.a) büyük bir ordu hazırlayarak Usame'yi bu orduya kumandan tayin etti. Usame'nin komutası altındaki orduda Ebu Bekir ve Ömer de vardı. Bunun üzerine, halktan bazıları, onun – yaşının küçük olması – hakkında ileri geri konuşmaya başladılar. Bunu duyan Resulullah, çok kızdı ve minbere çıktı. Allah’a hamdü senada bulunduktan sonra şöyle buyurdu: "İnsanlar Usame’nin komutanlığını eleştirmişler. Nitekim

⁹³⁴ - Belka: Şam ile Kura vadisi arasında bulunan ve Dimeşk’e bağlı bir bölge. Merkezi Amman’dır (Mucem’ul Buldan c.1 s.489).

⁹³⁵ - Medine’den Şam’a doğru üç mil mesafedeki bir yer (Mucem’ul Buldan c.2 s.128).

⁹³⁶ - el Tabakat’ul Kubra c.2 s.248 ve bkz. Tarih-i Yakubi c.2 s.113 ve İ’lam’ul Vera c.1 s.263.

daha önce de babasının komutanlığını tenkit etmişlerdi. Gerçek şu ki, o ikisi komutanlığa layıktırlar. O, benim nezdimde en sevgili ailelerdendir. Artık size Usame'ye karşı iyi olmanızı vasiyet ediyorum!⁹³⁷

909 – el Tabakat'ul Kubra – Haneş'ten naklen – : Babamdan duydum, diyordu ki: Peygamber (s.a.a) Usame b. Zeyd'i komutanlığa atadığında o on sekiz yaşındaydı.⁹³⁸

910 – Ensab'ul Eşraf: Usame'nin ordusunda Ebu Bekir, Ömer ve Muhacirler ile Ensarın ileri gelenleri vardı.⁹³⁹

911 – el Meğazi – Usame ordusunun zikrinde – : İlk muhacirlerden bu gazveye hazırlanmayan tek bir kişi bile kalmadı: Ömer b. Hattab, Ebu Ubeyde b. Cerrah, Sa'd b. Ebu Vakkas...⁹⁴⁰

912 – Delail'un Nubuvvet Beyhaki: Usame b. Zeyd gazve için hazırlandı ve Curuf'ta karargâh kurdu. Resulullah'ın (s.a.a) hastalanması sebebiyle birkaç gün orada kaldı. Resulullah (s.a.a) onu, içinde tüm muhacirlerin bulunduğu orduya komutan yapmıştı. Ömer b. Hattab da onların arasındaydı.⁹⁴¹

913 – el Tabakat'ul Kubra – Urve'den naklen – : Peygamberin (s.a.a) onu (Usame'yi) komutan olarak atadığı orduda Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde Cerrah da vardı.⁹⁴²

⁹³⁷ - el Tabakat'ul Kubra c.2 s.249 ve c.4 s.66, Sahih-i Buhari c.3 s.1365 h:3524, el Siyret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.299 Urve b. Zubeyr'den naklen, Tarih-i Dimeşk c.8 s.60 h:2092 ve s. 62 h:2097 Urve'den naklen, Şerh-i Nehc'ul Belaga c.1 s.159, el İhticac c.1 s.173 h:36 Eb'ul Mufazzal b. Muhammed b. Abdullah eş Şeybani'den naklen.

⁹³⁸ - el Tabakat'ul Kubra c.4 s.66, Sahih-i Buhari c.4 s.1620 h:4198 Salim vasıtası ile babasından naklen, "o, onsekiz yaşında idi" bölümü yer almamış, Tarih-i Dimeşk c.8 s.64 ve s.51 Mus'ab b. Abdullah Zubeyri'den naklen.

⁹³⁹ - Ensab'ul Eşraf c.2 s.115 ve bkz. Şerh-i Nehc'ul Belaga c.6 s.52 ve el Derecat'ur Rafia s.442.

⁹⁴⁰ - el Meğazi c.3 s.1118.

⁹⁴¹ - Delail'un Nubuvvet Beyhaki c.7 s.200, Kenz'ul Ummal c.10 s.571 h:30265 İbni Asakir vasıtası ile Urve'den naklen.

⁹⁴² - el Tabakat'ul Kubra c.4 s.68, Tarih-i Dimeşk c.8 s.63, Şerh-i Nehc'ul Belaga c.6 s.52 Abdullah b. Abdurrahman'dan naklen, Menakib-i İbni Şehraşub c.1 s.176 Muaviye b. Ammar vasıtası ile İmam Sadık'tan (a.s) naklen, İ'lam'ul Vera c.1 s.263.

914 – Şerh-i Nehc’ul Belaga: Usame Pazartesi, Rebi’ul Evvel ayının on ikisinde karargâhından geldi ve Resulullah’ı (s.a.a) iyi gördü. Peygamber (s.a.a) ona çıkmasını ve çabuk hareket etmesini emretti; buyurdu: “Sabah Allah’ın bereketi ile hareket et.” O, sürekli şöyle buyuruyordu: “Usame’nin ordusunu gönderin.” Usame Resulullah ile (s.a.a) vedalaştı. Ebu Bekir ve Ömer de onunla birlikte çıktı. Sonra o atına bindiği sırada Ümmü Eymen’in habercisi geldi ve dedi ki: Resulullah (s.a.a) ölmek üzeredir. O döndü; Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde de onunla birlikte geldi.⁹⁴³

915 – el Tabakat’ul Kubra – Hişam b. Urve’den naklen – : Resulullah (s.a.a) hastalandı. O, hasta halinde sürekli buyuruyordu: Usame’nin ordusunu harekete geçirin, Usame’nin ordusunu harekete geçirin.⁹⁴⁴

916 – Resulullah (s.a.a): Usame’nin ordusunu hazırlayın, Allah ondan geri kalana lanet etsin!⁹⁴⁵

917 – el İrşad: ...Peygamber (s.a.a) namazın selamını verince evine döndü. Ebu Bekir’i, Ömer’i ve Müslümanlardan mescitte hazır bulunan cemaati çağırdı. Sonra şöyle buyurdu: Sizlere Usame’nin ordusunu harekete geçirmenizi emretmedim mi? Dediler: Evet ey Allah’ın resulü! Buyurdu: O halde neden benim emrimden geri kaldınız? Ebu Bekir dedi: Ben çıktım, sonra seninle ahdimi yenilemek için tekrar döndüm. Ömer dedi: Ey Allah’ın resulü! Ben çıkmadım. Çünkü senin haberini kafileden almayı istemedim.

⁹⁴³ - Şerh-i Nehc’ul Belaga c.1 s.160.

⁹⁴⁴ - el Tabakat’ul Kubra c.4 s.67, Tarih-i Dimeşk c.8 s.62 h:2098 ve s.65 h:2101 Urve’den naklen, Şerh-i Nehc’ul Belaga c.1 s.160, el İhticac c.1 s.604 İmam Ali’den (a.s) naklen şöyle geçmiştir: “Benim hakkımda ümmetin işi konusundaki son ahdi onun “Usame’nin ordusunu hareket ettirin” sözü oldu; bunu sürekli onların kulaklarına tekrarlıyordu ki münafıkları sadıklara tercih noktasında kendileri için bahane kalmasın.” Menakib-i İbni Şehraşub c.1 s.176 Muaviye b. Ammar vasıtası ile İmam Sadık’tan (a.s) naklen.

⁹⁴⁵ - el Milel ven Nihel c.1 s.23, Şerh-i Nehc’ul Belaga c.6 s.52 Abdullah b. Abdurrahman’dan naklen “Usame’nin ordusunu gönderin...” ifadesi nakledilmiş, el Revaşih es Semaviyye s.140.

Peygamber (s.a.a) buyurdu: Usame'nin ordusunu hareket ettirin, Usame'nin ordusunu hareket ettirin – üç defa tekrarladı – sonra ona bu durumdan dolayı arız olan şiddetli gazap ve üzüntüden dolayı bayıldı. Azıcık baygın halde kaldı ve Müslümanlar ağladılar; eşleri, evlatları, Müslüman kadınlar ve orada hazır bulunan diğer Müslümanlar yüksek sesle ağladılar.⁹⁴⁶

918 – el İrşad: Peygamber (s.a.a) Usame b. Zeyd b. Harise için komutanlık akdi okudu ve ondan ümmetin tümü ile birlikte Rum şehirlerinden babasının öldürüldüğü mekâna doğru yola çıkmasını istedi. Peygamberin (s.a.a) görüşü, Muhacirler ve Ensarın ileri gelenlerini onun ordusunda Medine'den çıkarmak, böylece kendi vefatı anında hilafet konusunda ihtilaf çıkaracak ve halka hâkim olmaya tamah edecek hiç kimsenin kalmamasını sağlamaktı. Bu durumda kendisinden sonra tayin etmiş olduğu halifenin yolunu açmış olacaktı ve artık hiç kimse onunla bu hususta savaşmayacaktı.

Bu yüzden onu(Usame'yi) zikrettiğimiz kişiler üzerine komutan tayin etti. Bu orduyu dışarı göndermek için de çaba sarf etti. Usame'ye ordusu ile birlikte Medine'den çıkıp Curuf'a gitmesini emretti. Halkı da ona doğru çıkmaya ve onunla birlikte gitmeye teşvik etti; onları geride kalmak ve bu hususta yavaş davranmaktan da sakındırdı.

Durum böyle iken peygamber (s.a.a) hastalandı ve bu hastalıkta vefat etti.⁹⁴⁷

919 – el Siyret'un Nebeviyye İbni Hişam – Urve b. Zubejr ve diğerlerinden naklen – : Resulullah (s.a.a) hastalığı anında halkın Usame b. Zeyd'in ordusunu gönderme konusunda yavaş davrandığını gördü. – İnsanlar Usame'nin komutanlığı hakkında birbirlerine diyorlardı ki: Peygamber küçük yaşta genç birini Muhacirler ve Ensarın büyüklerinin başına komutan yapmış! – Peygamber başını bağlamış bir halde dışarı çıktı; minberin üzerine oturdu. Allah'ı ona yakışan bir şekilde hamd-ü senada bulunduktan sonra buyurdu: Ey insanlar! Usame'nin ordusunu gönderin, canıma and olsun ki onun komutanlığı hakkında

⁹⁴⁶ - el İrşad c.1 s.183, İ'lam'ul Vera c.1 s.265.

⁹⁴⁷ - el İrşad c.1 s.180.

söylediklerinizi daha önce babasının komutanlığında da söylediniz. O, komutanlığa layıktır; babası da komutanlığa layıktı!

Sonra Resulullah (s.a.a) aşağı indi ve halk orduyu hazırlama konusunda ciddiyet gösterdi. Resulullah'ın (s.a.a) hastalığı da şiddetlendi. Usame ordusuyla yola çıktı ve – Medine'ye bir fersah mesafede bulunan – Curuf'ta durdu. Orada ordusunun karargâhını kurdu; insanların hepsi ona doğru gittiler. Resulullah (s.a.a) ağırlaşınca Usame ve insanlar, Allah'ın Resulullah (s.a.a) hakkındaki takdirini bilmek için orada beklediler.⁹⁴⁸

920 – İmam Ali (a.s): Resulullah (s.a.a) vefatı ile sonuçlanan hastalığı anında Usame b. Zeyd için bir ordu hazırlanmasını emretti. Peygamber (s.a.a), Arab'ın ne olduğu bilinmeyenlerinden, Evs ve Hazrec kabilesinden, onlar dışında halkın tümünden başkaldırması ve benimle savaşa girmesinden korktuğu tek bir kişiyi dahi geride bırakmadı; babası, kardeşi veya yakınlarından biri benim elimle öldürülmüş olduğu için beni düşman olarak gören tek bir kişi dahi bırakmadı; hepsini bu ordu ile gönderdi. Muhacirler, Ensar, Müslümanlar, gönülleri Müslümanlıkla uzlaştırılmak istenen kişiler ve münafıklardan hiç kimseyi bırakmadı; ta ki huzurunda ancak kalpleri bana karşı düz olanlar, benim sevmediğim bir söz söylemeyecek, beni velayetten uzaklaştırmayacak ve peygamberden (s.a.a) sonra insanların yönetimini eline almayacak olanlar kaldı.

Onun, ümmetinin işi ile ilgili konuştuğu son sözü Usame'nin ordusunun harekete geçirilmesi, onun beraberinde gönderdiklerinden hiçbirinin geride kalmaması idi. Peygamber bu işi şiddetle önceliğe aldı; onun için ciddiyet ve titizlikle çalıştı ve üzerinde ısrarla tekitte bulundu.

Peygamberin (s.a.a) ruhunun alınmasından sonra Usame ordusundan bazı kişiler ve askerlerle karşılaştım. Onlar yerlerini terk etmiş ve mevzilerini boşaltmışlar, böylece Resulullah'ın (s.a.a) kendilerine hareket etmeleri, komutanları ile birlikte olmaları ve memuriyetlerini ye-

⁹⁴⁸ - el Siyret'un Nebeviyye İbni Hişam c.4 s.299 ve bkz. Tarih-i Taberi c.3 s.184 ve 186 ve el Kamil fit'Tarih c.2 s.5.

rine getirinceye dek onun sancağı altında bulunmaları yönündeki emrine muhalefet etmişlerdi.

Onlar, komutanlarını ordunun ortasında bırakmış, atlarına binerek hızla uzaklaşmışlar; Allah'ın benim ve Resulullah (s.a.a) için onların boyunlarına bıraktığı akdi çözmek için harekete geçmişlerdi. Onlar boyunlarındaki bu akdi çözdüler; Allah ve resulünün ahdini bozdular! Kendileri için bir akid okudular, nara attılar ve Abdülmüttalib oğullarından tek bir kişinin dahi görüşünü almadan veya onu, kararlarına ortak kılmadan veyahut benim onların boynunda olan biatimi fesh etmeksizin sadece kendi görüşlerini uyguladılar.⁹⁴⁹

Peygamberin (s.a.a) Son Çabası Hakkında Bir Araştırma

“Alevi velayet”, duyuru ve sunum noktasında “nebevi risaletle” birlikte doğmuştur. Peygamber (s.a.a) risaletini aleni olarak duyurmaya başladığında tam bir açıklıkla “risaletin” devamını “velayet” kalıbında ifade etti ve Ali'yi kendisinin vasisi, halifesi, veziri, yardımcısı ve yaveri olarak tanıttı.

Bununla birlikte Resulullah (s.a.a) çeşitli münasebetlerde topluma hâkim olan siyasi ve kültürel koşulları da göz önünde bulundurarak ümmetin gelecekteki rehberinden söz etmiş, Ali'yi (a.s) ümmetin yönetimi konusunda; fitneler ve sapkın düşüncelerin azgın dalgalarından kurtarma hususunda en layık kişi olarak tanıtmıştır.

Bu gerçeklere elinizdeki ansiklopedinin sayfaları arasında her iki mektepten nakledilen bol sayıdaki rivayetle tekit edilmiştir. Bu rivayetlerden de anlaşılacağı üzere bu konudaki tanıtım ve duyurunun son noktasının ise “Haccet'ul Belağ = Duyuru Haccı”nda, bir diğer ifadeyle “veda haccında” “Ğadir-i Hum”da koyulmuş olduğu görülmektedir.

Binaenaleyh Resulullah'ın (s.a.a) mübarek ömrünün son anlarında velayetin kaderini yazılı bir belgeyle belirlemek istemesi, hiç şüphesiz

⁹⁴⁹ - el Hisal s.371 h:58 Cabir Cu'fi vasıtası ile İmam Bakır'dan (a.s) naklen, el İhtisas s.170 Cabir vasıtası ile Ebu Cafer'den, Muhammed b. Hanefiye'den naklen, Şerh'ul Ahbar c.1 s.346 h:315 Muhammed b. Selam'dan İmam Bakır'a (a.s) isnatla naklen.

onun toplumun esenliğini koruma ve ümmeti sapkınlıktan kurtarma yolundaki son tedbir ve çabası olmuştur.

Peygamber (s.a.a) hastalık döşeğindedir. Mübarek bedeni ateş içinde yanmaktadır. Bununla birlikte Usame b. Zeyd komutasında bir ordunun oluşturulması emrini veriyor ve buna o kadar tekitte bulunuyor ki bu ordudan geri kalanları lanetliyor. Gözünü açtığı her defasında ordunun durumunu soruyor...

Ancak bunca tekitlere rağmen Usame'nin ordusundan bazılarının yan çizmesi ve birtakım bahanelerle dönmesi gerçekten şaşırtıcıdır. Onlar Allah resulünün (s.a.a) açık sözü olan “nassı” karşısında yakınsız bir “ıctihatta” bulundular ve ordu ile birlikte olmaktan kaçındılar. Bununla da kalmayıp sözü haktan başka bir şey olmayan, “vahiy” dışında bir şeye dudağı kıpırdamayan⁹⁵⁰ Allah resulünü (s.a.a) “hezeyancılıkla” itham ettiler! Böylece vasiyetin yazılması etkisiz oldu ve peygamberin (s.a.a) “hakkın hâkimiyetini” sağlamlaştırmak yönünde gerekli ortamı sağlamak için gösterdiği son çabalar sonuçsuz kaldı.

Bu vasiyetin “geleceğin rehberini açıkça tayin ve bu konudaki tekit” ile “yirmi üç yıl boyunca her mahalle ve sokakta haykırılmış olan hakkın hatırlatılıp duyurulması” ahenginde olduğunda hiç şüphe yoktur.⁹⁵¹ Ancak burada şu sorunun yeri vardır ki neden Resulullah (s.a.a) onların gürültü çıkararak buna engel olmalarının ardından vasiyetin yazılması konusunda ayak diretmedi? Neden daha önce ve sağlıklı olduğu zaman bu temel konuya ciddiyet göstermedi? Neden daha sonra kendisine yazı aletleri getirilmesi önerildiği halde ve dört gün daha yaşadığı halde bu öneriyi kabul etmedi? Kurân'ın tabiriyle “ümmetin hidayetine düşkün”⁹⁵² olan o hazret neden bu temel girişimi ile ümmetin sapkınlığına engel olmadı?

O günkü İslami toplumun yapısı, Medine camiasının oluşumu ve Mevla Ali'nin (a.s) konumu hakkında biraz düşünmek bu sorunun ya-

⁹⁵⁰ - Necm 3-4

⁹⁵¹ - Bkz. el Müracaat s.354 Hanefi müftüsü Sur Hacı Davud Deda'nın oradaki sözü ve Mealim'ul Fiten c.1 s.262 ki bazı Ehl-i Sünnet rivayetçilerinin bu noktaya olan dikkatlerini nakletmiştir.

⁹⁵² - Bkz. Tevbe 128.

nıtında bize bir hayli yardımcı olacaktır. Resulullah (s.a.a) şirki ortadan kaldırmak ve risaletin tebliği önündeki engelleri bertaraf etmek için birçok savaşlar yapmıştır. Bu savaşlarda şirk ve istikbar hareketlerinin elebaşlarının çoğu öldürülmüştür ve bunda en fazla “Ali’nin kılıcı” etkin rol almıştır. Bu konuda İslam tarihi konusunda azıcık bilgisi olan biri için hiçbir tereddüt yoktur.

Şimdi ise peygamberin (s.a.a) ömrünün son yıllarında onların yakın akrabalarının birçoğu Müslümanların karargâhına katılmışlardır. İman, bu “yeni Müslümanların” ruhlarının derinliklerine nüfuz etmediği için Mevla Ali’nin (a.s) rehberliğini kabul etmeye asla yanaşmamaktadırlar. Öte yandan sahabelerin tanınmış simalarından bazıları ise birtakım düşüncelerle imamın (a.s) rehberliğini maslahat olarak görmemekte ve bu yüzden vasiyetin yazılması hoşlarına gitmemektedir. Vasiyetin yazılması artık onlara her türlü bahane ve mazeret yolunu kapatacaktı. Ancak normal şartlar içte tefrikalar ve İslam karargâhının dâhilinde tartışmaların çıkması için gerekli ortamı sağlayacaktır.

Peygamberin (s.a.a) ömrünün son anlarında yapılacak bir vasiyet kabule müsait ortam doğurur. O, kendi ilahi ayininin temellerini sağlamlaştırmak yolunda yıllarca göstermiş olduğu çalışma ve çabaların ardından şimdi ölüm anındadır. Dolayısıyla ümmetinin geleceği ve ayini hakkında bir öneride bulunması gayet doğaldır. Eğer görünüşte ileri gelen iyi çehreler spekülâsyon yaratıp suyu bulandırmazlarsa yeni yetmelerin fazla da bir manevra ortamı bulunmayacağı ihtimali son derece yüksektir.

Bu yüzden peygamber (s.a.a) bir taraftan vasiyet ve onun yazılması konusunu ciddiyetle gündeme getirirken diğer taraftan da Usame ordusunun oluşturulması konusunda çaba sarf ediyor; böylece iddia sahipleri ile gürültü koparacakları sahneden uzaklaştıracak ve konunun nihai olarak ortaya atılması için gerekli ortamı sağlamış olacaktır.

Hiç şüphesiz eğer ordu yola çıkarsa ve spekülâsyoncular sahneden uzaklaştırılırsa onlar dönünceye kadar vasiyet yazılmış ve hilafet sağ-

lamlamış olacaktı; artık bunu farklı yöne çekmek ve vurgunculukta bulunma imkânı tamamen ortadan kalkacaktı.⁹⁵³

Ama “peygamber (s.a.a) neden buna ayak diretmedi ve geriye kalan fırsatı bu vasiyeti yazma yönünde değerlendirmede?” sorusuna gelince;

Bu olayda söylenenlere bakılması, bu sorunun cevabına ulaşmak için yeterlidir. Zira sağlam düşünceli bir düşünürün dediği gibi; onlar “hezeyan” sözcüğü ile “sağlam sözlülük” ve “masumiyeti” peygamberden kopardılar.⁹⁵⁴ İbni Abbas’ın buradaki sözü de şöyledir: Gürültü dinince ve o çirkin söz inince dediler ki: Ey Allah’ın Resulü! İstediginizi getirelim mi?

Peygamber (s.a.a) buyurdu: “Dediğiniz sözden sonra mı?!” Yani beni “hezeyancılıkla” itham etmenin ardından artık yazı ve söze ne hacet?!

Ne kadar şaşırtıcı ve elem verici! Eğer Resulullah’ın (s.a.a) hayatında ve huzurunda, “O heva ve hevesi ile konuşmaz; ancak o, indirilmiş bir vahiydir” ilahi kelamı görmezden gelinir de ona “hezeyancılık” isnadında bulunulursa hiç şüphesiz onun yokluğunda ve vefatından sonra sözleri sorgulanır duruma düşürülecektir.

Bu söz ve ortaya çıkan tablo gösteriyor ki:

a) Hilafet davası olanlar ve bu yönde ortam sağlamak için çalışanların, Ali’nin (a.s) hilafetine olan muhalefetleri öyle bir hadde ulaşmıştı ki bu yolda Allah resulüne (s.a.a) ihanet etmekten bile kaçınmadılar.

b) O anda artık vasiyeti yazmanın bir tesiri olmayacaktı. Zira onlar bu çirkin sözlerini halkın arasına da çekeceklerdi ve bu yazıyı etkisiz kılacaklardı.

c) Belki de en önemli nokta şu ki; sonuçta sadece Ali (a.s) hilafete ulaşmayacağı gibi, peygamberin (s.a.a) emirleri de zayıflayacaktı ve onların delilliği tartışılır konuma getirilecekti; onun emir ve nehiyleri bozgunculuk ve inat keşmekeşleri arasında ortadan kaybolup gidecekti.

⁹⁵³ - Bkz. Mecme’uz Zevaid c.8 s.609 h:14257.

⁹⁵⁴ - Seid Eyyub Mealim’ul Fiten c.1 s.263.

Gerçekten de Resululla'a (s.a.a) "hezeyancılık" isnadı İslam tarihinin en acı ve en çirkin olayıdır. Belki de bu konuda en açık İbni Abbas'ın sözüdür. O sürekli gözyaşı dökerek şöyle diyordu:

Gerçek musibet, ihtilaf ve gürültü kopararak peygamberin (s.a.a) yazısına engel olunması musibetidir.

Şu da çok elem vericidir ki; iki yıl sonra Ebu Bekir ömrünün son anlarında, baygın bir vaziyette olduğundan konuşamayacak durumda idi; ona söz telkin ediyorlardı ve Osman'ın telkinine dayalı bir yazı ile Ömer'i hilafete atadığında asla hiç kimse ona "hezeyancılık" isnadında bulunmadı!⁹⁵⁵

Nitekim o çirkin ihanet gerçekleşmiş ve vasiyet yazılmamıştı; sonuç olarak da rehberlikteki sapmanın temeli atılmış ve ümmetin başına gelmemesi gereken şeyler gelivermişti. İşte bu şekilde Müslümanların tarihi birçok karmaşalarla şekillendi.⁹⁵⁶

⁹⁵⁵ - Bkz. c.2 s.77 (Ömer b. Hattab Dönemi)

⁹⁵⁶ - Bkz. el Nass vel İctihad s.125-138, Mealim'ul Fiten c.1 s.259-265.